BIBLIOTECA NAZ.LE
110
B
38
NAPOLI

110
B
35

VIII. O. 7

M. ANNÆI LVCANI PHARSALIA:

SIVE

DE BELLO CIVILI CÆSARIS ET POMPEII

LIBRI X.

Ex emendatione V. C. HVGONIS GROTII, cum ejuſdem ad loca inſigniora NOTIS.

Quarum pars altera nunc demum prodit.

Acceſſerunt

VARIARVM LECTIONVM Libellus; & rerum ac verborum INDEX locupletiſſimus, opera THEODORI PVLMANNI & aliorum concinnati.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

LVGDVNI BATAVORVM,

Apud Ioannem Maire, Anno 1627.

AB

TESTIMONIA ET IVDICIA DE LVCANO.

LVCANVS ipſe de Opere ſuo in VII.

Hæc & apud ſeras gentes, populoſq́, nepotum,
Siue ſua tantum venient in ſæcula fama,
Siue aliquid magnis noſtri quoque cura laboris
Nominibus prodeſſe poteſt, cùm bella legentur,
Speſq́, metuſq́, ſimul, perituraq́, vota mouebunt:
Attonitiq́, omnes veluti venientia fata,
Non tranſmiſſa, legent, & adhuc tibi, Magne, fauebunt.

& in x.

Inuidia ſacra, Cæſar, ne tangere famæ:
Nam, ſi quid Latiis fas eſt promittere Muſis,
Quantum Smyrnæi durabunt vatis honores,
Venturi te meq́, legent: PHARSALIA noſtra
Viuet, & à nullo tenebris damnabitur æuo.

Mella, quibus Gallio & Seneca parentibus natus, petitione honorum abſtinuerat, per ambitionem præpoſteram, vt Eques Romanus Conſularibus potentia æquaretur. Simul acquirendæ pecuniæ breuius iter credebat per procurationes adminiſtrandis Principis negotiis. Idem Annæum Lucanum genuerat grande adiumentum claritudinis.

Idem xv.

Et Lucanus Annæus, Plautiusq; Lateranus Conſul deſignatus, viuida odia intulere [conjurationi in Neronem.] *Lucanum propriæ cauſæ accendebant, quòd famam carminum eius premebat Nero, prohibueratq; oſtentare, vanus æmulatione.* Mox: *Lucanus, Quinctianusq; & Senecio diu abnuere. Pòſt promiſſa impunitate corrupti, quò tarditatem excuſarent, Lucanus Atillam matrem ſuam, Quinctianus Glicium Gallum, Senecio Annium Pollionem, amicorum præcipuos, nominauere.* Deinde: *Non enim omittebant Lucanus quoque & Senecio paſſim conſcios edere.* Poſteà: *Exin M. Annæi Lucani cædem imperat* [Nero.] *Is profluente ſanguine, vbi frigeſcere pedes manusq;, & paulatim ab extremis cedere ſpiritum, feruido adhuc & compote mentis pectore intelligit, recordatus carmen à ſe compoſitum, quo vulneratum militem per eiuſmodi mortis imaginem obiiſſe tradiderat, verſus ipſos rettulit; eaq; illi ſuprema vox fuit.* Poſteà: *Atilla ſine abſolutione, ſine ſupplicio diſſimulata.* Iterum ANN. XVI. *Interfecto* [Lucano,] *dum rem familiarem eius acriter requirit* [Mella pater,] *accuſatorem concivit*

ciuit Fabium Romanum, ex intimis Lucani amicis. Mixta inter patrem filiumq; coniurationis ſcientia fingitur, aſſimilatis Lucani literis.

Verſus, quos morientem Lucanum pronunciaſſe ait Tacitus, ſunt qui hos eſſe exiſtiment:

Scinditur auulſus, nec ſicut vulnere ſanguis
Emicuit lentus; ruptis cadit vndique venis;
Diſcurſusq; animæ diuerſa in membra meantis
Interceptus aquis. ———

Alij hos:

Sanguis erant lacrymæ: quacunque foramina nouit
Humor, ab iis largus manat cruor: ora redundant,
Et patulæ nares: ſudor rubet: omnia plenis
Membra fluunt venis, totum eſt pro vulnere corpus.

STATIVS PAPINIVS Præfatione ad Librum ſecundum Siluarum.

Excludit volumen Genethliacon Lucani; quod Polla Argentaria cariſſima vxorum, cùm hunc diem fortè conſecraremus, imputari ſibi voluit. Ego non potui maiorem tanti autoris habere reuerentiam, quàm quòd laudes eius dicturus Hexametros meos timui.

Ejuſdem Genethliacon Lucani:

L*VCANI proprium diem frequentet,*
Quiſquis collibus Iſthmiæ Diones
Docto pectora concitatus œſtro,

Pendentis bibit vngulæ liquorem.
Ipſi, quos penes eſt honor canendi,
Vocalis citharæ repertor Arcas,
Et tu Baſſaridum rotator Euan,
Et Paan, & Hyantiæ ſorores,
Lætæ purpureas nouate vittas.
Crinem comite; candidamq́; veſtem
Perfundant ederæ recentiores.
Docti largiùs euagentur amnes,
Et plus Aoniæ virete ſyluæ,
Et ſi qua patet, aut diem recepit,
Sertis mollibus expleatur vmbra.
Centum Theſpiacis odora lucis
Stent altaria, victimæq́; centum,
Quas Dirce lauat, aut alit Cytharon.
Lucanum canimus. fauete linguis.
Veſtra eſt iſta dies, fauete Muſæ,
Dum qui vos geminas tulit per artes
Et iunctæ pede vocis, & ſolutæ,
Romani colitur chori Sacerdos.
Felix heu nimis & beata tellus,
Quæ pronos Hyperionis meatus
Summis Oceani vides in vndis,
Stridoremq́; rotæ cadentis audis,
Quæ Tritonide fertiles Athenas
Vnctis Bætica prouocas trapetis.
Lucanum potes imputare terris.
Hoc plus quam Senecam dediſſe mundo,
Aut dulcem generaſſe Gallionem.
Attollat refluos in aſtra fontes
Graio nobilior Melete Bætis.
Bætin Mantua prouocare noli.
Natum protinus, atque humum per ipſam

Primo

Primo murmure dulce vagientem
Blando Calliope ſinu recepit.
Tum primum poſito remiſſa luctu
Longos Orpheos exuit dolores:
Et dixit, puer ô dicate Muſis,
Longæuos citò tranſiture vates,
Non tu flumina, nec greges ferarum,
Nec plectro Geticas mouebis ornos:
Sed ſeptem iuga, Martiumq́; Tybrim,
Et doctos equites, & eloquente
Cantu, purpureum trahes Senatum.
Nocturnas alij Phrygum ruinas,
Et tardi-reducis vias Vlyſſi,
Et puppem temerariam Mineruæ
(Trita vatibus orbita) ſequantur.
Tu carus Latio, memorq́; gentis
Carmen fortior exeris togatum.
Ac primum, teneris adhuc in annis
Ludes Hectora, Theſſalosq́; currus.
Et ſupplex Priami potentis aurum.
Et ſedes reſerabis Inferorum.
Ingratus Nero dulcibus theatris,
Et noſter tibi præferetur Orpheus.
Dices culminibus Remi vagantis,
Infandos domini nocentis ignes.
Tu caſta titulum, decusq́; Pollæ
Iucunda dabis allocutione.
Mox cœpta generoſior iuuenta
Albos oſſibus Italis Philippos,
Et Pharſalica bella detonabis.
Et fulmen ducis inter arma diui,
Libertate grauem pia Catonem,
Et gratum popularitate Magnum.

Tu Peluſiaci ſcelus Canopi
Deflebis pius, & Pharo cruenta
Pompeio dabis altius ſepulchrum.
Hæc primo iuuenis canes ſub æuo
Ante annos Culicis Maroniani:
Cedet Muſa rudis ferocis Ennî,
Et docti furor arduus Lucretî,
Et qui per freta duxit Argonautas,
Et qui corpora prima transfigurat.
Quin maius loquor, ipſa te Latinis
Æneis venerabitur canentem.
Nec ſolùm dabo carminis nitorem,
Sed tædis genialibus dicabo
Doctam, atque ingenio tuo decoram:
Qualem blanda Venus, daretq; Iuno;
Forma, ſimplicitate, comitate,
Cenſu, ſanguine, gratia, decore.
Et veſtros Hymenæon ante poſtes
Feſtis cantibus ipſa perſonabo.
O ſæua nimium, grauesq; Parcæ,
O nunquam data feſta longa! ſummis
Cur plus ardua caſibus petatis?
Cur ſæua vice magna non ſeneſcunt?
Sic natum Naſamonij Tonantis
Poſt ortus, obitusq; fulminatos,
Anguſto Babylon premit ſepulchro,
Sic fixum Paridis manu trementis
Peliden Thetis horruit cadentem.
Sic ripis ego murmurantis Hebri
Non mutum caput Orpheos ſequebar.
Sic & tu rabidi (nefas) Tyranni
Iuſſus præcipitem ſubire Lethen,
Dum pugnas canis, arduaq; voce

Dat

Das ſolatia grandibus ſepulchris.
O dirum ſcelus! ô ſcelus! tacebis.
Sic fata eſt, leuiterq; decidentes
Abraſit lachrymas nitente plectro.
At tu, ſeu rapidum poli per axem
Fama curribus arduis leuatus,
Qua ſurgunt animæ potentiores,
Terras deſpicis, & ſepulchra rides:
Seu pacis meritum nemus recluſæ
Felix Elyſiis tenes in oris,
Quo Pharſalica turba congregatur,
Et te nobile carmen inſonantem
Pompei comitantur, & Catones:
Tu magna ſacer & ſuperbus vmbra
Neſcis Tartaron, & procul nocentum
Audis verbera, pallidumq; viſa
Matris lampade reſpicis Neronem.
Adſis lucidus, & vocante Polla
Vnum quæſo diem, Deos ſilentum,
Exores. ſolet hoc patere limen
Ad nuptas redeuntibus maritis.
Hæc te non thiaſis procax doloſis
Falſi numinis induit figura;
Ipſum ſed colit, & frequentat ipſum
Imis altius inſitum medullis.
Ac ſolatia vana ſubminiſtrat
Vultus, qui ſimili notatus auro
Stratis prænitet, incubatq; ſomno.
Secura procul hinc abite mortes:
Hæc vitæ genialis eſt origo.
Cedat luctus atrox, genisq; manent
Iam dulces lachrymæ, dolorq; feſſus
Quicquid fleuerat antè, nunc adoret.

M. Fabivs Qvintilianvs.

Lucanus ardens & concitatus, & ſententiis clariſſimus, &, vt dicam quod ſentio, magis Oratoribus quàm Poëtis annumerandus.

Martialis de Natali Lucani.

Hæc eſt illa dies, quæ magni conſcia partus
Lucanum populis & tibi Polla dedit.
Heu Nero crudelis, nullaq́; inuiſior vmbra;
Debuit hoc ſaltem non licuiſſe tibi.

Idem de Lucano.

Sunt quidam qui me dicunt non eſſe Poëtam,
Sed qui me vendit Bibliopola putat.

Idem alibi.

——— *vnicumq́; Lucanum*
Facunda loquitur Corduba.

Avctor Dialogi De Cauſis corruptæ eloquentiæ.

Exigitur enim iam ab Oratore poëticus decor; non Attij aut Pacuuij veterno inquinatus; ſed ex Horatij & Virgilij & Lucani ſacrario prolatus.

Sidonivs Apollinaris Lib. II. Ep. x.

Reminiſcere quòd ſæpe verſum Corinna cum ſuo Naſone compleuit, Argentaria cum Lucano, &c.

Idem

Idem Carm. IX.

Non quod Corduba prapotens alumnis
Facundum ciet, hîc putes legendum.
Quorum vnus &c.
Pugnam tertius ille Gallicani
Dixit Caſaris, vt gener ſocerq́,
Cognata impulerint in arma Romam:
Tantùm dans lacrymas ſuis Philippis,
Vt credat Cremera leuem ruinam;
Infra & cenſeat Alliam dolendam,
Ac Brenni in trutina Iouem redemtam;
Poſtponat Trebiam, &c.

D. HIERONYMVS in Chronico Euſebiano num. MMLXXX. in anno X Neronis.

M. Annaus Lucanus Cordubenſis Poëta in Piſoniana coniuratione deprehenſus, brachium ad ſecandas venas medico prabuit.

Inſcriptio vetus.

M. ANNÆO. LVCANO
CORDVBENSI. POETÆ
BENEFICIO. NERONIS
FAMA. SERVATA.

M. AN-

M. ANNÆI LVCANI
VITÆ FRAGMENTVM;

Ex C. Suetonij Tranquilli (ut videtur) libro de Claris Poëtis.

[M. Annæus Lucanus Cordubenſis] prima ingenij experimenta in Neronis laudibus dedit quinquennali certamine. Dein Ciuile bellum; quod cum Pompeio à Cæſare geſtum eſt, recitauit. [Qui tantæ leuitatis & immoderatæ linguæ fuit,] vt in præfatione quadam ætatem & initia ſua cum Virgilio comparans, auſus ſit dicere, *Et quantum mihi reſtat ad Culicem?* Hic initio adoleſcentiæ, cùm ob infeſtum matrimonium patrem ſuum ruri agere longè cognouiſſet, reuocatus Athenis à Nerone, cohortique amicorum additus, atque etiam quæſturâ honoratus. Non tamen permanſit in gratiâ. Siquidem ægrè ferens recitante ſe, ſubitò ac nullâ niſi refrigerandi ſui cauſsâ, indicto Senatu, Neronem receſſiſſe; neq; verbis aduerſus Principem, neque factis extantibus poſthæc temperauit. Adeò vt quondam in latrinis publicis, clariore cum ſtrepitu ventris emiſſo, hemiſtichium Neronis, magnâ conſeſſorum fugâ, pronuntiârit: *Sub terris tonuiſſe putes.* Sed & famoſo carmine cùm ipſum, tum potentiſſimos amicorum, grauiſſimè proſcidit. Ad extremum penè ſignifer Piſonianæ conjurationis extitit, multus in gloria tyrannicidarum palàm prædicanda; ac plenus minarum; vſque eò intemperans, vt Cæſaris caput proximo cuique jactaret. Verùm detectâ conjuratione, nequaquam animi conſtantiam præſtitit. Facilè enim confeſſus, & ad humilimas deuolutus preces, matrem quoque innoxiam inter ſocios nominauit, ſperans impietatem ſibi apud [parricidam] Principem profuturam. Impetrato autem mortis libero arbitrio, codicillos ad patrem corrigendos quibuſdam verſibus [ſuis] exarauit. epulatuſque largiter, brachia ad ſecandas venas medico præbuit. [Poëmata ejus prælegi memini, confici verò ac vænalia proponi, non tantùm operoſè ac diligenter, ſed ineptè quoque.]

Ejuſdem

Ejuſdem
VITA,
Ex Commentario antiquiſſimo.

M. Annæus Lucanus patrem habuit M. Annæum Melam ex prouinciâ Bæticâ Hiſpaniæ interioris Cordubenſem Equitem Rom. illuſtrem inter ſuos; notum Romæ, & propter Senecam fratrem, clarum per omnes virtutes virum, & propter ſtudium vitæ quietioris; quod ſequens, magis à turba recedebat, minùs latebar. Matrem habuit & regionis ejuſdem, & vrbis, Aciliam nomine, Acilij Lucani filiam, oratoris operæ apud proconſules frequentis, & apud clariſſimos viros non nullius ingenij; adeò non improbandus, ut in ſcriptis aliquibus hodie quoque duret ejus memoria: cujus cognomen huic inditum appâret. Natus eſt III. Non. Nouemb. C. Cæſare Auguſto Germanico II. L. Cæſiano I. coss. Sed in patria ſua non valuit educari: fatorum, credo, decretis, vt id ingenium, quod Orbem fama ſui impleturum creſceret, in domina mundi aleretur vrbe. Octauum enim menſem agens Romam tranſlatus eſt, ac ne diſpar euentus in eo narraretur ejus qui in Heſiodo refertur, cùm opinio tunc non diſſimilis maneret, cunas infantis, quibus ferebatur, apes circumuolârunt, osque inſidere complures, aut dulcem jam tum ſpiritum ejus inhaurientes, aut fœcundum, & qualem nunc exiſtimamus, futurum ſignificantes. Præceptoribus tunc eminentiſſimis eſt eruditus, eosque intra breve temporis ſpatium ingenio adæquauit: vnà verò ſtudentes ſuperauit profectibus. Declamauit & Græcè & Latinè cum magna admiratione audientiæ. Ob quod pueril mutato in Senatorium cultum, & in notitiam Cæſaris Neronis facilè peruenit, & honore vix dum ætate debito dignus judicatus eſt. Geſſit autem Quæſturam: in qua cum collegis, more tunc vſitato, munus gladiatorium edidit, ſecundo populi fauore, Sacerdotium etiam accepit auguratus. Equidem hactenus tempora habuit ſecunda;

ſecunda. Quæ autem ſequuntur, mutata inuidia & odio Neronis, ipſi exitium, domeſticis luctum miſerabilem attulerunt. Inter amicos enim Cæſaris, quòd tam conſpicuus fieret profectus in poëtica frequenter offendebatur. Quippe & certamine pentaterico acto, in Pompeij theatro laureis, recitante Nerone, fuerat coronatus, & ex tempore Orphea ſcriptum in experimentum ingenij ediderat; & tres libros quales videmus. Quare inimicum ſibi fecit Imperatorem. quo ambitiosè imitante, non hominum tantùm, ſed & artium ſibi principatum vendicante, interdictum eſt ei poëtica, interdictum eſt etiam cauſarum actionibus. Hoc factum Cæſaris juuenili æſtimans animi calore, ſperansque vltionem, à conjuratis in cædem Neronis ſocius aſſumtus eſt: ſed parum fauſtè. Deceptus eſt enim à Piſone & conſularibus, aliiſque prætura perfunctis illuſtribus viris. Dum vindictam expetit, in mortem irruit. Nam ſua ſponte coactus vita excedere, venas ſibi præcidit; periitque prid. Kal. Maias Attico Veſtino & Nerua Syllano coss. XXVII ætatis annum agens: non ſine jactura vtilitatis; cùm patriæ, quæ tantam immaturè amiſit indolem; tum ſtudiorum quoque. reliqui enim VII Belli Ciuilis libri locum calumniantibus, tanquam mendoſi non darent. qui tametſi ſub vero crimine non egent patrocinio, de iiſdem dici, quod in Ouidij libris præſcribitur, poteſt: Emendaturus, ſi licuiſſet, erat. Exſtant ejus & alij complures; vt, † Iliacon, Saturnalia. Cataſcomon. Siluarum X. Tragœdia Medea imperfecta. Salticæ Fabulæ XIV. & Hippamata proſa oratione in Octauium Sagittam: & pro eo, de incendio Vrbis. Epiſtolarum ex Campania. Non faſtidiendi quidem omnes; tales tamen, vt Belli Ciuilis videatur acceſſio.

ANNO.

ANNOTATIVNCVLA
ad præcedentem Vitam.

† *In hoc Indiculo Operum Lucani pleraq; ſunt aut corrupta, aut obſcura. Fortè lucis aliquid attulerit Crinitus cuius hæc verba :* Enumerantur à Grammaticis noſtris, præter opus de bello Cæſaris & Pompeij, complura alia ab eodem Lucano compoſita. Scripſit enim Saturnalia, Siluarum lib. x. Tragœdiam Medeam, quam non abſoluit : de Incendio Vrbis : de Incendio Troiæ, cum Priami calamitate : Orpheum : Fabulas complures, & Epiſtolas. *Libri qui Iliacon inſcribitur, (ita enim hîc emendat* v. c. P. S. *cùm antè malè ſcriptum eſſet*, vt illa: Conſaturnalia) *meminit Luctatius vel Lactantius vetus Interpres Statij Papinij, qui hæc ex eo citat ad verſum* DCXLI. *libri* III. *Thebaid.*

Atque Helenæ timuiſſe Deos. ———

Item ad verſum CCCXXII. *lib.* VI. *hæc:*

Haud aliter raptum tranſuerſo limite cæli,
Flammati Phaëthonta poli videre, Deique
Tum vice mutata totis in montibus ardens
Terra dedit cælo * naturaque verſa.

Idem interpres ad verſum CCCCXXIV. *libri* IX. *ex Lucani Catagonio citat hæc :*

Thebais Alcmene, qua dum frueretur Olympi
Rector, Luciferum ter juſſerat Heſperon eſſe.

EX

EX L. FLORI
Hiſtoriarum libro IV.
Bellum Cæſaris & Pompeij.

IAM pænè toto orbe pacato, majus erat imperium Romanum, quàm vt vllis externis viribus extingui poſſet. Itaque inuidens Fortuna principi gentium populo, ipſum illum in exitium ſuum armauit. Ac Mariana quidem Cinnanaq; rabies intra vrbem ſe præcluſerat, quaſi experiretur; Sullana tempeſtas latiùs, intra Italiam tamen detonuerat; Cæſaris furor atque Pompeij, Urbem, Italiam, gentes, nationes, totum denique quà patebat imperium, quodam quaſi diluuio, & inflammatione corripuit; adeò, vt non rectè tantùm ciuile dicatur, ac ne ſociale quidem, ſed nec externum; ſed potiùs commune quoddam ex omnibus, & plus quàm bellum. Quippe ſi duces ejus inſpicias, totus ſenatus in partibus; ſi exercitus, hinc XI. legiones, inde XVIII. flos omnis & robur Italici ſanguinis; ſi auxilia ſociorum, hinc Gallici Germaniq́ue delectus; inde Deiotarus, Ariobarzanes, Tarcondimotus, Cothus, omne Thraciæ, Cappadociæq́ue, Ciliciæ, Macedoniæ, Græciæ, Italiæ, totiusq́ue robur Orientis; ſi moram belli, quattuor annis, & pro clade rerum breue tempus; ſi locum & ſpatium vbi commiſſum eſt, intra Italiam; inde ſe in Galliam Hiſpaniamq́ue deflexit; reuerſumq́ue ab occaſu, totis viribus in Epiro Theſſaliaque conſedit; hinc in Ægyptum ſubito tranſiliit; inde reſpexit Aſiam,

Africæ

Africæ incubuit;poſtremò in Hiſpaniam remigrauit,& ibi aliquando defecit. Sed non & odia partium finita cum bello. Non enim prius quieuere, quàm in vrbe ipſa,medio ſenatu,eorum,qui victi erant, odia , victoris ſeſe cæde ſatiarent. Cauſſa tantæ calamitatis eadem, quæ omnium, nimia felicitas. Siquidem Quincto Metello & Lucio Afranio conſulibus , cùm Romana maieſtas toto orbe polleret, recentesque victorias , Ponticos & Armenios triumphos in Pompeianis theatris Roma cantaret, nimia Pompeii potẽtia apud otioſos (vt ſolet) ciues mouit inuidiam. Metellus ob imminutum Cretæ triumphum , Cato aduerſus potentes ſemper obliquus , detrectare Pompeium, actisque eius obſtrepere. Hic dolor tranſuerſum egit,& ad præſidia dignitati paranda impulit. Fortè tunc Craſſus genere , diuitiis, dignitate florebat,vellet tamen auctiores opes. Caius Cæſar eloquentia, & ſpiritu, & iam conſulatu alleuabatur. Pompeius tamen ſuper vtrumque eminebat. Sic igitur Cæſare dignitatem comparare, Craſſo augere , Pompeio retinere cupientibus, omnibusque pariter potentiæ cupidis , de inuadenda Rep. facilè conuẽnit. Ergo cùm mutuis viribus in ſuum quiſque decus niteretur,Galliam Cæſar inuadit , Craſſus Aſiam, Pompeius Hiſpaniam , tres maximos exercitus : & iam ſic orbis imperium, ſocietate trium principum occupatur. Decem annos traxit iſta dominatio. Exinde quoniam mutuo metu tenebantur , Craſſi morte apud Parthos , & morte Iuliæ Cæſaris filiæ , quæ nupta Pompeio, generi ſocerique concordiam matrimonii fœdere tenebat, ſtatim æmulatio eru-

pit. Iam Pompeio ſuſpectæ Cæſaris opes, & Cæſari Pompeiana dignitas grauis. Nec hic ferebat parem, nec ille ſuperiorem. Nefas! ſic de principatu laborabant, tanquam duos tanta imperii fortuna non caperet. Ergo Lentulo Marcelloque conſulibus rupta prima coniurationis fide, de ſucceſſione Cæſaris ſenatus, idemque Pompeius agitabat: nec ille abnuebat, ſi ratio ſui proximis comitiis haberetur conſulatus; abſenti, quem decem tribuni, fauente Pompeio nuper decreuerant, tum diſſimulante eodem negabatur. Veniret, & peteret maiorum more. Ille contrà flagitare decreta, ac niſi in fide permanerent, non ſe dimiſſurum exercitum. Ergo vt in hoſtem decernitur. His Cæſar agitatus, ſtatuit præmia armorum armis defendere. Prima ciuilis belli arena, Italia fuit; cuius arces leuibus præſidiis Pompeius inſederat; ſed omnia ſubito Cæſaris impetu oppreſſa ſunt. Prima Arimino ſigna cecinerunt. Tum pulſus Etruria Libo, Vmbria Thermus, Domitius Corfinio. Et peractum erat bellum ſine ſanguine, ſi Pompeium Brunduſii opprimere, vt cœperat, potuiſſet. Sed ille per obſeſſi clauſtra portus nocturna fuga euaſit. Turpe dictu. modò princeps patrum, pacis belliqué moderator, per triumphatum à ſe mare lacerata & pænè inermi naue fugiebat. Nec Pompeius ab Italia, quàm ſenatus ab vrbe fugatur prior: quam pænè vacuam metu, Cæſar ingreſſus, conſulem ſe ipſe facit. Ærarium quoque ſanctum, quia tardius aperiebant Tribuni, iuſſit effringi; cenſumque & patrimonium populi Romani antè rapuit quàm imperium. Pulſo fugatoque Pompeio,

peio, maluit prius ordinare prouincias, quàm ipſum ſequi. Siciliam & Sardiniam annonæ pignora, per legatos habuit. Nihil hoſtile erat in Gallia. pacem ipſe fecerat. Sed ad Hiſpanienſes Pompeii exercitus tranſeunti per eam duci, portas claudere auſa Maſſilia eſt. Miſera, dum cupit pacem, belli metu in bellum incidit: ſed quia tutis muris erat, vinci eam ſibi iuſſit abſenti. Græcula ciuitas, non pro mollitia nominis, & vallum cædere, & incendere machinas auſa, & congredi nauibus: ſed Brutus, cui mandatum erat bellum, victos terra mariq; perdomuit: mox dedentibus ſeſe ablata omnia præter (quam potiorem omnibus habebant) libertatem. Anceps variumque, & cruentum in Hiſpania bellum cum legatis Cn. Pompeii Petreio & Afranio; quos Ilerdæ caſtra habentes, apud Sicorim amnem obſidere, & oppido intercludere aggreditur. Interim obundatione verni fluminis, commeatibus prohibet. Sic fame caſtra tentata ſunt, obſeſſorque ipſe quaſi obſidebatur: ſed vbi pax fluminis rediit; populationibus & pugna campos aperuit; iterùm ferox inſtat; & cedentes ad Celtiberiam conſecutus, aggere & vallo, & per hæc ſiti ad deditionem compulit. Sic citerior Hiſpania recepta eſt, nec vlterior moram fecit. Quid enim vna poſt quinque legiones? Itaque vltrò cedente Varrone, Gades, Fretum, Oceanus, omnia felicitatem Cæſaris ſequebantur. Aliquid tamen aduerſus abſentem ducem auſa fortuna eſt circa Illyricum & Africam, quaſi de induſtria proſpera eius aduerſis radiarentur. Quippe cùm fauces Adriatici maris iuſſi occupare Dolabella & Anto-

nius, ille Illyrico, hic Corcyræo littore caſtra poſuiſſent, iam maria latè tenente Pompeio, repentè caſtra legatus eius Octauius, & Libo ingentibus copiis claſſicorum vtrimque circumuenit. deditionem fames extorſit Antonio. Miſſæ quoque à Baſillo in auxilium eius rates, quales inopia nauium fecerat, noua Pompeianorum arte Cilicum actis ſub mari funibus, captæ quaſi per indaginem. duas tamen æſtus explicuit: vna, quæ Opiterginos ferebat, in vadis hæſit, memorandumque poſteris exitum dedit. Quippe vix mille iuuenum manus, circumfuſi vndique exercitus per totum diem tela ſuſtinuit; & cùm exitum virtus non haberet, tamen ne in deditionem veniret, hortante tribuno Vulteio mutuis ictibus in ſe concurrit. In Africa quoque par & virtus & calamitas Curionis fuit, qui ad recipiendam prouinciam miſſus, pulſo fugatoque Varo iam ſuperbus, ſubitum Iubæ regis aduentum, equitatumq. Maurorum ſuſtinere non potuit. Patebat victo fuga, ſed pudor ſuaſit, vt amiſſum ſua temeriritate exercitum, morte ſequeretur. Sed iam debitum par fortuna flagitante, ſedem bello Pompeius Epiron elegerat, nec Cæſar moratus; quippe, ordinatis à tergo omnibus, quamuis hiems media prohiberet tempeſtate, ad bellum nauigauit: poſitisque ad Oricum caſtris, cùm pars exercitus ob inopiam nauium cum Antonio dimiſſa, Brunduſii moram faceret; adeò impatiens erat, vt ad arceſſendos eos, ardente ventis mari, nocte concubia, ſpeculatorio nauigio, ſolus ire tentauerit. Exſtat ad trepidum tanto diſcrimine gubernatorem vox ipſius: Quid times? Cæſarem vehis.

his. Contractis in vnum vndique omnibus co-piis, poſitiſque comminus caſtris, diuerſa erant ducum conſilia. Cæſar pro natura ferox,& conficiendæ rei cupidus, oſtentare aciem, prouocare, laceſſere, nunc obſidione caſtrorum, quæ erant ſedecim millium vallo obducta (ſed quid his obeſſet obſidio, qui patente mari omnibus copiis abundarent?) nunc expugnatione Dyrrhachii irrita, (quippe quam vel ſitus inexpugnabilem faceret) ad hoc, aſſiduis in eruptionem hoſtium præliis (quo tempore egregia virtus Scæuæ centurionis emicuit, cuius in ſcuto centum atque viginti tela ſedere) iam verò direptione vrbium ſociarum, cùm Oricum & Gomphos, & alia caſtella Theſſaliæ vaſtaret: Pompeius aduerſus hæc nectere moras, tergiuerſari ſimul, vt hoſtem interclusum vndique inopia commeatuum terreret, vtque ardentiſſimi ducis conſeneſceret impetus. Nec diutius profuit duci ſalutare conſilium. Milites otium, ſocii moram, principes ambitum ducis increpabant. Sic præcipitantibus fatis, prælio ſumta eſt Theſſalia: & Philippicis campis, vrbis, imperii, generis humani fata commiſſa ſunt. Nunquam vllo loco tantum virium populus Romanus, tantum dignitatis fortuna vidit. Trecenta amplius millia hinc & illinc, præter auxilia regum & ſenatus. Nunquam imminentis ruinæ manifeſtiora prodigia, fuga victimarum, examina, inſignes interdiu tenebræ. Dux ipſe & nocturna imagine theatri ſui audiens plauſum in modum planctus circumſonare, & manè cum pullo amiculo (nefas) apud principia conſpectus eſt. Nunquam acrior neque alacrior exercitus

Cæſaris fuit. Inde claſſica prius, inde tela. Annotatum quoque committentis aciem Craſtini pilum; qui mox adacto in os gladio, ſic inter cadauera repertus, libidinem ac rabiem qua pugnauerat, ipſa nouitate vulneris præferebat. Sed nec minus admirabilior illius exitus belli. Quippe cùm Pompeius adeò equitum copia abundaret, vt facilè circumuenturus ſibi Cæſarem videretur, circumuentus ipſe eſt. Nam cùm diu æquo marte contenderent, iuſsúque Pompeii fuſus à cornu erupiſſet equitatus, repentè hinc ſigno dato, Germanorum cohortes tantum in effuſos equites fecere impetum, vt illi eſſe pedites, hi venire in equis viderentur. Hanc ſtragem fugientis equitatus, leuis armaturæ ruina comitata eſt. Tunc terrore latius dato, turbantibus inuicem copiis, reliqua ſtrages quaſi vna manu facta eſt. Nec vlla res magis exitio fuit, quàm ipſa exercitus magnitudo. Multus in eo prælio Cæſar fuit, mediúsque inter imperatorem & militem. Voces quoque obequitantis exceptæ, altera cruenta, ſed docta, & ad victoriam efficax, Miles, faciem feri: altera ad iactationem compoſita, Parce ciuibus: cùm ipſe ſequeretur. Felicem vtcunque in malis Pompeium, ſi eadem ipſum, quæ exercitum eius, fortuna traxiſſet. Superſtes dignitati ſuæ vixit, vt cum maiore dedecore per Theſſalica Tempe equo fugeret, pulſus Lariſſa; in deſerto Ciliciæ ſcopulo; fugam in Parthos, Africam, vel Ægyptum agitaret: vt denique in Peluſiaco littore, imperio viliſſimi regis, conſiliis ſpadonum, &, ne quid malis deſit, Septimii deſertoris ſui gladio trucidatus, ſub oculis vxoris ſuæ liberorúmque

que moreretur. Quis non peractum eſſe cum Pompeio crederet bellum? Atqui acrius multò atque vehementius Theſſalici incendii cineres recaluere. Et in Ægypto quidem aduerſus Cæſarem ſine partibus bellum. Quippe cùm Ptolemæus rex Alexandriæ, ſummum ciuilis belli ſcelus peregiſſet, fœdúſque amicitiæ cum Cæſare medio Pompeii capite ſanxiſſet, vltionem tanti viri mánibus quærente fortunâ, cauſſa non defuit. Cleopatra regis ſoror affuſa Cæſaris genibus, partem regni repoſcebat. Aderat puellæ forma, & quæ duplicaretur ex illo, quòd talis paſſa videbatur iniuriam: ódium ipſius regis, qui Pompeii cædem partium fato, non Cæſari dederat, haud dubiè idem in ipſum auſurus ſi expediſſet. Quam vbi Cæſar reſtitui iuſſit in regnum, ſtatim ab eiſdem percuſſoribus Pompeii obſeſſus in regia, quamuis exigua manu, ingentis exercitus molem mira virtute ſuſtinuit. Ac primum ædificiorum proximorum atque nanalium incendio, infeſtorum hoſtium tela ſubmouit: mox in peninſulam Pharon ſubitus euaſit: inde depulſus in maria, mira felicitate ad proximam claſſem enatauit, relicto quidem in fluctibus paludamento, ſeu fato, ſeu conſilio, vt illud ingruentibus hoſtium telis ſaxíſque peteretur. Tandem receptus à claſſicis ſuis, vndique ſimul hoſtes adortus, de imbelli ac perfida gente, iuſta, generi manibus dedit. Quippe & Theodotus magiſter, auctor totius belli, & ne virilia quidem portenta, Pothinus atque Ganymedes, diuerſi per mare & transfugio & morte conſumti, Regis ipſius corpus obrutum limo repertum eſt in aureæ loricæ honore. In Aſia quoque

que nouus rerum motus à Ponto, planè quaſi de induſtria captante fortuna hunc Mithradatico regno exitum, vt à Pompeio pater, à Cæſare filius vinceretur. Rex Pharnaces magis diſcordiæ noſtræ fiducia, quàm virtutis ſuæ, infeſto in Cappadociam agmine ruebat. Sed hunc Cæſar aggreſſus, vno, & (vt ſic dixerim) non toto prælio obtriuit, more fulminis, quod vno eodemque momento venit, percuſſit, abſceſſit. Nec vana de ſe prædicatio eſt Cæſaris, antè victum hoſtem eſſe, quàm viſum. Sic cum exteris. At in Africa cum ciuibus multo atrocius quàm in Pharſalia. Huc reliquias partium naufragarum quidam furoris æſtus expulerat: nec reliquias diceres, ſed integrum bellum. Sparſæ magis, quàm oppreſſæ vires erant. Auxerat ſacramentum ipſa clades Imperatoris: nec degenerabat ducum ſucceſſio. Quippe ſatis amplè ſonabat in Pompeiani nominis locum, Cato & Scipio. Acceſſit copiis Mauritanus rex Iuba, videlicet vt latius vinceret Cæſar. Nihil ergo inter Pharſaliam & Thapſon, niſi quòd amplior, eoque acrior Cæſarianorum impetus fuit, indignantium poſt Pompeium creuiſſe bellum. *&c.*

M. AN-

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ

LIBER PRIMVS.

Bella per Emathios plus quàm ciuilia campos,
Iusq́; datum ſceleri canimus, populumq́; potentem
In ſua victrici conuerſum viſcera dextra:
Cognatasq́; acies: & rupto fœdere regni
Certatum totis concuſſi viribus orbis;
In commune nefas: infeſtisque obuia ſignis
Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis.
Quis furor ô ciues? quæ tanta licentia ferri,
Gentibus inuiſis Latium præbere cruorem?
Cumq́; ſuperba foret Babylon ſpolianda trophæis
Auſoniis, vmbraq́; erraret Craſſus inulta,
Bella geri placuit nullos habitura triumphos?
Heu, quantum potuit terræ, pelagiq́; parari
Hoc, quem ciuiles hauſerunt, ſanguine, dextræ!
Vnde venit Titan, & nox vbi ſidera condit,
Quáq; dies medius flagrantibus æſtuat horis,
Et qua bruma rigens, ac neſcia vere remitti,
Aſtringit Scythicum glaciali frigore pontum:
Sub iuga iam Seres, iam barbarus iſſet Araxes,

Et gens ſi qua iacet naſcenti conſcia Nilo.
Tunc, ſi tantus amor belli tibi Roma nefandi,
Totum ſub Latias leges cùm miſeris orbem,
In te verte manus: nondum tibi defuit hoſtis.
At nunc ſemirutis pendent quòd mœnia tectis
Vrbibus Italiæ, lapſisq; ingentia muris
Saxa iacent; nulloq; domus cuſtode tenentur,
Rarus & antiquis habitator in vrbibus errat:
Horrida quòd dumis, multosq; inarata per annos
Heſperia eſt, deſuntq; manus poſcentibus aruis,
Non tu Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus auctor
Pœnus erit: nulli penitus diſcindere ferro
Contigit: alta ſedent ciuilis vulnera dextræ.
Quòd ſi non aliam venturo fata Neroni
Inuenêre viam, magnóq; æterna parantur
Regna deis, cœlumq; ſuo ſeruire Tonanti
Non niſi ſæuorum potuit poſt bella gigantum:
Iam nihil ô Superi querimur: ſcelera ipſa, nefasq;
Hac mercede placent: diros Pharſalia campos
Impleat: & Pœni ſaturentur ſanguine manes:
Vltima funeſta concurrant prœlia Munda.
His, Cæſar, Peruſina fames, Mutinæq; labores
Accedant fatis: &, quas premit aſpera, claſſes,
Leucas: & ardenti ſeruilia bella ſub Aetna.
Multum Roma tamen debet ciuilibus armis,
Quòd tibi res acta eſt. Te, cùm ſtatione peracta
Aſtra petes ſerus, prælati regia cœli
Excipiet gaudente polo: ſeu ſceptra tenere,
Seu te flammigeros Phœbi conſcendere currus,
Telluremq; nihil mutato ſole timentem
Igne vago luſtrare iuuet: tibi numine ab omni
Cedetur: iuriſque tui natura relinquet
Quis deus eſſe velis; vbi regnum ponere mundi.

Sed neq; in Arctoo ſedem tibi legeris orbe:
Nec polus aduerſi calidus quà mergitur Auſtri,
Vnde tuam videas obliquo ſidere Romam.
Aetheris immenſi partem ſi preſſeris vnam,
Sentiet axis onus. librati pondera cœli
Orbe tene medio: pars ætheris illa ſereni
Tota vacet, nullæque obſtent à Cæſare nubes.
Tunc genus humanum poſitis ſibi conſulat armis,
Inq; vicem gens omnis amet: pax miſſa per orbem
Ferrea belligeri compeſcat limina Iani.
Sed mihi iam numen: nec, ſi te pectore vates
Accipiam, Cirrhæa velim ſecreta mouentem
Sollicitare Deum, Bacchúmque auertere Nyſa.
Tu ſatis ad dandas Romana in carmina vires.
Fert animus cauſas tantarum expromere rerum:
Immenſúmque aperitur opus, quid in arma furentē
Impulerit populum, quid pacem excuſſerit orbi.
Inuida fatorum ſeries, ſummíſque negatum
Stare diu, nimióque graues ſub pondere lapſus,
Nec ſe Roma ferens. ſic, cùm compage ſoluta
Secula tot mundi ſuprema coëgerit hora,
Antiquum repetens iterum chaos, omnia miſtis
Sidera ſideribus concurrent: ignea pontum
Aſtra petent: tellus extendere littora nolet,
Excutiétque fretum: fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poſcet ſibi: totáque diſcors
Machina diuulſi turbabit fœdera mundi.
In ſe magna ruunt. lætis hunc numina rebus
Creſcendi poſuêre modum. nec gentibus vllis
Commodat in populum, terræ, pelagíque potentem,
Inuidiam Fortuna ſuam. tu cauſa malorum
Facta tribus dominis communis Roma, nec vnquam

In turbam miſſi feralia fœdera regni,
O malè concordes, nimiáque cupidine cæci,
Quid miſcere iuuat vires, orbémque tenere
In medio? dum terra fretum, terramq́ leuabit
Aër, & longi voluent Titana labores,
Noxq́ diem cælo totidem per ſigna ſequetur,
Nulla fides regni ſocijs, omniſq́ poteſtas
Impatiens conſortis erit. nec gentibus vllis
Credite, nec longè fatorum exempla petantur:
Fraterno primi maduerunt ſanguine muri.
Nec pretium tanti tellus, pontuſq́ furoris
Tunc erat: exiguum dominos commiſit aſylum.
Temporis anguſti manſit concordia diſcors,
Paxq́ fuit non ſponte ducum. nam ſola futuri
Craſſus erat belli medius mora. Qualiter vndas
Qui ſecat, & geminum gracilis mare ſeparat Iſth-
Nec patitur cōferre fretum: ſi terra recedat, (mos,
Ionium Aegæo frangat mare: ſic, vbi ſæua
Arma ducum dirimens, miſerando funere Craſſus
Aſſyrias Latio maculauit ſanguine Carras,
Parthica Romanos ſoluerunt damna furores.
Plus illa vobis acie, quàm creditis, actum eſt
Arſacidæ: bellum victis ciuile dediſtis.
Diuiditur ferro regnum: populiq́ potentis,
Quæ mare, quæ terras, quæ totum poſsidet orbem,
Non cepit fortuna duos. nam pignora iuncti
Sanguinis, & diro ferales omine tedas
Abſtulit ad manes, Parcarum, Iulia, ſæua
Intercepta manu. quòd ſi tibi fata dediſſent
Maiores in luce moras, tu ſola furentem
Inde virum poteras, atque hinc retinere parentem,
Armataſq́ manus excuſſo iungere ferro,
Vt generos ſoceris mediæ iunxère Sabinæ.

Morte

Morte tua diſcuſſa fides, bellumq́; mouere
Permiſſũ eſt ducibus: ſtimulos dedit æmula virtus.
Tu noua ne veteres obſcurent acta triumphos,
Et victis cedat piratica laurea Gallis,
Magne times: te iam ſeries, vſusq́; laborum
Erigit, impatiensq́; loci fortuna ſecundi.
Nec quenquam iam ferre poteſt, Cæſar've priorem,
Pompeius've parem. quis iuſtius induit arma,
Scire nefas: magno ſe iudice quiſque tuetur:
Victrix cauſa Deis placuit, ſed victa Catoni.
Nec coïere pares: alter vergentibus annis
In ſenium, longoq́; togæ tranquillior vſu
Dedidicit iam pace ducem: famæq́; petitor
Multa dare in vulgus: totus popularibus auris
Impelli, plauſuq́; ſui gaudere theatri:
Nec reparare nouas vires, multumq́; priori
Credere fortunæ. ſtat magni nominis vmbra.
Qualis frugifero quercus ſublimis in agro
Exuuias veteres populi, ſacrataq́; geſtans
Dona ducum: nec iam validis radicibus hærens,
Pondere fixa ſuo eſt: nudosq́; per aëra ramos
Effundens, trunco, non frondibus, efficit vmbram:
At quamuis primo nutet caſura ſub Euro,
Tot circùm ſiluæ firmo ſe robore tollant,
Sola tamen colitur. Sed non in Cæſare tantum
Nomen erat, nec fama ducis: ſed neſcia virtus
Stare loco: ſolusq́; pudor non vincere bello.
Acer, & indomitus, quò ſpes, quoq́; ira vocaſſet,
Ferre manũ, & nunquam temerando parcere ferro.
Succeſſus vrgere ſuos: inſtare fauori
Numinis: impellens quicquid ſibi ſumma petenti
Obſtaret: gaudensq́; viam feciſſe ruina.
Qualiter expreſſum ventis per nubila fulmen

Ætheris impulſi ſonitu, mundiq́; fragore
Emicuit, rupitq́; diem, populosq́; pauentes
Terruit, obliqua præſtinguens lumina flamma:
In ſua templa furit: nullaq́; exire vetante
Materia, magnamq́; cadens, magnámq; reuertens
Dat ſtragem latè, ſparsósque recolligit ignes.
Hæ ducibus cauſæ ſuberant: ſed publica belli
Semina, quæ populos ſemper mersêre potentes.
Namq; vt opes nimias mundo fortuna ſubacto
Intulit, & rebus mores ceſſêre ſecundis,
Prædáque & hoſtiles luxum ſuasêre rapinæ:
Non auro, tectis've modus: mensásque priores
Aſpernata fames: cultus geſtare decoros
Vix nuribus, rapuêre mares: fœcunda virorum
Paupertas fugitur, totóque accerſitur orbe,
Quo gens quæque perit. tunc longos iungere fines
Agrorum, & quondam duro ſulcata Camilli
Vomere, & antiquos Curiorum paſſa ligones
Longa ſub ignotis extendere rura colonis.
Non erat is populus, quem pax tranquilla iuuaret,
Quem ſua libertas immotis paſceret armis.
Inde iræ faciles, & , quod ſuaſiſſet egeſtas,
Vile nefas: magnúmque decus, ferróque petendum,
Plus patria potuiſſe ſua: menſuráque iuris
Vis erat: hinc leges, & plebiſcita coacta,
Et cum Conſulibus turbantes iura Tribuni:
Hinc rapti pretio faſces, ſectórque fauoris
Ipſe ſui populus; letaliſque ambitus vrbi,
Annua venali referens certamina Campo:
Hinc vſura vorax, auidúmque in tempore fœnus,
Et concuſſa fides, & multis vtile bellum.
Iam gelidas Cæſar curſu ſuperauerat Alpes,
Ingentesque animo motus, bellúmque futurum

Ceperat.

Cœperat. vt ventum eſt parui Rubiconis ad vndas,
Ingens viſa duci patriæ trepidantis imago,
Clara per obſcuram vultu mœſtiſſima noctem,
Turrigero canos effundens vertice crines,
Cæſarie lacera, nudiſque adſtare lacertis,
Et gemitu permiſta loqui: Quò tenditis vltrà?
Quò fertis mea ſigna viri? ſi iure venitis,
Si ciues: hucuſque licet. Tunc perculit horror
Membra ducis, riguêre comæ, greſſúmque coërcens
Languor in extrema tenuit veſtigia ripa.
Mox ait: O magnæ qui mœnia proſpicis vrbis
Tarpeia de rupe tonans, Phrygiique penates
Gentis Iuleæ, & rapti ſecreta Quirini,
Et reſidens celſa Latialis Iuppiter Alba,
Veſtaléſque foci, ſummíque ô numinis inſtar
Roma, faue cœptis: non te furialibus armis
Perſequor: en adſum victor terráque, maríque
Cæſar, vbique tuus, (liceat modò) nunc quoq; miles.
Ille erit ille nocens, qui me tibi fecerit hoſtem.
Inde moras ſoluit belli, tumidúmque per amnem
Signa mouet properè. ſic cùm ſqualentibus aruis
Aeſtiferæ Libyes viſo Leo comminus hoſte
Subſedit dubius, totam dum colligit iram,
Mox vbi ſe ſæuæ ſtimulauit verbere caudæ,
Erexítque iubam, & vaſto graue murmur hiatu
Infremuit: tum torta leuis ſi lancea Mauri
Hæreat, aut latum ſubeant venabula pectus,
Per ferrum tanti ſecurus vulneris exit.
Fonte cadit modico, paruíſque impellitur vndis
Puniceus Rubicon, cùm feruida canduit æſtas:
Pérque imas ſerpit valles, & Gallica certus
Limes ab Auſoniis diſterminat arua colonis.
Tunc vires præbebat hyems, atque auxerat vndas

Tertia iam grauido pluuialis Cynthia cornu,
Et madidis Euri reſolutæ flatibus Alpes.
Primus in obliquum ſonipes opponitur amnem
Excepturus aquas. molli tum cetera rumpit
Turba vado fracti faciles iam fluminis vndas.
Cæſar vt aduerſam ſuperato gurgite ripam
Attigit, Heſperiæ vetitis & conſtitit aruis,
Hîc, ait, hîc, pacem, temerataq; iura relinquo;
Te Fortuna ſequor: procul hinc iam fœdera ſunto.
Credidimus fatis, vtendum eſt iudice bello.
Sic fatus, noctis tenebris rapit agmina ductor
Impiger, & torto Balearis verbere fundæ
Ocyor, & miſſa Parthi poſt terga ſagitta:
Vicinumq; minax inuadit Ariminum, vt ignes
Solis lucifero fugiebant aſtra relicto.
Iamq; dies primos belli viſura tumultus
Exoritur: ſeu ſponte deûm, ſeu turbidus Auſter
Impulerat, mœſtam tenuerunt nubila lucem.
Conſtitit vt capto iuſſus deponere miles
Signa foro, ſtridor lituûm, clangorq; tubarum
Non pia concinuit cum rauco claſſica cornu.
Rupta quies populi, ſtratisq; excita iuuentus
Diripiunt ſacris affixa penatibus arma,
Quæ pax longa dabat: nuda iam crate fluentes
Inuadunt clypeos, curuataq; cuſpide pila,
Et ſcabros nigræ morſu rubiginis enſes.
Vt notæ fulſere aquilæ, Romanaq; ſigna,
Et celſus medio conſpectus in agmine Cæſar,
Diriguêre metu, gelidos pauor alligat artus,
Et tacito mutos voluunt ſub pectore queſtus.
O malè vicinis hæc mœnia condita Gallis!
O triſti damnata loco! pax alta per omnes,
Et tranquilla quies populos: nos præda furentum,

Primáque

Primaq; caſtra ſumus. meliùs fortuna dediſſes
Orbe ſub Eoo ſedem, gelidaq; ſub Arcto,
Errantesq; domos, Latii quàm clauſtra tueri.
Nos primi Senonum motus, Cimbrumq; ruentem
Vidimus, & Martem Libyes, curſumq; furoris
Teutonici. quoties Romam fortuna laceſſit,
Hac iter eſt bellis. gemitu ſic quiſque latenti,
Non auſus timuiſſe palàm: vox nulla dolori
Credita: ſed quantũ, volucres cùm bruma coërcet,
Rura ſilent, mediuſq; iacet ſine murmure pontus;
Tanta quies. Noctis gelidas lux ſoluerat vmbras:
Ecce faces belli, dubiaq; in prœlia menti
Vrgentes addunt ſtimulos, cunctaſq; pudoris
Rumpunt fata moras: iuſtos Fortuna laborat
Eſſe ducis motus, & cauſas inuenit armis.
Expulit ancipiti diſcordes vrbe Tribunos
Victo iure minax iactatis curia Gracchis.
Hos iam mota ducis, vicinaq; ſigna petentes
Audax venali comitatur Curio lingua:
Vox quondam populi, libertatemq; tueri
Auſus, & armatos plebi miſcere potentes.
Vtq; ducem varias voluentem pectore curas,
Conſpexit: Dum voce tua potuère iuuari
Cæſar, ait, partes, quamuis nolente Senatu,
Traximus imperium, tunc, cùm mihi Roſtra tenere
Ius erat, & dubios in te transferre Quirites.
Sed poſtquàm leges bello ſiluère coactæ,
Pellimur è patriis laribus, patimurq; volentes
Exilium: tua nos faciat victoria ciues.
Dum trepidant nullo firmatæ robore partes,
Tolle moras: ſemper nocuit differre paratis.
Par labor atq; metus pretio maiore petuntur.
Bellantem geminis tenuit te Gallia luſtris,

Pars quota terrarum. facili ſi prœlia pauca
Geſſeris euentu, tibi Roma ſubegerit orbem.
Nunc neque te longi remeantem pompa triumphi
Excipit, aut ſacras poſcunt Capitolia laurus:
Liuor edax tibi cuncta negat: genteſq; ſubactas
Vix impune feres: ſocerum depellere regno
Decretum eſt genero. partiri non potes orbem:
Solus habere potes. Sic poſtquam fatus, & ipſi
In bellum prono tantum tamen addidit iræ,
Accenditque ducem, quantum clamore iuuatur
Eleus ſonipes, quamuis iam carcere clauſo
Immineat foribus, pronúſque repagula laxet:
Conuocat armatos extemplo ad ſigna maniplos:
Vtque ſatis trepidum turba coëunte tumultum
Compoſuit vultu, dextráque ſilentia iuſſit:
Bellorum ô ſocii, qui mille pericula Martis
Mecum (ait) experti, decimo iam vincitis anno.
Hoc cruor Arctois meruit diffuſus in aruis,
Vulneráque, & mortes, hyemésq; ſub Alpibus actæ?
Non ſecus ingenti bellorum Roma tumultu
Concutitur, quàm ſi Pœnus tranſcenderet Alpes
Annibal. implentur valido tirone cohortes:
In claſſem cadit omne nemus: terráque maríque
Iuſſus Cæſar agi. quid? ſi mihi ſigna iacerent
Marte ſub aduerſo, rueréntque in terga feroces
Gallorum populi? nunc, cùm Fortuna ſecundis
Mecum rebus agat, Superíque ad ſumma vocantes,
Tentamur. veniat longa dux pace ſolutus
Milite cum ſubito, partéſque in bella togatæ,
Marcellúſque loquax, & nomina vana Catones.
Scilicet extremi Pompeium, emtíque clientes
Continuo per tot ſatiabunt tempora regno?
Ille reget currus nondum patientibus annis?

Ille

Ille ſemel raptos nunquam dimittet honores?
Quid iam rura querar totum ſuppreſſa per orbem,
Ac iuſſam ſeruire famem? quis caſtra timenti
Neſciit mixta foro? gladii cùm triſte minantes
Iudicium inſolita trepidum cinxere corona,
Atque auſo medias perrumpere milite leges
Pompeiana reum clauſerunt ſigna Milonem?
Nunc quoque ne laſſum teneat priuata ſenectus,
Bella nefanda parat ſuetus ciuilibus armis,
Et docilis Syllam ſcelerum viciſſe magiſtrum.
Vtque feræ tigres numquam poſuêre furorem,
Quas nemore Hyrcano, matrũ dũ luſtra ſequuntur,
Altus cæſorum pauit cruor armentorum;
Sic & Syllanum ſolito tibi lambere ferrum
Durat, Magne, ſitis: nullus ſemel ore receptus
Pollutas patitur ſanguis manſueſcere fauces.
Quem tamen inueniet tam longa potentia finem?
Quis ſcelerum modus eſt? ex hoc iam te, improbe, (regno
Ille tuus ſaltem doceat diſcedere Sylla.
Poſt Cilicas'ne vagos, & laſſi Pontica regis
Prælia, barbarico vix conſummata veneno,
Vltima Pompeio dabitur prouincia, Cæſar;
Quòd non, victrices aquilas deponere iuſſus,
Paruerim? mihi ſi merces erepta laborum eſt,
His ſaltem longi, non me duce, præmia belli
Reddantur: miles ſub quolibet iſte triumphet.
Conferet exanguis quò ſe poſt bella ſenectus?
Quæ ſedes erit emeritis? quæ rura dabuntur,
Quæ noſter veteranus aret? quæ mœnia feſſis?
An melius fient piratæ, Magne, coloni?
Tollite iampridem victricia, tollite ſigna:
Viribus vtendum eſt, quas fecimus. arma tenenti
Omnia dat, qui iuſta negat: nec numina deſunt.

Nam

Nam neq; præda meis, neq; regnũ quæritur armis:
Detrahimus dominos vrbi ſeruire paratæ.
Dixerat: at dubium non claro murmure vulgus
Secum incerta fremit: pietas, patriíque penates
Quanquàm cæde feras mentes, animóſque tumentes
Frangunt; ſed diro ferri reuocantur amore,
Ductoríſque metu. Summi tum munera pili
Lælius, emeritíque gerens inſignia doni,
Seruati ciuis referentem præmia quercum,
Si licet, exclamat, Romani maxime rector
Nominis, & fas eſt veras expromere voces;
Quòd tam lenta tuas tenuit patientia vires
Conquerimur. deerátne tibi fiducia noſtri?
Dum mouet hic calidus ſpirantia corpora ſanguis,
Et dum pila valent fortes torquere lacerti,
Degenerem patiêre togam, regnúmq; Senatus?
Vſqueadeò miſerum eſt ciuili vincere bello?
Duc age per Scythiæ populos, per inhoſpita Syrtis
Littora, per calidas Libyæ ſitientis arenas.
Hæc manus, vt victũ poſt terga relinqueret orbem,
Oceani tumidas remo compeſcuit vndas:
Fregit & Arctoo ſpumantem vortice Rhenum.
Iuſſa ſequi tam poſſe mihi, quàm velle neceſſe eſt.
Nec ciuis meus eſt, in quem tua claſſica Cæſar
Audiero. per ſigna decem felicia caſtris,
Perq; tuos iuro quocumque ex hoſte triumphos;
Pectore ſi fratris gladium, iuguloq; parentis
Condere me iubeas, plenæq; in viſcera partu
Coniugis, inuita peragam tamen omnia dextra.
Si ſpoliare Deos, ignemq; immittere templis,
Numina miſcebit caſtrenſis flamma Monetæ:
Caſtra ſuper Tuſci ſi ponere Tybridis vndas,
Heſperios audax veniam metator in agros.

Tu

Tu quoſcumq; voles in planum effundere muros,
His aries actus diſperget ſaxa lacertis:
Illa licet, penitus tolli quam iuſſeris vrbem,
Roma ſit. His cunctæ ſimul aſſensêre cohortes,
Elataſq; altè, quæcumq; ad bella vocaret,
Promisêre manus. it tantus ad æthera clamor,
Quantus, piniferi Boreas cùm Thracius Oſſæ
Rupibus incubuit, curuato robore preſſæ
Fit ſonus, aut rurſus redeuntis in æthera ſyluæ.
Cæſar vt acceptum tam prono milite bellum,
Fataq; ferre videt, ne quo languore moretur
Fortunam, ſparſas per Gallica rura cohortes
Euocat, & Romam motis petit vndique ſignis.
Deſeruêre cauo tentoria fixa Lemano,
Caſtraq;, quæ Vogeſi curuam ſuper ardua rupem
Pugnaces pictis cohibebant Lingonas armis.
Hi vada liquerunt Iſaræ, qui gurgite ductus
Per tam multa ſuo, famæ maioris in amnem
Lapſus, ad æquoreas nomen non pertulit vndas.
Soluuntur flaui longa ſtatione Rutheni:
Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas,
Finis & Heſperiæ promoto limite Varus:
Quaq; ſub Herculeo ſacratus nomine portus
Vrget rupe caua pelagus: non Corus in illum
Ius habet, aut Zephyrus: ſolus ſua littora turbat
Circius, & tuta prohibet ſtatione Monœci.
Quaq; iacet littus dubium, quod terra, fretumq;
Vendicat alternis vicibus, cùm funditur ingens
Oceanus, vel cùm refugis ſe fluctibus aufert.
Ventus ab extremo pelagus ſic axe volutet,
Deſtituatq; ferens: an ſidere mota ſecundo
Tethyos vnda vagæ lunaribus æſtuet horis:
Flammiger an Titan, vt alentes hauriat vndas,

Erigat

Erigat Oceanum, fluctuſq; ad ſidera tollat,
Quærite, quos agitat mundi labor: at mihi ſemper
Tu, quæcumque moues tam crebros cauſa meatus,
Vt ſuperi voluêre, late. Tunc rura Nimoſsi
Qui tenet, & ripas Aturi, quà littore curuo
Molliter admiſſum claudit Tarbellicus æquor,
Signa mouet, gaudetq; amoto Santonus hoſte:
Et Biturix, longiſq; leues Sueſſones in armis:
Optimus excuſſo Leucus Rhemúſque lacerto,
Optima gens flexis in gyrum Sequana frenis:
Et docilis rector roſtrati Belga couini:
Aruerníque auſi Latio ſe fingere fratres,
Sanguine ab Iliaco populi, nimiúmque rebellis
Neruius, & cæſi pollutus ſanguine Cotta:
Et qui te laxis imitantur Sarmata braccis
Vangiones: Batauíque truces, quos ære recuruo
Stridentes acuêre tubæ: quà Cinga pererrat
Gurgite: quà Rhodanus raptum velocibus vndis
In mare fert Ararim: quà montibus ardua ſummis
Gens habitat cana pendentes rupe Gebennas:
Pictones immunes ſubigunt ſua rura, nec vltrà
Inſtabiles Turonas circumſita caſtra coërcent.
In nebulis Meduana tuis marcere peroſus
Andus, iam placida Ligeris recreatur ab vnda.
Inclyta Cæſareis Genabos diſſoluitur alis.
Tu quoque lætatus conuerti prælia Treuir:
Et nunc tonſe Ligur, quondam per colla decora
Crinibus effuſis toti prælate Comatæ:
Et quibus immitis placatur ſanguine diro
Teutates, horrenſq; feris altaribus Heſus,
Et Taranis Scythicæ non mitior ara Dianæ.
Vos quoque qui fortes animas, belloque peremtas
Laudibus in longum vates dimittitis æuum,

Plurima

Plurima ſecuri fudiſtis carmina Bardi.
Et vos barbaricos ritus, morémque ſiniſtrum
Sacrorum Druidæ poſitis repetiſtis ab armis.
Solis noſſe deos, & cœli numina vobis,
Aut ſolis neſcire datum: nemora alta remotis
Incolitis lucis. vobis auctoribus, vmbræ
Non tacitas Erebi ſedes, Ditiſque profundi
Pallida regna petunt: regit idem ſpiritus artus
Orbe alio: longæ (canitis ſi cognita) vitæ
Mors media eſt. certè populi, quos deſpicit Arctos,
Felices errore ſuo, quos ille timorum
Maximus, haud vrget leti metus. inde ruendi
In ferrum mens prona viris, animæq́; capaces
Mortis: & ignauum redituræ parcere vitæ.
Et vos crinigeros bellis arcere Caycos
Oppoſiti, petitis Romam, Rhenique feroces
Deſeritis ripas, & apertum gentibus orbem.
Cæſar, vt immenſæ collecto robore vires
Audendi maiora fidem fecère, per omnem
Spargitur Italiam, vicináque mœnia complet.
Vana quoque ad veros acceſſit fama timores,
Irrupitque animos populi, cladémque futuram
Intulit, & velox properantis nuntia belli
Innumeras ſoluit falſa in præconia linguas.
Eſt qui, tauriferis vbi ſe Meuania campis
Explicat, audaces ruere in certamina turmas
Afferat, & quà Nar Tyberino illabitur amni
Barbaricas ſæui diſcurrere Cæſaris alas:
Ipſum omnes aquilas, collatáque ſigna ferentem,
Agmine non vno, denſiſque incedere caſtris.
Nec, qualem meminêre, vident: maiórque, ferúſque
Mentibus occurrit, victóque immanior hoſte.
Hunc inter Rhenum populos Alpéſque iacentes,

Finibus

Finibus Arctois, patriáque à ſede reuulſos
Ponè ſequi, iuſſámque feris à gentibus Vrbem,
Romano ſpectante, rapi. ſic quisque pauendo
Dat vires famæ: nullóque auctore malorum
Quæ finxêre, timent. nec ſolum vulgus inani
Percuſſum terrore pauet: ſed curia, & ipſi
Sedibus exiliere Patres, inuiſáque belli
Conſulibus fugiens mandat decreta Senatus.
Tum quæ tuta petant; & quæ metuenda relinquãt,
Incerti, quò quemque fugæ tulit impetus, vrgent
Præcipitem populum, ſeriéque hærentia longa
Agmina prorumpunt. credas aut tecta nefandas
Corripuiſſe faces, aut iam quatiente ruina
Nutantes pendere domos. ſic turba per vrbem
Præcipiti lymphata gradu, velut, vnica rebus
Spes foret afflictis patrios excedere muros;
Inconſulta ruit. qualis cùm turbidus Auſter
Repulit à Libycis immenſum Syrtibus æquor,
Fractáque veliferi ſonuerunt pondera mali,
Deſilit in fluctus deſerta puppe magiſter,
Nauitáque, & nondum ſparſa compage carinæ,
Naufragium ſibi quiſq; facit: ſic vrbe relicta
In bellum fugitur. nullum iam languidus æuo
Eualuit reuocare parens, coniux've maritum
Fletibus, aut patrii, dubiæ dum vota ſalutis
Conciperent; tenuêre Lares: nec limine quiſquam
Hæſit; & extremo tunc forſitan vrbis amatæ
Plenus abit viſu: ruit irreuocabile vulgus.
O faciles dare ſumma Deos, eadémque tueri
Difficiles! vrbem populis, victíſque frequentem
Gentibus, & generis, coëat ſi turba, capacem
Humani, facilem venturo Cæſare prædam
Ignauæ liquêre manus. cùm preſſus ab hoſte

Clauditur

Clauditur externis miles Romanus in oris,
Effugit exiguo nocturna pericula vallo:
Et ſubitus rapti munimine ceſpitis agger
Præbet ſecuros intra tentoria ſomnos.
Tu tantùm audito bellorum murmure Roma
Deſereris; nox vna tuis non credita muris.
Danda tamen venia eſt tantorũ danda pauorum:
Pompeio fugiente timent. tum ne qua futuri
Spes ſaltem trepidas mentes leuet, addita fati
Peioris manifeſta fides, Superíq; minaces,
Prodigiis terras implerunt, æthera, pontum.
Ignota obſcuræ viderunt ſidera noctes,
Ardentémque polum flammis; cœlóque volantes
Obliquas per inane faces, crinémque timendi
Sideris, & terris mutantem regna cometen.
Fulgura fallaci micuerunt crebra ſereno:
Et varias ignis denſo dedit aër formas.
Nunc iaculum longo, nunc ſparſo lumine lampas
Emicuit cœlo: tacitum ſine nubibus vllis
Fulmen, & Arctoïs rapiens de partibus ignem,
Percuſſit Latiale caput: ſtellæq; minores
Per vacuum ſolitæ noctis decurrere tempus,
In medium venêre diem: cornúque coacto
Iam Phœbe toto fratrem cùm redderet orbe,
Terrarum ſubita percuſſa expalluit vmbra.
Ipſe caput medio Titan cùm ferret Olympo,
Condidit ardentes atra caligine currus,
Inuoluítque orbem tenebris, gentéſque coëgit
Deſperare diem: qualem fugiente per ortus
Sole Thyeſteæ noctem duxêre Mycenæ.
Ora ferox Siculæ laxauit Mulciber Aetnæ;
Nec tulit in cœlum flammas, ſed vertice prono
Ignis in Heſperium cecidit latus. atra Charybdis

Sanguineum fundo torſit mare. flebile ſæui
Latrauêre canes. Veſtali raptus ab ara
Ignis, & oſtendens confectas flamma Latinas
Scinditur in partes, geminóque cacumine ſurgit,
Thebanos imitata rogos. tum cardine tellus
Subſedit, veterémque iugis nutantibus Alpes
Diſcuſsêre niuem. Tethys maioribus vndis
Heſperiam Calpen, ſummumq́; impleuit Atlanta.
Indigetes fleuiſſe deos, Vrbisque laborem
Teſtatos ſudore Lares, delapsáque templis
Dona ſuis, dirásque diem fœdaſſe volucres
Accipimus; ſiluísque feras ſub nocte relictis
Audaces media poſuiſſe cubilia Roma.
Tum pecudum faciles humana ad murmura linguæ,
Monſtroſique hominum partus numeróque modóq́;
Membrorum; matrémque ſuus conterruit infans:
Diráque per populum Cumanæ carmina vatis
Vulgantur. tum, quos ſectis Bellona lacertis
Sæua mouet, cecinêre deos: crinémque rotantes
Sanguinei populis vlulârunt triſtia Galli.
Compoſitis plenæ gemuerunt oſſibus vrnæ.
Tum fragor armorum, magnæq́; per auia voces
Auditæ nemorum: & venientes cominus vmbræ.
Quique colunt iunctos extremis mœnibus agros,
Diffugiunt: ingens Vrbem cingebat Erinnys,
Excutiens pronam flagranti vertice pinum,
Stridentésque comas: Thebanam qualis Agauen
Impulit, aut ſæui contorſit tela Lycurgi
Eumenis: aut qualem iuſſu Iunonis iniquæ
Horruit Alcides, viſo iam Dite, Megæram.
Inſonuêre tubæ, & quanto clamore cohortes
Miſcentur, tantum nox atra ſilentibus auris
Edidit: & medio viſi conſurgere Campo

Triſtia

Triſtia Syllani cecinêre oracula manes:
Tollentémque caput gelidas Anienis ad vndas
Agricolæ fracto Marium fugêre ſepulcro.
Hac propter placuit Tuſcos de more vetuſto
Acciri vates. quorum qui maximus æuo
Aruns incoluit deſertæ mœnia Lunæ,
Fulminis edoctus motus, venáſque calentes
Fibrarum, & monitus volitantis in aëre pennæ,
Monſtra iubet primùm, quæ nullo ſemine diſcors
Protulerat natura, rapi, ſterilíque nefandos
Ex vtero fetus infauſtis vrere flammis.
Mox iubet & totam pauidis à ciuibus Vrbem
Ambiri: & feſto purgantes mœnia luſtro,
Longa per extremos pomœria cingere fines
Pontifices, ſacri quibus eſt permiſſa poteſtas,
Turba minor ritu ſequitur ſuccincta Gabino,
Veſtalémque chorum ducit vittata ſacerdos,
Troianam ſoli cui fas vidiſſe Mineruam.
Tum qui fata deûm, ſecretáque carmina ſeruant,
Et lotam paruo reuocant Almone Cybellen:
Et doctus volucres Augur ſeruare ſiniſtras:
Septemuírque epulis feſtis, Titiíque ſodales:
Et Salius læto portans ancilia collo:
Et tollens apicem generoſo vertice Flamen.
Dúmque illi effuſam longis anfractibus vrbem
Circumeunt, Aruns diſperſos fulminis ignes
Colligit, & terræ mœſto cum murmure condit,
Dátque locis nomen. ſacris tunc admouet aris
Electa ceruice marem. iam fundere Bacchum
Cœperat, obliquóque molas inducere cultro:
Impatiénſque diu non grati victima ſacri,
Cornua ſuccincti premerent cùm torua miniſtri,
Depoſito victum præbebat poplite collum.

Nec cruor emicuit ſolitus: ſed vulnere largo
Diffuſum rutilo nigrum pro ſanguine virus.
Palluit attonitus ſacris feralibus Aruns:
Atque iram Superûm raptis quæſiuit in extis.
Terruit ipſe color vatem: nam pallida tetris
Viſcera tincta notis, gelidóque infecta cruore
Plurimus aſperſo variabat ſanguine liuor.
Cernit tabe iecur madidum: venáſque minaces
Hoſtili de parte videt. pulmonis anheli
Fibra latet, paruúſque ſecat vitalia limes.
Cor iacet: & ſaniem per hiantes viſcera rimas
Emittunt: prodúntque ſuas omenta latebras.
Quódque (nefas) nullis impunè apparuit extis,
Ecce videt capiti fibrarum increſcere molem
Alterius capitis. pars ægra & marcida pendet:
Pars micat, & celeri venas mouet improba pulſu.
His vbi concepit magnorum fata malorum,
Exclamat: Vix fas Superi quæcunque monetis
Prodere me populis: neque enim tibi ſumme litaui
Iuppiter hoc ſacrum: cæſíque in viſcera tauri
Inferni venêre Dei. non fanda timemus:
Sed venient maiora metu. Dii viſa ſecundent,
Et fibris ſit nulla fides; ſed conditor artis
Finxerit iſta Tages. flexu ſic omina Tuſcus
Inuoluens, multáque tegens ambage canebat.
At Figulus, cui cura Deos, ſecretáque cœli
Noſſe fuit, quem non ſtellarum Aegyptia Memphis
Aequaret viſu, numeríſque mouentibus aſtra,
Aut hic errat (ait) nulla cum lege per æuum
Mundus, & incerto diſcurrunt ſidera motu:
Aut, ſi fata mouent, orbi, generíque paratur
Humano matura lues. terræ ne dehiſcent,
Subſidéntque vrbes? an tollet feruidus aër
Temperiem?

Temperiem? ſegetes tellus infida negabit?
Omnis an infuſis miſcebitur vnda venenis?
Quod cladis genus, ô Superi? quâ peſte paratis
Sæuitiam? extremi multorum tempus in vnum
Conuenêre dies. ſummo ſi frigida cœlo
Stella nocens nigros Saturni accenderet ignes,
Deucalioneos fudiſſet Aquarius imbres,
Totáque diffuſo latuiſſet in æquore tellus.
Si ſæuum radiis Nemeæum Phœbe Leonem
Nunc premeres, toto fluerent incendia mundo,
Succensúsque ſuis flagraſſet curribus æther.
Hi ceſſant ignes. tu qui flagrante minacem
Scorpion incendis cauda, chelásque peruris,
Quid tantum Gradiue paras? nam mitis in alto
Iuppiter Occaſu premitur, Venerísque ſalubre
Sidus hebet, motúque celer Cyllenius hæret,
Et cœlum Mars ſolus habet. cur ſigna meatus
Deſeruêre ſuos, mundóque obſcura feruntur:
Enſiferi nimium fulget latus Orionis?
Imminet armorum rabies: ferríque poteſtas
Confundet ius omne manu: ſceleríque nefando
Nomen erit virtus: multósque exibit in annos
Hic furor. & Superos quid prodeſt poſcere finem?
Cum domino pax iſta venit. duc Roma malorum
Continuam ſeriem: cladémque in tempora multa
Extrahe, ciuili tantùm iam libera bello.
Terruerant ſatis hæc pauidam præſagia plebem:
Sed maiora premunt. nam qualis vertice Pindi
Edonis Ogygio decurrit plena Lyæo:
Talis & attonitam rapitur matrona per vrbem,
Vocibus his prodens vrgentem pectora Phœbum.
Quò feror ô Pæan? quà me ſuper æthera raptam
Conſtituis terra? video Pangæa niuoſis

Cana iugis, latóſque Aemi ſub rupe Philippos.
Quis furor hic, ô Phœbe, doce: quæ tela, manuſq́;
Romana miſcent acies, bellúmque ſine hoſte eſt?
Quò diuerſa feror? primos me ducis in ortus,
Quà mare Lagæi mutatur gurgite Nili.
Hunc ego, fluminea deformis truncus arena
Qui iacet, agnoſco: dubiam ſuper æquora Syrtim,
Arentemq́; feror Libyen, quò triſtis Erinnys
Tranſtulit Emathias acies. nunc deſuper Alpis
Nubiferæ colles, atque aëriam Pyrenen
Abripimur. patriæ ſedes remeamus in vrbis:
Impiáque in medio peraguntur bella ſenatu.
Conſurgunt partes iterum, totúmque per orbem
Rurſus eo. noua da mihi cernere littora ponti,
Tellurémque nouam: vidi iam Phœbe Philippos.
Hæc ait: & laſſo iacuit deſerta furore.

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ

LIBER SECVNDVS.

IAMQVE ira patuere deûm, manifeſtáque belli
Signa dedit mundus: legéſque, & fœdera rerum,
Præſcia monſtrifero vertit natura tumultu,
Indixítque nefas. cur hanc tibi rector Olympi
Sollicitis viſum mortalibus addere curam,
Noſcant venturas vt dira per omina clades?
Siue parens rerum cùm primùm informia regna,
Materiámque rudem flamma cedente recepit,
Fixit in æternum cauſas, qua cuncta coërcet,
Se quoque lege tenens, & ſecula iuſſa ferentem
Fatorum immoto diuiſit limite mundum:
Siue nihil poſitum eſt, ſed fors incerta vagatur,
Fertq́;, refertq́; vices, & habent mortalia caſum:
Sit ſubitum quodcunque paras: ſit cæca futuri
Mens hominum fati: liceat ſperare timenti.
Ergo vbi concipiunt quantis ſit cladibus Vrbi
Conſtatura fides Superûm, ferale per vrbem

Iuſtitium: latuit plebeio tectus amictu
Omnis honos: nullos comitata eſt purpura faſces.
Tum queſtus tenuêre ſuos, magnúſque per omnes
Errauit ſine voce dolor. ſic funere primo
Attonitæ tacuêre domus, cùm corpora nondum
Conclamata iacent, nec mater crine ſoluto
Exigit ad ſæuos famularum brachia planctus:
Sed cùm membra premit fugiente rigentia vita,
Vultúſque exanimes, oculóſque in morte iacentes;
Nec dum eſt ille dolor, ſed iã metus: incubat amens,
Miratúrque malum. Cultus matrona priores
Depoſuit: mœſtæq́; tenent delubra cateruæ.
Hæ lacrymis ſparsêre Deos, hæ pectora duro
Afflixêre ſolo: laceráſque in limine ſacro
Attonitæ fudêre comas: votíſque vocari
Aſſuetas crebris feriunt vlulatibus aures.
Nec cunctæ ſummi templo iacuêre Tonantis:
Diuisêre deos: & nullis defuit aris
Inuidiam factura parens. quarum vna madentes
Sciſſa genas, planctu liuentes atra lacertos,
Nunc, ait, ô miſeræ contundite pectora matres,
Nunc laniate comas, néve hunc differte dolorem,
Et ſummis ſeruate malis: nunc flere poteſtas
Dum pendet fortuna ducum: cùm vicerit alter,
Gaudendum eſt. his ſe ſtimulis dolor ipſe laceſſit.
Nec non bella, viri, diuerſáque caſtra petentes
Effundunt iuſtas in numina ſæua querelas.
O miſeræ ſortis, quòd non in Punica nati
Tempora Cannarum fuimus, Trebiæque, iuuentus.
Non pacem petimus Superi: date gentibus iras:
Nunc vrbes excite feras: coniuret in arma
Mundus: Achæmeniis decurrant Medica Suſis
Agmina: Maſſagetas Scythicus non alliget Iſter:

Fundat ab extremo flauos Aquilone Suëuos
Albis, & indomitum Rheni caput: omnibus hoſtes
Reddite nos populis: ciuile auertite bellum:
Hinc Dacus premat, inde Getes: occurrat Iberis
Alter: ad Eoas hic vertat ſigna pharetras.
Nulla vacet tibi Roma manus. vel perdere nomen
Si placet Heſperium Superi, collapſus in ignes
Plurimus ad terram per fulmina decidat æther.
Sæue parens vtraſque ſimul partéſque ducéſque,
Dum nondum meruêre, feri. tantóne nouorum
Prouentu ſcelerum quærunt, vter imperet Vrbi?
Vix tanti fuerat ciuilia bella moueri,
Vt neuter. Tales pietas peritura querelas
Egerit: at miſeros angit ſua cura parentes,
Oderúntque grauis viuacia fata ſenectæ,
Seruatóſque iterum bellis ciuilibus annos.
Atque aliquis magno quærens exempla timori,
Non alios, inquit, motus tunc fata parabant,
Cùm poſt Teutonicos victor, Libycóſque triumphos
Exul limoſa Marius caput abdidit vlua.
Stagna auidi texêre ſoli, laxáque paludes
Depoſitum Fortuna, tuum: mox vincula ferri
Exedêre ſenem, longúſque in carcere pædor.
Conſul, & euerſa felix moriturus in vrbe
Pœnas antè dabat ſcelerum. mors ipſa refugit
Sæpe virum, fruſtráque hoſti eſt conceſſa poteſtas
Sanguinis inuiſi. primo qui cædis in ictu
Diriguit, ferrúmque manu torpente remiſit;
Viderat immenſam tenebroſo in carcere lucem,
Terribiléſq; Deos ſcelerum: Mariúmque futurum:
Audierátque pauens: Non hæc contingere fas eſt
Colla tibi: debet multas hic legibus æui,
Ante ſuam, mortes: vanum depone furorem.

Si libet vlciſci deletæ funera gentis,
Hunc Cimbri ſeruate ſenem. non ille fauore
Numinis, ingenti Superûm protectus ab ira,
Vir ferus, & Romam cupienti perdere fato
Sufficiens. idem pelago delatus iniquo
Hoſtilem in terram, vacuisque mapalibus actus,
Nuda triumphati iacuit per regna Iugurthæ,
Et Pœnos preſſit cineres. ſolatia fati
Carthago, Mariúſque tulit: paritérque iacentes
Ignouêre deis. Libycas ibi colligit iras,
Vt primùm fortuna redit: ſeruilia ſoluit
Agmina: conflato ſæuas ergaſtula ferro
Exeruêre manus. nulli geſtanda dabantur
Signa ducis, niſi qui ſcelerum iam fecerat vſum,
Attulerátque in caſtra nefas. prò fata! quis ille,
Quis fuit ille dies, Marius quo mœnia victor
Corripuit? quantóque gradu mors ſæua cucurrit?
Nobilitas cum plebe perit: latéque vagatur
Enſis: & à nullo reuocatum eſt pectore ferrum.
Stat cruor in templis: multáque rubentia cæde
Lubrica ſaxa madent. nulli ſua profuit ætas.
Non ſenis extremum piguit vergentibus annis
Præcipitaſſe diem: nec primo in limine vitæ
Infantis miſeri naſcentia rumpere fata.
Crimine quo parui cædem potuêre mereri?
Sed ſatis eſt iam poſſe mori. trahit ipſe furoris
Impetus: &, viſum eſt lenti, quæſiſſe nocentem.
In numerum pars magna perit: rapuítque cruentus
Victor ab ignota vultus ceruice reciſos,
Dum vacua pudet ire manu. ſpes vna ſalutis
Oſcula pollutæ fixiſſe trementia dextræ.
Mille licet gladii mortis noua ſigna ſequantur,
Degener ô populus, vix ſecula longa decorum

Sic meruiſſe viris, nedum breue dedecus æui,
Et vitam, dum Sylla redit. cui funera vulgi
Flere vacet? vix te ſparſum per viſcera Bæbi
Innumeras inter carpentis membra coronæ
Diſceſſiſſe manus: aut te præſage malorum
Antoni, cuius laceris pendentia canis
Ora ferens miles feſtæ rorantia menſæ
Impoſuit. truncos lacerauit Fimbria Craſſos.
Sæua Tribunitio maduerunt robora tabo.
Te quoq; neglectum violatæ Scæuola dextræ
Ante ipſum penetrale Deæ, ſempérque calentes
Mactauêre focos: paruum ſed feſſa ſenectus
Sanguinis effudit iugulo, flammiſque pepercit.
Septimus hæc ſequitur, repetitis faſcibus, annus:
Ille fuit vitæ Mario modus, omnia paſſo,
Quæ peior fortuna poteſt, atque omnibus vſo,
Quæ melior: menſóque, homini quid fata pararent.
Iam quot apud Sacri cecidêre cadauera portum?
Aut Collina tulit ſtratas quot porta cateruas,
Tunc cùm penè caput mundi, rerúmque poteſtas
Mutauit tralata locum, Romanáque Samnis
Vltra Caudinas ſperauit vulnera Furcas?
Sylla quoque immenſis acceſſit cladibus vltor.
Ille quod exiguum reſtabat ſanguinis Vrbi
Hauſit; dumq; nimis iam putrida membra recîdit,
Exceſſit medicina modum, nimiúmque ſecuta eſt,
Quà morbi duxere, manus. periêre nocentes;
Sed cùm iam ſoli poſſent ſupereſſe nocentes.
Tunc data libertas odiis, reſolutáque legum
Frænis ira ruit. non vni cuncta dabantur,
Sed fecit ſibi quiſque nefas. ſemel omnia victor
Iuſſerat. infandum domini per viſcera ferrum
Exegit famulus: nati maduêre paterno

Sanguine.

Sanguine. certatum eſt, cui ceruix cæſa parentis
Cederet: in fratrum ceciderunt præmia fratres.
Buſta repleta fuga, permiſtáque viua ſepultis
Corpora: nec populum latebræ cepere ferarum.
Hic laqueo fauces, eliſáque guttura fregit:
Hic ſe præcipiti iaculatus pondere dura
Diſſiluit percuſſus humo: mortéſque cruento
Victori rapuêre ſuas: hic robora buſti
Extruit ipſe ſui, nec dum omni ſanguine fuſo
Deſilit in flammas, &, dum licet, occupat ignes.
Colla ducum pilo trepidam geſtata per vrbem,
Et medio congeſta foro: cognoſcitur illic
Quicquid vbique latet ſcelerũ. non Thracia tantũ
Vidit Biſtonii ſtabulis pendere tyranni,
Poſtibus Antæi Libye: nec Græcia mœrens
Tot laceros artus Piſæa fleuit in aula.
Cùm iam tabe fluunt, confuſáque tempore multo
Amiſère notas, miſerorum dextra parentum
Colligit, & pauido ſubducit cognita furto.
Méque ipſum memini cæſi deformia fratris
Ora rogo cupidum, vetitíſque imponere flammis,
Omnia Syllanæ luſtraſſe cadauera pacis:
Pérque omnes truncos, cum qua ceruice reciſum
Conueniat, quæſiſſe caput. Quid ſanguine manes
Placatos Catuli referam? cui victima triſtes
Inferias Marius, forſan nolentibus vmbris,
Pendit, inexpleto non fanda piacula buſto:
Cùm laceros artus, æquatáque vulnera membris
Vidimus, & toto quamuis in corpore cæſo
Nil animæ letale datum, morémque nefandæ
Dirum ſæuitiæ, pereuntis parcere morti.
Auulſæ cecidère manus, exectáque lingua
Palpitat, & muto vacuum ferit aëra motu.

Hic

Hic aures, alius ſpiramina naris aduncæ
Amputat: ille cauis euoluit ſedibus orbes,
Vltimáque effodit ſpectatis lumina membris.
Vix erit vlla fides, tam ſæui criminis vnum
Tot pœnas cepiſſe caput. ſic mole ruinæ
Fracta ſub ingenti miſcentur pondere membra:
Nec magis informes veniunt ad littora trunci,
Qui medio periêre freto. quid perdere fructum
Iuuit, &, vt vilem, Marii confundere vultum?
Vt ſcelus hoc Syllæ, cædéſque oſtenſa placeret,
Agnoſcendus erat. Vidit Fortuna colonos
Præneſtina ſuos cunctos ſimul enſe reciſos,
Vnius populum pereuntem tempore mortis.
Tunc flos Heſperiæ, Latii iam ſola iuuentus,
Concidit, & miſeræ maculauit ouilia Romæ.
Tot ſimul infeſto iuuenes occumbere leto,
Sæpe fames, pelagíque furor, ſubitæ'que ruinæ,
Aut cœli, terræ'que lues, aut bellica clades,
Numquam pœna fuit. denſi vix agmina vulgi
Inter & exangues immiſſa morte cateruas
Victores mouêre manus. vix cæde peracta
Procumbunt, dubiáque labant ceruice: ſed illos
Magna premit ſtrages: peraguntq; cadauera partẽ
Cædis: viua graues elidunt corpora trunci.
Intrepidus tanti ſedit ſecurus ab alto
Spectator ſceleris: miſeri tot millia vulgi
Non piguit iuſſiſſe mori. congeſta recepit
Omnia Tyrrhenus Syllana cadauera gurges.
In fluuium primi cecidêre, in corpora ſummi.
Præcipites hæſêre rates, & ſtrage cruenta
Interruptus aquis fluxit prior amnis in æquor,
Ad molem ſtetit vnda ſequens: nam ſanguinis alti
Vis ſibi fecit iter, campúmque effuſa per omnem,

Præcipitíque

Præcipitíque ruens Tyberina ad flumina riuo
Hærentes adiuuit aquas: nec iam alueus amnem,
Nec retinent ripæ, redeũtq́; cadauera campo.
Tandem Tyrrhenas vix eluctatus in vndas
Sanguine cæruleum torrenti diuidit æquor.
His'ne, Salus rerum, Felix his Sylla vocari,
His meruit tumulum medio ſibi tollere Campo?
Hæc rurſus patienda manent: hoc ordine belli
Ibitur: hic ſtabit ciuilibus exitus armis.
Quanquàm agitant grauiora metus, multóq́; coitur
Humani generis maiore in prœlia damno.
Exulibus Mariis bellorum maxima merces
Roma recepta fuit: nec plus victoria Syllæ
Præſtitit, inuiſas penitus quàm tollere partes.
Hos aliò fortuna vocas: olimq́; potentes
Concurrunt. neuter ciuilia bella moueret,
Contentus, quo Sylla fuit. Sic mœſta ſenectus
Præteritíque memor flebat, metuensq́; futuri.
At non magnanimi percuſſit pectora Bruti
Terror, & in tanta pauidi formidine motus
Pars populi lugentis erat: ſed nocte ſopora,
Parrhaſis obliquos Helice cùm verteret axes,
Atria cognati pulſat non ampla Catonis.
Inuenit inſomni voluentem publica cura
Fata virum, caſúsque Vrbis, cunctísque timentem,
Securúmque ſui; faríque his vocibus orſus.
Omnibus expulſæ terris, olimq́; fugatæ
Virtutis iam ſola fides, quam turbine nullo
Excutiet fortuna tibi; tu mente labantem
Dirige me, dubium certo tu robore firma.
Nanque aliĩ Magnũ, vel Cæſaris arma ſequantur:
Dux Bruto Cato ſolus erit. pacem'ne tueris,
Inconcuſſa tenens dubio veſtigia mundo?

An

An placuit, ducibus ſcelerum, populíque furentis
Cladibus immiſtum ciuile abſoluere bellum?
Quemque ſuæ rapiunt ſcelerata in prœlia cauſæ:
Hos polluta domus, legéſque in pace timendæ;
Hos ferro fugienda fames, mundíque ruinæ
Permiſcenda fides. nullum furor egit in arma.
Caſtra petunt magna victi mercede: tibi vni
Per ſe bella placent? quid tot duraſſe per annos
Profuit immunem corrupti moribus æui?
Hoc ſolum longæ pretium virtutis habebis?
Accipient alios, facient te bella nocentem.
Ne tantum ô Superi liceat feralibus armis,
Has etiam mouiſſe manus: nec pila lacertis
Miſſa tuis cæca telorum in nube ferantur:
Nec tanta incaſſum virtus eat. ingeret omnis
Se belli fortuna tibi. quis nolet ab iſto
Enſe mori, quamuis alieno vulnere labens,
Et ſcelus eſſe tuum? meliùs tranquilla ſine armis
Otia ſolus ages: ſicut cœleſtia ſemper
Inconcuſſa ſuo voluuntur ſidera lapſu.
Fulminibus propior terræ ſuccenditur aër,
Imáque telluris ventos, tractúſque coruſcos
Flammarum accipiunt: nubes excedit Olympus
Lege deûm. minimas rerum diſcordia turbat:
Pacem ſumma tenent. quàm lætè Cæſaris aures
Accipient tantum veniſſe in prœlia ciuem!
Nam prælata ſuis nunquam diuerſa dolebit
Caſtra ducis Magni. nimium placet ipſe, Catoni
Si bellum ciuile placet. pars magna Senatus,
Et duce priuato geſturus prælia Conſul
Sollicitant, proceréſque alii: quibus adde Catonem
Sub iuga Pompeii, toto iam liber in orbe
Solus Cæſar erit. quòd ſi pro legibus arma

Ferre

Ferre iuuat patriis, libertatémque tueri:
Nunc neq; Pompeii Brutum, neq; Cæſaris hoſtem;
Poſt bellum victoris habe. Sic fatur. at illi
Arcano ſacras reddit Cato pectore voces.
Summum Brute nefas ciuilia bella fatemur:
Sed quò fata trahunt, virtus ſecura ſequetur.
Crimen erit Superis & me feciſſe nocentem.
Sidera quis, mundúmque velit ſpectare cadentem
Expers ipſe metus? quis, cùm ruat arduus æther,
Terra labet, miſto coëuntis pondere mundi,
Comploſas tenuiſſe manus? gentéſne furorem
Heſperium ignotæ, Romanáque ſigna ſequentur,
Deductíque fretis alio ſub ſidere reges?
Otia ſolus agam? procul hunc arcete furorem
O Superi, motura Dacas vt clade, Getáſque
Securo me Roma cadat. ceu morte parentem
Natorum orbatum, longum producere funus
Ad tumulum iubet ipſe dolor: iuuat ignibus atris
Inſerüiſſe manus, conſtructóque aggere buſti
Ipſum atras tenuiſſe faces: non antè reuellar,
Exanimem quàm te complectar Roma, tuúmque
Nomen libertas, & inanem proſequar vmbram.
Sic eat: immites Romana piacula diui
Plena ferant: nullo fraudemus ſanguine bellum.
O vtinam, cœlíque Deis, Erebíque liberet
Hoc caput in cunctas damnatum exponere pœnas!
Deuotum hoſtiles Decium preſsêre cateruæ:
Me geminæ figant acies, me barbara telis
Rheni turba petat: cunctis ego peruius haſtis
Excipiam medius totius vulnera belli
Hic redimat ſanguis populos: hac cæde luatur,
Quicquid Romani meruerunt pendere mores.
Ad iuga cur faciles populi, cur ſæua volentes

Regna

Regna pati pereunt? me ſolum inuadite ferro,
Me fruſtra leges & inania iura tuentem:
Hic dabit, hic pacem iugulus, finémque laborũ
Gentibus Heſperiis: poſt me regnare volenti
Non opus eſt bello. quin publica ſigna, ducémque
Pompeium ſequimur? nec, ſi fortuna fauebit,
Hunc quoque totius ſibi ius promittere mundi
Non bene compertum eſt: ideo me milite vincat,
Ne ſibi ſe viciſſe putet. Sic fatur: & acres
Irarum mouit ſtimulos: iuuenísque calorem
Excitat in nimios belli ciuilis amores.
Interea, Phœbo gelidas pellente tenebras,
Pulſatæ ſonuêre fores: quas ſancta relicto
Hortenſî mœrens irrupit Marcia buſto.
Quondam virgo toris melioris iuncta mariti:
Mox vbi connubii pretium, mercésque ſoluta eſt
Tertia iam ſoboles, alios fœcunda penates
Impletura datur; geminas è ſanguine matris
Permiſtura domos. ſed poſtquàm condidit vrna
Supremos cineres, miſerando concita vultu,
Effuſas laniata comas, concuſſáque pectus
Verberibus crebris, cinerésque ingeſta ſepulcri,
Non aliter placitura viro, ſic mœſta profatur:
Dum ſanguis inerat, dum vis materna, peregi
Iuſſa Cato, & geminos excepi fœta maritos.
Viſceribus laſſis, partúque exhauſta, reuertor
Iam nulli tradenda viro. da fœdera priſci
Illibata tori: da tantùm nomen inane
Connubii: liceat tumulo ſcripſiſſe, Catonis
Marcia: nec dubium longo quæratur in æuo,
Mutârim primas expulſa, an tradita, tedas.
Non me lætorum ſociam, rebuſq; ſecundis
Accipis: in curas venio, partémque laborum.

Da mihi caſtra ſequi: cur tuta in pace relinquar,
Et ſit ciuili propior Cornelia bello?
Hæ flexêre virum voces, & tempora quanquam
Sunt aliena toris, iam fato in bella vocante:
Fœdera ſola tamen, vanáque carentia pompa
Iura placent, ſacriſq; deos admittere teſtes.
Feſta coronato non pendent limine ſerta,
Infuláque in geminos diſcurrit candida poſtes,
Legitimæq; faces, gradibúsque accliuis eburnis
Stat torus, & picto veſtes diſcriminat auro:
Turritáque premens frontem matrona corona,
Tralata vetuit contingere limina planta.
Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem
Lutea demiſſos velarunt flammea vultus:
Balteus haud fluxos gemmis aſtrinxit amictus,
Colla monile decens; humeriſque hærentia primis
Suppara nudatos cingunt anguſta lacertos.
Sic, vt erat, mœſti ſeruans lugubria cultus,
Quóque modo natos, hoc eſt amplexa maritum.
Obſita funerea celatur purpura lana.
Non ſoliti luſêre ſales: nec more Sabino
Excepit triſtis conuicia feſta maritus.
Pignora nulla domus, nulli coiêre propinqui.
Iunguntur taciti, contentíque auſpice Bruto.
Ille nec horrificam ſancto dimouit ab ore
Cæſariem, duróque admiſit gaudia vultu:
(Vt primùm tolli feralia viderat arma,
Intonſos rigidam in frontem deſcendere canos
Paſſus erat, mœſtamq; genis increſcere barbam.
Vni quippe vacat ſtudiíſque odiíſque carenti,
Humanum lugere genus) nec fœdera priſci
Sunt tentata tori: iuſto quoq; robur amori
Reſtitit. hi mores, hæc duri immota Catonis

Secta

Secta fuit, ſeruare modum, finemq́; tenere,
Naturámque ſequi, patriæq́; impendere vitam;
Nec ſibi, ſed toti genitum ſe credere mundo.
Huic epulæ, viciſſe famem: magníque penates,
Submouiſſe hyemem tecto: pretioſaq́; veſtis,
Hirtam membra ſuper Romani more Quiritis
Induxiſſe togam: Veneríſque huic maximus vſus,
Progenies; Vrbi pater eſt, Vrbíque maritus:
Iuſtitiæ cultor, rigidi ſeruator honeſti:
In commune bonus: nullóſque Catonis in actus
Subrepſit, partemq́; tulit ſibi nata voluptas.
Interea trepido diſcedens agmine Magnus,
Mœnia Dardanii tenuit Campana coloni.
Hæc placuit belli ſedes, hinc ſumma mouentis
Hoſtis in occurſum ſparſas extendere partes,
Vmbroſis mediam qua collibus Appenninus
Erigit Italiam, nullo quà vertice tellus
Altius intumuit propiúſque acceſſit Olympo.
Mons inter geminas medius ſe porrigit vndas
Inferni Superique maris: colléſque coërcent
Hinc Tyrrhena vado frangentes æquora Piſæ,
Illinc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon.
Fontibus hic vaſtis immenſos concipit amnes,
Fluminàque in gemini ſpargit diuortia ponti.
In læuum cecidere latus, velóxque Metaurus,
Cruſtumiúmque rapax, & iunctus Iſapis Iſauro,
Sennaq́;, & Adriacas qui verberat Aufidus vndas:
Quóque magis nullum tellus ſe ſoluit in amnem,
Eridanus, fractáſque euoluit in æquora ſiluas,
Heſperiamq́; exhaurit aquis. Hunc fabula primum
Populea fluuium ripas vmbraſſe corona:
Cúmque diem pronum tranſuerſo limite ducens,
Succendit Phaëthon flagrantibus æthera loris,

Gurgitibus raptis penitus tellure peruſta,
Hunc habuiſſe pares Phœbeis ignibus vndas.
Non minor hic Nilo, ſi non per plana iacentis
Aegypti Libycas Nilus ſtagnaret arenas.
Non minor hic Iſtro, niſi quòd, dum permeat orbem
Iſter, caſuros in qualibet æquora fontes
Accipit, & Scythicas exit non ſolus in vndas.
Dexteriora petens montis decliuia Tybrim
Vnda facit, Rutubámque cauum. delabitur inde
Vulturnúſque celer, nocturnæq; editor auræ
Sarnus, & vmbroſæ Liris per regna Maricæ
Veſtinis impulſus aquis, radenſq; Salerni
Culta Siler, nullaſq; vado qui Macra moratus
Alnos, vicinæ procurrit in æquora Lunæ.
Longior educto quà ſurgit in aëra dorſo,
Gallica rura videt, deuexáſque excipit Alpes.
Tunc Vmbris Marſiſq; ferax, domitúſque Sabello
Vomere, piniferis amplexus rupibus omnes
Indigenas Latii populos, non deſerit antè
Heſperiam, quàm cùm Scyllæis clauditur antris,
Extendítque ſuas in templa Lacinia rupes,
Longior Italia, donec confinia pontus
Solueret incumbens, terráſque repelleret æquor.
At poſtquam gemino tellus eliſa profundo eſt,
Extremi colles Siculo ceſſêre Peloro.
Cæſar in arma furens, nullas, niſi ſanguine fuſo,
Gaudet habere vias, quòd non terat hoſte vacantes
Heſperiæ fines, vacuóſque irrumpat in agros,
Atq; ipſum non perdat iter, conſertáque bellis
Bella gerat. non tam portas intrare patentes
Quàm fregiſſe iuuat: nec tam patiente colono
Arua premi, quàm ſi ferro populetur, & igni.
Conceſſa pudet ire via, ciuémque videri.

Tunc

Tunc vrbes Latii dubiæ, varióque fauore
Ancipites, quanquàm primo terrore ruentis
Ceſſuræ belli, denſo tamen aggere firmant
Mœnia, & abrupto circundant vndique vallo:
Saxorúmque orbes, & quæ ſuper eminus hoſtem
Tela petant, altis murorum turribus aptant.
Pronior in Magnum populus, pugnátque minaci
Cum terrore fides: vt cùm mare poſſidet Auſter
Flatibus horriſonis, hunc æquora tota ſequuntur:
Si rurſus tellus pulſu laxata tridentis
Aeolii, tumidis immittat fluctibus Eurum,
Quanuis icta nouo, ventum tenuêre priorem
Aequora, nubiferóque polus cùm ceſſerit Euro,
Vendicat vnda Notum. Facilis ſed vertere mentes
Terror erat, dubiámque fidem fortuna ferebat.
Gens Hetrúſca fuga trepidi nudata Libonis,
Iuſq; ſui pulſo iam perdidit Vmbria Thermo.
Nec gerit auſpiciis ciuilia bella paternis
Cæſaris audito conuerſus nomine Sylla.
Varus, vt admotæ pulſarunt Auximon alæ,
Per diuerſa ruens neglecto mœnia tergo,
Quà ſiluæ, quà ſaxa, fugit. depellitur arce
Lentulus Eſculea. victor cedentibus inſtat,
Deuertítque acies: ſolúſque ex agmine tanto
Dux fugit, & nullas ducentia ſigna cohortes.
Tu quoque nudatam commiſſæ deſeris arcem
Scipio Luceriæ: quanquàm fortiſſima pubes
His ſedeat caſtris, iampridem Cæſaris armis
Parthorum ſubducta metu: qua Gallica damna
Suppleuit Magnus, dúmque ipſe ad bella vocaret,
Donauit ſocero Romani ſanguinis vſum.
At te Corfini validis circundata muris
Tecta tenent pugnax Domiti: tua claſſica ſeruat

Oppoſitus quondam polluto tiro Miloni.
Vt procul immenſam campo conſurgere nubem,
Ardentésque acies percuſſis ſole coruſco
Conſpexit telis, Socii decurrite, dixit,
Fluminis ad ripas, vndæq; immergite pontem.
Et tu montanis totus nunc fontibus exi,
Atque omnes trahe gurges aquas, vt ſpumeus alnos
Diſcuſſa compage feras. hoc limite bellum
Hæreat, hac hoſtis lentus terat otia ripa.
Præcipitem cohibete ducem: victoria nobis
Hîc primùm ſtans Cæſar erit, nec plura locutus,
Deuoluit rapidum nequicquam mœnibus agmen.
Nam prior è campis, vt conſpicit amne ſoluto
Rumpi Cæſar iter, calida prolatus ab ira,
Non ſatis eſt muris latebras quæſiſſe pauori?
Obſtruitis campos, fluuiis arcere paratis,
Ignaui? non ſi tumido me gurgite Ganges
Summoueat, ſtabit iam flumine Cæſar in vllo,
Poſt Rubiconis aquas. equitum properate cateruæ:
Ite ſimul pedites: ruiturum aſcendite pontem.
Hæc vbi dicta, leuis totas accepit habenas
In campum ſonipes: crebróque ſimillima nimbo
Trans ripam validi torſerunt tela lacerti.
Ingreditur pulſa fluuium ſtatione vacantem
Cæſar, & ad tutas hoſtis compellitur arces.
Et iam moturas ingentia pondera turres
Erigit, & mediis ſubrepſit vinea muris.
Ecce, nefas belli, reſeratis agmina portis
Captiuum traxêre ducem, ciuiſq; ſuperbi
Conſtitit ante pedes. vultu tamen alta minaci
Nobilitas recta ferrum ceruice popoſcit.
Scit Cæſar pœnamq; peti, veniámque timeri.
Viue, licet nolis, & noſtro munere, dixit,

Cerne diem. victis iam ſpes bona partibus eſto,
Exemplúmque mei: vel, ſi libet, arma retenta;
Et nihil hac venia, ſi viceris ipſe, paciſcor.
Fatur: & aſtrictis laxari vincula palmis
Imperat. heu quantò melius vel cæde peracta
Parcere Romano potuit fortuna pudori!
Pœnarum extremum ciui, quòd caſtra ſecutus
Sit patriæ, Magnúmque ducem, totumq́; Senatum,
Ignoſci. premit ille graues interritus iras:
Et ſecum: Romam'ne petes, pacisq́; receſſus
Degener? in medios belli non ire furores
Iamdudum moriture paras? rue certus, & omnes
Lucis rumpe moras, & Cæſaris effuge munus.
Neſcius interea capti ducis arma parabat
Magnus, vt admixto firmaret robore partes.
Iámque ſecuturo iuſſurus claſſica Phœbo,
Tentandáſque ratus moturi militis iras,
Alloquitur tacitas veneranda voce cohortes:
O ſcelerum vltores, melioráque ſigna ſecuti:
O verè Romana manus: quibus arma Senatus
Non priuata dedit, votis depoſcite pugnam.
Ardent Heſperii ſæuis populatibus agri:
Gallica per gelidas rabies effunditur Alpes:
Iam tetigit ſanguis pollutos Cæſaris enſes.
Dii melius, belli tulimus quòd damna priores.
Cœperit inde nefas. iam iam me præſide Roma
Suppliciũ, pœnamq́; petat. neque enim iſta vocari
Prœlia iuſta decet, patriæ ſed vindicis iram.
Nec magis hoc bellum eſt, quàm cùm Catilina pa-(rauit
Arſuras in tecta faces, ſociúſque furoris
Lentulus, exertíque manus veſana Cethegi.
O rabies miſeranda ducis! cùm fata Camillis
Te Cæſar, magníſque velint miſcere Metellis,

Ad Cinnas, Marióſque venis. ſternêre profectò,
Vt Catulo iacuit Lepidus, noſtráſque ſecures
Paſſus, Sicanio tegitur qui Carbo ſepulcro,
Quique feros mouit Sertorius exul Iberos.
Quanquàm, ſi qua fides, his te quoq; iungere Cæſar
Inuideo, noſtráſque manus quòd Roma furenti
Oppoſuit. Parthorum vtinam poſt prælia ſoſpes,
Et Scythicis Craſſus victor remeaſſet ab oris,
Vt ſimili cauſa caderes, qua Spartacus hoſtis.
Te quoq; ſi Superi titulis accedere noſtris
Iuſſerunt, valet in torquendo dextera pilo:
Feruidus hæc iterum circa præcordia ſanguis
Incaluit: diſces non eſſe ad bella fugaces,
Qui pacem potuêre pati. licet ille ſolutum,
Defectúmque vocet, ne vos mea terreat ætas.
Dux ſit in his caſtris ſenior, dum miles in illis.
Quò potuit ciuem populus perducere liber,
Aſcendi, ſupráque nihil niſi regna reliqui.
Non priuata cupit, Romana quiſquis in vrbe
Pompeium tranſire parat. hinc Conſul vterque,
Hinc acies ſtatura ducum. Cæſar'ne Senatus
Victor erit? non tam cæco trahis omnia curſu,
Téque nihil Fortuna pudet. Multis'ne rebellis
Gallia iam luſtris, ætáſque impenſa labori
Dant animos? Rheni gelidis quòd fugit ab vndis,
Oceanúmque vocans incerti ſtagna profundi,
Territa quæſitis oſtendit terga Britannis?
An vanæ tumuere minæ, quòd fama furoris
Expulit armatam patriis è ſedibus vrbem?
Heu demens, non te fugiũt, me cuncta ſequuntur:
Qui cùm ſigna tuli toto fulgentia ponto,
Antè bis exactum quàm Cynthia conderet orbem,
Omne fretum metiens pelagi pirata reliquit,

Angu-

Auguſtáque domum terrarum in ſede popoſcit.
Idem per Scythici profugum diuortia Ponti
Indomitum regem, Romanáque fata morantem,
Ad mortem, Sylla felicior, ire coëgi.
Pars mundi mihi nulla vacat: ſed tota tenetur
Terra meis, quocunque iacet ſub ſole, trophæis.
Hinc me victorem gelidas ad Phaſidos vndas
Arctos habet: calida medius mihi cognitus axis
Ægypto, atque vmbras nuſquam flectente Syene.
Occaſus mea iura timet, Tethynq; fugacem
Qui ferit, Heſperius poſt omnia flumina Bætis.
Me domitus cognouit Arabs, me Marte feroces
Heniochi, notique erepto vellere Colchi.
Cappadoces mea ſigna timent, & dedita ſacris
Incerti Iudæa Dei, mollíſque Sophene.
Armenios, Cilicáſque feros, Tauróſque ſubegi.
Quod ſocero bellum, præter ciuile, reliqui?
Verba ducis nullo partes clamore ſequuntur,
Nec matura petunt promiſſæ claſſica pugnæ.
Senſit & ipſe metum Magnus; placuitq; referri
Signa, nec in tantæ diſcrimina mittere pugnæ
Iam victum fama non viſi Cæſaris agmen.
Pulſus vt armentis primo certamine taurus
Siluarum ſecreta petit; vacuóſque per agros
Exul in aduerſis explorat cornua truncis,
Nec redit in paſtus, niſi cùm ceruice recepta
Excuſſi placuêre tori: mox reddita victor
Quoſlibet in ſaltus comitantibus agmina tauris
Inuito paſtore trahit: ſic viribus impar
Tradidit Heſperiam, profugusq; per Appula rura
Brundusii tutas concedit Magnus in arces.
Vrbs eſt Dictæis olim poſſeſſa colonis,
Quos Creta profugos vexêre per æquora puppes

Cecropiæ, victum mentitis Theſea velis.
Hanc latus anguſtum iam ſe cogentis in arctum
Heſperiæ, tenuem producit in æquora linguam,
Adriacas flexis claudit quæ cornibus vndas.
Nec tamen hoc arctis immiſſum faucibus æquor
Portus erat, ſi non violentos inſula Coros
Exciperet ſaxis, laſſáſque refunderet vndas.
Hinc illinc montes ſcopuloſæ rupis aperto
Oppoſuit natura mari, flatusq; remouit,
Vt tremulo ſtarent contentæ fune carinæ.
Hinc latè patet omne fretum, ſeu vela ferantur
In portus Corcyra tuos, ſeu læua petatur
Illyris Ionias vergens Epidamnus in vndas.
Huc fuga nautarum, cùm totas Adria vires
Mouit, & in nubes abiere Ceraunia, cúmque
Spumoſo Calaber perfunditur æquore Saſon.
Ergo vbi nulla fides rebus poſt terga relictis,
Nec licet ad duros Martem conuertere Iberos,
Cùm mediæ iaceant immenſis tractibus Alpes:
Tunc ſobole è tanta natum, cui firmior ætas,
Affatur: Mundi iubeo tentare receſſus.
Euphratem, Nilúmque moue, quò nominis vſque
Noſtri fama venit, quas eſt vulgata per vrbes
Poſt me Roma ducem: ſparſos per rura colonos
Redde mari Cilicas: Pharios hinc concute reges,
Tigranémque meũ. nec Pharnacis arma relinquas,
Admoneo, nec tu populos vtráque vagantes
Armenia, Pontique feras per littora gentes,
Rhipæasq; manus, & quas tenet æquore denſo
Pigra palus Scythici patiens Mæotica plauſtri.
Et quid plura moror? totos mea nate per ortus
Bella feres, totóque vrbes agitabis in orbe
Perdomitas: omnes redeant in caſtra triumphi.

At

At vos, qui Latios ſignatis nomine faſtos,
Primus in Epirum Boreas agat: inde per arua
Graiorum, Macedúmque nouas acquirite vires:
Dum paci dat tempus hyems. Sic fatur: & omnes
Iuſſa gerunt, ſoluúntque cauas à littore puppes.
At nunquam patiens pacis, longæq; quietis
Armorum, ne quid fatis mutare liceret,
Aſſequitur, generique premit veſtigia Cæſar.
Sufficerent aliis primo tot mœnia curſu
Rapta, tot oppreſſa deiectis hoſtibus arces:
Ipſa caput mundi, bellorum maxima merces,
Roma capi facilis: Sed Cæſar in omnia præceps,
Nil actum credens, dùm quid ſupereſſet agendum,
Inſtat atrox: & adhuc, quanuis poſſederit omnem
Italiam, extremo ſedeat quòd littore Magnus,
Communem tamen eſſe dolet: nec rurſus aperto
Vult hoſtes errare freto, ſed molibus vndas
Obſtruit, & latum deiectis rupibus æquor.
Cedit in immenſum caſſus labor: omnia pontus
Haurit ſaxa vorax, montéſque immiſcet arenis:
Vt maris Ægæi medias ſi celſus in vndas
Depellatur Eryx, nullæ tamen æquore rupes
Emineant, vel ſi conuulſo vertice Gaurus
Decidat in fundum penitus ſtagnantis Auerni.
Ergo vbi nulla vado tenuit ſua pondera moles,
Tunc placuit cæſis innectere vincula ſiluis,
Roboráque immenſis latè religare catenis.
Tales fama canit tumidum ſuper æquora Xerxem
Conſtruxiſſe vias, multum cùm pontibus auſus,
Europamq; Aſiæ, Seſtonq; admouit Abydo,
Inceſſitq; fretum rapidi ſuper Helleſponti,
Non Eurũ, Zephyrúmq; timens: cùm vela, ratesq;
In medium deferret Athon. ſic ora profundi

Arctantur

Arctantur caſu nemorum. tunc aggere multo
Surgit opus, longaq́, tremunt ſuper æquora turres.
Pompeius tellure noua compreſſa profundi
Ora videns, curis animum mordacibus angit,
Vt referet pelagus, ſpargátque per æquora bellum.
Sæpe Noto plenæ, tenſiſq́ rudentibus actæ
Ipſa maris per clauſtra rates faſtigia molis
Diſcuſsêre ſalo, ſpatiúmque dedêre carinis:
Tortáque per tenebras validis balliſta lacertis,
Multifidas iaculata faces. Vt tempora tandem
Furtiuæ placuere fugæ: ne littora clamor
Nauticus exagitet, neu buccina diuidat horas,
Neu tuba præmonitos perducat ad æquora nautas
Præcepit ſociis. iam cœperat vltima Virgo
Phœbum laturas ortu præcedere Chelas,
Cùm taciti ſoluêre rates. non anchora voces
Mouit, dum ſpiſſis auellitur vncus arenis:
Dum iuga curuantur mali, dúmque ardua pinus
Erigitur, pauidi claſsis ſiluere magiſtri:
Strictáque pandentes deducunt carbaſa nautæ,
Nec quatiunt validos, ne ſibilet aura, rudentes.
Dux etiam votis hoc te, Fortuna, precatur,
Quam retinere vetas, liceat ſibi perdere ſaltem
Italiam. vix fata ſinunt. nam murmure vaſto
Impulſum roſtris ſonuit mare, fluctuat vnda,
Totq́ carinarum permiſtis æquora ſulcis.
Ergo hoſtes portis, quas omnes ſoluerat vrbis
Cum fato conuerſa fides, murisq́ recepti,
Præcipiti curſu flexi per cornua portus
Ora petunt, pelagúſque dolent contingere claſſes.
Heu pudor, exigua eſt fugiens victoria Magnus.
Anguſtus puppes mittebat in æquora limes
Arctior Euboica, qua Chalcida verberat, vnda.

Hic

Hic hæſere rates geminæ, claſsíque paratas
Excepêre manus: tractóque in littora bello,
Hic primùm rubuit ciuili ſanguine Nereus.
Cetera claſſis abit ſummis ſpoliata carinis:
Vt Pagaſæa ratis peteret cùm Phaſidos vndas,
Cyaneas tellus emiſit in æquora cautes,
Rapta puppe minor ſubducta eſt montibus Argo,
Vanáque percuſſit pontum Symplegas inanem,
Et ſtatura redit. iam Phœbum vrgere monebat
Non idem Eoi color ætheris, albáque nondum
Lux rubet, & flammas propioribus eripit aſtris,
Et iam Pleias hebet, feſſi iam plauſtra Bootæ
In faciem puri redeunt languentia cœli,
Maióreſque latent ſtellæ, calidumq́; refugit
Lucifer ipſe diem. pelagus iam Magne tenebas,
Non ea fata ferens, quæ, cùm ſuper æquora toto
Prædonem ſequerere mari. laſſata triumphis
Deſciuit fortuna tuis. cum coniuge pulſus,
Et natis, totóſque trahens in bella penates,
Vadis adhuc ingens populis comitantibus exul.
Quæritur indignæ ſedes longinqua ruinæ.
Non quia te Superi patrio priuare ſepulcro
Maluerint: Phariæ buſto damnantur arenæ:
Parcitur Heſperiæ, procul hoc vt in orbe remoto
Abſcondat Fortuna nefas, Romanáque tellus
Immaculata ſui ſeruetur ſanguine Magni.

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ

LIBER TERTIVS.

PROPVLIT *vt claſſem velis cedentibus Auſter*
Incumbens, mediumq́; rates tenuere profundum;
Omnis in Ionios ſpectabat nauita fluctus:
Solus ab Heſperia non flexit lumina terrà
Magnus, dum patrios portus, dum littora nunquã
Ad viſus reditura ſuos, tectúmque cacumen
Nubibus, & dubios cernit vaneſcere montes:
Inde ſoporifero ceſſerunt languida ſomno
Membra ducis: diri tum plena horroris imago
Viſa caput mœſtum per hiantes Iulia terras
Tollere, & accenſo furialis ſtare ſepulcro.
Sedibus Elyſiis, campóque expulſa piorum
Ad Stygias (inquit) tenebras, manéſque nocentes,
Poſt bellum ciuile trahor. vidi ipſa tenentes (mis.
Eumenidas, quaterent quas veſtris lampadas ar-
Præparat innumeras puppes Acherontis aduſti
Portitor: in multas laxantur Tartara pœnas.
Vix operi cuncta dextra properante ſorores
Sufficiunt: laſſant rumpentes ſtamina Parcas.

Coniuge

Coniuge me latos duxiſti Magne triumphos:
Fortuna eſt mutata toris: ſempérque potentes
Detrahere in cladem fato damnata maritos
Innupſit tepido pellex Cornelia buſto.
Hæreat illa tuis per bella, per æquora ſignis,
Dum non ſecuros liceat mihi rumpere ſomnos,
Et nullum veſtro vacuum ſit tempus amori,
Sed teneat Cæſárque dies, & Iulia noctes.
Me non Lethææ, coniux, obliuia ripæ
Immemorem fecêre tui, regésque ſilentum
Permiſêre ſequi. veniam, te bella gerente,
In medias acies. nunquam tibi Magne per vmbras,
Perq; meos manes generum non eſſe licebit.
Abſcindis fruſtra ferro tua pignora. bellum
Te faciet ciuile meum. Sic fata, refugit
Vmbra per amplexus trepidi dilapſa mariti.
Ille, Dei quamuis cladem, manéſque minentur,
Maior in arma ruit, certa cum mente malorum.
Et, quid (ait) vani terremur imagine viſus?
Aut nihil eſt ſenſus animis à morte relictum,
Aut mors ipſa nihil. Titan iam pronus in vndas
Ibat, & igniferi tantum demerſerat orbis,
Quantum deeſſe ſolet lunæ ſeu plena futura eſt,
Seu iam plena fuit: tunc obtulit hoſpita tellus
Puppibus acceſſus faciles: legêre rudentes,
Et poſito remis petierunt littora malo.
Cæſar, vt emiſſas venti rapuêre carinas,
Abſconditque fretum claſſes, & littore ſolus
Dux ſtetit Heſperio, non illum gloria pulſi
Lætificat Magni: queritur quod tuta per æquor
Terga ferant hoſtes. neque enim iam ſufficit vlla
Præcipiti fortuna viro: nec vincere tanti,
Vt bellum differret, erat. tunc pectore curas

Expulit

Expulit armorum, pacíque intentus agebat,
Quóque modo vanos populi conciret amores,
Gnarus & irarum cauſas, & ſumma fauoris
Annona momenta trahi. nanq; aſſerit vrbes
Sola fames, emitúrque metus, cùm ſegne potentes
Vulgus alunt. neſcit plebes ieiuna timere.
Curio Sicanias tranſcendere iuſſus in vrbes,
Quà mare tellurem ſubitis aut obruit vndis,
Aut ſcidit, & medias fecit ſibi littora terras.
Vis illic ingens pelagi, ſemperq; laborant
Aequora, ne rupti repetant confinia montes:
Belláque Sardoas etiam ſparguntur in oras.
Vtraq; frugiferis eſt inſula nobilis aruis.
Nec plus Heſperiam longinquis meſſibus vllæ,
Nec Romana magis complerunt horrea terræ.
Vbere vix gleba ſuperat, ceſſantibus Auſtris,
Cùm medium nubes Borea cogente ſub axem,
Effuſis magnum Libye tulit imbribus annum.
Hæc vbi ſunt prouiſa duci, tunc agmina victor
Non armata trahens, ſed pacis habentia vultum,
Tecta petit patriæ. prô, ſi remeaſſet in vrbem,
Gallorum tantùm populis, Arctóque ſubacta,
Quam ſeriem rerum longa præmittere pompa,
Quas potuit belli facies! vt vincula Rheno,
Oceanóque daret! celſos vt Gallia currus
Nobilis, & flauis ſequeretur miſta Britannis!
Perdidit ô qualem vincendo plura triumphum!
Non illum lætis vadentem cœtibus vrbes,
Sed tacitæ vidêre metu. non conſtitit vſquam
Obuia turba duci: gaudet tamen eſſe timori
Tam magno populis, & ſe non mallet amari.
Iamq; & præcipites ſuperauerat Anxuris arces,
Et qua Pontinas via diuidit vda paludes,

Qua

Qua ſublime nemus, Scythicæ qua regna Dianæ,
Quaq́; iter eſt Latiis ad ſummam faſcibus Albam:
Excelſa de rupe procul iam conſpicit Vrbem,
Arctoi toto non viſam tempore belli:
Miratúſque ſuæ, ſic fatur, mœnia Romæ:
Te'ne, Deûm ſedes, non vllo Marte coacti
Deſeruêre viri! pro qua pugnabitur vrbe?
Dii melius, quòd non Latias Eous in oras
Nunc furor incubuit; nec iuncto Sarmata velox
Pannonio, Daciſque Getes admiſtus: habenti
Tam pauidum tibi Roma ducem Fortuna pepercit,
Quòd bellum ciuile fuit. Sic fatur, & Vrbem
Attonitam terrore ſubit. nanque ignibus atris
Creditur, vt captæ, rapturus mœnia Romæ,
Sparſurúſque Deos. fuit hæc menſura timoris:
Velle putant, quodcunque poteſt. non omina feſta,
Non fictas læto voces ſimulare tumultu:
Vix odiſſe vacat. Phœbea palatia complet
Turba Patrum, nullo cogendi iure Senatus,
E latebris educta ſuis: non Conſule ſacræ
Fulſerunt ſedes: non proxima lege poteſtas
Prætor adeſt: vacuæq́; loco ceſſêre curules.
Omnia Cæſar erat. priuatæ Curia vocis
Teſtis adeſt. ſedêre Patres cenſere parati,
Si regnum, ſi templa ſibi, iugulúmque Senatus,
Exiliúmque petat. melius, quòd plura iubere
Erubuit, quàm Roma pati. tamen exit in iram
Viribus an poſſent obſiſtere iura per vnum
Libertas experta virum. pugnaxq́; Metellus
Vt videt ingenti Saturnia templa reuelli
Mole, rapit greſſus, & Cæſaris agmina rumpens,
Ante fores nondum reſeratæ conſtitit ædis
(Vſqueadeo ſolus ferrum, mortémque timere

Auri neſcit amor. pereunt diſcrimine nullo
Amiſſæ leges: ſed pars viliſſima rerum
Certamen mouiſtis opes) prohibensq́; rapina
Victorem clara teſtatur voce Tribunus:
Non niſi per noſtrum vobis percuſſa patebunt
Templa latus, nullásque feres, niſi ſanguine ſacro
Sparſas, raptor, opes. certè violata poteſtas
Inuenit iſta Deos. Craſſúmque in bella ſecutæ
Sæua Tribunitiæ nouerunt prœlia diræ.
Detege iam ferrum. neq; enim tibi turba verenda eſt
Spectatrix ſcelerum: deſerta ſtamus in Vrbe.
Non feret è noſtro ſceleratus præmia miles:
Sunt quos proſternas populi, quæ mœnia dones.
Pacis ad exhauſtæ ſpolium non cogit egeſtas:
Bellum Cæſar habes. His magnam victor in iram
Vocibus accenſus: Vanam ſpem mortis honeſtæ
Concipis: haud (inquit) iugulo ſe polluet iſto
Noſtra, Metelle, manus. dignum te Cæſaris ira
Nullus honor faciet. te vindice tuta relicta eſt
Libertas? non vſque adeò permiſcuit imis
Longus ſumma dies, vt non, ſi voce Metelli
Seruentur leges, malint à Cæſare tolli.
Dixerat: & nondum foribus cedente Tribuno
Acrior ira ſubit: ſæuos circunſpicit enſes,
Oblitus ſimulare togam. tum Cotta Metellum
Compulit audaci nimium deſiſtere cœpto.
Libertas, inquit, populi, quem regna coërcent,
Libertate perit; cuius ſeruaueris vmbram,
Si, quicquid iubeare, velis. tot rebus iniquis
Paruimus victi: venia eſt hæc ſola pudoris,
Degenerisq́; metus, nil iam potuiſſe negari.
Ocyus auertant diri mala ſemina belli.
Damna mouent populos, ſi quos ſua iura tuentur.
Non

Non ſibi, ſed domino grauis eſt, quæ ſeruit, egeſtas.
Protinus abducto patuerunt templa Metello.
Tunc rupes Tarpeia ſonat, magnóque recluſas
Teſtatur ſtridore fores: tunc conditus imo
Eruitur templo multis intactus ab annis
Romani cenſus populi, quem Punica bella,
Quem dederat Perſes, quem victi præda Philippi:
Quod tibi Roma fuga Pyrrhus trepidante reliquit,
Quo te Fabricius regi non vendidit auro,
Quicquid parcorum mores ſeruaſtis auorum,
Quod dites Aſiæ populi miſere tributum,
Victorique dedit Minoïa Creta Metello,
Quod Cato longinqua vexit ſuper æquora Cypro.
Tunc Orientis opes, captorúmque vltima regum
Quæ Pompeianis prælata eſt gaza triumphis
Egeritur: triſti ſpoliantur templa rapina,
Pauperiórque fuit tunc primùm Cæſare Roma.
Interea totum Magni fortuna per orbem
Secum caſuras in prœlia mouerat vrbes.
Proxima vicino vires dat Græcia bello.
Phocaicas Amphiſſa manus, ſcopuloſáque Cyrrha,
Parnaſſúsque iugo miſit deſertus vtroque.
Bœoti coïere duces, quos impiger ambit
Fatidica Cephiſſos aqua, Cadmeáque Dirce,
Piſææq; manus, populíſque per æquora mittens
Sicaniis Alpheus aquas. tunc Mænala liquit
Arcas, & Herculeam miles Trachinius Oeten.
Theſproti, Dryopéſque ruunt, quercúſque ſilentes
Chaonio veteres liquerunt vertice Sellæ.
Exhauſit totas quanuis delectus Athenas,
Exigua Phœbea tenent naualia puppes,
Tréſque petunt veram credi Salamina carinæ.
Iam dilecta Ioui centenis venit in arma

Creta vetus populis, Gnoſſáſque agitare pharetras
Docta, nec Eois peior Gortyna ſagittis.
Tunc qui Dardaniam tenet Oricon: & vagus altis
Diſperſus ſyluis Athamas, & nomine priſco
Encheliæ verſi teſtantes funera Cadmi.
Colchis, & Adriacas ſpumans Abſyrtos in vndas,
Et Penei qui rura colunt, quorúmque labore
Theſſalus Aemoniam vomer proſcindit Iolcon.
Inde laceſſitum primò mare, cùm rudis Argo
Miſcuit ignotas temerato littore gentes,
Primáque cum ventis, pelagíque furentibus vndis
Compoſuit mortale genus, fatíſque per illam
Acceſſit mors vna ratem. tunc linquitur Aemus
Thracius, & populum Pholoë mentita biformem.
Deſeritur Strymon tepido committere Nilo
Biſtonias conſuetus aues, & barbara Cone
Sarmaticas vbi perdit aquas, ſparſámque profundo
Multifidi Peucen vnum caput alluit Iſtri:
Myſiaq́;, & gelido tellus perfuſa Caico
Idalis, & nimium glebis exilis Ariſbe.
Quíque colunt Pitanen, & quæ tua munera Pallas
Lugent damnatæ Phœbo victore Celenæ:
Quà celer erectis deſcendens Marſya ripis
Errantem Mæandron adit, miſtúſque refertur:
Paſſáque ab auriferis tellus exire metallis
Pactolon: quà culta ſecat non vilior Hermus.
Iliacæ quoque ſigna manus, perituráque caſtra
Ominibus petiêre ſuis: nec fabula Troiæ
Continuit, Phrygiíque ferens ſe Cæſar Iuli.
Accedunt Syriæ populi, deſertus Orontes,
Et felix, ſic fama, Ninos: ventoſa Damaſcus,
Gazáque, & arbuſto palmarum diues Idume.
Et Tyros inſtabilis, pretioſáque murice Sidon.

Hæ

Has ad bella rates non flexo limite ponti,
Certior haud vllis duxit Cynoſura carinis.
Phœnices primi, famæ ſi creditur, auſi
Manſuram rudibus vocem ſignare figuris.
Nondum flumineas Memphis contexere biblos
Nouerat: & ſaxis tantùm, volucrésque feræq́;,
Sculptáque ſeruabant magicas animalia linguas.
Deſeritur Tauríque nemus, Perſeáque Tarſos,
Coryciúmque patens exeſis rupibus antrum,
Mallos, & externæ reſonant naualibus Ægæ.
Itq́; Cilix iuſta iam non pirata carina.
Mouit & Eoos bellorum fama receſſus,
Quà colitur Ganges, toto qui ſolus in orbe
Oſtia naſcenti contraria ſoluere Phœbo
Audet, & aduerſum fluctus impellit in Eurum:
Hìc vbi Pellæus poſt Tethyos æquora ductor
Conſtitit, & magno vinci ſe faſſus ab orbe eſt.
Quáque ferens rapidum diuiſo gurgite fontem
Vaſtis Indus aquis miſtum non ſentit Hydaſpen;
Quíque bibunt tenera dulces ab arundine ſuccos,
Et qui tingentes croceo medicamine crinem
Fluxa coloratis aſtringunt carbaſa gemmis.
Quíque ſuas ſtruxère pyras, viuíque calentes
Conſcendère rogos. prô quanta eſt gloria genti
Iniecíſſe manum fatis, vitáque repletos,
Quod ſupereſt, donaſſe deis! Venère feroces
Cappadoces, duri populus nunc cultor Amani,
Armeniuſq́; tenens voluentem ſaxa Niphatem:
Aethera tangentes ſiluas liquère Coaſtræ.
Ignotum vobis Arabes veniſtis in orbem,
Vmbras mirati nemorum non ire ſiniſtras.
Tunc furor extremos mouit Romanus Oloſtras,
Carmanóſque duces, quorum deuexus in Auſtrum

Æther, non totam mergi tamen aſpicit Arcton.
Lucet & exigua velox ibi nocte Bootes.
Aethiopúmque ſolum, quòd non premeretur ab vlla
Signiferi regione poli, niſi poplite lapſo
Vltima curuati procederet vngula Tauri.
Quáque caput rapido tollit cum Tigride magnus
Euphrates, quos non diuerſis fontibus edit
Perſis, & incertum, tellus ſi miſceat amnes,
Quod potius ſit nomen aquis. ſed ſparſus in agros
Fertilis Euphrates Phariæ vice fungitur vndæ:
At Tigrim ſubito tellus abſorbet hiatu,
Occultóſque tegit curſus, rurſúſque renatum
Fonte nouo flumen pelagi non abnegat vndis.
Inter Cæſareas acies, diuerſáque ſigna
Pugnaces dubium Parthi tenuêre fauorem,
Contenti feciſſe duos. tinxêre ſagittas
Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros
Includit gelido, vaſtiſque Hyrcania ſiluis.
Hinc Lacedæmonii moto gens aſpera fræno
Heniochi, ſæuiſque affinis Sarmata Moſchis,
Colchorum quà rura ſecat ditiſſima Phaſis:
Quà Crœſo fatalis Halys, quà vertice lapſus
Rhiphæo Tanais diuerſi nomina mundi
Impoſuit ripis, Aſiæq́; & terminus idem
Europæ, mediæ dirimens confinia terræ,
Nunc hunc, nunc illum, quà flectitur, ampliat orbẽ.
Quáque fretum torrens Mæotidos egerit vndas
Pontus, & Herculeis aufertur gloria metis,
Oceanúmque negat ſolas admittere Gades.
Hinc & Sithoniæ gentes, auróque ligatas
Subſtringens Arimaſpe comas: hinc fortis Arius,
Longáque Sarmatici ſoluens ieiunia belli
Maſſagetes quo fugit equo; volucreſq́; Geloni.

Non,

Non, cùm Memnoniis deducens agmina regnis
Cyrus, & effuſis numerato milite telis
Deſcendit Perſes, fraterníque vltor amoris
Æquora cùm tantis percuſſit claſſibus, vnum
Tot reges habuêre ducem. coiêre nec vnquam
Tam variæ cultu gentes, tam diſſona vulgi
Ora. tot immenſæ comites miſtura ruinæ
Exciuit populos, & dignas funere Magni
Exequias Fortuna dedit. non corniger Ammon
Mittere Marmaricas ceſſauit in arma cateruas:
Quicquid ab occiduis Libye patet arida Mauris,
Vſque Paratonias Eoa ad littora Syrtes.
Acciperet fœlix ne non ſemel omnia Cæſar,
Vincendum pariter Pharſalia præſtitit orbem.
Ille vbi deſeruit trepidantis mœnia Romæ,
Agmine nubiferam rapto ſuperuolat Alpem:
Cúmque alii famæ populi terrore pauerent,
Phocaïs in dubiis auſa eſt ſeruare iuuentus
Non Graia leuitate fidem, ſignatáque iura,
Et cauſas, non fata, ſequi. tamen antè furorem
Indomitum, durámque viri deflectere mentem
Pacifico ſermone parant, hoſtémque propinquum
Orant Cecropiæ prælata fronde Mineruæ.
Semper in externis populo communia veſtro
Maſſiliam bellis teſtatur fata tuliſſe,
Comprenſa eſt Latiis quæcunque annalibus ætas.
Et nunc, ignoto ſi quos petis orbe triumphos,
Accipe deuotas externa in prœlia dextras.
At ſi funeſtas acies, ſi dira paratis
Prœlia diſcordes, lacrymas ciuilibus armis
Secretúmque damus. tractentur vulnera nulla
Sacra manu. ſi cœlicolis furor arma dediſſet,
Aut ſi terrigenæ tentarent aſtra gigantes,

Non tamen auderet pietas humana vel armis
Vel votis prodeſſe Ioui: ſortiſque deorum
Ignarum mortale genus, per fulmina tantùm
Sciret adhuc cœlo ſolum regnare Tonantem.
Adde quòd innumeræ concurrunt vndique gentes,
Nec ſic horret iners ſcelerum contagia mundus,
Vt gladiis egeant ciuilia bella coactis.
Sit mens iſta quidem cunctis, vt veſtra recuſent
Fata, nec hæc alius committat prœlia miles.
Cui non conſpecto languebit dextra parente?
Teláque diuerſi prohibebunt ſpargere fratres.
Finis adeſt rerum, ſi non committitis illis
Arma, quibus fas eſt. nobis hæc ſumma precandi,
Terribiles aquilas, infeſtáque ſigna relinquas
Vrbe procul, noſtriſq; velis te credere muris,
Excludique ſinas admiſſo Cæſare bellum.
Sit locus exceptus ſceleri, Magnóque, tibíque
Tutus, vt inuictæ fatum ſi conſulat Vrbi,
Fœdera ſi placeant, ſit quo veniatis inermes.
Vel, cùm tanta vocent diſcrimina Martis Iberi,
Quid rapidum deflectis iter? non pondera rerum,
Nec momenta ſumus: nunquam felicibus armis
Vſa manus patriæ primis à ſedibus exul,
Et poſt tralatas exuſtæ Phocidos arces,
Mœnibus exiguis alieno in littore tuti,
Illuſtrat quos ſola fides. ſi claudere muros
Obſidione paras, & vi perfringere portas,
Excepiſſe faces tectis, & tela parati,
Vndarum raptos auerſis fontibus hauſtus
Quærere, & effoſſam ſitientes lambere terram:
Et deſit ſi larga Ceres, tunc horrida cerni,
Fœdáque contingi maculato carpere morſu.
Nec pauet hic populus pro libertate ſubire,

Obſeſſum

Obſeſſum Pœno geſſit quod Marte Saguntum.
Pectoribus rapti matrum, fruſtráque trahentes
Vbera ſicca fame medios mittentur in ignes:
Vxor & à caro poſcet ſibi fata marito.
Vulnera miſcebunt fratres, bellúmque coacti
Hoc potius ciuile gerent. Sic Graia iuuentus
Finierat: cùm turbato iam prodita vultu
Ira ducis, tandem teſtata eſt voce dolorem.
Vana mouet Graios noſtri fiducia curſus.
Quanuis Heſperium mundi properemus ad axem,
Maſſiliam delere vacat. gaudete cohortes:
Obuia præbentur fatorum munere bella.
Ventus vt amittit vires, niſi robora denſæ
Occurrant ſiluæ, ſpatio diffuſus inani:
Vtq; perit magnus nullis obſtantibus ignis,
Sic hoſtes mihi deeſſe nocet: damnúmque putamus
Armorum, niſi, qui vinci potuere, rebellent.
Sed ſi ſolus eam dimiſſis degener armis,
Tunc mihi tecta patent. iam non excludere tantū,
Incluſiſſe volunt. at enim contagia belli
Dira fugant. dabitis pœnas pro pace petita:
Et nihil eſſe meo diſcetis tutius æuo,
Quàm duce me bellum. Sic poſtquam fatus, ad vrbē
Haud trepidam conuertit iter: tum mœnia clauſa
Conſpicit, & denſa iuuenum vallata corona.
Haud procul à muris tumulus ſurgentis in altum
Telluris, paruum diffuſo vertice campum
Explicat: hæc patiens longo munimine cingi
Viſa duci rupes, tutíſque aptiſſima caſtris.
Proxima pars vrbis celſam conſurgit in arcem
Par tumulo, mediíſque ſedent conuallibus arua.
Tunc res immenſo placuit ſtatura labore,
Aggere diuerſos vaſto committere colles.

Sed prius vt totam, quà terra cingitur, vrbem
Clauderet, à ſummis perduxit ad æquora caſtris
Longum Cæſar opus, fontéſque & pabula campi
Amplexus foſſa, denſas tollentia pinnas
Ceſpitibus, crudáque extruxit brachia terra.
Iam ſatis hoc Graiæ memorandum contigit vrbi,
Aeternúmq; decus, quòd non impulſa, nec ipſo
Strata metu, tenuit flagrantis in omnia belli
Præcipitem curſum: raptiſque à Cæſare cunctis,
Vincitur vna mora. quantũ eſt quod fata tenẽtur!
Quódque virum toti properans imponere mundo
Hos perdit Fortuna dies! tunc omnia latè
Procumbunt nemora, & ſpoliantur robore ſiluæ:
Vt, cùm terra leuis mediam virgultáque molem
Suſpendant, ſtructa laterum compage ligatam
Arctet humum, preſſus ne cedat turribus agger.
Lucus erat longo nunquam violatus ab æuo,
Obſcurum cingens connexis aëra ramis,
Et gelidas altè ſummotis ſolibus vmbras.
Hunc non ruricolæ Panes, nemorúmque potentes
Syluani, Nymphæq; tenent, ſed barbara ritu
Sacra deûm, ſtructæ ſacris feralibus aræ;
Omnis & humanis luſtrata cruoribus arbos.
Siqua fidem meruit Superos mirata vetuſtas,
Illis & volucres metuunt inſiſtere ramis,
Et luſtris recubare feræ: nec ventus in illas
Incubuit ſiluas, excuſſaq; nubibus atris
Fulgura: non vllis frondem præbentibus auris,
Arboribus ſuus horror ineſt. tum plurima nigris
Fontibus vnda cadit, ſimulacraq; mœſta deorum
Arte carent, cæſiſq; extant informia truncis.
Ipſe ſitus, putríque facit iam robore pallor
Attonitos: non vulgatis ſacrata figuris

Numina

Numina ſic metuunt: tantum terroribus addit,
Quos timeant non noſſe deos. iam fama ferebat
Sæpe cauas motu terræ mugire cauernas,
Et procumbentes iterum conſurgere taxos,
Et non ardentis fulgere incendia ſiluæ,
Roboráque amplexos circunfluxiſſe dracones.
Non illum cultu populi propiore frequentant,
Sed ceſsère deis. medio cùm Phœbus in axe eſt,
Aut cœlum nox atra tenet, pauet ipſe ſacerdos
Acceſſus, dominúmque timet deprendere luci.
Hanc iubet immiſſo ſiluam procumbere ferro:
Nam vicina operi, bellóque intacta priori
Inter nudatos ſtabat denſiſſima montes.
Sed fortes tremuère manus, motíque verenda
Maieſtate loci, ſi robora ſacra ferirent,
In ſua credebant redituras membra ſecures.
Implicitas magno Cæſar terrore cohortes
Vt vidit, primus raptam librare bipennem
Auſus, & aëriam ferro proſcindere quercum,
Effatur merſo violata in robora ferro:
Iam ne quis veſtrum dubitet ſubuertere ſiluam,
Credite me feciſſe nefas. Tunc paruit omnis
Imperiis non ſublato ſecura pauore
Turba, ſed expenſa Superorum, & Cæſaris ira.
Procumbunt orni, nodoſa impellitur ilex,
Siluáque Dodones, & fluctibus aptior alnus,
Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus,
Tunc primùm poſuère comas, & fronde carentes
Admiſère diem: propulſáque robore denſo
Suſtinuit ſe ſylua cadens. gemuère videntes
Gallorum populi: muris ſed clauſa iuuentus
Exultat. quis enim læſos impune putaret
Eſſe deos? ſeruat multos Fortuna nocentes:

Et

Et tantum miſeris iraſci numina poſſunt.
Vtq; ſatis caſum nemoris, quæſita per agros
Plauſtra ferunt: curuóque ſoli ceſſantis aratro
Agricolæ raptis annum fleuêre iuuencis.
Dux tamen impatiens hæſuri ad mœnia Martis
Verſus ad Hiſpanas acies, extremáque mundi,
Iuſſit bella geri. ſtellatis axibus agger
Erigitur, gemináſque æquantes mœnia turres
Accipit: hæ nullo fixerunt robore terram,
Sed per iter longum cauſa repsêre latenti.
Cùm tantum nutaret onus, telluris inanes
Concuſſiſſe ſinus quærentem erumpere ventum
Credidit, & muros mirata eſt ſtare iuuentus.
Illinc tela cadunt excelſas vrbis in arces.
Sed maior Graio Romana in corpora ferro
Vis inerat. neque enim ſolis excuſſa lacertis
Lancea, ſed tenſo balliſtæ turbine rapta,
Haud vnum contenta latus tranſire, quieſcit:
Sed pandens pérque arma viam, pérque oſſa, relicta
Morte fugit: ſupereſt telo poſt vulnera curſus.
At ſaxum quoties ingenti ponderis ictu
Excutitur, qualis rupes, quam vertice montis
Abſcidit impulſu ventorum adiuta vetuſtas,
Frangit cuncta ruens: nec tantum corpora preſſa
Exanimat: totos cum ſanguine diſſipat artus.
Vt tamen hoſtiles denſa teſtudine muros
Tecta ſubit virtus, armiſq; innexa priores
Arma ferunt, galeámque extenſus protegit vmbo,
Quæ prius ex longo nocuerunt miſſa recuſſu,
Iam poſt terga cadunt: nec Graiis flectere iactum,
Aut facilis labor eſt longinqua ad tela parati
Tormenti mutare modum: ſed pondere ſolo
Contenti, nudis euoluunt ſaxa lacertis.

Dum

Dum fuit armorum ſeries, vt grandine tecta
Innocua percuſſa ſonant, ſic omnia tela
Reſpuit: at poſtquam virtus incenſa virorum
Perpetuam rupit defeſſo milite cratem,
Singula continuis ceſſerunt ictibus arma.
Tunc adoperta leui procedit vinea terra,
Sub cuius pluteis, & tecta fronte latentes
Moliri nunc ima parant, & vertere ferro
Mœnia: nunc aries ſuſpenſo fortior ictu
Incuſſus denſi compagem ſoluere muri
Tentat, & impoſitis vnum ſubducere ſaxis.
Sed ſuper & flammis, & magnæ fragmine molis,
Et ſudibus crebris, & aduſti roboris ictu
Percuſſæ cedunt crates, fruſtráque labore
Exhauſto feſſus repetit tentoria miles.
Summa fuit Graiis ſtarent vt mœnia voti.
Vltro acies inferre parant: armiſque coruſcas
Nocturni texêre faces: audaxq́; iuuentus
Erupit. non haſta viris, non letifer arcus,
Telum flamma fuit, rapiensq́; incendia ventus
Per Romana tulit celeri munimina curſu.
Nec, quamuis viridi luctetur robore, lentas
Ignis agit vires: teda ſed raptus ab omni
Conſequitur nigri ſpatioſa volumina fumi:
Nec ſolùm ſiluas: ſed ſaxa ingentia ſoluit,
Et crudæ putri fluxerunt puluere cautes.
Procubuit, maiórque iacens apparuit agger.
Spes victis telluris abit, placuitq́; profundo
Fortunam tentare mari. non robore picto
Ornatas decuit fulgens tutela carinas,
Sed rudis, & qualis procumbit montibus arbor,
Conſeritur ſtabilis naualibus area bellis.
Et iam turrigeram Bruti comitata carinam

Venerat

Venerat in fluctus Rhodani cum gurgite claſſis,
Stœchados arua tenens. nec non & Graia iuuentus
Omne ſuum fatis voluit committere robur:
Grandæuóſque ſenes miſtis armauit ephebis.
Accepit non ſola viros, quæ ſtabat in vndis
Claſſis; & emeritas repetunt naualibus alnos.
Vt matutinos ſpargens ſuper æquora Phœbus
Fregit aquis radios; & liber nubibus æther,
Et poſito Borea, pacémque tenentibus Auſtris,
Seruatum bello iacuit mare, mouit ab omni
Quiſque ſuam ſtatione ratem; paribúſque lacertis
Cæſaris hinc pubes, hinc Graio remige claſſis
Tollitur: impulſæ tonſis tremuêre carinæ,
Crebráque ſublimes conuellunt verbera puppes.
Cornua Romanæ claſſis, validæq; triremes,
Quáſque quater ſurgens extructi remigis ordo
Commouet, & plures quæ mergunt æquore pinus,
Multiplices cinxêre rates. hoc robur aperto
Oppoſitum pelago. lunata fronte recedunt;
Ordine contentæ gemino creuiſſe liburnæ.
Celſior at cunctis Bruti Prætoria puppis
Verberibus ſenis agitur, molémque profundo
Inuehit, & ſummis longè petit æquora remis.
Vt tantum medii fuerat maris, vtraq; claſſis
Quod ſemel excuſſis poſſet tranſcurrere tonſis,
Innumeræ vaſto miſcentur in æthere voces:
Remorúmque ſonus premitur clamore: nec vllæ
Audiri potuere tubæ. tum cærula verrunt,
Atq; in tranſtra cadunt, & remis pectora pulſant.
Vt primùm roſtris crepuerunt obuia roſtra:
In puppim rediêre rates, emiſſáque tela
Aëra texerunt, vacuúmque cadentia pontum.
Et iam diductis extendunt cornua proris,

Diuerſæq;

Diuerſaq́; rates laxata claſſe recepta.
Vt, quoties æſtus Zephyris, Euriſq; repugnat,
Huc abeunt fluctus, illuc mare: ſic vbi puppes
Sulcato varios duxerunt gurgite tractus,
Quod tulit illa ratis remis, hæc reppulit æquor.
Sed Graiis habiles, pugnámque laceſſere pinus
Et tentare fugam, nec longo frangere gyro
Curſum, nec tardè flectenti cedere clauo.
At Romana ratis ſtabilem præbere carinam
Certior, & terræ ſimilem bellantibus vſum.
Tunc in ſignifera reſidenti puppe magiſtro
Brutus ait, pateris'ne acies errare profundo?
Artibus & certas pelagi? iam conſere bellum:
Phocaïcis medias roſtris oppone carinas.
Paruit, obliquas & præbuit hoſtibus alnos.
Tunc quæcunque ratis tentauit robora Bruti,
Ictu victa ſuo, percuſſæ capta cohæſit.
Aſt alias manicæq́; ligant, teretéſque catenæ,
Séque tenent remis: tecto ſtetit æquore bellum.
Iam non excuſſis torquentur tela lacertis,
Nec longinqua cadunt iaculato vulnera ferro:
Miſcentúrque manus. nauali plurima bello
Enſis agit. ſtat quiſq; ſuæ de robore puppis
Pronus in aduerſos ictus: multíque peremti
In ratibus cecidére ſuis. cruor altus in vndis
Spumat, & obducto concreſcunt ſanguine fluctus.
Et quas immiſſi traxerunt vincula ferri,
Has prohibent iungi conſerta cadauera puppes.
Semianimes alii vaſtum ſubiére profundum,
Hauſeruntq́; ſuo permiſtum ſanguine pontum.
Hi luctantem animam lenta cum morte trahentes,
Fractarum ſubita ratium periére ruina.
Irrita tela ſuas peragunt in gurgite cædes:

Et

Et quodcumque cadit fruſtrato pondere ferrum,
Exceptum mediis inuenit vulnus in vndis.
Phocaicis Romana ratis vallata carinis,
Robore diducto dextrum, læuúmque tuetur
Aequo Marte latus: cuius dum pugnat ab alta
Puppe Tagus, Graiumq; audax apluſtre retentat,
Terga ſimul pariter miſſis & pectora telis
Tranſigitur. medio concurrit pectore ferrum,
Et ſtetit incertus flueret quo vulnere ſanguis;
Donec vtraſq; ſimul largus cruor expulit haſtas,
Diuiſitq; animam, ſparſitq; in vulnera letum.
Dirigit huc puppim miſeri quoque dextra Telonis,
Qua nullam melius, pelago turbante, carinæ
Audiuêre manum: nec lux eſt notior vlli
Craſtina, ſeu Phœbum videat, ſeu cornua lunæ,
Semper venturis componere carbaſa ventis.
Hic Latiæ roſtro compagem ruperat alni:
Pila ſed in medium venere trementia pectus,
Auertitq; ratem morientis dextra magiſtri.
Dum cupit in ſociam Gyareus erumpere puppim,
Excipit immiſſum ſuſpenſa per ilia ferrum,
Affixúsque rati, telo retinente, pependit.
Stant gemini fratres, fecundæ gloria matris,
Quos eadem variis genuerunt viſcera fatis:
(Diſcreuit mors ſæua viros: vnúmque relictum
Agnorunt miſeri, ſublato errore, parentes,
Aeternis cauſam lacrymis: tenet ille dolorem
Semper, & amiſſum fratrem lugentibus offert.)
Quorum alter, miſtis obliquo pectine remis
Auſus Romanæ Graia de puppe carinæ
Iniectare manum: ſed eam grauis inſuper ictus
Amputat: illa tamen nixu quo prenderat, hæſit,
Diriguitq; tenens ſtrictis immortua neruis.

Creuit

Creuit in aduerſis virtus: plus nobilis iræ
Truncus habet: fortique inſtaurat prœlia læua,
Rapturúſque ſuam procurrit in æquora dextram.
Hæc quoq; cum toto manus eſt abſciſſa lacerto.
Iam clypeo, teliſque carens, non conditur ima
Puppe: ſed expoſitus, fraternáque pectore nudo
Arma tegens, crebra confixus cuſpide perſtat:
Teláque multorum leto caſura ſuorum
Emerita iam morte tenet. tum vulnere multo
Effugientem animam laſſos collegit in artus:
Membráque contendit toto quicunq; manebat
Sanguine, & hoſtilem, defectis robore membris,
Inſiluit, ſolo nociturus pondere, puppim.
Strage virûm cumulata ratis, multóque cruore
Plena, per obliquum crebros latus accipit ictus.
At poſtquàm ruptis pelagus compagibus hauſit,
Ad ſummos repleta foros, deſedit in vndas,
Vicinum inuoluens contorto vertice pontum.
Aequora diſcedunt merſa diducta carina,
Inq; locum puppis cecidit mare. multáque ponto
Præbuit illa dies varii miracula fati.
Ferrea dum puppi rapidos manus inſerit vncos,
Affixit Lycidam. merſus foret ille profundo,
Sed prohibent ſocii, ſuſpenſáque crura retentant.
Scinditur auulſus: nec, ſicut vulnere, ſanguis
Emicuit lentus: ruptis cadit vndique venis,
Diſcurſúſque animæ diuerſa in membra meantis
Interceptus aquis. nullius vita peremti
Eſt tanta dimiſſa via. pars vltima trunci
Tradidit in letum vacuos vitalibus artus.
At tumidus quà pulmo iacet, quà viſcera feruent,
Hæſerunt ibi fata diu: luctatáque multum
Hac cum parte viri vix omnia membra tulerunt.

Dum nimium pugnax vnius turba carinæ
Incumbit prono lateri, vacuámque relinquit,
Qua caret hoſte, ratem: congeſto pondere puppis
Verſa, caua texit pelagus, nautáſque carina:
Brachia nec licuit vaſto iactare profundo,
Sed clauſo perière mari. tunc vnica diri
Conſpecta eſt leti facies, cùm forte natantem
Diuerſæ roſtris iuuenem fixère carinæ.
Diſceſſit medium tam vaſtos pectus ad ictus:
Nec prohibere valent obtritis oſſibus artus,
Quo minus æra ſonent. eliſo ventre per ora
Eiectat ſaniem permiſtus viſcere ſanguis.
Poſtquàm inhibent remis puppes, ac roſtra recedũt,
Disiectum in pelagus perfoſſo pectore corpus
Vulneribus tranſmiſit aquas. pars maxima turbæ
Naufragæ, iactatis morti obluctata lacertis,
Puppis ad auxilium ſociæ concurrit: at illi
Robora cùm vetitis prenſarent altius vlnis,
Nutarétque ratis populo peritura recepto:
Impia turba ſuper medios ferit enſe lacertos:
Brachia linquentes Graia pendentia puppe,
A manibus cecidère ſuis: non amplius vndæ
Suſtinuère graues in ſummo gurgite truncos.
Iámque omni fuſis nudato milite telis,
Inuenit arma furor: remum contorſit in hoſtem
Alter: at hi tortum validis apluſtre lacertis,
Auulſáſque rotant excuſſo remige ſedes.
In pugnam fregère rates. ſidentia peſſum
Corpora cæſa tenent, ſpoliantq; cadauera ferro.
Multi inopes teli, iaculum letale reuulſum
Viſceribus traxère ſuis, & vulnera læua
Oppreſſère manu, validos dum præbeat ictus
Sanguis: &, hoſtilem cùm torſerit, exeat, haſtam.

Nulla

Nulla tamen plures hoc edidit æquore clades,
Quàm pelago diuerſa lues. nam pinguibus ignis
Affixus tedis, & tecto ſulfure viuax
Spargitur: at faciles præbere alimenta carinæ
Nunc pice, nunc liquida rapuêre incendia cera.
Nec flammas ſuperant vndæ: ſparſiſq; per æquor
Iam ratibus, fragmenta ferus ſibi vendicat ignis.
Hic recipit fluctus, extinguat vt æquore flammas:
Hi, ne mergantur, tabulis ardentibus hærent.
Mille modos inter leti, mors vna timori eſt,
Qua cœpêre mori. nec ceſſat naufraga virtus.
Tela legunt deiecta mari, ratibúſque miniſtrant:
Incertáſque manus ictu languente per vndas
Exercent. nunc, rara datur ſi copia ferri,
Vtuntur pelago. ſæuus complectitur hoſtem
Hoſtis, & implicitis gaudent ſubſidere membris,
Mergentéſque mori. Pugna fuit vnus in illa,
Eximius Phoceus animam ſeruare ſub vndis,
Scrutarique fretum ſi quid merſiſſet arenis,
Et nimis affixos vnci conuellere morſus;
Adductum quoties non ſenſerat ancora funem.
Hic vbi compreſſum penitus deduxerat hoſtem,
Victor & incolumis ſummas remeabat in vndas.
Sed ſe per vacuos credit dum ſurgere fluctus,
Puppibus occurrit, tandémque ſub æquore manſit.
Hi ſuper hoſtiles iecerunt brachia remos,
Et ratium tenuêre fugam. non perdere letum
Maxima cura fuit. multus ſua vulnera puppi
Affixit moriens, & roſtris abſtulit ictus.
Stantem ſublimi Tyrrhenum culmine proræ
Lygdamus excuſſa Balearis tortor habena
Glande petens, ſolido fregit caua tempora plumbo.
Sedibus expulſi, poſtquam cruor omnia rupit

Vincula, procumbunt oculi: ſtat lumine rapto
Attonitus, mortíſque illas putat eſſe tenebras.
At poſtquàm membris ſenſit conſtare vigorem,
Vos, ait, ô ſocii, ſicut tormenta ſoletis,
Me quoque mittendis rectum componite telis.
Egere quod ſupereſt animæ Tyrrhene per omnes
Bellorum caſus. ingentem militis vſum
Hoc habet ex magna defunctum parte cadauer:
Viuentis feriêre loco. ſic fatus in hoſtem
Cæca tela manu, ſed non tamen irrita mittit.
Excipit hac iuuenis generoſi ſanguinis Argus,
Quà iam non medius deſcendit in ilia venter,
Adiuuítq; ſuo procumbens pondere ferrum.
Stabat diuerſa victæ iam parte carinæ
Infelix Argi genitor, (non ille iuuentæ
Tempore Phocaicis vlli ceſſurus in armis:
Victum æuo robur cecidit, feſſúſque ſenecta
Exemplum, non miles erat) qui funere viſo,
Sæpe cadens longæ ſenior per tranſtra carinæ
Peruenit ad puppim, ſpirantéſque inuenit artus.
Non lacrymæ cecidêre genis, non pectora tundit,
Diſtentis toto riguit ſed corpore palmis.
Nox ſubit, atque oculos vaſtæ obduxêre tenebræ,
Et miſerum cernens agnoſcere deſinit Argum.
Ille caput labens, & iam languentia colla
Viſo patre leuat: vox fauces nulla ſolutas
Proſequitur: tacito tantùm petit oſcula vultu,
Inuitátque patris claudenda ad lumina dextram.
Vt torpore ſenex caruit, víréſque cruentus
Cœpit habere dolor, Non perdam tempora, dixit,
A ſæuis permiſſa Deis, iugulúmque ſenilem
Confodiam. veniam miſero concede parenti,
Arge, quòd amplexus, extrema quòd oſcula fugi.

Nondum

Nondum deſtituit calidus tua vulnera ſanguis,
Semianimiſque iaces, & adhuc potes eſſe ſuperſtes.
Sic fatus, quamuis capulum per viſcera miſſi
Polluerat gladii, tamen alta ſub æquora tendit
Præcipiti ſaltu. letum præcedere nati
Feſtinantem animam morti non credidit vni.
Inclinant iam fata ducum: nec iam amplius anceps
Belli caſus erat: Graiæ pars maxima claſſis
Mergitur: aſt aliæ mutato remige puppes
Victores vexêre ſuos: naualia pauca
Præcipiti tenuêre fuga. Quis in vrbe parentum
Fletus erat! quantus matrum per littora planctus!
Coniux ſæpe ſui, confuſis vultibus vnda,
Credidit ora viri, Romanum amplexa cadauer:
Accenſiſq; rogis miſeri de corpore trunco
Certauêre patres. at Brutus in æquore victor,
Primus Cæſareis pelagi decus addidit armis.

M. ANNÆI
LVCANI
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ
LIBER QVARTVS.

AT procul extremis terrarum Cæſar in oris
Martem ſæuus agit non multa cæde nocentem,
Maximá ſed fati ducibus momenta daturum.
Iure pari rector caſtris Afranius illis,
Ac Petreius erat: concordia duxit in æquas
Imperium commune vices, tuteláque valli
Peruigil alterno paret cuſtodia ſigno.
His præter Latias acies erat impiger Aſtur,
Vectonésque leues, profugíque à gente vetuſta
Gallorum Celtæ miſcentes nomen Iberis.
Colle tumet modico, leníque excreuit in altum
Pingue ſolum tumulo: ſuper hunc fundata vetuſta
Surgit Ilerda manu: placidis prælabitur vndis
Heſperios inter Sicoris non vltimus amnes,
Saxeus ingenti quem pons amplectitur arcu,
Hybernas paſſurus aquas. at proxima rupes
Signa tenet Magni: nec Cæſar colle minore
Caſtra leuat: medius dirimit tentoria gurges.
Explicat hinc tellus campos effuſa patentes,

Vix oculo prendente modum, campóſque coërcet
Cinga rapax, vetitus fluctus, & littora curſu
Oceani pepuliſſe ſuo: nam gurgite miſto,
Qui præſtat terris, aufert tibi nomen Iberus.
Prima dies belli ceſſauit Marte cruento,
Spectandáſque ducum vires, numeroſáque ſigna
Expoſuit: piguit ſceleris: pudor arma furentum
Continuit: patriaq́; & ruptis legibus vnum
Donauêre diem. prono tum Cæſar Olympo
In noctem ſubita circundedit agmina foſſa,
Dum primæ præſtant acies, hoſtémque feſellit,
Et propè conſertis obduxit caſtra maniplis.
Luce noua collem ſubito conſcendere curſu,
Qui medius tutam caſtris dirimebat Ilerdam,
Imperat. huc hoſtem pariter terrórque, pudórque
Impulit: & rapto tumulum prior agmine cepit.
His virtus, ferrúmque locum promittit: at illis
Ipſe locus. miles rupes oneratus in altas
Nititur: aduerſóque acies in monte ſupina
Hæret, & in tergum caſura vmbone ſequentis
Erigitur. nulli telum vibrare vacabat,
Dum labat, & fixo firmat veſtigia pilo,
Dum ſcopulos, ſtirpéſque tenent, atque hoſte relicto
Cædunt enſe viam. vidit lapſura ruina
Agmina dux, equitémque iubet ſuccedere bello,
Munitúmque latus læuo præducere gyro.
Sic pedes ex facili, nullóque vrgente receptus,
Irritus & victor ſubducto Marte pependit.
Hactenus armorum diſcrimina. cetera bello
Fata dedit variis incertus motibus aër.
Pigro bruma gelu, ſiccíſque Aquilonibus hærens,
Aethere conſtricto pluuias in nube tenebat.
Vrebant montana niues, campóſque iacentes,

Non duraturæ conſpecto ſole pruinæ:
Atque omnis propior mergenti ſidera cœlo,
Aruerat tellus hyberno dura ſereno.
Sed poſtquam vernus calidum Titana recepit,
Sidera reſpiciens delapſæ portitor Helles,
Atque iterum æquatis ad iuſtæ pondera Libræ
Temporibus vicêre dies: tunc, ſole relicto,
Cynthia quo primum cornu dubitanda refulſit,
Excluſit Boream, flammáſque accepit ab Euro.
Ille ſuo nubes quaſcunque inuenit in axe,
Torſit in occiduum Nabatæis flatibus orbem,
Et quas ſentit Arabs, & quas Gangetica tellus
Exhalat nebulas, quicquid concreſcere primus
Sol patitur, quicquid cœli fuſcator Eoi
Impulerat Corus, quicquid defenderat Indos:
Incendêre diem nubes oriente remotæ,
Nec medio potuêre graues incumbere mundo,
Sed nimbos rapuêre fuga. vacat imbribus Arctos,
Et Notus: in ſolam Calpen fluit humidus aër.
Hic vbi iam Zephyri fines, & ſummus Olympi
Cardo tenet Tethyn, vetitæ tranſcurrere denſos
Inuoluêre globos, congeſtúmque aëris atri
Vix recipit ſpatium, quod ſeparat æthere terram.
Iámque polo preſſæ largos denſantur in imbres,
Spiſſatæq́; fluunt: nec ſeruant fulmina flammas,
Quanuis crebra micent: exſtinguit fulgura nimbus.
Hinc imperfecto complectitur aëra gyro
Arcus, vix vlla variatus luce colorem,
Oceanúmque bibit, raptóſque ad nubila fluctus
Pertulit, & cœlo defuſum reddidit æquor.
Iámque Pyrenææ, quas nunquam ſoluere Titan
Eualuit, fluxêre niues, fractóque madeſcunt
Saxa gelu: tum, quæ ſolitis è fontibus exit,

Non habet vnda vias: tam largas alueus omnis
A ripis accepit aquas. iam naufraga campo
Cæſaris arma natant, impulſáque gurgite multo
Caſtra labant: alto reſtagnant flumina vallo.
Non pecorum raptus faciles, non pabula merſi
Vlla ferunt ſulci: tectarum errore viarum
Fallitur occultos ſparſus populator in agros.
Iámque comes ſemper magnorum prima malorũ
Sæua fames aderat: nulloque obſeſſus ab hoſte
Miles eget: toto cenſu non prodigus emit
Exiguam Cererem. Prô lucri pallida tabes!
Non deeſt prolato ieiunus venditor auro.
Iam tumuli, collésque latent: iam flumina cuncta
Condidit vna palus, vaſtaq; voragine merſit.
Abſorpſit penitus rupes, ac tecta ferarum
Detulit, atque ipſas hauſit: ſubitísque frementes
Vorticibus contorſit equos, & reppulit æſtus
Fortior Oceani: nec Phœbum ſurgere ſentit
Nox ſubtexta polo: rerum diſcrimina miſcet
Deformis cœli facies, iunctaq; tenebræ.
Sic mundi pars ima iacet, quam zona niualis,
Perpetuæq; premunt hyemes: non ſidera cœlo
Vlla videt, ſterili non quicquam frigore gignit,
Sed glacie medios ſignorum temperat ignes.
Sic, ô ſumme parens mundi, ſic ſorte ſecunda
Aequoreï rector facias Neptune tridentis:
Et tu perpetuis impendas aëra nimbis:
Tu remeare vetes quoſcunque emiſeris æſtus.
Non habeant amnes decliuem ad littora curſum,
Sed pelagi referantur aquis: concuſſáque tellus
Laxet iter fluuiis. hos campos Rhenus inundet,
Hos Rhodanus: vaſtos obliquent flumina fontes.
Rhiphæas huc ſolue niues, huc ſtagna, lacúsque,

Et pigras, vbicunque iacent, effunde paludes:
Et miſeras bellis ciuilibus eripe terras.
Sed paruo Fortuna viri contenta pauore,
Plena redit, ſolitóque magis fauêre ſecundi,
Et veniam meruêre Dei. iam clarior aër,
Et par Phœbus aquis denſas in vellera nubes
Sparſerat, & noctes ventura luce rubebant:
Seruatóque loco rerum, diſceſſit ab aſtris
Humor, & ima petit, quicquid pendebat aquarum.
Tollere ſilua comas, ſtagnis emergere colles
Incipiunt, visóque die dureſcere valles.
Vtq; habuit ripas Sicoris, campósque reliquit,
Primùm cana ſalix madefacto vimine paruam
Texitur in puppim, cæsóque inducta iuuenco
Vectoris patiens tumidum ſuperenatat amnem.
Sic Venetus ſtagnante Pado, fuſóque Britannus
Nauigat Oceano: ſic cùm tenet omnia Nilus,
Conſeritur bibula Memphitis cymba papyro.
His ratibus traiecta manus feſtinat vtrinq;
Succiſum curuare nemus: fluuiíque feroci
Incrementa timens, non primis robora ripis
Impoſuit: medios pontem diſtendit in agros.
Ac ne quid Sicoris repetitis audeat vndis,
Spargitur in ſulcos, & ſciſſo gurgite riuis
Dat pœnas maioris aqua. Poſt quam omnia fatis
Cæſaris ire videt, celſam Petreius Ilerdam
Deſerit: & noti diffiſus viribus orbis,
Indomitos quærit populos, & ſemper in arma
Martis amore feros, & tendit in vltima mundi.
Nudatos Cæſar colles, deſertáque caſtra
Conſpiciens, capere arma iubet: nec quærere pontẽ,
Nec vada, ſed duris fluuium ſuperare lacertis.
Paretur: rapuítque ruens in prœlia miles,

Quod

Quod fugiens timuiſſet, iter. mox vda receptis
Membra fouent armis, gelidóſque à gurgite curſu
Reſtituunt artus, donec decreſceret vmbra
In medium ſurgente die. iámque agmina ſumma
Carpit eques, dubiíque fugæ, pugnæq; tenentur.
Attollunt campo geminæ iuga ſaxea rupes
Valle caua media: tellus hinc ardua celſos
Continuat colles, tutæ quos inter opaco
Anfractu latuêre viæ: quibus hoſte potito
Faucibus, emitti terrarum in deuia Martem,
Inq; feras gentes Cæſar videt. Ite ſine vllo
Ordine, ait, raptúmque fuga conuertite bellum,
Et faciem pugnæ, vultúſque inferte minaces:
Nec liceat pauidis ignaua occumbere morte:
Excipiant recto fugientes pectore ferrum.
Dixit: & ad montes tendentem præuenit hoſtem.
Illic exiguo paulum diſtantia vallo
Caſtra locant. poſtquàm ſpatio languentia nullo
Mutua conſpicuos habuerunt lumina vultus,
Et fratres, natóſque ſuos videre, patréſque;
Deprenſum eſt ciuile nefas. tenuêre parumper
Ora metu: tantùm nutu, motóque ſalutant
Enſe ſuos. mox vt ſtimulis maioribus ardens
Rupit amor leges, audet tranſcendere vallum
Miles, in amplexus effuſas tendere palmas.
Hoſpitis ille ciet nomen; vocat ille propinquum:
Admonet hunc ſtudiis conſors puerilibus ætas:
Nec Romanus erat, qui non agnouerat hoſtem.
Arma rigant lacrymis, ſingultibus oſcula rũpunt:
Et quamuis nullo maculatus ſanguine miles,
Quæ potuit feciſſe, timet. Quid pectora pulſas?
Quid veſane gemis? fletus quid fundis inaneis?
Nec te ſponte tua ſceleri parêre fateris?

Vſqueadeóne

Vſqueadeóne times, quem tu facis ipſe timendum?
Claſſica det bello; ſæuos tu neglige cantus:
Signa ferat; ceſſa: iam iam ciuilis Erinnys
Concidet, & Cæſar generum priuatus amabit.
Nunc ades, æterno complectens omnia nexu,
O rerum, miſtíque ſalus concordia mundi,
Et ſacer orbis amor: magnum nunc ſecula noſtra
Venturi diſcrimen habent. periêre latebræ
Tot ſcelerum: populo venia eſt erepta nocenti:
Agnouêre ſuos. prô numine fata ſiniſtro
Exigua requie tantas augentia clades!
Pax erat, & miles caſtris permiſtus vtriſque
Errabat: duro concordes ceſpite menſas
Inſtituunt, & permiſto libamina Baccho.
Graminei luxêre foci: iunctóque cubili
Extrahit inſomnes bellorum fabula noctes:
Quo primùm ſteterint campo, qua lancea dextra
Exierit. dum, quæ geſſerunt fortia, iactant,
Et dum multa negant, quod ſolum fata petebant,
Eſt miſeris renouata fides, atque omne futurum
Creuit amore nefas. nam poſtquam fœdera pacis
Cognita Petreio, ſéque, & ſua tradita vênum
Caſtra videt, famulas ſceleratas ad prœlia dextras
Excitat, atque hoſtes turba ſtipatus inermes
Præcipitat caſtris, iunctóſque amplexibus enſe
Separat, & multo diſturbat ſanguine pacem.
Addidit ira ferox moturas prœlia voces:
Immemor ô patriæ, ſignorum oblite tuorum,
Non potes hoc cauſa miles præſtare Senatus,
Aſſertor victo redeas vt Cæſare: certè
Vt vincare potes. dum ferrum, incertáque fata,
Quíque fluat multo non deerit vulnere ſanguis,
Ibitis ad dominum? damnatáque ſigna feretis?

Vtq; habeat famulos nullo diſcrimine Cæſar
Exorandus erit? ducibus quoque vita petenda eſt?
Nunquam noſtra ſalus pretium, merceſq; nefandæ
Proditionis erit: non hoc ciuilia bella,
Vt viuamus, agunt. trahimur ſub nomine pacis.
Non chalybem gentes penitus fugiente metallo
Eruerent, nulli vallarent oppida muri,
Non ſonipes in bella ferox, non iret in æquor
Turrigeras claſſis pelago ſparſura carinas,
Si bene libertas vnquam pro pace daretur.
Hoſtes nempe meos ſceleri iurata nefando
Sacramenta tenent: at vobis vilior hoc eſt
Veſtra fides, quòd pro cauſa pugnabitis æqua.
Sed veniam ſperare licet. prò dira pudoris
Funera! nunc toto fatorum ignarus in orbe
Magne paras acies, mundíque extrema tenentes
Sollicitas reges, cùm forſan fœdere noſtro
Iam tibi ſit promiſſa ſalus. Sic fatur, & omneis
Concuſſit mentes, ſcelerúmque reduxit amorem.
Sic vbi deſuetæ ſiluis in carcere clauſo
Manſueuêre feræ, & vultus poſuêre minaces,
Atque hominem didicêre pati: ſi torrida paruus
Venit in ora cruor, redeunt rabiéſque furórq;,
Admonitæq; tument guſtato ſanguine fauces:
Feruet, & à trepido vix abſtinet ira magiſtro.
Itur in omne nefas: & quæ Fortuna Deorum
Inuidia cæca bellorum in nocte tuliſſet,
Fecit noſtra fides: inter menſáſque, toróſque,
Quæ modò complexu fouerunt pectora, cadunt.
Et quamuis primò ferrum ſtrinxêre gementes,
Vt dextræ iuſti gladius diſſuaſor adhæſit,
Dum feriunt, odêre ſuos, animóſque labantes
Confirmant ictu. feruent iam caſtra tumultu,

Et

Et ſcelerum turba: rapiuntur colla parentum.
Ac velut occultum pereat ſcelus, omnia monſtra
In faciem poſuêre ducum: iuuat eſſe nocentes.
Tu Cæſar, quamuis ſpoliatus milite multo
Agnoſcis ſuperos: neq; enim tibi maior in aruis
Emathiis fortuna fuit, nec Phocidos vndis
Maſſiliæ, Phario nec tantum eſt æquore geſtum.
Hoc ſiquidem ſolo ciuilis crimine belli
Dux cauſæ melioris eris. polluta nefanda
Agmina cæde duces iunctis committere caſtris
Non audent, altæq; ad mœnia rurſus Ilerdæ
Intendêre fugam. campos eques obuius omnes
Abſtulit, & ſiccis incluſit collibus hoſtem.
Tunc inopes vndæ prærupta cingere foſſa
Cæſar auet, nec caſtra pati contingere ripas,
Aut circum largos curuari brachia fontes.
Vt leti vidêre viam, conuerſus in iram
Præcipitem timor eſt. miles non vtile clauſis
Auxilium mactauit equos: tandémque coactus
Spe poſita damnare fugam, caſurus in hoſtes
Fertur. Vt effuſo Cæſar decurrere paſſu
Vidit, & ad certam deuotos tendere mortem:
Tela tene iam miles, ait, ferrúmque ruenti
Subtrahe: non vllo conſtet mihi ſanguine bellum:
Vincitur haud gratis, iugulo qui prouocat hoſtem.
En ſibi vilis adeſt inuiſa luce iuuentus,
Iam damno peritura meo: non ſentiet ictus,
Incumbet gladiis, gaudebit ſanguine fuſo.
Deſerat hic feruor mentes, cadat impetus amens,
Perdant velle mori. Sic deflagrare minaces
Incaſſum, & vetito paſſus langueſcere bello,
Subſtituit merſo dum nox ſua lumina Phœbo.
Inde vbi nulla data eſt miſcendæ copia mortis,

Paulatim

Paulatim cadit ira ferox, menteſque tepeſcunt.
Saucia maiores animos vt pectora geſtant
Dum dolor eſt, ictúſque recens, & mobile neruis
Conamen calidus præbet cruor, oſſáque nondum
Abduxêre cutem: ſi conſcius enſis adacti
Stat victor, tenuítque manus, tum frigidus artus
Alligat, atque animum ſubducto robore torpor,
Poſtquam ſicca rigens aſtrinxit vulnera ſanguis.
Iamq; inopes vndæ, primùm tellure refoſſa,
Occultos latices, abſtruſáque flumina quærunt:
Nec ſolùm raſtris, duriſq; ligonibus arua,
Sed gladiis fodêre ſuis: puteuſq; cauati
Montis ad irrigui premitur faſtigia campi.
Non ſe tam penitus, tum longè luce relicta
Merſerit Aſſyrii ſcrutator pallidus auri.
Non tamen aut tectis ſonuerunt curſibus amnes,
Aut micuêre noui, percuſſo pumice, fontes:
Antra nec exiguo ſtillant ſudantia rore,
Aut impulſa leui turbatur glarea vena.
Tunc exhauſta ſuper multo ſudore iuuentus
Extrahitur, duris ſilicum laſſata metallis.
Quóque minùs poſſent ſiccos tolerare vapores,
Quæſita feciſtis aqua. nec languida feſſi
Corpora ſuſtentant epulis, menſáſque peroſi
Auxilium fecêre famem. ſi mollius aruum
Prodidit humorem, pingues manus vtraq; glebas
Exprimit ora ſuper. nigro ſi turbida limo
Colluuies immota iacet, cadit omnis in hauſtus
Certatim obſcœnos miles: moriénſque recepit,
Quas nollet victurus, aquas: ritúque ferarum
Diſtentas ſiccant pecudes, & lacte negato,
Sordidus exhauſto ſorbetur ab vbere ſanguis.
Tunc herbas, frondéſque terunt, & rore madentes

Diſtringunt

Diſtringunt ramos: &, ſi quos palmite crudo,
Arboris aut teneræ ſuccos preſſere medulla.
O fortunati, fugiens quos barbarus hoſtis
Fontibus immiſto ſtrauit per rura veneno.
Hos licet in fluuios ſaniem, tabémque ferarum,
Pallida Dictæis, Cæſar, naſcentia ſaxis
Infundas aconita palam, Romana iuuentus
Non decepta bibet. torrentur viſcera flamma,
Oráque ſicca rigent ſquamoſis aſpera linguis.
Iam marcent venæ, nullóque humore rigatus
Aëris alternos anguſtat pulmo meatus,
Reſciſſoq; nocent ſuſpiria dura palato.
Pandunt ora ſiti, nocturnúmque aëra captant.
Expectant imbres, quorum modò cuncta natabant
Impulſu, & ſiccis vultus in nubibus hærent.
Quóque magis miſeros vndæ ieiunia ſoluant,
Non ſuper arentem Meroën, Cancrique ſub axe,
Quà nudi Garamantes arant, ſedêre: ſed inter
Stagnantem Sicorim, & rapidũ deprenſus Iberum
Spectat vicinos ſitiens exercitus amnes.
Iam domiti ceſſêre duces: pacísque petendæ
Auctor damnatis ſupplex Afranius armis,
Semianimes in caſtra trahens hoſtilia turmas,
Victoris ſtetit ante pedes. ſeruata precanti
Maieſtas, non fracta malis, interq; priorem
Fortunam, caſúsque nouos, gerit omnia victi,
Sed ducis, & veniam ſecuro pectore poſcit.
Si me degeneri ſtrauiſſent fata ſub hoſte,
Non deerat fortis rapiendo dextera leto:
At nunc ſola mihi eſt orandæ cauſa ſalutis,
Dignum donanda, Cæſar, te credere vita.
Non partis ſtudiis agimur, nec ſumſimus arma
Conſiliis inimica tuis. nos denique bellum

Inuênit

Inuênit ciuile duces: cauſæq́; priori,
Dum potuit, ſeruata fides: nil fata moramur.
Tradimus Heſperias gentes, aperimus Eoas,
Securúmque orbis patimur poſt terga relicti.
Nec cruor effuſus campis tibi bella peregit,
Nec ferrum, laſſæq; manus. hoc hoſtibus vnum,
Quòd vincas, ignoſce tuis. nec magna petuntur.
Otia des feſſis, vitam patiaris, inermem
Degere, quam tribuis: campis proſtrata iacere
Agmina noſtra putes: nec enim felicibus armis
Miſceri damnata decet, partémque triumphi
Captos ferre tui: turba hæc ſua fata peregit.
Hoc petimus, victos ne tecum vincere cogas.
Dixerat: At facilis Cæſar, vultúque ſerenus
Flectitur, atque vſum belli, pœnámque remittit.
Vt primum iuſtæ placuerunt fœdera pacis,
Incuſtoditos decurrit miles ad amnes;
Incumbit ripis, permiſſáque flumina turbat.
Continuus multis ſubitarum tractus aquarum
Aëra non paſſus vacuis diſcurrere venis,
Arctauit, clauſitq́; animam: nec feruida peſtis
Cedit adhuc: ſed morbus egens iam gurgite plenis
Viſceribus ſibi poſcit aquas. mox robora neruis,
Et vires rediêre viris. O prodiga rerum
Luxuries, nunquam paruo contenta paratu,
Et quæſitorum terra, pelagóque ciborum
Ambitioſa fames, & lautæ gloria menſæ,
Diſcite, quàm paruo liceat producere vitam,
Et quantùm natura petat. non erigit ægros
Nobilis ignoto diffuſus conſule Bacchus;
Non auro, murrháque bibunt: ſed gurgite puro
Vita redit. ſatis eſt populis fluuiúſque Ceresq́;.
Heu miſeri, qui bella gerunt. Tunc arma relinquens

Victori miles ſpoliato pectore tutus,
Innocuúsque ſuas curarum liber in vrbes
Spargitur. ô quantum donata pace potitos
Excuſſis vnquam ferrum vibraſſe lacertis
Pœnituit, toleraſſe ſitim, fruſtráque rogaſſe
Proſpera bella Deos. nempe vſis Marte ſecundo
Tot dubiæ reſtant acies, tot in orbe labores:
Vt nunquam fortuna labet ſucceſſibus anceps,
Vincendum toties: terras fundendus in omneis
Eſt cruor, & Cæſar per tot ſua fata ſequendus.
Felix, qui potuit, mundi nutante ruina,
Quo iaceat iam ſcire loco. non prœlia feſſos
Vlla vocant, certos non rumpunt claſſica ſomnos.
Iam coniux, natíque rudes, & ſordida tecta,
Et non deductos recipit ſua terra colonos.
Hoc quoque ſecuris oneris fortuna remiſit,
Sollicitus menti quòd abeſt fauor: ille ſalutis
Eſt auctor, dux ille fuit. ſic prœlia ſoli
Felices nullo ſpectant ciuilia voto.
Non eadem belli totum fortuna per orbem
Conſtitit: in partes aliquid ſed Cæſaris auſa eſt,
Quà maris Adriaci longas ferit vnda Salonas,
Et tepidum in molles Zephyros excurrit Iader.
Illic bellaci confiſus gente Curetum,
Quos alit Adriaco tellus circunflua ponto,
Clauditur extrema reſidens Antonius ora,
Cautus ab incurſu belli, ſi ſola recedat,
Expugnat quæ tuta, fames. non pabula tellus
Paſcendis ſubmittit equis, non proferit vllam
Flaua Ceres ſegetem: ſpoliabat gramine campum
Miles, & attonſo miſeris iam dentibus aruo
Caſtrorum ſiccas de ceſpite vulſerat herbas.
Vt primùm aduerſæ ſocios in littore terræ

Et

Et Baſilum vidêre ducem: noua furta per æquor
Exquiſita fugæ. neque enim de more carinas
Extendunt, puppéſque leuant, ſed firma gerendis
Molibus inſolito contexunt robora ductu.
Nanque ratem vacuæ ſuſtentant vndique cuppæ,
Quarum porrectis ſeries conſtricta catenis
Ordinibus geminis obliquas excipit alnos.
Nec gerit expoſitum telis in fronte patenti
Remigium: ſed, quod trabibus circundedit æquor,
Hoc ferit, & taciti præbet miracula curſus;
Quòd nec vela ferat, nec apertas verberet vndas.
Tunc freta ſeruantur; dum ſe decliuibus vndis
Aeſtus agat, refluóque mari nudentur arenæ.
Iámque relabenti creſcebant littora ponto;
Miſſa ratis prono defertur lapſa profundo,
Et geminæ comites. cunctas ſuper ardua turris
Eminet, & tremulis tabulata minantia pinnis.
Noluit Illyricæ cuſtos Octauius vndæ
Confeſtim tentare ratem, celeréſque carinas
Continuit; curſu creſcat dum præda ſecundo:
Et temerè ingreſſos repetendum inuitat ad æquor
Pace maris. Sic dum pauidos formidine ceruos
Claudat odoratæ metuentes aëra pennæ:
Aut dum diſpoſitis attollat retia varis
Venator, tenet ora leuis clamoſa Moloſſi;
Spartanos, Cretáſque ligat: nec creditur vlli
Sylua cani; niſi qui preſſo veſtigia roſtro
Colligit, & præda neſcit latrare reperta,
Contentus tremulo monſtraſſe cubilia loro
Nec mora. complentur moles; auidéque petitis
Inſula deſeritur ratibus: quo tempore primas
Impulit ad noctem iam lux extrema tenebras.
At Pompeianus fraudes innectere ponto

Antiqua parat arte Cilix, paſſúsque vacare
Summa freti, medio ſuſpendit vincula ponto,
Et laxas fluitare ſinit, religátque catenas
Rupis ab Illyricæ ſcopulis. nec prima, nec illa,
Quæ ſequitur, tardata ratis: ſed tertia moles
Hæſit, & ad cautes adducto fune ſecuta eſt.
Impendent caua ſaxa mari: ruituráque ſemper
Stat (mirum) moles: & ſiluis æquor inumbrat.
Huc fractas Aquilone rates, ſubmersáque pontus
Corpora ſæpe tulit, cæcísque abſcondit in antris:
Reſtituit rupes tectum mare, cúmque cauernæ
Euomuêre fretum, contorti vorticis vndæ
Tauromenitanam vincunt feruore Charybdim.
Hic Opiterginis moles onerata colonis
Conſtitit: hanc omni puppes ſtatione ſolutæ
Circueunt: alii rupes, ac littora complent.
Vulteius tacitas ſenſit ſub gurgite fraudes.
(Dux erat ille ratis) fruſtra qui vincula ferro
Rumpere conatus, poſcit ſpe prœlia nulla,
Incertus quà terga daret, quà pectora bello.
Hoc tamen in caſu, quantum deprenſa valebat,
Effecit virtus: inter tot millia captæ
Circunfuſa rati, & plenam vix inde cohortem,
Pugna fuit, non longa quidem. nam condidit atra
Nox lucem dubiam, pacémque habuêre tenebræ.
Tunc ſic attonitam, venturáque fata pauentem
Rexit magnanima Vulteius voce cohortem:
Libera non vltrà parua quàm nocte iuuentus,
Conſulite extremis anguſto in tempore rebus.
Vita breuis nulli ſupereſt, qui tempus in illa
Quærendæ ſibi mortis habet: nec gloria leti
Inferior, iuuenes, admoto occurrere fato.
Omnibus incerto venturæ tempore vitæ

Par animi laus eſt, & quos ſperaueris annos
Perdere, & extremæ momentum abrumpere lucis,
Accerſas dum fata manu. non cogitur vllus
Velle mori. fuga nulla patet: ſtant vndique noſtris
Intenti ciues iugulis. decernite letum,
Et metus hinc abſit: cupias quodcunque neceſſe eſt.
Non tamen in cæca bellorum nube cadendum eſt,
Vt cùm permiſtis acies ſua tela tenebris
Inuoluunt. conſerta iacent cùm corpora campo,
In medium mors omnis abit. perit obruta virtus.
Nos in conſpicua ſociis, hoſtíque carina
Conſtituêre Dei. præbebunt æquora teſtes,
Præbebunt terræ, ſummis dabit inſula ſaxis.
Spectabunt geminæ diuerſo è littore partes.
Neſcio quod noſtris magnum & memorabile fatis
Exemplum, Fortuna, paras. quæcunq; per æuum
Exhibuit monimenta fides, ſeruatáque ferro
Militiæ pietas, tranſibit noſtra iuuentus.
Nanque ſuis pro te gladiis incumbere Cæſar
Eſſe parum ſcimus: ſed non maiora ſuperſunt
Obſeſſis, tanti quæ pignora demus amoris.
Abſcindit noſtræ multum ſors inuida laudi,
Quòd non cum ſenibus capti natíſque tenemur.
Indomitos ſciat eſſe viros, timeátque furentes,
Et morti faciles animos: & gaudeat hoſtis
Non plures hæſiſſe rates. tentare parabunt
Fœderibus, turpíque volent corrumpere vita.
O vtinam, quò plus habeat mors vnica famæ,
Promittant veniam, iubeant ſperare ſalutem:
Ne nos, cùm calido fodiemus viſcera ferro,
Deſperaſſe putent. magna virtute merendum eſt,
Cæſar vt, amiſſis inter tot millia paucis,
Hoc damnum, cladémque vocet. dent fata receſſum,

Emittantq́; licet, vitare inſtantia nolim.
Proieci vitam comites, totúsque futuræ
Mortis agor ſtimulis: furor eſt. agnoſcere ſolis
Permiſſum eſt, quos iam tangit vicinia fati,
Victurósque Dei celant, vt viuere durent,
Felix eſſe mori. Sic cunctas ſuſtulit ardor
Nobilium mentes iuuenum: cùm ſidera cæli,
Ante ducis voces, oculis humentibus omnes
Aſpicerent, flexóque Vrſa temone pauerent:
Iidem, cùm fortes animos præcepta ſubiſſent,
Optauêre diem. nec ſegnis mergere ponto
Tunc erat aſtra polus: nam ſol Ledæa tenebat
Sidera, vicino cùm lux altiſſima Cancro eſt:
Nox tum Theſſalicas vrgebat parua ſagittas.
Detegit orta dies ſtantes in rupibus Iſtros,
Pugnacésque mari Graia cum claſſe Liburnos.
Tentauêre priùs ſuſpenſo vincere bello
Fœderibus, fieret captis ſi dulcior ipſa
Mortis vita mora. ſtabat deuota iuuentus,
Damnata iam luce ferox, ſecuráque pugnæ
Promiſſo ſibi fine manu: nulliq́ue tumultus
Excuſsêre viris mentes ad ſumma paratas:
Innumerásque ſimul pauci terráque maríque
Suſtinuêre manus: tanta eſt fiducia mortis.
Vtq́; ſatis bello viſum eſt fluxiſſe cruoris,
Verſus ab hoſte furor: primus dux ipſe carinæ
Vulteius iugulo poſcens iam fata retecto,
Ecquis, ait, iuuenum eſt, cuius ſit dextra cruore
Digna meo, certaq́; fide per vulnera noſtra
Teſtetur ſe velle mori? nec plura locuto
Viſcera non vnus iamdudum tranſigit enſis.
Collaudat cunctos: ſed eum, cui vulnera prima
Debebat, grato moriens interficit ictu.

Concurrunt

Concurrunt alii, totúmque in partibus vnis
Bellorum fecêre nefas. ſic ſemine Cadmi
Emicuit Dircæa cohors, ceciditq́; ſuorum
Vulneribus, dirum Thebanis fratribus omen.
Phaſidos & campis inſomni dente creati
Terrigenæ, miſſa magicis è cantibus ira,
Cognato tantos implerunt ſanguine ſulcos:
Ipsáque, inexpertis quod primum fecerat herbis,
Expauit Medea nefas. ſic mutua pacti
Fata cadunt iuuenes: minimumq́; in morte virorum
Mors virtutis habet: pariter ſternuntq́;, caduntq́;
Vulnere letali: nec quenquam dextra feſellit,
Cùm feriat moriente manu. nec vulnus adactis
Debetur gladiis: percuſſum eſt pectore ferrum,
Et iugulis preſsêre manum. cùm ſorte cruenta
Fratribus incurrant fratres, natúsque parenti:
Haud trepidante tamen toto cum pondere dextra
Exegêre enſes. pietas ferientibus vna,
Non repetiſſe, fuit. iam latis viſcera lapſa
Semianimes traxêre foris, multúmque cruoris
Infudêre mari. deſpectam cernere lucem,
Victorésque ſuos vultu ſpectare ſuperbo,
Et mortem ſentire iuuat. iam ſtrage cruenta
Conſpicitur cumulata ratis: buſtiſque remittunt
Corpora victores, ducibus mirantibus, vlli
Eſſe ducem tanti. nullam maiore locuta eſt
Ore ratem, totum diſcurrens fama per orbem.
Non tamen ignaua poſt hæc exempla virorum
Percipient gentes, quàm ſit non ardua virtus
Seruitium fugiſſe manu. ſed regna timentur
Ob ferrum, & ſæuis libertas vritur armis:
Ignoratq́; datos, ne quiſquam ſeruiat, enſes.
Mors vtinam pauidos vitæ ſubducere nolles,

Sed virtus te ſola daret. Non ſegnior illo
Marte fuit, qui tunc Libycis exarſit in aruis.
Nanque rates audax Lilybæo littore ſoluit
Curio: nec forti velis Aquilone recepto
Inter ſemirutas magnæ Carthaginis arces,
Et Clupeam, tenuit ſtationis littora notæ:
Primáque caſtra locat cano procul æquore, quà ſe
Bagrada lentus agit ſiccæ ſulcator arenæ.
Inde petit tumulos, exeſáſque vndique rupes,
Antæi quæ regna vocat non vana vetuſtas.
Nominis antiqui cupientem noſcere cauſas,
Cognita per multos docuit rudis incola patres.
Nondum poſt genitos Tellus effeta gigantes,
Terribilem Libycis partum concepit in antris.
Nec tam iuſta fuit terrarum gloria Typhon,
Aut Tityos, Briareúſque ferox: cœlóque pepercit,
Quòd non Phlegræis Antæum ſuſtulit aruis.
Hoc quoque tam vaſtas cumulauit munere vires
Terra ſui fœtus, quòd, cùm tetigêre parentem,
Iam defecta vigent renouato robore membra.
Hæc illi ſpelunca domus: latuiſſe ſub alta
Rupe ferunt, epulas raptos habuiſſe leones.
Ad ſomnos non terga feræ præbere cubile
Aſſuerunt, non ſylua torum: viréſque reſumit
In nuda tellure iacens. periêre coloni
Aruorum Libyes: pereunt, quos appulit æquor,
Auxilióque diu virtus non vſa cadendi,
Terræ ſpernit opes: inuictus robore cunctis,
Quamuis ſtaret, erat. tandem vulgata cruenti
Fama mali, terras monſtris æquórque leuantem,
Magnanimum Alciden Libycas exciuit in oras.
Ille Cleonæi proiecit terga leonis,
Antæus Libyci. perfudit membra liquore

Hoſpes,

Hoſpes, Olympiacæ ſeruato more palæſtræ.
Ille parum fidens pedibus contingere matrem,
Auxilium membris calidas infudit arenas.
Conſeruêre manus, & multo brachia nexu.
Colla diu grauibus fruſtra tentata lacertis:
Immotúmque caput fixa cum fronte tenetur.
Mirantúrque habuiſſe parem. nec viribus vti
Alcides primo voluit certamine totis;
Exhauſitq́; virum: quod creber anhelitus illi
Prodidit, & gelidus feſſo de corpore ſudor.
Tunc ceruix laſſata quati: tunc pectore pectus
Vrgeri: tunc obliqua percuſſa labare
Crura manu. iam terga viri cedentia victor
Alligat, & medium compreſſis ilibus arctat:
Inguináque inſertis pedibus diſtendit, & omnem
Explicuit per membra virum. rapit arida tellus
Sudorem: calido complentur ſanguine venæ.
Intumuêre tori, totóſque induruit artus,
Herculeóſque nouo laxauit corpore nodos.
Conſtitit Alcides ſtupefactus robore tanto:
Nec ſic Inachiis, quanuis rudis eſſet, in vndis
Deſectam timuit reparatis anguibus hydram.
Conflixêre pares, telluris viribus ille,
Ille ſuis. numquam ſæuæ ſperare nouercæ
Plus licuit. videt exhauſtos ſudoribus artus,
Ceruicémque viri, ſiccam cùm ferret Olympum.
Vtq́; iterum feſſis iniecit brachia membris,
Non expectatis Antæus viribus hoſtis,
Sponte cadit, maiorq́; accepto robore ſurgit.
Quiſquis ineſt terris, in feſſos ſpiritus artus
Egeritur: tellúſque viro luctante laborat.
Vt tandem auxilium tactæ prodeſſe parentis
Alcides ſenſit: ſtandum eſt tibi, dixit, & vltrà

Non credère ſolo, ſterniq; vetabere terra:
Hærebis preſſis intra mea pectora membris:
Huc Antæe cades. ſic fatus, ſuſtulit altè
Nitentem in terras iuuenem. morientis in artus
Non potuit nati Tellus ſummittere vires.
Alcides medium tenuit. iam pectora pigro
Stricta gelu, terríſque diu non credidit hoſtem.
Hinc æui veteris cuſtos famoſa vetuſtas,
Miratrixq; ſui ſignauit nomine terras.
Sed maiora dedit cognomina collibus iſtis,
Pœnum qui Latiis reuocauit ab arcibus hoſtem
Scipio. nam ſedes Libyca tellure potito
Hæc fuit. en veteris cernis veſtigia valli.
Romana hos primùm tenuit victoria campos.
Curio lætatus, tanquam fortuna locorum
Bella gerat, ſeruétque ducum ſibi fata priorum,
Felici non fauſta loco tentoria ponens,
Indulſit caſtris, & collibus abſtulit omen,
Sollicitátque feros non æquis viribus hoſtes.
Omnis Romanis quæ ceſſerat Africa ſignis,
Tunc Vari ſub iure fuit: qui robore quanquam
Confiſus Latio, regis tamen vndique vires
Exciuit Libycæ gentis, extremáque mundi
Signa ſuum comitata Iubam. non fuſior vlli
Terra fuit domino: quà ſunt longiſſima regna,
Cardine ab occiduo vicinus Gadibus Atlas
Terminat: à medio, confinis Syrtibus Ammon.
At quà lata iacet, vaſti plaga feruida regni
Diſtinet Oceanum, zonæq; exuſta calentis
Sufficiunt ſpatio. populi tot caſtra ſequuntur,
Autololes, Numidæq; vagi, ſempérque paratus
Inculto Gætulus equo: tum concolor Indo
Maurus, inops Naſamon, miſti Garamante peruſto

Marmaridæ

Marmaridæ volucres, æquaturúsque ſagittas
Medorum, tremulum cùm torſit miſſile, Mazax:
Et gens, quæ nudo reſidens Maſſylia dorſo
Ora leui flectit frænorum neſcia virga:
Et ſolitus vacuis errare mapalibus Afer
Venator, ferríque ſimul fiducia non eſt,
Veſtibus iratos laxis operire leones.
Nec ſolùm ſtudiis ciuilibus arma parabat,
Priuatæ ſed bella dabat Iuba concitus iræ.
Hunc quoq; , quo ſuperos humanáque polluit anno,
Lege Tribunitia ſolio depellere auorum
Curio tentârat, Libyamq; auferre tyranno,
Dum regnum te Roma facit. memor ille doloris
Hoc bellum ſceptri fructum putat eſſe retenti.
Hac igitur regis trepidat iam Curio fama,
Et quòd Cæſareis nunquam deuota iuuentus
Illa nimis caſtris, nec Rheni miles in vndis
Exploratus erat, Corfini captus in arce,
Infidúsque nouis ducibus, dubiusque priori,
Fas vtrunq; putat. ſed poſtquam languida ſegni
Cernit cuncta metu, nocturnáque munia valli
Deſolata fuga, trepida ſic mente profatur:
Audendo magnus tegitur timor: arma capeſſam
Ipſe prior: campum miles deſcendat in æquum,
Dum meus eſt: variam ſemper dant otia mentem.
Eripe conſilium pugna: cùm dira voluntas
Enſe ſubit prenſo, galeæ texêre pudorem,
Quis conferre duces meminit? quis pendere cauſas?
Quà ſtetit, inde fauet: veluti fatalis arenæ
Muneribus non ira vetus concurrere cogit
Productos: odêre pares. Sic fatus, apertis
Inſtruxit campis acies: quem blanda futuris
Deceptura malis belli fortuna recepit.

Nam

Nam pepulit Varum campo, nudatáque fœda
Terga fuga, donec vetuerunt caſtra, cecîdit.
Triſtia ſed poſtquàm ſuperati prœlia Vari
Sunt audita Iubæ: lætus quòd gloria belli
Sit rebus ſeruata ſuis, rapit agmina furtim,
Obſcurátque ſuam per iuſſa ſilentia famam;
Hoc ſolum metuens incautus ab hoſte timeri.
Mittitur, exigua qui prœlia prima laceſſat,
Eliciátque manu, Numidis à rege ſecundus,
Vt ſibi commiſſi ſimulator Sabbura belli:
Ipſe caua regni vires in valle retentat:
Aſpidas vt Pharias cauda ſolertior hoſtis
Ludit, & iratas incerta prouocat vmbra:
Obliquansq́; caput vanas ſerpentis in auras
Effuſa tuto comprendit guttura morſu
Letiferam citra ſaniem: tunc irrita peſtis
Exprimitur, faucésque fluunt pereunte veneno.
Fraudibus euentum dederat fortuna: feroxq́;
Non exploratis occulti viribus hoſtis,
Curio nocturnum caſtris erumpere cogit,
Ignotísque equitem latè decurrere campis.
Ipſe ſub Auroræ primos excedere motus
Signa iubet caſtris, multùm, fruſtráque rogatus
Vt Libycas metuat fraudes, infectáque ſemper
Punica bella dolis. leti fortuna propinqui
Tradiderat fatis iuuenem: bellúmque trahebat
Auctorem ciuile ſuum. ſuper ardua ducit
Saxa, ſuper cautes abrupto limite ſigna.
Cùm procul è ſummis conſpecti collibus hoſtes
Fraude ſua ceſsêre parum, dum colle relicto
Effuſam patulis aciem committeret aruis.
Ille fugam credens, ſimulatæ neſcius artis,
Vt victor, medios aciem proiecit in agros.

Tunc

Tunc primùm patuêre doli, Numidæq; fugaces
Vndique completis clauſerunt montibus agmen.
Obſtupuit dux ipſe ſimul, perituráque turba.
Non timidi petiêre fugam, non prœlia fortes:
Quippe vbi non ſonipes motus clangore tubarum
Saxa quatit pulſu, rigidos vexantia frenos
Ora terens, ſpargítque iubas, & ſurrigit aures;
Incertóque pedum pugnat non ſtare tumultu:
Feſſa iacet ceruix. fumant ſudoribus armi:
Oráque proiecta ſqualent arentia lingua:
Pectora rauca gemunt, quæ creber anhelitus vrget:
Et defecta grauis longè trahit ilia pulſus:
Siccáque ſanguineis dureſcit ſpuma lupatis.
Iámque gradũ neque verberibus, ſtimuliſq; coacti,
Nec, quanuis crebris iuſſi calcaribus, addunt.
Vulneribus coguntur equi, nec profuit vlli
Cornipedis rupiſſe moras: neque enim impetus illis
Incurſúſque fuit: tantum profertur ad hoſtes,
Et ſpatium iaculis oblato vulnere donat.
At vagus Apher equos vt primum emiſit in agmen:
Tunc campi tremuêre ſono: terráque ſoluta,
Quantus Biſtonio torquetur turbine puluis,
Aëra nube ſua texit, traxítque tenebras.
Vt verò in pedites fatum miſerabile belli
Incubuit: nullo dubii diſcrimine Martis
Ancipites ſteterunt caſus, ſed tempora pugnæ
Mors tenuit. neque enim licuit procurrere contrà,
Et miſcere manus. ſic vndique ſepta iuuentus
Comminus obliquis, & rectis eminus haſtis
Obruitur: non vulneribus, nec ſanguine, ſolùm
Telorum nimbo peritura, & pondere ferri.
Ergo acies tantæ paruum ſpiſſantur in orbem:
Ac, ſi quis metuens medium correpſit in agmen,

Vix

Vix impunè ſuos inter conuertitur enſes.
Denſatúrque globus, quantum pede prima relato
Conſtrinxit gyros acies. non arma mouendi
Iam locus eſt preſſis: ſtipatáque membra teruntur.
Frangitur armatum colliſo pectore pectus.
Non tam læta tulit victor ſpectacula Maurus
Quàm fortuna dabat: fluuios non ille cruoris,
Membrorúmque videt lapſum, & ferientia terram
Corpora: compreſſum turba ſtetit omne cadauer.
Excitet inuiſas diræ Carthaginis vmbras
Inferiis fortuna nouis: ferat iſta cruentus
Annibal, & Pœni tam dira piacula manes.
Romanam, Superi, Libyca tellure ruinam
Pompeio prodeſſe nefas, votiſque Senatus.
Aphrica nos potiùs vincat ſibi. Curio fuſas
Vt vidit campis acies, & cernere tantas
Permiſit clades compreſſus ſanguine puluis,
Non tulit afflictis animam producere rebus,
Aut ſperare fugam: ceciditque in ſtrage ſuorum
Impiger ad letum, & fortis virtute coacta.
Quid nunc roſtra tibi proſunt turbata, forúmque,
Vnde Tribunitia plebeius ſignifer arce
Arma dabas populis? quid prodita iura Senatus,
Et gener, atque ſocer bello concurrere iuſſi?
Antè iaces, quàm dira duces Pharſalia conferat,
Spectandúmque tibi bellum ciuile negatum eſt.
Has vrbi miſeræ veſtro de ſanguine pœnas
Ferre datis: luitis iugulo ſic arma potentes.
Felix Roma quidem, ciuéſque habitura beatos,
Si libertatis ſuperis tam cura placeret,
Quàm vindicta placet. Libycas en nobile corpus
Paſcit aues, nullo contectus Curio buſto.
At tibi nos (quandò non proderit iſta ſilere

A qui-

A quibus omne æui ſenium ſua fama repellit,)
Digna damus, iuuenis, meritæ præconia vitæ.
Haud alium tanta ciuem tulit indole Roma,
Aut cui plus leges deberent recta ſequenti.
Perdita tunc Vrbi nocuerunt ſecula, poſtquam
Ambitus, & luxus, & opum metuenda facultas
Tranſuerſo mentem dubiam torrente tulerunt.
Momentúmque fuit mutatus Curio rerum,
Gallorum captus ſpoliis, & Cæſaris auro.
Ius licet in iugulos noſtros ſibi fecerit enſe
Sylla potens, Mariúſque ferox, & Cinna cruentus:
Cæſareæq́; domus ſeries; cui tanta poteſtas
Conceſſa eſt: emêre omnes, hic vendidit Vrbem.

M. AN-

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ

LIBER QVINTVS.

Sic alterna duces bellorum vulnera paſſos
In Macedûm terras, miſcens aduerſa ſecundis,
Seruauit fortuna pares. Iam ſparſerat Aemo
Bruma niues, gelidóque cadens Atlantis Olympo:
Inſtabátque dies, qui dat noua nomina faſtis,
Quíque colit primus ducentem tempora Ianum.
Dum tamen emeriti remanet pars vltima iuris,
Conſul vterque vagos belli per munia Patres
Elicit Epirum. peregrina ac ſordida ſedes
Romanos cepit proceres: ſecretáque rerum
Hoſpes in externis audiuit curia tectis.
Nam quis caſtra vocet tot ſtrictas iure ſecures,
Tot faſces? docuit populos venerabilis ordo
Non Magni partes, ſed Magnum in partibus eſſe.
Vt primum mœſtum tenuêre ſilentia cœtum,
Lentulus excelſa ſublimis ſede profatur:
Indole ſi dignum Latia, ſi ſanguine priſco
Robur ineſt animis, non qua tellure coacti,
Quámque procul tectis captæ ſedeamus ab vrbis

Cernite:

Cernite: ſed veſtra faciem cognoſcite turba:
Cunctáque iuſſuri primùm hoc decernite Patres,
Quod regnis, populíſque liquet, nos eſſe Senatum.
Nam, vel Hyperboreæ plauſtrũ glaciale ſub Vrſæ,
Vel plaga quà torrens, clauſúſque vaporibus axis
Nec patitur noctes, nec iniquos creſcere ſoles,
Si fortuna ferat, rerum nos ſumma ſequetur,
Imperiúmque comes. Tarpeia ſede peruſta
Gallorum facibus, Veiosq; habitante Camillo,
Illîc Roma fuit. non vnquam perdidit ordo
Mutato ſua iura ſolo. mœrentia tecta
Cæſar habet, vacuáſque domos, legéſque ſilentes,
Clauſáque iuſtitio triſti fora. curia ſolos
Illa videt Patres, plena quos vrbe fugauit.
Ordine de tanto quiſquis non exulat, hîc eſt.
Ignaros ſcelerum, longáque in pace quietos
Bellorum primus ſparſit furor: omnia rurſus
Membra loco redeunt. en totis viribus orbis
Heſperiam penſant ſuperi: iacet hoſtis in vndis
Obrutus Illyricis: Libyæ ſqualentibus aruis
Curio Cæſarei cecidit pars magna Senatus.
Tollite ſigna duces: fatorum impellite curſum:
Spem veſtram præſtate Deis: fortunáque tantos
Det vobis animos, quantos fugientibus hoſtem
Cauſa dabat. noſtrũ exhauſto ius clauditur anno:
Vos, quorum finem non eſt ſenſura poteſtas,
Conſulite in medium Patres, Magnúmque iubete
Eſſe ducem. Læto nomen clamore Senatus
Excipit: & Magno fatum patriæq;, ſuúmque
Impoſuit. Tunc in reges, populóſque merentes
Sparſus honos, pelagique potens Phœbeïa donis
Exornata Rhodos, gelidique inculta iuuentus
Taygeti: fama veteres laudantur Athenæ:

Maſſiliaq́; ſua donatur libera Phocis.
Tunc Sadalen, fortémque Cotyn, fidumq́; per arma
Deiotarum, & gelidæ dominum Rhaſipolin oræ
Collaudant: Libyámque iubent auctore Senatu
Sceptrifero parêre Iubæ. prô triſtia fata!
Et tibi non fidæ gentis digniſſime regno,
Fortunæ Ptolemæe pudor, crimenque Deorum,
Cingere Pellæo preſſos diademate crines
Permiſſum: ſæuum in populos puer accipis enſem:
Atque vtinam in populos! donata eſt regia Lagi;
Acceſſit Magni iugulus: regnúmque ſorori
Ereptum eſt, ſoceróque nefas. iam turba ſoluto
Arma petit cœtu, quæ cùm populique, ducésque
Caſibus incertis, & cæca ſorte pararent,
Solus in ancipites metuit deſcendere Martis
Appius euentus: finemq́; exprom ere rerum
Sollicitat ſuperos, multósque obducta per annos
Delphica fatidici reſerat penetralia Phœbi.
Heſperio tantum, quantum ſemotus Eoo
Cardine, Parnaſſus gemino petit æthera colle,
Mons Phœbo, Bromióque ſacer: cui numine miſto
Delphica Thebanæ referunt trieterica Bacchæ.
Hoc ſolum fluctu terras mergente cacumen
Eminuit, pontóque fuit diſcrimen, & aſtris.
Tu quoque vix ſummam ſeductus ab æquore rupem
Extuleras, vnóque iugo Parnaſſe latebas.
Vltor ibi expulſæ premerent cùm viſcera partus
Matris, adhuc rudibus Pæan Pythona ſagittis
Explicuit, cùm regna Themis, tripodásque teneret.
Vt vidit Pæan vaſtos telluris hiatus
Diuinam ſpirare fidem, ventósque loquaces
Exhalare ſolum, ſacris ſe condidit antris,
Incubuitque adyto, vates ibi factus, Apollo.

Quis

Quis latet hic ſuperûm? quod numẽ ab æthere preſ-
Dignatur cæcas incluſũ habitare cauernas? (ſum
Quis terram cœli patitur Deus, omnia curſus
Aeterni ſecreta tenens, mundique futuri
Conſcius, ac populis ſeſe proferre paratus,
Contactúſque ferens hominis, magnuſq́; potenſq́;
Siue canit fatum, ſeu quod iubet ipſe canendo
Fit fatum? Forſan terris inſerta regendis,
Aëre libratum vacuo quæ ſuſtinet orbem,
Totius pars magna Iouis Cirrhæa per antra
Exit, & ætherio trahitur connexa Tonanti.
Hoc vbi virgineo conceptum eſt pectore numen,
Humanam feriens animam ſonat, oráque vatis
Soluit, ceu Siculus flammis vrgentibus Aetnam
Vndat apex: Campana fremens ceu ſaxa vaporat
Conditus Inarimes æterna mole Typhoëus.
Hoc tamen expoſitum cunctis, nullíque negatum
Numen, ab humani ſolum ſe labe furoris
Vindicat. haud illic tacito mala vota ſuſurro
Concipiunt. nam fixa canens, mutandáque nulli
Mortales optare vetat: iuſtiſque benignus
Sæpe dedit ſedem totas mutantibus vrbes,
Vt Tyriis: dedit ille minas impellere belli,
Vt Salaminiacum meminit mare. ſuſtulit iras
Telluris ſterilis, monſtrato fine: reſoluit
Aëra tabificum. non vllo ſecula dono
Noſtra carent maiore Deûm, quàm Delphica ſedes
Quod ſiluit, poſtquam reges timuere futura,
Et ſuperos vetuere loqui. nec voce negata
Cyrrhææ mœrent vates, templique fruuntur
Iuſtitio. nam ſi qua Deus ſub pectora venit,
Numinis aut pœna eſt mors immatura recepti,
Aut pretium: quippe ſtimulo fluctúque furoris

Compages humana labat, pulſúsque Deorum
Concutiunt fragiles animas. Sic tempore longo
Immotos tripodas, vaſtaq́; ſilentia rupis
Appius Heſperii ſcrutator ad vltima fati
Sollicitat. iuſſus ſedes laxare verendas
Antiſtes, pauidámque Deis immittere vatem,
Caſtalios circum latices, nemorúmque receſſus
Phemonoën errore vagam, curísque vacantem
Corripuit, cogítque fores irrumpere templi.
Limine terrifico metuens conſiſtere Phœbas,
Abſterrere ducem noſcendi ardore futuri
Caſſa fraude parat. quid ſpes (ait) improba veri
Te Romane trahit? muto Parnaſſus hiatu
Conticuit, preſſitq́; Deum: ſeu ſpiritus iſtas
Deſtituit fauces, mundíque in deuia verſum
Duxit iter: ſeu barbarica cùm lampade Pytho
Arſit, in immenſas cineres abîere cauernas,
Et Phœbi tenuêre viam: ſeu ſponte Deorum
Cirrha ſilet, fatíque ſat eſt arcana futuri
Carmine longæua vobis commiſſa Sibyllæ:
Seu Pæan ſolitus templis arcere nocentes,
Ora quibus ſoluat noſtro non inuenit æuo.
Virginei patuêre doli, fecítque, negatis
Numinibus, metus ipſe fidem. tum torta priores
Stringit vitta comas, crinésque in terga ſolutos
Candida Phocaica complectitur infula lauro.
Hærentem, dubiámque premens in templa ſacerdos
Impulit. illa pauens adyti penetrale remoti
Fatidicum, prima templorum in parte reſiſtit:
Atq; Deum ſimulans, ſub pectore ficta quieto
Verba refert, nullo confuſæ murmure vocis
Inſtinctam ſacro mentem teſtata furore,
Haud æquè læſura ducem, cui falſa canebat,

Quàm tripodas, Phœbique fidem nõ rupta trementi
Verba ſono, nec vox antri complere capacis
Sufficiens ſpatium, nullóque horrore comarum
Excuſſæ laurus, immotáque culmina templi,
Securúmque nemus, veritam ſe credere Phœbo
Prodiderant. ſentit tripodas ceſſare, furensq́;
Appius: Et nobis meritas dabis impia pœnas,
Et ſuperis, quos fingis, ait, niſi mergeris antris,
Déque orbis trepidi tanto conſulta tumultu
Deſinis ipſa loqui. Tandem conterrita virgo
Confugit ad tripodas, vaſtisque abducta cauernis
Hæſit, & inſueto concepit pectore numen,
Quod non exhauſta per tot iam ſecula rupis
Spiritus ingeſſit vati: tandémque potitus
Pectore Cirrhæo, non vnquam plenior artus
Phœbados irrupit Pæan: mentémque priorem
Expulit, atq; hominem toto ſibi cedere iuſſit
Pectore. bacchatur demens aliena per antrum
Colla ferens, vittásque Dei, Phœbeáque ſerta
Erectis diſcuſſa comis, per inania templi
Ancipiti ceruice rotat, ſpargitq́; vaganti
Obſtantes tripodas, magnóque exæſtuat igne,
Iratum te Phœbe ferens: nec verbere ſolo
Vteris, & ſtimulis, flammas in viſcera mergis.
Accipit & frænos: nec tantum prodere vati,
Quantum ſcire, licet. venit ætas omnis in vnam
Congeriem: miſerúmque premunt tot ſecula pectus,
Tanta patet rerum ſeries, atque omne futurum
Nititur in lucem: vocémque petentia fata
Luctantur: non prima dies, non vltima mundi,
Non modus Oceani, numerus non deerat arenæ.
Talis in Euboico vates Cumana receſſu,
Indignata ſuum multis ſeruire furorem

Gentibus, ex tanta fatorum ſtrage ſuperba
Excerpſit Romana manu. ſic plena laborat
Phemonoë Phœbo, dum te conſultor operti
Caſtalia tellure Dei vix inuenit, Appi,
Inter fata diu quærens tam magna latentem.
Spumea tunc primum rabies veſana per ora
Effluit, & gemitus, & anhelo clara meatu
Murmura: tunc mœſtus vaſtis vlulatus in antris,
Extremæq; ſonant domita iam virgine voces.
Effugis ingentes, tanti diſcriminis expers,
Bellorum Romane minas: ſolúsque quietem
Euboici vaſta lateris conualle tenebis.
Cætera ſuppreſſit, faucésque obſtruxit Apollo.
Cuſtodes tripodes fatorum, arcanáque mundi,
Túque potens veri Pæan, nullúmque futuri
A Superis celate diem, ſuprema ruentis
Imperii, cæſósque duces, & funera regum,
Et tot in Heſperio collapſas ſanguine gentes
Cur aperire times? an nondum numina tantum
Decreuêre nefas? & adhuc dubitantibus aſtris
Pompeii damnare caput, tot fata tenentur?
Vindicis an gladii facinus, pœnásque furorum,
Regnáque ad vltores iterum redeuntia Brutos,
Vt peragat fortuna, taces? tunc pectore vatis
Impactæ ceſſère fores, excluſáque templis
Proſiluit: perſtat rabies, nec cuncta locuta eſt.
Quem non emiſit, ſupereſt Deus. ille feroces
Torquet adhuc oculos, totóque vagantia cœlo
Lumina: nunc vultu pauido, nunc torua minaci,
Stat nunquam facies: rubor igneus inficit ora,
Liuentésque genas: nec, qui ſolet eſſe timenti,
Terribilis ſed pallor ineſt: nec feſſa quieſcunt
Corda, ſed vt tumidus Boreæ poſt flamina pontus

Rauca gemit; ſic multa leuant ſuſpiria vatem.
Dúmque à luce ſacra, qua vidit fata, refertur
Ad vulgare iubar, mediæ venêre tenebræ.
Immiſit Stygiam Pæan in viſcera Lethen,
Quæ raperet ſecreta Deûm. tum pectore verum
Fugit, & ad Phœbi tripodas redière futura:
Vixq́; refecta cadit. nec te vicinia leti
Territat ambiguis fruſtratum ſortibus Appi:
Iure ſed incerto mundi, ſubſidere regnum
Chalcidos Euboicæ vana ſpe rapte parabas.
Heu demens, nullum belli ſentire fragorem,
Tot mundi caruiſſe malis, præſtare Deorum
Excepta quis morte poteſt! ſecreta tenebis
Littoris Euboici memoranda condite buſto,
Quà maris anguſtat fauces ſaxoſa Caryſtos,
Et tumidis infeſta colit quà numina Rhamnus,
Arctatus rapido feruet qua gurgite pontus,
Euripúsque trahit, curſum mutantibus vndis,
Chalcidicas puppes ad iniquam claſſibus Aulim.
Interea domitis Cæſar remeabat Ibèris,
Victrices aquilas alium laturus in orbem:
Cùm propè fatorum tantos per proſpera curſus
Auertère Dei. nullo nam Marte ſubactus
Intra caſtrorum timuit tentoria ductor
Perdere ſucceſſus ſcelerum: cùm penè fideles
Per tot bella manus ſatiatæ ſanguine tandem
Deſtituère ducem: ſeu mœſto claſſica paulùm
Intermiſſa ſono, clauſúsque, & frigidus enſis,
Expulerat belli furias: ſeu præmia miles
Dum maiora petit, damnat cauſámque, ducémque,
Et ſcelere imbutos etiam nunc venditat enſes.
Haud magis expertus diſcrimine Cæſar in vllo eſt,
Quam non è ſtabili, tremulo ſed culmine cuncta

Deſpiceret, ſtarétque ſuper titubantia fultus,
Tot raptis truncus manibus, gladióque relictus
Pæne ſuo; qui tot gentes in bella trahebat,
Scit non eſſe ducis ſtrictos, ſed militis, enſes.
Non pauidum iam murmur erat, nec pectore tecto
Ira latens: nam quæ dubias conſtringere mentes
Cauſa ſolet, dũ quiſque pauet, quibus ipſe timori eſt,
Seq; putat ſolum regnorum iniuſta grauari,
Haud retinet. quippe ipſa metus exoluerat audax
Turba ſuos. quicquid multis peccatur, inultum eſt.
Effudêre minas: Liceat diſcedere Cæſar
A rabie ſcelerum. quæris terráque maríque
His ferrum iugulis, animáſque effundere viles
Quolibet hoſte paras: partem tibi Gallia noſtri
Eripuit: partem duris Hiſpania bellis:
Pars iacet Heſperia: totóque exercitus orbe
Te vincente perit. Terris fudiſſe cruorem
Quid iuuat Arctois, Rhodano, Rhenóque ſubactis?
Tot mihi pro bellis bellum ciuile dediſti.
Cepimus expulſo patriæ cùm tecta Senatu,
Quos hominum, vel quos licuit ſpoliare Deorum?
Imus in omne nefas, manibus, ferróque nocentes,
Paupertate pii. finis quis quæritur armis?
Quid ſatis eſt, ſi Roma parum? iam reſpice canos,
Inualidáſque manus, & inanes cerne lacertos.
Vſus abit vitæ: bellis conſumſimus æuum.
Ad mortem dimitte ſenes. en improba vota:
Non duro liceat morientia ceſpite membra
Ponere, non anima galeam fugiente ferire,
Atque oculos morti clauſuram quærere dextram,
Coniugis illabi lacrymis, vniq; paratum
Scire rogum. liceat morbis finire ſenectam.
Sit præter gladios aliquod ſub Cæſare fatum.

Quid,

Quid, velut ignaros ad quæ portenta paremur,
Spe trahis? vſqueadeò ſoli ciuilibus armis
Neſcimus cuius ſceleris ſit maxima merces?
Nil actum eſt bellis, ſi non dum comperit iſtas
Omnia poſſe manus. nec fas, nec vincula iuris
Hoc audere vetant. Rheni mihi Cæſar in vndis
Dux erat, hîc ſocius. Facinus quos inquinat, æquat.
Adde, quòd ingrato meritorũ iudice virtus
Noſtra perit. quicquid gerimus, fortuna vocatur.
Nos fatum ſciat eſſe ſuum. licet omne Deorum
Obſequium ſperes, irato milite, Cæſar,
Pax erit. Hæc fatus, totis diſcurrere caſtris
Cœperat, infeſtoq; ducem depoſcere vultu.
Sic eat, ô Superi, quandò pietáſque, fidéſque
Deſtituunt, moréſque malos ſperare relictum eſt;
Finem ciuili faciat diſcordia bello.
Quem non ille ducem potuit terrere tumultus!
Fata ſed in præceps ſolitus demittere Cæſar,
Fortunámque ſuam per ſumma pericula gaudens
Exercere, venit: nec, dum deſæuiat ira,
Expectat: medios properat tentare furores.
Non illis vrbes, ſpoliandáque templa negaſſet,
Tarpeiamq; Iouis ſedem, matréſque Senatus,
Paſſuráſque infanda nurus. vult omnia Cæſar
A ſe ſæua peti, vult præmia Martis amari:
Militis indomiti tantum mens ſana timetur.
Non pudet, heu Cæſar, ſoli tibi bella placere
Iam manibus damnata tuis? hos antè pigebit
Sanguinis? his ferri graue ius erit? ipſe per omne
Fáſque nefáſq; rues? laſſare, & diſce ſine armis
Poſſe pati: liceat ſcelerum tibi ponere finem.
Sæue quid inſequeris? quid iam nolentibus inſtas?
Bellum te ciuile fugit. Stetit aggere fultus

Ceſpitis, intrepidus vultu, meruitque timeri
Non metuens: atque hæc ira dictante profatur.
Qui modò in abſentem vultu, dextráque furebas
Miles, habes nudũ, promtumq; ad vulnera pectus.
Hic fuge, ſi belli finis placet, enſe relicto.
Detegit imbelles animos nil fortiter auſa
Seditio, tantúmque fugam meditata iuuentus,
Ac ducis inuicti rebus laſſata ſecundis.
Vadite, méque meis ad bella relinquite fatis:
Inuenient hæc arma manus, vobíſque repulſis
Tot reddet Fortuna viros, quot tela vacabunt.
An' ne fugam Magni tanta cum claſſe ſequuntur
Heſperiæ gentes, nobis victoria turbam
Non dabit, impulſi tantum quæ præmia belli
Auferat, & veſtri rapta mercede laboris,
Lauriferos nullo comitetur vulnere currus?
Vos defecta ſenes, exhauſtáque ſanguine turba
Cernetis noſtros iam plebs Romana triumphos.
Cæſaris an curſus veſtræ ſentire putatis
Damnum poſſe fuga? veluti ſi cuncta minentur
Flumina, quos miſcent pelago, ſubducere fontes,
Non magis ablatis vnquam decreſceret æquor,
Quàm nunc creſcit, aquis: an vos momenta putatis
Vlla dediſſe mihi? nunquam ſic cura Deorum
Se premit, vt veſtræ morti, veſtræq; ſaluti
Fata vacent. Procerũ motus hæc cuncta ſequũtur.
Humanum paucis viuit genus. orbis Iberi
Horror, & Arctoi, noſtro ſub nomine miles,
Pompeio certè fugeres duce. fortis in armis
Cæſareis Labienus erat: nunc transfuga vilis
Cum duce prælato terras, atque æquora luſtrat.
Nec melior mihi veſtra fides, ſi bella nec hoſte,
Nec duce me geritis. quiſquis mea ſigna relinquit,

Nec Pompeianis tradit ſua partibus arma,
Hic nunquam vult eſſe meus. ſunt iſta profectò
Curæ caſtra Deis, qui me committere tantis,
Non niſi mutato voluerunt milite, bellis.
Heu, quantum Fortuna humeris iam pondere feſſis
Amolitur onus! ſperantes omnia dextras
Exarmare datur, quibus hic non ſufficit orbis.
Iam certè mihi bella geram: diſcedite caſtris:
Tradite noſtra viris ignaui ſigna Quirites.
At paucos, quibus hæc rabies auctoribus arſit,
Non Cæſar, ſed pœna tenet. procumbite terræ:
Infidúmque caput, feriendáque tendite colla.
Et tu, quo ſolo ſtabunt iam robore caſtra,
Tiro rudis, ſpecta pœnas, & diſce ferire,
Diſce mori. Tremuit ſæua ſub voce minantis
Vulgus iners: vnúmque caput, tam magna iuuentus
Priuatum factura timet: velut enſibus ipſis
Imperet, inuito moturus milite ferrum.
Ipſe pauet, ne tela ſibi dextréq; negentur
Ad ſcelus hoc Cæſar: vicit patientia ſæui
Spem ducis, & iugulos, non tantum præſtitit enſes.
Nil magis aſſuetas ſceleri quàm perdere mentes,
Atq; perire timet. tam diro fœderis ictu
Parta quies, pœnáque redit placata iuuentus.
Brunduſium decimis iubet hanc attingere caſtris,
Et cunctas reuocare rates, quas auius Hydrus,
Antiquúsque Taras, ſecretáque littora Leucæ,
Quas recipit Salapina palus, & ſubdita Sipus
Montibus: Auſoniam qua torquens frugifer oram,
Dalmatico Boreæ, Calabróque obnoxius Auſtro
Appulus Adriacas exit Garganus in vndas,
Ipſe petit trepidam tutus ſine milite Romam
Iam doctam ſeruire togæ: populóque precanti

Scilicet

Scilicet indulgens, ſummum Dictator honorem
Contigit, & lætos fecit ſe Conſule faſtos.
Namq; omneis voces, per quas iam tempore tanto
Mentimur dominis, hæc primum repperit ætas,
Qua ſibi ne ferri ius vllum Cæſar abeſſet,
Auſonias voluit gladiis miſcere ſecures.
Addidit & faſces aquilis, & nomen inane
Imperii rapiens, ſignauit tempora digna
Mœſta nota. nam quo melius Pharſalicus annus
Conſule notus erit? fingit ſolennia campus,
Et non admiſſæ dirimit ſuffragia plebis,
Decantatque tribus, & vana verſat in vrna.
Nec cœlum ſeruare licet: tonat augure ſurdo,
Et lætæ iurantur aues, bubone ſiniſtro.
Inde perit primum quondam veneranda poteſtas
Iuris inops: careat tantum ne nomine tempus,
Menſtruus in faſtos diſtinguit ſecula Conſul.
Nec non Iliacæ numen quod præſidet Albæ
Haud meritum Latio ſolennia ſacra ſubacto
Vidit flammifera confectas nocte Latinas.
Inde rapit curſus, &, quæ piger Appulus arua
Deſeruit raſtris, & inerti tradidit herbæ,
Ocyor & cœli flammis, & tigride fœta
Tranſcurrit: curuiq; tenens Minoïa tecta
Brunduſii, clauſas ventis brumalibus vndas
Inuenit, & pauidas hyberno ſidere claſſes.
Turpe duci viſum eſt rapiendi tempora belli
In ſegnes exiſſe moras, portuque teneri,
Dum pateat tutum vel non felicibus æquor.
Expertes animos pelagi ſic robore complet:
Fortius hyberni flatus, cœlumque fretumque
Cum cepere, tenent, quam quos incumbere certos
Perfida nubiferi vetat inconſtantia veris.

Nec

Nec maris anfractus, luſtrandáque littora nobis,
Sed recti fluctus, ſolóque Aquilone ſecandi.
Hic vtinam ſummi curuet carcheſia mali,
Incumbátque furens, & Graia ad mœnia perflet,
Ne Pompeiani Phæacum è littore toto
Languida iactatis comprendant carbaſa remis:
Rumpite, quæ retinent felices vincula proras.
Iamdudum nubes, & ſæuas perdimus vndas.
Sidera prima poli Phœbo labente ſub vndas
Exierant, & luna ſuas iam fecerat vmbras:
Cùm pariter ſoluêre rates, totóſque rudentes
Laxauêre ſinus: & flexo nauita cornu
Obliquat læuo pede carbaſa, ſummáque pandens
Suppara velorum perituras colligit auras.
Vt primùm leuior propellere lintea ventus
Incipit, exiguumq́ tument; mox reddita malo
In mediam cecidêre ratem: terráque relicta
Non valet ipſa ſequi puppes, quæ vexerat aura.
Aequora lenta iacent alto torpore ligata.
Pigrius immotis hæſêre paludibus vndæ,
Sic ſtat iners Scythicas aſtringens Boſporus vndas
Cùm glacie retinente fretum non impulit Iſter,
Immenſúmque gelu tegitur mare: comprimit vnda,
Deprendit quaſcunque rates: nec peruia velis
Aequora frangit eques, fluctúque latente ſonantẽ
Orbita migrantis ſcindit Mæotida Beſſi.
Sæua quies pelagi, mœſtóque ignaua profundo
Stagna iacentis aquæ, veluti deſerta rigente
Aequora natura ceſſant: Pontúſque vetuſtas
Oblitus ſeruare vices non commeat æſtu,
Non horrore tremit: non Solis imagine vibrat:
Caſibus innumeris fixæ patuêre carinæ.
Illinc infeſtæ claſſes, & inertia tonſis

Aequora

Aequora motura; grauis hinc languore profundi
Obſeſſis ventura fames. noua vota timori
Sunt inuenta nouo; fluctus, nimiáſque precari
Ventorum vires, dum ſe torpentibus vnda
Excutiat ſtagnis, & ſit mare. nubila nuſquam,
Vndarúmque minæ: cœlo languente, fretóque
Naufragii ſpes omnis abit. ſed nocte fugata
Læſum nube diem iubar extulit, imáque ſenſim
Concuſſit pelagi, mouitque Ceraunia nautis.
Inde rapi cœpere rates, atque æquora claſſem
Curua ſequi, quæ iam vento, fluctúque ſecundo
Lapſa Palæſtinas vncis confixit arenas.
Prima duces vidit iunctis conſiſtere caſtris
Tellus, quam volucer Genuſus, quam mollior Apſus
Circumeunt ripis. Apſo geſtare carinas
Cauſa palus, leni quam fallens egerit vnda.
At Genuſum nunc ſole niues, nunc imbre ſolutæ
Præcipitant: neuter longo ſe gurgite laſſat,
Sed minimum terræ vicino littore nouit.
Hoc fortuna loco tantæ duo nomina famæ
Compoſuit: miſeríſque fuit ſpes irrita mundi,
Poſſe duces parua campi ſtatione diremtos
Admotum damnare nefas. nam cernere vultus,
Et voces audire datur: multóſque per annos
Dilectus tibi, Magne, ſocer, poſt pignora tanta,
Sanguinis infauſti ſobolem, mortémque nepotis,
Te niſi Niliaca propius non vidit arena.
Cæſaris attonitam miſcenda ad prælia mentem
Ferre moras ſcelerum partes iuſſere relictæ.
Ductor erat cunctis audax Antonius armis,
Iam tum ciuili meditatus Leucada bello.
Illum ſæpe minis Cæſar, precibúſque morantem
Euocat: O mundi tantorum cauſa malorum,

Quid Superos, & fata tenes? ſunt cætera curſu
Acta meo, ſummam rapti per proſpera belli
Te poſcit Fortuna manum. num rupta vadoſis
Syrtibus incerto Libyę nos diuidit æſtu?
Nunquid inexperto tua credimus arma profundo?
Inq́; nouos traheris caſus? ignaue, venire
Te Cæſar, non ire, iubet. prior ipſe per hoſtes
Percuſſi medias alieni iuris arenas.
Tu mea caſtra times? pereuntia tempora fati
Conqueror: in ventos impendo vota, fretúmque.
Ne retine dubium cupientes ire per æquor:
Si bene nota mihi eſt, ad Cæſaris arma iuuentus
Naufragio veniſſe volet. iam voce doloris
Vtendum eſt: non ex æquo diuiſimus orbem.
Epirum Cæſarq́; tenet, totúsque Senatus:
Auſoniam tu ſolus habes. his térque, quatérque
Vocibus excitum poſtquàm ceſſare videbat,
Dum ſe deeſſe Deis, at non ſibi numina, credit:
Sponte per incautas audet tentare tenebras,
Quod iuſſi timuêre, fretum: temeraria prono
Expertus ceſſiſſe Deo: fluctúsque verendos
Claſſibus, exigua ſperat ſuperare carina.
Soluerat armorum feſſas nox languida curas:
Parta quies miſeris, in quorum pectora ſomno
Dat vires fortuna minor: iam caſtra ſilebant:
Tertia iam vigiles commouerat hora ſecundos,
Cæſar ſollicito per vaſta ſilentia greſſu
Vix famulis audenda parat: cunctiſque relictis,
Sola placet Fortuna comes. tentoria poſtquàm
Egreſſus vigilum, ſomno cedentia membra
Tranſiluit, queſtus tacitè quòd fallere poſſet;
Littora curua legit, primiſque inuênit in vndis
Rupibus exeſis hærentem fune carinam.

Rectorem,

Rectorem, dominumq; ratis ſecura tenebat
Haud procul inde domus, non vllo robore fulta,
Sed ſterili iunco, cannáque intexta paluſtri,
Et latus inuerſa nudum munita phaſelo.
Hæc Cæſar bis térque manu quaſſantia tectum
Limina commouit. molli conſurgit Amyclas,
Quē dabat, alga, toro. Quiſnam mea naufragus, in-
Tecta petit? aut quē noſtræ Fortuna coëgit (quit,
Auxilium ſperare caſæ? Sic fatus, ab alto
Aggere, iam tepidæ ſublato fune fauillæ,
Scintillam tenuem commotos pauit in ignes,
Securus belli: prædam ciuilibus armis
Scit non eſſe caſas. O vitæ tuta facultas
Pauperis, anguſtique lares! ô munera non dum
Intellecta Deûm! quibus hoc contingere templis,
Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Cæſarea pulſante manu? tum poſte recluſo,
Dux ait: Expecta votis maiora modeſtis,
Spéſque tuas laxa iuuenis, ſi iuſſa ſecutus
Me vehis Heſperiam, non vltrà cuncta carinæ
Debebis, manibusq; inopem duxiſſe ſenectam.
Ne ceſſa præbere Deo tua fata, volenti
Anguſtos opibus ſubitis implere Penates.
Sic fatur: quanquam plebeio tectus amictu,
Indocilis priuata loqui. tum pauper Amyclas:
Multa quidem prohibent nocturno credere ponto.
Nam ſol non rutilas deduxit in æquora nubes,
Concordéſque tulit radios: Noton altera Phœbi,
Altera pars Borean diducta luce vocabat.
Orbe quoque exhauſtus medio, languensq; receſſit,
Spectanteis oculos infirmo lumine paſſus.
Lunáque non gracili ſurrexit lucida cornu,
Aut orbis medii, puros exeſa receſſus:

Nec

Nec duxit recto tenuata cacumina cornu,
Ventorúmque nota rubuit: tum lurida pallens
Ora tulit vultu ſub nubem triſtis ituro.
Sed mihi nec motus nemorum, nec littoris ictus,
Nec placet incertus, qui prouocat æquora, Delphin:
Aut ſiccũ quod mergus amat: quodq́; auſa volare
Ardea ſublimis pennæ confiſa natanti:
Quodq́; caput ſpargens vndis, velut occupet imbrẽ,
Inſtabili greſſu metitur littora cornix.
Sed ſi magnarum poſcunt diſcrimina rerum,
Haud dubitem præbere manus: vel littora tangam
Iuſſa, vel hoc potius pelagus, flatúsque negabunt.
Hæc fatur, ſoluenſq́; ratem dat carbaſa ventis:
Ad quorum motus non ſolùm lapſa per altum
Aëra diſperſos traxêre cadentia ſulcos
Sidera: ſed ſummis etiam quæ fixa tenentur
Aſtra polis, ſunt viſa quati. niger inficit horror
Terga maris: longo per multa volumina tractu
Aeſtuat vnda minax: flatúsque incerta futuri,
Turbida teſtantur conceptos æquora ventos.
Tunc rector trepidæ fatur ratis: Aſpice ſæuum
Quãta paret pelagus: Zephyrósne intẽdat, an Euros
Incertũ eſt: puppim dubius ferit vndiq; pontus.
Nubibus, & cœlo Notus eſt. ſi murmura ponti
Conſulimus, Cori verrent mare. gurgite tanto,
Nec ratis Heſperias tanget, nec naufragus oras.
Deſperare viam, & vetitos conuertere curſus.
Sola ſalus. liceat vexata littora puppe
Prendere, ne longè nimium ſit proxima tellus.
Fiſus cuncta ſibi ceſſura pericula Cæſar,
Sperne minas, inquit, pelagi, ventóque furenti
Trade ſinum. Italiam ſi cœlo auctore recuſas,
Me pete. ſola tibi cauſa hæc eſt iuſta timoris,

Vectorem non noſſe tuum; quem numina nunquam
Deſtituunt; de quo malè tunc Fortuna meretur,
Cùm poſt vota venit: medias perrumpe procellas
Tutela ſecure mea. cœli iſte fretíque,
Non puppis noſtra labor eſt: hanc Cæſare preſſam
A fluctu defendet onus. nec longa furori
Ventorum ſæuo dabitur mora: proderit vndis
Iſta ratis. nec flecte manum: fuge proxima velis
Littora: tum Calabro portu te crede potitum,
Cùm iam non poterit puppi, noſtræq; ſaluti
Altera terra dari. quid tanta ſtrage paretur
Ignoras? quærit pelagi, cœlique tumultu
Quid præſtet Fortuna mihi. Non plura locuto
Auulſit laceros percuſſa puppe rudentes
Turbo rapax, fragilemque ſuperuolitantia malum
Vela tulit: ſonuit, victis compagibus, alnus.
Inde ruunt toto concita pericula mundo.
Primus ab Oceano caput exeris Atlanteo,
Core, mouens æſtus: iam te tollente furebat
Pontus, & in ſcopulos totas erexerat vndas.
Occurrit gelidus Boreas, pelagúsque retundit:
Et dubium pendet, vento cui concidat, æquor.
Sed Scythici vicit rabies Aquilonis, & vndas
Torſit, & abſtruſas penitus vada fecit arenas.
Nec perfert pontum Boreas ad ſaxa, ſuúmque
In fluctus Cori frangit mare: motáque poſſunt
Æquora ſubductis etiam concurrere ventis.
Non Euri ceſſaſſe minas, non imbribus atrum
Æolii iacuiſſe Notum ſub carcere ſaxi
Crediderim: cunctos ſolita de parte ruentes
Defendiſſe ſuas violento turbine terras,
Sic pelagus manſiſſe loco. nam parua procellis
Æquora rapta ferunt: Ægæas tranſit in vndas

Tyrrhenum:

Tyrrhenum: ſonat Ionio vagus Adria ponto.
Ah quoties fruſtrà pulſatos æquore montes
Obruit illa dies! quàm celſa cacumina peſſum
Tellus victa dedit! non vllo littore ſurgunt
Tam validi fluctus, alióque ex orbe voluti
A magno venêre mari, mundúmque coërcens
Monſtriferos agit vnda ſinus. Sic rector Olympi
Cuſpide fraterna laſſatum in ſecula fulmen
Adiuuit, regnóque acceſſit terra ſecundo,
Cùm mare conuoluit gentes, cùm littora Tethys
Noluit vlla pati, cœlo contenta teneri.
Tunc quoq; tanta maris moles creuiſſet in aſtra,
Ni Superûm rector preſſiſſet nubibus vndas.
Non cœli nox illa fuit: latet obſitus aër
Infernæ pallore domus, nimbiſque grauatus
Deprimitur, fluctúſque in nubibus accipit imbrem.
Lux etiam metuenda perit, nec fulgura currunt
Clara, ſed obſcurum nimboſus diſſilit aër.
Tunc Superũ conuexa tremunt, atque arduus axis
Inſonuit, motáque poli compage laborant.
Extimuit Natura chaos: rupiſſe videntur
Concordes elementa moras, rurſúsque redire
Nox manes miſtura Deis. ſpes vna ſalutis;
Quòd tanta mundi non dum periêre ruina.
Quantum Leucadio placidus de vertice pontus
Deſpicitur; tantum nautæ videre trementes
Fluctibus è ſummis præceps mare: cúmque tumentes
Rurſus hiant vndæ, vix eminet æquore malus.
Nubila tanguntur velis, & terra carina.
Nam pelagus, qua parte ſedet, non celat arenam
Exhauſtũ in cumulos, omniſq; in fluctibus vnda eſt.
Artis opem vicêre metus: neſcitq; magiſter
Quam frangat, cui cedat aquæ. diſcordia Ponti

Succurrit miſeris, fluctúſque euertere puppim
Non valet in fluctus: victum latus vnda repellens
Erigit, atque omni ſurgit ratis ardua vento.
Non humilem Saſona vadis, non littora curua
Theſſaliæ ſaxoſa pauent, oræq́; malignos
Ambraciæ portus: ſcopuloſa Ceraunia nautæ
Summa timent. Credit iam digna pericula Cæſar
Fatis eſſe ſuis. tantúſne euertere, dixit,
Me Superis labor eſt: parua quem puppe ſedentem
Tam magno petiêre mari? ſi gloria leti
Eſt pelago donata mei, belliſque negamur;
Intrepidus, quancunque datis mihi numina, mortē
Accipiam. licet ingentes abruperit actus
Feſtinata dies fatis; ſat magna peregi.
Arctoas domui gentes: inimica ſubegi
Arma metu: vidit Magnum mihi Roma ſecundum.
Iuſſa plebe tuli faſces per bella negatos:
Nulla meis aberit titulis Romana poteſtas.
Neſciat hoc quiſquam, niſi tu, quæ ſola meorum
Conſcia votorum es, me, quamuis plenus honorum,
Et Dictator eam Stygias, & Conſul ad vmbras,
Priuatum Fortuna, mori. mihi funere nullo
Eſt opus ô Superi: lacerum retinete cadauer
Fluctibus in mediis: deſint mihi buſta, rogúſque,
Dum metuar ſemper, terráque expecter ab omni.
Hæc fatum decimus, dictu mirabile, fluctus
Inualida cum puppe leuat: nec rurſus ab alto
Aggere deiecit pelagi, ſed pertulit vnda,
Scrupoſiſq́; anguſta vacant vbi littora ſaxis,
Impoſuit terræ. pariter tot regna, tot vrbes
Fortunamq́; ſuam tacta tellure recepit.
Sed non tam remeans Cæſar iam luce propinqua,
Quàm tacita ſua caſtra fuga, comiteſq́; fefellit.

Circunfuſa

Circunfuſa duci fleuit, gemitúque ſuorum,
Et non ingratis inceſſit turba querelis.
Quò te dure tulit virtus temeraria Cæſar?
Aut quæ nos viles animas in fata relinquens,
Inuitis ſpargenda dabas tua membra procellis?
Cùm tot in hac anima populorum vita, ſalúſque
Pendeat, & tantus caput hoc ſibi fecerit orbis,
Sæuitia eſt voluiſſe mori. nullúſne tuorum
Emeruit comitum, fatis non poſſe ſuperſtes
Eſſe tuis? cùm te raperet mare, corpora ſegnis
Noſtra ſopor tenuit. pudet heu. tibi cauſa petendæ
Hæc fuit Heſperiæ? viſum eſt committere quenquam
Tam ſæuo crudele mari? ſors vltima rerum
In dubios caſus, & prona pericula mortis
Præcipitare ſolet. mundi iam ſumma tenentem
Permiſiſſe mari! tantum quid numina laſſas?
Sufficit ad fatum belli fauor iſte, labórque
Fortunæ, quòd te noſtris impegit arenis?
Hinc vſus placuere Deûm, non rector vt orbis,
Nec dominus rerum, ſed felix naufragus eſſes?
Talia iactantes, diſcuſſa nocte, ſerenus
Oppreſſit cum ſole dies, feſſúmque tumentes
Compoſuit pelagus ventis patientibus vndas.
Nec non Heſperii laſſatum fluctibus æquor
Vt vidêre duces, purúmque inſurgere cœlo
Fracturum pelagus Boream, ſoluêre carinas,
Quas ventus, doctaq́; pari moderamine dextræ
Permiſtas habuêre diu: latúmque per æquor,
Vt terreſtre, coit, conſertis puppibus, agmen.
Sed nox ſæua modum venti, velíque tenorem
Eripuit nautis, excuſſitq́; ordine puppes.
Strymona ſic gelidum, bruma pellente, relinquunt
Potura te, Nile, grues, primóque volatu

Effingunt varias, caſu monſtrante, figuras.
Mox vbi percuſſit tenſas Notus altior alas:
Confuſos temerè, immiſtæ glomerantur in orbes,
Et turbata perit diſperſis littera pennis.
Cùm primùm redeunte die violentior aër
Puppibus incubuit, Phœbeo concitus ortu,
Prætereunt fruſtra tentati littora Liſſi,
Nymphæúmque tenent, nudas Aquilonibus vndas.
Succedens Boreæ iam portum fecerat Auſter.
Vndique collatis in robur Cæſaris armis,
Summa videns duri Magnus diſcrimina Martis
Iam caſtris inſtare ſuis: ſeponere tutum
Coniugii decreuit onus, Lesbóque remotam
Te procul à ſæui ſtrepitu Cornelia belli
Occulere. Heu quantũ mentes dominatur in æquas
Iuſta Venus! dubiũ, trepidũmq; ad prælia, Magne,
Te quoque fecit amor: quod nolles ſtare ſub ictu
Fortunæ, quo mundus erat, Romanáque fata,
Coniux ſola fuit. mentem iam verba paratam
Deſtituunt, blandaq; iuuat ventura trahentem
Indulgere moræ, & tempus ſubducere fatis.
Nocte ſub extrema, pulſo torpore quietis,
Dum fouet amplexu grauidum Cornelia curis
Pectus, & auerſi petit oſcula grata mariti:
Humentes mirata genas, percuſſáque cæco
Vulnere, non audet flentem deprendere Magnum.
Ille gemens, Non nunc, vita mihi dulcior, inquit,
Cùm tædet vitæ, læto ſed tempore, coniux,
Venit mœſta dies, & quam nimiúmque, parumq;,
Diſtulimus: iam totus adeſt in prælia Cæſar.
Cedendum eſt bellis: quorum tibi tuta latebra
Lesbos erit, deſiſte preces tentare: negaui
Iam mihi: non longos à me patiere receſſus.

Præcipites aderunt caſus: properante ruina,
Summa cadunt. ſatis eſt audiſſe pericula Magni.
Méque tuus decepit amor, ciuilia bella
Si ſpectare potes. nam me iam Marte parato
Securos cepiſſe pudet cum coniuge ſomnos,
Eq́; tuo, miſerum quatient cùm claſſica mundum,
Surrexiſſe ſinu. vereor ciuilibus armis
Pompeium nullo triſtem committere damno.
Tutior interea populis, & tutior omni
Rege late, poſitamq́; procul fortuna mariti
Non tota te mole premat. ſi numina noſtras
Impulerint acies, maneat pars optima Magni;
Sítque mihi, ſi fata premant, victórque cruentus,
Quo fugiſſe velim. Vix tantum infirma dolorem
Cepit, & attonito ceſſerunt pectore ſenſus.
Tandem vt vox mœſtas potuit proferre querelas:
Nil mihi de fatis thalami, Superisq́; relictum eſt
Magne, queri: noſtros non rumpit funus amores,
Nec diri fax ſumma rogi: ſed ſorte frequenti,
Plebeiáque nimis careo dimiſſa marito.
Hoſtis ad aduentum rumpamus fœdera tedæ:
Placemus Socerum. Sic eſt tibi cognita, Magne,
Noſtra fides? credis'ne aliquid mihi tutius eſſe,
Quàm tibi? non'ne olim caſu pendemus ab vno?
Fulminibus me ſæue iubes, tantaq́; ruinæ
Abſentem præſtare caput? ſecura videtur
Sors tibi, cùm facias etiam nunc vota, periſſe,
Vt nolim ſeruire malis: ſed morte parata,
Te ſequar ad manes. feriat dum mœſta remotas
Fama procul terras, viuam tibi nempe ſuperſtes.
Adde, quòd aſſueſcis fatis, tantúmq; dolorem
Crudelis me ferre doces. ignoſce fatenti:
Poſſe pati, timeo. quòd ſi ſunt vota, Deiſque

Audior, euentus rerum ſciet vltima coniux.
Sollicitam rupes iam te victore tenebunt,
Et puppim, quæ fata feret tam lata, timebo.
Nec ſoluent audita metus mihi proſpera belli,
Cùm vacuis proiecta locis à Cæſare poſſim
Vel fugiente capi. noteſcent littora clari
Nominis exilio, poſitáque ibi coniuge Magni,
Quis Mitylenæas poterit neſcire latebras?
Hoc precor extremum, ſi nil tibi victa relinquent
Tutius arma fuga, cùm te commiſeris vndis,
Quolibet infauſtam potiùs deflecte carinam:
Littoribus quærere meis. Sic fata, relictis
Exiluit ſtratis amens, tormentáque nulla
Vult differre mora. non mœſti pectora Magni
Suſtinet amplexu dulci, non colla tenere:
Extremúſque perit tam longi fructus amoris:
Præcipitantq; ſuos luctus: neutérque recedens
Suſtinuit dixiſſe vale, vitámque per omnem
Nulla fuit tam mœſta dies. nam cætera damna
Durata iam mente malis, firmáque tulerunt.
Labitur infelix, manibúſque excepta ſuorum
Fertur ad æquoreas, ac ſe proſternit, arenas,
Littoráque ipſa tenet, tandémque illata carinæ eſt.
Non ſic infelix patriam, portúſque reliquit
Heſperios, ſæui premerent cùm Cæſaris arma.
Fida comes Magni vadis duce ſola relicto,
Pompeiúmque fugis. quæ nox tibi proxima venit,
Inſomnis. viduo tum primùm frigida lecto,
Atque inſueta quies vni, nudúmque marito
Non hærente latus. ſomno quàm ſæpe grauata
Deceptis vacuum manibus complexa cubile eſt,
Atque oblita fugæ quæſiuit nocte maritum!
Nam, quanuis flamma tacitas vrente medullas,

Non

Non iuuat in toto corpus iactare cubili:
Seruatur pars illa tori. caruiſſe timebat
Pompeio: ſed non Superi tam læta parabant.
Inſtabat, miſeræ Magnum quæ redderet, hora.

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ.

LIBER SEXTVS.

POSTQVAM *caſtra duces, pugnæ iam mente propinqui,*
Impoſuêre iugis, admotaq́; comminus arma,
Parq́; ſuum vidêre Dei, capere omnia Cæſar
Mœnia Graiorum ſpernit, Martemq́; ſecundum
Iam niſi de genero fatis debere recuſat.
Funeſtam mundo votis petit omnibus horam,
In caſum quæ cuncta ferat. placet alea fati
Alterutrum merſura caput. ter collibus omneis
Explicuit turmas, & ſigna minantia pugnam,
Teſtatus nunquam Latiæ ſe deeſſe ruinæ.
Vt videt ad nullos exciri poſſe tumultus
In pugnam generum, ſed clauſo fidere vallo,

Signa mouet, tectúſque via dumoſa per arua
Dyrrachii præceps rapiendas tendit ad arces.
Hoc iter æquoreo præcepit limite Magnus,
Quemq; vocat collem Taulantius incola Petram,
Inſedit caſtris, Ephyreáque mœnia ſeruat,
Defendens tutam vel ſolis turribus vrbem.
Non opus hanc veterum, nec moles ſtructa tuetur,
Humanúſque labor, facilis, licet ardua tollat,
Cedere vel bellis, vel cuncta mouentibus annis.
Sed munimen habet nullo quaſſabile ferro,
Naturam, ſedémque loci. nam clauſa profundo
Vndique præcipiti, ſcopuliſq; vomentibus æquor,
Exiguo debet, quod non eſt inſula, colli.
Terribiles ratibus ſuſtentant mœnia cautes,
Ioniúmque furens rapido cùm tollitur auſtro,
Tēpla, domoſq; quatit, ſpumatq; in culmina pontus.
Hinc auidam belli rapuit ſpes improba mentem
Cæſaris, vt vaſtis diffuſum collibus hoſtem
Cingeret ignarum, ducto procul aggere valli.
Metitur terras oculis: nec ceſpite tantùm
Contentus fragili ſubitos attollere muros,
Ingentes cautes, auulſaq; ſaxa metallis,
Graiorúmque domos, direptaq; mœnia transfert.
Extruitur, quod non aries impellere ſæuus,
Quod non vlla queat violenti machina belli.
Franguntur montes, planúmq; per ardua Cæſar
Ducit opus: pandit foſſas, turritáque ſummis
Diſponit caſtella iugis, magnóque receſſu
Amplexus fines, ſaltus, nemoroſáque teſqua,
Et ſiluas, vaſtáſque feras indagine claudit.
Non deſunt campi, non deſunt pabula Magno,
Caſtráque Cæſareo circundatus aggere mutat.
Flumina tot curſus illic exorta fatigant,

Illic merſa ſuos: operumq́; vt ſumma reuiſat,
Defeſſus Cæſar mediis intermanet agris.
Nunc vetus Iliacos attollat fabula muros,
Adſcribátque Deis: fragili circundata teſta
Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi.
En quantum Tigris, quantum celer ambit Orontes,
Aſſyriis quantum populis telluris Eoæ
Sufficit in regnum, ſubitum, bellíque tumultu
Raptum clauſit opus. tanti periêre labores.
Tot potuêre manus adiungere Seſton Abydo,
Ingeſtóque ſolo Phryxeum elidere pontum,
Aut Pelopis latis Ephyren abrumpere regnis,
Et ratibus longæ flexus donare Maleæ,
Aut aliquem mundi, quanuis Natura negaſſet,
In melius mutare locum. coit area belli:
Hîc alitur ſanguis terras fluxurus in omneis,
Hîc & Theſſalicæ clades, Libycæq́; tenentur.
Aeſtuat anguſta rabies ciuilis arena.
Prima quidem ſurgens operum ſtructura feſellit
Pompeium: veluti mediæ qui tutus in aruis
Sicaniæ rapidum neſcit latrare Pelorum:
Aut vaga cùm Tethys, Rutupinaq́; littora feruent,
Vnda Caledonios fallit turbata Britannos.
Vt primùm vaſto ſeptas videt aggere terras:
Ipſe quoque à tuta deducens agmina Petra
Diuerſis ſpargit tumulis, vt Cæſaris arma
Laxet, & effuſo claudentem milite tendat.
Ac tantum ſepti vallo ſibi vendicat agri,
Parua Mycenææ quantum ſacrata Dianæ
Diſtat ab excelſa nemoralis Aricia Roma:
Quóque modo Roma prælapſus mœnia Tybris
In mare deſcendit, ſi nuſquam torqueat amnem.
Claſſica nulla ſonant, iniuſſáque tela vagantur:

Et fit ſæpe nefas, iaculum tentante lacerto.
Maior cura duces miſcendis abſtrahit armis.
Pompeium exhauſtæ præbenda ad pabula terræ,
Quæ currens obtriuit eques, gradibúsque citatis
Vngula frondentem diſcuſſit cornea campum.
Belliger attonſis ſonipes defeſſus in aruis,
Aduectos cùm plena ferant præſepia culmos,
Ore nouas poſcens moribundus labitur herbas,
Et tremulo medios abrumpit poplite gyros.
Corpora tum ſoluit tabes, & digerit artus.
Traxit iners cœlum fluida contagia peſtis
Obſcuram in nubem. tali ſpiramine Neſis
Emittit Stygium nebuloſis aëra ſaxis,
Antráque letiferi rabiem Typhonis anhelant.
Inde labant populi, cœlóque paratior vnda
Omnę pati virus durauit viſcera cœno.
Iam riget atra cutis, diſtentáque lumina rumpit:
Igneáque in vultus, & ſacro feruida morbo
Peſtis abit, feſſúmque caput ſe ferre recuſat.
Iam magis atque magis præceps agit omnia fatum:
Nec medii dirimunt morbi vitamq́, necémque:
Sed languor cum morte venit, turbáque cadentum
Aucta lues, dum miſta iacent incondita viuis
Corpora: nam miſeros vltra tentoria ciues
Spargere funus erat. tamen hos minuêre labores
A tergo pelagus, pulſúsque Aquilonibus aër,
Littoráque, & plenæ peregrina meſſe carinæ.
At liber terræ ſpatioſis collibus hoſtis
Aëre non pigro, nec inertibus angitur vndis:
Sed patitur ſæuam, veluti circundatus arcta
Obſidione, famem. nondum ſurgentibus altam
In ſegetem culmis, cernit miſerabile vulgus
In pecudum cecidiſſe cibos, & carpere dumos,

Et

Et morſu ſpoliare nemus, letúmque minanteis
Vellere ab ignotis dubias radicibus herbas:
Quæ mollire queunt flamma, quæ frangere morſu,
Quæq; per abraſas vtero demittere fauces,
Plurimáque humanis antehac incognita menſis
Diripiens miles, ſaturum tamen obſidet hoſtem.
Vt primùm libuit ruptis euadere clauſtris
Pompeio, cunctáſque ſibi permittere terras:
Non obſcura petit latebroſæ tempora noctis,
Et raptum furto ſoceri ceſſantibus armis
Dedignatur iter: latis exire ruinis
Quærit, & impulſo turres confringere vallo,
Perq; omneis gladios, & quà via cæde paranda eſt.
Opportuna tamen valli pars viſa propinqui,
Quam Minuti caſtella vocant, & confraga denſis
Arboribus dumeta tegunt. huc puluere nullo
Proditus agmen agit, ſubitúſque ad mœnia venit.
Tot ſimul è campis Latiæ fulſère volucres:
Tot cecinère tubæ. ne quid victoria ferro
Deberet, pauor attonitos confecerat hoſtes.
Quod ſolum valuit virtus, iacuère peremti,
Debuerant quo ſtare loco: qui vulnera ferrent
Iam deerant, nimbúſque ferens tot tela peribat.
Tum piceos voluunt immiſſæ lampadis ignes:
Tum quaſſæ nutant turres, lapſúmque minantur.
Roboris impacti crebros gemit agger ad ictus.
Iam Pompeianæ celſi ſuper ardua valli
Exierant Aquilæ: iam mundi iura petebant.
Quem non mille ſimul turmis, nec Cæſare toto
Auferret Fortuna locum, victoribus vnus
Eripuit, vetuitque capi: ſeq; arma tenente,
Ac nondum ſtrato, Magnum viciſſe negauit.
Scæua viro nomen: caſtrorum in plebe merebat

Ante

Ante feras Rhodani gentes: ibi ſanguine multo
Promotus Latiam longo gerit ordine vitem.
Pronus ad omne nefas, & qui neſciret, in armis
Quàm magnum virtus crimen ciuilibus eſſet.
Hic vbi quærentes ſocios iam Marte relicto
Tuta fugæ cernit, Quò vos pauor, inquit, abegit
Impius; & cunctis ignotus Cæſaris armis?
O famuli turpes, ſeruum pecus, abſque cruore
Terga datis morti? cumulo vos deeſſe virorum
Non pudet, & buſtis, interque cadauera quæri?
Non ira ſaltem iuuenes, pietate remota,
Stabitis? è cunctis, per quos erumperet hoſtis,
Nos ſumus electi. non paruo ſanguine Magni
Iſta dies ierit. peterem felicior vmbras
Cæſaris in vultu. teſtem hunc Fortuna negauit:
Pompeio laudante cadam. confringite tela
Pectoris incurſu, iugulíſque retundite ferrum.
Iam longinqua petit puluis, ſonitúſque ruinæ,
Securáſque fragor concuſſit Cæſaris aures.
Vincimus ô ſocii; veniet, qui vendicet arces,
Dum morimur. mouit tantum vox illa furorem,
Quantum non primo ſuccendunt claſſica cantu:
Mirantesq; virum, atque auidi ſpectare, ſequuntur
Scituri iuuenes, numero deprenſa, locóque,
An plus quàm mortem virtus daret. ille ruenti
Aggere conſiſtit, primúmque cadauera plenis
Turribus euoluit, ſubeuntéſque obruit hoſtes
Corporibus: totaq; viro dant tela ruinæ,
Roboráque, & moles; hoſti ſeq; ipſe minatur.
Nunc ſude, nunc duro contraria pectora conto
Detrudit muris, & valli ſumma tenentes
Amputat enſe manus: caput obterit, oſſáque ſaxo,
Ac malè defenſum fragili compage cerebrum

Diſſipat:

Diſſipat: alterius flamma crinéſque, genáſque
Succendit: ſtrident oculis ardentibus ignes.
Vt primùm cumulo creſcente cadauera murum
Admouêre ſolo: non ſegnior extulit illum
Saltus, & in medias iecit ſuper arma cateruas,
Quàm per ſumma rapit celerem venabula pardum.
Tunc denſos inter cuneos compreſſus, & omni
Vallatus bello vincit, quem reſpicit, hoſtem.
Iamq́; hebes, & craſſo non aſper ſanguine mucro
Percuſſum Scæuæ frangit, non vulnerat, hoſtem.
Perdidit enſis opus, frangit ſine vulnere membra.
Illum tota premit moles, illum omnia tela.
Nulla fuit non certa manus, non lancea felix:
Parq́; nouum Fortuna videt concurrere, bellum,
Atque virum. fortis crebris ſonat ictibus vmbo,
Et galeæ fragmenta cauæ compreſſa perurunt
Tempora: nec quicquam nudis vitalibus obſtat
Iam, præter ſtantes in ſummis oſſibus haſtas.
Quid nunc veſani iaculis, leuibúſque ſagittis
Perditis hæſuros nunquam vitalibus ictus?
Hunc aut tortilibus vibrata phalarica neruis
Obruat, aut vaſti muralia pondera ſaxi:
Hunc aries ferro, balliſtáque limine portæ
Summoueat: ſtat non fragilis pro Cæſare murus,
Pompeiúmque tenet: iam pectora non tegit armis:
Ac veritus credi clypeo, læuáque vacaſſe,
Aut culpa vixiſſe ſua, tot vulnera belli
Solus obit, denſámque ferens in pectore ſiluam,
Iam gradibus feſſis, in quem cadat, eligit hoſtem,
Par pelagi monſtris. Libycæ ſic belua terræ,
Getulus denſis Elephas oppreſſus ab armis
Omne repercuſſum ſqualenti miſſile tergo
Frangit, & hærentes mota cute diſcutit haſtas

Viſcera

Viſcera tuta latent penitus, citráque cruorem
Confixæ ſtant tela feræ: tot facta ſagittis,
Tot iaculis, vnam non explent vulnera mortem.
Dictæa procul ecce manu Gortynis arundo
Tenditur in Scæuam, quæ voto certior omni
In caput, atq; oculi læuum deſcendit in orbem.
Ille moras ferri, neruorum & vincula rumpit,
Affixam vellens oculo pendente ſagittam
Intrepidus, telúmque ſuo cum lumine calcat.
Pannonis haud aliter poſt ictum ſæuior vrſa,
Cùm iaculum parua Libys amentauit habena,
Se rotat in vulnus: telúmque irata receptum
Impetit, & ſecum fugientem circuit haſtam.
Perdiderat vultum rabies: ſtetit imbre cruento
Informis facies: lætus fragor æthera pulſat
Victorum: maiora viris de ſanguine paruo
Gaudia non faceret conſpectum in Cæſare vulnus.
Ille tegens alta ſuppreſſum mente dolorem,
Mitis, & à vultu penitus virtute remota,
Parcite, ait, ciues: procul hinc auertite ferrum:
Collatura mea nil ſunt iam vulnera morti:
Non eget ingeſtis, ſed vulſis pectore telis.
Tollite, & in Magni viuentem ponite caſtris:
Hoc veſtro præſtate duci: ſit Scæua relicti
Cæſaris exemplum potiùs, quàm mortis honeſtæ.
Credidit infelix ſimulatis vocibus Aulus:
Nec vidit recto gladium mucrone tenentem:
Membráque captiui pariter laturus, & arma,
Fulmineum mediis excepit faucibus enſem.
Incaluit virtus: atq; vna cæde refectus
Soluat, ait, pœnas, Scæuam quicunq; ſubactum
Sperauit: pacem gladio ſi quærit ab iſto
Magnus, adorato ſubmittat Cæſare ſigna.

An

An ſimilem veſtri, ſegnemq́; ad fata putaſtis?
Pompeii vobis minor eſt, cauſaq́; Senatus,
Quàm mihi mortis amor. Simul hæc effatus, & altus
Cæſareas puluis teſtatur adeſſe cohortes.
Dedecus hic belli Magno, crimenque remiſit,
Ne ſolum tota fugerent te Scæua caterua:
Subducto qui Marte ruis: nam ſanguine fuſo
Vires pugna dabat. labentem turba ſuorum
Excipit, atque humeris defectum imponere gaudet.
Ac velut incluſum perfoſſo in pectore numen,
Et viuam magnæ ſpeciem Virtutis adorant:
Teláque confixis certant euellere membris,
Exornantq́; Deos, ac nudum pectore Martem
Armis Scæua tuis. felix hoc nomine fama,
Si tibi durus Iber, aut ſi tibi terga dediſſet
Cantaber exiguis, aut longis Teutonus armis.
Non tu bellorum ſpoliis ornare Tonantis
Templa potes, non tu lætis vlulare triumphis.
Infelix; quanta dominum virtute paraſti!
Nec magis hac Magnus caſtrorum parte repulſus
Intra clauſtra piger dilato Marte quieuit,
Quàm mare laſſatur, cùm ſe tollentibus Euris
Frangentem fluctus ſcopulum ferit, aut latus alti
Montis adeſt, ſerámque ſibi parat vnda ruinam.
Hinc vicina petens placido caſtella profundo
Incurſu gemini Martis rapit: armáque latè
Spargit, & effuſo laxat tentoria campo:
Mutandæq́; iuuat permiſſa licentia terræ.
Sic pleno Padus ore tumens ſuper aggere tutas
Excurrit ripas, & totos concutit agros.
Succubuit ſi qua tellus, cumulúmque furentem
Vndarum non paſſa, ruit: tum flumine toto
Tranſit, & ignotos aperit ſibi gurgite campos.

Illos terra fugit dominos: his rura colonis
Accedunt, donante Pado. vix prœlia Cæſar
Senſerat, elatus ſpecula quæ prodidit ignis.
Inuenit impulſos preſſo iam puluere muros,
Frigidáque vt veteris deprendit ſigna ruinæ;
Accendit pax ipſa loci, mouítque furorem
Pompeiana quies, & victo Cæſare ſomnus.
Ire vel in clades properat, dum gaudia turbet.
Torquato ruit inde minax: qui Cæſaris arma
Segnius haud vidit, quam malo nauta tremente
Omnia Circeæ ſubducit vela procellæ:
Agmináque interius muro breuiore recepit,
Denſius vt parua diſponeret arma corona.
Tranſierat primi Cæſar munimina valli,
Cum ſuper è totis emiſit collibus agmen,
Effuditque acies obſeptum Magnus in hoſtem.
Non ſic Aetnæis habitans in vallibus horret
Enceladum ſpirante Noto, cùm tota cauernas
Egerit, & torrens in campos defluit Ætna:
Cæſaris vt miles glomerato pùluere victus
Ante aciem, cæci trepidus ſub nube timoris
Hoſtibus occurrit fugiens, inq; ipſa pauendo
Fata ruit. totus mitti ciuilibus armis
Vſque vel in pacem potuit cruor; ipſe furenteis
Dux tenuit gladios. felix, ac libera legum
Roma fores, iurísque tui, viciſſet in illo
Si tibi Sylla loco. dolet heu, ſempérque dolebit,
Quòd ſcelerum Cæſar prodeſt tibi ſumma tuorum
Cum genero pugnaſſe pio. Prô triſtia fata,
Non Vticæ Libye clades, Hiſpania Mundæ
Fleſſet, & infando pollutus ſanguine Nilus
Nobilius Phario geſtaſſet rege cadauer:
Nec Iuba Marmaricas nudus preſſiſſet arenas,
Pœnorumq;

Pœnorumq́; vmbras placaſſet ſanguine fuſo
Scipio: nec ſancto caruiſſet vita Catone.
Vltimus eſſe dies potuit tibi Roma malorum:
Exire è mediis potuit Pharſalia fatis.
Deſerit aduerſo poſſeſſam numine ſedem
Cæſar, & Emathias lacero petit agmine terras.
Arma ſecuturum ſoceri, quacunque fugaſſet,
Tentauere ſui comites diuertere Magnum,
Hortati, patrias ſedes, atque hoſte carentem
Auſoniam peteret. Nunquam me Cæſaris, inquit,
Exemplo reddam patriæ, nunquámque videbit
Me, niſi dimiſſo redeuntem milite Roma.
Heſperiam potui, motu ſurgente, tenere,
Si vellem patriis aciem committere templis,
Ac medio pugnare foro. dum bella relegem,
Extremum Scythici tranſcendam frigoris orbem,
Ardentésque plagas. victor tibi, Roma, quietem
Eripiam, qui, ne premerent te prœlia, fugi?
Ah potius, ne quid bello patiaris in iſto,
Te Cæſar putet eſſe ſuam. ſic fatus, in ortus
Phœbeos conuertit iter, terraq́; ſecutus
Deuia, quà vaſtos aperit Candauia ſaltus,
Contigit Emathiam, bello quam fata parabant.
Theſſaliam, qua parte diem brumalibus horis
Attollit Titan, rupes Oſſæa coërcet.
Cùm per ſumma poli Phœbum trahit altior æſtas,
Pelion opponit radiis naſcentibus vmbras.
At medios ignes cœli, rabidíque Leonis
Solſtitiale caput nemoroſus ſubmouet Othrys.
Excipit aduerſos Zephyros, & Iapyga Pindus,
Et maturato præcidit veſpere lucem.
Nec metuens imi Borean habitator Olympi
Lucentem totis ignorat noctibus Arcton.

Hos inter montes media qui valle premuntur,
Perpetuis quondam latuere paludibus agri:
Flumina dum campi retinent, nec peruia Tempe
Dant aditus pelago, ſtagnumq́ implentibus vndis
Creſcere curſus erat. poſtquam diſceſſit Olympo
Herculea grauis Oſſa manu, ſubitæq́ ruinam
Senſit aqua Nereus: meliùs manſura ſub vndis,
Emathis æquorei regnum Pharſalos Achillis
Eminet, & prima Rhœteïa littora pinu
Qua tetigit Phylace, Pteleosq́, & Dorion ira
Flebile Pieridum; Trachin, pretióque nefandæ
Lampados Herculeis fortis Melibœa pharetris:
Atque olim Lariſſa potens: vbi nobile quondam
Nunc ſuper Argos arant: veteres vbi fabula Thebas
Monſtrat Echionias: vbi quondã Pentheos exul,
Colla, capútque ferens ſupremo tradidit igni,
Queſtu quòd hoc ſolum nato rapuiſſet Agaue.
Ergo abrupta palus multos diſceſſit in amnes.
Purus in occaſus, parui ſed gurgitis, Aeas
Ionio fluit inde mari: nec fortior vndis
Labitur auectæ pater Iſidis, & tuus, Oeneu,
Penè gener craſſis oblimat Echinadas vndis:
Et Meleagream maculatus ſanguine Neſſi
Euenos Calydona ſecat. ferit amne citato
Maliacas Sperchios aquas: & flumine puro
Irrigat Amphryſos famulantis paſcua Phœbi.
Quiq́ nec humentes nebulas, nec rore madentem
Aëra, nec tenues ventos ſuſpirat Anauros.
Et quiſquis pelago per ſe non cognitus amnis
Peneo donauit aquas. it gurgite rapto
Apidanos: nunquamq́ celer, niſi miſtus, Enipeus.
Accipit Aſopos curſus, Phœnixq́, Melásque.
Solus in alterius nomen cùm venerit vndæ,

Defendit

Defendit Titareſus aquas, lapſuſq́; ſupernè
Gurgite Penei pro ſiccis vtitur aruis.
Hunc fama eſt Stygiis manare paludibus amnem,
Et capitis memorem, fluuii contagia vilis
Nolle pati, ſuperúmque ſibi ſeruare timorem.
Vt primùm emiſſis patuerunt amnibus arua,
Pinguis Bœbicio diſceſſit vomere ſulcus:
Mox Lelegum dextra preſſum deſcendit aratrum.
Æolidæ, Dolopésque ſolum fregère coloni,
Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita remis.
Illìc ſemiferos Ixionidas Centauros
Fœta Pelethroniis nubes effudit in antris.
Aſpera te Pholoës frangentem Monyche ſaxa,
Téque ſub Oetæo torquentem vertice vulſas
Rhœce ferox, quas vix Boreas inuerteret, ornos:
Hoſpes & Alcidæ magni Phole: téque per amnem
Improbe Lernæas vector paſſure ſagittas:
Téque ſenex Chiron, gelido qui ſidere fulgens
Impetis Aemonio maiorem Scorpion arcu.
Hac tellure feri micuerunt ſemina Martis.
Primus ab æquorea percuſſis cuſpide ſaxis
Theſſalicus ſonipes bellis feralibus omen
Exiluit, primus chalybem, frenóſque momordit,
Spumauitq́; nouis Lapithæ domitoris habenis.
Prima fretum ſcindens Pagaſæo littore pinus,
Terrenum ignotas hominem proiecit in vndas.
Primus Theſſalicæ rector telluris Itonus
In formam calidæ percuſſit pondera maſſæ,
Fudit & argentum flammis, aurúmque monetæ
Fregit, & immenſis coxit fornacibus æra.
Illic, quod populos ſcelerata impegit in arma,
Diuitias numerare datum eſt. hinc maxima ſerpens
Deſcendit Python, Cyrrhæáque fluxit in antra:

Vnde & Theſſalicæ veniunt ad Pythia laurus.
Impius hinc prolem ſuperis immiſit Aloeus,
Inſeruit celſis propè ſe cùm Pelion aſtris,
Sideribúſque vias incumbens abſtulit Oſſa.
Hac vbi damnata fatis tellure locarunt
Caſtra duces; cunctos belli præſaga futuri
Mens agitat, ſummiq́; grauem diſcriminis horam
Aduentare palam eſt. propius iam fata moueri
Degeneres trepidant animi, peioráque verſant.
Ad dubios pauci præſumto robore caſus
Spemq́; metúmque ferunt. Turbæ ſed miſtus inerti
Sextus erat, Magno proles indigna parente,
Qui mox Scyllæis exul graſſatus in vndis,
Polluit æquoreos Siculus pirata triumphos.
Qui ſtimulante metu fati prænoſcere curſus,
Impatienſq́; moræ, venturiſque omnibus æger;
Non tripodas Deli, non Pythia conſulit antra,
Nec quæſiſſe libet, primis quid frugibus altrix
Ore Iouis Dodona ſonet, quis noſcere fibra
Fata queat, quis prodat aues, quis fulgura cœli
Seruet, & Aſſyria ſcrutetur ſidera cura,
Aut ſi quid tacitum, ſed fas, erat. ille ſupernis
Deteſtanda Deis ſæuorum arcana Magorum
Mouerat, & triſteis ſacris feralibus aras,
Vmbrarum, Ditiſque fidem: miſeróque liquebat
Scire parum Superos. vanum, ſæuúmque furorem
Adiuuat ipſe locus, vicináque mœnia caſtris
Hæmonidum, ficti quas nulla licentia monſtri
Tranſierat, quarum, quicquid non creditur, ars eſt.
Theſſala quinetiam tellus herbáſque nocenteis
Rupibus ingenuit, ſenſuráque ſaxa canentes
Arcanum ferale Magos. ibi plurima ſurgunt
Vim factura Deis. & terris hoſpita Colchis

Legit

Legit in Hæmoniis, quas non aduexerat, herbas.
Impia, tot populis, tot ſurdas gentibus aures
Cælicolûm, diræ conuertunt carmina gentis.
Vna per æthereos exit vox illa receſſus,
Verbáque ad inuitum perfert cogentia numen,
Quod non cura poli, cœlique volubilis vnquam
Auocat. infandum tetigit cùm ſidera murmur,
Tunc Babylon Perſea licet, ſecretáque Memphis
Omne vetuſtorum ſoluat penetrale Magorum:
Abducit ſuperos alienis Theſſalis aris.
Carmine Theſſalidum dura in præcordia fluxit
Non fatis adductus amor: flammíſque ſeueri
Illicitis arsêre ſenes. nec noxia tantum
Pocula perficiunt, aut cùm turgentia ſucco
Frontis amaturæ ſubducunt pignora fetæ.
Mens hauſti nulla ſanie polluta veneni
Excantata perit. quos non concordia miſti
Alligat vlla tori, blandæq; potentia formæ,
Traxerunt torti magica vertigine fili.
Ceſſauêre vices rerum: dilatáque longa
Hæſit nocte dies: legi non paruit æther.
Torpuit & præceps audito carmine mundus:
Axibus & rapidis impulſos Iuppiter vrgens
Miratur non ire polos. nunc omnia complent
Imbribus, & calido producunt nubila Phœbo:
Et tonat ignaro cœlum Ioue. vocibus iiſdem
Humentes latè nebulas, nimbóſque ſolutis
Excuſsêre comis. ventis ceſſantibus, æquor
Intumuit: rurſus vetitum ſentire procellas
Conticuit turbante Noto: puppimq́; ferentes
In ventum tumuêre ſinus. de rupe pependit
Abſciſſa fixus torrens: amnisq́; cucurrit
Non quà pronus erat. Nilum non extulit æſtas:

Mæander direxit aquas: Rhodanumq́ morantem
Præcipitauit Arar: ſubmiſſo vertice montes
Explicuêre iugum. nubes ſuſpexit Olympus:
Solibus & nullis Scythicæ, cùm bruma rigeret,
Dimaduêre niues. impulſam ſidere Tethyn
Reppulit Hæmonidum, defenſo littore, carmen.
Terra quoque immoti concuſſit ponderis axem,
Et medium vergens niſu titubauit in orbem.
Tantæ molis onus percuſſum voce receſſit,
Proſpectúmque dedit circumlabentis Olympi.
Omne potens animal leti, genitúmque nocere,
Et pauet Hæmonias, & mortibus inſtruit arteis.
Has auidæ tigres, & nobilis ira leonum
Ore fouent blando: gelidos his explicat orbes,
Inq́ pruinoſo coluber diſtenditur aruo.
Viperei coëunt, abrupto corpore, nodi:
Humanóque cadit ſerpens afflata veneno.
Quis labor hic ſuperis, cantus herbáſque ſequendi,
Spernendique timor? cuius commercia pacti
Obſtrictos habuêre Deos? parêre neceſſe eſt,
An iuuat? ignota tantum pietate merentur?
An tacitis valuêre minis? hoc iuris in omneis
Eſt illis ſuperos? an habent hæc carmina certum
Imperioſa Deum, qui mundum cogere, quicquid
Cogitur ipſe, poteſt? illis & ſidera primùm
Præcipiti deducta polo: Phœbéque ſerena
Non aliter diris verborum obſeſſa venenis
Palluit, & nigris, terreniſque ignibus arſit,
Quàm ſi fraterna prohiberet imagine tellus,
Inſereretque ſuas flammis cæleſtibus vmbras.
Et patitur tantos cantu deprenſa labores
Donec ſuppoſitas propior deſpumet in herbas.
Hos ſcelerum ritus, hæc dira carmina gentis

Effera

Effera damnârat nimiæ pietatis Erichtho,
Inq́; nouos ritus pollutam duxerat artem.
Illi nanque nefas vrbis ſubmittere tecto
Aut laribus ferale caput: deſertáque buſta
Incolit, & tumulos expulſis obtinet Vmbris,
Grata Deis Erebi. cœtus audire ſilentum,
Noſſe domos Stygias, arcanáque Ditis operti
Non Superi, non vita vetat. tenet ora profanæ
Fœda ſitu macies, cœlóque ignota ſereno.
Terribilis Stygio facies pallore grauatur,
Impexis onerata comis. ſi nimbus, & atræ
Sidera ſubducunt nubes, tunc Theſſala nudis
Egreditur buſtis, nocturnáque fulgura captat.
Semina fœcundæ ſegetis calcata peruſſit,
Et non letiferas ſpirando perdidit auras.
Nec ſuperos orat, nec cantu ſupplice numen
Auxiliare vocat, nec fibras illa litanteis
Nouit: funereas aris imponere flammas
Gaudet, & accenſo rapuit quæ tura ſepulcro.
Omne nefas Superi prima iam voce precantis
Concedunt, carménque timent audire ſecundum.
Viuentes animas, & adhuc ſua membra regentes,
Infodit buſto: fatis debentibus annos
Mors inuita ſubit: peruerſa funera pompa
Rettulit à tumulis: fugêre cadauera letum.
Fumantes iuuenum cineres, ardentiáque oſſa
E mediis rapit illa rogis, ipſamq́; parentes
Quam tenuêre, facem: nigróque volantia fumo
Feralis fragmenta tori, veſtéſque fluentes
Colligit in cineres, & olentes membra fauillas.
Aſt vbi ſeruantur ſaxis, quibus intimus humor
Ducitur, & tracta dureſcunt tabe medullæ
Corpora; tunc omneis auidè deſæuit in artus,

Immerſitq́; manus oculis: gaudétque gelatos
Effodiſſe orbes: & ſiccæ pallida rodit
Excrementa manus: laqueum, nodósque nocenteis
Ore ſuo rupit: pendentia corpora carpſit,
Abraſitq́; cruces: percuſſáque viſcera nimbis
Vulſit, & incoctas admiſſo ſole medullas.
Inſertum manibus chalybem, nigrámque per artus
Stillantis tabi ſaniem, virúsque coactum
Suſtulit, & neruo morſus retinente pependit.
Et quacunque iacet nudum tellure cadauer,
Ante feras, volucreſq́; ſedet: nec carpere membra
Vult ferro, manibúſque ſuis, morſusq́; luporum
Expectat, ſiccis raptura è faucibus artus.
Nec ceſſant à cæde manus, ſi ſanguine viuo
Eſt opus, erumpat iugulo qui primus aperto.
Nec refugit cædes, viuum ſi ſacra cruorem,
Extáque funereæ poſcunt trepidantia menſæ:
Vulnere ſic ventris, non, quà Natura vocabat,
Extrahitur partus, calidis ponendus in aris.
Et quoties ſæuis opus eſt, ac fortibus vmbris,
Ipſa facit manes: hominum mors omnis in vſu eſt.
Illa genæ florem primæuo corpore vulſit,
Illa comam læua morienti abſcîdit ephebo.
Sæpe etiam caris cognato in funere dira
Theſſalis incubuit membris: atque oſcula fingens,
Truncauítque caput, compreſſáque dentibus ora
Laxauit: ſiccóque hærentem gutture linguam
Præmordens, gelidis infudit murmura labris,
Arcanúmque nefas Stygias mandauit ad vmbras.
Hanc vt fama loci Pompeio prodidit: alta
Nocte poli, Titan medium quo tempore ducit
Sub noſtra tellure diem: deſerta per arua
Carpit iter. fidi ſcelerum, ſuetíque miniſtri

Effractos

Effractos circum tumulos, ac buſta vagati
Conſpexêre procul prærupta in caute ſedentem,
Qua iuga deuexus Pharſalica porrigit Aemus.
Illa Magis, magicisq; Deis incognita verba
Tentabat, carménque nouos fingebat in vſus.
Namq; timens, ne Mars alium vagus iret in orbem,
Emathis & tellus tam multa cæde careret;
Pollutos cantu, dirísque venefica ſuccis
Conſperſos, vetuit tranſmittere bella Philippos,
Tot mortes habitura ſuas, vſuráque mundi
Sanguine: cæſorum truncare cadauera Regum
Sperat, & Heſperiæ cineres auertere gentis,
Oſſáque nobilium, tantosq; acquirere manes.
Hic ardor, ſolúſque labor, quid corpore Magni
Proiecto rapiat, quos Cæſaris inuolet artus.
Quam prior affatur Pompeii ignaua propago.
O` decus Hæmonidum, populis quæ pandere fata,
Quæq; ſuo ventura potes deuertere curſu,
Te precor, vt certum liceat mihi noſcere finem,
Quem belli fortuna paret. non vltima turbæ
Pars ego Romanæ, Magni clariſſima proles;
Vel dominus rerum, vel tanti funeris hæres.
Mens dubiis percuſſa pauet, rurſúſque parata eſt
Certos ferre metus. hoc caſibus eripe iuris;
Ne ſubiti, cæcique ruant: vel numina torque,
Vel tu parce Deis, & Manibus exprime verum.
Elyſias reſera ſedes, ipsámque vocatam,
Quos petat è nobis, Mortem tibi coge fateri.
Non humilis labor eſt: dignum, quod quærere cures,
Vel tibi, quò tanti præponderet alea fati.
Impia lætatur vulgata nomine famæ
Theſſalis, & contra: Si fata minora moueres,
Pronum erat, ô iuuenis, quos velles (inquit,) in actus

Inuitos

Inuitos præbere Deos. conceditur arti,
Vnam cùm radiis preſſerunt ſidera mortem,
Inſeruiſſe moras: &, quamuis fecerit omnis
Stella ſenem, medios herbis abrumpimus annos.
At ſimul à prima deſcendit origine mundi
Cauſarum ſeries, atque omnia fata laborant.
Si quicquam mutare velis, vnóque ſub ictu
Stat genus humanũ: tunc, Theſſala turba fatemur,
Plus Fortuna poteſt. ſed ſi prænoſcere caſus
Contentus, faciles aditus, multíque patebunt
Ad verum: tellus nobis, æthérque, chaosq́;,
Æquoraq́;, & campi, Rhodopeaq́; ſaxa loquentur.
Sed pronum, cùm tanta nouæ ſit copia mortis,
Emathiis vnum campis attollere corpus,
Vt modò defuncti, tepidíque cadaueris ora
Plena voce ſonent: ne membris ſole peruſtis
Auribus incertum feralis ſtrideat vmbra.
Dixerat: & noctis geminatis arte tenebris,
Mæſtum tecta caput ſqualenti nube, pererrat
Corpora cæſorum, tumulis proiecta negatis.
Continuò fugêre lupi, fugêre reuulſis
Vnguibus impaſtæ volucres, dum Theſſala vatem
Eligit, & gelidas leto ſcrutata medullas
Pulmonis rigidi ſtantes ſine vulnere fibras
Inuenit, & vocem defuncto in corpore quærit.
Fata peremtorum pendent iam multa virorum,
Quem ſuperis reuocaſſe velit. ſi tollere totas
Tentaſſet campis acies, & reddere bello:
Ceſſiſſent leges Erebi, monſtróque potenti
Extractus Stygio populus pugnaſſet Auerno.
Electum tandem traiecto gutture corpus
Ducit, & inſerto laqueis feralibus vnco,
Per ſcopulos miſerum trahitur, per ſaxa cadauer

Victurum:

Victurum: montiſque caui, quem triſtis Erichtho
Damnârat ſacris, alta ſub rupe locatur.
Haud procul à Ditis cæcis depreſſa cauernis
In præceps ſubſedit humus: quam pallida pronis
Vrget ſilua comis, & nullo vertice cœlum
Suſpiciens, Phœbo non peruia taxus opacat.
Marcentes intus tenebræ, pallensq́; ſub antris
Longa nocte ſitus, nunquam, niſi carmine factum,
Lumen habet. non Tænareis ſic faucibus aër
Sedit iners, mœſtum mundi confine latentis,
Ac noſtri: quò non metuunt emittere manes
Tartarei reges. nam quamuis Theſſala vates
Vim faciat fatis, dubium eſt, quod traxerit illuc
Aſpiciat Stygias, an quod deſcenderit, vmbras.
Diſcolor, & vario furialis cultus amictu
Induitur, vultúſque operitur crine ſoluto,
Et coma vipereis ſubſtringitur horrida ſertis.
Vt pauidos iuuenis comites, ipſumq́; trementem
Conſpicit, exanimi defixum lumina vultu:
Ponite, ait, trepida conceptos mente timores.
Iam noua, iam vera reddetur vita figura:
Vt quamuis pauidi poſſint audire loquentem.
Si verò Stygiosq́; lacus, ripámque ſonantem
Ignibus oſtendam, ſi me præſente videri
Eumenides poſſent, villoſáque colla colubris
Cerberus excutiens, & vincti terga Gigantes,
Quis timor ignaui metuentes cernere manes?
Pectora tunc primum feruenti ſanguine ſupplet
Vulneribus laxata nouis: tabóque medullas
Abluit: & virus largè lunare miniſtrat.
Huc quicquid fetu genuit Natura ſiniſtro
Miſcetur. non ſpuma canũ, quibus vnda timori eſt,
Viſcera non lyncis, non diræ nodus hyænæ

Deſuit,

Defuit, & cerui paſti ſerpente medulla:
Non puppim retinens, Euro tendente rudentes,
In mediis echeneïs aquis, oculíque draconum,
Quæq́; ſonant feta tepefacta ſub alite ſaxa:
Non Arabum volucer ſerpens, innatáque rubris
Æquoribus cuſtos pretioſæ vipera conchæ:
Aut viuentis adhuc Libyci membrana ceraſtæ,
Aut cinis Eoa poſiti Phœnicis in ara.
Quò poſtquàm viles, & habentes nomina peſtes
Contulit: infando ſaturatas carmine frondes,
Et, quibus os dirum naſcentibus inſpuit, herbas
Addidit; & quicquid mundo dedit ipſa veneni:
Tunc vox Lethæos cunctis pollentior herbis
Excantare Deos, cõfundit murmura primùm
Diſſona, & humanæ multùm diſcordia linguæ.
Latratus habet illa canum, gemitúsque luporum.
Quod trepidus bubo, quod ſtrix nocturna querũtur,
Quod ſtrident vlulantq́; feræ, quod ſibilat anguis
Exprimit, & planctus illiſæ cautibus vndæ,
Siluarúmque ſonum, fractæq́; tonitrua nubis.
Tot rerum vox vna fuit. mox cætera cantu
Explicat Hæmonio, penetrátque in Tartara lingua.
Eumenides, Stygiúmque nefas, pœnæq́; nocentum,
Et Chaos innumeros auidum confundere mundos,
Et Rector terræ, quem longa in ſecula torquet
Mors dilata deum, Styx, &, quos nulla meretur
Theſſalis, Elyſios, cœlum, matrémque peroſa
Perſephone, noſtræq́; Hecates pars vltima, per quã
Manibus & mihi ſunt tacitæ commercia linguæ:
Ianitor & ſedis laxæ, qui viſcera ſæuo
Spargis noſtra cani: repetitáque fila ſorores
Fracturæ: túque ò flagrantis portitor vndæ
Iam laſſate ſenex ad me redeuntibus vmbris:

Exaudite

Exaudite preces, ſi vos ſatis ore nefando,
Pollutóque voco, ſi nunquàm hæc carmina fibris
Humanis ieiuna cano, ſi pectora plena
Sæpe dedi, & laui calido proſecta cerebro:
Si quis, qui veſtris caput, extáque lancibus infans
Impoſuit, victurus erat, parēte precanti.
Non in Tartareo latitantem poſcimus antro,
Aſſuetámque diu tenebris, modò luce fugata
Deſcendentem animam: primo pallentis hiatu
Hæret adhuc Orci. licet has exaudiat herbas
Ad manes ventura ſemel. Ducis omina nato
Pompeiana canat noti modò militis vmbra,
Si bene de vobis ciuilia bella merentur.
Hæc vbi fata caput, ſpumantiáque ora leuauit,
Aſpicit aſtantem proiecti corporis vmbram,
Exanimes artus, inuiſáque clauſtra timentem
Carceris antiqui. pauet ire in pectus apertum,
Viſceráque, & ruptas letali vulnere fibras.
Ah miſer, extremum cui mortis munus iniquæ
Eripitur non poſſe mori. miratur Erichtho
Has fatis licuiſſe moras, iratáque morti
Verberat immotum viuo ſerpente cadauer:
Pérque cauas terræ, quas egit carmine, rimas
Manibus illatrat, regníque ſilentia rumpit.
Tiſiphone, vocíſque meæ ſecura Megæra,
Non agitis ſæuis Erebi per inane flagellis
Infelicem animam? iam vos ego nomine vero
Eliciam, Stygiáſque canes in luce ſuperna
Deſtituam: per buſta ſequar, per funera cuſtos,
Expellam tumulis, abigam vos omnibus vrnis.
Teq́; Deis, ad quos alio procedere vultu
Ficta ſoles, Hecate, pallenti tabida forma,
Oſtendam, faciémque Erebi mutare vetabo.

Eloquar

Eloquar immenſo terræ ſub pondere, quæ te
Contineant, Ennæa, dapes, quo fœdere mæſtum
Regem noctis ames, quæ te contagia paſſam
Noluerit reuocare Ceres. tibi peſſime mundi
Arbiter immittam ruptis Titana cauernis,
Et ſubito feriêre die. Paretis? an ille
Compellandus erit, quo nunquam terra vocato
Non concuſſa tremit, qui Gorgona cernit apertam,
Verberibúſque ſuis trepidam caſtigat Erinnym,
Indeſpecta tenet vobis qui Tartara, cuius
Vos eſtis ſuperi, Stygias qui peierat vndas?
Protinus aſtrictus caluit cruor, atráque fouit
Vulnera, & in venas extremáq; membra cucurrit.
Percuſſæ gelido trepidant ſub pectore fibræ:
Et noua deſuetis ſubrepens vita medullis,
Miſcetur morti: tunc omnis palpitat artus:
Tenduntur nerui: nec ſe tellure cadauer
Paulatim per membra leuat, terráque repulsũ eſt,
Erectúmque ſimul. diſtento lumina rictu
Nudantur. non dum facies viuentis in illo,
Iam morientis erat. remanet pallorq́; rigórque;
Et ſtupet illatus mundo. ſed murmure nullo
Ora aſtricta ſonant. vox illi, linguáque tantùm
Reſponſura datur. dic, inquit Theſſala, magna,
Quod iubeo, mercede mihi: nam vera locutum
Immunem toto mundi præſtabimus æuo
Artibus Hæmoniis: tali tua membra ſepulcro,
Talibus exuram Stygio cum carmine ſiluis,
Vt nullos cantata magos exaudiat vmbra.
Sit tanti vixiſſe iterum: nec verba, nec herbæ
Audebunt longæ ſomnum tibi ſoluere Lethes,
A me morte data. tripodas, vatéſque deorum
Sors obſcura tenet. certus diſcedit, ab vmbris

Quiſquis

Quiſquis vera petit, duraq́ oracula mortis
Fortis adit. ne parce, precor. da nomina rebus,
Da loca, da vocem qua mecum fata loquantur.
Addidit & carmen, quo, quicquid conſulit, vmbrã
Scire dedit. Mœſtum fletu manante cadauer,
Triſtia non equidem Parcarum ſtamina, dixit,
Reſpexi, tacitæ reuocatus ab aggere ripæ:
Quod tamen è cunctis mihi noſcere contigit vmbris,
Effera Romanos agitat diſcordia manes,
Impiáque infernam ruperunt arma quietem.
Elyſias alii ſedes, ac Tartara mœſta
Diuerſi liquêre duces: quid fata pararent,
Hi fecêre palàm. triſtis felicibus vmbris
Vultus erat. vidi Decios, natúmque, patrémque,
Luſtrales bellis animas, flentémque Camillum,
Et Curios; Syllam de te Fortuna querentem.
Deplorat Libycis perituram Scipio terris
Infauſtam ſobolem. maior Carthaginis hoſtis,
Non ſeruituri mœret Cato fata nepotis.
Solum te Conſul depulſis prime tyrannis
Brute pias inter gaudentem vidimus vmbras.
Abruptis Catilina minax, fractíſque catenis
Exultat, Mariíque truces, nudíque Cethegi.
Vidi ego lætantes popularia nomina Druſos,
Legibus immodicos, auſoſq́ ingentia Gracchos.
Æternis chalybum nodis, & carcere Ditis
Conſtrictæ plausêre manus: campóſque piorum
Poſcit turba nocens. regni poſſeſſor inertis
Pallentes aperit ſedes, abruptáque ſaxa
Aſperat, & durum vinclis adamanta, parátque
Pœnam victori. refer hæc ſolatia tecum,
O iuuenis, placido manes, patrémque, domúmque
Expectare ſinu, regníque in parte ſerena

Pompeio ſeruare locum. nec gloria paruæ
Sollicitet vitæ: veniet quæ miſceat omneis
Hora duces. properate mori, magnóque ſuperbi
Quamuis è paruis animo deſcendite buſtis,
Et Romanorum manes calcate Deorum.
Quem tumulum Nili, quem Tybridis abluat vnda,
Quæritur, & ducibus tantùm de funere pugna eſt.
Tu fatum ne quære tuum cognoſcere: Parcæ,
Me reticente, dabunt: tibi certior omnia Vates
Ipſe canet Siculis genitor Pompeius in aruis:
Ille quoque incertus, quò te vocet, vnde repellat,
Quas iubeat vitare plagas, quæ ſidera mundi.
Europam miſeri, Libyamque, Aſiamq́ timete:
Diſtribuit tumulos veſtris fortuna triumphis.
O miſeranda domus, toto nihil orbe videbis
Tutius Emathia. Sic poſtquam fata peregit;
Stat vultu mœſtus tacito, mortemq́ repoſcit.
Carminibus magicis opus eſt, herbisque, cadauer
Vt cadat, & nequeunt animam ſibi reddere fata
Conſumto iam iure ſemel. Tum robore multo
Extruit illa rogum: venit defunctus ad ignes:
Accenſa iuuenem poſitum ſtrue linquit Erichtho,
Tandem paſſa mori. Sextóque ad caſtra parentis
It comes: & cœlo lucis ducente colorem,
Dum ferrent tutos intra tentoria greſſus,
Iuſſa tenere diem denſas nox præſtitit vmbras.

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ

LIBER SEPTIMVS.

SEGNIOR Oceano, quàm lex æterna vocabat,
Luctificus Titan nunquam magis æthera contra
Egit equos, currúmque polo rapiente retorſit:
Defectúsque pati voluit, raptæq; labores
Lucis: & attraxit nubes, non pabula flammis,
Sed ne Theſſalico purus luceret in orbe.
At nox felicis Magno pars vltima vitæ
Sollicitos vana decepit imagine ſomnos.
Nam Pompeiani viſus ſibi ſede theatri
Innumeram effigiem Romanæ cernere plebis,
Attollique ſuum lætis ad ſidera nomen
Vocibus, & plauſu cuneos certare ſonanteis.
Qualis erat populi facies, clamórque fauentis,
Olim cùm iuuenis, primiq; ætate triumphi
Poſt domitas gentes, quas torrens ambit Ibêrus,
Et quæcunque fugax Sertorius impulit arma,
Veſpere pacato, pura venerabilis æquè
Quàm currus ornante toga, plaudente Senatu,
Sedit adhuc Romanus eques. Seu fine bonorum

Anxia venturis ad tempora læta refugit:
Siue per ambages ſolitas contraria viſis
Vaticinata quies, magni tulit omina planctus:
Seu vetitò patrias vltrà tibi cernere ſedes,
Sic Romam Fortuna dedit. Ne rumpite ſomnos,
Caſtrorum vigiles, nullas tuba verberet aures.
Craſtina dira quies, & imagine mœſta diurna
Vndique funeſtas acies feret, vndique bellum.
Vnde pares ſomnos populi, noctémque beatam?
O felix, ſi te vel ſic tua Roma videret.
Donaſſent vtinam Superi, patriæq́; tibíque
Vnum, Magne, diem, quo fati certus vterque
Extremum tanti fructum caperetis amoris.
Tu velut Auſonia vadis moriturus in vrbe:
Illa rati ſemper de te ſibi conſcia voti
Hoc ſcelus haud vnquam fatis hærere putauit,
Sic ſe dilecti tumulum quoque perdere Magni.
Te miſto fleſſet luctu, iuuenísque, ſenexq́;
Iniuſſúsque puer: laceraſſet crine ſoluto
Pectora fœmineum, ceu Bruti funere, vulgus.
Nunc quoque tela licet paueant victoris iniqui,
Nuntiet ipſe licet Cæſar tua funera, flebunt:
Sed dum tura ferent, dum laurea ſerta Tonanti.
O miſeri, quorum gemitus edere dolorem,
Qui te non pleno pariter planxêre theatro.
Vicerat aſtra iubar, cum miſto murmure turba
Caſtrorum fremuit, fatiſque trahentibus orbem,
Signa petit pugnæ. miſeri pars maxima vulgi
Non totum viſura diem, tentoria circum
Ipſa ducis queritur, magnóque accenſa tumultu
Mortis vicinæ properanteis admouet horas.
Dira ſubit rabies: ſua quiſque, ac publica fata
Præcipitare cupit: ſegnis, pauidúſque vocatur,

Ac nimium patiens ſoceri Pompeius, & orbis
Indulgens regno, qui tot ſimul vndique gentes
Iuris habere ſui vellet, pacémque timeret.
Nec non & reges, populíque queruntur Eoi
Bella trahi, patriáque procul tellure teneri.
Hoc placet, ô Superi, cùm vobis vertere cuncta
Propoſitum, noſtris erroribus addere crimen.
Cladibus irruimus, nocituráque poſcimus arma:
In Pompeianis votum eſt Pharſalia caſtris.
Cunctorum voces Romani maximus auctor
Tullius eloquii, cuius ſub iure, togáque
Pacificas ſæuus tremuit Catilina ſecures,
Pertulit, iratus bellis, cùm roſtra forúmque
Optaret, paſſus tam longa ſilentia miles.
Addidit inualidæ robur facundia cauſæ.
Hoc pro tot meritis ſolum te, Magne, precatur,
Vti ſe Fortuna velis, procerésque tuorum
Caſtrorum, regésque tui cum ſupplice mundo
Affuſi, vinci ſocerum patiare rogamus.
Humani generis tam longo tempore bellum
Cæſar erit? meritò, Pompeium vincere lentè,
Gentibus, indignum eſt, à tranſcurrente ſubactis.
Quò tibi feruor abit? aut quò fiducia fati?
De Superis ingrate times? causámque Senatus
Credere Diis dubitas? ipſæ ſua ſigna reuellent,
Proſilientq́; acies. pudeat vidiſſe coactum.
Si duce te iuſſo, ſi nobis bella geruntur,
Sit iuris quocunque velint concurrere campo.
Quid mundi gladios à ſanguine Cæſaris arces?
Vibrant tela manus: vix ſigna morantia quiſquam
Expectat: propera, ne te tua claſſica linquant.
Scire Senatus auet, miles te, Magne, ſequatur,
An comes. Ingemuit Rector, ſenſitq́; Deorum

Eſſe dolos, & fata ſua contraria menti.
Si placet hoc, inquit, cunctis, ſi milite Magno,
Non duce tempus eget, nil vltrà fata morabor.
Inuoluat populos vna Fortuna ruina,
Sítque hominum magnæ lux iſta nouiſſima parti.
Teſtor Roma tamen Magnum, quo cuncta perirent,
Accepiſſe diem. potuit tibi vulnere nullo
Stare labor belli: potuit ſine cæde ſubactum,
Captiuumq́; ducem violatæ tradere Paci.
Quis furor, ô cæci, ſcelerum? Ciuilia bella
Geſturi, metuunt, ne non cum ſanguine vincant.
Abſtulimus terras, excluſimus æquore toto,
Ad præmaturas ſegetum ieiuna rapinas
Agmina compulimus, votumq́; effecimus hoſti,
Vt mallet ſterni gladiis, mortésque ſuorum
Permiſcere meis. belli pars magna peracta eſt
His, quibus effectum eſt, ne pugnam tiro paueret:
Si modò virtutis ſtimulis, iraq́; calore
Signa petunt. multos in ſumma pericula miſit
Venturi timor ipſe mali. fortiſſimus ille eſt,
Qui promtus metuenda pati, ſi comminus inſtent,
Et differre poteſt. placet hæc tam proſpera rerum
Tradere Fortunæ? gladio permittere mundi
Diſcrimen? pugnare ducem, quàm vincere, malunt.
Res mihi Romanas dederas Fortuna regendas:
Accipe maiores, & cæco in Marte tuere.
Pompeii nec crimen erit, nec gloria bellum.
Vincis apud Superos votis me Cæſar iniquis:
Pugnatur. quantum ſcelerum, quantumq́; malorū
In populos lux iſta feret! quot regna iacebunt!
Sanguine Romano quàm turbidus ibit Enipeus!
Prima velim caput hoc funeſti lancea belli,
Si ſine momento rerum, partiſque ruina

Caſurum

Caſurum eſt, feriat: neque enim victoria Magno
Latior, aut populis inuiſum, hac clade peracta,
Aut hodie Pompeius erit miſerabile nomen.
Omne malum victi, quod ſors feret vltima rerum,
Omne nefas victoris erit. Sic fatur, & arma
Permittit populis, frenóſque furentibus ira
Laxat: & vt victus violento nauita Coro
Dat regimen ventis, ignauúmque arte relicta
Puppis onus trahitur. trepido confuſa tumultu
Caſtra fremunt, animiq́; truces ſua pectora pulſant
Ictibus incertis. multorum pallor in ore
Mortis venturæ eſt, facieſq́; ſimillima fato.
Adueniſſe diem, qui fatum rebus in æuum
Conderet humanis, & quæri Roma quid eſſet,
Illo Marte palàm eſt. ſua quiſque pericula neſcit,
Attonitus maiore metu. quis littora ponto
Obruta, quis ſummis cernens in montibus æquor,
Ætheráque in terras deiecto ſole cadentem,
Tot rerum finem, timeat ſibi? non vacat vllos
Pro ſe ferre metus: Vrbi, Magnóque timetur.
Nec gladiis habuêre fidem, niſi cotibus aſper
Exarſit mucro. tunc omnis lancea ſaxo
Erigitur: tendunt neruis melioribus arcus:
Cura fuit lectis pharetras implere ſagittis.
Auget eques ſtimulos, frenorúmque aptat habenas.
Si liceat Superis hominum conferre labores,
Non aliter, Phlegra rabidos tollente Gigantes,
Martius incaluit Siculis incudibus enſis:
Et rubuit flammis iterum Neptunia cuſpis,
Spiculáque extenſo Pæan Pythone recoxit,
Pallas Gorgoneos diffudit in ægida crines,
Pallenæa Ioui mutauit fulmina Cyclops.
Non tamen abſtinuit venturos prodere caſus

Per varias Fortuna notas. nam Theſſala rura
Cùm peterent, totus venientibus obſtitit æther:
Inq́ oculis hominum fregerunt fulmina nubes:
Aduerſásque faces, immenſóque igne columnas,
Et trabibus miſtis auidos typhonas aquarum
Detulit, atque oculos ingeſto fulgure clauſit.
Excuſſit criſtas galeis, capulóſque ſolutis
Perfudit gladiis, ereptáque pila liquauit:
Æthereóque nocens fumauit ſulfure ferrum.
Nec non innumero cooperta examine ſigna,
Vixq́ reuulſa ſolo, maiori pondere preſſum
Signiferi merſêre caput, rorantia fletu,
Vſque ad Theſſaliam Romana, & publica ſigna.
Admotus Superis diſcuſſa fugit ab ara
Taurus, & Emathios præceps ſe iecit in agros,
Nulláque funeſtis inuenta eſt victima ſacris.
At tu, quos ſcelerum Superos? quas rite vocaſti
Eumenidas Cæſar? Stygii quæ numina regni?
Infernúmque nefas? & merſos nocte furores?
Impia tam ſæue geſturus bella litaſti?
Iam dubium monſtris'ne Deum, nimiò'ne pauori
Crediderint: multis concurrere viſus Olympo
Pindus, & abruptis mergi conuallibus Aemus,
Edere nocturnas belli Pharſalia voces,
Ire per Oſſæam rapidus Bœbeïda ſanguis:
Inq́ vicem vultus tenebris mirantur apertos,
Et pallere diem, galeiſque incumbere noctem,
Defunctóſque patres, & cunctas ſanguinis vmbras
Ante oculos volitare ſuos. ſed mentibus vnum
Hoc ſolamen erat, quòd voti turba nefandi
Conſcia, quæ patrum iugulos, quæ pectora fratrum
Sperabat, gaudet monſtris, mentiſque tumultu,
Atque omen ſcelerum ſubitos putat eſſe furores.

Quid

Quid mirum, populos, quos lux extrema manebat
Lymphato trepidaſſe metu? præſaga malorum
Si data mens homini eſt, Tyriis qui Gadibus hoſpes
Adiacet, Armeniúmque bibit Romanus Araxem:
Sub quocunque die, quocunque eſt ſidere mundi,
Mæret, & ignorat cauſas, animúmque dolentem
Corripit: Emathiis, quid perdat; neſcit in aruis.
Euganeo, ſi vera fides memorantibus, Augur
Colle ſedens, Aponus terris vbi fumifer exit,
Atque Antenorei diſpergitur vnda Timaui;
Venit ſumma dies, geritur res maxima, dixit:
Impia concurrunt Pompeii & Cæſaris arma.
Seu tonitrus, ac tela Iouis præſaga notauit:
Aera ſeu totum diſcordi obſiſtere cœlo,
Proſpexitq́; polos: ſeu lumen in æthere mœſtum,
Solis in obſcuro pugnam pallore notauit.
Diſſimilem certè cunctis, quos explicat, egit
Theſſalicum Natura diem: ſi cuncta perito
Augure mens hominum cœli noua ſigna notaſſet,
Spectari è toto potuit Pharſalia mundo.
O ſummos hominum, quorum Fortuna per orbem
Signa dedit, quorum fatis cœlum omne vacauit.
Hæc & apud ſeras gentes, populóſque nepotum,
Siue ſua tantum venient in ſecula fama,
Siue aliquid magnis noſtri quoque cura laboris
Nominibus prodeſſe poteſt: cùm bella legentur,
Speſq́; metuſq́; ſimul, perituráque vota mouebunt:
Attonitique omnes veluti venientia fata,
Nō trāſmiſſa legēt, & adhuc tibi, Magne, fauebūt.
Miles vt aduerſo Phœbi radiatus ab ictu
Deſcendens totos perfudit lumine colles,
Non temerè immiſſus campis: ſtetit ordine certo
Infelix acies: cornus tibi cura ſiniſtri

Lentule, cum prima, quæ tum fuit optima bello,
Et quarta legione, datur: tibi numine pugnax
Aduerſo, Domiti, dextri frons tradita Martis.
At medii robur belli fortiſſima denſant
Agmina, quæ Cilicum terris deducta tenebat
Scipio, miles in hoc, Libyco dux primus in orbe.
At iuxta fluuios, & ſtagna vndantis Enipeî,
Cappadocum montana cohors, & largus habenis
Ponticus ibat eques. ſicci ſed plurima campi
Tetrarchæ, regésque tenent, magníque tyranni,
Atque omnis Latio quæ ſeruit purpura ferro.
Illuc, & Libye Numidas, & Creta Cydonas
Miſit: Itureis curſus fuit inde ſagittis:
Inde truces Galli ſolitum prodiſtis in hoſtem:
Illic pugnaces commouit Iberia cetras.
Eripe victori gentes, & ſanguine mundi
Fuſo, Magne ſemel, totos conſume triumphos.
Illo fortè die Cæſar ſtatione relicta,
Ad ſegetum raptus moturus ſigna, repentè
Conſpicit in planos hoſtem deſcendere campos,
Oblatúmque videt votis ſibi mille petitum
Tempus, in extremos quo mitteret omnia caſus.
Æger quippe moræ, flagransq́; cupidine regni,
Cœperat exiguo tractu ciuilia bella
Vt lentum damnare nefas. diſcrimina poſtquam
Aduentare ducum, ſupremáque prœlia vidit,
Caſuram & fati ſenſit nutare ruinam,
Illa quoque in ferrum rabies promtiſſima, paulum
Languit, & caſus audax ſpondere ſecundos
Mens ſtetit in dubio, quam nec ſua fata timere,
Nec Magni ſperare ſinunt: formidine merſa,
Proſilit hortando melior fiducia vulgo.
O domitor mundi, rerum fortuna mearum,

Miles, adeſt toties optatæ copia pugnæ.
Nil opus eſt votis: iam fatum accerſite ferro.
In manibus veſtris, quantus ſit Cæſar, habetis.
Hæc eſt illa dies, mihi quam Rubiconis ad vndas
Promiſſam memini, cuius ſpe mouimus arma,
In quam diſtulimus vetitos remeare triumphos.
Hæc eadem eſt hodie, quæ pignora, quæq; penates
Reddat, & emerito faciat vos Marte colonos.
Hæc, fato quæ teſte probet, quis iuſtius arma
Sumſerit, hæc acies victum factura nocentem eſt.
Si pro me patriam ferro flammíſque petiſtis,
Nunc pugnate truces, gladióſque exoluite culpa.
Nulla manus belli, mutato iudice, pura eſt.
Non mihi res agitur, ſed vos, vt libera ſitis
Turba, precor, gentes vt ius habeatis in omneis.
Ipſe ego priuatæ cupidus me reddere vitæ,
Plebeiáque toga modicum componere ciuem:
Omnia dum vobis liceant, nihil eſſe recuſo.
Inuidia regnate mea. nec ſanguine multo
Spem mundi petitis: Graiis delecta iuuentus
Gymnaſiis aderit, ſtudióque ignaua palæſtræ,
Et vix arma ferens, & mixtæ diſſona turbæ
Barbaries; non illa tubas, non agmine moto
Clamorem latura ſuum. ciuilia paucæ
Bella manus facient: pugnæ pars magna leuabit
His orbem populis, Romanúmque obteret hoſtem.
Ite per ignauas gentes, famoſáque regna,
Et primo ferri motu proſternite mundum:
Sitq; palàm, quas tot duxit Pompeius in vrbem
Curribus, vnius gentes non eſſe triumphi.
Armenióſne mouet, Romana potentia cuius
Sit ducis? aut emtũ minimo vult ſanguine quiſquã
Barbarus Heſperiis Magnum præponere rebus?

Romano

Romanos odère omnes, dominóſque grauantur,
Quos nouère, magis. ſed me Fortuna meorum
Commiſit manibus, quorum me Gallia teſtem
Tot fecit bellis. cuius non militis enſem
Agnoſcam? cœlúmque tremens cùm lancea tranſit,
Dicere non fallar, quo ſit vibrata lacerto.
Quòd ſi ſigna ducem nunquam fallentia veſtrum
Conſpicio, faciéſque truces, oculoſq́; minaces:
Viciſtis. videor fluuios ſpectare cruoris,
Calcatóſque ſimul Reges, ſparsúmque Senatus
Corpus, & immenſa populos in cæde natantes.
Sed mea fata moror, qui vos in tela ruentes
Vocibus his teneo. veniam date bella trahenti:
Spe trepido: haud vnquam vidi tã magna daturos,
Tam prope me Superos: camporum limite paruo
Abſumus à votis. ego ſum, cui Marte peracto,
Quæ populi, Regéſque tenent, donare licebit.
Quóne poli motu, quo cœli ſidere verſo,
Theſſalicæ tantum, Superi, permittitis oræ?
Aut merces hodie bellorum, aut pœna paratur.
Cæſareas ſpectate cruces, ſpectate catenas,
Et caput hoc poſitum roſtris, effusáque membra,
Septorúmque nefas, & clauſi prœlia campi.
Cum duce Syllano gerimus ciuilia bella.
Veſtri cura mouet. nam me ſecura manebit
Sors quæſita manu: fodientem viſcera cernet
Me mea, qui nondum victo reſpexerit hoſte.
Dii, quorum curas abduxit ab æthere tellus,
Romanúſque labor, vincat, quicunque neceſſe
Non putat in victos ſæuum diſtringere ferrum,
Quique ſuos ciues, quòd ſigna aduerſa tulerunt,
Non credit feciſſe nefas. Pompeius in arcto
Agmina veſtra loco vetita virtute moueri

Cùm

Cùm tenuit, quanto ſatiauit ſanguine ferrum!
Vos tamen hoc oro iuuenes, ne cadere quiſquam
Hoſtis terga velit: ciuis, qui fugerit, eſto.
Sed dum tela micant, non vos pietatis imago
Vlla, nec aduerſa conſpecti fronte parentes
Commoueant: vultus gladio turbate verendos.
Siue quis infeſto cognata in pectora ferro
Ibit, ſeu nullum violabit vulnere pignus,
Ignoti iugulum tanquam ſcelus imputet hoſtis.
Sternite iam vallum, foſſaſque implete ruina,
Exeat vt plenis acies non ſparſa maniplis.
Parcite ne caſtris: vallo tendetis in illo,
Vnde acies peritura venit. vix cuncta locuto
Cæſare, quenq; ſuum munus trahit, armaq; raptim
Sumta viris: celeres capiunt præſagia belli;
Calcatíſque ruunt caſtris: ſtant ordine nullo,
Arte ducis nulla: permittunt omnia fatis.
Si totidem Magni ſoceros, totidémque petentes
Vrbis regna ſuæ funeſto in Marte locaſſes,
Non tam præcipiti ruerent in prœlia curſu.
Vidit vt hoſtiles in rectum exire cateruas
Pompeius, nulláſque moras permittere bello,
Sed Superis placuiſſe diem: ſtat corde gelato
Attonitus: tantóque duci ſic arma timere
Omen erat. premit inde metus, totúmq; per agmen
Sublimi prouectus equo: Quem flagitat, inquit,
Veſtra diem virtus, finis ciuilibus armis,
Quem quæſiſtis, adeſt. totas effundite vires;
Extremum ferri ſupereſt opus, vnáque gentes
Hora trahit. quiſquis patriam, caróſque penates,
Qui ſobolem, ac thalamos, deſertaq; pignora quærit,
Enſe petat: medio poſuit Deus omnia campo.
Cauſa iubet melior Superos ſperare ſecundos:

Ipſi

Ipſi tela regent per viſcera Cæſaris, ipſi
Romanas ſancire volent hoc ſanguine leges.
Si ſocero dare regna meo, mundúmque pararent,
Præcipitare meam fatis potuêre ſenectam.
Non iratorum populis vrbique Deorum eſt
Pompeium ſeruare ducem. quæ vincere poſſent
Omnia contulimus. ſubiêre pericula clari
Sponte viri, ſacráque antiquus imagine miles.
Si Curios his fata darent, reducesq́; Camillos
Temporibus, Deciósque caput fatale vouentes,
Hinc ſtarent. primo gentes oriente coactæ,
Innumeræq́; vrbes, quantas in prœlia nunquam
Exciuêre manus. toto ſimul vtimur orbe.
Quicquid ſigniferi comprenſum limite cœli
Sub Noton, & Borean hominũ ſumus, arma moue-(mus.
Non'ne ſuperfuſis collectum cornibus hoſtem
In medium dabimus? paucas victoria dextras
Exigit: at plures tantum clamore cateruæ
Bella gerent. Cæſar noſtris non ſufficit armis.
Credite pendentes è ſummis mœnibus vrbis
Crinibus effuſis hortari in prœlia matres.
Credite grandæuum, vetitúmque ætate Senatum
Arma ſequi, ſacros pedibus proſternere canos:
Atq; ipſam domini metuentem occurrere Romam.
Credite, qui nunc eſt, populum, populumq́; futurum
Permiſtas afferre preces. hæc libera naſci,
Hæc vult turba mori. ſi quis poſt pignora tanta
Pompeio locus eſt, cum prole, & coniuge ſupplex,
Imperii ſalua ſi maieſtate liceret,
Voluerer ante pedes. Magnus, niſi vincitis, exul,
Ludibrium ſoceri, veſter pudor, vltima fata
Deprecor, ac turpes extremi cardinis annos,
Ne diſcam ſeruire ſenex. Tam mœſta locuti

Vote

Voce ducis flagrant animi, Romanáque virtus
Erigitur, placuitq́; mori, ſi vera timeret.
Ergo vtrinque pari concurrunt agmina motu
Irarum: metus hos regni, ſpes excitat illos.
Hæ facient dextræ, quicquid non expleat ætas
Vlla, nec humanum reparet genus omnibus annis,
Vt vacet à ferro. gentes Mars iſte futuras
Obruet, & populos æui venientis in orbem
Erepto natale feret. tunc omne Latinum
Fabula nomen erit: Gabios, Veiósque, Corámque
Puluere vix tectæ poterunt monſtrare ruinæ,
Albanósque lares, Laurentinósque penates
Rus vacuum, quod non habitet niſi nocte coacta
Inuitus, queſtúsque Numam iuſſiſſe, Senator.
Non ætas hæc carpſit edax, monimentaq́; rerum
Putria deſtituit: crimen ciuile videmus,
Tot vacuas vrbes. Generis quò turba redacta eſt
Humani? toto populi qui naſcimur orbe,
Nec muros implere viris, nec poſſumus agros.
Vrbs nos vna capit: vincto foſſore coluntur
Heſperiæ ſegetes: ſtat tectis putris auitis
In nullos ruitura domus: nulloque frequentem
Ciue ſuo Romam, ſed mundi fæce repletam,
Cladis eò dedimus, ne tanto in tempore bellum
Iam poſſet ciuile geri: Pharſalia tanti
Cauſa mali. cedant feralia nomina Cannæ,
Et damnata diu Romanis Allia faſtis.
Tempora ſignauit leuiorum Roma malorum:
Hunc voluit neſcire diem. prò triſtia fata.
Aëra peſtiferum tractu, morbósque fluentes,
Inſanámque famem, permiſſasq́; ignibus vrbes,
Mœniáque in præceps laturos plena tremores
Hi poſſent explere viri: quos vndique traxit

In miſeram Fortuna necem, dum munera longi
Explicat eripiens æui, populóſque, ducéſque,
Conſtituit campis: per quos tibi Roma ruenti
Oſtendat quàm magna cadas. quò latius orbem
Poſſedit, citius per proſpera fata cucurrit.
Omne tibi bellum gentes dedit omnibus annis:
Te geminum Titan procedere vidit in axem.
Haud multum terræ ſpatium reſtabat Eoæ,
Vt tibi nox, tibi tota dies, tibi curreret æther,
Omniáque errantes ſtellæ Romana viderent.
Sed retrò tua fata tulit par omnibus annis
Emathiæ funeſta dies. hac luce cruenta
Effectum, vt Latios non horreat India faſces,
Nec vetitos errare Daas in mœnia ducat:
Sarmaticumq́; premat ſuccinctus Conſul aratrum:
Quòd ſemper ſæuas debet tibi Parthia pœnas,
Quòd fugiens ciuile nefas, redituráque nunquam
Libertas, vltra Tigrim, Rhenúmque receſſit,
Ac, toties nobis iugulo quæſita, negatur,
Germanũ, Scythicumq́; bonum: nec reſpicit vltrà
Auſoniam: vellem, populis incognita noſtris:
Vulturis vt primùm læuo fundata volatu
Romulus infami compleuit mœnia luco,
Vſque ad Theſſalicas ſeruiſſes Roma ruinas.
De Brutis, Fortuna, queror. quid tempora legum
Egimus, aut annos à Conſule nomen habentes?
Felices Arabes, Medíque, Eóáque tellus,
Quam ſub perpetuis tenuerunt fata Tyrannis.
Ex populis, qui regna ferunt, ſors vltima noſtra eſt,
Quos ſeruire pudet. Sunt nobis nulla profectò
Numina: cùm cæco rapiantur ſecula caſu,
Mentimur regnare Iouem. ſpectabit ab alto
Æthere Theſſalicas, teneat cùm fulmina, cædes?

Scilicet

Scilicet ipſe petet Pholoën? petet ignibus Oeten,
Immeritaq; nemus Rhodopes, pinúsque minanteis?
Caſſius hoc potiùs feriet caput? aſtra Thyeſtæ
Abſtulit, & ſubitis damnauit noctibus Argos:
Tot ſimiles fratrum gladios, patrúmque gerenti
Theſſaliæ dabit ille diem? mortalia nulli
Sunt curata Deo. cladis tamen huius habemus
Vindictam, quantam terris dare numina fas eſt.
Bella pares Superis facient ciuilia diuos:
Fulminibus manes, radiiſque ornabit, & aſtris,
Inq; Deûm templis iurabit Roma per vmbras.
Vt rapido curſu fati ſuprema morantem
Conſumsêre locum: parua tellure diremti,
Inde manum ſpectant, vultuſq; agnoſcere quærunt,
Quò ſua pila cadant, aut quà ſibi fata minentur,
Facturi quæ monſtra forent. vidêre parentes
Frontibus aduerſis, fraternáque comminus arma,
Nec libuit mutare locum: tamen omnia torpor
Pectora conſtrinxit: gelidusq; in viſcera ſanguis
Percuſſa pietate coit: totæq; cohortes
Pila parata diu tenſis tenuêre lacertis.
Dii tibi non mortem, quæ cunctis pœna paratur,
Sed ſenſum poſt fata tua dent, Craſtine, morti,
Cuius torta manu commiſit lancea bellum,
Primáque Theſſaliam Romano ſanguine tinxit.
O præceps rabies, cùm Cæſar tela teneret,
Inuenta eſt prior vlla manus! tunc ſtridulus aër
Eliſus lituis, conceptáque claſſica cornu:
Tunc auſa dare ſigna tubæ: tunc æthera tendit,
Extremiq; fragor conuexa irrumpit Olympi:
Vnde procul nubes, quò nulla tonitrua durant.
Excepit reſonis clamorem vallibus Æmus,
Peliacíſque dedit rurſus geminare cauernis:

Pindus agit gemitus, Pangæáque ſaxa reſultant,
Oetææq; gemunt rupes. vocésque furoris
Expauere ſui tota tellure relatas.
Spargitur innumerum diuerſis miſſile votis.
Vulnera pars optat, pars terræ figere tela,
Ac puras ſeruare manus. rapit omnia caſus,
Atque incerta facit, quos vult, Fortuna nocentes.
Sed quota pars cladis iaculis, ferróque volanti
Exacta eſt? odiis ſolus ciuilibus enſis
Sufficit, & dextras Romana in viſcera ducit.
Pompeii denſis acies ſtipata cateruis,
Iunxerat in ſeriem nexis vmbonibus arma.
Vixq; habitura locum dextras, ac tela mouendi
Conſtiterat, gladiósque ſuos compreſſa tenebat.
Præcipiti curſu veſanum Cæſaris agmen
In denſos agitur cuneos: perq; arma, per hoſtem
Quærit iter, quà torta graues lorica catenas
Opponit, tutóque latet ſub tegmine pectus.
Hac quoq; peruentum eſt ad viſcera: totq; per arma
Extremum eſt, quod quiſque ferit. ciuilia bella
Vna acies patitur, gerit altera: frigidus inde
Stat gladius; calet omne nocens à Cæſare ferrum.
Nec Fortuna diu rerum tot pondera vergens,
Abſtulit ingenteis fato torrente ruinas.
Vt primùm toto diduxit cornua campo
Pompeianus eques, bellíque per vltima fudit:
Sparſa per extremos leuis armatura maniplos
Inſequitur, ſæuásque manus immittit in hoſtem.
Illic quæque ſuo miſcet gens prælia telo:
Romanus cunctis petitur cruor: inde ſagittæ,
Inde faces, & ſaxa volant, ſpatióque ſolutæ
Aëris, & calido liquefactæ pondere glandes.
Tunc & Ituræi, Mediq;, Arabésque, ſoluto

Arcu

Arcu turba minax, nuſquam rexêre ſagittas:
Sed petitur ſolus, qui campis imminet aër:
Inde cadunt mortes: ſceleris ſed crimine nullo
Externũ maculant chalybem, ſtetit omnẽ coactum
Circa pila nefas: ferro ſubtexitur æther,
Noxq́; ſuper campos telis conſerta pependit.
Tum Cæſar metuens, ne frons ſibi prima labaret
Incurſu, tenet obliquas poſt ſigna cohortes:
Inq́; latus belli, quà ſe vagus hoſtis agebat,
Immittit ſubitum non motis cornibus agmen.
Immemores pugnæ, nullóque pudore timendi
Præcipites fecêre palàm, ciuilia bella
Non bene barbaricis vnquam commiſſa cateruis.
Vt primùm ſonipes transfixus pectora ferro,
In caput effuſi calcauit membra regentis:
Omnis eques ceſſit campis, glomeratáque pubes
In ſua conuerſis præceps ruit agmina frænis.
Perdidit inde modum cædes, ac nulla ſecuta eſt
Pugna: ſed hinc iugulis, hinc ferro bella geruntur.
Nec valet hæc acies tantum proſternere, quantum
Inde perire poteſt. Vtinam Pharſalia campis
Sufficiat cruor iſte tuis, quem barbara fundunt
Pectora, non alio mutentur ſanguine fontes.
Hic numerus totos tibi veſtiat oſſibus agros:
Aut ſi Romano compleri ſanguine mauis,
Iſtis parce precor: viuant Galatæq́; Syrique,
Cappadoces, Galliq́; extremíque orbis Iberi,
Armenii, Cilices: nam poſt ciuilia bella,
Hic populus Romanus erit. Semel ortus in omneis
It timor, & fatis datus eſt pro Cæſare curſus.
Ventum erat ad robur Magni, mediáſque cateruas:
Quod totos errore vago perfuderat agros:
Conſtitit hîc bellum, fortunáque Cæſaris hæſit.

Non illic regum auxiliis collecta iuuentus
Bella gerit, ferrúmque manus mouêre togatæ:
Ille locus fratres habuit, locus ille parentes.
Hic furor, hic rabies, hic ſunt tua crimina Cæſar.
Hanc fuge mens partem belli, tenebríſque relinque,
Nullaque tantorum diſcat, me vate, malorum,
Quàm multum bellis liceat ciuilibus, ætas.
Ah potius pereant lacrymæ, pereantq; querelæ.
Quicquid in hac acie geſſiſti Roma, tacebo.
Hic Cæſar, rabies populi, ſtimulusq; furoris,
Ne qua parte ſui pereat ſcelus, agmina circum
It vagus, atque ignes animis flagrantibus addit.
Inſpicit & gladios, qui toti ſanguine manent,
Qui niteant primo tantùm mucrone cruenti,
Quæ preſſo tremat enſe manus, quis languida tela,
Quis contenta ferat, quis præſtet bella iubenti,
Quem pugnare iuuet, quis vultum ciue peremto
Mutet: obit latis proiecta cadauera campis.
Vulnera multorum totum fuſura cruorem
Oppoſita premit ipſe manu. quacunque vagatur
Sanguineum veluti quatiens Bellona flagellum,
Biſtonas aut Mauors agitans, ſi verbere ſæuo
Palladia ſtimulet turbatos ægide currus,
Nox ingens ſcelerum, & cædes oriuntur, & inſtar
Immenſæ vocis gemitus, & pondere lapſi
Pectoris arma ſonant, confractiq; enſibus enſes.
Ipſe manu ſubicit gladios, ac tela miniſtrat,
Aduerſóſque iubet ferro confundere vultus.
Promouet ipſe acies: impellit terga ſuorum:
Verbere conuerſæ ceſſantes excitat haſtæ.
In plebem vetat ire manus, monſtrátque Senatum.
Scit cruor imperii qui ſit, quæ viſcera legum:
Vnde petat Romam, libertas vltima mundi

Quo

Quo ſteterit ferienda loco: permiſta ſecundo
Ordine nobilitas; venerandáque corpora ferro
Vrgentur: cadunt Lepidos, caduntq́; Metellos,
Coruinóſque ſimul, Torquatáque nomina legum,
Sæpe duces, ſummóſque hominũ te, Magne, remoto.
Illic plebeia contectus caſſide vultus,
Ignotúſque hoſti, quod ferrum Brute tenebas!
O decus imperii, ſpes ô ſuprema Senatus,
Extremum tanti generis per ſecula nomen;
Ne rue per medios nimium temerarius hoſtes;
Nec tibi fatales admoueris ante Philippos,
Theſſalia periture tua. nil proficis iſtic
Cæſaris intentus iugulo: nondum attigit arcem
Iuris, & humanum culmen, quo cuncta reguntur
Egreſſus, meruit fatis tam nobile letum:
Viuat, &, vt Bruti procumbat victima, regnet.
Hîc patriæ perit omne decus: iacet aggere magno
Patritium campis commiſta plebe cadauer.
Mors tamen eminuit clarorum in ſtrage virorum
Pugnacis Domiti; quem clades fata per omneis
Ducebant. nuſquam Magni fortuna ſine illo
Succubuit: victus toties a Cæſare, ſalua
Libertate perit: tunc mille in vulnera lætus
Labitur, ac venia gaudet caruiſſe ſecunda.
Viderat in craſſo verſantem ſanguine membra
Cæſar, & increpitans; Iam Magni deſeris arma,
Succeſſor Domiti: ſine te iam bella geruntur.
Dixerat: aſt illi ſuffecit pectora pulſans
Spiritus in vocem, morientiaq́; ora reſoluit.
Non te funeſta ſcelerum mercede potitum,
Sed dubium fati Cæſar, generóque minorem
Aſpiciens, Stygias Magno duce liber ad vmbras
Et ſecurus eo: te ſæuo Marte ſubactum,

Pompeióque graueis pœnas, nobisq́; daturum
Cùm moriar, ſperare licet. non plura locutum
Vita fugit, denſaq́; oculos preſſère tenebræ.
Impendiſſe pudet lacrymas in funere mundi
Mortibus innumeris, ac ſingula fata ſequentem
Quærere, letiferum per cuius viſcera vulnus
Exierit; quis fuſa ſolo vitalia calcet;
Ore quis aduerſo, demiſſo faucibus enſe,
Expulerit moriens animam; quis corruat ictu,
Quis ſteterit, dum membra cadunt: qui pectora telis
Tranſmittant, aut quos campis affixerit haſta:
Quis cruor emiſſus perruperit aëra venis,
Inq́; hoſtis cadat arma ſui: quis pectora fratris
Cædat; &, vt notum poſſit ſpoliare cadauer,
Abciſum longè mittat caput: ora parentis
Quis laceret, nimiáque probet ſpectantibus ira
Quem iugulat, non eſſe patrem. mors nulla querela
Digna ſua eſt, nullóſque hominum lugere vacamus.
Non iſtas habuit pugnæ Pharſalia parteis,
Quas aliæ clades: illic per fata virorum,
Per populos hic Roma perit: quod militis illic,
Mors hic gentis erat: ſanguis ibi fluxit Achæus,
Ponticus, Aſſyrius: cunctos hærere cruores
Romanus, campiſq́; vetat conſiſtere torrens.
Maius ab hac acie, quàm quod ſua ſecula ferrent,
Vulnus habent populi: plus eſt quàm vita, ſalusq́;,
Quod perit: in totum mundi proſternimur æuum.
Vincitur his gladiis omnis, quæ ſeruiet, ætas.
Proxima quid ſoboles, aut quid meruere nepotes
In regnum naſci? pauide num geſſimus arma?
Teximus aut iugulos? alieni pœna timoris
In noſtra ceruice ſedet. poſt prœlia natis
Si dominum Fortuna dabas, & bella dediſſes.

Iam Magnus tranſiſſe Deos, Romanaq; fata
Senſerat infelix: tota vix clade coactus
Fortunam damnare ſuam. ſtetit aggere campi
Eminus, vnde omneis ſparſas per Theſſala rura
Aſpiceret clades, quæ bello obſtante latebant.
Tot telis ſua fata peti, tot corpora fuſa,
Ac ſe tam multo pereuntem ſanguine vidit.
Nec, ſicut mos eſt miſeris, trahere omnia ſecum
Merſa iuuat, gentéſque ſuæ miſcere ruinæ:
Vt Latiæ poſt ſe viuat pars maxima turbæ,
Suſtinuit dignos etiam nunc credere votis
Cœlicolas, voluitq; ſui ſolatia caſus:
Parcite, ait, Superi cunctas proſternere gentes:
Stante poteſt mundo, Romaque ſuperſtite, Magnus
Eſſe miſer. ſi plura iuuant mea vulnera, coniux
Eſt mihi, ſunt nati; dedimus tot pignora fatis.
Ciuiline parum eſt bello, ſi méque, meóſque
Obruat? exiguæ clades ſumus, orbe remoto?
Omnia quid laceras? quid perdere cuncta laboras?
Iam nihil eſt Fortuna meum. ſic fatur: & arma,
Signáque, & afflictas omni iam parte cateruas
Circuit, & reuocat matura in fata ruentes,
Séque negat tanti. nec deerat robur in enſes
Ire duci, iuguloque pati, vel pectore letum:
Sed timuit ſtrato miles ne corpore Magni
Non fugeret, ſupráque ducem procumberet orbis:
Cæſaris aut oculis voluit ſubducere mortem.
Nequicquam. infelix, ſocero ſpectare volenti
Præſtandū eſt vbicunq; caput. ſed tu quoq; coniux
Cauſa fugæ, vultúſque tui: fatiſq; probatum
Te præſente mori. Tunc Magnum concitus aufert
A bello ſonipes, non tergo tela pauentem,
Ingenteiſq; animos extrema in fata ferentem.

Non gemitus, non fletus erat, ſaluáque verendus
Maieſtate dolor, qualem te, Magne, decebat
Romanis præſtare malis. non impare vultu
Aſpicis Emathiam: nec te vidêre ſuperbum
Proſpera bellorum, nec fractum aduerſa videbunt.
Quamq́, fuit læto per treis infida triumphos,
Tam miſero Fortuna minor. iam pondere fati
Depoſito ſecurus abis: nunc tempora læta
Reſpexiſſe vacat: ſpes nunquam implenda receſſit:
Quid fueris nunc ſcire licet. fuge prœlia dira,
Ac teſtare Deos, nullum qui perſtet in armis,
Iam tibi Magne mori: ceu flebilis Africa damnis,
Et ceu Munda nocens, Pharióque à gurgite clades,
Sic & Theſſalicæ poſt te pars maxima pugnæ.
Non iam Pompeii nomen populare per orbem,
Nec ſtudium belli: ſed par, quod ſemper habemus,
Libertas, & Cæſar erunt: téque inde fugato
Oſtendet moriens, ſibi ſe pugnaſſe, Senatus.
Nónne iuuat pulſum bellis ceſſiſſe, nec iſtud
Proſpectare nefas? ſpumanteis cæde cateruas?
Reſpice turbatos incurſu ſanguinis amnes,
Et ſoceri miſerere tui. quo pectore Romam
Intrabit factus campis felicior iſtis?
Quicquid in ignotis ſolus regionibus exul,
Quicquid ſub Phario poſitus patiere tyranno;
Crede Deis, longo fatorum crede fauori.
Vincere peius erat. prohibe lamenta ſonare,
Flere veta populos: lacrymas, luctúsque remitte.
Tam mala Pompeii, quàm proſpera mundus adoret.
Aſpice ſecurus vultu non ſupplice reges:
Aſpice poſſeſſas vrbes, donatáque regna,
Ægyptum, Libyámque, & terras elige morti.
Vidit prima tuæ teſtis Lariſſa ruinæ

Nobile,

Nobile, nec victum fatis caput: omnibus illa
Ciuibus effudit totas per mœnia vires
Obuia ceu læto: præmittunt munera flentes:
Pandunt templa, domos: ſocios ſe cladibus optant.
Scilicet immenſo ſupereſt ex nomine multum,
Téque minor ſolo: cunctas impellere gentes
Rurſus in arma potes, rurſúsque in fata redire.
Sed quid opus victo populis, aut vrbibus, inquit?
Victori præſtate fidem. Tu Cæſar in alto
Cædis adhuc cumulo patriæ per viſcera vadis:
At tibi iam populos donat gener. auehit inde
Pompeium ſonipes: gemitus, lacrymæq́; ſequuntur:
Plurimáque in ſæuos populi conuicia diuos.
Nunc tibi vera fides quæſiti Magne fauoris
Contigit, ac fructus: felix ſe neſcit amari.
Cæſar vt Heſperio vidit ſatis arua natare
Sanguine, parcendum ferro, manibúsque ſuorum
Iam ratus, vt viles animas, perituráque fruſtra
Agmina permiſit vitæ. ſed caſtra fugatos
Ne reuocent, pellátque quies nocturna pauorem;
Protinus hoſtili ſtatuit ſuccedere vallo,
Dum fortuna calet, dum conficit omnia terror,
Non veritus graue ne feſſis, ac Marte ſubactis
Hoc foret imperium. non magno hortamine miles
In prædam ducendus erat: victoria nobis
Plena viri, dixit: ſupereſt pro ſanguine merces,
Quam monſtrare meũ eſt: nec enim donare vocabo,
Quod ſibi quiſque dabit. cunctis en plena metallis
Caſtra patent: raptum Heſperiis è gentibus aurum
Hic iacet: Eoáſque premunt tentoria gazas.
Tot regum fortuna ſimul, Magníque coacta
Expectat dominos: propera præcedere miles
Quos ſequeris: quaſcunque tuas Pharſalia fecit,

A victis rapiantur opes. nec plura locutus,
Impulit amentes, auriq́; cupidine cæcos
Ire ſuper gladios, ſupráque cadauera patrum,
Et cæſos calcare duces. quæ foſſa, quis agger
Suſtineat pretium belli, ſcelerúmque petentes?
Scire volunt, quanta fuerint mercede nocentes.
Inuenêre quidem ſpoliato plurima mundo,
Bellorum in ſumtus congeſtæ pondera maſſæ:
Sed non implerunt cupientes omnia mentes.
Quicquid fodit Iber, quicquid Tagus expulit auri,
Quodq́; legit diues ſummis Arimaſpus arenis,
Vt rapiant, paruo ſcelus hoc vaniſſe putabunt,
Cùm ſibi Tarpeias victor deſponderit arces:
Cùm ſpe Romanæ promiſerit omnia prædæ:
Decipitur, quòd caſtra rapit. capit impia plebes
Ceſpite patricio ſomnos: vacuumq́; cubile
Regibus infandus miles premit: inq́; parentum,
Inq́; toris fratrum poſuerunt membra nocentes:
Quos agitat veſana quies, ſomnique furentes:
Theſſalicam miſeri verſant in pectore pugnam.
Inuigilat cunctis ſæuum ſcelus, armáque tota
Mente agitant, capulóque manus abſente mouetur.
Ingemuiſſe putes campos, terrámque nocentem
Inſpiraſſe animas, infectúmque aëra totum
Manibus, & ſuperam Stygia formidine noctem.
Exigit à meritis triſteis victoria pœnas,
Sibilaq́; & flammas infert ſopor: umbra peremti
Ciuis adeſt: ſua quenque premit terroris imago.
Ille ſenum vultus, iuuenum videt ille figuras:
Hunc agitant totis fraterna cadauera ſomnis:
Pectore in hoc pater eſt, omnes in Cæſare manes.
Haud alios nondum Scythica purgatus in ara
Eumenidum vidit vultus Pelopeius Oreſtes:

Nec

Nec magis attonitos animi ſenſere tumultus,
Cùm fureret, Pentheus; aut cùm deſiſſet, Agaue.
Hunc omnes gladii, quos aut Pharſalia vidit,
Aut vltrix viſura dies, ſtringente Senatu,
Illa nocte premunt: hunc infera monſtra flagellant.
Et quantum pœnæ miſero mens conſcia donat,
Quod Styga, quòd manes, infeſtaq; Tartara ſomnis
Pompeio viuente videt! Tamen omnia paſſo,
Poſtquam clara dies Pharſalica damna retexit,
Nulla loci facies reuocat feralibus aruis
Hærentes oculos. cernit propulſa cruore
Flumina, & excelſos cumulis æquantia colles
Corpora; ſidentes in tabem ſpectat aceruos,
Et Magni numerat populos: epuliſq; paratur
Ille locus, vultus ex quo, facieſque iacentum
Agnoſcat. iuuat Emathiam non cernere terram,
Et luſtrare oculis campos ſub clade latenteis.
Fortunam, Superoſq; ſuos in ſanguine cernit.
Ac ne læta furens ſcelerum ſpectacula perdat,
Inuidet igne rogi miſeris, cæloque nocenti
Ingerit Emathiam. non illum Pœnus humator
Conſulis, & Libyca ſuccenſæ lampade Cannæ
Compellunt, hominum ritus vt ſeruet in hoſtes:
Sed meminit nondum ſatiata cædibus ira,
Ciues eſſe ſuos. Petimus non ſingula buſta,
Diſcretoſq; rogos: vnum da gentibus ignem:
Non interpoſitis vrantur corpora flammis.
Aut generi ſi pœna iuuat; nemus extrue Pindi:
Erige congeſtas Oetæo robore ſyluas,
Theſſalicam videat Pompeius ab æquore flammã.
Nil agis hac ira: tabeſne cadauera ſoluat,
An rogus, haud refert: placido Natura receptat
Cuncta ſinu, finemq; ſui ſibi corpora debent.

Hos,

Hos; Cæſar, populos ſi nunc non vſſerit ignis,
Vret cum terris, vret cum gurgite ponti.
Communis mundo ſupereſt rogus, oſſibus aſtra
Miſturus. quocunque tuam Fortuna vocabit,
Hæ quoque eunt animæ. non altius ibis in auras,
Non meliore loco Stygia ſub nocte iacebis.
Libera Fortunæ mors eſt.: capit omnia tellus
Quæ genuit: cœlo tegitur, qui non habet vrnam.
Tu, cui dant pœnas inhumato funere gentes,
Quid fugis hanc cladem? quid olentes deſeris agros?
Has trahe Cæſar aquas: hoc, ſi potes, vtere cœlo.
Sed tibi tabentes populi Pharſalica rura
Eripiunt, campóſque tenent victore fugato.
Non ſolùm Hæmonii funeſta ad pabula belli
Biſtonii venêre lupi, tabemq́; cruentæ
Cædis odorati Pholoën liquere leones.
Tunc vrſi latebras, obſcœni tecta, domóſque
Deſeruêre canes, & quicquid nare ſagaci
Aëra non ſanum, motúmque cadauere ſentit.
Iámque diu volucres ciuilia caſtra ſecutæ
Conueniunt. vos, quæ Nilo mutare ſoletis
Threïcias hyemes, ad mollem ſerius Auſtrum
Iſtis aues. nunquam ſe tanto vulture cœlum
Induit, aut plures preſſerunt aëra pennæ.
Omne nemus miſit volucres, omníſque cruenta
Alite ſanguineis ſtillauit roribus arbor.
Sæpe ſuper vultus victoris, & impia ſigna
Aut cruor, aut alto defluxit ab æthere tabes,
Membráque deiecit iam laſſis vnguibus ales.
Sic quoque non omnis populus peruênit ad oſſa,
Inq́; feras diſcerptus abit: non intima curant
Viſcera, nec totas auidè ſorbere medullas:
Deguſtant artus. Latia pars maxima turbæ

Faſtidita

Faſtidita iacet; quam ſol, nimbíque, diésque
Longior Emathiis reſolutam miſcuit aruis.
Theſſalica infelix quo tanto crimine tellus
Læſiſti Superos, vt te tot mortibus vnam,
Tot ſcelerum fatis premerent? quod ſufficit æuum,
Immemor vt donet belli tibi damna vetuſtas?
Quæ ſeges infecta ſurget non decolor herba?
Quo non Romanos violabis vomere manes?
Antè noua venient acies, ſcelerique ſecundo
Præſtabis nondum ſiccos hoc ſanguine campos.
Omnia maiorum vertamus buſta licebit,
Et ſtantes tumulos, & qui radice vetuſta
Effudêre ſuas, victis compagibus, vrnas:
Plus cinerum Hæmoniæ ſulcis telluris aratur,
Pluráque ruricolis feriuntur dentibus oſſa.
Nullus ab Emathio religaſſet littore funem
Nauita, nec terram quiſquam mouiſſet arator,
Romani buſtum populi: fugerentq́; coloni
Vmbrarum campos, gregibus dumeta carerent:
Nullúſque auderet pecori permittere paſtor
Vellere ſurgentem de noſtris oſſibus herbam,
Ac, velut impatiens hominum, vel ſolis iniqui
Limite, vel glacie nuda, atque ignota iaceres,
Si non prima nefas belli, ſed ſola tuliſſes.
O Superi, liceat terras odiſſe nocenteis.
Quid totum premitis, quid totum abſoluitis orbem?
Heſperiæ clades, & flebilis vnda Pachyni,
Et Mutina, & Leucas puros fecêre Philippos

M. AN-

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ.

LIBER OCTAVVS.

Iam ſuper Herculeas fauces, nemoroſáque Tempe,
Hæmoniæ deſerta petens diſpendia ſyluæ,
Cornipedē exhauſtum curſu, ſtimulíſque negantem
Magnus agens, incerta fugæ veſtigia turbat,
Implicitáſque errore vias. pauet ille fragorem
Motorum ventis nemorum, comitúmque ſuorum.
Qui poſt terga venit, trepidum, lateriq; timentem
Exanimat. quamuis ſummo de culmine lapſus,
Non dum vile ſui pretium ſcit ſanguinis eſſe,
Seq; memor fati tantæ mercedis habere
Credit adhuc iugulum, quantum pro Cæſaris ipſe
Auulſa ceruice daret. deſerta ſequentem
Non patitur tutis fatum celare latebris.
Clara viri facies. multi Pharſalica caſtra
Cum peterent, non dum fama prodente ruinas,
Occurſu ſtupuêre ducis, vertigine rerum
Attoniti: cladíſque ſuæ vix ipſe fidelis
Auctor erat. grauis eſt Magno, quicunq; malorum
Teſtis adeſt. cunctis ignotus gentibus eſſe

Mallet,

Mallet, & obſcuro tutus tranſire per orbem
Nomine: ſed longi pœnas Fortuna fauoris
Exigit à miſero, quæ tanto pondere famæ
Res premit aduerſas, fatíſque prioribus vrget.
Nunc feſtinatos nimium ſibi ſentit honores,
Actáque lauriferæ damnat Syllana iuuentæ.
Nunc & Corycias claſſes, & Pontica ſigna
Deiectum meminiſſe piget. ſic longius æuum
Deſtruit ingenteis animos, & vita ſuperſtes
Imperio. niſi ſumma dies cum fine bonorum
Affuit, & celeri præuertit triſtia leto,
Dedecori eſt fortuna prior. quiſquam ne ſecundis
Tradere ſe fatis audet, niſi morte parata?
Littora contigerat, per quæ Peneius amnis
Emathia iam clade rubens exibat in æquor.
Inde ratis trepidum, ventis, & fluctibus impar,
Flumineis vix tuta vadis euexit in altum:
Cuius adhuc remis quatitur Corcyra, ſinúſque
Leucadii, Cilicum dominus, terræq; Liburnæ,
Exiguam vector pauidus correpſit in alnum.
Conſcia curarum ſecreta in littora Leſbi
Flectere vela iubes, qua tum tellure latebas
Mœſtior, in mediis quàm ſi, Cornelia, campis
Emathiæ ſtares. triſteis præſagia curas
Exagitant: trepida quatitur formidine ſomnus:
Theſſaliam nox omnis habet: tenebriſq; remotis
Rupis in abruptæ ſcopulos extremáque currens
Littora, proſpiciens fluctus, nutantia longè
Semper prima vides venientis vela carinæ,
Quærere nec quicquam de fato coniugis audes.
En ratis, ad veſtros quæ tendit carbaſa portus
Quid ferat ignoras: ſed nunc tibi ſumma pauoris
Nuntius armorum triſtis, rumorq; ſiniſter

Victus

Victus adeſt coniux. quid perdis tempora luctus?
Cùm poſſis iam flere, times. tunc puppe propinqua
Proſiluit, crimenq́; Deûm crudele notauit,
Deformem pallore ducem, vultúsque prementem
Canitie, atque atro ſqualentes puluere veſtes.
Obuia nox miſeræ cœlum, lucémque tenebris
Abſtulit, atque animam clauſit dolor: omnia neruis
Membra relicta labant: riguerunt corda, diuq́;
Spe mortis decepta iacet. iam fune ligato
Littoribus, luſtrat vacuas Pompeius arenas.
Quem poſtquam propius famulæ vidêre fideles,
Non vltrà gemitus tacitos inceſſere fata
Permiſêre ſibi, fruſtráque attollere terra
Semianimem conantur heram: quā pectore Magnus
Ambit, & aſtrictos refouet complexibus artus.
Cœperat in ſummum reuocato ſanguine corpus
Pompeii ſentire manus, mœſtámque mariti
Poſſe pati faciem: prohibet ſuccumbere fatis
Magnus, & immodicos caſtigat voce dolores.
Nobile cur robur Fortunæ vulnere primo,
Femina, tantorum titulis inſignis auorum,
Frangis? Habes aditum manſura in ſecula famæ.
Laudis in hoc ſexu, non legum iura, nec arma,
Vnica materia eſt coniux miſer. erige mentem,
Et tua cum fatis pietas decertet, & ipſum,
Quòd ſum victus, ama: nunc ſum tibi gloria maior.
A me quòd faſces, & quòd pia turba Senatus,
Tantáque diſceſſit regum manus: incipe Magnum
Sola ſequi. deformis, adhuc viuente marito
Summus, & augeri vetitus dolor: vltima debet
Eſſe fides, lugere virum. tu nulla tuliſti
Bello damna meo. viuit poſt prælia Magnus,
Sed Fortuna perit: quod defles, illud amaſti.

Vocibus

Vocibus his correpta viri, vix ægra leuauit
Membra ſolo, taleis gemitu rumpente querelas:
O vtinam in thalamos inuiſi Cæſaris iſſem
Infelix coniux, & nulli læta marito!
Bis nocui mundo: me pronuba duxit Erinnys,
Craſſorumq; vmbræ, deuotáque manibus illis
Aſſyrios in caſtra tuli ciuilia caſus:
Præcipitésque dedi populos, cunctósque fugaui
A cauſa meliore Deos. ô maxime coniux,
O thalamis indigne meis, hoc iuris habebat
In tantum Fortuna caput! cur impia nupſi,
Si miſerum factura fui? nunc accipe pœnas,
Sed quas ſponte luam. quò ſit tibi mollius æquor,
Certa fides regum, totúsque paratior orbis,
Sparge mari comitem. mallem felicibus armis
Dependiſſe caput: nunc clades deniq; luſtra
Magne tuas. vbicunq; iaces ciuilibus armis
Noſtros vlta toros, ades huc, atque exige pœnas,
Iulia crudelis, placatáque pellice cæſa,
Magno parce tuo. ſic fata, iterúmque refuſa
Coniugis in gremium, cunctorum lumina ſoluit
In lacrymas. duri flectuntur pectora Magni,
Siccáque Theſſaliæ confundit lumina Lesbos.
Tunc Mitylenæum pleno iam littore vulgus
Affatur Magnum: Si maxima gloria nobis
Semper erit tanti pignus ſeruaſſe mariti,
Tu quoque deuotos ſacro tibi fœdere muros
Oramus, ſociósque lares dignare vel vna
Nocte tua: fac Magne locum, quem cuncta reuiſant
Secula; quem veniens hoſpes Romanus adoret.
Nulla tibi ſubeunda magis ſunt mœnia victo.
Omnia victoris poſſunt ſperare fauorem:
Hæc iã crimen habẽt. quid, quòd iacet inſula ponto,

Cæſar eget ratibus? Procerum pars magna coibit
Certa loci. noto reparandum eſt littore fatum.
Accipe templorum cultus, aurúmque Deorum
Accipe: ſi terris, ſi puppibus iſta iuuentus
Aptior eſt, tota, quantum valet, vtere Lesbo.
[Accipe: ne Cæſar rapiat, tu victus habeto.]
Hoc ſolum crimen meritæ bene detrahe terræ,
Ne noſtram videare fidem fœlíxque ſecutus,
Et damnaſſe miſer. tali pietate virorum
Lætus, in aduerſis, & mundi nomine gaudens
Eſſe fidem, Nullum toto mihi, dixit, in orbe
Gratius eſſe ſolum, non paruo pignore vobis
Oſtendi. tenuit noſtros hac obſide Lesbos
Adfectus: hîc ſacra domus, caríque penates,
Hîc mihi Roma fuit. non vlla in littora puppim
Antè dedi fugiens, ſæui cùm Cæſaris iram
Iam ſcirem meritam, ſeruata coniuge, Lesbon,
Non veritus tantam veniæ committere vobis
Materiam. ſed iam ſatis eſt feciſſe nocentes:
Fata mihi totum mea ſunt agitanda per orbem.
Heu nimium fœlix æterno nomine Lesbos,
Siue doces populos, Regesq; admittere Magnum,
Seu præſtas mihi ſola fidem. nam quærere certũ eſt
Fas quibus in terris, vbi ſit ſcelus. accipe numen,
Si quod adhuc mecum es, votorum extrema meorũ:
Da ſimiles Lesbo populos, qui Marte ſubactum
Non intrare ſuos infeſto Cæſare portus,
Non exire vetent. dixit, mœſtamque carinæ
Impoſuit comitem. cunctos mutare putares
Tellurem, patriæq; ſolum: ſic littore toto
Plangitur, infeſtæ tenduntur in æthera dextræ:
Pompeiúmque minus, cuius Fortuna dolorem
Mouerat, aſt illam, quam toto tempore belli

Vt ciuem vidêre ſuam, diſcedere cernens
Ingemuit populus: quam vix ſi caſtra mariti
Victoris peteret, ſiccis dimittere matres
Iam poterant oculis: tanto deuinxit amore
Hos pudor, hos probitas, caſtiq; modeſtia vultus,
Quòd ſubmiſſa nimis, nulli grauis hoſpita turba,
Stantis adhuc fati vixit quaſi coniuge victo.
Iam pelago medios Titan demiſſus ad ignes,
Nec quibus abſcondit, nec ſi quibus exerit orbem,
Totus erat: vigiles Pompeii in pectore curæ
Nunc ſocias adeunt Romani fœderis vrbes,
Et varias regum mentes, nunc inuia mundi
Arua ſuper nimios ſoles, Auſtrúmque iacentis.
Sæpe labor mœſtus curarum, odiúmque futuri
Proiecit feſſos incerti pectoris æſtus,
Rectorémque ratis de cunctis conſulit aſtris;
Vnde notet terras; quæ ſit menſura ſecandi
Æquoris in cœlo; Syriam quo ſidere ſeruet:
Aut quotus in plauſtro Libyam bene dirigat ignis.
Doctus ad hæc fatur taciti ſeruator Olympi:
Signifero quæcunque fluunt labentia cœlo,
Nunquam ſtante polo, miſeros fallentia nautas
Sidera non ſequimur: ſed qui non mergitur vndis
Axis inocciduus, gemina clariſſimus Arcto.
Ille regit puppes. hic cùm mihi ſemper in altum
Surget, & inſtabit ſummis minor Vrſa ceruchis;
Boſporon, & Scythiæ curuantem littora pontum
Spectamus. quicquid deſcendet ab arbore ſumma
Arctophylax, propiórque mari Cynoſura feretur,
In Syria portus tendet ratis. inde Canopos
Excipit Auſtrali cœlo contenta vagari,
Stella timens Borean: illa quoque perge ſiniſtra,
Trans Pharõ: in medio tãget ratis æquore Syrtim.

Sed quò vela dari, quò nunc pede carbaſa tendi
Noſtra iubes? dubio contrà cui pectore Magnus,
Hoc ſolum toto, reſpondit, in æquore ſerua,
Vt ſit ab Emathiis ſemper tua longius oris
Puppis, & Heſperiam pelago, cœlóque relinquas:
Cetera da ventis. comitem, pignúsque recepi
Depoſitum: tunc certus eram, quæ littora vellem;
Nunc portum Fortuna dabit. Sic fatur: at ille
Iuſto vela modo pendentia cornibus æquis
Torſit, & in læuum puppim dedit, vtq; ſecaret,
Quas Aſiæ cautes, & quas Chios aſperat, vndas,
Hos dedit in proram, tenet hos in puppe rudentes.
Æquora ſenſerunt motus, alitérque ſecante
Iam pelagus roſtro, nec idem ſpectante carina,
Mutauêre ſonum. non ſic moderator equorum,
Dexteriore rota læuum cùm circuit orbem,
Cogit inoffenſæ currus accedere metæ.
Oſtendit terras Titan, & ſidera texit.
Sparſus ab Emathia fugit quicunque procella,
Aſſequitur Magnum: primúsque à littore Lesbi
Occurrit natus, procerum mox turba fidelis.
Nam neque deiecto fatis, aciéque fugato
Abſtulerat Magno reges Fortuna miniſtros:
Terrarum dominos, & ſceptra Eoa tenentes
Exul habet comites. iubet ire in deuia mundi
Deiotarum, qui ſparſa ducis veſtigia lègit.
Quando, ait, Emathiis amiſſus cladibus orbis
Quà Romanus erat, ſupereſt fidiſſime regum
Eoam tentare fidem, populóſque bibentes
Euphraten, & adhuc ſecurum à Cæſare Tigrim:
Nec pigeat Magnò quærentem fata, remotas
Medorum penetrare domos, Scythicoſq; receſſus,
Et totum mutare diem, vocésque ſuperbo

Arſa-

Arſacidæ perferre meas: Si fœdera nobis
Priſca manent, mihi per Latium iurata Tonantē,
Per veſtros aſtricta magos, implete pharetras,
Armeniósque arcus Geticis intendite neruis:
Si vos ô Parthi, peterem cùm Caſpia clauſtra,
Et ſequerer duros æterni Martis Alanos,
Paſſus Achæmeniis latè decurrere campis,
In tutam trepidos nunquam Babylona coëgi:
Arua ſuper Cyri, Chaldæíque vltima regni,
Quà rapidus Ganges, & quà Nyſæus Hydaſpes
Accedunt pelago, Phœbi ſurgentis ab igne (cens
Iam propior, quàm Perſis, eram: tamen omnia vin-
Suſtinui noſtris vos tantùm deeſſe triumphis,
Solúſque è numero regum telluris Eoæ,
Ex æquo me Parthus adit. nec munere Magni
Stant ſemel Aſarcidæ. quis enim poſt vulnera cladis
Aſſyriæ, iuſtas Latii compeſcuit iras?
Tot meritis obſtricta meis, nunc Parthia ruptis
Excedat clauſtris vetitam per ſecula ripam,
Zeugmáque Pellæum. Pompeio vincite Parthi,
Vinci Roma volet. regem parere iubenti
Ardua non piguit, poſitíſque inſignibus aulæ
Egreditur famuli raptos indutus amictus.
In dubiis tutum eſt inopem ſimulare tyranno.
Quanto igitur mundi dominis ſecurius æuum
Verus pauper agit! dimiſſo in littore rege,
Ipſe per Icariæ ſcopulos, Epheſumq́; relinquens,
Et placidi Colophona maris, ſpumantia paruæ
Radit ſaxa Sami: ſpirat de littore Coo
Aura fluens: Gnidon inde fugit, claramq́; relinquit
Sole Rhodon, magnóſque ſinus Telmeſſidos vndæ.
Compenſat medio pelagi. Pamphylia puppi
Occurrit tellus: nec ſe committere muris

Auſus adhuc vllis, te primùm parua Phaſelis
Magnus adit. nam te metui vetat incola rarus,
Exhauſtaq́; domus populis; maiórque carina
Quàm tua turba fuit. tendens hinc carbaſa rurſus
Iam Taurum, Tauroq́; videt Dipſanta cadentem.
Crederet hoc Magnus, pacem cùm praſtitit vndis
Et ſibi conſultum? Cilicum per littora tutus
Parua puppe fugit: ſequitur pars magna Senatus
Ad profugum collecta ducem: paruiſq́; Synedris,
Quo portu mittitq́; rates recipitque Selinus,
In Procerum cœtu tandem mœſta ora reſoluit
Vocibus his Magnus: Comites bellique, fugaq́;,
Atque inſtar patriæ, quanuis in littore nudo,
In Cilicum terra, nullis circundatus armis
Conſultem, rebúſque nouis exordia quæram,
Ingenteis præſtate animos: non omnis in aruis
Emathiis cecidi, nec ſic mea fata premuntur,
Vt nequeam releuare caput, cladéſque receptas
Excutere. an Libycæ Marium potuere ruinæ
Erigere in faſces, plenis & reddere faſtis:
Me pulſum leuiore manu Fortuna tenebit?
Mille meæ Graio voluuntur in æquore puppes,
Mille duces: ſparſit potiùs Pharſalia noſtras,
Quàm ſubuertit opes. ſed me vel ſola tueri
Fama poteſt rerum, toto quas geſſimus orbe,
Et nomen, quod mundus amat. vos pendite regna
Viribus, atque fide, Libyen, Parthóſque, Pharonq́;,
Quænam Romanis deceat ſuccurrere rebus.
Aſt ego curarum, proceres, arcana mearum
Expromam, mentiſq́; meæ quò pondera vergant.
Ætas Niliaci nobis ſuſpecta tyranni eſt:
Ardua quippe fides robuſtos exigit annos.
Hinc anceps dubii terret ſolertia Mauri:

Nam-

Namque memor generis Carthaginis impia proles
Imminet Heſperiæ, multuſq́; in pectore vano eſt
Annibal, obliquo maculat qui ſanguine regnum,
Et Numidas contingit auos: iam ſupplice Varo
Intumuit, vidítque loco Romana ſecundo.
Quare agite, Eoum comites properemus in orbem.
Diuidit Euphrates ingenti gurgite mundum,
Caſpiáque immenſos ſeducunt clauſtra receſſus,
Et polus Aſſyrias alter noctéſq́;, diéſque
Vertit, & abruptũ eſt noſtro mare diſcolor vnda,
Oceanúſque ſuus. regnandi ſola voluptas.
Celſior in campis ſonipes, & fortior arcus;
Nec puer, aut ſenior letales tendere neruos
Segnis, & à nulla mors eſt incerta ſagitta.
Primi Pellæas arcu fregêre ſariſſas,
Bactráque Medorum ſedem, muriſq́; ſuperbam
Aſſyrias Babylona domos. nec pila timentur
Noſtra nimis Parthis, audentq́; in bella venire,
Experti Scythicas, Craſſo pereunte, pharetras.
Spicula nec ſolo ſpargunt fidentia ferro;
Stridula ſed multo ſaturantur tela veneno. (eſt.
Vulnera parua nocent, fatumq́; in ſanguine ſummo
O vtinam non tanta mihi fiducia ſæuis
Eſſet in Arſacidis! fatis nimis æmula noſtris
Fata mouẽt Medos, multumq́; in gente Deorũ eſt.
Effundam populos alia tellure reuulſos,
Excitóſque ſuis immittam ſedibus ortus.
Quòd ſi nos Eoa fides, & Barbara fallunt
Fœdera; vulgati ſupra commercia mundi
Naufragium Fortuna ferat. non regna precabor,
Quæ feci; ſed magna feram ſolatia mortis
Orbe iacens alio, nil hæc in membra cruentè,
Nil ſocerum feciſſe piè. ſed cuncta reuoluens

Vitæ fata meæ, ſemper venerabilis illa
Orbis parte fui: quantus Mæotida ſupra!
Quantus apud Tanaim toto conſpectus in ortu!
Quas magis in terras noſtrum felicibus actis
Nomen abit, aut vnde redit maiore triumpho?
Roma faue cœptis: quid enim tibi lætius vnquam
Præſtiterint Superi, quàm, ſi ciuilia Partho
Milite bella geras, tantam conſumere gentem,
Et noſtris miſcere malis? Cùm Cæſaris arma
Concurrent Medis, aut me Fortuna neceſſe eſt
Vindicet, aut Craſſum. ſic fatus, murmure ſentit
Conſilium damnaſſe viros. quos Lentulus omneis
Virtutis ſtimulis, & nobilitate dolendi
Præceſſit, dignáſque tulit modò Conſule voces:
Siccine Theſſalica mentem fregère ruina?
Vna dies mundi damnauit fata? ſecundum
Emathiam lis tanta datur? iacet omne cruenti
Vulneris auxilium? ſolos tibi, Magne, reliquit
Parthorũ Fortuna pedes? quid transfuga mundi
Terrarum totos tractus, cœlúmque peroſus,
Aduerſóſq; polos, alienáque ſidera quæris,
Chaldæos culture focos & barbara ſacra
Parthorũ famulus? quid cauſa obtenditur armis
Libertatis amor? miſerum quid decipis orbem,
Si ſeruire potes? te, quem Romana regentem
Horruit auditum, quem captos ducere Reges
Vidit ab Hyrcanis, Indóque à littore, ſiluis,
Deiectum fatis, humilem fractúmque videbit,
Extolletque animos Latium veſanus in orbem,
Se ſimul, & Romam Pompeio ſupplice menſus?
Nil animis, fatiſque tuis effabere dignum:
Exiget ignorans Latiæ commercia linguæ,
Vt lacrymis ſe, Magne, roges. patimur'ne pudoris

Hoc

Hoc vulnus, clades vt Parthia vindicet antè
Heſperias, quàm Roma ſuas? ciuilibus armis
Elegit te nempe ducem. quid vulnera noſtra
In Scythicos ſpargis populos, cladéſque latenteis?
Quid Parthos tranſire doces? ſolatia tanti
Perdit Roma mali, nullos admittere Reges,
Sed ciui ſeruire ſuo. iuuat ire per orbem
Ducentem ſæuas Romana in mœnia gentes,
Signáque ab Euphrate cum Craſſis capta ſequentē?
Qui ſolus regum, fato celante fauorem,
Defuit Emathiæ, nunc tantas ille laceſſet
Auditi victoris opes, aut iungere fata
Tecum, Magne, volet? non hæc fiducia genti eſt.
Omnis in Arctois populus quicunque pruinis
Naſcitur, indomitus bellis, & Martis amator.
Quicquid ad Eoos tractus, mundíque teporem
Labitur, emollit gentes clementia cœli.
Illic & laxas veſtes, & fluxa virorum
Velamenta vides. Parthus per Medica rura,
Sarmaticos inter campos, effuſáque plano
Tigridis arua ſolo, nulli ſuperabilis hoſti eſt
Libertate fugæ: ſed non, vbi terra tumebit,
Aſpera conſcendet montis iuga, nec per opacas
Bella geret tenebras incerto debilis arcu,
Nec franget nando violenti verticis amnem,
Nec tota in pugna perfuſus ſanguine membra
Exiget æſtiuum calido ſub puluere ſolem.
Non aries illis, non vlla eſt machina belli:
Haud foſſas implere valent: Parthoq; ſequente
Murus erit, quodcunque poteſt obſtare ſagittæ.
Pugna leuis, bellumq; fugax, turmæq; vagantes,
Et melior ceſſiſſe loco, quàm pellere, miles.
Illita tela dolis, nec Martem comminus vnquam

Auſa pati virtus, ſed longè tendere neruos,
Et, quò ferre velint, permittere vulnera ventis.
Enſis habet vires, & gens quæcunque virorum eſt,
Bella gerit gladiis. nam Medos prælia prima
Exarmant, vacuæq́; iubent remeare pharetræ.
Nulla manus illis; fiducia tota veneni eſt.
Credis, Magne, viros, quos in diſcrimina belli
Cum ferro veniſſe parum eſt? tentare pudendum
Auxilium tanti eſt, toto diuiſus vt orbe
A terra moriare tua? tibi barbara tellus
Incumbat? te parua tegant, ac vilia buſta,
Inuidioſa tamen, Craſſo quærente ſepulcrum.
Sed tua ſors leuior, quoniam mors vltima pœna eſt,
Nec metuenda viris. at non Cornelia letum
Infando ſub rege timet. num barbara nobis
Eſt ignota Venus, quæ ritu cæca ferarum
Polluit innumeris leges, & fœdera tedæ
Coniugibus, thalamíque patent ſecreta nefandi
Inter mille nurus? epulis veſana, meróque
Regia, non vllos exceptos legibus horret
Concubitus: tot femineis complexibus vnum
Non laſſat nox tota marem. iacuêre ſorores
In regum thalamis, ſacratáque pignora matres.
Damnat apud gentes ſceleris non ſponte peracti
Oedipodionias infelix fabula Thebas:
Parthorum dominus quoties ſic ſanguine miſto
Naſcitur Arſacides? cui fas implere parentem,
Quid rear eſſe nefas? proles tam clara Metelli
Stabit barbarico coniux milleſima lecto.
Quanquam non vlli plus regia, Magne, vacabit
Sæuitia ſtimulata Venus, titulíſque virorum.
Nam quo plura iuuent Parthum portenta, fuiſſe
Hanc ſciet & Craſſi: ceu pridem debita fatis

Aſſyriis,

Aſſyriis, trahitur cladis captiua vetuſtæ.
Hæreat Eoæ vulnus miſerabile ſortis;
Non ſolùm auxilium funeſto à rege petiſſe,
Sed geſſiſſe prius bellum ciuile pudebit.
Nam quod apud populos crimen ſoceriq́; , tuúmque
Maius erit, quàm quòd vobis miſcentibus arma,
Craſſorum vindicta perit? incurrere cuncti
Debuerant in Bactra duces, & ne qua vacarent
Arma, vel Arctoum Dacis, Rhenique cateruis
Imperii nudare latus, dum perfida Suſa
In tumulos prolapſa ducum, Babylónque iacerent.
Aſſyriæ paci finem, Fortuna, precamur:
Et, ſi Theſſalia bellum ciuile peractum eſt,
Ad Parthos, qui vicit eat. gens vnica mundi eſt,
De qua Cæſareis poſſim gaudere triumphis.
Non tibi, quamprimũ gelidum tranſibis Araxem,
Vmbra ſenis mœſti Scythicis confixa ſagittis
Ingeret has voces? Tu, quem poſt funera noſtra
Vltorem cinerum nudæ ſperauimus vmbræ,
Ad fœdus, pacemq́; venis? tum plurima cladis
Occurrent monimenta tibi: quæ mœnia trunci
Luſtrârunt ceruice duces, vbi nomina tanta
Obruit Euphrates, & noſtra cadauera Tigris
Detulit in terras, ac reddidit. ire per iſta
Si potes, in media ſocerũ quoq;, Magne, ſedentem
Theſſalia placare potes. quin reſpicis orbem
Romanum? ſi regna times proiecta ſub Auſtro,
Infidumq́; Iubam, petimus Pharon, aruaq́; Lagi.
Syrtibus hinc Libycis tuta eſt Ægyptus: at inde
Gurgite ſepteno rapidus mare ſummouet amnis:
Terra ſuis contenta bonis, non indiga mercis,
Aut Iouis: in ſolo tanta eſt fiducia Nilo.
Sceptra puer Ptolemæus habet tibi debita, Magne,

Tute-

Tutelæ commiſſa tuæ. quis nominis vmbram
Horreat? innocua eſt ætas: ne iura, fidemq́;,
Reſpectumq́; Deûm veteris ſperaueris aulæ.
Nil pudet aſſuetos ſceptris: mitiſſima ſors eſt
Regnorum ſub rege nouo. Non plura locutus
Impulit huc animos quantum ſpes vltima rerum
Libertatis habet! victa eſt ſententia Magni.
Tunc Cilicum liquêre ſolum, Cyproque citatas
Immisêre rates, nullas cui prætulit aras
Vnda diuæ memor Paphiæ, ſi numina naſci
Credimus, aut quenquam fas eſt cœpiſſe deorum.
Hæc vbi deſeruit Pompeius littora, totos
Emenſus Cyprii ſcopulos, quibus exit in Auſtrum,
Inde maris vaſti transfuſo vertitur æſtu:
Nec tenuit Caſium nocturno lumine montem,
Infimáque Ægypti pugnaci littora velo
Vix tetigit, qua diuidui pars maxima Nili
In vada decurrit Peluſia ſeptimus amnis.
Tempus erat, quo Libra pares examinat horas
Non vno plus æqua die, noctique rependit
Lux minor hybernæ verni ſolatia damni.
Comperit vt regem Caſio ſe monte tenere,
Flectit iter: nec Phœbus adhuc, nec carbaſa lan-
Iam rapido ſpeculator eques per littora curſu(guet.
Hoſpitis aduentu pauidam compleuerat aulam.
Conſilii vix tempus erat: tamen omnia monſtra
Pellææ coiêre domus: quos inter Achoreus
Iam placidus ſenio, fractisq́; modeſtior annis,
(Hunc genuit cuſtos Nili creſcentis in arua
Memphis vana ſacris; illo cultore Deorum
Luſtra ſuæ Phœbes non vnus vixerat Apis;)
Conſilii vox prima fuit, meritúmque, fidémque,
Sacráque defuncti iactauit pignora patris.
Sed

Sed melior ſuadere malis, & noſſe tyrannos,
Auſus Pompeium leto damnare Pothinus,
Ius, & fas multos faciunt Ptolemaee nocenteis.
Dat pœnas laudata fides, cùm ſuſtinet, inquit,
Quos Fortuna premit. fatis accede, Deiſque,
Et cole felices, miſeros fuge. ſidera terra
Vt diſtant, & flamma mari, ſic vtile recto.
Sceptrorum vis tota perit, ſi péndere iuſta
Incipit: euertitq; arces reſpectus honeſti.
Libertas ſcelerum eſt, qua regna inuiſa tuetur,
Sublatuſq; modus gladiis. facere omnia ſauè
Non impunè licet, niſi dùm facis. exeat aula
Qui volet eſſe pius. virtus, & ſumma poteſtas
Non coëunt: ſemper metuet, quem ſaua pudebunt.
Non impunè tuos Magnus contemſerit annos,
Qui te nec victos arcere à littore noſtro
Poſſe putat. neu te ſceptris priuauerit hoſpes,
Pignora ſunt propiora tibi: Nilonq;, Pharonq;,
Si regnare piget, damnatæ redde ſorori.
Ægyptum certè Latiis tueamur ab armis.
Quicquid non fuerit Magni, dum bella geruntur,
Nec victoris erit. toto iam pulſus ab orbe,
Poſtquam nulla manet rerum fiducia, quærit
Cum qua gente cadat: rapitur ciuilibus vmbris.
Nec ſoceri tantùm arma fugit: fugit ora Senatus,
Cuius Theſſalicas ſaturat pars magna volucres.
Et metuit gentes, quas vno in ſanguine miſtas
Deſeruit: regeſq; timet, quorum omnia merſit:
Theſſaliæq; reus, nulla tellure receptus,
Sollicitat noſtrum, quem nondum perdidit, orbem.
Iuſtior in Magnum nobis, Ptolemæe, querela
Cauſa data eſt. quid ſepoſitam, ſemperq; quietam
Crimine bellorum maculas Pharon, aruaq; noſtra

Victori

Victori ſuſpecta facis? cur ſola cadenti
Hæc placuit tellus, in quam Pharſalica fata
Conferres, pœnáſque tuas? iam crimen habemus
Purgandum gladio, quòd nobis ſceptra Senatus
Te ſuadente dedit, votis tua fouimus arma.
Hoc ferrum, quod fata iubent proferre, paraui
Non tibi, ſed victo. feriam tua viſcera, Magne:
Malueram ſoceri: rapimur, quò cuncta feruntur.
Téne mihi dubitas an ſit violare neceſſe,
Cùm liceat? quæ te noſtri fiducia regni
Huc agit infelix? populum non cernis inermem,
Aruáque vix refugo fodientem mollia Nilo?
Metiri ſua regna decet, viréſque fateri.
Tu Ptolemæe potes Magni fulcire ruinam,
Sub qua Roma iacet? buſtum, cineréſque mouere
Theſſalicos audes, bellúmque in regna vocare?
Ante aciem Emathiam nullis acceſſimus armis:
Pompeii nunc caſtra placent, quæ deſerit orbis?
Nunc victoris opes, & cognita fata laceſſis?
Aduerſis non deeſſe decet, ſed læta ſecutos.
Nulla fides vnquam miſeros elegit amicos.
Aſſenſêre omnes ſceleri. lætatur honore
Rex puer inſueto, quòd iam ſibi tanta iubere
Permittunt famuli. ſceleri delectus Achillas.
Perfida quà tellus Caſiis excurrit arenis,
Et vada teſtantur iunctas Ægyptia Syrtes,
Exiguam ſociis monſtri, gladiiſq; carinam
Inſtruit. ô ſuperi, Nilus'ne, & barbara Memphis,
Et Peluſiaci tam mollis turba Canopi
Hos animos! ſic fata premunt ciuilia mundum!
Sic Romana iacent! vllus'ne in cladibus iſtis
Eſt locus Ægypto? Phariuſq; admittitur enſis?
Hanc certè ſeruate fidem ciuilia bella:

Cognatus præſtate manus, externáque monſtra
Pellite, ſi meruit tam claro nomine Magnus
Cæſaris eſſe nefas. tanti Ptolemæe ruinam
Nominis haud metuis? cælóque tonante profanas
Inſerüiſſe manus impure, ac ſemiuir audes?
Non domitor mundi, nec ter Capitolia curru
Inuectus, regúmque potens, vindéxque Senatus,
Victorísque gener; Phario ſatis eſſe tyranno
Quod poterat, Romanus erat. quid viſcera noſtra
Scrutaris gladio? neſcis puer improbe, neſcis
Quo tua ſit fortuna loco: iam iure ſine vllo
Nili ſceptra tenes: cecidit ciuilibus armis
Qui tibi regna dedit. Iam vento vela negârat
Magnus, & auxilio remorum infanda petebat
Littora: quem contra non longa vecta biremi
Appulerat ſcelerata manus: Magnóque patêre
Fingens regna Phari, celſæ de puppe carinæ
In paruam iubet ire ratem, littúsque malignum
Incuſat, bimarémque vadis frangentibus æſtum,
Qui vetet externas terris aduertere claſſes.
Quòd niſi fatorum leges, intentáque iuſſu
Ordinis æterni miſeræ vicinia mortis
Damnatum leto traherent ad littora Magnum;
Non vlli comitum ſceleris præſagia deerant.
Quippe fides ſi pura foret, ſi regia Magno
Sceptrorum auctori vera pietate pateret;
Venturum tota Pharium cum claſſe tyrannum.
Sed cedit fatis, claſſémque relinquere iuſſus
Obſequitur, letúmque iuuat præferre timori.
Ibat in hoſtilem præceps Cornelia puppim,
Hoc magis impatiens egreſſo deeſſe marito,
Quòd metuit clades. remane temeraria coniux,
Et tu nate precor, longéque è littore caſus

Ex-

Expectate meos: & in hac ceruice tyranni
Explorate fidem. dixit: ſed ſurda vetanti
Tendebat geminas amens Cornelia palmas:
Quò ſine me crudelis abis? iterum'ne relinquor
Theſſalicis ſummota malis? nunquam omine læto
Diſtrahimur miſeri. poteras nō flectere puppim,
Cùm fugeres aliò, latebriſq; relinquere Lesbi,
Omnibus à terris ſi nos arcere parabas?
An tantū in fluctus placeo comes? Hæc vbi fruſtrà
Effudit, prima pendet tamen anxia puppe:
Attonitoq; metu nec quoquam auertere viſus,
Nec Magnum ſpectare poteſt. ſtetit anxia claſſis
Ad ducis euentum, metuens non arma, nefaſq;
Sed ne ſubmiſſis precibus Pompeius adoret
Sceptra ſuâ donata manu. tranſire parantem
Romanus Pharia miles de puppe ſalutat
Septimius: qui, prô ſuperûm pudor, arma ſatelles
Regia geſtabat poſito deformia pilo,
Immanis, violentus, atrox, nullâque ferarum
Mitior in cædes. quis non, Fortuna, putaſſet
Parcere te populis, quòd bello hac dextra vacaſſet,
Theſſaliáque procul tam noxia tela fugaſſes?
Diſponis gladios, ne quo non fiat in orbe,
Heu, facinus ciuile tibi. victoribus ipſis
Dedecus, & nunquam Superûm caritura pudore
Fabula; Romanus Regi ſic paruit enſis,
Pellæúſque puer gladio tibi colla recîdit
Magne tuo. qua poſteritas in ſecula mittet
Septimium fama? ſcelus hoc quo nomine dicent,
Qui Bruti dixêre nefas? iam venerat horæ
Terminus extremæ, Phariamq; ablatus in alnum
Perdiderat iam iura ſui. tum ſtringere ferrum
Regia monſtra parant. vt vidit comminus enſes,
Inuol-

Inuoluit vultus: atque indignatus apertum
Fortunæ præbere caput, tunc lumina preſſit,
Continuitque animam, ne quas effundere voces
Poſſet, & æternam fletu corrumpere famam.
At poſtquam mucrone latus funeſtus Achillas
Perfodit, nullo gemitu conſenſit ad ictum:
Deſpexitq; nefas, ſeruátque immobile corpus,
Seq; probat moriens, atque hæc in pectore voluit:
Secula Romanos nunquam tacitura labores
Attendunt, æuúmque ſequens ſpeculatur ab omni
Orbe ratem, Phariamq; fidem. nunc conſule famæ.
Fata tibi longæ fluxerunt proſpera vitæ.
Ignorant populi, ſi non in morte probaris,
An ſcieris aduerſa pati. ne cede pudori,
Auctorémque dole fati. quacunque feriris,
Crede manum ſoceri. ſpargant, lacerentq; licebit,
Sum tamen, ô ſuperi, felix, nullíque poteſtas
Hoc auferre Deo. mutantur proſpera vita:
Non ſum morte miſer. videt hanc Cornelia cædem,
Pompeiúsque meus. tanto patientius oro
Claude dolor gemitus: natus, coniuxq; peremptum
Si mirantur, amant. talis cuſtodia Magno
Mentis erat: ius hoc animi morientis habebat.
At non tam patiens Cornelia cernere ſæuum
Quàm perferre nefas, miſerandis æthera complet
Vocibus: ô coniux, ego te ſcelerata peremi:
Letiferæ tibi cauſa moræ fuit auia Lesbos,
Et prior in Nili peruênit littora Cæſar.
Nam cui ius alii ſceleris? ſed quiſquis in iſtud
A ſuperis immiſſe caput, vel Cæſaris iræ,
Vel tibi proſpiciens, neſcis crudelis, vbi ipſa
Viſcera ſint Magni: properas, atque ingeris ictus,
Quà votum eſt victo. pœnas non morte minores

Pendat, & antè meum videat caput. haud ego culpa
Libera bellorum, quæ matrum ſola per vndas,
Et per caſtra comes, nullis abſterrita fatis,
Victum, quod reges etiam timuêre, recepi.
Hoc merui coniux in tuta puppe relinqui?
Perfide parcebas? te fata extrema petente
Vita digna fui? moriar, nec munere regis.
Aut mihi præcipitem nautæ permittite ſaltum:
Aut laqueum collo tortoſq́; aptate rudentes:
Aut aliquis Magno dignus comes exigat enſem.
Pompeio præſtare poteſt, quod Cæſaris armis
Imputet. ô ſæui, properantem in fata tenetis?
Viuis adhuc coniux, & iam Cornelia non eſt
Iuris, Magne, ſui. prohibent accerſere mortem:
Seruor victori. ſic fata, interque ſuorum
Lapſa manus, rapitur, trepida fugiente carina.
At Magni cùm terga ſonent, & pectora ferro,
Permanſiſſe decus ſacræ venerabile formæ,
Iratámque Deis faciem, nihil vltima mortis
Ex habitu, vultúque viri mutaſſe, fatentur
Qui lacerum vidêre caput. nam ſæuus in ipſo
Septimius ſceleris maius ſcelus inuenit actu:
Ac retegit ſacros, ſciſſo velamine, vultus
Semianimis Magni, ſpirantiaq́; occupat ora,
Colláque in obliquo ponit languentia tranſtro.
Tunc neruos, venasq́; ſecat, nodosáque frangit
Oſſa diu: nondum artis erat caput enſe rotare.
At poſtquam trunco ceruix abſciſſa receſſit,
Vendicat hoc Pharius dextra geſtare ſatelles.
Degener, atque operæ miles Romane ſecundæ,
Pompeii diro ſacrum caput enſe recîdis,
Vt non ipſe feras? ô ſummi fata pudoris!
Impius vt Magnum noſſet puer, illa verenda

Regi-

Regibus hirta coma, & generoſa fronte decora
Cæſaries compreſſa manu eſt; Phariòque veruto,
Dum viuunt vultus, atque os in murmura pulſant
Singultus animæ, dum lumina nuda rigeſcunt,
Suffixum caput eſt, quo numquam bella iubente
Pax fuit: hoc leges, campũq;, & Roſtra mouebat:
Hac facie Fortuna tibi Romana placebas.
Nec ſatis infando fuit hoc vidiſſe tyranno:
Vult ſceleri ſupereſſe fidem. tunc arte nefanda
Submota eſt capiti tabes, raptóque cerebro
Adſiccata cutis, putriſq; effluxit ab alto
Humor, & infuſo facies ſolidata veneno eſt.
Vltima Lagææ ſtirpis, perituráque proles,
Degener, inceſtæ ſceptris ceſſure ſororis,
Cùm tibi ſacrato Macedon ſeruetur in antro,
Et regum cineres extructo monte quieſcant,
Cùm Ptolemæorum manes, ſeriémq; pudendam,
Pyramides claudant, indignáque Mauſolea:
Littora Pompeium feriunt, truncúſq; vadoſis
Huc illuc iactatur aquis. adeóne moleſta
Totum cura fuit ſocero ſeruare cadauer?
Hac Fortuna fide Magni tam proſpera fata
Pertulit: hac illum ſummo de culmine rerum
Morte petit: cladéſque omneis exegit in vno
Sæua die, quibus immunes tot præſtitit annos:
Pompeiúſque fuit, qui nunquam miſta videret
Læta malis: fœlix nullo turbante Deorum,
Et nullo parcente miſer. ſemel impulit illum
Dilata Fortuna manu. pulſatur arenis,
Carpitur in ſcopulis, hauſto per vulnera fluctu
Ludibrium pelagi: nulláque manente figura,
Vna nota eſt Magno capitis iactura reuulſi.
Antè tamen Pharias victor quàm tangat arenas,

Pompeio raptim tumulum Fortuna parauit,
Ne iaceat nullo, vel ne meliore ſepulcro.
E latebris pauidus decurrit ad æquora Cordus.
Quæſtor ab Idalio Cinyrææ littore Cypri
Infauſtus Magni fuerat comes. ille per vmbras
Auſus ferre gradum, victum pietate timorem
Compulit, vt mediis quæſitum corpus in vndis
Duceret ad terrã, traheretq́ ad littora Magnum.
Lucis mœſta parum per denſas Cynthia nubes
Præbebat; cano ſed diſcolor æquore truncus
Conſpicitur. tenet ille ducem complexibus arctis
Eripiente mari: nunc victus pondere tanto
Expectat fluctus, pelagóque iuuante cadauer
Impellit. poſtquam ſicco iam littore ſedit,
Incubuit Magno, lacrymáſque effudit in omne
Vulnus, & ad Superos, obſcuráque ſidera fatur:
Non pretioſa petit cumulato ture ſepulcra
Pompeius, Fortuna, tuus: non pinguis ad aſtra
Vt ferat è membris Eoos fumus odores,
Vt Romana ſuum geſtent pia colla parentem,
Præferat vt veteres feralis pompa triümphos,
Vt reſonent cantu triſti fora, totus vt ignem
Proiectis mœrens exercitus ambiat armis.
Da vilem Magno plebeii funeris arcam,
Quæ lacerum corpus ſiccos effundat in ignes.
Robora non deſint miſero, nec ſordidus vſtor.
Sit ſatis, ô ſuperi, quòd non Cornelia fuſo
Crine iacet, ſubicíque facem complexa maritum
Imperat, extremo ſed abeſt à munere buſti
Infelix coniux, nec adhuc à littore longè eſt.
Sic fatus, paruos iuuenis procul aſpicit ignes,
Corpus vile ſuis, nullo cuſtode cremantes.
Inde rapit flammas, ſemuſtáq; robora membris

Sub-

Subducens, Quæcunq; es (ait) neglecta, nec vlli
Cara tuo, ſed Pompeio felicior vmbra,
Quòd iam compoſitũ violat manus hoſpita buſtũ,
Da veniam: ſi quid ſenſus poſt fata relictum eſt.
Cedis & ipſa rogo, paterisq; hæc damna ſepulcri,
Téque pudet, ſparſis Pompeii manibus, vri.
Sic fatur: plenúsque ſinus ardente fauilla
Peruolat ad truncum; qui fluctu penè relatus
Littore pendebat. ſummas dimouit arenas,
Et collecta procul laceræ fragmenta carinæ
Exigua trepidus poſuit ſcrobe. nobile corpus
Robora nulla premunt, nulla ſtrue membra recum-
Admotus Magnũ, non ſubditus, accipit ignis. (bũt:
Ille ſedens iuxta flammas, O maxime, dixit,
Ductor, & Heſperii maieſtas nominis vna,
Si tibi iactatu pelagi, ſi funere nullo
Triſtior iſte rogus; manes, animamq; potentem
Officiis auerte meis: iniuria fati
Hoc fas eſſe iubet; ne ponti belua quicquam,
Ne fera, ne volucres, ne ſæui Cæſaris ira
Audeat: exiguam, quantum potes, accipe flammam
Romana ſuccenſe manu. Fortuna recurſus
Si det in Heſperiam, non hac in ſede quieſcent
Tam ſacri cineres: ſed te Cornelia, Magne,
Accipiet, noſtráque manu transfundet in vrnam.
Intereà paruo ſignemus littora ſaxo,
Vt nota ſit buſti; ſi quis placare peremtum
Fortè volet, plenos & reddere mortis honores,
Inueniat trunci cineres, & norit arenas,
Ad quas, Magne, tuum referat caput. hæc vbi fatus,
Excitat inualidas admoto fomite flammas.
Carpitur, & lentum Magnus diſtillat in ignem,
Tabe fouens buſtum. ſed iam percuſſerat aſtra

Auroræ promiſſa dies: ille, ordine rupto
Funeris, attonitus latebras in littore quærit.
Quam metuis demens iſto pro crimine pœnam,
Quo te fama loquax omneis accepit in annos?
Condita laudabit Magni ſocer impius oſſa.
I modò ſecurus veniæ, faſſúsque ſepulcrum
Poſce caput. cogit pietas imponere finem
Officio. ſemuſta rapit, reſolutáque non dum
Oſſa ſatis, neruis, & inuſtis plena medullis
Æquorea reſtinguit aqua, congeſtáque in vnum
Parua clauſit humo. tum ne leuis aura retectos
Auferret cineres, ſaxo compreſſit arenam:
Nautáque ne buſtum religato fune moueret,
Inſcripſit ſacrum ſemuſto ſtipite nomen:
Hic ſitus eſt Magnus. placet hoc, Fortuna, ſepulcrũ
Dicere Pompeii: quo condi maluit illum,
Quàm terra caruiſſe ſocer? temeraria dextra
Cur obicis Magno tumulum, manésque vagantes
Includis? ſitus eſt, quà terra extrema refuſo
Pendet in Oceano. Romanum nomen, & omne
Imperium Magno eſt tumuli modus. obrue ſaxa
Crimine plena Deûm. ſi tota eſt Herculis Oete,
Et iuga tota vacant Bromio Nyſeïa; quare
Vnus in Ægypto Magno lapis? omnia Lagi
Rura tenêre poteſt, ſi nullo ceſpite nomen
Hæſerit. erremus populi, cinerúmque tuorum,
Magne, metu nullas Nili calcemus arenas.
Quòd ſi tam ſacro dignaris nomine ſaxum,
Adde actus tantos, monimentaq; maxima rerum:
Adde truces Lepidi motus, Alpináque bella,
Armáque Sertorî reuocato conſule victa,
Et currus, quos egit eques: commercia tuta
Gentibus, & pauidos Cilicas maris. adde ſubactam
Barba-

Barbariem, gentéſque vagas, & quicquid in Euro
Regnorum, Boreáque iacet. dic ſemper ab armis
Ciuilem repetiſſe togam: ter curribus actis
Contentum patriæ multos donaſſe triumphos.
Quis capit hæc tumulus? ſurgit miſerabile buſtum
Non vllis plenum titulis, non ordine tanto
Faſtorum: ſolitúmque legi ſuper alta Deorum
Culmina, & extructos ſpoliis hoſtilibus arcus,
Haud procul eſt ima Pompeii nomen arena,
Depreſſum tumulo, quod nõ legat aduena rectus,
Quod niſi monſtratum Romanus tranſeat hoſpes.
Noxia ciuili tellus Ægyptia fato,
Haud equidem immeritò Cumanæ carmine Vatis
Cautum, ne Nili Peluſia tangeret ora
Heſperius miles, ripáſque æſtate tumentes.
Quid tibi ſæua precer pro tanto crimine tellus?
Vertat aquas Nilus, quo naſcitur orbe, retentus,
Et ſteriles egeant hybernis imbribus agri,
Totáque in Æthiopum putres ſoluaris arenas.
Nos in templa tuam Romana accepimus Iſin,
Semideosq̃; canes, & ſiſtra iubentia luctus,
Et quem tu plangens hominem teſtaris Oſirim:
Tu noſtros Ægypte tenes in puluere Manes.
Tu quoque cũm ſæuo dederis iam templa tyranno,
Nondum Pompeii cineres ô Roma petiſti:
Exul adhuc iacet vmbra ducis. ſi ſecula prima
Victoris timuere minas; nunc excipe ſaltem
Oſſa tui Magni, ſi nondum ſubruta fluctu
Inuiſa tellure ſedent. quis buſta timebit?
Quis ſacris dignam mouiſſe verebitur vrnam?
Imperet hoc nobis vtinam ſcelus, & velit vti
Noſtro Roma ſinu: ſatis ô nimiumq̃; beatus,
Si mihi contingat manes transferre reuulſos

Auſoniam, ſi tale ducis violare ſepulcrum.
Forſitan aut ſulco ſterili cùm poſcere finem
A Superis, aut Roma volet feralibus Auſtris,
Ignibus aut nimiis, aut terræ tecta mouenti:
Conſilio, iuſſuq; Deûm tranſibis in vrbem,
Magne, tuam, ſummuſq; feret tua buſta ſacerdos.
Nam quis ad exuſtam Cancro torrente Syenen
Ibit, & imbrifera ſiccas ſub Pleiade Thebas
Spectator Nili: quis rubri ſtagna profundi,
Aut Arabum portus mercis mutator Eoæ,
Magne, petet, quem non tumuli venerabile ſaxum,
Et cinis in ſummis forſan turbatus arenis
Aduertet? manéſque tuos placare iubebit,
Et Caſio præferre Ioui? nil iſta nocebunt
Famæ buſta tuæ. templis, auróque ſepultus
Vilior vmbra fores: nunc eſt pro numine ſummo,
Hoc tumulo Fortuna iacens. auguſtius aris
Victoris Libyco pulſatur ab æquore ſaxum.
Tarpeiis qui ſæpe Deis ſua tura negârunt,
Incluſum fuſco venerantur ceſpite fulmen.
Proderit hoc olim, quòd non manſura ſepulcri
Ardua marmoreo ſurrexit pondere moles.
Pulueris exigui ſparget non longa vetuſtas
Congeriem, buſtúmque cadet, mortiſq; peribunt
Argumenta tuæ. veniet felicior ætas,
Qua ſit nulla fides ſaxum monſtrantibus iſtud:
Atque erit Ægyptus populis fortaſſe nepotum
Tam mendax Magni tumulo, quã Creta Tonantis.

M. ANNÆI
LVCANI
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ
LIBER NONVS.

AT non in Pharia manes iacuêre fauilla,
Nec cinis exiguus tantam compeſcuit vmbram:
Proſiluit buſto, ſemuſtaq́; membra relinquens,
Degeneremq́; rogum, ſequitur conuexa Tonantis.
Quà niger aſtriferis connectitur axibus aër:
Quódque patet terras inter, lunæq́; meatus
Semidei manes habitant, quos ignea virtus
Innocuos vitæ patientes ætheris imi
Fecit, & æternos animam collegit in orbes.
Non illuc auro poſiti, nec ture ſepulti
Perueniunt. illîc poſtquam ſe lumine vero
Impleuit, ſtellasq́; vagas miratur, & aſtra
Fixa polis, vidit quanta ſub nocte iaceret
Noſtra dies, riſitq́; ſui ludibria trunci.
Hinc ſuper Emathiæ campos, & ſigna cruenti
Cæſaris, ac ſparſas volitauit in æquore claſſes;
Et ſcelerum vindex in ſancto pectore Bruti
Sedit, & inuicti poſuit ſe mente Catonis.
Ille vbi pendebant caſus, dubiumq́; manebat,

Quem mundi dominum facerent ciuilia bella,
Oderat & Magnum, quamuis comes iſſet in arma
Auſpiciis raptus patriæ, ductuq́ Senatus.
At poſt Theſſalicas clades iam pectore toto
Pompeianus erat. patriam tutore carentem
Excepit, populi trepidantia membra refouit,
Ignauis manibus proiectos reddidit enſes:
Nec regnum cupiens geſſit ciuilia bella,
Nec ſeruire timens. nil cauſa fecit in armis
Ipſe ſua: tota poſt Magni funera partes
Libertatis erant: quas ne per littora fuſas
Colligeret rapido victoria Cæſaris actu,
Corcyræ ſecreta petit, ac mille carinis
Abſtulit Emathiæ ſecum fragmenta ruinæ.
Quis ratibus tantis fugientia crederet ire
Agmina? quis pelagus victas arctaſſe carinas?
Dorida tunc Malean, & apertã Tænaron vmbris,
Inde Cythera petit: Boreaq́ vrgente carinas
Creta fugit: Dictæa legit, cedentibus vndis,
Littora tunc auſum claſſi præcludere portus
Impulit, ac ſæuas meritum Phycunta rapinas
Sparſit: & hinc placidis alto delabitur auris
In littus Palinure tuum: (neq́ enim æquore tantùm
Auſonio monimenta tenes: portúſque quietos
Teſtatur Libye Phrygio placuiſſe magiſtro.)
Cùm procul ex alto tendentes vela carinæ
Ancipites tenuêre animos, ſocióſne malorum,
An veherent hoſtes: præceps facit omne timendum
Victor, & in nulla non creditur eſſe carina.
Aſt illæ puppes luctus, planctúſque ferebant,
Et mala vel duri lacrymas motura Catonis.
Nam poſtquam fruſtra precibus Cornelia nautas
Priuignique fugam tenuit, ne fortè repulſus

Littori-

Littoribus Phariis remearet in æquora truncus,
Oſtenditq́; rogum non iuſti flamma ſepulcri:
Ergo indigna fui, dixit, Fortuna, marito
Accendiſſe rogum, gelidos effuſa per artus
Incubuiſſe viro, laceros exurere crines,
Membráque diſperſi pelago componere Magni?
Vulneribus cunctis largos infundere fletus?
Oſſibus, & tepida veſtes implere fauilla?
Quicquid ab extincto licuiſſet tollere buſto,
In templis ſparſura Deûm. ſine funeris vllo
Ardet honore rogus: manus hoc Ægyptia forſan
Obtulit officium graue manibus. ô bene nudi
Craſſorum cineres! Pompeio contigit ignis
Inuidia maiore Deûm. ſimilis'ne malorum
Sors mihi ſemper erit? nunquam dare buſta licebit
Coniugibus: nunquã plenas plangemus ad vrnas?
Quid porrò tumulis opus eſt, aut vlla requiris
Inſtrumenta dolor? non toto pectore portas
Impia Pompeium? non imis hæret imago
Viſceribus? quærat cineres victura ſuperſtes.
Nunc tamen hic, longè qui fulget luce maligna,
Ignis, adhuc aliquid, Phario de littore ſurgens
Oſtendit mihi, Magne, tui: iam flamma reſedit,
Pompeiumq́; ferens vaneſcit Solis ad ortus
Fumus, & inuiſi tendunt mihi carbaſa venti.
Non mihi nunc tellus Pompeio ſiqua triumphos
Victa dedit, non alta terens Capitolia currus
Gratior: elapſus felix de pectore Magnus:
Hunc volumus, quem Nilus habet, terraq́; nocenti
Non hærere queror: crimen commendat arenas.
Linquere, ſi qua fides, Peluſia littora nolo.
Tu pete bellorum caſus, & ſigna per orbem,
Sexte, paterna moue: namq; hæc mandata reliquit

Pom-

Pompeius vobis in noſtra condita cura,
Me cùm fatalis letò damnauerit hora,
Excipite ô nati bellum ciuile, nec vnquam,
Dum terris aliquis noſtra de ſtirpe manebit,
Cæſaribus regnare vacet. vel ſceptra, vel vrbes
Libertate ſua validas impellite fama
Nominis: has vobis parteis, hæc arma relinquo.
Inueniet claſſes quiſquis Pompeius in vndas
Venerit: & noſter nullis non gentibus hæres
Bella dabit: tantũ indomitos, memoresq́; paterni
Iuris habete animos. vni parêre decebit,
Si faciet partes pro libertate, Catoni.
Exolui tibi, Magne, fidem, mandata peregi.
Inſidiæ valuêre tuæ, deceptáque vixi,
Ne mihi commiſſas auferrem perfida voces.
Iam nunc te per inane chaos, per Tartara, coniux,
Si ſunt vlla, ſequar: quàm longo tradita leto
Incertum eſt: pœnas animæ viuacis ab ipſa
Ante feram. potuit cernens tua vulnera, Magne,
Non fugere in mortem: planctu contuſa peribit:
Effluet in lacrymas: nunquam veniemus ad enſes,
Aut laqueos, aut præcipites per inania iactus.
Turpe mori poſt te ſolo non poſſe dolore.
Sic vbi fata, caput ferali obducit amictu,
Decreuitq́; pati tenebras, puppiſque cauernis
Delituit: ſæuumq́; arctè complexa dolorem
Perfruitur lacrymis, & amat pro coniuge luctum.
Illam non fluctus, ſtridensq́; rudentibus Eurus
Mouit, & exurgens ad ſumma pericula clamor:
Votáque ſollicitis faciens contraria nautis,
Compoſita in mortem iacuit, fauitque procellis.
Prima ratem Cypros ſpumantibus accipit vndis:
Inde tenens pelagus, ſed iam moderatior, Eurus

In

In Libycas egit ſedes, & caſtra Catonis.
Triſtis, vt in multo mens eſt præſaga timore,
Aſpexit patrios comites à littore Magnus,
Et fratrem: medias præceps tunc fertur in vndas.
Dic vbi ſit, germane, parens: ſtat ſumma, caputq́;
Orbis, an occidimus? Romanaq́; Magnus ad vmbras
Abſtulit? hæc fatur: quem contra talia frater:
O felix, quem ſors alias diſperſit in oras,
Quiq́; nefas audis: oculos, germane, nocenteis
Spectato genitore fero. non Cæſaris armis
Occubuit, dignóque perît auctore ruinæ.
Rege ſub impuro Nilotica rura tenente,
Hoſpitii fretus Superis, & munere tanto
In proauos, cecidit donati victima regni.
Vidi ego magnanimi lacerantes pectora patris:
Nec credens Pharium tantum potuiſſe tyrannum,
Littore Niliaco ſocerum iam ſtare putaui.
Sed me nec ſanguis, nec tantum vulnera noſtri
Affecêre ſenis, quantum geſtata per vrbes
Ora ducis, quæ transfixo ſublimia pilo
Vidimus: hæc, fama eſt, oculis victoris iniqui
Seruari, ſcelerisq́; fidem quæſiſſe tyrannum.
Nam corpus Phariæne canes, auidæq́; volucres
Diſtulerint, an furtiuus, quem vidimus, ignis
Soluerit, ignoro. quæcunque iniuria fati
Abſtulit hos artus, Superis hæc crimina dono:
Seruata de parte queror. Cùm talia Magnus
Audiſſet: non in gemitus, lacrymáſque dolorem
Effudit, iuſtáque furens pietate profatur:
Præcipitate rates è ſicco littore nautæ;
Claſſis in aduerſos erumpat remige ventos:
Ite duces mecum: nunquam ciuilibus armis

Tanta

Tanta fuit merces, inhumatos condere manes,
Sanguine ſemiuiri Magnum ſatiare tyranni.
Non ego Pellæas arces, adytiſq; retectum
Corpus Alexandri pigra Mareotide mergam?
Non mihi Pyramidum tumulis euulſus Amaſis,
Atque alii reges Nilo torrente natabunt?
Omnia dent pœnas nudo tibi, Magne, ſepulcra:
Euoluam buſto iam numen gentibus Iſin,
Et tectum lino ſpargam per vulgus Oſirim,
Et ſacer in Magni cineres mactabitur Apis,
Suppoſitíſque Deis vram caput. has mihi pœnas
Terra dabit: linquam vacuos cultoribus agros;
Nec, Nilus cui creſcat, erit: ſolúſque tenebis
Ægyptum genitor, populis ſuperiſq; fugatis.
Dixerat, & claſſem ſæuas rapiebat in vndas.
Sed Cato laudatam iuuenis compeſcuit iram.
Interea totis audito funere Magni
Littoribus ſonuit percuſſus planctibus æther:
Exemplóque carens, & nulli cognitus æuo
Luctus erat, mortem populos deflere potentis.
Sed magis, vt viſa eſt lacrymis exhauſta, ſolutas
In vultus effuſa comas, Cornelia puppe
Egrediens, rurſus geminato verbere plangunt.
Vt primùm in ſociæ peruenit littora terræ,
Collegit veſtes, miſeriq; inſignia Magni,
Armáque, & impreſſas auro, quas geſſerat olim,
Exuuias, pictáſque togas, velamina ſummo
Ter conſpecta Ioui, funeſtoq; intulit igni.
Ille fuit miſeræ Magni cinis. accipit omnis
Exemplum pietas, & toto littore buſta
Surgunt Theſſalicis reddentia manibus ignem.
Sic, vbi depaſtis ſubmittere gramina campis,
Et renouare parans hybernas Appulus herbas,

Igne

Igne fouet terras, ſimul & Garganus, & arua
Vulturis, & calidi lucent buceta Matini.
Non tamen ad Magni peruenit gratius vmbram,
Omne quòd in Superos audet conuicia vulgus,
Pompeiúmque Deis obicit, quàm pauca Catonis
Verba, ſed à pleno venientia pectore veri.
Ciuis obît (inquit) multo maioribus impar
Noſſe modum iuris, ſed in hoc tamen vtilis æuo,
Cui non vlla fuit iuſti reuerentia, ſalua
Libertate potens, & ſolus plebe parata
Priuatus ſeruire ſibi, rectórque Senatus,
Sed regnantis, erat. nil belli iura popoſcit:
Quæq; dari voluit, voluit ſibi poſſe negari.
Immodicas poſſedit opes: ſed plura retentis
Intulit: inuaſit ferrum, ſed ponere norat.
Prætulit arma togæ: ſed pacem armatus amauit.
Iuuit ſumta ducem, iuuit dimiſſa poteſtas.
Caſta domus, luxuq́; carens, corruptaq́; nunquam
Fortuna domini. clarum, & venerabile nomen
Gentibus, & multum noſtræ quod proderat vrbi:
Olim vera fides Sylla Marióque receptis
Libertatis obît: Pompeio rebus ademto
Nunc & ficta perît. non iam regnare pudebit:
Nec color imperii, nec frons erit vlla Senatus.
O felix, cui ſumma dies fuit obuia victo,
Et cui quærendos Pharium ſcelus obtulit enſes:
Forſitan in ſoceri potuiſſes viuere regno.
Scire mori, ſors prima viris, ſed proxima cogi.
Et mihi, ſi fatis aliena in iura venimus,
Da talem Fortuna Iubam: non deprecor hoſti
Seruari, dum me ſeruet ceruice reciſa.
Vocibus his maior, quàm ſi Romana ſonarent
Roſtra ducis laudes, generoſam venit ad vmbram

Mortis

Mortis honos. fremit interea diſcordia vulgi
Caſtrorum, belliq́; piget poſt funera Magni:
Cùm Tarcho in motu linquendi ſigna Catonis
Suſtulit; hunc rapta fugientem claſſe ſecutus
Littus in extremum, tali Cato voce notauit:
O nunquam pacate Cilix! iterum'ne rapinas
Vadis in æquoreas? Magnum Fortuna remouit:
Iam pelago pirata redis. tunc reſpicit omneis
In cœtu, motúq; viros: quorum vnus aperta
Mente fugæ, tali compellat voce regentem:
Nos Cato, da veniam, Pompeii duxit in arma,
Non belli ciuilis amor, partéſque fauore
Fecimus. ille iacet, quem paci prætulit orbis,
Cauſáq; noſtra perit: patrios permitte penates,
Deſertámq; domum, dulcéſque reuiſere natos.
Nam quis erit finis, ſi nec Pharſalia, pugnæ,
Nec Pompeius erit? perierunt tempora vitæ,
Mors eat in tutum: iuſtas ſibi noſtra ſenectus
Proſpiciat flammas. bellum ciuile ſepulcra
Vix ducibus præſtare poteſt. non barbara victos
Regna manent: nõ Armenium mihi ſæua minatur,
Aut Scythicum Fortuna iugum: ſub iura togati
Ciuis eo. quiſquis Magno viuente ſecundus,
Hic mihi primus erit: ſacris præſtabitur vmbris
Summus honor: dominum, quem clades cogit, ha-
Nullũ, Magne, ducẽ. te ſolũ in bella ſecutus, (bebo:
Poſt te, fata ſequar: neq; enim ſperare ſecunda
Fas mihi, nec liceat. Fortuna cuncta tenentur
Cæſaris: Emathium ſparſit victoria ferrum.
Clauſa fides miſeris, & toto ſolus in orbe eſt,
Qui velit, ac poſſit victis præſtare ſalutem.
Pompeio, ſcelus eſt bellum ciuile, peremto,
Quo fuerat viuente, fides. ſi publica iura,

Si ſemper patriam ſequeris Cato, ſigna petamus
Romanus quæ Conſul habet. ſic ille profatus
Inſiluit puppi, iuuenum comitante tumultu.
Actum Romanis fuerat de rebus, & omnis
Indiga ſeruitii feruebat littore plebes:
Erupêre ducis ſacro de pectore voces:
Ergo pari voto geſſiſti bella iuuentus
Tu quoque pro dominis, & Pompeiana fuiſti,
Non Romana manus? quòd non in regna laboras,
Quòd tibi, non ducibus, viuis, morienſq; quòd orbẽ
Acquiris nulli, quòd iam tibi vincere tutum eſt,
Bella fugis, quæriſq; iugum ceruice vacante,
Et neſcis ſine rege pati. nunc cauſa pericli
Digna viris. veſtro potuit Pompeius abuti
Sanguine: nunc patriæ iugulos enſéſque negatis,
Cùm propè libertas. vnum Fortuna reliquit
Iam tribus è dominis. pudeat: plus regia Nili
Contulit in leges, & Parthi militis arcus.
Ite ô degeneres, Ptolemæi munus, & arma
Spernite. quis veſtras vlla putet eſſe nocenteis
Cæde manus? credet facileis ſibi terga dediſſe,
Credet ab Emathiis primos fugiſſe Philippis.
Vadite ſecuri: meruiſtis iudice vitam
Cæſare, non armis, non obſidione ſubacti.
O famuli turpes, domini poſt fata prioris
Itis ad hæredem. cur non maiora mereri,
Quàm vitam, veniamq; libet? rapiatur in vndas
Infelix Magni coniux, proléſque Metelli:
Ducite Pompeios: Ptolemæi vincite munus.
Noſtra quoque inuiſo quiſquis feret ora tyranno,
Non parua mercede dabit. ſciat iſta iuuentus
Ceruicis precio bene ſe mea ſigna ſecutam.
Quin agitè, & magna meritum cum cæde parate:

O Ignauum

Ignauum ſcelus eſt tantùm fuga. dixit: & omneis
Haud aliter medio reuocauit ab æquore puppes,
Quàm ſimul effetas linquunt examina ceras,
Atque oblîta faui non miſcent nexibus alas,
Sed ſibi quæque volat, nec iam deguſtat amarum
Deſidioſa thymum: tum ſi ſonus increpat æris,
Attonitæ poſuêre fugam, ſtudiúmque laboris
Florigeri repetunt, & ſparſi mellis amorem:
Gaudet in Hyblæo ſecurus gramine paſtor
Diuitias ſeruaſſe caſæ: ſic voce Catonis
Inculcata viris iuſti patientia Martis.
Iámque actu belli non doctas ferre quietem
Conſtituit menteis, ſeriéque agitare laborum.
Primùm littoreis miles laſſatur arenis.
Proximus in muros, & mœnia Cyrenarum
Eſt labor: excluſus nulla ſe vindicat ira:
Pœnáque de victis ſola eſt, viciſſe, Catoni.
Inde peti placuit Libyci contermina Mauris
Regna Iubæ, ſed iter mediis Natura negabat
Syrtibus: has audax ſperat ſibi cedere virtus.
Syrtes vel primam mundo Natura figuram
Cùm daret, in dubio pelagi terræq; reliquit.
(Nam neq; ſubſedit penitus, quò ſtagna profundi
Acciperet, nec ſe defendit ab æquore tellus:
Ambigua ſed lege loci iacet inuia ſedes:
Æquora fracta vadis, abruptáque terra profundo,
Et poſt multa ſonant proiecti littora fluctus.
Sic malè deſeruit, nullóſque exegit in vſus
Hanc partem natura ſui.) vel plenior alto
Olim Syrtis erat pelago, penitúſque natabat:
Sed rapidus Titan ponto ſua lumina paſcens,
Æquora ſubduxit zonæ vicina peruſtæ:
Et nunc pontus adhuc Phœbo ſiccante repugnat.

Mox

Mox vbi damnoſum radios admouerit æuum,
Tellus Syrtis erit: nam iam breuis vnda ſupernè
Innatat, & latè periturum deficit æquor.
Vt primùm remis actum mare propulit omne
Claſſis onus, denſis fremuit niger imbribus Auſter
In ſua regna furens: tentatum claſſibus æquor
Turbine defendit, longéque à Syrtibus vndas
Egit, & illato confregit littore pontum.
Tum quarum recto deprendit carbaſa malo
Eripuit nautis, fruſtráque rudentibus auſis
Vela negare Noto, ſpatium vicêre carinæ,
Atque vltra proram tumuit ſinus. omnia ſiquis
Prouidus antennæ ſuffixit lintea ſummæ,
Vincitur, & nudis auertitur armamentis.
Sors melior claſſi, quæ fluctibus incidit altis,
Et certo iactata mari. quæcunque leuatæ
Arboribus cæſis flatum effudêre prementem:
Abſtulit has ventis liber contraria voluens
Æſtus, & obnixum victor detruſit in Auſtrum.
Has vada deſtituunt, atque interrupta profundo
Terra ferit puppes: dubióque obnoxia fato
Pars ſedet vna ratis, pars altera pendet in vndis.
Tunc magis impactum breuibus mare, terraq́; ſæuit
Obuia conſurgens: quamuis eliſus ab Auſtro,
Sæpe tamen cumulos fluctus non vincit arenæ.
Eminet in tergo pelagi procul omnibus aruis,
Inuiolatus aqua, ſicci iam pulueris agger,
Stant miſeri nautæ, terræq́; hærente carina
Littora nulla vident. ſic partem intercipit æquor:
Pars ratium maior regimen, clauúmque ſecuta eſt,
Tuta fuga, nautáſque loci ſortita peritos,
Torpentem Tritonos adit illæſa paludem.
Hanc, vt fama, Deus, quem toto littore pontus

Audit ventoſa perflántem murmura concha,
Hanc & Pallas amat: patrio quæ vertice nata
Terrarum primam Libyen (nam proxima cœlo eſt,
Vt probat ipſe calor) tetigit: ſtagnique quieta
Vultus vidit aqua, poſuitq; in margine plantas,
Et ſe dilecta Tritonida dixit ab vnda.
Quam iuxta Lethes tacitus prælabitur amnis
Infernis, vt fama, trahens obliuia venis:
Atque inſopiti quondam tutela draconis,
Heſperidum pauper ſpoliatis frondibus hortus.
Inuidus, annoſo famam qui derogat æuo,
Qui vates ad vera vocat. Fuit aurea ſilua,
Diuitiisq; graues, & fuluo germine rami,
Virgineuſque chorus nitidi cuſtodia luci,
Et nunquam ſomno damnatus lumina ſerpens,
Robora complexus rutilo curuata metallo.
Abſtulit arboribus pretium, nemoríque laborem
Alcides: paſſusq; inopes ſine pondere ramos
Rettulit Argolico fulgentia poma tyranno.
His igitur depulſa locis, eiectáque claſſis
Syrtibus, haud vltrà Garamantidas attigit vndas:
Sed duce Pompeio Libyes melioris in oris
Manſit. at impatiens virtus hærere Catonis
Audet in ignotas agmen committere gentes,
Armorum fidens, & terra cingere Syrtim.
Hæc eadem ſuadebat hyems, quæ clauſerat æquor.
Et ſpes imber erat, nimios metuentibus ignes:
Vt neque ſole viam, nec duro frigore ſæuam,
Inde polo Libyes, hinc bruma temperet annus:
Atque ingreſſurus ſteriles, ſic fatur, arenas.
O quibus vna ſalus placuit mea caſtra ſecutis
Indomita ceruice mori, componite mentes
Ad magnum virtutis opus, ſummosq; labores.

Vadimus

Vadimus in campos ſteriles, exuſtáque mundi,
Quà nimius Titan, & raræ in fontibus vndæ,
Siccáque letiferis ſqualent ſerpentibus arua,
Durum iter. ad leges, patriaq́ ruentis amorem
Per mediam Libyen veniant, atque inuia tentent,
Si quibus in nullo poſitum eſt euadere voto,
Si quibus ire ſat eſt. neq. enim mihi fallere quẽquam
Eſt animus, tectóque metu perducere vulgus.
Hi mihi ſint comites, quos ipſa pericula ducent,
Qui me teſte, pati, vel quæ triſtiſſima, pulcrum,
Romanumq́ putant. at qui ſponſore ſalutis
Miles eget, capiturq́ animæ dulcedine, vadat
Ad dominum meliore via. dum primus arenas
Ingrediar, primusq́ gradus in puluere ponam,
Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat ſerpens; fatóque pericula veſtra
Prætentate meo: ſitiat, quicunque bibentem
Viderit: aut vmbras nemorum quicunq́ petentem,
Æſtuet: aut equitem peditum præcedere turmas,
Deficiat; ſi quo fuerit diſcrimine notum
Dux, an miles eam. ſerpens, ſitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti: Gaudet patientia duris.
Lætius eſt, quoties magno ſibi conſtat, honeſtum.
Sola poteſt Libye turbam præſtare malorum,
Vt deceat fugiſſe viros. Sic ille calentes
Incendit virtute animos, & amore laborum,
Irreducemq́ viam deſerto limite carpit:
Et ſacrum paruo nomen clauſura ſepulcro
Inuaſit Libye ſecuri fata Catonis.
Tertia pars rerum Libye, ſi credere famæ
Cuncta velis: at ſi ventos cœlumq́ ſequaris,
Pars erit Europæ. nec enim plus littora Nili,
Quàm Scythicus Tanais primis à Gadibus abſunt:

Vnde Europa fugit Libyen, & littora flexu
Oceano fecère locum: ſed maior in vnam
Orbis abît Aſiam. nam cùm communiter iſtæ
Effundant Zephyrum, Boreæ latus illa ſiniſtrum
Contingens, dextrúmque Noti, diſcedit in ortus,
Eurum ſola tenens. Libycæ quod fertile terræ eſt,
Vergit in occaſus: ſed & hæc non fontibus vllis
Soluitur: Arctoos raris Aquilonibus imbres
Accipit, & noſtris reficit ſua rura ſerenis.
In nullas vitiatur opes, non ære, nec auro
Excoquitur, nullo glebarum crimine, pura,
Et penitus terra eſt. tantum Mauruſia genti
Robora diuitiæ, quarum non nouerat vſum:
Sed citri contenta comis viuebat, & vmbra.
In nemus ignotum noſtræ venêre ſecures:
Extremóque epulas, menſáſque petiuimus orbe.
At quæcunque vagam Syrtim complectitur ora
Sub nimio proiecta die, vicina peruſti
Ætheris, exurit meſſes, & puluere Bacchum
Enecat, & nulla putris radice tenetur.
Temperies vitalis abeſt: & nulla ſub illa
Cura Iouis terra eſt: Natura deſide torpet
Orbis, & immotis annum non ſentit arenis.
Hoc tam ſegne ſolum raras tamen exerit herbas,
Quas Naſamon gens dura legit, qui proxima ponto
Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis
Syrtis alit. nam littoreis populator arenis
Imminet, & nulla portus tangente carina,
Nouit opes. ſic cum toto commercia mundo
Naufragiis Naſamones habent. hâc ire Catonem
Dura iubet virtus. illîc ſecura iuuentus
Ventorum, nulláſque timens tellure procellas,
Æquoreos eſt paſſa metus. nam littore ſicco,

Quàm

Quàm pelago, Syrtis violentiùs excipit Auſtrum,
Et terra magis ille nocet, non montibus ortum
Aduerſis frangit Libye, ſcopulisque repulſum
Diſſipat, & liquidas è turbine ſoluit in auras:
Nec ruit in ſyluas, annoſáque robora torquens
Laſſatur: patet omne ſolum, libérque meatu
Æoliam rabiem totis exercet arenis:
At non imbriferam cum torto puluere nubem
In flexum violentus agit: pars plurima terræ
Tollitur, & nunquam reſoluto vertice pendet.
Regna videt pauper Naſamon errantia vento,
Diſcuſſasq; domos: volitantq; à culmine raptæ
Detecto Garamante caſæ. non altiùs ignis
Rapta vehit: quantúmque licet conſurgere fumo,
Et violare diem, tantum tenet aëra puluis.
Tum quoque Romanum ſolito violentior agmen
Aggreditur, nullúsque poteſt conſiſtere miles,
Inſtabilis raptis etiam, quas calcat, arenis.
Concuteret terras, orbémque à ſede moueret,
Si ſolida Libye compage, & pondere duro
Clauderet exeſis Auſtrum ſcopuloſa cauernis:
Sed quia mobilibus facilis turbatur arenis,
Nuſquam luctando ſtabilis manet: imaq; tellus
Stat, quia ſumma fugit. galeæ, & ſcuta virorum,
Piláque contorſit violento ſpiritus actu,
Intentúsque tulit magni per inania cœli.
Illud in externa forſan longéque remota
Prodigium tellure fuit: delapſaq; cœlo
Arma timent gentes, hominúmque erepta lacertis
A Superis demiſſa putant. ſic illa profectò
Sacrifico cecidêre Numæ, quæ lecta iuuentus
Patritia ceruice mouet: ſpoliauerat Auſter
Aut Boreas populos ancilia noſtra ferentes.

Sic orbem torquente Noto Romana iuuentus
Procubuit, metuénsque rapi, conſtrinxit amictus,
Inſeruitq; manus terræ: nec pondere ſolo,
Sed nixu iacuit, vix ſic immobilis Auſtro,
Qui ſuper ingenteis cumulos inuoluit arenæ,
Atque operit tellure viros. vix tollere miles
Membra valet, multo congeſtu pulueris hærens.
Alligat & ſtantes affuſæ magnus arenæ
Agger, & immoti terra ſurgente tenentur.
Saxa tulit penitus diſcuſſis proruta muris,
Effuditq; procul miranda ſorte malorum:
Qui nullas vidêre domos, vidêre ruinas.
Iamq; iter omne latet: nec ſunt diſcrimina terræ
Vlla, niſi ætheriæ medio velut æquore flammæ.
Sideribus nouere vias: nec ſidera tota
Oſtendit Libycæ finitor circulus oræ,
Multáque deuexo terrarum margine celat.
Vtque calor ſoluit, quem torſerat aëra ventus,
Incenſúsque dies, manant ſudoribus artus:
Arent ora ſiti: conſpecta eſt parua maligna
Vnda procul vena: quam vix è puluere miles
Corripiens, patulum galea confudit in orbem,
Porrexítque duci. ſqualebant puluere fauces
Cunctorum: minimúmque tenens dux ipſe liquoris
Inuidioſus erat. Mêne, inquit, degener vnum
Miles in hac turba vacuum virtute putaſti?
Vſque adeò mollis, primiſq; caloribus impar
Sum viſus? quanto pœna tu dignior iſta,
Qui populo ſitiente bibas! ſic concitus ira
Excuſſit galeam, ſuffecitq; omnibus vnda.
Ventū erat ad templum, Libycis quod gentibus vnū
Inculti Garamantes habent: ſtat corniger illîc
Iupiter, vt memorant, ſed non aut fulmina vibrans,

Aut

Aut ſimilis noſtro, ſed tortis cornibus Ammon.
Non illic Libycæ poſuerunt ditia gentes
Templa: nec Eois ſplendent donaria gemmis.
Quanuis Æthiopum populis, Arabúmque beatis
Gentibus, atque Indis vnus ſit Iupiter Ammon,
Pauper adhuc Deus eſt, nullis violata per æuum
Diuitiis delubra tenens: morúmque priorum
Numen Romano templum defendit ab auro.
Eſſe locis Superos teſtatur ſilua per omnem
Sola virens Libyen. nam quicquid puluere ſicco
Separat ardentem tepida Berenicida Lepti,
Ignorat frondes: ſolus nemus extulit Ammon.
Siluarum fons cauſa loco, qui putria terræ
Alligat, & domitas vnda connectit arenas.
Sic quoque nil obſtat Phœbo, cũ cardine ſummo
Stat librata dies: truncum vix protegit arbor:
Tam breuis in medium radiis compellitur vmbra.
Deprenſum eſt hunc eſſe locum, quà circulus alti
Solſtitii medium ſignorum percutit orbem.
Non obliqua meant, nec Tauro Scorpius exit
Rectior, aut Aries donat ſua tempora Libræ,
Aut Aſtræa iubet lentos deſcendere Piſces.
Par Geminis Chiron, & idem quod Carcinos ardens
Humidus Ægoceros: nec plus Leo tollitur Vrna.
At tibi, quæcunque es Libyco gens igne diremta,
In Noton vmbra cadit, quæ nobis exit in Arcton.
Te ſegnis Cynoſura ſubit: tu ſicca profundo
Mergi plauſtra putas, nullumq́; in vertice ſemper
Sidus habes immune maris, procul axis vterq; eſt,
Et fuga ſignorum medio rapit omnia cœlo.
Stabant ante fores populi, quos miſerat Eos,
Cornigeriq́; Iouis monitu noua fata petebant:
Sed Latio ceſſêre duci: comitéſque Catonem

Orant, exploret Libycum memorata per orbem
Numina, de fama tam longi iudicet aui.
Maximus hortator ſcrutandi voce Deorum
Euentus Labienus erat. ſors obtulit, inquit,
Et fortuna viæ, tam magni numinis ora,
Conſiliúmque Dei: tanto duce poſſumus vti
Per Syrtes, bellíque datos cognoſcere caſus.
Nam cui crediderim Superos arcana daturos,
Dicturósque magis, quàm ſancto vera Catoni?
Certè vita tibi ſemper directa ſupernas
Ad leges, ſequeríſque Deum. datur ecce loquendi
Cum Ioue libertas: inquire in fata nefandi
Cæſaris, & patriæ venturos excute mores:
Iure ſuo populis vti, legúmque licebit,
An bellum ciuile perit. tua pectora ſacra
Voce reple: duræ ſaltem virtutis amator
Quære quid eſt virtus, & poſce exemplar honeſti.
Ille Deo plenus, tacita quem mente gerebat,
Effudit dignas adytis è pectore voces.
Quid quæri Labiene iubes? an liber in armis
Occubuiſſe velim potiùs, quàm regna videre?
An ſit vita nihil, ſed longam differat ætas?
An noceat vis vlla bono? Fortunáque perdat
Oppoſita virtute minas? laudandáque velle
Sit ſatis, & nunquam ſucceſſu creſcat honeſtum?
Scimus, & hoc nobis non altiùs inſeret Ammon.
Hæremus cuncti Superis, temploque tacente
Nil facimus non ſponte Dei: nec vocibus vllis
Numen eget: dixitq́ue ſemel naſcentibus auctor
Quicquid ſcire licet: ſterileis nec legit arenas,
Vt caneret paucis, merſitq́ue hoc puluere verum:
Eſt'ne Dei ſedes niſi terra, & pontus, & aër,
Et cœlum, & virtus? Superos quid quærimus vltra?

Iuppiter

Iuppiter eſt quodcunque vides, quocunq; moueris.
Sortilegis egeant dubii, ſempérque futuris
Caſibus ancipites: me non oracula certum,
Sed mors certa facit: pauido, fortíque cadendũ eſt.
Hoc ſatis eſt dixiſſe Iouem. Sic ille profatur:
Seruatáque fide templi diſcedit ab aris,
Non exploratum populis Ammona relinquens.
Ipſe manu ſua pila gerens, præcedit anheli
Militis ora pedes: monſtrat tolerare labores,
Non iubet: & nulla vehitur ceruice ſupinus,
Carpentóve ſedens. ſomni parciſſimus ipſe eſt,
Vltimus hauſtor aquæ. cùm tandem fonte reperto
Indiga cogatur latices potare iuuentus,
Stat, dum lixa bibat. Si veris magna paratur
Fama bonis, & ſi ſucceſſu nuda remoto
Inſpicitur Virtus, quicquid laudamus in vllo
Maiorum, fortuna fuit. quis Marte ſecundo,
Quis tantum meruit populorum ſanguine nomen?
Hunc ego per Syrtes, Libyæq; extrema triumphum
Ducere maluerim, quàm ter Capitolia curru
Scandere Pompeii, quàm frangere colla Iugurthæ.
Ecce parens verus patriæ, digniſſimus aris
Roma tuis; per quem nunquam iurare pudebit,
Et quem, ſi ſteteris vnquam ceruice ſoluta,
Tunc olim factura Deum. Iam ſpiſſior ignis,
Et plaga, quam nullam Superi mortalibus vltra
A medio fecêre die, calcatur, & vnda
Rarior: inuentus mediis fons vnus arenis
Largus aquæ: ſed quem ſerpentum turba tenebat
Vix capiente loco. ſtabant in margine ſiccæ
Aſpides, in mediis ſitiebant Dipſades vndis.
Ductor, vt aſpexit perituros fonte relicto,
Alloquitur: Vana ſpecie conterrite leti

Ne dubita miles tutos haurire liquores:
Noxia ſerpentum eſt admiſto ſanguine peſtis:
Morſu virus habent, & fatum dente minantur:
Pocula morte carent. dixit; dubiumq; venenum
Hauſit: & in tota Libyæ fons vnus arena
Ille fuit, de quo primus ſibi poſceret vndam.
Cur Libycus tantis exundet peſtibus aër
Fertilis in mortes, aut quid ſecreta nocenti
Miſcuerit Natura ſolo, non cura, laborq;
Noſter ſcire valet: niſi quòd vulgata per orbem
Fabula pro vera decepit ſecula cauſa.
Finibus extremis Libyes, vbi feruida tellus
Accipit Oceanum demiſſo ſole calentem,
Squalebant latè Phorcynidos arua Meduſæ,
Non nemorum protecta coma, non mollia ſulco,
Sed dominæ vultu conſpectis aſpera ſaxis.
Hoc primùm natura nocens in corpore ſæuas
Eduxit peſtes: illis è faucibus angues
Stridula fuderunt vibratis ſibila linguis,
Femineæ qui more comæ per terga ſoluti,
Ipſa flagellabant gaudentis colla Meduſæ.
Surgunt aduerſa ſubrectæ fronte colubræ,
Vipereumq; fluit depexo crine venenum.
Hoc habet infelix, cunctis impunè, Meduſa,
Quod ſpectare licet. nam rictus, oráque monſtri
Quis timuit? quem, qui recto ſe lumine vidit,
Paſſa Meduſa mori eſt? rapuit dubitantia fata,
Præuenitq; metus: anima periêre retenta
Membra, nec emiſſæ riguêre ſub oſſibus vmbræ.
Eumenidum crines ſolos mouêre furores:
Cerberus Orpheo leniuit ſibila cantu:
Amphitryoniades vidit, cùm vinceret, Hydram:
Hoc monſtrum timuit genitor, numenq; ſecundum

Phorcus

Phorcus aquis, Cetóſque parens, ipſaq́; ſorores
Gorgones: hoc potuit cœlo pelagóque minari
Torporem inſolitum, mundóque obducere terram.
E cœlo volucres ſubito cum pondere lapſæ:
In ſcopulis haſêre feræ: vicina colentes
Æthiopum totæ riguerunt marmore gentes.
Nullum animal viſus patiens, ipſiq́; retrorſum
Effuſi faciem vitabant Gorgonis angues.
Illa ſub Heſperiis ſtantem Titana columnis
In cautes Atlanta dedit: cœloq́; timente
Olim Phlegræo ſtantes ſerpente gigantes,
Erexit montes, bellúmque immane Deorum
Pallados è medio confecit pectore Gorgon.
Quò poſtquam partu Danaës, & diuite nimbo
Ortum Parrhaſiæ vexerunt Perſea pennæ
Arcados auctoris citharæ, liquidæq́; palæſtræ,
Et ſubitus præpes Cyllenida ſuſtulit Harpen,
Harpen alterius monſtri iam cæde rubentem,
A Ioue dilectæ fuſo cuſtode iuuencæ:
Auxilium volucri Pallas tulit innuba fratri,
Pacta caput monſtri: terræq́; in fine Libyſſæ
Perſea Phœbeos conuerti iuſſit ad ortus,
Gorgonis auerſo ſulcantem regna volatu:
Et clypeum læuæ fuluo dedit ære nitentem,
In quo ſaxificam iuſſit ſpectare Meduſam,
Quam ſopor æternam tracturus morte quietem
Obruit haud totam. vigilat pars magna comarum,
Defenduntq́; caput protenti crinibus hydri:
Pars iacet in medios vultus, oculiq́; tenebras.
Ipſa regit trepidum Pallas, dextráque tremente
Perſeos auerſi Cyllenida dirigit Harpen,
Lata colubriferi rumpens confinia colli.
Quos habuit vultus lunati vulnere ferri

Cæſa

Cæſa caput Gorgon! quanto ſpiraſſe veneno
Ora rear! quantumq; oculos effundere mortis!
Nec Pallas ſpectare poteſt: vultúsque gelaſſent
Perſeos aduerſi, ſi non Tritonia denſos
Sparſiſſet crines, texiſſétque ora colubris.
Aliger in cœlum ſic rapta Gorgone fugit.
Ille quidem penſabat iter, propiúsque ſecabat
Æthera, ſi medias Europæ ſcinderet vrbes;
Pallas frugiferas iuſſit non lædere terras,
Et parci populis. Quis enim non præpete tanto
Æthera reſpiceret? Zephyro conuertitur ales,
Itq; ſuper Libyen, quæ, nullo conſita cultu,
Sideribus, Phœbóque vacat: premit orbita ſolis,
Exuritque ſolum: nec terra celſior vlla
Nox cadit in cœlum, lunæq; meatibus obſtat,
Si flexus oblita vagi per recta cucurrit
Signa, nec in Borean, aut in Noton effugit vmbram.
Illa tamen ſterilis tellus, fecundáque nulli
Arua bono, virus ſtillantis tabe Meduſæ
Concipiunt, dirósque fero de ſanguine rores,
Quos calor adiuuit, putríque incoxit arenæ.
Hic, quæ prima caput mouit de puluere tabes,
Aſpida ſomniferam tumida ceruice leuauit.
Plenior huic ſanguis, & craſſi gutta veneni
Decidit: in nulla plus eſt ſerpente coactum.
Ipſa caloris egens gelidum non tranſit in orbem
Sponte ſua, Nilóque tenus metitur arenas.
Sed quis erit nobis lucri pudor? inde petuntur
Huc Libycæ mortes, & fecimus aſpida mercem.
At non ſtare ſuum miſeris paſſura cruorem,
Squamiferos ingens Hæmorrhois explicat orbes:
Natus & ambiguæ coleret qui Syrtidos arua
Cherſydros, tractíque via fumante Chelydri:.

Et

Et ſemper recto lapſurus limite Cenchris:
Pluribus ille notis variatam pingitur aluum,
Quàm paruis tinctus maculis Thebanus Ophites:
Concolor exuſtis, atque indiſcretus arenis
Ammodytes: ſpináque vagi torquente Ceraſtæ:
Et Scytale ſparſis etiam nunc ſola pruinis
Exuuias poſitura ſuas: & torrida Dipſas:
Et grauis in geminum ſurgens caput Amphiſbæna:
Et Natrix violator aquæ, Iaculíque volucres,
Et contentus iter cauda ſulcare Pareas:
Oráque diſtendens auidus ſpumantia Preſter:
Oſſáque diſſoluens cum corpore tabificus Seps.
Sibiláque effundens cunctas terrentia peſtes,
Ante venena nocens, latè ſibi ſubmouet omne
Vulgus, & in vacua regnat Baſiliſcus arena.
Vos quoque, qui cunctis innoxia numina terris
Serpitis, aurato nitidi fulgore Dracones,
Peſtiferos ardens facit Africa, ducitis altum
Aëra cùm pennis, armentáque tota ſecuti
Rumpitis ingentes amplexi verbere tauros.
Nec tutus ſpatio eſt Elephas: datis omnia leto:
Nec vobis opus eſt ad noxia fata veneno.
Has inter peſtes duro Cato milite ſiccum
Emetitur iter: tot triſtia fata ſuorum,
Inſolitáſque videns paruo cum vulnere mortes.
Signiferum iuuenem Tyrrheni ſanguinis Aulum
Torta caput retrò Dipſas calcata momordit.
Vix dolor, aut ſenſus dentis fuit: ipſaq; leti
Frons caret inuidia: nec quicquam plaga minatur.
Ecce ſubit virus tacitum, carpitq; medullas
Ignis edax, calidáque incendit viſcera tabe.
Ebibit humorem circum vitalia fuſum
Peſtis, & in ſicco linguam torrere palato

Cœpit.

Cœpit. deſeſſos iret qui ſudor in artus
Non fuit, atque oculos lacrymarum vena refugit.
Non decus imperii, non mœſti iura Catonis
Ardentem tenuêre virum, quin ſpargere ſigna
Auderet, totisq; furens exquireret agris,
Quas poſcebat aquas ſitiens in corde venenum.
Ille vel in Tanain miſſus, Rhodanumq;, Padúmque
Arderet, Nilúmque bibens per rura vagantem.
Acceſſit morti Libye, fatíque minorem
Famam Dipſas habet terris adiuta peruſtis.
Scrutatur venas penitus ſqualentis arenæ:
Nunc redit ad Syrtes, & fluctus accipit ore:
Æquoreúsque placet, ſed non & ſufficit, humor.
Nec ſentit fatíque genus, mortemq; veneni:
Sed putat eſſe ſitim: ferróq; aperire tumentes
Suſtinuit venas, atque os implere cruore.
Iuſſit ſigna rapi properè Cato: diſcere nulli
Permiſſum eſt hoc poſſe ſitim. ſed triſtior illa
Mors erat ante oculos: miſeriq; in crure Sabelli
Seps ſtetit exiguus, quem fixo dente tenacem
Auulſitq; manu, pilóque affixit arenis.
Parua modo ſerpens; ſed quâ non vlla cruentæ
Tantum mortis habet. nam plagæ proxima circum
Fugit rupta cutis, pallentiaq; oſſa retexit.
Iámque ſinu laxo nudum eſt ſine corpore vulnus.
Membra natant ſanie: ſuræ fluxêre: ſine vllo
Tegmine poples erat: femorũ quoq; muſculus omnis
Liquitur, & nigra diſtillant inguina tabe.
Diſſiluit ſtringens vterum membrana, fluuntq;
Viſcera: nec, quantum toto de corpore debet,
Effluit in terras: ſæuum ſed membra venenum
Deooquit: in minimũ mors contrahit omnia virus.
Vincula neruorum, & laterum textura, cauumq;

Pectus,

Pectus, & abſtruſum fibris vitalibus, omne
Quidquid homo eſt, aperit peſtis. natura profanâ
Morte patet: manant humeri, fortéſque lacerti:
Colla, caputq́; fluunt. calido non ocyus Auſtro
Nix reſoluta cadet, nec ſolem cera ſequetur.
Parua loquor; corpus ſanie ſtillaſſe peruſtum:
Hoc & flamma poteſt. ſed quis rogus abſtulit oſſa?
Hac quoque diſcedunt, putreſq́; ſecuta medullas
Nulla manere ſinunt rapidi veſtigia fati.
Cyniphias inter peſtes tibi palma nocendi eſt:
Eripiunt omnes animam, tu ſola cadauer.
Ecce ſubit facies leto diuerſa fluenti.
Naſidium Marſi cultorem torridus agri
Percuſſit Preſter. illi rubor igneus ora
Succendit, tendítque cutem, pereunte figura,
Miſcens cuncta tumor toto iam corpore maior:
Humanumq́; egreſſa modum ſuper omnia membra
Efflatur ſanies, latè tollente veneno,
Ipſe latet penitus congeſto corpore merſus:
Nec lorica tenet diſtenti corporis auctum.
Spumeus accenſo non ſic exundat aheno
Vndarum cumulus: nec tantos carbaſa Coro
Curuauêre ſinus. tumidos iam non capit artus
Informis globus, & confuſo pondere truncus.
Intactum volucrum roſtris, epuláſque daturum
Haud impunè feris, non auſi tradere buſto,
Nondum ſtante modo, creſcens fugêre cadauer.
Sed maiora parant Libyca ſpectacula peſtes.
Impreſſit dentes Hæmorrhois aſpera Tullo
Magnanimo iuueni, miratoriq́; Catonis.
Vtq́; ſolet pariter totis ſe effundere ſignis
Corycii preſſura croci: ſic omnia membra
Emisêre ſimul rutilum pro ſanguine virus.

Sanguis erant lacrymæ: quacunque foramina nouit
Humor, ab his largus manat cruor: ora redundant,
Et patulæ nares: ſudor rubet: omnia plenis
Membra fluunt venis: totũ eſt pro vulnere corpus.
At tibi Leue miſer fixus præcordia preſſit
Niliaca ſerpente cruor: nullóque dolore
Teſtatus morſus ſubita caligine mortem
Accipis, & Stygias ſomno deſcendis ad vmbras..
Non tam veloci corrumpunt pocula leto,
Stipite quæ diro virgas mentita Sabinas
Toxica fatilegi carpunt matura Sabæi.
Ecce procul ſæuus ſterilis ſe robore trunci
Torſit, & immiſit (Iaculum vocat Africa) ſerpens:
Perq; caput Pauli tranſactaq; tempora fugit.
Nil ibi virus agit: rapuit cum vulnere fatum.
Deprensũ eſt, quæ funda rotat, quã lenta volaret,
Quàm ſegnis Scythicæ ſtrideret arundinis aër.
Quid prodeſt miſeri Baſiliſcus cuſpide Murri
Tranſactus? velox currit per tela venenum,
Inuaditque manum: quam protinus ille retecto
Enſe ferit, tótóque ſimul demittit ab armo:
Exemplarq; ſui ſpectans miſerabile leti
Stat tutus pereunte manu. quis fata putaret
Scorpion, aut vires maturæ mortis habere?
Ille minax nodis, & recto verbere ſæuus,
Teſte tulit cœlo victi decus Orionis.
Quis calcare tuas metuat Solpuga latebras?
Et tibi dant Stygiæ ius in ſua fila ſorores.
Sic nec clara dies, nec nox dabat atra quietem,
Suſpecta eſt miſeris in qua tellure iacebant.
Nam neque congeſtæ ſtruxêre cubilia frondes,
Nec culmis creuêre tori: ſed corpora fatis
Expoſiti voluuntur humo, calidóque vapore

Alliciunt

Alliciunt gelidas nocturno frigore peſtes:
Innocuóſque diu rictus torpente veneno
Inter membra fouent: nec, quæ menſura viarum,
Quis ve modus nôrunt, cælo duce: ſæpe querentes,
Reddite Dii, clamant, miſeris, quæ fugimus, arma:
Reddite Theſſaliam. patimur cur ſegnia fata
In gladios iurata manus? pro Cæſare pugnant
Dipſades, & peragunt ciuilia bella Ceraſtæ.
Ire libet quâ Zona rubens, atque axis inuſtus
Solis equis: iuuat ætheriis adſcribere cauſis
Quòd peream, cæloq́; mori. nil Africa de te,
Nec de te Natura queror: tot monſtra ferentem,
Gentibus ablatum dederas ſerpentibus orbem:
Impatiensq́; ſolum Cereris, cultore negato
Damnaſti, atq; homines voluiſti deeſſe venenis.
In loca ſerpentum nos venimus: accipe pœnas,
Tu quiſquis Superûm commercia noſtra peroſus,
Hinc torrente plaga, dubiis hinc Syrtibus orbem
Abrumpens, medio poſuiſti limite mortes.
Per ſecreta tui bellum ciuile receſſus
Vadit; & arcani miles tibi conſcius orbis
Clauſtra petit mundi. forſan maiora ſuperſunt
Ingreſſis. coëunt ignes ſtridentibus vndis,
Et premitur natura poli. ſed longius iſta
Nulla iacet tellus, quàm fama cognita nobis
Triſtia regna Iubæ. quæremus forſitan iſtas
Serpentum terras: habet hoc ſolatia cælum:
Viuit adhuc aliquid. patriæ non arua requiro,
Europámque, alios ſoles, Aſiamq́; videntem.
Qua te parte poli, qua te tellure reliqui
Africa? Cyrenis etiam nunc bruma rigebat.
Exigua'ne via legem conuertimus anni?
Imus in aduerſos axes: euoluimur orbe:

Terga damus ferienda Noto. nunc forſitan ipſa eſt
Sub pedibus iam Roma meis. ſolatia fati
Hæc petimus: veniant hoſtes, Cæſarq́; ſequatur
Quà fugimus. ſic dura ſuos patientia queſtus
Exonerat: cogit tantos tolerare labores
Summa ducis virtus, qui nuda fuſus arena
Excubat, atque omni Fortunam prouocat hora.
Omnibus vnus adeſt fatis: quocunque vocatur
Aduolat, atque ingens meritum, maiúſque ſalute
Contulit, in letum vires: puduitq́; gementem
Illo teſte mori. quod ius habuiſſet in ipſum
Vlla lues? caſus alieno in pectore vincit,
Spectatórque docet magnos nil poſſe dolores.
Vix miſeris ſerum tanto laſſata periclo
Auxilium Fortuna dedit. gens vnica terras
Incolit à ſæuo ſerpentum innoxia morſu
Marmaridæ Pſylli: par lingua potentibus herbis:
Ipſe cruor tutus, nullúmque admittere virus,
Vel cantu ceſſante, poteſt. natura locorum
Iuſſit vt immunes miſti ſerpentibus eſſent.
Profuit in mediis ſedem poſuiſſe venenis.
Pax illis cum morte data eſt: fiducia tanta eſt
Sanguinis: in terram paruus cùm decidit infans,
Ne qua ſit externæ Veneris miſtura timentes,
Letifica dubios explorant aſpide partus.
Vtq́; Iouis volucer, calido cùm protulit ouo
Implumes natos, ſolis conuertit in ortus:
Qui potuère pati radios, & lumine recto
Suſtinuere diem cœli, ſeruantur in vſus,
Qui Phœbo ceſsère, iacent: ſic pignora gentis
Pſyllus habet, ſi quis tactos non horruit angues,
Si quis donatis luſit ſerpentibus infans.
Nec ſolùm gens illa ſuâ contenta ſalute,
Excubat

Excubat hoſpitibus, contráque nocentia monſtra
Pſyllus adeſt populis. qui tunc Romana ſecutus
Signa, ſimul iuſſit ſtatui tentoria ductor,
Primum quas valli ſpatium comprendit arenas
Expurgat cantu, verbiſque fugantibus angues.
Vltima caſtrorum medicatus circuit ignis.
Hic ebulum ſtridet, peregrináq; galbana ſudant,
Et tamarix non læta comis, Eoáque coſtos,
Et panacea potens, & Theſſala centaurea:
Peucedanumq; ſonat flammis, Erycinaq; thapſos,
Et larices, fumóque grauem ſerpentibus vrunt
Abrotanum, & longè naſcentis cornua cerui.
Sic nox tuta viris. at ſi quis peſte diurna
Fata trahit, tunc ſunt magica miracula gentis,
Pſyllorúmque ingens & rapti pugna veneni.
Nam primùm tacta deſignat membra ſaliua,
Quæ cohibet virus, retinétque in vulnere peſtem.
Plurima tum volvit ſpumanti carmina lingua
Murmure continuo, nec dat ſuſpiria curſus
Vulneris, aut minimum patiuntur fata tacere.
Sæpe quidem peſtis nigris inſerta medullis
Excantata fugit: ſed ſi quod tardius audit
Virus, & elicitum, iuſſúmque exire repugnat;
Tunc ſuperincumbens pallentia vulnera lambit,
Ore venena trahens, & ſiccat dentibus artus,
Extractámque tenens gelido de corpore mortem
Expuit: & cuius morſus ſuperauerit anguis,
Iam promtum Pſyllis vel guſtu noſſe veneni.
Hoc igitur leuior tandem Romana iuuentus
Auxilio, latè ſqualentibus errat in aruis.
Bis poſitis Phœbe flammis, bis luce recepta
Vidit areniuagum ſurgens fugienſq; Catonem.
Iámque illis magis, atq; magis dureſcere puluis

Cœpit, & in terram Libye ſpiſſata redire:
Iamq́ procul nemorum raræ ſe tollere frondes:
Surgere congeſto non culta mapalia culmo.
Quanta dedit miſeris melioris gaudia terræ,
Cùm primùm ſæuos contrà videre leones!
Proxima Leptis erat, cuius ſtatione quieta
Exegêre hyemem nimbis flammisq́ carentem.
Cæſar vt Emathia ſatiatus clade receſſit,
Cætera curarum proiecit pondera, ſoli
Intentus genero: cuius veſtigia fruſtrà
Terris ſparſa legens, fama duce tendit in vndas,
Threïciasq́ legit fauces, & amore notatum
Æquor, & Eroas lacrymoſo littore turres,
Quà pelago nomen Nepheleïas abſtulit Helle.
Non Aſiam breuioris aquæ diſterminat vſquam
Fluctus ab Europa, quanuis Byzantion arcto
Pontus, & oſtriferam dirimat Chalcedona curſu,
Euxinumq́ ferens paruo ruat ore Propontis.
Sigeásque petit famæ mirator arenas,
Et Simoëntis aquas, & Graio nobile buſto
Rhœtion, & multum debentes vatibus vmbras.
Circuit exuſtæ nomen memorabile Troiæ,
Magnáque Phœbei quærit veſtigia muri.
Iam ſiluæ ſteriles, & putres robore trunci
Aſſaraci preſſêre domos, & templa deorum
Iam laſſa radice tenent: ac tota teguntur
Pergama dumetis: etiam periêre ruinæ.
Aſpicit Heſiones ſcopulos, ſiluasq́ latentes
Anchiſæ thalamos, quo iudex ſederit antro:
Vnde puer raptus cœlo: quo vertice Nais
Luſerit Oenone: nullum eſt ſine nomine ſaxum.
Inſcius in ſicco ſerpentem puluere riuum
Tranſierat, qui Xanthus erat: ſecurus in alto

Gramine

Gramine ponebat greſſus, Phryx incola manes
Hectoreos calcare vetat. diſcuſſa iacebant
Saxa, nec vllius faciem ſeruantia ſacri,
Herceas, monſtrator ait, non reſpicis aras?
O ſacer, & magnus vatum labor, omnia fato
Eripis, & populis donas mortalibus æuum.
Inuidia ſacræ Cæſar ne tangere famæ:
Nam, ſi quid Latiis fas eſt promittere Muſis,
Quantum Smyrnæi durabunt vatis honores,
Venturi me, teq́ legent: Pharſalia noſtra
Viuet, & à nullo tenebris damnabitur æuo.
Vt ducis impleuit viſus veneranda vetuſtas,
Erexit ſubitas congeſtu ceſpitis aras,
Votáque turicremos non irrita fudit in ignes.
Dii cinerum, Phrygias colitis quicunque ruinas,
Æneæq́ mei, quos nunc Lauinia ſedes
Seruat & Alba lares, & quorum lucet in aris
Ignis adhuc Phrygius, nulliq́ aſpecta virorum
Pallas, in abſtruſo pignus memorabile templo,
Gentis Iuleæ veſtris clariſſimus aris
Dat pia tura nepos, & vos in ſede priori
Ritè vocat: date felices in cætera curſus:
Reſtituam populos. grata vice mœnia reddent
Auſonidæ Phrygibus, Romanaq́ Pergama ſurgent.
Sic fatus, repetit claſſes, & tota ſecundis
Vela dedit Coris, auidúſque vrgente procella
Iliacas penſare moras, Aſiamq́ potentem
Præuehitur, pelagóque Rhodon ſpumante relinquit.
Septima nox Zephyro nũquam laxante rudentes
Oſtendit Phariis Ægyptia littora flammis.
Sed priùs orta dies nocturnam lampada texit,
Quàm tutas intraret aquas. ibi plena tumultu
Littora, & incerto turbatas murmure voces

Accipit: at dubiis veritus ſe credere regnis
Abſtinuit tellure rates. ſed dira ſatelles
Regis dona ferens, medium prouectus in æquor,
Colla gerit Magni, Phario velamine tecta:
Ac prius infanda commendat crimina voce.
Terrarum domitor, Romanæ maxime gentis,
Et, quod adhuc neſcis, genero ſecure perempto;
Rex tibi Pellæus terræ pelagique labores
Donat, &, Emathiis quod ſolum defuit armis,
Exhibet: abſenti bellum ciuile peractum eſt.
Theſſalicas Magnus quærens reparare ruinas,
Enſe iacet noſtro: tanto te pignore Cæſar
Emimus: hoc tecum percuſſum eſt ſanguine fœdus.
Accipe regna Phari nullo quæſita cruore:
Accipe Niliaci ius gurgitis: accipe quicquid
Pro Magni ceruice dares; dignúmque clientem
Caſtris crede tuis, cui tantum fata licere
In generum voluêre tuum. nec vile putaris
Hoc meritum, facili nobis quòd cæde peractum eſt.
Hoſpes auitus erat: depulſo ſceptra parenti
Reddiderat. quid plura feram? tu nomina tanto
Inuenies operi, vel famam conſule mundi.
Si ſcelus eſt, plus te nobis debere fateris,
Quòd ſcelus hoc non ipſe facis. ſic fatus, opertum
Detexit, tenuitque caput. iam languida morte
Effigies habitum noti mutauerat oris.
Non primo Cæſar damnauit munera viſu,
Auertítque oculos: vultus, dum crederet, hæſit:
Vtq; fidem vidit ſceleris, tutúmque putauit
Iam bonus eſſe ſocer; lacrymas non ſponte cadentes
Effudit, gemitúsque expreſſit pectore læto,
Non aliter manifeſta putans abſcondere mentis
Gaudia, quàm lacrymis. meritúq; immane tyrãni

Deſtruit,

Deſtruit, & generi mauult lugere reuulſum,
Quàm debere caput. qui duro membra Senatus
Calcârat vultu, qui ſicco lumine campos
Viderat Emathios, vni tibi Magne negare
Non audet gemitus. ô ſors duriſſima fati!
Húnccine tu Cæſar ſcelerato Marte petiſti,
Qui tibi flendus erat? non miſti fœdera tangunt
Te generis? nec nata iubet mœrere, nepóſque?
Credis apud populos Pompeii nomen amantes
Hoc caſtris prodeſſe tuis? fortaſſe tyranni
Tangeris inuidia, captiq; in viſcera Magni
Hoc alii licuiſſe doles, quererísque periſſe
Vindictam belli, raptúmque è iure ſuperbi
Victoris generum. quiſquis te flere coëgit
Impetus, à vera longè pietate receſſit.
Scilicet hoc animo terras, atq; æquora luſtras,
Necubi ſuppreſſus pereat gener. ô bene rapta
Arbitrio mors iſta tuo! quàm magna remiſit
Crimina Romano triſtis Fortuna pudori,
Quòd te non paſſa eſt miſereri, perfide, Magni
Viuentis! nec non his fallere vocibus audes,
Acquirisq; fidem ſimulati fronte doloris:
Aufer ab aſpectu noſtro funeſta ſatelles
Regis dona tui: peius de Cæſare veſtrum,
Quàm de Pompeio meruit ſcelus. vnica belli
Præmia ciuilis, victis donare ſalutem
Perdidimus. quòd ſi Phario germana tyranno
Non inuiſa foret, potuiſſem reddere regi,
Quod meruit, fratríque tuum pro munere tali
Miſiſſem Cleopatra caput. ſecreta quid arma
Mouit, & inſeruit noſtro ſua tela labori?
Ergo in Theſſalicis Pellæo fecimus aruis
Ius gladio? veſtris quæſita licentia regnis?

Non tuleram Magnum mecum Romana regentē:
Te Ptolemaee feram? fruſtrà ciuilibus armis
Miſcuimus gentes, ſi qua eſt hoc orbe poteſtas
Altera, quàm Cæſar: ſi tellus vlla duorum eſt.
Vertiſſem Latias à veſtro littore proras:
Fama cura vetat, ne non damnaſſe cruentam,
Sed videar timuiſſe Pharon. nec fallere vos me
Credite victorem: nobis quoque tale paratum
Littoris hoſpitium: ne ſic mea colla gerantur,
Theſſaliæ fortuna facit. maiore profectò,
Quàm metui poterat, diſcrimine geſſimus arma:
Exilium, generiq́; minas, Romamq́; timebam:
Pœna fugæ Ptolemæus erat. ſed parcimus annis,
Donamúsque nefas. ſciat hac pro cæde tyrannus
Nil venia plus poſſe dari. vos condite buſto
Tanti colla ducis: ſed non, vt crimina tantùm
Veſtra tegat tellus. iuſto date tura ſepulcro,
Et placate caput, cinerésque in littore fuſos
Colligite, atque vnam ſparſis date manibus vrnam.
Sentiat aduentum ſoceri, vocésque querentis
Audiat vmbra pias. dum nobis omnia præfert,
Dum vitam Phario mauult debere clienti,
Læta dies rapta eſt populis: concordia mundo
Noſtra perit: caruêre Deis mea vota ſecundis,
Vt te complexus poſitis felicibus armis
Affectus abs te veteres, vitamq́; rogarem,
Magne, tuam: dignáque ſatis mercede laborum
Contentus par eſſe tibi. tunc pace fideli
Feciſſem, vt victus poſſes ignoſcere diuis,
Feciſſes vt Roma mihi. nec talia fatus
Inuênit fletus comitem, nec turba querenti
Credidit: abſcondunt gemitus, & pectora læta
Fronte tegunt, hilaresq́; nefas ſpectare cruentum
(O bona libertas) cùm Cæſar lugeat, audent. M. AN-

M. ANNÆI LVCANI CIVILIS BELLI SIVE PHARSALIÆ

LIBER DECIMVS.

VT primùm terras Pompeii colla ſequutus
Attigit, & diras calcauit Cæſar arenas:
Pugnauit fortuna ducis, fatumq́; nocentis
Ægypti, regnum Lagi Romana ſub arma
Iret; an eriperet mundo Memphiticus enſis
Victoris, victiq́; caput. tua profuit vmbra
Magne, tui ſocerum rapuêre à ſanguine manes,
Ne populus poſt te Nilum Romanus haberet.
Inde Paratoniam fertur ſecurus in vrbem
Pignore tam ſæui ſceleris, ſua ſigna ſequutus.
Sed fremitu vulgi faſces, & iura querentis
Inferri Romana ſuis, diſcordia ſenſit
Pectora, & ancipites animos, Magnumq́; periſſe
Non ſibi. tum vultu ſemper celante timorem,
Intrepidus Superûm ſedes, & templa vetuſti
Numinis, antiquas Macetûm teſtantia vires,
Circuit: & nulla captus dulcedine rerum,
Non auro, cultuq́; deûm, non mœnibus vrbis,
Effoſſum tumulis cupide deſcendit in antrum.

Illic

Illic Pellæi proles veſana Philippi
Felix prædo iacet: terrarum vindice fato
Raptus: ſacratis totum ſpargenda per orbem
Membra viri poſuêre adytis: Fortuna pepercit
Manibus, & regni durauit ad vltima fatum.
Nam ſibi libertas vnquam ſi redderet orbem,
Ludibrio ſeruatus erat, non vtile mundo
Editus exemplum, terras tot poſſe ſub vno
Eſſe viro. Macetûm fines, latebráſque ſuorum
Deſerüit, victáſque patri deſpexit Athenas:
Pérque Aſiæ populos fatis vrgentibus actus
Humana cum ſtrage ruit, gladiumq́; per omnes
Exegit gentes: ignotos miſcuit amnes,
Perſarum Euphraten, Indorum ſanguine Gangen:
Terrarum fatale malum, fulmenq́;, quod omnes
Percuteret pariter populos, & ſidus iniquum
Gentibus. Oceano claſſes inferre parabat
Exteriore mari. non illi flamma, nec vnda,
Nec ſterilis Libye, nec Syrticus obſtitit Ammon.
Iſſet in occaſus, mundi deuexa ſecutus,
Ambiſſétque polos, Nilumq́; à fonte bibiſſet:
Occurrit ſuprema dies, naturáque ſolum
Hunc potuit finem veſano ponere regi:
Qui ſecum inuidia, qua totum ceperat orbem,
Abſtulit imperium; nullóque hærede relicto,
Totius fati lacerandas præbuit vrbes.
Sed cecidit Babylone ſua, Parthóque verendus.
Prô pudor! Eoi propius timuere ſariſſas,
Quàm nunc pila timent populi. licet vſq; ſub Arctō
Regnemus, Zephyriq́; domos, terráſque premamus
Flagrantis poſt terga Noti: cedemus in ortus
Arſacidûm domino. non felix Parthia Craſſis
Exigua ſecura fuit prouincia Pellæ.

Iam

Iam Peluſiaco veniens à gurgite Nili
Rex puer, imbellis populi ſedauerat iras,
Obſide quo pacis Pellæa tutus in aula
Cæſar erat: cùm ſe parua Cleopatra biremi,
Corrupto cuſtode Phari laxare catenas,
Intulit Emathiis ignaro Cæſare tectis;
Dedecus Ægypti, Latio feralis Erinnys,
Romano non caſta malo. quantum impulit Argos,
Iliacásque domos facie Spartana nocenti,
Heſperios auxit tantum Cleopatra furores.
Terruit illa ſuo, ſi fas, Capitolia ſiſtro,
Et Romana petît imbelli ſigna Canopo,
Cæſare captiuo Pharios ductura triumphos:
Leucadióque fuit dubius ſub gurgite caſus,
An mundum ne noſtra quidem matrona teneret.
Hoc animi nox illa dedit, quæ prima cubili
Miſcuit inceſtam ducibus Ptolemaïda noſtris.
Quis tibi veſani veniam non donet amoris,
Antoni? durum cùm Cæſaris hauſerit ignis
Pectus, & in media rabie, medióque furore,
Et Pompeianis habitata manibus aula,
Sanguine Theſſalicæ cladis perfuſus adulter
Admiſit Venerem curis, & miſcuit armis
Illicitósque toros, & non ex coniuge partus?
Prô pudor! oblitus Magni, tibi Iulia fratres
Obſcœna de matre dedit: partésque fugatas
Paſſus in extremis Libyes coaleſcere regnis,
Tempora Niliaco turpis dependit amori,
Dum donare Pharon, dum non ſibi vincere mauult.
Quem forma confiſa ſua Cleopatra ſine vllis
Triſtis adit lacrymis, ſimulatum comta dolorem,
Quem decuit, veluti laceros diſperſa capillos,
Et ſic orſa loqui: Si qua eſt ô maxime Cæſar
Nobilitas,

Nobilitas, Pharii proles clariſſima Lagi;
Exul in æternum ſceptris depulſa paternis,
Si tua reſtituat veteri me dextera fato,
Complector regina pedes. tu gentibus æquum
Sidus ades noſtris. non vrbes prima tenebo
Femina Niliacas: nullo diſcrimine ſexus
Reginam ſcit ferre Pharos. lege ſumma peremti
Verba patris, qui iura mihi communia regni,
Et thalami cum fratre dedit. puer ipſe ſororem,
Sit modò liber, amet: ſed habet ſub iure Pothini
Affectus, enſeſq́ ſuos. nil ipſa paterni
Iuris habere peto: culpa, tantóque pudore
Solue domum: remoue funeſta ſatellitis arma,
Et regem regnare iube. quantos'ne tumores
Mente gerit famulus, Magni ceruice reuulſa!
Iam tibi (ſed procul hoc auertant fata) minatur.
Sat fuit indignum, Cæſar, mundóque tibíque,
Pompeium facinus meritumq́ fuiſſe Pothini.
Nequicquam duras tentaſſet Cæſaris aures:
Vultus adeſt precibus, faciéſque inceſta perorat.
Exigit infandam corrupto iudice noctem.
Pax vbi parta duci, doniſq́ ingentibus emta eſt;
Excepêre epulæ tantarum gaudia rerum:
Explicuitq́ ſuos magno Cleopatra tumultu
Nondum translatos Romana in ſecula luxus.
Ipſe locus templi, quod vix corruptior ætas
Extruat, inſtar erat: laqueataq́ tecta ferebant
Diuitias, craſſúmque trabes abſconderat aurum.
Nec ſummis cruſtata domus, ſectiſq́ nitebat
Marmoribus: ſtabatq́ ſibi non ſegnis Achates,
Purpureúſque lapis, totáque effuſus in aula
Calcabatur Onyx: Hebenus Mareotica vaſtos
Non operit poſtes, ſed ſtat pro robore vili
Auxilium,

Auxilium, non forma domus. ebur atria veſtit,
Et ſuffixa manu foribus teſtudinis Indæ
Terga ſedent, crebro maculas diſtincta Smaragdo.
Fulget gemma toris, & Iaſpide fulua ſupellex:
Strata micant: Tyrio quorum pars maxima ſucco
Cocta diu, virus non vno duxit aheno;
Pars auro plumata nitet; pars ignea cocco,
Vt mos eſt Phariis miſcendi licia telis.
Tum famulæ numerus turbæ, populusq́ miniſter,
(Diſcolor hos ſanguis, alios diſtinxerat ætas:)
Hæc Libycos, pars tam flauos gerit altera crines,
Vt nullas Cæſar Rheni ſe dicat in aruis
Tam rutilas vidiſſe comas. pars ſanguinis vſti
Torta caput, refugóſque gerens à fronte capillos.
Nec non infelix ferro mollita iuuentus,
Atque execta virum. ſtat contrà fortior ætas,
Vix vlla fuſcante tamen lanugine malas.
Diſcubuêre toris reges, maiórque poteſtas
Cæſar: & immodicè formam fucata nocentem,
Nec ſceptris contenta ſuis, nec fratre marito,
Plena maris rubri ſpoliis, collóque, comíſque
Diuitias Cleopatra gerit, cultuq́ laborat.
Candida Sidonio perlucent pectora filo,
Quod Nilotis acus compreſſum pectine Serum
Soluit, & extenſo laxauit ſtamina velo.
Dentibus hîc niueis, ſectos Atlantide ſilua
Impoſuêre orbes; quales ad Cæſaris ora
Nec capto venêre Iuba. prô cæcus, & amens
Ambitione furor, ciuilia bella gerenti
Diuitias aperire ſuas, incendere mentem
Hoſpitis armati. non ſit licet ille nefando
Marte paratus opes mundi quæſiſſe ruina:
Pone duces priſcos, & nomina pauperis æui

Fabricios,

Fabricios, Curióſque graues: hîc ille recumbat
Sordidus Hetruſcus abductus Conſul aratris,
Optabit patriæ talem duxiſſe triumphum.
Infudêre epulas auro, quod terra, quod aër,
Quod pelagus, Nilúſque dedit, quod luxus inani
Ambitione furens toto quæſiuit in orbe.
Non mandante fame, multas volucres q; ferásque
Ægypti poſuêre Deos: manibúſque miniſtrat
Niliacas cryſtallus aquas: gemmæq; capaces
Excepêre merum, ſed non Mareotidos vuæ,
Nobile ſed paucis ſenium cui contulit annis
Indomitum Meroë cogens ſpumare Falernum.
Accipiunt ſertas nardo florente coronas,
Et nunquam fugiente roſa: multúmque madenti
Infudêre comæ, quod nondum euanuit aura
Cinnamon, externa nec perdidit aëra terra:
Aduectúmque recens vicinæ meſſis Amomum.
Diſcit opes Cæſar ſpoliati perdere mundi,
Et geſſiſſe pudet genero cum paupere bellum,
Et cauſas Martis Phariis cum gentibus optat.
Poſtquam epulis, Bacchóq; modũ laſſata voluptas
Impoſuit, longis Cæſar producere noctem
Inchoat alloquiis: ſummáque in ſede iacentem
Linigerum placidis compellat Achorea dictis:
O ſacris deuote ſenex, quódque arguit ætas
Non neglecte Deis, Phariæ primordia gentis,
Terrarúmque ſitus, vulgíque ediſſere mores,
Et ritus, formaſque Deûm: quodcunque vetuſtis
Inſculptum eſt adytis profer, noſciq; volentes
Prode Deos. ſi Cecropium ſua ſacra Platonem
Maiores docuêre tui: quis dignior vnquam
Hoc fuit auditu, mundiq; capacior hoſpes?
Fama quidem generi Pharias me duxit ad vrbes,
Sed

Sed tamen & veſtri: media inter prœlia ſemper
Stellarum, cœliq́; plagis, Superisq́; vacaui,
Nec meus Eudoxi vincetur Faſtibus annus.
Sed cùm tanta meo viuat ſub pectore virtus,
Tantus amor veri, nihil eſt quod noſcere malim
Quàm fluuii cauſas per ſecula tanta latentes,
Ignotumq́; caput: ſpes ſit mihi certa videndi
Niliacos fontes, bellum ciuile relinquam.
Finierat, contráque ſacer ſic orſus Achoreus:
Fas mihi magnorum Cæſar ſecreta parentum
Prodere, ad hoc æui populis ignota profanis.
Sit pietas aliis, miracula tanta ſilere:
Aſt ego cœlicolis gratum reor, ire per omnes
Hoc opus, & ſacras populis noteſcere leges.
Sideribus, quæ ſola fugam moderantur Olympi,
Occurruntq́; polo, diuerſa potentia prima
Mundi lege data eſt. Sol tempora diuidit anni,
Mutat nocte diem, radiiſque potentibus aſtra
Ire vetat, curſúſque vagos ſtatione moratur.
Luna ſuis vicibus Tethyn, terrenáque miſcet.
Frigida Saturno glacies, & zona niualis
Ceſſit. habet ventos, incertáque fulmina Mauors.
Sub Ioue temperies, & nunquam turbidus aër.
At fecunda Venus cunctarum ſemina rerum
Poſſidet. immenſæ Cyllenius arbiter vndæ eſt.
Hunc vbi pars cœli tenuit, quà miſta Leonis
Sidera ſunt Cancro, rapidos quà Sirius ignes
Exerit, & varii mutator circulus anni
Ægoceron, Cancrúmque tenet, cui ſubdita Nili
Ora latent: quæ cùm dominus percuſſit aquarum
Igne ſuperiecto, tunc Nilus fonte ſoluto
Exit, vt Oceanus lunaribus incrementis
Iuſſus adeſt: auctúſque ſuos non antè coarctat,

Quàm nox æſtiuas à Sole receperit horas.
Vana fides veterum, Nilo, quò creſcat in arua,
Æthiopum prodeſſe niues. nōn Arctos in illis
Montibus, aut Boreas. teſtis tibi ſole peruſti
Ipſe color populi, calidiq́; vaporibus Auſtri.
Adde, quòd omne caput fluuii, quodcunque ſoluta
Præcipitat glacies, ingreſſo vere tumeſcit
Prima tabe niuis: Nilus neque ſuſcitat vndas
Ante Canis radios, nec ripis alligat amnem
Ante parem nocti Libra ſub iudice Phœbum.
Inde etiam leges aliarum neſcit aquarum:
Nec tumet hybernus, cùm longè ſole remoto
Officiis caret vnda ſuis: dare iuſſus iniquo
Temperiem cœlo, mediis æſtatibus exit.
Sub torrente plaga, ne terras diſſipet ignis,
Nilus adeſt mundo, contráque incenſa Leonis
Ora tumet: Cancróque ſuam torrente Syenen,
Imploratus adeſt: nec campos liberat vndis,
Donec in autumnum declinet Phœbus, & vmbras
Extendat Meroë. quis cauſas reddere poſset?
Sic iuſſit Natura parens decurrere Nilum:
Sic opus eſt mundo. Zephyros quoq; vana vetuſtas
His adſcripſit aquis, quorum ſtata tempora flatus,
Continuíque dies, & in aëre longa poteſtas:
Vel quòd ab occiduo depellunt nubila cœlo
Trans Noton, & fluuio cogunt incumbere nimbos:
Vel quòd aquas toties rumpentis littora Nili
Aſſiduè feriunt, coguntq́; reſiſtere flatus.
Ille mora curſus, aduerſiq́; obiice ponti
Æſtuat in campos. ſunt qui ſpiramina terris
Eſſe putent, magnóſque caua compagis hiatus.
Commeat hàc penitus tacitis diſcurſibus vnda
Frigore ab Arctôo medium reuocata ſub axem,

Cùm

Cùm Phœbus preſſit Meroën, telluſq́ peruſta
Illuc duxit aquas, trahitur Gangesq́, Padúſque,
Per tacitum mundi: tunc omnia flumina Nilus
Vno fonte vomens non vno gurgite perfert.
Rumor, ab Oceano, qui terras alligat omnes,
Exundante procul violentum erumpere Nilum,
Æquoreóſque ſales longo miteſcere tractu.
Nec non Oceano paſci Phœbumq́, polúmque
Credimus: hunc, calidi tetigit cùm brachia Cancri,
Sol rapit, atque vndæ plus, quàm quod digerat aër
Tollitur. hoc noctes referunt, Niloq́ refundunt.
Aſt ego, ſi tantam ius eſt mihi ſoluere litem,
Quaſdam, Cæſar, aquas poſt mundi ſera peracti
Secula, concuſſis terrarum erumpere venis,
Non id agente Deo, quaſdam compage ſub ipſa
Cum toto cœpiſſe reor, quas ille creator,
Atque opifex rerum certo ſub iure coërcet.
Quæ tibi noſcendi Nilum Romane cupido eſt,
Et Phariis, Perſiſq́ fuit, Macetûmq́ tyrannis:
Nullaq́ non ætas voluit conferre futuris
Notitiam: ſed vincit adhuc natura latendi.
Summus Alexander regum quos Memphis adorat,
Inuidit Nilo, miſitq́ per vltima terræ
Æthiopum, lectos: illos rubicunda peruſti
Zona poli tenuit; Nilum vidêre calentem.
Venit ad occaſum, mundíque extrema Seſoſtris,
Et Pharios currus regum ceruicibus egit:
Ante tamen veſtros amnes Rhodanumq́, Padumq́,
Quàm Nilum de fonte bibit. veſanus in ortus
Cambyſes longi populos peruênit ad æui,
Defectúſque epulis, & paſtus cæde ſuorum,
Ignoto te, Nile, redit. non fabula mendax
Auſa loqui de fonte tuo eſt, vbicunque videris,

Quæreris: & nulli contingit gloria genti,
Vt Nilo ſit læta ſuo. tua flumina prodam,
Qua Deus vndarum celator, Nile, tuarum
Te mihi noſſe dedit. medio conſurgis ab axe,
Auſus in ardentem ripas attollere Cancrum:
In Borean is rectus aquis, mediúmque Booten:
Curſus in occaſum flexu torquetur, & ortus,
Nunc Arabum populis, Libycis nunc æquus arenis:
Téque vident primi, quærunt tamen hi quoq; Seres,
Æthiopúmque feris alieno gurgite campos:
Et te terrarum neſcit cui debeat orbis.
Arcanum natura caput non prodidit vlli,
Nec licuit populis paruum te, Nile, videre,
Amouítque ſinus, & gentes maluit ortus
Mirari, quàm noſſe tuos. conſurgere in ipſis
Ius tibi ſolſtitiis, aliena creſcere bruma;
Atque hyemes adferre tuas: ſolíque vagari
Conceſſum per vtroſq; polos. hîc quæritur ortus,
Illìc finis aquæ. latè tibi gurgite rupto
Ambitur nigris Meroë fecunda colonis,
Læta comis hebeni: quæ, quamuis arbore multa
Frondeat, æſtatem nulla ſibi mitigat vmbra:
Linea tam rectum mundi ferit illa Leonem.
Inde plagas Phœbi, damnum non paſſus aquarum,
Præueheris, ſteriléſque diu metiris arenas,
Nunc omnes vnum vires collectus in amnem,
Nunc vagus, & ſpargens facilem tibi cedere ripam.
Rurſus multifidas reuocat piger alueus vndas,
Quà dirimunt Arabum populis Ægyptia rura
Regni clauſtra Philæ. mox te deſerta ſecantem,
Quà dirimunt noſtrum rubro commercia Pontum,
Mollis lapſus agit. quis te tam lenè fluentem
Moturum tantas violenti gurgitis iras,

Nile, putet? ſed cùm lapſus abrupta viarum
Excepêre tuos, & præcipites cataractæ,
Ac nuſquam vetitis vllas obſiſtere cautes
Indignaris aquis: ſpuma tunc aſtra laceſſis:
Cuncta fremunt vndis: ac multo murmure montis
Spumeus inuictis caneſcit fluctibus amnis.
Hinc, Abaton quā noſtra vocat venerāda vetuſtas,
Terra potens, primos ſentit percuſſa tumultus,
Et ſcopuli, placuit fluuii quos dicere venas,
Quòd manifeſta noui primū dant ſigna tumoris.
Hinc montes Natura vagis circundedit vndis,
Qui Libyæ te, Nile, negant: quos inter vt alta
In conualle iacens ſtat molibus vnda receptis.
Prima tibi campos permittit, apertáque Memphis
Rura, modúmque vetat creſcendi ponere ripas.
Sic velut in tuta ſecuri pace trahebant
Noctis iter mediæ: ſed non veſana Pothini
Mens imbuta ſemel tam ſacra cæde, vacabat
A ſcelerum motu. Magno nihil ille peremto
Iam putat eſſe nefas: habitant ſub pectore manes,
Vltricéſque Deæ dant in noua monſtra furorem.
Dignatur viles iſto quoque ſanguine dextras,
Quo Fortuna parat victos perfundere Patres;
Pœnáque ciuilis belli, & vindicta Senatus
Penè data eſt famulo. procul hoc auertite fata
Crimen, vt hæc Bruto ceruix abſente ſecetur.
In ſcelus it Pharium Romani pœna tyranni,
Exemplúmque perit. ſtruit audax irrita fatis,
Nec parat occultæ cædem committere fraudi:
Inuictúmque ducem detecto Marte laceſſit.
Tantum animi delicta dabant, vt colla ferire
Cæſaris, & ſocerum iungi tibi, Magne, iuberet:
Atque hæc dicta monet famulos perferre fideles

Ad Pompeianæ ſocium ſibi cædis Achillam,
Quem puer imbellis cunctis præfecerat armis,
Et dederat ferrum, nullo ſibi iure retento,
In cunctos, in ſeq; ſimul. Tu mollibus, inquit,
Nunc incumbe toris, & pingues exige ſomnos:
Inuaſit Cleopatra domum. nec prodita tantùm eſt,
Sed donata Pharos. ceſſas accurrere ſolus
Ad dominæ thalamos? nubet ſoror impia fratri:
Nam Latio iam nupta duci eſt: intérque maritos
Diſcurrens Ægypton habet, Romámque meretur.
Expugnare ſenem potuit Cleopatra venenis.
Crede miſer puero: quem nox ſi iunxerit vna,
Et ſemel amplexus inceſto pectore paſſus
Hauſerit obſcœnum titulo pietatis amorem,
Méque, tuumq; caput, per ſingula forſitan illi
Oſcula donabit. crucibus, flammíſque luemus
Si fuerit formoſa ſoror. nil vndique reſtat
Auxilii: rex hinc coniux, hinc Cæſar adulter:
Et ſumus, vt fatear, tam ſæua iudice ſontes.
Quem non è nobis credet Cleopatra nocentem
A quo caſta fuit? per, te, quod fecimus vnà,
Perdidimuſq; nefas, perq; ictum ſanguine Magni
Fœdus, ades: ſubito bellum molire tumultu:
Irrue: nocturnas rumpamus funere tedas,
Crudelémque toris dominam mactemus in ipſis
Cum quocunque viro. nec nos deterreat auſis
Heſperii Fortuna ducis. quæ ſuſtulit illum,
Impoſuítque orbi, communis gloria nobis:
Nos quoque ſublimes Magnus facit. aſpice littus
Spem noſtri ſceleris: pollutos conſule fluctus
Quid liceat nobis: tumulúmque è puluere paruo
Aſpice Pompeii non omnia membra tegentem.
Quem metuis, par huius erat. non ſanguine clari:

Quid

Quid refert? nec opes populorũ, ac regna mouemus.
Ad ſcelus ingentis fati ſumus. adtrahit illos
In noſtras Fortuna manus. en altera venit
Victima nobilior. placemus cæde ſecunda
Heſperias gentes. iugulus mihi Cæſaris hauſtus
Hoc præſtare poteſt, Pompeii cæde nocentes
Vt populus Romanus amet. quid nomina tanta
Horremus, viréſque ducis, quibus ille relictis
Miles erit? nox hæc peraget ciuilia bella,
Inferiáſque dabit populis, & mittet ad vmbras,
Quod debetur adhuc mundo, caput. ite feroces
Cæſaris in iugulum: præſtet Lagæa iuuentus
Hoc regi, Romana ſibi. tu parce morari:
Plenum epulis, madidumq́ mero, Veneriq́ paratũ
Inuenies: aude: Superi tot vota Catonum,
Brutorúmque tibi tribuent. Non lentus Achillas
Suadenti parêre nefas. haud clara mouendis,
Vt mos, ſigna dedit caſtris, nec prodidit arma
Vllius clangore tubæ: temerè omnia ſæui
Inſtrumenta rapit belli. pars maxima turbæ
Plebis erat Latiæ: ſed tanta obliuio mentes
Cepit, in externos corrupto milite mores,
Vt duce ſub famulo, iuſſúque ſatellitis irent,
Quos erat indignum Phario parére tyranno.
Nulla fides, pietáſque viris, qui caſtra ſequuntur,
Venaléſque manus: ibi fas, vbi maxima merces:
Ære merent paruo: iugulúmque in Cæſaris ire
Non ſibi dant. prô fas! vbi non ciuilia bella
Inuenit imperii fatum miſerabile noſtri?
Theſſaliæ ſubducta acies in littore Nili
More furit patrio. quid plus te, Magne, recepto
Auſa foret Lagæa domus? dat ſcilicet omnis
Dextera, quod debet Superis: nullíque vacare

Audax Theſſalici qui nuper rupe ſub Æmi,
Heſperiæ cunctos proceres, aciémque Senatus,
Pompeiúmque ducem, cauſa ſperare vetante,
Non timuit, fatumq́; ſibi promiſit iniquum,
Expauit ſeruile nefas, intráque penates
Obruitur telis; quem non violaſſet Alanus,
Non Scytha, non fixo qui ludit in hoſpite Maurus.
Hic, cui Romani ſpatium non ſufficit orbis,
Paruáque regna putat Tyriis cum Gadibus Indos,
Ceu puer imbellis, ceu captis femina muris,
Quærit tuta domus: ſpem vitæ in limine clauſo
Ponit, & incerto luſtrat vagus atria curſu:
Non ſine rege tamen; quem ducit in omnia ſecum,
Sumturus pœnas & grata piacula morti;
Miſſurúsque tuum, ſi non ſint tela, nec ignes,
In famulos Ptolemæe caput. ſic barbara Colchis
Creditur vltorem metuens regníque, fugæq́;,
Enſe ſuo, fratríſque ſimul ceruice parata
Expectaſſe patrem. cogunt tamen vltima rerum
Spem pacis tentare ducem: miſſúsque ſatelles
Regius, vt ſæuos abſentis voce tyranni
Corriperet famulos, quo bellum auctore mouerent.
Sed neque ius mundi valuit, neq; fœdera ſancta
Gentibus: orator regis, pacisque ſequeſter,
Æſtimat in numero ſcelerum ponenda tuorum
Tot monſtris Ægypte nocens. non Theſſala tellus,
Vaſtáque regna Iubæ, non Pontus, & impia ſigna
Pharnacis, & gelido circumfluus orbis Ibêro
Tantũ auſus ſcelerum, non Syrtis barbara, quantũ
Delitiæ fecêre tuæ. premit vndique bellum,
Inq́; domum iam tela cadunt, quaſſantq́; penates.
Non aries vno moturus limina pulſu,
Fracturúsque domum; non vlla eſt machina belli:

Nec flammis mandatur opus: ſed cæca iuuentus
Conſilii, vaſtos ambit diuiſa penates,
Et nuſquam totis incurſat viribus agmen.
Fata vetant, muríque vicem fortuna tuetur.
Necnon & ratibus tentatur regia, quà ſe
Protulit in medios audaci margine fluctus
Luxurioſa domus. ſed adeſt defenſor vbique
Cæſar, & hos aditus gladiis, hos ignibus arcet:
Obſeſſusq; gerit (tanta eſt conſtantia mentis)
Expugnantis opus. piceo iubet vnguine tinctas
Lampadas immitti iunctis in bella carinis.
Nec piger ignis erat per ſtuppea vincula, pérque
Manantes cerâ tabulas: & tempore eodem
Tranſtráque nautarum ſummiq; arsêre ceruchi.
Iam propè ſemuſtæ mergũtur in æquore claſſes,
Iámque hoſtes, & tela natant. nec puppibus ignis
Incubuit ſolis: ſed quæ vicina fuêre
Tecta mari longis rapuêre vaporibus ignem:
Et cladem fouêre Noti, percuſſaq; flamma
Turbine, non alio motu per tecta cucurrit,
Quàm ſolet ætherio lampas decurrere ſulco,
Materiáque carens, atque ardens aëre ſolo.
Illa lues clauſa paulum reuocauit ab aula
Vrbis in auxilium populos. nec tempora cladis
Perdidit in ſomnos, ſed cæca nocte carinis
Inſiluit Cæſar, ſemper feliciter vſus
Præcipiti curſu bellorum, & tempore rapto.
Tunc clauſtrũ pelagi cepit Pharon. inſula quondã
In medio ſtetit illa mari, ſub tempore vatis
Proteos: at nunc eſt Pellæis proxima muris.
Illa duci geminos bellorum præſtitit vſus:
Abſtulit excurſus & fauces æquoris hoſti;
Cæſaris auxiliis aditus & libera ponti

Oſtia permiſit. nec pœnas inde Pothini
Diſtulit vlterius: ſed non qua debuit ira,
Non cruce, non flammis, rabido non dente ferarũ:
Heu facinus, ceruix gladio malè cæſa pependit:
Magni morte perit. necnon ſubrepta paratis
A famulo Ganymede dolis peruênit ad hoſtes
Cæſaris Arſinoë: quæ caſtra carentia rege
Vt proles Lagea tenet, famulúmque Tyranni
Terribilem iuſto tranſegit Achillea ferro.
Altera, Magne, tuis iam victima mittitur vmbris.
Nec ſatis hoc Fortuna putat. procul abſit, vt iſta
Vindictæ ſit ſumma tuæ. non ipſe tyrannus
Sufficit in pœnas, non omnis regia Lagi.
Dum patrii veniant in viſcera Cæſaris enſes,
Magnus inultus erit, ſed non auctore furoris
Sublato cecidit rabies: nam rurſus in arma
Auſpiciis Ganymedis eunt: ac multa ſecundo
Prœlia Marte gerunt. potuit diſcrimine ſummo
Cæſaris vna dies in famam, & ſecula mitti.
Molis in exiguæ ſpatio ſtipantibus armis,
Dum parat in vacuas Martem transferre carinas
Dux Latius, tota ſubiti formidine belli
Cingitur: hinc denſæ prætexunt littora claſſes,
Hinc tergo inſultant pedites: via nulla ſalutis:
Non fuga, nõ virtus, vix ſpes quoq; mortis honeſtæ.
Non acie fuſa, nec magnæ ſtragis aceruo
Vincendus tunc Cæſar erat, ſed ſanguine nullo.
Captus ſorte loci pendet, dubius'ne timeret,
Optarétne mori; reſpexit in agmine denſo
Scæuam perpetuæ meritum iam nomina famæ
Ad campos Epidamne tuos; vbi ſolus apertis
Obſedit muris calcantem mœnia Magnum.

PHARSALIÆ LVCANI FINIS.

PE-

PETRONII ARBITRI

Specimen BELLI CIVILIS.

Ecce, belli ciuilis ingens opus quiſquis attigerit, niſi plenus literis, ſub onere labetur. Non enim res geſtæ verſibus comprehendendæ ſunt, quod longè meliùs hiſtorici faciunt, ſed per ambages, deorúmque miniſteria, & fabuloſum ſententiarum tormentum præcipitandus eſt liber ſpiritus; vt potiùs furentis animi vaticinatio appareat, quàm religioſæ orationis ſub teſtibus fides. * tanquam ſi placet hic impetus, etſi nondum recepit vltimam manum.

Orbem iam totum victor Romanus habebat,
Quà mare, quà terra, quà ſidus currit vtrunque,
Nec ſatiatus erat. grauidis freta pulſa carinis
Iam peragrabantur. ſi quis ſinus abditus vltra,
Si qua foret tellus quæ fuluum mitteret aurum,
Hoſtis erat: fatíſque in triſtia bella paratis
Quærebantur opes. non vulgo nota placebant

Gaudia:

Gaudia: non vſu plebeio trita voluptas:
Aſſyria concham laudabat miles in vnda.
Quæſitus tellure nitor certauerat oſtro.
Hinc Numidæ cruſtas, illinc noua vellera Seres,
Atque Arabum populus ſua deſpoliauerat arua.
Ecce aliæ clades, & læſæ vulnera pacis.
Quæritur in ſiluis Mauri fera: & vltimus Ammon
Afrorum excutitur. ne deſit bellua dente
Ad mortes precioſa ſuas. premit aduena claſſes
Tigris, & aurata gradiens vectatur in aula,
Vt bibat humanum populo plaudente cruorem.
Heu pudet effari, perituráque prodere fata:
Perſarum ritu male pubeſcentibus annis
Surripuere viros, exſectáque viſcera ferro
In venerem fregere: atque vt fuga mobilis æui
Circumſcripta mora properantes differat annos,
Quærit ſe natura, nec inuenit. omnibus ergo
Scorta placent, fractíque eneruì corpore greſſus,
Et laxi crines, & tot noua nomina veſtis,
Quæq; virum quærunt. Ecce Afris eruta terris
Citrea menſa, greges ſeruorum, oſtrúmque renidens
Ponitur, ac maculis imitatur vilibus aurum,
Quæ ſenſum turbant. hoſtile ac mobile lignum
Turba ſepulta mero circumuenit: omniaq; orbis
Præmia, correptis miles vagus extruit armis.
Ingenioſa gula eſt. Siculo ſcarus æquore merſus
Ad menſam viuus perducitur, inde Lucrinis
Eruta littoribus vendunt conchylia cenas,
Vt renouent per damna famem. iam Phaſidos vnda
Orbata eſt auibus: mutóque in littore tantùm
Solæ deſertis adſpirant frondibus auræ.
Nec minor in campo furor eſt, emptíque Quirites
Ad prædam ſtrepitúmque lucri ſuffragia vertunt.

Venalis

Venalis populus, venalis curia Patrum:
Eſt fauor in precio, ſenibus quoque libera virtus
Exciderat, ſparſisq; opibus conuerſa poteſtas,
Ipſaq; maieſtas auro corrupta iacebat.
Pellitur à populo victus Cato: triſtior ille eſt
Qui vicit, faſcésque pudet rapuiſſe Catoni.
Namque hoc dedecus eſt populi, morúmque ruina.
Non homo pulſus erat; ſed in vno victa poteſtas
Romanúmque decus. quare tam perdita Roma
Ipſa ſui merces erat, & ſine vindice præda.
Præterea gemino deprenſam gurgite prædam
Fœnoris illuuies, vſusq; exederat æris.
Nulla eſt certa domus, nullum ſine pignore corpus:
Sed veluti tabes tacitis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent miſeris, detritáque commoda luxu
Vulneribus raparantur. inops audacia tuta eſt.
Hoc merſam cœno Romam, ſomnóque iacentem
Quæ poterant artes ſana ratione mouere,
Ni furor, & bellum, ferróque excita libido?
Tres tulerat Fortuna duces; quos obruit omnes
Armorum ſtrue diuerſa feralis Enyo.
Craſſum Parthus habet: Libyco iacet æquore Magnus:
Iulius ingratam perfudit ſanguine Romam.
Et, quaſi non poſſet tot Tellus ferre ſepulcra,
Diuiſit cineres. hos gloria reddit honores.
Eſt locus exciſo penitus demerſus hiatu,
Parthenopen inter, magnæq; Dicarchidos arua,
Cocytia perfuſus aqua. nam ſpiritus extra
Qui furit effuſus funeſto ſpargitur æſtu.
Non hæc autumno tellus viret, aut alit herbas
Ceſpite lætus ager. non verno perſona cantu
Mollia diſcordi ſtrepitu virgulta loquuntur:

Sed chaos, & nigro ſquallentia pumice ſaxa
Gaudent ferali circumtumulata cupreſſu.
Has inter ſedes Ditis pater extulit ora,
Buſtorum flammis, & cana ſparſa fauilla;
Ac tali volucrem Fortunam voce laceſſit:
Rerum humanarum, diuinarumq́ poteſtas,
Fors, cui nulla placet nimium ſecura poteſtas,
Quæ noua ſemper amas, & mox poſſeſſa relinquis;
Ecquid Romano ſentis te pondere victam?
Nec poſſe vlterius perituram extollere molem?
Ipſa ſuas vires odit Romana iuuentus,
Et quas ſtruxit opes, malè ſuſtinet. aſpice latè
Luxuriam ſpoliorũ, & cenſum in damna furentem.
Ædificant auro, ſedésque ad ſidera mittunt:
Expelluntur aquæ ſaxis: mare naſcitur aruis;
Et permutata rerum ſtatione rebellant.
En etiam mea regna petunt. perfoſſa dehiſcit
Molibus inſanis tellus, iam montibus hauſtis
Antra gemunt: & dum varios lapis inuenit vſus,
Inferni manes cælum ſperare iubentur.
Quare age, Fors, muta pacatum in prælia vultum,
Romanósque cie, ac noſtris da funera regnis.
Iampridem nullo perfundimus ora cruore,
Nec mea Tiſiphone ſitientes perluit artus
Ex quo Sullanus bibit enſis, & horrida tellus
Extulit in lucem nutritas ſanguine fruges.
Hæc vbi dicta dedit, dextra coniungere dextram
Conatus, rupto tellurem ſoluit hiatu.
Tunc fortuna leui defudit pectore voces:
O Genitor, cui Cocyti penetralia parent,
Si modò vera mihi fas eſt impune profari,
Vota tibi cedent: nec enim minor ira rebellat
Pectore in hoc, leniórque exurit flamma medullas.

Omnia,

Omnia, quæ tribui Romanis arcibus, odi,
Muneribúsque meis iraſcor: deſtruet iſtas
Idem, qui poſuit, moles Deus. eſt mihi cordi
Quippe cremare viros, & ſanguine paſcere luxum.
Cerno equidem gemina iam ſtratos morte Philippos,
Theſſaliæque rogos, & funera gentis Iberæ.
Iam fragor armorum trepidantes perſonat aures.
Et Libyæ cerno tua Nile gementia clauſtra,
Actiacósque ſinus, & Apollinis arma timentes.
Pande age terrarum ſitientia regna tuarum,
Atque animas arceſſe nouas. Vix nauita Porthmeus
Sufficiet ſimulacra virûm traducere cimba,
Claſſe opus eſt. túque ingenti ſatiare ruina
Pallida Tiſiphone, concisáque vulnera mande.
Ad Stygios manes laceratus ducitur orbis.
Vix dum finierat, quum fulgure rupta coruſco
Intremuit nubes, eliſósque abſcidit ignes.
Subſedit pater vmbrarum, gremióque reducto
Telluris, pauitans fraternos palluit ictus.
Continuo clades hominum venturáque damna
Auſpiciis patuere Deûm. nanque ore cruento
Deformis Titan vultus caligine texit.
Ciuiles acies iam tum ſpirare putares.
Parte alia plenos extinxit Cynthia vultus,
Et lucem ſceleri ſubduxit. rupta tonabant
Verticibus laſſis montis iuga, nec vaga paſſim
Flumina per notas ibant morientia ripas.
Armorum ſtrepitu cælum furit, & tuba Martem
Sideribus tranſmiſſa ciet, iámque Ætna voratur
Ignibus inſolitis, & in æthera fulmina mittit.
Ecce inter tumulos, atque oſſa carentia buſtis
Vmbrarum facies diro ſtridore minatur.
Fax ſtellis comitata nouis incendia ducit,

Sanguineóque recens deſcendit Iuppiter imbre.
Hæc oſtenta breui ſoluit Deus. Exuit omnes
Quippe moras Cæſar, vindictaq́; actus amore
Gallica proiecit, ciuilia ſuſtulit arma.
Alpibus aëriis, vbi Graio nomine pulſæ
Deſcendunt rupes, & ſe patiuntur adiri,
Eſt locus Herculeis aris ſacer. hunc niue dura
Claudit hiems, canóque ad ſidera vertice tollit.
Cælum illinc cecidiſſe putes. non ſolis adulti
Manſueſcit radiis, non verni temporis aura:
Sed glacie concreta rigens, hiemiſque pruinis
Totum ferre poteſt humeris minitantibus orbem.
Hæc vbi calcauit Cæſar iuga milite læto,
Optauitque locum, ſummo de vertice montis
Heſperiæ campos latè proſpexit, & ambas
Intentans cum voce manus ad ſidera, dixit:
Iuppiter omnipotens, & tu Saturnia Tellus,
Armis læta meis, olimque onerata triumphis:
Teſtor ad has acies inuitum arceſſere Martem,
Inuitas me ferre manus: ſed vulnere cogor,
Pulſus ab vrbe mea, dum Rhenum ſanguine vinco,
Dum Gallos iterum Capitolia noſtra petentes
Alpibus excludo: vincendo, certior exul:
Sanguine Germano, ſexagintáque triumphis,
Eſſe nocens cœpi. quanquam quos gloria terret,
Aut qui ſunt, qui bella volunt? mercedibus emptæ,
Ac viles operæ; quorum eſt mea Roma nouerca:
Vt reor, haud impune; nec hanc ſine vindice dextrã
Vinciet ignauus. victores ite furentes,
Ite mei comites, & cauſſam dicite ferro.
Namque omnes vnum crimen vocat: omnibus vna
Impendet clades. reddenda eſt gratia vobis:
Non ſolus vici. quare, quia pœna trophæis

 Imminet,

Imminet, & ſordes meruit victoria noſtra,
Iudice fortuna cadat alea. ſumite bellum,
Et tentate manus. certe mea cauſſa peracta eſt.
Inter tot fortes armatus neſcio vinci.
Hæc vbi perſonuit, de cælo Delphicus ales
Omina læta dedit, pepulítque meatibus auras.
Nec non horrendi nemoris de parte ſiniſtra
Inſolitæ voces flamma ſonuere ſequenti.
Ipſe nitor Phœbi vulgato lætior orbe
Creuit, & aurato præcinxit fulgure vultus.
Fortior ominibus mouit Mauortia ſigna
Cæſar; & inſolito greſſu prior occupat hauſtus.
Prima quidem glacies, & cana iuncta pruina
Non pugnauit humus, mitíque horrore quieuit:
Sed poſtquam turmæ nimbos fregere ligatos,
Et pauidus quadrupes vndarum vincula rupit,
Incaluere niues, mox flumina montibus altis
Vndabant modò nata: ſed hæc quoque iuſſa putares.
Stabant & vincta fluctus ſtupuere pruina:
Et paullo ante lues iam concidenda iacebat.
Tum verò malefida priùs veſtigia luſit,
Decepítque pedes. paſſim turmæq; viríque,
Armáque congeſta ſtrue deplorata iacebant.
Ecce etiam rigido concuſſæ flamine nubes
Exonerabantur, nec rupti turbine venti
Deerant, aut tumida confractum grandine cælum:
Ipſæ iam nubes ruptæ ſuper arma cadebant,
Et concreta gelu Ponti velut vnda ruebat.
Victa erat ingenti Tellus niue, victáque cæli
Sidera, victa ſuis hærentia flumina ripis;
Nondum Cæſar erat: ſed magnam nixus in haſtam
Horrida ſecuris frangebat greſſibus arua.
Qualis Caucaſea decurrens arduus arce
Amphi-

Amphitryoniades, aut toruo Iuppiter ore,
Quum ſe verticibus magni demiſit Olympi,
Et periturorum diſiecit tela Gigantum.
Dum Cæſar tumidas iratus deprimit arces:
Interea volucer motis conterrita pennis
Fama volat, ſummique petit iuga celſa Palatî:
Atque hoc Romano attonito fert omnia ſigna:
Iam claſſes fluitare mari, totásque per Alpes
Féruere Germano perfuſas ſanguine turmas.
Arma, cruor, cædes, incendia, totáque bella
Ante oculos volitant. ergo pulſata tumultu
Pectora per dubias ſcinduntur territa cauſſas.
Huic fuga per terras, illi magis vnda probatur;
Et patria eſt Pontus iam tutior. eſt magis, arma
Qui tentata velit: fatíſque iubentibus actus,
Quantum quiſque timet, tantum fugit. ocyor ipſe
Hos inter motus populus, miſerabile viſu,
Quo mens icta iubet, deſerta ducitur vrbe.
Gaudet Roma fuga, debellatíque Quirites
Rumoris ſonitu mœrentia tecta relinquunt.
Ille manu trepida natos tenet: ille penates
Occultat gremio, deploratúmque relinquit
Limen, & abſentem votis interficit hoſtem.
Sunt qui coniugibus mœrentia pectora iungant,
Grandæuósque patres; onerísque ignara iuuentus
Id, pro quo metuit, tantum trahit. omnia ſecum
Hic vehit imprudens, prædámque in prælia ducit.
Ac velut ex alto quum magnus inhorruit Auſter,
Et pulſas euertit aquas, non arma miniſtris,
Non regimen prodeſt: ligat alter pondera pinus,
Alter tuta ſinu tranquilláque littora quærit:
Hic dat vela fugæ, Fortunæq; omnia credit.
Quid tã parua queror? gemino cũ Conſule Magnus,

Ille tremor Ponti, ſæui quoque terror Hydaſpis,
Et piratarum ſcopulus: modò quem ter ouantem
Iuppiter horruerat; quem fracto in gurgite Pontus,
Et veneratus erat ſubmiſſa Boſporus vnda,
Pro pudor! Imperii deſerto nomine fugit,
Vt Fortuna leuis Magni quoque terga videret.
Ergo tanta lues Diuûm quoque numina vidit:
Conſenſitq́; fugæ cæli timor. ecce per orbem
Mitis turba Deûm, terras exoſa furentes
Deſerit; atque hominum damnatũ auertitur agmẽ.
Pax prima ante alias, niueos pulſata lacertos
Abſcondit galea victum caput, atque relicto
Orbe fugax Ditis petit implacabile regnum.
Huic comes it ſincera Fides, & crine ſoluto
Iuſtitia, ac mœrens lacerâ Concordia pallâ.
At contra, ſedes Erebi quà rupta dehiſcit,
Emergit latè Ditis chorus, horrida Erinnys,
Et Bellona minax, facibúsque armata Megæra:
Letúmque, Inſidiæq́;, & lurida Mortis imago.
Quas inter Furor, abruptis ceu liber habenis
Sanguineum latè tollit caput, oráque mille
Vulneribus confoſſa cruentâ caſſide velat.
Hæret detritus læuæ Mauortius vmbo,
Innumerabilibus telis grauis: atque flagranti
Stipite dextra minax terris incendia portat.
Sentit terra Deos, mutatáque ſidera pondus
Quæſiuere ſuum. nanque omnis Regia cæli
In partes diducta ruit: primúmque Dione
Cæſaris acta ſui ducit. comes additur illi
Pallas, & ingentem quatiens Mauortius haſtam;
Magnáque cum Phœbo ſoror, & Cyllenia proles
Excipit, ac totis ſimilis Tirynthius actis.
Infremuere tubæ, ac ſciſſo Diſcordia crine

Extulit

Extulit ad ſuperos Stygium caput. huius in ore
Concretus ſanguis, contuſaq́; lumina flebant.
Stabant ærati ſcabra rubigine dentes;
Tabo lingua fluens, obſeſſa draconibus ora,
Atque intertorto laceratam pectore veſtem
Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra.
Hæc vt Cocyti tenebras, & Tartara liquit,
Alta petit gradiens iuga nobilis Appennini,
Vnde omnes terras, atque omnia littora poſſet
Aſpicere, ac toto fluitantes orbe cateruas:
Atque has erumpit furibundo pectore voces:
Sumite nunc gentes accenſis mentibus arma;
Sumite, & in medias immittite lampadas vrbes.
Vincetur quicunque latet: non fœmina ceſſet,
Non puer, aut æuo iam deſolata ſenectus.
Ipſa tremat Tellus, lacerataque tecta rebellent.
Tu legem Marcelle tene: tu concute plebem
Curio, tu fortem ne ſupprime Lentule Martem.
Quid porrò tu Diue tuis cunctaris in armis?
Non frangis portas? non muris oppida ſoluis,
Theſauróſque rapis: neſcis tu Magne tueri
Romanas acies? Epidauria mœnia quære,
Theſſalicósque ſinus humano ſanguine tingue.
Factum eſt in terris, quicquid Diſcordia iuſſit.

HVGONIS GROTII IN LVCANI PHARSALIAM Notæ:

Quibus loca aliquot inſigniora explicantur; & recepta aut mutatæ lectionis ratio potiſſimùm redditur.

IN LIB. I.

2 IVSQVE *datum ſceleri*] Licentiam factam ſceleribus. Vno enim belli ciuilis nomine infinitæ teguntur iniuriæ. Ita infra: *ſemel omnia victor iuſſerat.* Seneca: *Ex Senatus conſultis plebiſque ſcitis ſæua exercentur, & publicè iubentur vetita priuatim.* Cyprianus: *Homicidium cùm admittunt ſinguli, crimen eſt: virtus vocatur, cùm publicè geritur.*

31 *Pœnus erit:*] Ita rectius quàm, *erat.*

44 *Roma debet*] Non, vt ante, *debes.* Eſt enim ad Neronem, non ad Romam apoſtrophe.

54 *polus qua mergitur*] Ita maluimus, quam *vergitur.* Nam & Germanicus in Arateis *pars merſa ſub vndas Oceani*, de Polo Antarctico & ipſe loquens. Et Auienus: *ſubit altera merſa ſub vndas Pars Erebum.*

103 *Frangat*] Ita rectius quam *franget.*

140 *At quamuis*] Ita melius quam *Et.*

217 *auxerat vndas*] Non *hauſerat.* Cauſas enim explicat, cur Rubico eſſet ſolito aquoſior, longos imbres & niues Alpinas.

231 *vt ignes*] Ita pro & repoſuimus, quo rectius cohæreret ſententia, quæ turpiter hiabat. Primo diluculo

Iuculo captum Ariminum. cætera geſta orto iam die. Appianus; Ἀρίμινόν τε αἱρεῖ περὶ ἕω.

313 *nomina vana Catones.*] Ita rectius, quam *Catonis*, vt vulgati, aut *Catonum.*

341 *non me duce*] Hæc vera lectio præ vulgata *cum duce*. Accipiat miles præmia, vel alio Imperatore. Cui conuenit quod ſequitur, *ſub quolibet.*

397 *ſuper ardua rupem*] Non *ripam.* Mons enim Vogeſus, & in monte caſtra. Rupem pro monte dici vſitatiſſimum.

404 *limite*] Ita ſcribendum, non, *milite.* Promoto limite, eſt, prolatis Italiæ finibus; quæ olim anguſtior.

408 *Monœci.*] Forte, *morari.*

422 *claudit Tarbellicus æquor*] *ancon*, emendat Scaliger.

423 *Sueſſones*] Notus Galliæ populus. Veſtigia vocis manuſcripti præferunt, *Sexones.* Vulgo *Axones* male.

437 *Turonas*] Ita repoſuimus ex Manuſcripto quo vſus Canterus, in quo, *Turonos.* Eiusdem libri fide hunc verſum illi *In nebulis*, præpoſuimus, aliquo nunc ſenſu, qui nullus aliàs.

439 *Andus*] Malim, *Andis.* Nam plurale eſt *Andes.*

440 *Genabos*] Eadem vrbs quæ Genabum aliis, vt facilè genera mutantur in peregrinis vocibus. Ita autem reſcripſimus pro *Menabos.*

566 *crinémque rotantes Sanguinei*] Non *ſanguineum crinem*, vt ante: ſed illi ſanguinolenti, *Quos circumtonuit gaudens Bellona cruentis.*

589 *nullo ſemine*] Dubito an *nullo ſemine* quaſi ſponte nata dicat: an rectius *miſto ſemine*: ita enim meliùs cohæret *diſcors natura.* Δημόκριτος ἔφησε γίγνεσθαι τὰ τέρατα διὰ τὸ δύο γονὰς πίπτειν. Ariſt. de Gen. Anim. Lib. IV. cap. IV.

602 *feſtis*] Non *feſtum.* Sed, *Septemuir feſtis epulis*, curandis ſcilicet.

608 *Dátque locis nomen*] Ex cæli regionibus. Cicero: *Cæli fulgura regionibus ratis temperanto.*

695 *laſſo*] Ita legendum, non *lapſo*, aut *laxo.*

IN LIB. II.

10 *Se quoque lege tenens*] Ita Seneca de Deo ex Stoicorum ſententia: *Semper paret, ſemel iuſſit.*

26 *oculique in morte iacentes*] Ita manuſcripti; non, *minaces*, quod huic loco minimè conuenit.

36 *Inuidiam factura*] Inuidiam alicui facit qui eius ſæuitiam in odium adducit.

111 *In numerum pars magna cadit*] Augendo duntaxat numero; non quod in ipſis cauſa mortis inueniretur.

121 *Diſceſſiſſe*] Ita repoſuimus pro, *diſcerpſiſſe*. M. Bæbius ſectus in partes. Ita Latini vſurpant vocem, diſcedere. Cicero Off. III, *Cùm terra diſceſſiſſet.*

126 *Te quoque neglectum*] Senſum non elicio. Forte: *Te quoque in exemplum &c.* Violatæ autem dextræ, id eſt, datæ paulo ante fidei.

194 *enſe reciſos*] *receptos*, quod habent alii, *φορτικὸν* eſt, nec Latinum ſatis.

201 *Nunquam pœna fuit*) Senſus eſt: Tanta hominum cædes, morbis aut aliis malis *ἐπιδημικοῖς* interdum forte, at nunquam ſuppliciis imputata eſt.

203 *vix*) Puto *his* ſubſtituendum: quia ſequitur, *ſed illos.*

214 *nam ſanguinis*] Reſcribendum puto *dum*. Stetit flumen obſeſſum cadaueribus, donec ſanguinis riui viam fecere.

254 *Permiſcenda fides*] De obæratis loquitur, qui priuatam fidei ſuæ ruinam permiſcere publicæ cupiebant.

268 *Inconcuſſa*] Seneca: *Talis ſapientis animus, qualis mundi ſtatus ſupra Lunam &c.* Epiſt. LIX.

292 *Compleſas tenuiſſe manus*] Ita ms.

323 *Ne ſibi ſe*] Ita legendum, non, *Nec*. Hæc quoque, inquit, iuſta cauſa eſt cur Pompeio militem, vt vel hinc intelligat, cauſam agi non ſuam ſed publicam: & ſi eadem quæ Cæſar cogitat, eundem me ipſi futurum qui nunc ſum Cæſari.

338 *Dum ſanguis inerat*] Producit ſyllabam poſteriorem vocis, *ſanguis*. Vt & alibi, *ſanguis ibi fluxit Achæus*. & Valerius Flaccus; *iuſſa ſanguis exuberet vlna.*

377 *Vni*

377 *Vni quippe vacat*] Aliis quos partium ſtudia occupârunt, non vacat cogitare de communi malo humani generis, & hoc ſerio deplorare.

440 *quod non terat*] Gaudet hoc ipſo quod vacuam non inuenit Italiam.

442 *non perdat iter*] Perit iter Cæſari in quo non vincit. Ita infra: *Sic hoſtes mihi deeſſe nocet, damnumque putatur Armorum, niſi qui vinci potuere rebellent.*

459 *cum ceſſerit*] Ita emendauimus: ante fuit, *conceſſerit.*

505 *turres*] Nam è turribus miſſilia librabantur.

519 *ciui*] Vera lectio ex ms. Romano homini maximum eſt ſupplicium, venia opus habere quod publica arma priuatis prætulerit. Antea fuit, *cui ſit.*

728 *Deſciuit*] Ita ſcribi conuenit, non, *Deſeruit.* Nullus enim ſequitur accuſatiuus.

IN LIB. III.

23 *Innupſit*] Ita ſcribendum, non, *nupſit.* vide Feſtum voce, *Innubere.*

125 *Sparſas opes*] Aſperſas Tribunitio ſanguine.

150 *auertant ſemina belli*] Abeant in rem malam iſta belli irritamenta. Ante *auertat* incongruè.

165 *vltima gaza*] Nouiſſimà præda de regibus parta.

183 *veram Salamina*] Seneca Troadibus: *Nunquid Aiacis Salamina veram.* Manilius: *Vera Syracuſis Salamis non merget Athenas.*

225 *Perſeáque Tarſos*] Quia nomen habet à Perſei talaribus ταρσοῖς.

249 *Oloſtras.*] Ita MS. quidam. Gens eſt Indiæ Plin. lib. VI. c. XX. Vulgo *Oreſtas.* ex quo ſi *Oretas* feceris, habebis aliam Indorum gentem Plinio eodem auctore lib. II. C. LXXV.

257 *non diuerſis fontibus*] Boëtius Conſol. Philoſ. *Tigris & Euphrates vno ſe fonte reſoluunt.*

276 *Nunc hunc, nunc illum*] Nunc enim Aſiæ, nunc Europæ largius indulget.

329 *quibus fas eſt:*] Id eſt, his qui putant ſibi licere bellum gerere ciuile. ſine quibus neceſſariò bellum ciuile interibit.

348 *carpere morſu,*] Ita ſubſtituimus pro *corpora*. Verbum enim deſideratur.

432 *Implicitas terrore cohortes*] Non *torpore*. ſed pauore Deûm ac religione. Virgilius: *Iam tum relligio pauidos terrebat agreſtes.*

553 *pugnamque laceſſere*] Ita rectius quam *capeſſere*, ob id quod ſequitur.

564 *percuſſa capta cohæſit.*] Emendatio eſt Iohannis Rutgerſii, cum legeretur ante *percuſſa & capta*. Naues inuectæ in Prætoriam Bruti cohæſerunt, velut captæ, ipſo ictus ſui impetu. Ita Curtius lib. IIII. *In quarum alteram quinqueremis eadem concitata & ipſa roſtro icta eſt & illam inuicem tenuit.*

573 *obducto concreſcunt*] Antea erat *obducti concreto*. Sed ita, vt nos, ms.

605 (*Diſcreuit &c.*] Omnino parentheſi hîc opus, quam viſum eſt addere.

689 *Mille modos inter leti,*] Inter tot mortium genera eam ſolam mortem timent quæ prima ipſis occurrit: puta mergi, aut vri.

IN LIB. IIII.

43 *Cedunt enſe viam*] Cædendo peruiam faciunt.

82 *cælo defuſum reddidit aquor.*] Ita emendauimus pro *diffuſum*. Aquas è cælo lapſas cælo reddidit.

125 *noctes ventura luce rubebant:*] Longæ tenebræ aduentante luce paulatim fugabantur, ea ferme facie quæ eſt diei illuceſcentis primulùm.

138 *Succiſum curuaze nemus*] Materiam quærere ponti faciendo.

186 *Claſſica det bello.*] Ita emendandum, pro, *dent bellum.* Cæſar claſſicum canere iubeat: tu ne audi. Signa moueat: ne ſequere. iam pax erit.

192 *Venturi diſcrimen*] Loquitur tanquam præſentia eſſent quæ narrat. Hactenus quæ facta ſunt, excuſari aliquo modo poſſunt. In poſterum verò magnum imminet periculum. nam, niſi abſtinetur à bello, omnes manifeſto ſcelere contaminari neceſſe eſt. Pugnabunt in ciues iam non ignotos.

218 *nullo diſcrimine*] Ex illo Virgilii: *Tros Tyriusve mihi nullo diſcrimine agetur.* Hoc ne, inquit, orandus eſt Cæſar, vt vos ſibi ſeruire patiatur, hac ſola lege, ne durius vos Pompeianos habeat, quam Cæſarianos ſuos? Nam alioqui, vt Tacitus inquit, *recentiſſimus quiſque ſeruorum & conſeruis ludibrio eſt.*

230 *quod pro cauſa pugnabitis æqua.*] Ita rectè MS. Non ali a cauſa vos hoſtibus ignauiores eſtis, quàm quòd iuſtum bellum geritis. nam illos ſcelera obdurant.

231 *Sed veniam*] Ita emendauimus, pro *Et.* Eſt enim ἀνθυποφορά.

245 *Fecit noſtra fides:*] Sic emendauimus, pro *monſtra.* quod ſane monſtro erat ſimile. adeò nullus inde commodus elici poterat ſenſus. Hoc vult. Potuerat bellum ciuile Deorum & fati iniquioris videri culpa: præſertim ſi fortuita prælia ignotos ignotis implicuiſſent: nunc profectò noſtra eſt, quia alter alterum nouimus, eiusq́. rei certi & nobis conſcii ſumus. Nam quæ aut ignorantia aut impetu fiunt, eorum culpa facile fato aſſignatur; quæ deſtinato καὶ ἐκ προαιρέσεως aguntur, ea non ἀτυχήματα ſunt, ſed ἀδικήματα.

255 *Agnoſcis ſuperos:*] Deos tibi fauentes agnoſcis; qui cauſam tuam non felicem tantum, ſed & fauorabilem faciunt.

283 *miſcendæ copia mortis,*] Ita quidam MS. efficacius quam alii libri *miſcendi Martis.* In Septimo ſimiliter: *mortesque ſuorum Permiſcere meis.*

350 *Conſiliis inimica tuis.*] Tuis rebus, tuæ dignitati aduerſantia.

352 *nil fata moramur.*] Videmus hoc agere Fortunam vt te Orbi imponat. nos ei moram iniicere nolumus.

397 *non deductos colonos.*] Antequam deducerentur; quod non contingebat niſi veteranis & victoribus.

399 *quod abeſt fauor:*] Ita rectius MS. quam *pauor.* Liberauit illos Fortuna ab vna maxima moleſtia, partium ſtudio. Vtercunque vicerit, ferent facile, alteri parti ob ſacramentum vetus, alteri ob recens beneficium beneuolentes.

447 *Impulit ad noctem*] Ita legendum: non *Impedit,* aut *Impetit.*

459 Re-

459 *Reſtituit rupes tectum mare,*] Ita emendauimus, pro *raptus*. Scopuli abſorptos fluctus refundunt.

480 *admoto occurrere fato.*] Non ideo minor noſtra laus erit, quod mortem nobis inferemus, quæ vitari iam aut diu differri, ob vim hoſtium, non poteſt. Quamdiu enim victurus ſit, nemo ſcit.

487 *metus hinc abſit.*] Ita rectius quidam libri, quam *omnis abeſt*. Hortantis enim eſt oratio.

489 *Vt cum*] Ita reſtituimus pro *Aut.*

523 *flexaque Vrſa temone pauerent:*] Quod ſignum erat præcipitantis noctis. Anacreon:

Μεσονυκτίοις ποθ' ὥραις
Στρέφεται ὅτ' ἄρκτος ἤδη
Κατὰ χεῖρα τὴν βοώτου.

557 *minimumque in morte*] Ita ex MS. reſtituimus. Antea fuit *nimiúmque*. Senſus hic: Minima pars fortitudinis erat, mortem oppetere. In ipſa morte militariter pugnant; plus erat.

563 *incurrant*] Ita ſcribendum, non *incurrunt.*

656 *cognomina collibus*] Caſtra Corneliana.

693 *ſcepteri fructum retenti.*] Retinuiſſe regnum vel ob hoc gaudet, vt Curioni poſſet malefacere.

705 *Eripe conſilium pugnæ:*] Id rectius quam *pugna.* Sequentia quoque aliter quam ante diſtinximus. Vult enim à vacuo milite expendi cauſarum iuſta, ducum merita. Vbi in acie ſteterint, hæc ceſſare.

719 *metuens incautus ab hoſte timeri.*] Improuiſus hoſti hactenus, hoc ſolum timebat, ne ab hoſte timeretur, atque ita prælii negaretur occaſio.

809 *Quam vindicta placet.*] Tacitus: *Nec vnquam atrocioribus Populi Rom. cladibus, magisve iuſtis iudiciis approbatum eſt, non eſſe curæ Deis ſecuritatem noſtrã, eſſe vltionem.* Vide & Cic. III. de Nat. Deorum, vbi de Cinna ſermo.

816 *Vrbi nocuerunt*] Id rectius quam *Orbi*, ob ea quæ præcedunt.

IN LIB. V.

49 *populosque merentes*] Benemeritos de Republica.

134 *barbarica cùm lampade Pytho Arſit,*] Quo tempore Delphi à Brenno incenſi. Nam locus ipſe Πυθὼ Græcis dicitur.

208 *pectore vatis*] Ita ſcribendum, non *fatis*. poſt *ille*, id eſt, Phœbus.

216 *Terribilis ſed pallor*] Pallor eſt non territæ, ſed terrentis.

226 *ſubſidere regnum*] ὑφιζάνειν. Vide Seruium ad illud in V. Æneidos: *ſubſedit Aceſtes*.

254 *ſtrictos enſes*] Enſes qui ſtringuntur.

290 *Facinus quos inquinat, æquat.*] Imperatores Leo & Anthemius in Conſtitutione quæ eſt XXXI. Cod. Iuſtin. De Epiſc. & Cler. *Vt eos quos par facinus coinquinat & æquat, vtroſque ſimilis pœna comitetur.*

314 *diſce ſine armis Poſſe pati:*] Seneca: *Immane regnum eſt poſſe ſine regno pati.* Eodem plane modo dixit Seneca lib. II. Contr. II. *Potes ſine viro pati.* Lucanus ipſe Nono: *Et neſcis ſine rege pati.* Notabilis ἰδιωτισμός.

363 *diſce ferire*] Diſce in pœna, quod in prælio vſurpes, ferire & mortem contemnere.

369 *Ad ſcelus hoc*] Ad occidendos eos qui pacem optauerant.

479 *meditatus Leucada*] Meditatus bellum ciuile, quod poſtea ad Actium geſſit.

572 *Cori verrent mare.*] Coniectura vera ducentibus MS. qui non *venient Cori in mare*, ſed *Cori venient mare* præferunt. Virgilius:

Ni faciat, maria ac terras cælumque profundum
Quippe ferant rapidi ſecum, verrantque per auras.

I. Æneidos.

602 *vento cui concidat*] Succumbat. ita MS.

620 *Monſtriferos ſinus.*] Plenos belluis.

622 *regnóque acceſſit terra ſecundo.*] Terra acceſſio facta eſt eius ſortis quæ Neptuno obuenerat.

639 *nautæ videre*] Si qui in mari tum erant.

648 *Non valet in fluctus:*] Mutauimus diſtinctionem, ſenſu aliter non conſtante. quo minus fluctus quis euertat nauem, obſtant fluctus alii.

665 *Neſciat*] Non *Neſciet*. Optantis enim eſt.

668 *Priuatum mori.*] Meo iudicio priuatum me mori. quanquam enim ſum & Dictator & Conſul, nihil tamen iſta mihi ſunt, qui regiam poteſtatem ſperaui, nec vlla minore contentus eſſe poſſum: Hanc nondum adeptus, priuatus mihi videor. Ita in Secundo:

Non

Non priuata cupit, Romana quiſquis in Vrbe
Pompeium tranſire parat.

Non priuata, id eſt, Regnum. Hîc *priuatum* eſt, nondum Regem.

720 *nudas Aquilonibus vndas.*] Eſt κατάχρησις. Nam proprie Auſtris patet Nymphæum.

727 *mentes æquas*] Bonas, pias, faciles.

752 *vereor ciuil. arm.*]Puderet me in hoc ciuili bello, quo omnes coniugibus ac liberis carere debent,lætum ob vxoris præſentiam conſpici.

764 *ſorte frequenti,*]Vulgari admodum ſorte,hoc eſt, diuortio: cùm alioqui verè amantes mors ſola ſeparet. Speciem autem diuortii habet iſta ſeparatio. Ideo dicit *dimiſſa*. quæ vox diuortio conuenit.

813 *caruiſſe timebat*]Metuebat ne Pompeium non reciperet. Atqui recepit, ſed victum: quod peius quam non recipere.

IN LIB. VI.

3 *Parque ſuum videre Dei,*] Metaphora à Gladiatoribus ſumta. Spectatores & fautores, Dii: Arena, Pharſalia: Par gladiatorum, Cæſar & Pompeius. Sic alibi: *ſed par quod ſemper habemus, Libertas, & Cæſar erunt.*

29 *Hinc*] Ita melius quam *Huc.* Eſt enim hiſtoriæ continuatio.

85 *cum plena ferant*] Malim *dum.* Moriuntur equi præ fame, dum pabulum ex Corcyra atque Acarnania exſpectatur longo nauigationis ſpatio. Vide Cæſarem lib. III. Belli Ciuilis.

169 *An plus quam mortem*] An poſſet virtus iniquo loco & certamine amplius aliquid dare quam mortem: hoc eſt, an etiam victoriam dare poſſet.

262 *quanta dominum virtute paraſti!*] Salluſtius dixerat Hiſtoriar. I. *Victor exercitus, cui per tot labores & vulnera nihil preter tyrannum quæſitum eſt.*

277 *adeſt*] Adedit.

409 *Pythia*] Certamina, quorum præmium laurus.

432 *Mouerat,*] Ita reſcripſi pro, *Nouerat.* Non enim vult Sexto cognitas artes magicas: ſed imploraſſe illum τὴν νεκυομαντείαν, vt omnibus aliis diuinationibus certiorem.

436 li-

436 *licentia monſtri*] Nihil tam licenter fingitur quod non illæ ſuperent. Simile illud Claudiani:

—ſed quamuis variis miracula monſtris
Ingeminent teneras vincturi carmine mentes,
Nil veris æquale dabunt.

455 *Pocula perficiunt*] Neque hoc præſtant venena, ſed ſola carmina.

471 *turbante Noto*] In tempeſtate malaciam faciunt: in ſereno, iratum mare.

484 *proſpectumque dedit*] Terra in medio obſtans vetat vno in loco videri ſupera cæli atque infera: quæ ſimul appareant, ſi illam è medio dimoueris.

505 *cantu deprenſa*] Rectum hoc è MS. Simile eſt: *Velut minuta magno Deprenſa nauis in mari.*

538 *vbi ſeruantur ſaxo*] Quibus in locis corpora non cremantur, ſed conduntur, vt apud Ægyptios & Iudæos. Vide Tacit. Hiſt. v. Sequentia ſaniem deſcribunt conditis effluentem corporibus.

547 *Inſertum manibus chalybem*] clauos ferreos quibus fixi qui in cruce pendebant. quod eſt προσηλῶσθαι in Euang. Ioh. c. xx. v. xxv.

550 *quacunque iacet nudum tellure cadauer.*] Ita emendauimus pro *quodcunque*. Vbicunque cadauer eſt, ibi ipſa ante vultures.

560 *quoties ſæuis opus eſt*] Vbi opus eſt cruentis vmbris, ibi ipſa dat morti quos ſuſcitet.

597 *Certos ferre metus.*] Paratus ſum ferre quæuis mala, dum certa mihi priusque explorata ſint.

637 *traiecto gutture.*] Cuius ipſa guttur vnco traiecerat.

691 *illiſæ cautibus vndæ,*] Non *cantibus*. Sonum enim dicit illum inter alios, quem fluctus edunt impacti ſcopulis. Et proprie hic ponitur Planctus: vt, *plangunt littora fluctus.*

703 *fila ſorores Tractura:*] Proba lectio: non *fractura*. Iterum neturæ fila, quæ ſemel abſolueratis. quia reuocatura eſt cadauer ad vitam.

741 *contagia paſſam*] Contagia ciborum Infernalium.

744 *an ille Compellandus erit,*] Statius: *Scimus enim & quicquid dici noſcique timetis.* & quæ ſequuntur libro IIII. Thebaidos: vbi ſimilis νεκυομαντεία deſcribitur.

ad

ad quem locum videndus Commentator vetus.

759 *Iam morientis erat.*] Ita legendum ex MS. Oppoſita ſunt, nondum, &, iam.

787 *Syllam de te Fortuna querentem.*] Nunc primum poſt mortem, qui in vitâ Fortunam adeò obſequentem habuit, vt Felix ideo diceretur. Queritur autem Sulla ob proſtratas partes patricias, quas ipſe fouerat.

IN LIB. VII.

28 *Vnde pares ſomnos populi,*] Vtinam Populo Romano ſimilis ſomnus contingeret, &, ſicut tu illum, ita ille te viciſſim, vel hoc ſaltem modo, aſpiceret.

38 *Iniuſſuſque puer*] Scaligeri coniectura erat *Inueſtiſque.*

79 *Si duce te iuſſo*] Non iubente. Si tibi Senatus, non tu Senatui imperas. Poſſes, & *iuſto* ſcribere, id eſt, legitimo.

164 *publica ſigna*] Ἀναφορὰ eſt. nam vox *ſigna* præceſſit, eadem periodo, verſu ante quarto. Dicit autē illa Signa fuiſſe Publica Populi Romani vſque ad pugnam Pharſalicam. Poſtea enim nulla in Cæſarem niſi priuata arma. Similis locus Taciti: *Poſtquam Bruto & Caſſio cæſis nulla iam publica arma.*

244 *& fati*] Ita repoſuimus pro *fatis*, ſenſu manifeſto.

249 *melior fiducia*] Dubius erat ſpei metuſque. ſed metu ſuppreſſo ſpem aperit, vt quæ vtilior incitandis militum animis. Dux ſecum metuere omnia debet; coram milite, nihil.

258 *emerito Marte*] Ita melius quam, *emeritos*. Hæc dies bello debellato colonos vos faciet.

282 *minimo ſanguine*] Ita MS. non *nimio*. An externi vel minimum ſanguinis impéndere velint rei ad ſe non pertinenti?

301 *Quóne poli motu*] Duplex interrogatio, vt in Decimo, *quantóſne tumores.*

325 *Ignoti iugulum tanquam ſcelus imputet hoſtis.*] Lectio ex MS. Senſus: Etiamſi quis propinquum nullum inuenerit quem occîdat, cædem ignoti cuiuſuis tanto in beneficio accipiam quaſi mea cauſa parricidium feciſſet. Narrat Tacitus bello ciuili quod inter

Vitellium

Vitellium & Veſpaſianum fuit, militem occiſi à ſe fratris præmium petiiſſe.

335 *locaſſes*]Noſtra eſt emendatio. Antea. *locaſſet. Si locaſſes*, hoc eſt,ſi quis locaſſet. In cælum iuſſeris, ibit.

386 *metus hos regni, ſpes excitat illos.*] Ita diſtinximus. non enim quouis metu vult pugnaſſe Pompeianos; ſed metu tyrannidis:at Cæſarianos contrà tyrannidem ſperaſſe.

398 *deſtituit: crimen ciuile videmus, Tot vacuas vrbes.*] Vera hæc diſtinctio. Italiæ ædificia non ætas deſtituit, ſed iacent culpa belli ciuilis. Vide prooemium Pharſaliæ.

433 *Libertas vltra Tigrim Rhenúmque receſſit*] Quaſi dicat vltra terminos Imperii Romani.Sed cùm infrà dicat Germanis & Scythis conceſſam libertatem, vereor ne, *Tanaim*, ſit legendùm, quem vltra Scythæ, vt trans Rhenum Germani. Vltra Tigrim certè Parthi regnabantur, non autem liberi erant. Itaque opponit Tacitus: *Acrior Arſacis regno Germanorum libertas.*

261 *Inde manum ſpectant &c.*]Multis è diuerſis lectionibus hanc concinnauimus. Vbi propius hoſtem ventum eſt,aſpiciũt quos petant vultus,quæ ipſis minentur manus, quæ denique facturi eſſent ſcelera.

504 *pondera vergens*] Ita MS. Hoc eſt, librans velut euentu dubio.

557 *ſtimulúsque furoris*] Æſtrum Bellonæ.

579 *quæ viſcera legum*] Emendatio eſt noſtra,elegan-ti, ni fallimur,metaphora. Ante,*regum*.Atqui Regibus nihil cum Senatu,de quo hîc ſermo.Illi enim ſeorſim apud ſua quiſque auxilia.

584 *nomina legum*] Eadem rurſus emendatio.Legum nomina, hoc eſt, liberæ reipub. vt infra,*legum tempora*, id eſt, anni Conſulares.

607 *Succeſſor Domiti*] Quia ſucceſſurum ſe Cæſari in bellum Gallicum ſperauerat.

693 *Theſſalicæ pugnæ.*] Maior pars cladis Theſſalicæ contigit abſente iam Pompeio; ideoq. illi non magis imputari poteſt, quàm quæ poſt mortem ipſius acciderunt.

705 *Crede deis*]Perpetuus in te Deorum fauor fidem tibi faciat, è duobus malis id tibi eueniſſe quod erat

minus. Minus malum eſt bello ciuili vinci quàm vincere. Ni ita eſſet, victorem te feciſſent Dii, quos tibi bene velle dubitare non debes.

735 *Marte ſubactis*] Defatigatis.

754 *impleruñt*] Ita rectius quàm *impleuit*. Eſt enim in hoc verſu expletus ſenſus.

757 *Vt rapiant*] Quamuis rapiant hæc omnia, non tamen putabunt præmia meritis reſpondere.

760 *caſtra rapit:*] Caſtra, non Romam.

780 *deſiſſet, Agaue*]Ita reſcripſimus,pro *deſciſſet*. Non magis externati erant, aut Pentheus cùm Agaue fureret; aut ipſa Agaue cùm furere deſiiſſet,& ſcelus ſuum agnoſceret.

819 *cælo tegitur qui non habet vrnam*] Mæcenas dixerar: *Nec tumulum curo, ſepelit Natura relictos*.

856 *Et ſtantes tumulos*] Tam integros adhuc tumulos, quàm vetuſtate collapſos.

IN LIB. VIII.

30 *prăuertit triſtia leto, Dedecori*] Fecimus cohærere cum ſequenti commate. Sententia eſt: Felicitatem, ni adſit matura mors,ludibrio fermè homines exponere.

37 *Flumineis vix tuta vadis*] Nauis non bellica, ac ne oneraria quidem, ſed fluuialis.

53 *quid perdis tempora luctus?*] Non debes lugendi tempora metu conſumere. Times cùm iam ſit quod lugeas: victus maritus ſcilicet.

65 *Non vltra gemitus*] Non auſæ ſunt palam lamentari, aut ipſum Pompeium veritæ, aut ne Corneliæ dolorem accenderent.

128 *mundi nomine gaudens*] Non ſui cauſa gaudet; ſed generis humani nomine, quòd tam profligato ſæculo fides aliqua ſupereſſet: ipſe alioqui beneficio non vſurus.

158 *Stantis adhuc fati*] Cornelia ſtantis fati, vt infra, *æterni Martis Alanos*.

164 *iacentis*] Non, *iacentes*.

179 *deſcendet ab arb.*] Non, *deſcendit*. nam ſequitur *feretur*. Quare & mox, *tendis*, in, *tendet*, mutauimus.

217 *mutaredium*] Aliud ſubire cælum.

228 *abigne Iam propior*] Diſtinctionem mutauimus, vt ſit ſenſus, Propior Orienti eram quàm Perſæ ipſi.

249 *medio pelagi.*] Priori periodo hæc verba aſſcripſimus. Sunt enim oppoſita, medium pelagi,&,magni ſinus. Compenſare eſt compendi facere. Seneca Hippolyto: *Qua via longum compenſat iter.*.

310 *Excitóſque ortus*] Parthos alióſque Orientis populos.

338 *Chaldæos focos*] Ignem Deum Chaldæorum.

339 *cauſa obtenditur*] Cur Libertatis tutelam belli cauſam dicimus?

350 *clades Heſperias*]Clades acceptas Pharſalico prælio priùs Parthi vindicent,quàm nos cladem ad Carras?

385 *gens quæcunque virorum.*] Parthos notat vt effeminatos, imbelles. Sic rex Epiri Alexander ſe in viros incidiſſe dicebat, Alexandrum Philippi Macedonis filium in feminas.

402 *non vllos*] Ita reſcripſimus pro, *vllis.* Nullos horret concubitus interdictos legibus.

428 *Theſſalia*] Non *Theſſaliæ*. Deeſt *in* præpoſitio.

450 *ne iura fidemq.*] Ita maluimus quàm *nec*. Senſus eſt; Regnandi ius veteribus haud tutò credi: meliores eſſe reges iuuenes.

462 *transfuſo æſtu*] Eo mari quod Cyprum & Ægyptum inter funditur.

493 *niſi dum facis*]Noſtra eſt emendatio. Continuanda enim ſcelera docet,iuxta illud: *Per ſcelera ſemper ſceleribus tutum eſt iter.*

510 *Theſſaliæq́; reus*] Damnatus à Diis clade Pharſalica.

523. *an ſit violare neceſſe*] Oſtendo neceſſe eſſe, quia licet, quia poſſum. Neque enim poſſem te lædere, ſi Romanarũ rerum potireris. nunc quia non potiris,ob hoc ipſum neceſſe quoque eſt id faciam, ne videar tui tutelam ſuſcipere.Simplicior tamen ſenſus eſſet vocibus tranſpoſitis; *Téne mihi dubitas cùm ſit violare neceſſe, An liceat?* Seneca pater: *Neceſſitas, magnum humanæ imbecillitatis patrocinium, omnem legem frangit.*

550 *Cæſaris eſſe nefas*] Ab ipſo Cæſare occidi.

627 *ne cede pudori*] Ne te pudeat quòd iuſſu pueri, decreto ſpadonum, manu deſertoris occideris. Non

illis aſſcribenda mors tua, ſed Cæſari.

676 *operæ ſecundæ*] Τῶν δευτερείων: partium ſecundarum. A fabulis ductum. Maior enim Achillæ dignitas, qui caput geſtauit, quàm Septimii, qui abſciſſum geſtare ipſe non potuit.

703 *vno ſeua die*] Recta lectio, vt patet ex oppoſitione. Opponitur enim dies vnus infelix tot annis felicibus.

741 *munere buſti*] Ita MS. non *funere*. Dolet enim Corneliam vltimum marito officium ſubiiciendi facem non præſtitiſſe.

795 *temeraria dextra*] Poëtæ eſt increpatio.

857 *Aduertet?*] Ita rectè MS.

861 *Hoc tumulo Fortuna iacens.*] Fortuna quodammodo cum ipſo Pompeio ſepulta, cui ſemper adfuerat.

IN LIB. IX.

27 *Nec ſeruire timens*] Quippe paratus mori. Τίς ἐστι δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὤν;

42 *tuum: (quis enim &c.*] Parentheſin neceſſariò addidimus.

44 *Libye*] Antè fuit, *Libyæ.* Non Italia ſola ſed & Africa teſtatur tutos portus Palinuro placuiſſe, & ab ipſo dictos,

185 *buceta*] Rectè; non, *buxeta.*

219 *Cùm Tarcho in motu linquendi*] In medio animorum motu ſignum ſeceſſioni dedit. Frigidiùs ante: *Cùm Tarchon motus.*

256 *pari voto*] Eodem voto quo Cæſariani: pro domino; non contra dominatum.

299 *de victis*] Antea vbique fuit, *deuictis. Catoni* autem habent & MS. Cato non aliam, inquit, pœnam ſumſit de hoſtibus, præter ipſum vincere. Contentus fuit ſola victoria. id illi ſupplicii ſatis viſum.

450 *Libye*] Ita reſcribendum pro, *Libyæ.*

451 *è turbine*] Ita maluimus quàm, *ſe.*

455 *non imbriferam*] ὑφ' ἕν. Nubem non-imbriferam; hoc eſt, areniferam.

499 *Inconſuetaque dies &c.*] Verſus hîc aliquot omiſimus

mus ineptè ex loco inferiore repetitos: qui & in MS. deerant.

525 *extulit Ammon*] Malè libri, *abſtulit*, aut, *attulit*. Sola Ammonitis arbores erigit.

565 *dignas adytis voces*] Seneca Controuerſ. lib. 1. *Erratis niſi illam vocem non M. Catonis, ſed oraculi creditis. Quid enim eſt oraculum? Nempe voluntas diuina hominis ore enunciata. Et quem tandem antiſtitem ſanctiorem inuenire ſibi diuinitas potuit, quàm Catonem?*

568 *ſed longam differat ætas*] Ita repoſuimus, cùm alii, *longa an differat*, alii aliter haberent. Longam differt ætas, hoc eſt, producit; non tamen mutat. Hoc quærere ex Ammone nihil neceſſe eſt. Scitum eſt Stoicum, vt & cetera. Seneca: *Non eſt vita maior quæ longior.* Et alia in hanc ſententiam EPIST. LXXIII.

578 *Eſtne Dei ſedes*] Ita rectè MS. non *Eſtque*. Vllāne alia Dei ſedes eſt quàm Vniuerſum & Mens Sapientis?

636 *Hoc habet infelix, &c*] Hoc vnum eſt Meduſæ quod impune ſpectatur, crinis ſcilicet. Nam vultum nemo impune aſpexerit.

655 *timente Olim*] Non eſt hîc ponendum comma: cohærent enim cum ſequentibus. Quo tempore cælum Gigantes timuit, auxit ipſa montes, mutatis in ſaxa Gigantibus.

678 *lunati vulnere ferri*] Ita MS. Harpes deſcriptio, quæ falcata.

686 *ſcinderet vrbes*] Ita MS. hoc eſt, tranſuolaret.

761 *diſcere nulli*] Id melius putauimus quàm *dicere*. Noluit quenquā hoc ſcire, ne ſitim nimium timerent.

782 *cadet*] Melius quàm, *cadit*: vt cohæreat cum, *ſequetur*.

820 *virgas mentita Sabinas*] Scaligeri eſt emendatio, Antè, *Sabæas*, ineptè; cùm verſu altero ſequatur vox, *Sabæi*. Nec verum eſt turis arbori taxum ſimilem, vnde toxica, imo abieti potiùs aut piceæ. At virgæ Sabinæ eſſent eæ quas Sabinis auctoribus Romani magiſtratus vſurpauere. At has fermè ex betulla fuiſſe ait Plinius.

827 *Quam ſegnis*] Quam ſegnis ſit ſagitta, ſi Iaculo ſerpenti comparetur.

853 *æthereis cauſis*] Eamus potiùs ad loca torridiora, vt cœlo non ſerpentibus mortem debeamus.

888 *caſus alieno in pectore vincit*] Ipſe in militum cordibus vincit malum, dum conſtantiam ipſis aſpirat.

928 *dat ſuſpiria curſus Vulneris, aut*] Non vt ante, *dant*, &c, *haud*, ne dari negetur curſus; cùm ſenſus ſit, celeritatem vulneris ſuſpiria non permittere.

1063 *ſimulati doloris:*] Perſuades te ſeriò dolere, cùm id vultu dumtaxat ſimules.

IN LIB. X.

6 *tua profuit vmbra*] Pompeii honori hoc Dii dederunt, ne Populi Romani eſſet Ægyptus poſt ipſius mortem. quod futurum fuerat, niſi Cæſar Populo Romano imperium omne cum libertate eripuiſſet.

19 *antrum.*] Σῶμα dictum.

43 *inuidia*] Alexander ſicut ſe viuo alium quàm ſe Orbi imperare paſſus non eſt; quò illud ſpectat, quod negauerat cælum duos ſoles pati poſſe: ita moriens quoque vni non reliquit imperium, velut inuidens alteri tantam magnitudinem.

52 *ſecura Pella*] Parthia quæ de Craſſis triumphat, Macedonibus paruit, quotum oppidum Pella.

58 *Emathiis tectis*] Alexandrinis. quia Alexandria condita à Macedone. ſic infra, *Pellæi muri*.

84 *Quem decuit*] Ita rectius. aliàs, *quam*.

214 *dominus aquarum*] Auienus: *Ceſſit Mercurio locus imbrifer.*

219 *quo creſcat in arua*] MS. habent, *qua*. vulgati, *quod*. Veteres autem quos dicit, ſunt Anaxagoras & Euripides.

230 *Officiis caret vnda ſuis*] Officium Nili eſt arua irrigare. hoc autem præſtare non poteſt niſi à Sole excitetur. ideo hyeme ſe ripis tenet.

239 *Zephyros*] Eteſias.

242 *Vel quod ab*] Democriti placitum.

244 *Vel quod aquas*] Thaletis.

250 *Frigore ab Arctoo*] Ita fermè tradebant Memphitici ſacerdotes.

260 *Sol rapit*] Herodoti ſententia.

328 *quos inter vt alta In conualle*] Noſtra eſt mutatio. antea fuit, &c. in quibusdam, *in*, & verſu ſequente

pro,

pro, *In*, *It*, Alueus fluminis montes inter, conuallis obtinet ſpeciem.

357 *nubet ſoror impia fratri*] Ita feci ex Mſs. in quibus *nubit*. vulgati peiùs *nupſit*. Non eſt dubium quin Cleopatra nuptura ſit Ptolemæo. Efficiet hoc Cæſar, cui illa iam vice vxoris eſt.

384 *ingentis fati ſumus*] Ita MS. Magnum eſt fatum noſtrum & potens ad ſcelera.

473 *Æſtimat in numero*] Coniectura noſtra eſt: *Res minima in numero*. Senſus mihi videtur: Legati cædes apud alias gentes maximum eſt ſcelus; ſed inter Ægypti ſcelera minimum.

506 *Perdidit in ſomnos*] Ita rectè MS. In ſomnos perdere eſt impendere ſomno, ita vt rebus melioribus pereat.

VARIANTES LECTIONES CODICVM quibus vſi Theod. Pulmannus & Greg. Berſmanus.

LIB. I.

12	placuit	licuit
13	poruit terræ pelagique	terræ por. pel.
		pot. pelagi terr.
14	hauſerunt	ſuderunt
19	iam S.	nunc S.
21	Tunc	Tum
26	tenentur	teneiur
28	multoſque	multos
31	erit	erat
	diſcindere	deſcindere
35	deis	diis
37	ipſa	iſta
44	debet	debes
48	flammigeros	flammiferos
	conſcendere	tranſcendere
50	Iuuet	iuuat
51	Cedetur	Credetur
	iuriſque tui	iurique ſuo
54	aduerſi	auerſi
	mergitur	vergitur
		verritur
58	tene med.	tene in med.
60	Tunc	Tum
64	Accipiam	Excipiam
		Accipio
66	dandas vires	vires dandas
72	Nec ſe	Non ſe
76	nolet	nollet
81	lætis	lætiſque
94	nec	ne
103	ſrangat	franget
107	actum eſt	actum
120	Permiſſum eſt	Permiſſum
121	acta	facta
130	longoque	longeque
137	veteres	veteris
134	hærens	hæret
139	ſuo eſt:	ſuo.
140	vmbram;	vmbras:
141	At	Et
		Sed

142	tollant	tollent,
146	vocaſſet,	tuliſſet,
152	fragore	pauore
154	præſtinguens	perſtringens
		præſtringens
158	cauſæ ſuberāt	ſuberāt cauſæ:
166	acceſſitur	arceſſitur
		acceſſitur
167	tunc	tum
	fines	funes
168	ſulcata	calcata
177	Et cum	Hinc cum
178	precio faſces,	faſces precio,
181	tempore	tempora
183	Cæſ. curſu	curſu Cæſ.
192	Tunc	Tum
199	ſummique ô	ſummi qui
205	mouet	tulit
	ſic cum ſq.	ſic in ſq.
		ſicut ſq.
206	Æſtiferæ	Peſtiferæ
209	iubam, & vaſto	iubas, vaſto &
217	Tunc	Tum
	auxerat	hauſerat
218	pluuialis	pluuiali
221	tum	tunc
224	Heſperiæ	Heſperies
225	hic pacem, temerataq. iura relinquo	hic pacem linquo, temerataque iura
227	iudice	vindice
231	noctis tenebris & torto	tenebris noctis it torto
235	Vt ignes	& ignes
		& ignem
238	concinuit	concinnunt
239	populi	populis
	ſtratiſque	ſtratis
240	Diripiunt	Diripuit
246	gelidos	gelidus
	alligat	occupat
247	tacito mutos	tacitos muto

ſub

		tacito multos
	ſub pect.	in pect.
349	alta	miſſa
254	ruentem	furentem
260	iacet	tacet
216	quies. Noctis	quies populis.
268	mora	fata
273	tuæ	tua
275	tunc	tum
277	Sed	At
	leges bello	bello leges
279	faciat	facie t
282	petuntur	tenentur
287	aut	haud
304	tranſcenderet	conſcenderet
308	aduerſo	auerſo
312	parteſque	partes
313	Catones	Catonum Catonis
315	ſatiabunt	ſociabunt
319	Ac	Ad Et
324	laſſum	lapſum
334	iam te,	tamen
335	diſcedere	deſcendere
341	me duce	cum duce
249	deſunt.	deerunt.
350	neque / neque	nec / nec
351	Detrahimus	Diſtrahimus
355	diro	duro
357	gerens	ferens
259	Si licet	Scilicet
	vector	ductor
360	fas eſt	ius eſt
	voces	cauſas
363	hic	hæc
368	Libyæ	Libyes
371	vortice	vertice
372	poſſe/velle	velle / poſſe
381	Caſtra	Signa
384	diſperget	diſperdet
386	His cunctæ ſimul	Hiſque ſimul cunctæ H. iunctæ ſ.
388	ad æth.	in æth.
390	robore	pondere
391	ſonus, aut. r.	ſonitus r.
397	æthera	æthere
397	Caſtraque quæ Vogeſi rupem	Caſtraque Vogeſi ripam
298	cohibebant	cohibentia

	Lingonas	Lingones Ligones
403	Atax	Arax
404	limite	milite
405	Quaque ſub	Quique ſub Qua ſuper
	nomine	numine
408	Monœci.	Menethi. Meneti.
410	Vendicat	Vindicat
414	æſtuet	æſtuat
418	moues	mones
419	late	lates
	Nemoſſi	Menetis Nemetis Nanetis *Turn.*
420	Aturi,	Satyri,
422	mouet	mouent
	amoto	admoto
423	Sueſſones	Saxones Sexones Saſſones Sauſonas Axones
424	Leucus	Leucas
426	roſtrati	monſtrati
427	Aruernique Latio	Aluerniq. Latiis
430	te laxis	laxatis
436	Pictones immunes ſubigunt	Pictonus immunis ſubigit
437	Inſtabiles Turonas	Inſtabiles Tricoros *vel* Turonos
	coërcent.	coërcet. *alii autem hunc verſum poſtponunt ſequenti* In nebulis
438	nebulis	ripis
	Meduana	Medualle Meditana
439	Andus	Addus
440	Genabos	Menabos. *alii autẽ hunc verſum omittunt.*
442	Ligur	Liger
	decora	decore
444	placatur	placatus
446	Taranis	Taranus Tharanis

 dimit-

		Tarami
		Tarani
448	dimittitis	demittitis
		extenditis
453	datum:	datum eſt;
458	deſpicit	deſpicis
		aſpicit
461	animæque capaces	animique rapaces
462	ignauum	ignauum eſt
463	crinigeros	cirrigeros, *Lipſ.*
	arcere	vrgere
464	petitis Romam,	Romã petitis,
474	turmas	turbas
475	illabitur	labitur
479	ferusque	feroxque
481	Hunc	Tunc
		Nunc
	Alpesque	Alpemq.
485	auctore	actore
486	nec	non
487	Percuſſum	Perculſum
490	Tum	Tunc
	& quæ	vel quæ
	metuenda	metuendo
491	vrgent	vrget
505	coniuxve	coniuxque
506	aut	haud
508	tunc	tum
515	externis	extremis
519	murmure	nomine
520	nox/non	non/nox
521	panorum	malorum
522	tum	tunc
525	terras impleſrunt,	cœlum, terram implent,
529	mutantem	nutantem
531	denſo	tento
534	de part.	è part.
536	decurrere	diſcurrere
540	medio Titan	Titan medio
542	gentesq.	gentemq.
552	Thebanos	Thebanosq.
	tum	tunc
555	Calpen, ſummumq. impl. Atlanta.	Calpe, ſummoq. impl. Atlante. *Iac. Bononienſ.*
556	Indigetes	Indigenas
561	Tum	Tunc
565	tum	tunc
566	mouet	mouet
567	Sanguinei	Sanguineum
569	Tum	Tunc
574	Stridentesq. comas	Stridentemq. comam
	Agauen	Agauem
579	autis	vmbris
580	& med.	in med.
584	fracto Marium	Marium fracto
586	Aruns	Arrons
		Arruns
	Lunæ	Lucæ
588	mouit volitãtis aëre	motus errantis aëra
590	Protulerat	Pertulerat
594	pomœria	pomaria
	cingere	iungere
596	ritu ſequitur	ſequitur ritu.
599	Tum	Tunc
600	Cybellen	Cybelem:
602	feſtis	feſtus
604	Et tollens	Attollensq.
606	Circumeunt	Circueunt
	diſperſos	diffuſos
	fulminis i. Colligit	colligit i. Fulminis
608	nomen	numen
609	Electa cer.	Electa à cer.
		Erecta cer.
	fundere	effundere
613	victum/collum.	collum, victũ.
614	largo	laxo
615	nigrum	dirum
621	minaces	minantes
623	paruusq.	prauusq.
631	fas	ô
	moneris	moueris
632	neque	nec
633	viſcera	pectore
634	Dei	Dii
637	omina	omnia
642	cum lege	ſine lege
643	ſidera	omina
644	orbi	vrbi
645	matura	natura
646	an toll.	aut toll.
647	ſegetes	ſegetem
648	infuſis	effuſis
654	latuiſſet	iaculiſſet
656	toto	tori
657	ſuis	tuis
662	hebet	habet
		abeſt
663	cur	cum

664 fe-

664	feruntur, Enſ.	feruntur? Enſ.
669	& Sup.	ô Sup.
672	tantum iam	tu tantum
672	plebem	turbam
681	ô Phœbe	me ô Ph.
	quæ	quo
	manusq.	minasq. *Sabell.*
684	Qua ma.	Quo ma.
686	dubiã/ Syrtim.	dubiæ/Syrtis
	æquora	æquore
687	Arentemq.	Ardentemq.
689	atque aëriam Pyr.	æque aëriamq. Pyr.
690	Abripimur	Arripimur
691	peraguntur	panguntur
692	partes iterum	iterum partes
695	laſſo	lapſo
		laxo
	defecta	deſerta

LIB. II.

5	viſum	viſum eſt
9	Fixit	Finxit
12	fors	ſors
16	Vrbi	orbi
20	Tum	Tunc
21	Errauit	Errabit
24	famulorum	famularum
26	exanimes	exanimos
	iacentes	minaces
27	dolor,/ metus	metus,/dolor. *Micyll.*
31	Affixere	Adfixere
	limine	limite
32	vocari	precari
37	genas	comas
40	Et	Nec
41	cum vic.	dum vic.
48	arma	armis
49	Achæmeniis	Achimeniis
	Medica	media
50	Maſſageras	Maſſageten
55	hic vert.	hinc vert.
56	vacet/manus.	manus/vacet.
57	ignes	ignem
58	fulmina	flumina
	æther	aër
59	Sæue	Siue
	vtraſque	vtroſque
61	Vrbi	Orbi
62	moueri	mouere
64	at miſ.	& miſ.
71	laxæ	laſſæ
76	hoſti eſt conc.	hoſti conc.
81	Non/fas eſt	Fas/non eſt
82	multas	multos
83	mores	mortem
88	delatus	delapſus
93	deis	diis
	ibi	ſibi
94	redit	dedit
100	cucurrit?	recurrit?
102	reuocatũ eſt p.	reuocaris p.
		reuocatum p.
106	nec	non
	primo in l.	primo l.
	limine	limite
109	ipſe	ille
110	viſum eſt l.	viſum l.
	lenti	lente
111	magna	multa
	perit	ruit
116	decorum	decorum eſt
117	nedum	necdum
118	funera	funere
119	vacet?	vacat?
121	Diſceſſiſſe	Decerpſiſſe
		Diſcerpiſſe
		Deceſſiſſe
130	Septimus hæc ſeq.	Sept. hic ſeq.
		Sept. exſequitur
133	homini	hominis
137	tralata	tranſlata
141	dumque/iam	iam/dumque
	putrida	putria
142	Exceſſit	Excedit
144	ſoli poſſent	poſſent ſoli
		ſoli poſſunt
146	ruit	furit
150	cui ceruix	ceruix cui
156	Diſſiluit	Deſiliit
		Deſiluit
158	ſui	ſibi
159	Deſilit	Diſſilit
161	congeſta	coniecta
162	latet	iacet
170	veritiſq.	veritis
172	reciſum	reſectum
174	cui	cum
	triſtes	triſtis
180	Dirum	Durum
181	exectaq.	exſectaq.
188	pondere	corpore
194	reciſos	receptos

195

195	Vnius populum mortis	Vnius & pop. noctis
196	Tunc	Tum
198	occumbere	ſuccumbere
200	cæli terræq.	terræ cæliq.
207	tanti ſedit	tantique ſeder
208	miſeri tot millia	miſceri vulneta
209	piguit	timuit
211	in corpora	cadauera
212	& ſtr.	pro ſtr.
213	Interruptus aquas	Intertupit aquis aquæ
214	nam	iam dum *Gr.*
216	ad ſl.	in ſl.
218	redeuntq.	reddūntq. reddítq.
219	eluctatus	obluctatus
225	agitant multoq.	agitat multumq.
226	maiore	maiora
230	alio	alios
234	percuſſit	perculſit
237	cùm verteret	conuerteret
240	virum	vitûm
	caſusq. vrb.	caſus vrb.
245	Dirige	Erige
	Dirige me, dub. certo tu	Dirige: me dub. tu certo
246	ſequantur	ſequentur ſequuntur
247	erit	eris
249	placuit ducibus	ducibus placuit
253	ruinæ	ruina
257	corrupti	corruptis
258	longæ	longe
260	Ne tantum	Ne tamen Non tantum
261	nec pila	ne pila
263	eat.	erat.
264	noler	nolle nollet
	ab iſto	in iſto
267	ages	agas
268	lapſu	motu
270	ventos	flatus
272	ſumma læte	magna lætæ
276	ipſe	ille
284	habe	habes

289	velit	valet volet
	ſpectare	ſpectaſſe
290	ipſe	ille
292	Comploſas	Compreſſas
293	ſigna	bella
294	Deductique	Diductique
295	hunc	hinc
296	Dacas	Sacas *Micyll.* Daas *al.*
299	tumulum iubet	tumulos vocat iuuat
303	proſequar	perſequar
306	liberet	liceret
308	preſſere	vi preſſ.
310	peruius	præuius
312	cæde	clade
313	pendere	perdere
314	ſæua	læua
316	tuentem	tenentem
317	hic, iugulus laborum	iugulus, hic malorum
319	quin pub.	quin? pub.
320	nec, ſi	nec non
323	Ne ſibi	Nec ſibi
324	mouit	monuit
326	Phœbo gelidas	gelidas Phœbe
330	Connubii	Coniugii
332	è ſang	& ſang. ex ſang.
335	concuſſaque	confuſaque
340	laſſis	lapſis laxis
343	Connubii	Coniugii
344	nec dubium longo	Ne dub. long. Nec longo dub.
345	primas, tedas.	tedas, primas.
346	ſociam	comitem
347	laborum	laboris
348	relinquar	relinquor
351	Sunt	Sint
356	accliuis	acclinis
359	Tralata vetuit	Tranſlata vitat Tranſlataq. vetat
362	haud	aut
365	Sic, vt cultus	Sicut vultus
366	hoc eſt	hæc eſt
367	celatur	velatur

372 hor-

372	horrificam	horriferam
373	duroque	nulloque
377	ſtudiisq. odiisq.	ſtudiis odiisq.
380	Reſtitit	Obſtitit
382	vitam	cauſam
384	magniq.	magnoq.
387	Venerisque	Veneris
394	Hæc pl. mouentis	Heic pl. mouenti
397	nullo qua.	nulloq. à
399	propiusq.	propiusve
400	coërceut	coërcet
402	Dalmat.	Delmat. *Sabel.*
403	Fontibus h. v. immenſos	Pontibus h.v. im.
		Pontibus immenſos h. v.
		Montibus *Grot.*
404	ſpargit	ſparſit
406	Crultumiumq.	Cruſtiniumq.
		Cruſtinumq.
	iunctus	iuncto
	Iſapis	Iapis
		Iaſpis
		Sapis
407	Sennaq̃.	Scenaq̃.
		Cenaq̃.
		Senaq̃.
408	ſoluit	voluit
409	fractasq. euolluit	fractas diſſoluit
		fractas deuoluit
411	vmbraſſe	vibraſſe
416	Non minor	Nec min.
418	Non minor	Nec min.
425	radensq.	rodensq.
426	Culta	Tecta
427	procurrit	percurrit
429	deuexasq. excipit	deuexas aſpicit
		deuexasq. aſpicit
		deuexasq̃. accipit
433	anteis.	vndis.
436	repelleret	impelleret
437	eliſa	exciſa
444	nec tam	non tum
445	populetur, & igni.	populentur, & igne.
447	fauore	furore
456	tellus pulſa	pulſa tellus
	tridentis	ſtridentis
458	nouo	Noto
459	cum ceſſerit	conceſſerit
461	ferebat.	gerebat.
		tenebat.
463	ſui	ſuum
466	Auximon	Aximon
		Anximon
469	Eſculea.	Aſculea.
470	Deuertiique	Diuertitq.
472	nudatam commiſſæ	commiſſæ nudatam
473	Luceriæ	Luceriæ
		Nuceriæ
	fortiſſima	firmiſſima
474	His ſedeat caſtris	His caſtris ſedeat
475	ſubducta	ſeducta
479	pugnax Domiti	Domiti pugnax
481	campo	campis
491	nequicquam	nequiquam
492	Nam prior è campis	Namque prior camp.
495	fluuiis	fluuiisq.
407	vllo,	illo,
502	Trans ripam validi torſerunt	Torſerunt validi trans ripâ
505	pondera	mœnia
508	traxere	duxere
509	alta	ante
510	recta ferrum	ferrum erecta
513	ſpes	pars
514	retenta	recepta
515	ipſe	eſſe
519	ciui	eſt ciui
		cui fit
521	ille	ipſe
	graues	grauesq.
522	petes	petam
523	in med.	& med.
527	admixto	immiſſo
529	moturi	morituri
530	cohortes	cateruas
534	populatibus	populantibus
539	petat	petit
541	Nec mag.	Heu mag.
	parauit	parabat
542	in tecta	vi tecta *Aſcen.*
544	miſeranda	miranda
553	Craſſus victor	victor Craſſus
554	Spartacus	Sparticus
557	hæc iterum	hæc iterum

circa

	circa	circum
558	diſces	dices
		dicet
		diſcas
		diſcant
		diſcet
		diſcent
560	ne vos	non vos
		nec vos
561	ſenior,	melior,
562	perducere liber,	perducere, liber
564	cupit,	cupis,
565	parat.	paras.
569	Gallia	Gallica
570	quod fug.	quos fug.
571	incerti ſtagna prof.	incerti magna prof.
		incertaq. ſtagna prof.
577	exactum	exhauſtum
579	Auguſtaque	Anguſtamque
585	Phaſidos	Phaſidis
587	nuſquam	nunquam
588	timet,	timent,
591	Heniochi	Emolchi
593	mollisq. Sophene,	mollesq. Sophenæ.
		mollesq. Sofenæ.
		mollisq. Sophone.
595	Quod ſocero bellum,	Quid ſocero, bellum
597	Nec	Non
	matura	motura
599	mittere	ponere
604	Nec redit	Non redit
	repleta	recepta
608	Appula	Apula
609	Brundufii	Brundiſii
	concedit	conſcendit
		conceſſit
611	Creta profugos	profugos Creta
613	Hanc	Hinc
	arctum	arcum
614	æquora	æquore
615	claudit quæ	quæ claudit
		qua claudit
618	Exciperet	Acciperet
	laſſasq.	laxasq.
		lapſasq.

624	Epidamnus	Epidaurus
624	Huc	Hæc
		Hinc
627	Saſon.	Sanſon.
631	ſobole è	ſobole ex
		ſubole è
636	Pharios	Parthos
	concute	excute
637	nec Ph.	ne Ph.
638	vtraque.	in vtraque
641	Mæotica	Mæotida
642	Et quid	Sed quid
	nate	nota
643	ſeres	feres
645	At	Et
	Latios	Latio
646	arua	arma
647	Macetumq.	Macedumq.
650	pacis,	ſegnis,
653	primo tot	tot primo
654	deiectis	depulſis
657	actum credens ſupereſſet	credens actum ſuperaret
662	Obſtruit	Obruit
666	Eryx	Athos *Sabel.*
670	Tunc placuit	Complacuit
671	immenſis	immerſis
673	Conſtruxiſſe	Conſtituiſſe
675	ſuper Hellesponti	Ponti ſuper Helles
677	deferret	differret
678	multo	magno
681	curis animum	animum curis
682	ſpargatque per æq. bellum.	peragatq. p. æq. bel.
		bellumq. p. æq. ſpargat.
684	maris p. c. rates	rates p. e. maris
689	neu buc.	ne buc.
690	Neu tuba	Ne tuba
		Nec turba
	præmonitos	permonitos
	perducat	deducat
693	taciti	tacitas
696	pauidi claſſis	claſſis pauidi
697	pandentes	pendentes
	deducunt	diducunt
700	Quam	Qua
705	fato	fatis
706	cornua	litora
710	qua	quæ
	Chalcida	Colchida

711	paratas	paratæ
712	in littora.	in littore
		ad littora
717	Rapta	Rupta
	ſubducta eſt m. Argo,	ſubductaq. m. Argo eſt,
722	feſsi	flexi
726	toto	victor
728	Deſciuit	Ceſſauit
		Deſecuit
734	procul hoc vt in	procul hoc, & in
		procul hinc, & in
735	Abſcondat	Abſcondit
736	ſetuetur	ſeruatur
	LIB. III.	
2	renuere	mouere
3	fluctus:	portus?
7	dubios	medios
9	tum	tunc
15	Eumenidas	Eumenides
	Veſtris	noſtris
17	laxantur	laſſantur
23	Innupſit	En nupſit
	tepido	trepido
36	veſtro	noſtro
31	nunquam tibi	tibi nunquam
32	generum	genero
33	Abſcindis	Abſcidis
35	trepidi	tepidi
	dilapſa	delapſa
36	Dei	Dii
	minentur	minantur
37	malorum	laborum
38	Et, quid	Ecquid
41	demerſerat	dimiſerat
		demiſerat
45	malo	velo
50	ferant	ferunt
	neque	nec
52	tunc	tum
54	vanos	varios *Med.*
58	alunt	alant
61	& med.	aut med.
68	ſuperat	ſuperant
70	annum	amnem
71	victor	ductor
72	trahens	trahit
73	in vrb.	ad vrb.
75	præmittere	promittere
76	potuit belli	belli potuit

81	non conſt.	nec conſt.
	vſquam	vnquam
83	Tam	Iam
	non mal.	nec mal.
85	Pontinas	Pomptinas
95	admiſtus	admotus
101	omina feſta,	omina fauſta,
		omnia fauſta
102	Non	Nec
105	educta	producta
113	poſſet obſiſtere	poſsint reſiſtere
115	Saturnia	Saturni
118	Vſque adeo	Heu adeo
	ſolus ferrum	ferrum ſolus
120	ſed pars	& pars
124	niſi	ſine
	ſacro	noſtro
125	violata	violenta
127	Sæua	Scæua *Scal.*
	nouerunt	vouerunt
		mouerunt
	prælia	funera *Aſcenſ.*
128	neque	nec
133	Cæſar	ô Cæſar
	His	Is
	victor	ductor
137	honor	honos
139	non, ſi	ſi non
141	nondum fori-bus	foribus nondum
145	ſimulare	ſeruare
	tum	tunc
		cum
150	auertant	auertas
		auerter
		auertent
154	Tunc	Tum
155	tunc	tum
156	intactus	nec motus
		non tactus
160	regi	regni
167	Egeritur	Eruitur
169	totum Magni	Magni totum
171	vires dat	dat vires
174	Bœoti	Bœotii
175	Cadmeaque	Cadmeïa
177	Sicanils	Sicanias
	tunc	tum
178	Trachinius	Trachinus
184	dilecta	delecta
	arma	armis
185	Gnoſſaſque	Gnoſiſque

187 Ori-

		Gnoſſoſq. Cnoſſuſq.
187	Oricon	Orithon
190	Colchis, &	Colchus &
191	Et Penei	Penei
192	vomer proſcindit	proſcindit vomer
193	primo	primum
194	littore	gurgite
197	tunc	tum
200	conſuetus	aſſuetus
	Cone	Chone
202	alluit	abluit
203	Myſiaque	Meſiaque
	perfuſa	profuſa
204	Idalis	Æolis
207	erectis	& rectis
		é rectis *Berſ. vel* ereptis
210	qua cul.	& qui cul.
215	Damaſcus,	Damaſcos,
219	Certior	Gratior
222	contexere	contingere
227	externæ	extremæ
228	Iuſta	Iuxta
	iam non	non iam
232	impellit	impellere
234	vinci ſe faſſus ab orbe eſt	ſe faſſus ab æquore vinci eſt.
235	fontem	Pontum
		ponte *Berſ.*
239	coloratis	coronatis
240	viniq.	viniq.
244	nunc cul.	non cul.
246	Coaſtræ	Choatræ
		Coatræ
249	Tunc	Tum
	Oloſtras	Oreſtas
		Oretas
250	Carmanoſq.	Carmannoſq.
	deuexus	deflexus
		iam flexus
252	ibi	vbi
254	niſi	ni
	lapſo	flexo
256	rapido tollit	tollit rapido
257	edit	edet
258	incertum,	incertum eſt,
259	aquis.	aquæ.
267	Bactros	Braccos
270	Heniochi	Emolchi

276	hunc, nunc illum	huc, nunc illuc,
277	torrens	terrens
	Mæotidos	Mæotidas
279	negat	negant
	admittere	exmittere *Berald.*
280	Sithoniæ	Sidoniæ
		Eſſedones
284	Memmoniis	Mæoniis
286	Perſes	Xerxes
287	claſſibus	cladibus
	vnum	imum
290	miſtura	miſſura
293	Marmaricas	Marmaridas
294	patet	dedit
296	ſemel	ſimul
299	rapto	rapido
302	ſignataq.	ſacrataq. *Med.*
305	Pacifico	Pacifero
306	Cecropiæ	Cecropidæ
307	externis	extremis
309	Maſsiliam	Maſſaliam
309	Comprenſa	Compreſſa
327	ſpargere	mittere
329	nobis hæc	hæc nobis
334	vt in	& in
335	quo ven.	qua ven.
336	cum tanta vocent	ſi tanta vocant
338	Nec mom.	Non mom.
339	á ſed.	é ſed.
340	tralatas	tranſlatas
343	perfringere	præſtringere
345	auerſis	aduerſis
346	effoſſam	euerſam
348	carpere	corpora
		atringere
349	hic pop.	is pop.
350	geſſit quod	quod geſſit
351	rapti matrum	matrum rapti
356	cum turbato	conturbato
359	ad ax.	in ax.
361	munere	numine
362	robora	robore
362	Occurrant	Occurrunt
366	rebellent.	rebellant.
368	Tunc mihi tantum	Tunc & terra
371	diſceris	diceris
374	Conſpicit,	Concipit,
376	paruum diffuſo	paruo diffuſum

378 tu-

c

378	rutiſq.	turis
379	Conſurgit	conſcendit
381	Tunc	Tum
382	diuerſos vaſto	diuerſo vaſtos
384	perduxit ad	produxit ad
		produxit in
385	Longum	Summum
	fonteſq. &	fontes &
389	Æternumq.	Extremumque
	nec ipſo	neq. ipſo
393	virum	verum
400	connexis	conuexis
404	ſactis feralibus	diris altaribus
405	Omnis &	Omniſq.
	arbos	arbor
407	illis	Illîc
410	Fulgura	Fulmina
	præbentibus	prædãtibus *Berſ.*
		ferientibus *al.*
411	tum	tunc
417	timeant	metuant
418	cauernas	latebras
421	Roboraq. amplexos	Robora complexos
	circumfluxiſſe	circumfulſiſſe
		circumfuſiſſe
422	cultu populi	populi cultu
423	deis	diis
426	immiſſo	immenſo
		immerſo *Berſ.*
427	priori	priore
432	terrore	torpore
433	librare	vibrare
435	Effatur	Affatur
436	ſubuertere	ſubmittere
438	pauore	timore
439	Superorum, &	Superumq. &
403	Tum primum	Tum primo
445	gemuere	tremuere
449	Et	Nec
450	cæſum nemoris	cæſi nem
		cæſi eſt nem.
457	hæ nul.	& nul.
463	Graio/ferro	ferro/Graio
464	neque enim	nec enim
465	tenſo	tenſæ
466	quieſcit:	quieuit:
469	ponderis	verberis
471	adiuta	adiuncta
475	armiſq.	armis
477	miſſa	tela
478	Graiis	Græcis

479	Aut fac.	Haud fac.
484	incenſa	accenſa
485	defeſſo	defenſo
487	procedit	proceſſit
489	nunc	tunc
	vertere	vortere
491	Incuſſus	Incuſſu
		Pulſus
498	coruſcas	coruſcis
499	Nocturni	Nocturnis
505	ſpatioſa	tenebroſa
506	ingentia	rigentia
510	mari	viris
520	Claſſis:	Puppis:
521	matutinos	matutinus
523	poſito	pulſo
524	bello iacuit	iacuit bello
526	pubes,	puppes.
531	æquore	æquora
533	fronte	claſſe
542	tum	tunc
	verrunt,	verrunt,
545	puppim	puppem
547	proris	roſtris
549	repugnat	repugnant
551	tractus	curſus
552	hæc	hoc
	reppulit	retulit
553	laceſſere	capeſſere
564	percuſſæ capta	percuſſa & capta
566	tecto	toto
571	aduerſos	auerſos
572	vndis	vnda
		vndam
		vndas
573	obducto concreſcunt	obducti concreto
575	conſerta	conſerta *Sabel.*
577	Hauſeruntq.	Auxeruntq.
581	quodcumque	quocunque
	pondere	milite
583	Romana ratis vallata	Romana manus vall.
		vallata ratis Rom.
584	dextrum læuumq.	læuum dextrumq.
586	Tagus	Lagus
	apluſtre	ampluſtre
591	ſparſitq.	ſpargitq.
	vulnera	vulnere

592	huc	hac
	puppim	puppem
	Telonis	Gelonis
598	Pila	Tela
600	erumpere	irrumpere
	puppim	puppem
601	immiſſum	immenſum
609	pectine	pectore
611	Iniectare	Iniactare Innectare
612	nixu	niſu
616	procurrit	procumbit
618	Iam clyp.	Et clyp.
	conditur	conditus
619	pectore	corpore
622	tum	tunc
623	laſſos	lapſos
624	quicunq. manebat	quæcumq. manebant
625	membris	neruis
626	puppim	puppem
629	At	Sed
630	repleta	completa
	deſedit	deſcendit
631	contorto	cum torto
	vertice	vertice
632	diſcedunt	deſcendunt
634	illa	ille
639	venis,	neruis,
642	dimiſſa	demiſſa
644	At tumid.	Et tumid.
647	Dum nim.	Cùm nim.
648	Incumbit	Incubuit
	relinquit;	reliquit,
649	pondere	robore
654	fixere	fetiere adfixere
656	obtritis	obſtrictis
658	Eiectat	Deiectat
	permiſtus viſcere	miſtus per viſcera
659	remis	remi remos
	recedunt,	reducunt
660	Diſſectum	Deiectum
	perfoſſo	percuſſo
663	ad aux.	in aux.
664	prenſarent	penſarent preſſarent
	altius	arctius
666	turba	turma
668	A man.	Et man.

670	omni fuſis	omnis fuſis omni abfuſis omni effuſis *Berſ.*
671	contorſit	commiſit
672	hi	hic
	tortum	rorum
	aplustre	ampluſtrè
673	Auulſaſq.	Euulſaſq.
	torant	roiat
	excuſſo	expulſo
	remige	milite
676	teli	telis
677	Viſceribus	Vulneribus
	traxere	cepere
	vulnera	viſcera
678	Oppreſſere	Compreſſere
679	cùm torſerit	contorſerit
683	at facil.	ac facil.
685	flammas ſup. vndæ	flammam ſup. vndæ: ſuperaut vndæ flammas:
686	ferus	ferox
687	recipit	repetit
690	Qua	Quæ
692	ictu	iactu
693	Exercent	Exercant
694	ſæuus	ſæuum
697	Phoceus	Cepheus
700	Adductum	Abductū *Sabel.*
	ſenſerat	ſenſerit
701	cōpreſſum pen. deduxerat	cōprenſum pent diduxerat
702	in vadis	ad vadas
703	credit dum	dum credit
710	excuſſa	excuſſæ
712	expulſi,	excuſſis,
713	procumbunt	prorumpunt procurrunt diſiliunt
715	membris ſenſit	ſenſit membris
719	ingentem	ingentis
720	defunctum	defectum
722	mittit.	miſit.
725	pondere	pectore
726	diuerſa victæ iam	iam victa diuerſæ
728	ceſſurus	ceſsiſſet
730	non mil.	iam mil.
732	ad puppim,	ad puppem, in puppim, ſpirantesq.

	ſpirantesq.	ſpirantes
754	Diſtentis	Diſtenſis
	toro	tento
755	ſubit,	ſubiit,
	vaſtæ	late
737	& iam	etiam
	languentia	labentia
743	Deis	Diis
	ſenilem	ſenile
746	vulnera	viſcera
747	Semianimiſq.	Semianimusq.
748	miſsi	merſi
749	Polluerat.	Polluerit
750	Præcipiti ſaltu.	Præcipiti ſaltu.
	letum	& iſtum
		Præceps: & letũ gaudens
751	Feſtinantem	Feſtinansq.
757	quantus	quanti
	LIBRO IIII.	
2	nocentem,	nocentum,
		rubentem
3	momenta	monumenta
		monimenta
11	leniq.	leuiq.
13	Ilerda	Hylerda
17	minore	minori
18	leuat	locat
20	prendente	pendente
26	piguit	puduit
28	tum	cum
		dum
		tunc
30	præſtant	perſtant
33	tutam caſtris	totam caſtris
		caſtris tutam
39	ſequentis	ſequenti
40	vacabat,	vacauit,
41	& fixo	infixo
42	ſtirpesq.	ſtipesq.
44	equitemq.	equitesq.
	ſuccedere	ſubducere
45	praducere	producere
		procedere
50	Pigro	Primo
57	delapſæ	dilapſæ
59	tunc	tum
60	refulſit,	reluxit
64	ſentit	ſenſit
66	fuſcator	fruſtrator
67	Impulerat	Intulerat
68	nubes	nubesq̃ue

72	iam	ſunt
75	terram.	terras.
76	preſſæ	ſparſæ
	largos	longos
77	fluunt	ruunt
78	extinguit	moriuntur
		extinguunt
	fulgura	fulmina
	nimbus.	nimbis.
79	Hinc	Hic
85	tum	tunc
	è font.	ex font.
86	vias;	viam;
	tam largus alueus omnis	tunc largis alueus amnis
87	campo	campis
90	Non pec.	Nec pec.
92	occultos / agros	occultis / agris.
100	ac tec.	& tec.
101	Detulit,	Depulit,
102	equos,	aquas, *Canter.*
103	ſentit	ſenſit
104	ſubtexta	ſubiecta
106	ima	vna
108	non quicquam	nec quicquam
109	ignes.	æſtus.
110	patens	patet
112	Et tu	Vt tu
	impendas	infundas
119	emiſeris	immiſeris
116	Laxet iter	Laxetur
119	effunde	infunde
		diſſolue
123	clarior aër	rarior aër
		clarior æther
132	poppim	puppem
	inducta	induta
133	ſupernatat	ſupereminet
		ſuperemicat
137	traiecta	tranſiecta
139	timens	tenens
	ripis	riuis
141	Ac	At
142	ſciſſo	fiſſo
	riuis	riuus
145	diffiſus	diffuſus
148	Cæſar colles,	colles Cæſar,
151	ruens	furens
153	gelidosque à	gelidos à
158	cauæ	caua
160	potito	petito
165	Nec	Ne

172	Deprenſum	Deprelium
175	Rupit	Rumpit
	tranſcendere	tranſcurrere
177	propinquum:	propingui:
179	Nec.	Non
	agnouerat	agnoſceret
		cognouerat
183	gemis?	times?
184	Nec	Non
185	ipſe	eſſe .
186	dat bello.	dent bellum.
187	ferat: ceſſa:	ferant: ceſſa:
		ferant/celſa
189	Nunc	Huc
196	& miles caſtris	In caſtris miles
		& caſtris miles
	permiſtus	permixtus
198	permiſto	permixto
201	ſteterint	ſteterant
204	renouata	reuocata
207	ad pr.	in pr.
209	lunctosque	iunctos
229	at vob.	hac vob.
230	pugnabitis	pugnantibus
231	Sed	Et
232	Funera	Fœdera
242	abſtinet	detinet
	ita	ora
244	in nocte	nocte
		in nube
245	noſtra	monſtra
246	pectora	corpora
251	Et ſcelerum &c.	*Hic verſus in MS. tertio deinceps loco ſequitur.*
254	Cæſar, quamuis	quãuis, Cæſar,
255	neque	nec
	aruis	armis
257	nec tantum eſt	tantum nec in
	.. æ. geſtum.	æ. geſtum eſt.
259	polluta	ſpoliata
270	hoſtes	hoſtem
272	tendere	currere
274	non vllo	iam nullo
	conſtet	conſtat
	ſanguine	vulnere
275	iugulo	bello
276	inuiſa'	contemta
277	non	nec
278	Incumbet	Incumbens
279	hic feruor	iſte furor
282	Subſtituit	Suſtinuit

	nox	mox
283	miſcendæ mortis.	miſcendi Matris;
284	cadit	fugit
286	mobile	nobile
288	Abduxere	Adduxere
	ſi conſ.	ſic conſ.
289	manus.	manum.
	tum	dum
291	aſtrinxit	abſtringit
		adſtrinxit
		aſtringit
		adſtringit
293	abſtruſaque	obſtruſaque
294	Nec	Non
296	ad it.	& it.
299	rectis	recti
301	nec	neque
303	Tunc	Sic
305	poſſent ſiccos	ſiccos poſſent
		ſiccos poſſit
311	immota	immunda
	iacet,	manet,
	omnis in hauſtus	hauſtus in omnis
318	teneræ medulla	teneræ/ medullæ
322	Dictæis	Diixis *Beroal.*
327	anguſtat	guſtabat
328	dura	longa
329	ſiti,	tamen,
333	axe,	axem,
334	Qua	Quam
335	deprenſus	depreſſus
338	Auctor	Actor
342	omnia	omina
345	rapiendo	capiendo
346	ſola / cauſa	cauſa/ ſola
		magna/cauſa
348	nec	non
351	moramur.	morantur.
357	des	da
	feſsis,	victis,
	inermem	inermes
359	felicibus	feliciter
362	ne tecum	tecum ne
363	facilis Cæſar,	Cæſar facilis,
364	vſum	vſus
366	decuttit	percuſſerit
369	diſcurrere	decurrere
372	ſibi poſcit	ſuſcepit
375	terra,	turba

377 Di:

377	Diſcite,	Dicite,
378	perat.	petit.
384	Innocuusque	Innocuisque
385	potiros	petiros
386	vnquam	nunquam
388	vſis	vſu
397	deductos	diductos
398	oneris	hominis
	remiſit,	remiſi
399	fauor:	pauor:
400	auctor,	actor,
404	ferit	ſerit
405	excurrit	diſcurrit
		decurrit
406	Curetum	Curitum
408	extrema/ora,	extremis/otis,
411	proferit	protulit
413	arronſo	aronſo
415	aduerſæ	aduerſo
417	neque enim	nec enim
418	ſed ſit.	non ſit.
427	Tunc	Tum
	decliuibus	cedentibus
433	vndæ	oræ
435	creſcat dum	dum creſcat
438	Claudat	Claudit
439	Aut dum	At cum
		Ac dum
	attollat	attollit
442	preſſo/roſtro	noſtro/preſſo
447	Impulit	Impedit
		Impetit
448	innectere	adnectere
451	laxas	laxe
454	adducto	abducto *Sabel.*
459	rupes	raptus
460	vorticis	verticis
464	Circueunt	Circumeunt
	ac lit.	& lit.
466	ferro	ferri
469	deprenſa	depreſſa
472	atra	vmbra
473	lucem dubiam,	dubiam lucem,
474	Tunc	Tum
	pauentem	timentem
477	anguſto in tép.	anguſto temp.
482	ſperaueris	ſuperaueris
		ſpumaueris
483	momentum	momenta
487	hinc abſit:	omnis abeſt,
		omnis abit :
489	Vt cum	Aut cum
	permiſſis	permixtis
	tela	bella
490	conſerta	conſtrata
		conferta
493	Dei.	Dii.
494	ſummis	à ſummis
495	diuerſo è lit.	diuerſo lit.
		diuerſo in lit.
496	quod	quid
498	ferro	bello
503	Abſciudit	Abſcidit
	laudi,	laudis,
505	timeatque	teneatque
509	quo	quod
510	veniam	vitam
515	Emittantque	Permittantque
518	Permiſſum eſt,	Permiſſum,
	fati,	leti,
		mortis,
519	Dei	Dii
520	ſuſtulit	ſuſtinuit
		extulit
523	flexoque	flexo
524	ſubiſſent,	ſubirent,
525	mergere	vergere
528	tum Th.	cum Th.
535	Promiſſo	Permiſſo
537	ſimul	manus
538	manus:	ſimul:
540	ipſe	ille
542	Ecquis	En quis
		Et qui *Berſ.*
544	nec	non
548	vnis	imis
548	Emicuit	Commicuit
553	miſſa	emiſſa
554	impleruut	compleruut
557	minimamque	nimiumque
562	iugulis pr. ma-num.	iugulo pr. ma-nus.
		iugulos pr. ma-nus.
	cum	ſic
563	incurſant	occurrunt
		incurrunt
566	Non	Nec
568	deſpectam	deſpectant
576	Percipient	Percipiunt
579	ne quiſ.	nec quiſ.
580	vitæ	morti
582	tunc	tum
	atuis.	armis.

		oris.
586	Clupeam,	Clypeam,
		Clipeam,
		Clepheam,
588	Bagrada	Bacrada
595	Nec	Non
	iuſta	vaſta
596	ferox	ferax?
597	non	nec
598	Hoc quoque tam	Hoc quanquam
600	defecta vig. renouato	defeta vig. reuocato
604	Aſſuerunt,	Aſſuerant,
	reſumit	reſumſit
606	Libyes:	Libyæ:
609	Quanuis	Quanquam
613	perfudit	perfundit
616	infudit	infundit
618	grauibus fruſtra	fruſtra grauibus
620	nec	neque
627	arctat	artat:
639	cum ferret	conferret
644	Egeritur	Erigitur
647	credêre	condêre
	terrat	terræ:.
650	terras	terra
651	ſummittere	permittere
		promittere
652	medium	medio
660	primum tenuit	tenuit primum
669	Libycæ	Libyæ
671	regna,	regni,
674	At	Et
	iacet,	iacent,
675	Diſtinet	Deſtinat
		Deſtinet,
	exuſta	exuta
677	Autololes	Antolopes
		Et Dolopes
		Andolopes
		Aut Dolopes
		Autolopes
678	tum con.	tunc con.
681	Mazax:	Mazas:
682	Maſſylia	Maſſalia
688	dabat	parat
692	regnum	regum
697	captus	raptus
699	ſegni	cernit
700	Cernit	Segni
	munia	mœnia

703	campum miles	miles campum
705	Ecipe	Erige
	pugna:	pugnæ:
	cum	dum
	voluntas	voluptas
706	prenſo,	prenſo &
716	belli	rebus
717	Sit rebus ſ. ſuis,	Sit ſ. ſuis belli,
719	incautus	incauto
726	Obliquansque	Obliquumque
		Obliquusque
	vanas	varias
727	Effuſæ	Effuſi
733	late/ campis.	campis/late.
	decurrere	diſcurrere
741	conſpecti	conſpexit
743	Effuſam	Effuſas
	aciem	acies
745	medios a. proiecit in agros,	merſos a. deiecit in hoſtes,
748	Obſtupuit	Obſtipuit
750	Quippe vbi	Quipper ibi
		Quippe ibi
752	terens	tenens
	ſpargitque	ſparſitque
754	armis	artus:
755	arenila	horrentia
762	neque	nec
	illis	vllis
		vlli
763	profertur	perfertur
	hoſtem,	hoſtem,
765	emiſit	immiſit
771	ſteterunt	ſteterant
	ſed	&
776	& pon.	ac pon.
778	Ac, ſi	At ſi
781	Conſtrinxit	Conſtrixit
782	teruntur.	tenentur.
785	dabat:	dedit:
786	lapſum, & ſe.	lapſus, ſe.
797	ſperare	ſuperare
800	arce	arte
801	dabas	dabat
806	potentes.	petentes.
807	ciuesque	& ciues
816	ſecula,	fœdera.
821	noſtri	noſtri
823	ſeries;	acies;

LIBER

LIBRO V.

8	munia	nomina
11	externis	extremis
16	excelſa	è celſa
19	tectis	caſtris
28	Veiosq.	Veios
39	Libyæ	Libyes
41	ſigna	magna
42	Deis	Diis
43	vobis	nobis
44	exhauſto	exacto
50	honos	honor
53	Maſſiliæq.	Maſſaliæq.
54	Sadalem,	Sadalam,
		Salidam,
	Coryn,	Cotim,
58	Et tibi	En tibi
61	Permiſſum: ſæ.	Permiſſum eſt: ſæ.
64	Ereptum eſt, ſo.	Ereptum ſo.
69	multosq. ob.	multos ob.
71	ſemotus	ſubmotus
		ſumotus
76	Eminuit	Emicuit
77	Tu quoque v. ſ. deductus	Tu quanquam v. ſ. ductus
	Tu quoque v.	Tunc quoque v. vnam
79	premerens	premeret
82	Pæan	Phœbus
85	ibi	vbi
88	terram	terra
90	proferre	conferre
		præferre
91	Contactusque	Contactumque
92	iubet	canit
	ipſe	ille
94	quæ	quem
96	connexa	conexa
		connexa
104	Vindicat	Vendicat
	illîc	vlli
107	ſedem totas	ſedem tutas
		ſedes notas
110	ſterilis	ſteriles
113	timuere	tenuere
114	negata	rogata
115	fruuntur	feruntur
121	Immotos	Immotas
		Non motas
124	Deis	Diis
128	Limine	Lumine
129	futuri	futura
130	quid ſp.	quæ ſp.
132	preſſitq. Deum:	preſſit dominus
134	Pytho	Python
138	Carmine	Carmina
142	tum tot.	tunc tot.
150	Inſtinctam	Inuictam
		Inſtructam
	ment. ſac.	ſac. ment.
	furore	fauore
151	falſa	fata
154	horrore	errore
157	ſentit	ſenſit
159	antris,	antro
161	Tandem conterrita	Tandemq. exterrita
162	abducta	adducta
		obducta
167	irrupit	irrumpit
170	ferens,	gerens,
	Phœbeaque	Phœbeiaque
		Phœbeïa
172	Erectis	Ereptis
174	ſolo	ſolum
175	Vteris, & ſtimulis;	Vteris: & ſtimulos
	& ſtim.	ac ſtim.
	flammas	flammasque
176	Accipit	Accipis
178	premunt	prement
180	Nititur	Mittitur
186	Excerpſit	Excerpit
189	tam mag.	te mag.
190	tunc pr.	tum pr.
192	tunc	tum
196	vaſta	in vaſta
197	obſtruxit	extruxit
		obtruſit
		obſtrinxit
199	veri Pæan,	Pæan veri,
200	ſuprema	ſubprima
206	furorum,	furoris,
208	tunc	tum
	vatis	fatis
209	excluſaque	expulſaque
211	ille	illa
217	poſt fl.	per fl.
222	tum p.	tunc p.
223	Phœbi tripodas	tripodas Phœbi
233	Rhamnus,	Rannus,
235	curſum mutantibus	curſu nutantibus

237 Cæſ. remeabat	remeabat Cæſar
240 nam	iam
247 maiora	peiora
248 venditat	vindicat
	Vendicat
249 vllo	illo
250 è ſtab.	ex ſtab.
251 Deſpiceret,	Reſpiceret,
252 truncus mani-bus,	manibus truncus,
256 conſtringere	confringere
259 quippe ipſa	ſed quippe
264 Quolibet	Quod liber
268 Rhodano,	Rhodanoque,
274 parum?	parum eſt?
278 duro liceat	liceat duro
279 galeam	glebam
293 ſciat	ſciet
294 ſperes,	fieres,
301 demittere	dimittere
307 infanda Cæſar	nefanda cette
310 heu Cæſ.	ô Cæſ.
311 tuis?	ſuis?
313 laſſare	laſſere
316 fultus	fulti
328 ſequuntur	ſequantur
	ſequentur
331 Auferat,	Auferet,
333 defecta	deſpecta
334 noſtros	veſtros
335 curſus	currus
338 Non magis decreſceret	Num magis deſcenderet
	decreuerit
341 premit,	premet,
343 paucis viuit	viuit paucis
	paucis viuet
344 noſtro ſub	ſub noſtro
349 relinquit,	reliquit,
	relinquens,
	relinquet,
	relinquent,
350 Nec	Non
tradit	tradet
ſua	mea
352 Deis,	Diis,
354 feſſis	victis
	preſſis
	laſſis
358 Tradite n. v. ignaui	Tradita n. v. ignauis

359 auctoribus	actoribus
360 terræ:	terra:
361 Infidumque	Infandumque
362 ſtabunt	ſtabant
363 ferire,	redire,
364 ſæua	dura
367 inuito	& manco
368 pauet,	timet,
369 vicit	vincit
370 præſtitit enſes.	præbuit enſem.
372 tam diro	iam diri
	tam diri
374 Brunduſium hanc	Brundiſium hinc
375 Hydrus,	Hydruns,
376 Taras,	Thoras,
	Tarax,
377 Salapina	Salpina
	Scalpina
Sipus	Sippus
	Sipphus
379 Dalmatico	Delmatico *Sabyl.*
385 tanto	noſtro
388 voluit gladiis	gladiis voluit
397 primum	primo
398 careat tantum	tantum careat
399 faſtos	faſtis
402 flammifera	flammigera
406 Tranſcurrit:	Tranſierat:
407 Brunduſii,	Brundiſii,
409 viſum eſt rap.	viſum rap.
410 exiſſe	hæſiſſe
	exire
419 furens & Graia	ferens Graiaque
420 è litt.	à litt.
423 perdimus	prodimus
434 ligata.	ligatæ.
439 nec per.	non per.
440 latente ſonantē	ſonante latētem
441 ſcindit	findit
447 Caſibus	Caſſibus
448 Illinc	Illic
452 vires,	rabies,
456 diem	dies
459 fluctuque	curſuque
461 vidit iunctis conſiſtere	iunctis vidit conſidere
462 Genuſus Apſus	Geneſus Hapſus
463 Apſo	Hapſo

Genuſum

465	Genuſum	Geneſum
466	neuter	neutrum
	laſſat,	laxat,
474	infauſti	infeſti
475	propius	proprius
479	tum	tunc
481	malorum,	laborum,
483	rapti/belli	belli / rapti
484	num	non
498	videbat,	videbit,
	Deis,	Diis,
	at	ac.
500	incautas	incertas
	tenebras,	latebras,
505	Parta	Parua
512	Tranſiluit,	Tranſiliit,
	taciteq.	tacite eſt q.
513	primiſque in.	primiſ in.
		primiſque in.
518	inuerſa	inuerſo
524	tepidæ	trepidæ
527	caſas.	caſam.
	tuta	tanta
531	tum	tunc
533	laxa iuuenis,	iuuenis laxa,
435	manibusque	manibusve
536	Ne	Nec
539	tum	tunc
545	Spectanteis	Spectanteiſque
547	Aut	Haud
	medii	medio
550	nubem	nubes
552	qui pro.	quod pro.
559	potius pelagus,	pelagus potius,
560	fatur,	fatus,
566	flatusque	fluctusque
568	Tunc	Tum
	trepidæ	trepide
569	paret	parat.
	Zephyros ne in.	Zephyros in.
		Zephyrus ne in.
	Euros,	Eurus,
		Auſtros,
570	puppim dubius	dubius puppim
571	Nubibus,	Nubilus,
	& cælo	è cæli
572	Cori verrent mare.	venient Cori in mare:
		Cori venient mare.
		Cori veniunt mare.
		Cori feriens mare.
573	Heſperias	Heſperiam
574	Deſperare	Deſperaſſe
576	ne	nec
	ſit	ſit
580	cauſa hæc eſt iuſta	iuſta hæc eſt cauſſa
		cauſa eſt hæc iuſta
		iuſta eſt hæc cauſa
581	Vectorem	Victorem
583	perrumpe	prorumpe
586	nec lon.	non lon.
587	ſæuo dabitur	dabitur ſæuo
588	nec	ne
	manum:	manus:
589	tum	tunc
593	Quid	Quod
597	concita	congeſta
600	erexerat	erexerit
602	concidat,	pareat,
603	vicit	vincit
604	abſtruſas	obſtruſas
605	perfert	profert
608	ceſſaſſe	ceſſare
609	iacuiſſe	latuiſſe
610	Crediderim:	Credideris:
615	Ah	Ha
		A
616	illa	ille
617	vllo	illo
618	ex orbe	en orbe
620	Monſtriferos	Mortiferos
622	Adiuuit, regnoque	Adiuuat, & regno
625	Tunc	Tum
		Nunc
	aſtra,	aſtris,
628	pallore	ſqualore
629	accipit	excipit
630	currunt	current
631	diſſilit	deſilit
632	Tum	Tunc
	tremunt,	trement,
		fremunt, *Aſcenſ.*
633	Inſonuit,	Intonuit,
	laborant.	laborat.
636	Deis.	Diis.
637	tanta	tantum
640	è ſum.	à ſum.

643	qua parte	quacunque
	celat	celet
	arenam	arenas
644	cumulos,	tumulos,
647	puppim	puppem
648	valet in flu-ctus: vic.	valet : influctus vic.
649	vento.	ponto.
650	Saſona	Sanſona
		Soſſona
		Salſona
651	pauent,	timent.
653	iam d.	tam d.
655	parua quem	paruaque in
660	ſat	at
		iam
665	Neſciat	Nec ſciet
		Nec ſciat
		Neſciet
672	mirabile	miſerabile
674	pertulit	protulit
678	non tam	tam non
680	gemituque	gemitusque
682	dure	dire
683	quæ nos	qui nos
684	Inuitis	Inuiſis
693	prona	ſæua
		parua
695	tantum quid	quid tantum
696	fatum belli	belli fatum
		ſummam belli
	fauor iſte, laborque	labor iſte, fauorque
699	Nec	Et
	eſſes?	eſſet?
702	patientibus	pereũtibus *Sabel.*
703	Heſperii	Heſperiæ
704	parumque	puroque
713	Effingunt	Efficiunt
714	tenſas	denſas
716	Et turbata	Conturbata
717	violentior	velocior
	aër	Auſter
723	duri	diri
	diſcrimina	diſcrimine
724	tutum	tutis
725	remotam	remota
729	quod	quo
733	moræ, & t.	moræ, t.
736	auerſi	aduerſi
739	Non nunc, vita mihi	Mihi non vita nunc

742	iam totus	cũm totus
744	erit,	erat,
745	non	nec
	pariere	paterere
747	cadunt.	cadent.
749	Meque	Nosque
749	nam me iam	iam me. iam
754	Eque tuo miſerum quatient	Deque tuo miſerum quatiunt
		quaterent miſerum
		quatiunt miſerũ
757	Magni,	noſtri,
758	premant,	prement,
759	infirma	firma
761	Tandẽ vt vox proferre querelas:	Tandem vix perferre loquelas:
764	ſorte	forte
	frequenti,	gementi,
766	tedæ:	tedæ?
767	Socerum.	Socerum?
769	non ne olim	nos ne olim
		non olim
		nos olim
	vno?	vno.
770	Fulminibus	Fluminibus
771	præſtare	ſeruare
773	ſeruire	ſæuire
774	dum mœſta	ad mœſta
777	Crudelis	Crudelem
778	ſunt	ſint
781	feret	ferat
	tam	iam
	timebo.	timebo?
782	belli,	bella,
786	poterit	poſſit
787	relinquent	relinquunt
789	Quolibet	Quo licet
791	Exiluit	Exiliit
793	tenere:	teneri:
795	Præcipitantq.	Præcipitatque
802	portusque reliquit	portumque relinquit
803	Heſperios	Heſperium
804	vadis	vadit
805	fugis.	fugit.
	quæ nox tibi	quæ nox ſibi
		nox quæ ſibi
806	tum	tunc
811	tacitas	tectas

vrente

	ſacitus
vrente	vrgente

LIBRO VI.

3 Dei, cap.	dehinc cap.
10 Teſtatus	Teſtatur
numquam Latiæ ſe deeſſe	Latiæ nunquam deeſſe
12 ſed clauſo	clauſo ſed
15 præcepit	præcedit
	præceſſit
	præuenit
limite	littore
16 Taulantius	Taumanticus
17 Ephyreaque	Epimeaque
24 ſcopulisque vomentibus	ſcopulisq. mouentibus
	ſcopulis remouentibus
27 rapido	rapido
29 Hinc	Huc
34 ſaxa	ſigna
35 direptaque	directaque
39 turritaque ſummis	turrita ſupremis
40 receſſu	recurſu
42 vaſtaque	vaſtasque
45 illic	illinc
47 intermanet	interiacet
	intermeat
	interminet
49 Deis:	Diis:
51 En	Et
	At
54 clauſit	claudit
tanti	quanti
55 adiungere Seſton	aut iungere Sexton
57 Ephyren	Epirenem
58 flexus	flexum
65 mediæ	mediis
66 rapidum	rabidum
69 vaſto ſeptas	ſeptas vaſto
72 & ef.	vt ef.
73 Ac	Et
vendicat	vendicet
78 iniuſſaque	immiſſaque
	inuiſaque
80 duces	ducis
abſtrahit	abſtulit
81 pabula	gramina
82 obtriuit	attriuit
	ſubtriuit
84 defeſſus	defenſus
87 abrumpit	abrupit
	obrumpit
88 tum	dum
digerit	dirigit
89 fluidæ	fluide
90 Neſis	Neſſus
91 nebuloſis	à nebuloſis
95 atra	arcta
100 cadentum	peremtum
101 Aucta	Acta
iacent	manent
102 nam	dum
vltra	extra
109 ſurgentibus	turgentibus
112 morſu	foliis
114 queunt	queant
115 demittere	dimittere
116 antehac	ante hac
	ante hoc
118 ruptis e. clauſtris	raptis à caſtris
123 impulſo/vallo,	impulſi / valli,
	impulſu / valli,
126 Minuti	Numici
	Minici
	Minuci
	Mimici
	Mimici
	Munici
1[illegible] tegunt.	cadunt.
1[illegible] è camp.	in camp.
134 nimbusq. ferẽs	& nimbus agens
135 Tum	Tunc
immiſſæ	emiſſæ
136 Tum	Tunc
137 gemit	vomit
139 iura	tura
petebant.	patebant.
145 ibi	vbi
147 ad omne	in omne
152 O famuli, &c.	*Hic verſus in quibuſdam MSS. deſideratur.*
153 vos	non
154 Non pudet, &	Vos pudet, &
	Non pudet, à
	Nõ pudet, haud
155 iuuenes,	ô iuuenes,
160 confringite	conſtringite
161 incurſu	impulſu
	retundite

	retundite	recondite
164	Vincimus	Vicimus
	vendicet	vindicet
166	ſuccendunt	ſuccedunt
168	deprenſa	depreſſa,
172	totæque	tantæque
179	ſtrident	ſtridunt
		ſtridentque
181	Admouere	Æqnauere
184	Tunc	Tum
	compreſſus,	depreſſus,
		comprenſus,
186	craſſo	caſſo
189	premit	petit
200	Hunc	Aut
201	Summoueat	Promoueat
202	pectora	pectore
204	tot	in tot
208	Getulus denſis	Sic Libycus dēſis
		Sic Libyæ feſſis
212	facta	fixa
214	Gortynis	Cortinis
216	læuum	læui
217	rumpit,	rupit,
226	de ſang.	è ſang.
229	ſuppreſſum	ſuſpenſum
		ſupremum
	dolorem,	furorem,
230	ait,	iam
	ferrum:	bellum:
233	ponite	imponite
236	ſimulatis	ſimulantis
237	recto	rectum
	tenentem:	prementem:
		trementem:
244	putaſtis ?	putatis ?
245	vobis minor eſt,	minor eſt vobis,
246	effatus	eſt fatus
		affatur
248	hic	hoc
249	totæ fugerent	fugerent totæ
250	nam	non
251	dabat.	dedit.
252	defectum	defeſſum
256	nudum	nudo
261	non tu	nil tu
263	repulſus	reuulſus
264	Intra clauſtra	Inter caſtra
		Intra caſtra
265	Euris	Auſtris
270	laxat	laſſat
273	totos	tutos
275	tum	tunc
282	ipſa	illa
286	tremente	fremente
287	Circeæ ſubducit	ſubducit Circeæ
291	emiſit	immiſit
	agmen,	arma,
292	obſeptum	obſeſſum
294	Enceladum ſp. Noto,	Encelado ſp. Notum,
	cum tota	ſic tuta
		cum tuta
		cum mota
297	nube	nocte
299	mitti ciuilibus	dimitti ciuibus
301	tenuit	timuit
	ac	&
304	Cæſar	victor
305	pio.	ſuo.
309	Marmaricas	Marmoricas
		Marmaridas
	nudus preſſiſſet	preſſiſſet nudus
310	placaſſet	placaret
311	Catone.	Catonis.
313	Exire è mediis	Exire mediis
		Exire ex med.
		Exire & med.
314	aduerſo	auerſo
315	lacero	Latio
317	ſui	ſuo
	diuertere	deuertere
	Magnum,	Magnum.
318	Hortari pa.	Hortatu, pa.
		Hortantur, pa.
		Hortari, pa.
319	Auſoniam	Æmoniam
320	reddam patriæ,	patriæ reddam,
	videbit	iubebit
325	aciem	acies
328	Ah	Ha
		A
	ne quid bello	bello ne quid
330	conuertit	conduxit
		contendit
331	Candauia	Gandauia
336	opponit	oppoſuit
337	rapidique	rapidique
337	aduerſos	auerſos
	Zephyros	Zephyrum
	Iapyga	Iapida
340	maturato	matutino
		præcidit

præcidit	præcindit
	proſcidit
346 vndis	vnum
347 diſceſſit	diſcedit
352 Preleosque; & Dorion	Teletisque, & Doridon
354 pharetris:	ſagittis:
359 rapuiſſet	rupiſſet
360 diſceſſit	diſcedit
365 Euenos	Pimetis
	Fimenos
	Euneus
	Euneos
367 Maliacas	Melliachas
	Malliachos
368 Amphryſos	Amphriſſus
370 ventos	vento
372 it	&
374 Aſopos	Eſopus
Phœnixque	Penisque *Ald.*
Melasque.	Melaxque.
376 Titareſus	Tythateſſus
381 patuerunt amnibus	patuere paludibus
382 Bœbicio	Bebricio
	Bebrycio
	Brebicio
	Bœbaico
383 preſſum	impreſſum
385 Et	Ac
386 ſemiferos	magniferos
387 Pelethroniis	Pelotroniis
effudit	effundit
388 Monyche	& Moniche
389 Oetæo	Ætnæo
	Eothoe
	Etheo
	Oetheo
390 Rhœce	Rhæte
inuerteret	ſubuerteret
	euerteret,
393 Teque	Cumque
395 Martis.	belli.
398 Exſluit;	Exuerit;
frœnosque	ferrumque
401 Terrenum	Tyrrhenum
402 Itonus	Ionos
	Ithonus
	Ionus
	Ionas
410 immiſit	admiſit
	dimiſit

Aloeus,	Aleus,
	Alous,
412 incumbens	incurrens
41 horam	iram
416 palam. eſt. p.	palam. p.
424 venturisque	venturis
425 Deli,	Delii,
Pythia	Phicia
	Cynthia
426 Nec	Non
427 Ore	Ære
	Silua
431 Deteſtanda	Deteſtata
Deis	Diis
432 Mouerat	Nouerat
436 licentia	ſcientia
440 ibi	vbi
441 Deis	Diis
442 aduexerat	euexerat
447 vnquam	vſquam
448 Auocat:	Aduocat:
449 Tunc	Tum
450 ſoluat	ſoluant
455 perficiunt,	proficiunt,
464 Axibus	Arcibus
465 nunc	tunc
467 iiſdem	hiſdem
470 rurſus	ruſum
471 turbante	ceſſante
puppimque	puppemque
ſummiſſo	ſummiſſo
478 Scythicæ,	Scythiæ,
480 Reppulit	Depulit
481 concuſſit	percuſſum
axem	axes
482 vergens	vrgens
niſi titubauit	niſi titubauit
	titubauit niſus
483 percuſſum	concuſſum
484 Proſpectumque	Perſpectumque
488 fouent	fouet
489 aruo	antro
492 labor	pauor
494 eſt,	eſt?
499 illis	illic
504 Infereretque	Inferretque
505 tantos	magnos
deprenſa	depreſſa
506 Donec, &c.	*Poſt hunc verſum in quib. ſequitur hic:* Addidit exceptas Lunæ.

		de nocte prui-
		nas.
507	ſcelerum ritus	ritus ſcelerum
	hæc	&
	carmina	crimina
515	Non Sup. non	Nec Sup. nec
	vetat.	vetant.
520	fulgura	fulmina
		flumina
524	litanteis	litantes
		latentes *Beroal.*
526	quæ	quoque
532	letum.	lectum.
533	ardentiaq. oſſa	ardentia oſſa
534	illa	ipſa
541	Immerſitque	Immergitque
543	laqueum,	laqueos,
	nocenteis	nocentis
544	rupit:	rumpit:
548	rabi	rabis
550	quacunque	quodcunque
	nudum	nuda
558	ſic ven.	ſi ven.
562	primæuo corp.	prim. è corp.
		prim. à corp.
		prim. ex corp.
565	fingens,	figens,
566	compreſſaque	comprenſaque
567	gutture	in gutture
568	infudit	infundit
573	ſuetique	aſſuetique
574	Effractos	Amfractos
	vagari	vagantes
		vagari.
579	ne Mars	vt Mars
581	Pollutos	Polluto
582	Conſperſos,	Compreſſos,
585	auertere	aduertere
		auellere
586	acquirere	admittere
587	quid	quod
589	prior	prius
591	deuertere	diuertere
592	mihi noſcere	cognoſcere
596	percuſſa	perculſa,
	parata eſt	parata
599	exprime	eripe
601	Quos petat è	Quos ſpectat
	nobis,	nobis,
		Quos p. à nob.
	tibi	mihi
602	dignum quod	dignũ eſt quod

604	vulgatæ	vulgato
607	Inuitos	Innatos
	concediturr	contenditur
610	abrumpimus	arumpimus
613	ictu	actu
615	ſed ſi	at ſi
		& ſi
616	facileſque	faciles
617	Ad verum:tel.	Ac verum tel.
621	tepidique	trepidique
622	ne m.	nec m.
630	rigidi	gelidi
631	Inuenit & vo-	Inuenit defun-
	cem defuncto.	cto vocem
632	pendent iam	pendentia
		pendent tunc
633	reuocaſſe	reuocare
636	Auerno	aceruo.
645	Phœbo nõ per-	non peruia Phœ-
	uia t.	bo t.
649	mæſtũ mundi	mundi mæſtum
650	metuunt	metuant
653	Aſpiciat Stygias,	Aſpiciat, an
	an quod	quod Stygias
	deſcenderit	deſcendit ad.
655	operitur c. ſo-	aperitur, c. re-
	luto,	moto,
656	Et	Sed
	ſubſtringitur	diſtringitur
658	defixum	deflexum
659	timores:	dolores:
667	tunc	tum
670	ſiniſtro	ſiniſtra
671	timori eſt	timori,
672	diræ	duræ
673	cerui paſti	paſti cerui
	medullas	medullæ:
674	puppim	puppem
675	echeneïs	eſchinus
		echinus
679	Libyci	Libycæ
683	Et quibus os di-	Et quib. os du-
	rum	rum
		Et dirum q. os
686	confundit	confudit
689	nocturna	noctura
690	ſtrident	ſtridunt.
691	cautibus	cantibus
699	Elyſios,	Elyſii,
700	noſtræque	noſtrique
	vltima:	maxima
704	Tractura	Fracturæ

dedi.

709	dedi, & laui	dedi, laui
710	Si quis, qui ve- ſtris	Si quiſquam no- ſtris
717	noti modo	noſtri modo
		modo noſtri
718	merentur	geruntur
721	Exanimes	Exanimesque
723	& ruptas	irruptas
724	Ah	Ha
	mortis munus	munus mortis
726	fatis	fati.
727	immotum	innatum
729	rumpit.	rupit.
731	agitis	agitas
732	iam vos ego	ego vos iam
		at ego vos iam
733	Stygiasque	Stygiosque
734	cuſtos,	cunctis
739	terræ / quæ te	quæ te / terræ
740	Ennæa	Ethnea
743	ruptis	tutis
		totis *Berſ.*
746	concuſſa	excuſſa
	cernit	creuit
748	Indeſpecta	Inſpectata
	vobis qui	qui vobis
752	gelido	tepido
753	ſubrepens	ſubrepſit
756	repulſum eſt,	repulſum,
757	Erectumque	Ereptumque
	ſimul	ſemel
	rictu	nictu *Berſ.*
759	Iam	Sed
761	aſtricta	ſtricta
767	cantata	cunctata
769	ſomnum	ſenium
771	tenet.	decet.
	diſcedit,	diſcedat,
772	dutæque	diræque
778	Reſpexi,	Aſpexi,
781	infernam	æternam
	ruperunt	rapuerunt
	arma quietem.	ſecula pacem.
786	Luſtrales	Inſtabiles
789	ſobolem.	ſubolem.
	maior	& maior
779	Æternis chaly- bum	Æterni chalybis
		Æternis chaly- bis
799	Poſcit	Noſcit
810	abluat	abluit
814	atuis:	armis:
815	Ille	Ipſe
817	Libyamque	Libyen
818	Diſtribuit	Diſtribuet
819	nihil	nil
824	Tum	Tunc
825	venit	vadit
826	linquit	liquit
829	intra	inter

IIBRO VII.

1	vocabar,	vacaret,
3	currumque	curſumque
7	Magno	Magni
9	viſus	eſt viſus
13	fauentis,	fauentum,
14	ætate	æſtate
16	quæcunque	quacunque
22	magni	Magni
	omina	omnia
28	ſomnos populi,	ſom. populis ?
		populi ſomnos,
32	fructum	munus
42	ferent,	ferunt,
43	edere	odere
		egere
45	turba	turbæ
47	pugnæ. miſ.	pugnæ miſ.
	maxima	vltima
50	admouet	admonet
		admoues
53	patiens ſoceri	ſoceri patiens
58	cum vobis	vobis cum
	vertere	perdere
59	Propoſitum,	Prop. eſt,
64	tremuit	timuit
68	te, Magne,	Fortuna
69	Fortuna	te, Magne,
73	Humani gene- ris	Humano generi
73	lente,	lentum,
		tarde,
74	à tranſ.	te tranſ.
77	ſua	tua
80	quocunque ve- lint	quodcunque ve- lim
82	quiſquam	quiſque
87	inquit, cunctis,	cunctis, inquit,
88	nil vl.	non vl.
91	tamen	quidem
93	ſubactum,	coactum,
94	violatæ	Romanæ
100	morteſque	mortemque

102	His	Iis
108	gladio	gladiis
109	malunt	malunt?
114	Pugnatur.	Pugnetur.
120	inuiſ. hac clade	inuiſ. clade
		inuiſ. hac cæde
122	ſors	fors
	feret	fert
129	ore	ore eſt
130	Mortis venturæ eſt, f.	Mortis venturæ, f.
		Et mors ventura eſt, f.
	fato.	letho.
137	finem,	finei,
	vllos,	illos
139	niſi	ni
	cotibus	cautibus
141	Erigitur;	Exultur:
143	aptat	arctat
		optat
145	rabidos	rapidos
147	Et rubuit	Erubuit
148	recoxit	retorſit,
149	ægida	ægide
150	Pallenæa	Pallanea
	fulmina	fulgura
152	Fortuna	natura
		ventura
153	æther:	aër:
154	fulmina	fulgura
155	immenſoque	immenſasque
156	typhonas	Phitonas
		Siphonas
		Pythonas
157	ingeſto	iniecto
	fulgure	fulmine
158	Excuſſit	Excluſit
159	ereptaque	erectaque
160	ſulfure	fulgure
162	Vixque reuulſa &c.	*Hic verſus cū duobus ſequentibus in quibuſdā non reperiuntur.*
165	diſcuſſa	diſperſa
172	nimióne	nimioque
174	mergi	merſus
176	Bœbeïda	Boëtida
178	galeisque	gladiisque
179	Defunctosq. patres, & cunctas ſan.	Defunctos volitare patres, & ſan.

180	volitare	vlulare
182	pectora	vulnera
183	tumultu	tumultus,
185	manebat	vocabat
186	trepidaſſe	trepidare
189	eſt ſid.	in ſid.
191	quid perdat, neſcit in	neſcit quid perdat in
		q. perdat, neſcius
198	Aëra	Æthera
	obſiſtere	obſidere
199	Proſpexitque	Perſpexitque
	lumen	numen
200	Solis	Solus
204	Spectari è to.	Spectari to.
207	nepotum	nepotes,
210	cum bella legentur,	dum bella leguntur,
		dum b. gerentur,
214	radiatus	radiantis
215	perfudit	perfundit
216	Non rem.	Nec rem.
217	cornus	cornu
218	tum	tunc
	bello,	belli,
220	tradita	dedita
223	Libyco	Libyæ
226	ſed pl.	& pl.
228	ferro.	regno.
229	Illuc	Illic
232	Illic	Illuc
		Illinc
	cetras.	Celtas.
244	Caſuram & fati ſenſit	Caſuram fati ſenſit
		Caſuram & fatis ſenſit
		Caſuram fatis ſenſit
		Caſuram ſenſit fati
248	ſperare,	ſuperare
250	mundi,	regni,
252	fatum	fata
	accerſite	arceſſite
258	emerito	emeritos
	vos	nos
260	nocentem eſt.	nocentem.
261	flammisque	flammaque
262	gladiosq. exoluite culpa.	gladioque ex. culpas
		gladioque ex.

268

	culpam.	gladiiſque ex. culpas.
258	nihil	nil
270	delecta	dilecta
273	moto	toto
280	triumphi.	triumphum.
282	minimo	nimio
	quiſquam	quiſque
283	Heſperiis	his ſuperis
286	quorum	quarum
289	fallar,	fallor,
294	natantes.	minanteis.
295	tela ruentes	bella furentes
		cæde furentes
300	populi	populus
	licebit.	libebit.
301	Quóne	Quóve
302	permittitis	promittitis
303	paratur.	parata eſt.
305	hoc poſitum	oppoſitum
309	Mors	Sors
310	victo r. hoſte.	victum r. hoſtē.
313	in victos	inuictos
		& victos
315	credit	credunt
	veſtra	noſtra
317	Cùm tenuit,	Continuit,
318	Vos tamen hoc	Aſt ego vos
		Vos autem hoc
	quiſquam	quanuis
324	ſeu nullum	ſiue vllum.
		ſeu nullo
	pignus,	pectus,
325	imputet	impetat
329	cuncta	plura
331	Sumta viris: celeres	Sumta Ceresque viris,
		Sumta viris : celeris
		Sumta, viri celeres
		Sumta virisque Ceres
	capiunt	rapiunt
333	nulla: permittunt	nulla, permittuntque
335	locaſſes,	locaſſet,
336	in pr.	ad pr.
340	timere	tenere
342	prouectus	præuectus
		peruectus
343	diem	dies

344	effundite	diffundite
345	ferri	belli
351	ſancire	ſentire
358	reducesque	reducésve
359	Deciosque	Deciósve
363	comprenſum	compreſſum
		compreſſum eſt
	cæli	cycli
364	ſumus,	ſimul
367	at pl.	& pl.
373	domini	dominum
374	populum	populus
379	Voluerer	Volueret
	niſi	ni
385	concurrunt	procurrunt
		concurrent
	motu	motu:
386	Irarum: metus	Irárum metus
	hos regni, ſpes	hos, regni ſpes
390	Obruet,	Obruit,
393	rectæ	teſte
394	Laurentinosq́.	Laurentanosque
395	quod non	quo non
	niſi	ni
396	queſtusque	queſtus
	Senator.	Senatus.
397	carpſit	carpit
	retum	regum
398	Putria deſtituit: cr.	Putrida deſtituit: cr.
		Putria : deſtituit cr.
400	naſcimur	naſcitur
401	Nec	Non
	nec	non
402	vincto	iuncto
406	tanto in tempore	tanto temp.
		tanto in corpore
407	poſſet	poſſit
414	tremores	timores
419	Oſtendat	Oſtendit
	quo	quæ
429	Daas	Dachas
		Dachos
		Dathas
		Dacas
431	ſemper ſæuas	ſæuas ſemper
434	Ac,	Ha
	negatur,	vagatur,
440	legum	longum
446	rapiantur	rapiuntur
448	fulmina, cædes	fulgura, clades

449	petet	petit
	petet	petit
450	minanteis ?	minanteis
451	Caſſius	Caſus ?
	feriet	feriat
452	Abſtulit	Impulit
		Intulit
454	dabit	dedit
456	quantam	quantum
	terris / fas eſt.	fas eſt / terris.
461	diremti,	redemti,
462	Inde manum ſpectant, vultusque agnoſcere quærũt, Quo ſua pila cadant, aut qua ſibi fata minentur,	*Hi duo verſus variè leguntur. In quib.* Quo ſua pila cadant, aut quæ ſibi fata minẽtur, Inde manum ſpectant, tempus quo noſcere poſſent. *In quib.* Quam ſ. p. c. aut quam ſ. f. minentur, *In quibuſd.* Inde manus ſpectant, vultusque agnoſcere quærunt Quo ſua p. c. aut qua ſ. f. minentur, *In quib.* Inde manum ſp. tempus quo noſcere poſſunt, Quo ſ. p. c. aut quæ ſibi fata minantur, *vel*, quæ ſibi fata minentur, *Modius* Vnde manus ſpectant, vultusq. agnoſcere poſſunt, Quo ſua p. c. & qua ſ. f. minentur, *In quibuſd.* Vnde manus ſpectent, vultusque agnoſcere

		poſſent,
466	libuit	licuit
467	conſtrinxit:	conſtringit:
		contraxit:
	gelidusque	gelidus
468	Perculſaque	Percuſſa
		Commota
469	parata	paterna
471	ſenſum	ſenſus
	morti,	mortis,
		menti,
474	Cæſar tela	ductor bella
475	vlla	illa
476	conceptaque	concentaque
477	tendit,	condit,
478	irrumpit	irrupit
		& rumpit
482	gemitus	fremitus
483	Oetææque	Oſſæque
	gemunt	fremunt
485	innumerum	in numerum
486	figere	affigere
487	omnia	omina
489	Sed	Et
490	odiis	ſtudiis
491	ducit.	duxit.
493	Iunxerat	Duxerat
		Vinxerat
495	tenebat.	timebat.
498	catenas	cateruas
499	tutoque	tutumque
500	arma	arua
503	Cæſare	ſanguine
504	vergens,	vertens,
506	diduxit	deduxit
510	Illic / miſcet	Illinc / miſcens
512	ſaxa	tela
	ſolutæ	ſagittæ
513	liquefactæ	liqueſcere
514	ſoluto	ſoluti
516	aër:	æther :
518	maculant chalybem	chalybem maculant
519	æther,	aër,
521	Tum	Tunc
524	Immittit	Emittit
		Emiſit
		Immiſit
	motis	motum
523	timendi	tenendi
532	ſecura eſt	ſecura
535	poteſt.	valet.

537	Fontes.	fortes.
538	oſſibus,	hoſtibus
540	Syrique	Sereſque,
543	populus Romanus erit.	Romanus erit populus.
	ortus	orſus
546	perfuderat	profuderat
548	Non illic regum aux.	Illic non regum aux. Non heic aux. regum
549	togatæ:	rogatæ:
554	bellis liceat	liceat bellis
555	Ah	Ha Ac.
556	geſſiſti	geſſiſtis geſtaſti
557	furoris	furorum, malorum furorúque,
560	Inſpicit	Conſpicit
	manent,	manant, *hic autem verſus in quib. poſtponitur ſequenti*
562	preſſo	prenſo
563	bella	tela
568	veluti quatiens	quatiens veluti
570	ſtimulet	ſtimulat
	currus,	curſus,
571	ſcelerum,& cædes	ſcelerum, cædesque ſcelerum eſt, cædes
574	ſubicit.	ſubigit
575	confundere	contundere
579	qui ſit,	qu is ſit,
	legum:	regum:
584	legum:	regum:
586	contectus	contentus
588	ſpes ô	ô ſpes
589	tanti generis	generis tanti
592	iſtic	iſtinc
593	intentus	attentus
594	culmen,	columen,
	reguntur	premuntur
595	Egreſſus,	Ingreſſus,
598	commiſta	non miſta *Sabel.*
599	eminuit	emicuit
602	Succubuit:	Succumbit:
604	ac ven.	& ven.
605	verſantem	voluentem ſoluentem
607	Succeſſor	Succenſor
613	te ſæuo	ſæuo te
614	graueis	duci
615	Cum moriar	Cum morior Dum moriar
616	preſſere	texêre vertêre
619	viſcera vulnus	vulnera ferrum
621	demiſſo faucibus	dimiſſam in faucibus
622	ictu,	ictus,
623	cadunt:	cadant:
	qui pectora telis	quis pectora tela *vel* telo quis pectore tela *Mod.*
624	Tranſmittant, aut	Tranſmittat, vel Tranſmutet, vel *Mod.*
	affixerit	defixerit
625	emiſſus	emiſſis
628	Abciſum	Abſciſſum
631	nulloſque	nulles
635	ſanguis ibi	ſanguis vbi ibi ſanguis ſanguis tibi
640	totum m. proſternimur æuũ.	toto m.p.æuo. totum m. proſternitur æuum.
641	Vincitur	Vincimus
	ſeruiet	ſeruiat
643	regnum	regno
	pauide	pauidi
	num	non
647	tranſiſſe	traxiſſe
648	tota vix	tanta vix vix tota
656	poſt ſe viuat	viuat poſt ſe
658	voluitque	vouitque
659	ait, S.	Iam S.
664	Obruat?	Obruet? Obruit? Obruis?
666	fatur:	fatus:
671	Sed	At
	ſtrato miles	miles ſtrato
674	Nequicquam	Nequiquam Nec quicquam
675	quoque	modo
676	probatum	probatum eſt

		negatum
		negatum eſt
677	Tunc	Tùm
680	non fl.	nec fl.
685	læto	lætos
690	Ac teſtare	Atteſtare
	periter	præſtet
		perſtat
692	Pharioque à g.	Pharioque g.
		Pharioque in g.
		Phario quæ g.
693	maxima pugnæ.	magna ruinæ.
		maxima turbæ.
694	Pompeii	Pompeius
697	Oſtendet	Oſtendit
698	iſtud	illud
699	Proſpectaſſe	Proſpectare
		Perſpectaſſe
704	ſub Phario	& à Phario
	patiere	patiare
707	veta	vetes
708	adoret.	adiret.
715	Leto:	lento:
	præmittunt	promittunt
716	ſe clad.	de clad
719	fata	bella
	redire	referre
720	aut vrb.	ac vrb.
721	præſtate	præſtare
722	cumulo	tumulo
726	vera Magne	Magne, vera
734	dum conf.	cum conf.
735	ac M.	aut M.
		haud M.
736	Hoc foret	Non foret
739	nec.	neque
741	è genr.	ex genr.
744	præcedere	procedere
746	rapiantur	rapiuntur
		rapientur
	nec plura locutus	ſic milite iuſſo
749	cæſos	cæcos
	duces	deos
751	volunt	ruunt
754	implerunt	impleuit
755	expulit	extulit
		expluit
		expuit
756	Quodque leg.	Quod leg.
757	putabunt,	putabant,
758	deſponderit	diſponderit
760	rapit. capit impia	petit. rapit omnia
		rapit: capit infima
761	ſomnos:	ſomnum:
	vacuumque	ſtratumque
764	ſomnique furentes:	ſomnoq. fruentes: *Canter.*
765	pectore	pectora
768	putes	putem
		putat
		putant
769	infectumque	infeſtumque
770	ſuperam	ſuperum
771	meritis	miſeris
774	figuras:	figuram:
775	cadauera	pericula
778	vidir	radit
780	fureret	fugeret
	aut cùm deſiſſet	aut cũ deſciſſet
		aut deſeruiſſet
782	vltrix	victrix
784	Et qu.	Heu qu.
	pœnæ miſero	miſero pœnæ
785	infeſtaque	ingeſtaque
	Tartara	corpora
791	ſidentes	fidentes
		depreſſos
	ſpectat	exſpectar
792	numerat populos	populos numerat
793	iacentem	iacentes
795	Et luſtrare oculis campos	Luſtrare & campos oculis
		Sed luſtrare oc. camp.
801	hoſtes.	hoſtem.
806	generi	generis
808	videat	vt videat
810	An	Aut
	refert:	difert:
815	ruam	animam
	vocabit,	locabit,
816	eunt	erunt
		ſunt
817	Non	Nec
	iacebis.	latebis.
818	Fortunæ	Fortuna
820	Tu	Tum
	gentes,	manes,
822	Has trahe	Has bibe
		Abſtrahe

823	Pharſalica	Pharſalia
825	Non	Nec
828	vrſi	vrſæ
	obſcæni	obſcænæ
		obſcæna
830	ſentit:	ſenſit.
831	caſtra	bella
834	Iſtis	Itis
	nunquam	nuſquam
	ſe tanto	tanto ſe
837	arbor.	arbos.
840	laſſis	laxis
844	Deguſtant	Deguſtantque
845	nimbique	nimbusque
847	Theſſalica	Theſſalia
		Theſſaliæ
	quo tanto	quid tantum
851	ſurget	ſurgat
860	funem	puppem
861	arator	aratro,
864	permittere	committere
866	Ae	At
870	quid totum abſoluitis	qui totum ſoluitis
871	vnda	ora
	Pachyni,	Pachinni,

LIBRO VIII.

5	Implicitasque	Implicitas
7	venit,	ferit,
		redit,
8	ſummo/lapſus,	lapſus / ſummo,
9	pretium	facinus
10	tantæ	tantum
11	quantum	quantam
14	caſtra	rura
16	Occurſu	Occurſum
18	Auctor	Actor
19	cunctis	cunctisque
20	orbem	vrbes
21	longi pœnas	pœnas longi
24	ſentit	ſenſit
27	Delectum	Deuictum
	piget.	pudet.
30	Affuit,	Affluat,
	præuertit	præuertat
31	Dedecori eſt f.	Dedecori f.
32	parata?	ſuprema?
35	&	ac
	fluctibus	flatibus
38	Cilicum dominus,	dominus Cilicum,
39	vector	rector
	correpſit	correxit
	alnum.	aluum.
41	iubes,	iuber,
	tum	tunc
		nunc
44	ſomnus:	ſomni:
46	currens	curris
47	fluctus,	fluctu,
	nutantia	mutantia
48	vides	videns
		videt
49	fato	facto
	audes.	audet.
53	luctus?	fletus?
54	times.	times?
55	Proſiluit,	Proſiliit,
57	Canitie,	Canitiem,
	veſtes.	crineis.
58	nox	vox
59	animam	animum
61	decepta iacet.	depreſſa iacet.
		deiecta iacens.
63	propius famulæ	famulæ propius
64	fata	fatum
66	pectore	corpore
75	nec	neque
77	decertet,	diſcertet,
78	nunc	nam
81	adhuc	ab hac
86	correpta	correcta
90	duxit	iunxit
103	atque	ac
107	flectuntur	plectuntur
108	confundit	confudit
109	Tunc	Tum
	pleno iam	iam pleno
114	reuiſant	reuiſent
116	tibi ſ. magis	magis ſ. tibi
120	noto	notum
	reparandũ eſt l. fatum.	reparandum l. belluin.
121	templorum	celorum.
124	Accipe &c.	*Hunc verſum pleriſque libri non habent.*
131	non paruo	paruo non
133	vlla in littora puppim	vllo in littore puppim
		vllo in littore puppes
136	Materiam.	Materiem.

140	Regesque	Regemque
141	præſtas	præſtes
	nam	nunc
143	meorum:	malorum:
148	ſolum:	locum:
	æthera	æthere
153	populus: quam vix	vulgus: quamuis
155	Iam	Non
		Vix
	tanto	toto
	deuinxit	deuicit
159	ad ig.	in ig.
161	Pomp. in pect.	Pomp. pect.
164	iacentis.	iacentes.
		iacentem.
166	Proiecit	Deiecit
168	ſecandi	ſequenti
171	ad hæc	ad hoc
177	Surget,	Surgit,
179	deſcendet,	deſcendit
181	render	tendit
183	perge	pergo
184	tanget	tangit
	Syrtim,	Syrtes.
186	contra cui	cui contra
189	pelago cœloque	cœlo pelagoque
191	tunc	tum
192	at ille	& ille
194	puppim	puppem,
195	Aſiæ	Aſiue
		Sacine
		Syriæ
		Saſinæ
		Laſinæ
	aſperat	aſperet
197	alterque	altuſque
198	ſpectante	inſpectante
199	non ſic	nec ſic
200	orbem,	axem,
202	Oſtendit terras Titan	Oſtendit Titan terras
203	Emathia	Hæmonia
204	primusque à l.	primus à l.
		primusqueab l.
205	procerum	comitum
		currit
212	Qua	Quo
214	ſecurum à Cæſ.	ſecurum Cæſ.
215	Nec	Ne
217	mutare	motare
218	nobis	vobis
220	aſtricta	obſtricta
224	decurrere	diſcurrere
227	rapidus	trepidus
229	Iam	Nam
231	Solusque è	Solusq. ex
		Solus & è
232	nec	nunc
235	obſtricta	aſtricta
240	raptos	ruptos
242	dominis	domini
244	ſcopulos,	populos,
246	Coo	Eoo
248	Telmeſſidos	Themeſidos
249	Compenſat medio pelagi. Pam.	Cōpēſat: medio, pelago Pam.
251	Phaſelis	Phaſele
		Phaleſe
254	hinc	hic
255	Dipſanta	Dipſonta
		Dipſunia
		Dimpſanta
		Dipſana
256	hoc	hinc
		huc
259	Synedris	Sinedris
		Celendris
260	mittitque rates,	mittit puppes;
	Selinus;	Silinis,
		Selinis,
		Salinis,
		Selirus,
		Silenis,
261	cœtu	cœtuum
265	nouis	meis
266	aquis	agmis
269	Libycæ	Libyæ
	ruinæ	carinæ
270	plenis &	& plenis
271	pulſum	preſſum
	leuiore	linore
274	tueri	iuuare
276	pendite regna	pandite ſigna,
277	Libyen,	Libyam,
278	Quænam	Quem non
279	proceres, ar.	vobis arc.
280	Expromam	Exponam
	pondera	pondere
285	multusque in	multus in
290	ingenti	ingentem
291	ſeducunt	educunt
292	Et polus	Proh polus
293	noſtro	noſtrum

296 Nec

296	Nec	Non
301	audentque	audent
	in	ad
302	pharetras.	ſagittas.
304	ſaturantur	ſatiantur
306	ſæuis	læuis
		ferri
309	tellare	ab tellure
315	nil	nihil
316	pie	pium
	reuoluens	reſoluens
319	ortu!	orbe!
322	lætius	lectius
		leuius
324	geras,	geram,
	tantā c.gentem,	tantas c.gentes,
326	Concurrent	Concurrant
327	Craſſum.	Craſſos.
	ſentit	ſenſit
332	ſecundum	ſecunda
333	Emathiam	Emathia
334	reliquit	relinquit
337	Aduerſosque	Auerſosque
338	focos,	deos,
339	cauſa.	cauſæ
	obtenditur	oſtenditur
	armis	armis?
342	auditum,	audito,
355	Perdit	Perdet
	nullos	nullosque
358	ſequentem?	ſequente?
361	aut	haud
362	genti eſt.	genti.
364	Martis	mortis
366	Labitur,	Ibitur,
368	Medica	Media
370	nulli ſuperabilis hoſti eſt	nullo ſuperabitur hoſte
372	cōſcendet montis iuga	conſcendit iuga montis
374	vorticis	gurgitis
375	perfuſus	profuſus
376	Exiget	Exigit
378	Haud	Aut
	ſequente	ſequenti
382	vnquam	vſquam
384	Et, q.f.velint,	Vt q.f. valent,
385	virorum eſt,	virorum,
387	vacuæque, pharetræ.	vacuaque, pharetra.
390	veniſſe	miſiſſe
391	toto	tanto
	vt	in
393	ac vilia	ciuilia
395	leuior,	melior,
	pœna eſt,	pœna,
		pœnæ eſt,
396	Nec	Non
397	num	non
	nobis	vobis
400	nefandi	nefandi.
401	nurus?	nurus
402	vllos	vllis
	horret	audet
404	laſſat	laxat
	tota	vna
405	regum	fratrum
	matres.	matrum.
407	Oedipodionias	Oedipodionidas
		Oedipodionas
413	ſtimulata	ſtimulante
415	ceu	ſeu
	debita	dedita
420	quod	neque
421	quod vobis	ſi vobis
		ſi nobis
422	incurrere	concurrere
425	Suſa	Suſis
426	iacerent.	iaceret.
427	paci	pacis
428	Theſſalia	Theſſaliæ
429	Vicit	vincit
430	Cæſareis poſſim g. triumphis.	Cæſarei poſſunt g.triumphi.
431	Non	Num
	tibi, quā primū	tibi, cum pr.
		primum tibi cū
	tranſibis Araxem,	tranſibis ad axem,
		tranſibit Araxē,
432	confixa	infixa
433	Ingeret	Ingerat
	has vo.	ad vo.
434	nudæ	&, nudæ
435	tum	tunc
437	duces,	ducis,
439	iſta	iſtas
442	proiecta	protenta
443	arua que	armaque
450	ne iura	nec iura
451	ſperaueris	ſuperaueris
454	ſpes	ſors
455	habet!	habes!
460	Hæc	Hic

462	transfuſo	transverſo
463	Caſium	Caſion
		gratum
465	tetigit,	tenuit,
468	vno	vna
471	carbaſa	ſidera
475	domusa	manus:
478	vana	vna
479	vixerat	vexerat
		duxerat
481	iactauit	iactanti
483	damnare	damnaſſe
485	laudata	laudanda
487	terra	terræ
489	pendere	prendere
491	inuiſa	iniuſta
493	dum fa.	cum fa.
494	volet	vult
498	neu te	neu nos
		nec te
500	piget,	pudet,
505	vmbris.	armis.
506	fugit ora	ſed & arma
509	omnia	omina
		agmina
514	noſtra	veſtra
516	Pharſalica,	Pharſalia
520	parauit	parati
		paratur
521	viſcera	pectora
522	feruntur.	ferentur.
523	Té ne	Tú ne
525	non cer.	num cer.
526	refugo f. m. Nilo?	refugi f. m. Nili?
532	quæ	quem
536	lætatur	lætatus
537	inſueto,	inſolito,
	iubere	licere
		libere
538	Permittunt	Permittant
	delectus	dilectus
539	excurrit	exultat
		occurrit
541	gladiiſque carinam	cladiſque carinam
		cladiſq. ruinam
545	vllus ne in cl.	nullus ne in cl.
		vllus ne cl.
547	ſeruate	præſtate
548	præſtate	præbete
550	ruinam	ruina.
551	haud	an
553	curru	vectus
554	Inuectus,	In curru,
560	negarat	negante
561	Magnus, &	Magnus &
562	longa	longum
564	celſæ	celſa
567	vetet	vetat
	aduertere.	appellere.
		auertere.
568	niſi	ni
575	cedit	ceſſit
		cecidit
	claſſemque	ſociosque
579	metuit	timuit
	clades.	claſſes.
580	longeque	longoque
581	& in	ſed in
582	ſed	rum
	ſurda	dura
584	iterumne	iterumque
586	non	num
	puppim,	puppem,
587	latebriſque	latebraſque
588	à ter.	è ter.
590	Effudit,	Effundit,
591	Attonitoque.	Attonitosque.
592	claſſis	puppis.
601	hæc	hoc
	vacaſſet,	vacaret,
602	tam	quod
	fugaſſes?	fugaſſet
604	ciuile	crudele
611	alnum	aluum
612	tum ſtringere	tunc ſtringere.
		conſtringere
615	præbere	præſtare
617	Poſſet,	Poſſit,
618	At	Sed
619	Perfodit,	Effodit,
	conſenſit	conſentit
620	Deſpexitque	Reſpexitque
628	Auctoremque	Auctoremne.
	quacunque	quocunque
629	manuum	manus
630	nullique	nullaque
631	Deo.	Deo eſt.
	vita:	vitæ:
635	amant.	ament.
637	ſæuum	ſæuam
638	nefas,	necem,
640	auia	obuia

		innia
642	alii	tanti
	quiſquis	quidquid
644	proſpiciens,	proficiens,
649	nullis	nullisque
	abſterrita	exterrita
650	quod reg.	quem reg.
653	Vita digna fui?	Digna fui vita?
	munere	vulnere
655	aptare	aptare
		artare
660	ſui.	ſui?
	accerſere	arceſſere
663	ſonent,	ſonant,
		fouent *Sabel.*
	ferro,	ferrum, *Sabel.*
665	nihil	nil
667	ipſo	illo
671	Colla quoque	Collaque in
673	non dum,	nec dum
674	abſciſſa.	abciſa
676	operæ ſecūdæ,	operis ſecundi,
677	Pompeii	Pompeio
678	ô ſum.	proh ſum.
679	verenda	verenda eſt
681	compreſſa	comprenſa
682	Viuunt	viuit
686	Fortuna t. Romana	Romana t. Fortuna
688	ſceleri ſupereſſe fidem.	ſceleris ſupereſſe fidem.
		ſupereſſe fidem ſceleri.
689	raptoque.	tactoque
690	Adſiccata	Exſiccata
693	ſororis,	ſorori,
694	ſeruetur	ſeruatur
695	extructo	obſtructo
	monte	in monte
702	illum	illo
703	vno	imo
704	immunes	immunem
706	Deorum,	malorum,
712	Pharias victor	victor Pharias
714	ne	non
715	Cordus.	Codrus.
716	Idalio	Icario
	Cinyrææ	Cynarex
		Cyrenæ
		Cyrinæi
		Cyneræi
		Cinerei

		Cyrenex
		Cyreni
		Cirene
	Cypri	Ponti
717	Infauſtus	Infauſti
720	ad lit.	in lit.
724	nunc	nam
727	effudit	infudit
734	cantu triſti	triſti cantu
	ignem	ignes
735	ambiat	ambigat
737	effundat	effundit
741	à munere	à funere
		in funere
742	à lit.	ab lit.
745	membris	flammis
746	Subducens,	Subducit.
747	Pompeio	Pompeii
748	violat	violet
	hoſpita	vltima
752	fatur:	fatus:
753	Peruolat	Præuolat
		Euolat
754	dimouit.	ſemouit.
760	Ductor,	Victor,
		Auctor,
761	nullo	nudo
763	auerte	aduerte
764	fas	ius
772	buſti;	buſto;
773	reddere mortis	mortis reddere
777	Magnus diſtillat.	diſtillat Magnus.
779	promiſſa	præmiſſa
		permiſſa
781	Quam	Quid
	crimine pœnā,	funere culpam,
784	I modo	Sis modo
786	rapit,	capit,
788	reſtinguit	reſtringit
		reſtringunt
		reſtinxit
789	tum	tunc
	retectos	reuulſos.
790	arenam:	arenas:
792	Inſcripſit	Inſcribit
799	eſt tumuli	tumuli eſt
802	Magno lapis?	eſt Mag. lapis?
		Magni eſt lapis?
		Magni lapis?
803	Arua	Rura
804	erremus	hæremus

805	nullas Nili	Nili nullas
806	ram	iam
	ſacro	claro
807	monimentaque	momentaque
815	Contentum	Contemtum
	patriæ multos	&multos patriæ
		multos patriæ
817	vllis	illis
818	Faſtorum	Fatorum
	alia	atta
819	& exſtructos	& ſtructos
821	Depreſſum	Impreſſum
823	fato,	fato eſt,
828	retentus,	retento,
831	accepimus	recepimus
836	petiſti:	piaſti;
838	excipe	accipe
840	Inuiſa	Inuerſa *Sabel.*
841	Quis ſacris	Qui ſacris
	vmbram?	vmbram?
844	reuulſos	remiſſos
846	cum poſcere	compeſcere
847	Auſtris,	aſtris,
844	nimiis,	nimbis,
851	exuſtam	exauſtam
852	imbrifera	vmbrifera
857	Aduertet?	Auertet?
		Auertat?
	iubebit,	iuuabit,
		libebit,
		licebit,
860	eſt pro numine	es pro nomine
861	Fortuna iacens.	Fortuna, iacens.
	auguſtius	anguſtius
862	ab æq.	in æq.
863	negarunt,	negarant,
		negarent,
864	fuſco venerâtur	fuſco venerētur
		Tuſco veneran-tur
	fulmen.	nomen.
		numen.
865	manſura	menſura
	ſepulcri	ſepulcris
		futuris
868	mortiſque	mortique

LIBRO IX.

5	axibus	apſibus *Sabel.*
6	Quodque patet	Quoque iacet
8	vitæ	vita
9	æternos	internos *Sabel.*
11	verò	puto
12	miratur,	miratus,
15	Emathiæ	Emathios
20	mundi domi-num facerent	dominum mū-di facerent
		dominum fac. mundi
21	iſſet	eſſet
25	Excepit, pop.	Excipit, & pop.
27	Nec	Non
28	Nec	Nil
29	Ipſe	Ille
	ſua:	ſui:
34	fugientia	fulgentia
35	victas	iunctas
36	Malean,	Maleamque, *hic autem verſus cum ſequenti nō eſt in quib.*
39	præcludere	percludere
40	rapinas	ruinas
42	neque enim	nec enim
43	Auſonio	Auſoniæ
44	Teſtatur	Teſtaris
	Libye	Libyæ
	magiſtro.	marito.
45	Cum	Tum
47	præceps	precibus
49	illæ	illi
52	repulſus	receſus
		reuulſus
54	iuſti	vſti
56	gelidos	gelidoſque
57	laceros	laceroſque
59	cunctis	variis
	infundere	effundere
60	repida	trepida
64	Obtulit	Abſtulit
67	nunquam	nuſquam
69	aut vlla	anne vlla
70	toto pectore	toto in pectore
		tanto pect.
71	non imis	quia nominis
73	Nunc tamen hic	Num tamē hinc
		Hunc tamē hinc
		Non tamē hinc
75	reſedit,	recedit,
79	terens	temens.
83	Peluſia	Peluſinaque *Hic autem verſus in quib. prapo-nitur 76 in al.*

85 nam-

		79 *in al.* 81.
85	namque hæc	nam hæc
	reliquit	relinquit
87	fatalis	fatali
90	Cæſaribus	Cæſareis
96	animos.	meos.
97	faciet	faciat
104	vulnera	funera.
105	contuſa	concuſſa
109	obducit	obduxit
1[illegible]	complexa	compreſſa
112	luctum.	luctus.
		fletum.
114	exurgens	inſurgens
117	ratem	rates
118	moderatior	moderantior
121	Aſpexit	Vt vidit
122	medias	& medias:
130	rura	regna
131	Hoſpitiiſ	Hoſpitiis
		Officiis
134	credens	credes
136	vulnera	funera
	noſtri	patris
137	vrbes	vrbem
138	ſublimia	deformia
141	Phariæne	Phariſne
		Phariæque
142	Diſtulerint,	Diſtulerat,
144	crimina	carmina
147	Effudit,	Effundit,
		Diffudit,
148	è ſic.	ex ſic.
150	nunquam	nuſquam
154	Mareotide	Meotide
155	euulſus	auulſus
157	ſepulcra:	ſepulcri:
158	Euoluam	Inuoluam
159	lino	Nilo
161	Deis	Diis
163	tenebis	tenebit
164	gen. pop.	pop. gen.
165	in vndas.	ad vndas.
169	nulli	nullo
176	geſſerat	fecerat
185	bucera	buxera
186	vmbram,	vmbras,
191	(inquit)	(dixit)
	multo	multum
192	non vlla	nulla
196	Quæque	Quodque
202	clarum,	carum,

206	Nunc &	Et nunc
208	victo,	leto,
210	potuiſſes!	potuiſſet.
213	Da	Fac
219	Cum	Tum
	Tarch. in motu	Tarchon motus
		Tarcho dimotus
222	pacare	placare
223	Vadis in	Tendis in
		Tendis ad
		Vadis ad
224	Iam pel.	In pel.
	tum	tunc
226	regentem	Catonem.
227	Pompeii	Pompeius
229	prætulit	protulit
232	erit finis;	finis erit,
	nec	non
241	honor:	honos:
	quem clades	clades quem
243	te, fata	tua fata
	neque:	nec
245	ſparſit	ſpargit
249	Quo	Quod
252	Inſiluit	Intiliit
253	Actum &c.	*Hic verſus cum ſequenti in quibuſd. non leguntur.*
259	Quod	Quid
	moriensque	moreriſque
	quod	quid
261	vacante,	vaganti,
		vagante,
		vacantem,
262	rege	lege
263	veſtro potuit	potuit veſtro
		potuit noſtro
266	è dom.	ex dom.
269	vlla	nulla
	putet	putat
276	libet?	iuuat?
277	Magni coniux,	coniux Magni,
279	feret	ferat
280	ſciat,	ſciet
281	ſe mea	me ſua
282	cæde	clade
283	Ignauum	Ignaui
285	efferas	effectas
288	tum ſi	at Phrygii
	increpat	vt crepat
		increpet

290 Flo-

290	Florigeri	Floriferi
	ſparſi	ſacri
293	Inculcata	Incunctata
295	ſerieque	ſeriemque
	laborum.	malorum,
296	laſſatur	luxatur
299	Pœnaque	Pœna eſt
	de victis ſola eſt,	deuictis ſola eſt,
		deuictis ſolum
	Catoni.	Catonem.
300	Libyci,	Libycis
301	ſed iter	ſed tunc
	negabat	vetabat
302	ſperat	ſuperat
303	primam	primum
304	pelagi terræque	terræ pelagique
311	plenior	planior
316	radios	radiis
319	propulit	protulit.
323	illato	inlato
		inalto
324	Tum	Tunc
	quarum	quorum
	malo	velo
328	ſuffixit	ſuffigit
331	mari	mari eſt.
332	cæſis	celſis
	prementem:	frementem:
333	ventis liber	liber ventis
337	vna	ima
338	impactum breuibus	impactis breuibus
		impactum breuius
		impactum eſt breuius
	ſæuit	ſæpe
340	vincit	vicit
341	aruis	vndis
342	iam	nam
345	ſecuta eſt,	ſecuta,
348	pontus	portus
349	murmura	litora
350	patrio quæ	patrio quod
		patrioque è
356	venis:	ripis:
358	ſpoliatis	ſpoliatus
359	famam qui	qui famam
361	graues	grauis
	fuluo	flauo
	germine	gramine

367	Rettulit	Detulit
	tyranno.	Eriſtheo.
370	Sed	Sub
371	Catonis	Catoni
373	terra	terram
375	imber	imbris
	ignes:.	æſtus:
377	temperet	temperat
379	caſtra	ſigna
	ſecutis	ſecuti
386	Libyen veniāt,	Libyam veniāt,
		veniant Libyen,
387	poſitum	oppoſitum
389	perducere	producere
390	Hi	Ii
	ſint	ſunt
391	quæ	qui
392	putant	putent
395	primuſque	primóſque
405	poteſt	potes
	turbam	turba
		turma
	malorum,	laborum,
406	deceat	doceat
	calentes	pauentes
408	Irreducemque	In reducemque
409	ſacrùm paruo	paruo ſacrum
411	rerum Libye	Libye rerum
412	at ſi	aut ſi
413	Pars	Par
	nec	neque
414	primis	quamuis
	à Gad.	ab Gad.
415	flexu	flexo
416	Oceano	Oceani
417	abit	adit
		abis
419	diſcedit	diſtendit
420	Libycæ	Libyæ
		Libyes
423	rura	iura
426	Et	Sed
		Sic
	Maurusia	Maurisia
428	citri	cedri
	vmbra.	vmbris.
432	proiecta	porrecta
445	illic	illi
446	tellure	ſentire
447	nam lit.	nam in lit.
448	excipit	accipit
449	nocet.	nocens.

ortum

	ortum	illum
450	Libye,	Libyæ,
	ſcopuliſque	ſcopulusque
	repulſum	reuulſum
451	è turb.	ſe turb.
455	At non imbriferam	Et non vmbriferam
	cum torto	contorto
456	In flexum	Inflexus
	plurima	maxima vltima
458	errantia	certantia
463	violentior	violentius
469	quia	quod
471	quia	quod
474	externa	extrema
475	delapſaque	dilapſaque
477	demiſſa	dimiſſa
482	metuënſque	timuitque
	rapi, conſtrinxit	mori, cōſtringit rapi, perſtringit
484	nixu	niſu
491	Effuditque	Effunditque
	miranda	miſeranda
495	nouere	mouere
	vias	viam
	tōta	nota
499	Incenſusq. dies,	Exarſitque dies, *ac deinceps addunt ſequentia:* iam mundi ſpiſſior ignis, Iam plaga, quam nullā Superi mortalibus vltra A medio fecere die, calcatur, & humor in Notō omnis abit, manāt *&c.*
501	quam vix è pul.	qua viſa pul. quam vix in pul.
502	Corripiens, parvulum galeæ confudit	Suſtulit, & galeæ cōuexum infudit Suſt. & gal. conuerſum infudit
504	tenens	ferens

505	me ne,	ne me,
506	putaſti?	putaſtis?
508	pœna tu iſta,	tu pœna es pœna es tu iſta es,
513	aut	vt
	vibrans,	librans, vibrat,
516	donatia	altaria
519	eſt, nul.	& nul.
520	morumque	moremque
524	tepida Berenicida	trepida proremptida tepida Ptolemaida *Berſ.*
525	extulit	abſtulit attulit
526	puttia	putrida
528	Sic	Hic Hoc
530	compellitur	complectitur
531	hūc eſſe locum,	hoc eſſe ſolum,
536	Carcinos	Carcinus
537	nec	non
539	in Arcton.	ad Arctos.
540	Te	Et
541	ſemper	ſummo
542	maris,	mari, tibi,
544	miſerat Eos,	miſit Eous,
549	hortator	hortatu orator
556	directa	diſcreta
562	duræ	& duræ
	ſaltem	ſemper
564	quem	quàs
565	è pect.	de pect.
568	ſed longam differat	ſed longa? an differat nec longa? an diff. ſed longa an auferat ſeu longa? an diff.
569	bono?	bonis?
571	& nunquam	vt nunquam & nuſquam
572	inſeret	inferet
574	facimus nōn nec	agimus niſi non
576	nec legit	ne elegit

578 Eſt

578	Eſt ne	Eſtque
	niſi	vbi
580	quocunque	quodcunque
583	pauido	timido
	cadendam	cauendum
584	profatur:	profatus:
587	gerens,	gerit,
		regit,
		tenens,
590	Carpentóve	Carpentoque
592	latices	laticis
594	&	ſed
595	vlló	illo
597	Libyæq.	Libyesq.
604	Tunc	Hunc
		Nunc *Mod.*
	Deum.	Deum eſ.
605	nullam Superi	Superi nullam
613	Ne	Non
614	admiſto	emiſſo
		admixro
615	fat. dente	fat. in dente
617	Libyæ	Libyes
618	vndam.	vndas.
619	exundet	exudet
623	cauſa.	fama.
625	calentem,	cadentem,
632	Femineæ qui ſoluti,	Femineo cui ſolutæ,
634	ſubrectæ	ſurrectæ
636	cunctis impune Meduſa:	cunctiſque impune reſoluit,
637	Quod	Queis
638	recto ſe lum. vidit,	ſe recto lum. vidir,
		vidit ſe lum, recto,
639	dubitantia	morientia
646	Cetoſque	Cetoque
		cetróſque
		Cetusque
647	cœlo pelagoque	pelago cœloque
648	obducere	abducere
652	viſus patiens	viſum eſt patiẽs
654	Illa	Ipſa
656	Phlegræo	Phlegræos
657	Erexit	Verterat in
658	è med.	in med.
664	fuſo	cæſo
668	Gorgonis auerſo volatu:	Gorgones aduerſo meatu:

673	Defenduntque protenti	Defenditque protentis
675	trepidum Pallas	Pallas trepidum
		Pallas.trepidum
	tremente	trementem
677	Lata	Iacta
678	lunati	hamati
679	ſpitaſſe	ſpirare
682	aduerſi	auerſi
684	ſic rapta fugit.	rapta ſic ſubit.
685	penſabat	prenſabat
686	Æthera ſcinderet	Aëra aſcenderet
		ſinderet
689	reſpiceret?	conſpiceret?
694	vagi	fuit
695	effugit vmbram.	efficit vmbra.
696	nulli	nullo
701	leuauit.	notauit.
702	craſſi g. veneni	craſſo g. veneno
704	Ipſa	Illa
706	pudor?	modus?
707	mercem.	merces.
708	At non	Et non
709	Squamiferos	Squamigeros
711	tractique	tectique
713	pingitur	tinguitur
		ringitur
716	Ammodytes	Hammodites
717	Scytale	phitalis
719	ſurgens	vergens
	Amphiſbæna:	Amphiſibæna:
		Amphiſiena?
721	Pareas:	Phareas:
		Patias:
		Pharias:
729	Peſtiferos	Letiferos
733	Nec vobis &c.	*Hic verſus in quib. non extat.*
736	videns	videt
739	ſenſus dentis	dentis ſenſus
743	Ebibit	Et bibit
	circum	citca
744	torrere	torquere
747	non mœſti	mœſti non
748	quin	ne
749	totiſque	totíſque
757	non &	non ſibi
759	tumentes	timentes
761	Cato:diſcere	Cato: dicere

764 fixo

		diſcedere
764	fixo	flexo
765	arenis.	arenæ.
768	rupta	rapta
769	nudum eſt	nudum eſt nudum
	corpore vulnus.	vulnere pectus.
772	Liquitur, diſtillant	Linquitur, deſtillant
773	Diſſiluit	Diſſoluit
774	toro de	de toto
777	textura	iunctura
778	abſtruſum	obſtruſum
781	fluunt.	fluit.
782	cadet,	cadit,
789	ſubit	ſubiit
790	Marſi	Matci
	torridus	perfidus
795	tollente	pollente torrente
796	merſus:	morſus:
797	auctum.	actum.
798	exundat	exultat
799	tantos	tanto tantum
800	Curuauere iam non	Curauere nec iam non iam
808	totis ſe ef.	totis ef.
812	his	iis
816	dolore	cruore
820	dito	duro
	Sabinas	Sabæas
822	ſterilis ſe	ſteriles è. ſterili ſe
823	immiſit (Iaculi vocat Africa) ſerpens:	emiſit (Iac. v. A.) ſerp. immiſit iaculi, volat Africa ſ.
824	tranſactaque	traiectaque tranſacti
	tempora	corpora
825	ibi	vbi
828	Mutri	Muri Murris Mauri Maura
829	tela	membra
831	demittit	dimiſit dimittit
832	miſerabile	mirabile

	leti	fati
833	tutus	viuus
	putaret	putauit
834	vires	virus
835	recto	torto
837	Solpuga	Salpiga Scalpiga Salpyga Salpuga Solipugia Solipagna Salpiuga *Volater.*
840	Suſpecta	Quis picta
843	Expoſiti	Expoſita Expoſitis
847	Quis ve	Quiſque
848	arma:	arua:
854	nil	nihil
855	Natura	Fortuna
	querot:	querar:
858	venenis.	veneno.
861	orbem	oram
867	iſta	iſtinc
868	iacet	iacens
	quam	quæ &
870	hoc	hæc
	cœlum:	cœli: letum:
872	videntem.	calentem.
874	nunc	tunc
876	euoluimur orbe:	euoluimus orbem:
877	ipſa eſt	ipſa
878	fati	fatis
882	nuda	nudus
884	fatis:	miſeris:
	vocatur	vocatus.
888	al. in pectore	al. pectore
896	miſti	mixtis mixti
899	terram	terras
900	externæ	extremæ
903	in ortus:	ad ortus:
908	donatis	donatus
909	contenta	contemta
913	Primum	Primo
	quas	quam
914	Expurgat	Expugnat
917	coſtos,	coſtus,
919	ſonat	ſonans
	thapſos,	thapſus,

		tapſos,
		taxos,
		taxus,
927	tum	tunc
928	nec dat	nec dant
		ne dent
929	aut	haud
	minimum	nimium
931	fugit,	perit,
	audit	exit
		audet
933	Tunc	Tum
934	& ſiccat	exſiccat
935	Extractamque	Extinctamque
936	ſuperauerit	ſuperauerat
937	veneni.	venenum.
938	leuior tandem	melior tandem
		tandem leuior
942	illis	illic
		illi
943	terram	terras
	redire.	reuerti.
944	nemorum raræ	raræ nemorum
	tollere	attollere
945	culta	viſa
948	quiera	quietam
950	clade	ſede
		cæde
953	legens	premens
	in vnd.	ad vnd.
955	Eroas	heroas
956	pelago	pelagi
	abſtulit	attulit
958	arcto	arctat
963	Rhœtion,	Rhœteum,
964	exuſtæ	exhauſtæ
	memorabile	venerabile
967	Aſſaraci	Aſſarici
968	laſſa	laxa
		lapſa
969	etiam	& iam
970	ſcopulos ſiluasque	ſiluas ſcopulosque
	latentes	patentes
971	iudex ſoderit antro:	vindex ſedit in antro:
		iudex ſedit in antro:
975	Xanthus	ſiccus
979	Herceas	Hectoreas
980	fato	leto
982	ſacræ Cæſar	Cæſar ſacræ

	ne	non
		nec
985	me teque	te meque
986	damnabitur	damnabimur
987	vetuſtas,	poteſtas,
988	congeſtu	congeſti
989	turicremos	turiferos
993	Phrygius,	Phrygiis,
	virorum	tuorum
994	abſtruſo	obſtruſo
995	clariſſimus	cariſſimus
996	vos priori	non priore
998	Reſtituam &c.	*Ante hunc verſum in quib. hic extat:* Cõſtituã ſparſas acies, replebo ruinas.
1003	Peruehitur,	Prouehitur,
	relinquit.	reliquit.
1004	laxante	laſſante
1007	ibi	vbi.
1008	incerto turbatas	incertas turbato
1009	Accipit:	Perſpicit:
	regnis	muris
1015	Et,quod	Et quid
1016	terræ pelagique labores	belli pelagique laborem
1017	armis,	aruis,
1019	Magnus quærens	quærens Magnus
1021	tecum	totum
	percuſſum eſt ſang.	eſt percuſſum ſang.
		percuſſum ſang.
1022	Accipe	Suſcipe
	cruore:	labore:
1025	crede	redde
1026	volnere	valuere
1027	facili nobis quod	nobis facili quod
		facili quod nobis
1028	depulſo	depulſoque
		pulſoque *Berſ.*
1030	famam	famæ
1040	putans	poteſt.
1041	quam la.	quid la.
1042	generi mauult	mauult generi
	reuulſum,	remiſſum,

1044 Cal-

1044	Calcarat	Calcauit
1047	Hunccine	Hunc ô
1052	Tangeris	Angeris
1053	alii	aliis
1058	bene	bone
1061	te non paſſa	non te paſſa
	perfide	perfida
1062	audes,	audet,
1063	Acquirisque	Adquiritque
	ſimulati	ſimulato
1064	funeſta	funeſte
1069	Non	Hæc
1073	fecimus aruis	mouimus armis
1077	hoc	toto
1078	vlla	vna
	duorum eſt.	duorum.
1081	vos me	vos met
		poſſe
1082	paratum	paratum eſt
1083	hoſpitium	hoſpitium eſt
1085	metui	credi
	poterat,	poterant,
1089	condite	credite
1091	iuſto	victo
	tura	membra
		buſta
1093	vnam/vrnã,	vrnam / vnam.
1098	Deis	Diis
1100	Affectus abs te	Effectus à te
		Affectus à te
1105	fletus	in fletus
	comitem,	comitum,
	querenti	loquenti

LIBRO X.

2	calcauit Cæſar	Cæſar calcauit
8	Ne	Nec
	haberet.	habebit.
		amaret.
		habebat.
9	fertur ſecurus	ſecurus fertur
	in vrb.	ad vrb.
14	tum	tunc
	timorem,	pauores,
15	vetuſti	venuſti
21	iacet: terrarum	iacet terrarum,
22	totum	tantum
25	ſibi/ſi	ſi / ſibi
	vnquam	nunquam
28	fines,	vires,
34	quod	per
35	pariter populos,	populos pariter,
38	obſtitit	obfuit
46	Parthoque	Parthisque
48	nunc	non
	Arcton	Arcto
50	cedamus	cedemus
	in	ad
53	Iam Peluſiaco	Iamq. Peluſina
58	Intulit	Impulit
59	Latio	Latii
61	Iliacásque	Iliadumque
63	illa	ipſa
69	Ptolemaïda	Ptolemeïda
71	ignis	ignes
74	Theſſalicæ	Theſſaliæ
75	Admiſit Venerem curis,	Ad Venerem miſit curas,
76	partus?	natos?
81	non ſibi	ne ſibi
84	Quem	Quam
85	eſt ô	eſt mî ô
87	æternum	externum
	depulſa	expulſa
	paternis,	parentis,
88	Si	Ni
	reſtituat	reſtituit
89	Complector	Complectar
	tu gentibus	tangentibus
90	prima	ſola
94	thalami	thalamos
	ipſe	ille
95	Sit	Si
	amet:	amat:
96	nil	nihil
97	habere	inire
99	quantos ne	tantósne
		quantos ve
	tumores	timores
104	Nequicquam	Nec quicquam
106	iudice	Cæſare
107	parta	pacta
	emta eſt;	emta;
112	Extruat,	Extruet,
114	Nec	Non
118	vili	Nili
120	Et ſuffixa	Et ſuffecta
		Et ſuffulta
		At ſuffecta
121	crebro	crebra
123	micant, Tyrio	micant Tyrio,
	ſucco	fuco
		lentum *In quib. autem ante hunc*

		verſum hic reperitur : Hic torus , Aſſyrio cuius pars maxima ſucco
124	diu,virus	diu virus,
127	Tum	Tunc
128	diſtinxerat	diſtrinxerat
	ætas:	oſtrum:
129	flauos	fuluos
130	nullas	nullis
	aruis	vndis
135	lanugine	fuligine
136	toris	illic
137	fucata	fuſcata
138	ſceptris c.ſuis,	ſceptro c.ſuo,
140	gerit,	tulit,
141	perlucent	prælucent
142	compreſſum	comprenſum eſt
143	extenſo	expanſo
		extemplo
144	ſectos	ſectosque
146	Nec	Ne
149	ſic licet	ſcilicet
150	quæſiſſe	preſſiſſe
153	Sordidus	Sordibus
	Hetruſcis	ex Tuſcis
156	dedit,	gerit,
161	Excepere	Accepere
164	ſertas	certas
167	externa/terra:	externæ/terræ:
		extremæ/ terræ:
171	Martis Phariis	Pharius Martis
175	Linigerum	Lanigerum
		Longæuum
177	Deis,	Diis,
181	ſi Cec.	ni Cec.
186	Superisque	curisque
187	Faſtibus	faſcibus
189	malim	mallem
190	latentes,	latentis,
193	Prodere,	Edere,
	ad hoc	ab hoc
197	cœlicolis	cœlicolas
201	anni,	æui,
204	Tethyn,	Tethym,
206	fulmina	flumina
211	rapidos	rabidos
		rapido
212	Exerit,&	Excierit
214	quæ cum	quem cum
217	Iuſſus	Iuſtus

	anctusque	actusque
219	veterum	veterum eſt,
	quo	quod
		quæ
221	reſtis	teſtes
	tibi	ſibi
		mihi
222	calidique	calidisque
	tabe	labe
225	neque	nec
226	nec	neque
232	ne	neu
235	adeſt:	adit:
236	decliner Phœbus,	Phœbus declinet,
237	poſſet?	poſſit?
238	parens	potens
	decurrere	diſcurrere
239	Zephyros	ventos
		flatus
	quoque	quos
240	adſcripſit	adſcribit
241	aëre longa	aëra magna
244	rumpentis	rumpenteis
245	Aſſidue / flatus.	Aſſiduo / flatu *vel* fluctu.
		Aſſidue/fluctus.
246	obtice ponti	obice mundi
248	putent,	putant,
248	hac	hic
253	Per iac.	In iac.
254	perfert.	profert.
258	polumque	polosque
260	digerat	degerit
261	hoc	hunc
262	ius	fas
269	Et Ph.	Hæc Ph.
272	quos	quem
275	calentem.	carentem.
276	occaſum	occaſus
277	currus	curſus
279	in ort.	ad ort.
286	Qua	Quæ
287	conſurgis	cum ſurgis
290	Curſus in	Curris &
	occaſum	occaſus
	flexu	flexus
	& ort.	in ort.
300	adferre	efferre
		perferre
301	Conceſſum	Conceſſum eſt
302	latè tibi	tibi latè

rupto

	rupto	rapro
305	mitigat	vindicat
307	Inde pl.	In pl.
308	Prævcheris,	Proucheris,
310	tibi	ſibi
312	populis	populos
313	Phile.	Phyſe,
314	Pontum,	Ponto,
316	tantas	totas
319	Ac	At
321	fremunt	tremunt
	ac multo	ac multo in
		à nullo
322	inuictis	inuitis
	caneſcit	albeſcit
323	Abaton	Abatos
324	ſentit	ſenſit
	percuſſa	perculſa
326	Quod	Qui
328	negantis	negent:
	vt alta	& alta
		in alta
329	In con.	It con.
	ſtat molibus	iam molibus
		iam mollibus
		ſtat montibus
	receptis.	quietis.
330	apertaque	opertaque
	Memphis	Nymphis
331	vetat	timet
332	rura	rura
	ſecuri p. trahebant	ſecurus p. trahebat
334	tam ſacra	ſacra iam
		ſacra tam
		ſacrata
335	A ſe:	Ah ſe
	nihil	nil
337	Dee	vmbræ
	furorem.	furores.
338	viles	Pharias
339	parat	paret
340	belli, & vin.	belli, vin.
347	ferire	feriret
349	perferre	præferre
352	retento,	retentum,
		retecto,
		relicto, *Berſ.*
355	prodita	perdita
357	dominæ thalamos?	thalamos dominæ?
	nuber	nupſit

		nubit
360	ſenem	ducem
368	vt fat.	& fat.
369	è nob.	ex nob.
	credet	credit
370	per, te, quod	per te, & quod
380	è pul.	à pul.
381	tegentem.	tegente.
383	opes	opus
	ac reg.	& reg.
384	ingentis fati	ingentes facti
387	hauſtus	ictus
388	præſtare	ſpectare
395	tu par.	iam par.
397	Superi	Superos
398	lentus	ſegnis
399	parere	præbere
400	Vt mos	Et mox
	nec	non
402	rapit	parat
403	mentes	mentis
408	ibi fas	vbi fas
	vbi maxima	ibi maxima
		vbi proxima
409	Ære	Æra
417	placitum:	placitum eſt:
	generi ſocerique.	ſoceri generique.
418	bella	iura
419	Romanam	Romani
420	Et niſi	Et ni
422	diſtricta	deſtricta
		diſtincta
426	confuſa	infuſa
	permiſſaque	permiſtaque
427	ferri.	belli.
428	contemta	contenta
429	famulis	populis
430	Illam	Aptam
433	dilatus	prolatus
		deductus
435	calentem:	calente:
437	Nec	Non
	iuſtos	iunctos
439	Laturique	laſturique
	at	ſed
440	Diffiſus	Diffuſis
446	rabidos	rapidos
447	Non	Nec
448	Mulciber	Mulcifer
449	qui nuper	nuper qui
451	ſperare vetante,	ſuperare vetantem.

452	promiſit	permiſit
454	Obruitur	Obſtruitur
456	ſpatium non	non ſolum
458	ceu	vel
462	morti,	mortis, matri,
463	tela	arma
466	ſuo,	ſuum,
468	rentare	tentaſſe
471	neque	nec
473	Res minima	Æſtimat Æſtimet
	ponenda	hæc ponenda
479	Inque d.	Iamq. d.
482	Nec fl.	Non fl.
483	diuiſa	diuerſa
485	vicem	ducem
490	cõſtantia mentis	fiducia menti
491	tinctas	tactas
492	immitti	immittit
	bella	vela
495	ſummique	ſummæque
496	prope	quoque
	æquore	æquora
497	Iamque	Hinc
498	Incubuit	Incumbit
	quæ	qua
499	longis	crebris
	ignem:	ignes:
500	Et clad.	Vt clad.
501	recta	terga
502	ætherio	aërio
503	ſolo	toto
504	clauſa paulum	paulum clauſa
505	auxilium populos.	auxilio populum.
506	in ſomnos	in ſomnis
507	felicirer	felicibus
509	Tunc	Hinc Cum Nunc
513	excurſus	& curſus incurſus
514	Cæſaris a. aditus &	Cæſar & a. vt vidit Cæſ.a. aditus ac
515	permiſit . nec pœnas inde	non fatum meriti pœnasque non mortẽ meriti pœnasque nunc fatũ meriti pœnasque
516	non qua	qua non
517	rabido	auido rapuit
	ferarum:	leonis:
518	ceruix gladio	gladio ceruix
532	ſummo	nullo multo
534	Molis	Solus
	exiguæ	exiguo exilio
536	ſubiti	ſubito
537	prætexunt	protexunt
539	vix	non
540	nec	non
	aceruo	aceruis
543	Optaret ne reſpexit in agmine	Optaret ve reſpexerat agmine reſpexit ſanguine
544	Epidamne	Epidaure Epidaune

INDEX
IN
LVCANVM.

ABATOS inſula Nili inacceſſibilis ad primum catarrhacten 10,323
abciſum caput 7,628
abducere, id eſt, auertere 6, 451
abducunt oſſa cutem 4, 268
abeo. extremo vrbis amatæ plenus abit viſu 1,508 abire in medium 4, 491 abit in vultus peſtis 6,96 abire in feras diſcerptum. i. diſcerpi à feris 7,842 abit Orbis maior in Aſiam 9,417 abeunt montes in nubes 2, 626
abluere tabo 6,669
abnegare .i. denegare 3, 263
abrotanus, herba nota, quâ ſerpentes fugantur 9,921
abruptum. i. ſeparatum 9,308
abrupta viarum 10,317
abſcondere nefas 2,735
abſcondit fretum claſſes 3,47
abſoluere. i. culpâ ſoluere, liberare 7,870 abſoluere ciuile bellum. i. probare, non improbare 2,250
abſterrere ardore. i. ab ardore 5, 129
abſtinere naues terrâ 9, 1010
abſum. abeſt menti fauor 4,399
Abſyrtos, inſula maris Adriatici ſub Illyrico 3,190
Abydus opidum ad fauces Helleſponti in Aſia 2,674.6, 55
accerſere fata manu 4, 484
accipere. acceptum prono milite bellum 1, 392 accipere lætè 2, 273 accipiunt bella nocentem 2, 259 accipere in campum totas habenas, de equo 2,500 accipiam mortem intrepidus 5,658 accipere, contrarium iuſſioni 7,92 accipere pœnas 8, 97 accipere exemplum. i. ſequi, imitari 9,179
Achæmeniæ Suſæ, quaſi Perſicæ, ab Achæmenide tribu è quâ reges Perſarum, 2,49 Achæmenii campi, Perſici, Perſis 8, 224
achates, gemma verſicoloribus venulis diſtincta 10,115
Achelous Theſſaliæ fluuius 6,363
Acheron fluuius Infernalis, eiusque portitor Charon 3,16
Achillas, præfectus militiæ Ægyptiæ, deſignatus occidendo Pompeio 8, 538 eum occîdit, 618 caput eius ad Ptolemæum defert, 675 ſolicitatur à Pothino in cædem Cæſaris 10, 350 copias côtra Cæſarem raptim ducit 398 & ſeqq. cædem Cæſaris differt in diem ſequentem, & cur 425 miſſos ad ſe Cæſaris & Ptolemæi nomine legatos occîdit 471 ab Arſinoë interfici iuſſus 523
Achilles æquoreus, à matre Thetide deâ marinâ 6,350
Achoreus ſacerdos Ægyptius, fautor Pompeii apud Ptolemæum 8, 475 eum Cæſar percontatur de aſtrologiâ, antiquitatibus Ægypti, & præcipuè de ortu & curſu Nili 10, 173 & ſeqq. ille de quæſitis ad longum reſpondet 194, & ſeqq.
acies cognatæ 1, 4 ardentes, repercuſſione Solis 2,482 dubiæ 4, 389 effuſæ 4, 743 impulſæ 5, 757 rectâ fronte venientes 10, 438
aciem inferre 3, 498. proiicere in agros 4, 745 effundere in hoſtem 6, 292 campis tollere 6, 633
aconitum, herba venenoſa, quam Cerberi ſpumâ aſperſam fabulantur 4, 323
Actius Varus, vide Varus
actus. i. res geſtæ 5,659. 8, 807 in actus subrepſit 2, 390

actus belli 9, 294
actu rapido 9, 31 violento 9, 472
actum nihil cùm quid agendum ſupereſt 2, 657
acus Niloτis 10, 142
ad hoc æui 10, 195
adamas, lapis duriſſimus, ignis & ferri contemtor 6, 801
addere animis ignes 7, 559
adducere funem anchoræ 3, 700
adedere latus montis, de fluctibus 6, 267
ademtus rebus .i. mortuus 9, 205
adeſſe. i. auxilio venire 9, 911
adeſt in prælia totus Cæſar 5, 742
adferre nefas in caſtra. i. nefariù venire in militiam 2, 98
adhæret gladius dextræ 4, 248
adire ex æquo aliquem. i. vt parem 8, 232
aditus patet ad verum 6, 616 aditum habere famæ 8, 74
adiuuit ferrum ſuo pondere, ex ictu in telum procumbens 3, 725
admittere gaudia 2, 373
admittere. i. immiſcere 10, 75
admiſſum æquor, aut admiſſus fluuius 1, 421
admonitæ tument guſtato ſanguine fauces 4, 241
admouére horas morti 7, 50
admotum. i. inſtans, propinquum 4, 480
admotus Superis, de tauro mactando 7, 165
adorare. i. ſupplicem eſſe, ſe dedere: formula 6, 243
Adria opidum à quo Adria, Adriacæ vndæ, Adria tum mare. i. Mare Adriaticum, quod & Superum 2, 407, 615, 625. 4, 404. 5, 614
aduerſis rebus non deſerendus is cui adhæſimus proſperis 8, 534
aduerſus ictus Solis 7, 214
aduertere terræ .i. appellere 8, 567
aduertere .i. ad ſe trahere, inuitare 8, 857
aduentu hoſpitis .i. nuncio de aduentu hoſpitis 8, 472
adytum, adyta, templorum, ſepulcrorum, locorumque ſacrorum, recondita loca & ſecretiora 5, 85. 9, 153. 10, 23, 180 adyti, penetrale 5, 146 adytis dignæ voces 9, 565
Æas Theſſaliæ fluuius 6, 361
Ægæ opidū maritimum Ciliciæ 3, 227
Ægæum mare, Ægææ vndæ: mare quod Aſiam à Græciâ dirimit 1, 103. 5, 613 pro quocunque mari 2, 665
æger moræ 7, 240 omnibus venturis 6, 424
Ægis Palladia .i. ſcutum vel lorica Palladis in qua caput Meduſæ 7, 569
Ægoceros .i. Capricornus, ſignum cæleſte 9, 537. 10, 213
Ægyptus Africæ, ſeu, vt alii, Aſiæ regio nota 2, 587. 7, 710. 8, 501, 546, 802. 9, 164. 10, 4, 59, 359, 474 eius ſitus, munimenta & commoda 8, 444 regio plana 2, 417 ob inundationē Nili nullis pluuiis indiget 8, 829 eius intima ad oſtium Peluſiacum 8, 464
Ægyptia litora 9, 1005 terra 10, 312 vada 8, 540
Ægyptia fides 8, 624
Ægyptii Aſtrologiæ periti 1, 640 magiæ 6, 449 eorum dii etiam feræ & aues quædam 10, 159 imò & obſcæna nonnulla 8, 478 eorum ſtructuræ & luxus 10, 111 & ſeqq.
Æmus, mons Thraciæ: ſed Lucano ferè ſemper pro monte Theſſaliæ 1, 680. 3, 197. 5, 3. 6, 576. 7, 174, 480. 10, 449 hinc Æmonia, Æmonia terra, tellus, pro Theſſalia 3, 192. 6, 442. 7, 858 Æmonia ſilua 8, 2 Æmonius, pro Theſſalico 6, 394. 7, 825 Æmonides, pro, magæ Theſſalicæ; &, Æmoniæ artes; quia multæ in Theſſaliâ magæ aut veneficæ 6, 480, 486 vide etiam Hæmus.
Æneas auctor gentis Iuliæ 9, 991.
Æolidæ Theſſaliæ populi, 6, 384
Æolius tridens 2, 457 Æolii ſaxi carcer .i. antrum regis ventorum Æoli 5, 609 Æolia rabies .i. venti vel flatus impetuoſi 9, 454
æquantes mœnia turres, videlicet externæ ab obſiden-

obſidentibus exſtructæ 3,456
æquare aliquem viſu 1, 641
æquata membris vulnera 2,177
æquatum ad pondera 4, 58
æquo Marte 3, 585 ex æquo adire 8, 232
æquinoctialis circulus vel linea 5,24.25
æquinoctium autumnale 8, 467. 10, 218, 227
æquinoctium vernũ 4, 56
æquor notatum amore .i. Leandri & Herus, Hellespontus 4, 56
æquorei metus, à ventis 9,447
aër ater, ſpatium quod inter terram & æthera 4,74. 9,5
aër imminens 7,516 iners ſedens 6,649 motus cadauere 7, 830 piger, non motus, concluſus 6,107
aër, pro odore 10,167
aër violentior, ventus 5, 77
aër ſagittæ ſtridens 9, 827
aër ſtridulus eliſus litnis 7,475
aër, vltimâ productâ 1, 90
aëra pennis ducere 9, 730
æris conflandi inuentor Ithonus 6,405
æſtas altior 6,335 æſtas canduit 1,214
æſtatem vmbrâ ſibi mitigare .i. calores vmbrâ vitare 10,305
æſtus maris, & eius cauſæ quæſitæ 1, 410 & ſeqq. ſidere lunari increſcit 6,479
æſtus maris reiectus carminibus magicis 6, 480
æſtus bimaris 8,566
æſtus agens ſe decliuibus vndis .i. refluxus 4, 427
æſtu commeans mare 5, 445
ætas edax 7,397 impenſa labori 2, 509,568 firma 2, 631 puerilis innocua 8,450
ætas vincimur 7,641
æterni Martis, is qui indurauit & aſſueuit bellis 8, 223
æther ad auſtrum deuexus reſpectu noſtri aut Romæ 3, 250
æther conſtrictus 4,51
æther currens 7,424
æther imus 9, 8
æther peruſtus, Zona torrida 9, 433
Æthiopes & Æthiopia regio Africæ ſupra Ægyptum 8, 830. 9, 651. 10,293
Æthiopes capillos habent ſurſum inflexos & contortos 10, 131 cultores Iouis Ammonis 9, 517 nigri ob continuos calores 10, 221
Æthiopia ſub nullo Signo Zodiaci poſita, niſi quòd Taurus protenſo pede eam ſpectet 3,253
Ætna Siciliæ mons perpetuo igne flagrans 1, 44. 5,99. 6,295. 10,448 ignes non rectà ſurſum, ſed in latus verſus Italiam eiaculata, in malũ omen 1,545
æuum. æui leges 2, 82 ad hoc æui 10,195 æuum annoſum 9, 359 perpetuum 7, 131
æui breue dedecus 2, 117 æui longi fama 9,548 æui ſenium 4, 812
æuo languidus 1,504
æuum longius ingentes animos deſtruit 8,27
æuum totum mundi .i. æternitas, perpetuum 7,640
æuum veniens in Orbem .i. futurum 7, 390
æuum agere 8, 243 dare .i. æternitatem 9, 980
aëtites lapis ſonans, quia concauus & alium incluſum habere videtur; in nido aquilæ reperitur 6,675
affectus enſesque ſuos ſub iure Pothini habet 10, 95
affinis, confinis, 3,270
afflauit Lycidam vncus 3,636
afflictæ res 4, 796
affundi, ſubmitti ſupplicem 7,71
Afranius & Petreius pari iure duces Pompeiani in Hiſpaniâ 4, 4 eorum caſtra ſuper montem vicinum Ilerdæ 4,17 eius ſe dedentis pro exercitu ad Cæſarem oratio 4, 338 & ſeqq. vide etiam Petreius.
Africa tertia pars Orbis: eius ſitus & deſcriptio 9, 411 & ſeqq. 9, 854, 874 vide etiam Libya
Africa plena incommodis & malis 9,405 ſitiens, id eſt, ſicca & calidiſſima 1,368 irrigatur & ſecundatur

Boreâ nubes in meridiem cogente 3,67 elephantum ferax 6, 208 cur ferax animalium venenatorum 9, 619 & ſeqq. in eâ maximæ eclipſes Lunæ 9, 693

Africa prouincia ſub regimine Actii Vari 4, 666

Afri mapalia in quibus habitant circumferre ſoliti 4,684

Africanum bellum Cæſaris cum Scipione 7, 691

Agamemnon, fraterni vltor amoris 3,286 eius claſſis mille nauium 3, 287

Agaue Pentheum filium, aprum putans, dilacerauit: poſtea ad mentem rediens caput rogis impoſuit, dolens quòd non plus poſſet filii ſepelire 1, 574. 6,359.7, 780

agere æuum 8,244. flagellis 6, 730 gemitus 7,482 intentum paci 3,53 Martem, bellum gerere 4,2 otia 2,295 agere ſe 7,524 tempora 7, 441 terraq. marique 1,307

agere in flexum 9,456

agere diem, de ſole aut natura 7,201

agere ſinus, de aqua 5, 620

agit mecum rebus ſecundis fortuna 1,310

agit omnia præceps fatum 6,98

agit ſe flumen 4, 588

agi ſtimulis mortis 4, 517 ſtudiis partis 4, 348

acta res Neroni .i. in cómodum Neronis 1,45

actum nihil cùm quid agendum ſupereſt 2, 657

agger gemens ad ictus 6, 137

aggeris ſtruendi ex terrâ virgultisque, & latera trabibus compingendi ratio 3,396

agger ſubitus 1, 517

agitare fata ſua 8,138

agitare mentes ſerie laborum, item actu belli 9,294,295

agitare pharetras 3,185

agitat diſcordia manes 6,780

agitat mens 6,415

agitant grauiora metus 2,225

agmina longâ ſerie hærentia 1,492

agmina rapere 3, 299. 4,717

agmina ſeruilia 2, 93

agnoſcere Superos .i. deorum fauorem 4,255

agri depaſti igne refouentur 9,183

agri emeritis dati 1,344

agri preſſi, vallis inter montes 6, 343

alæ, copiæ militares 1, 440

Alani Scytharum populi 8,223. 10,454

Alba Latii vrbs in monte Albano, ab Iulo ſiue Aſcanio condita, vnde Iliaca dicta 1, 198. 5, 400. 9, 992 ad eam quotannis conſules ibât ad peragendas ferias Latinas, ex inſtituto Numæ 3,82

Albani lares 7, 394

Albis Germaniæ fluuius 2,52

Alcides, Hercules 1,577. 4, 611. 6, 391. 9, 366

alea fati 6,7

Alexander Magnus, felix prædo 10,21. in Babylone mortuus 10, 46 Alexandriæ ſepultus 8, 694. 9, 154. 10, 19 miſit in Æthiopiam qui indagarent fontes Nili, fruſtra 10, 272 ad Gangem magno vinci ſe falſus ab Orbe eſt 3, 234 eius exemplum periculoſum mundo: inuehitur porrò in eum Lucanus per digreſſionem 10, 25 & ſeqq.

Alexandriæ ſepulcra regum erant magnarum molium 8, 695

Alexandrinæ Regiæ deſcriptio 10, 111 & ſeqq.

aliena toris tempora 2, 351

alii, & diuerſi, oppoſita 6, 782, 783

alimentum. ſatis eſt fluuiusque Ceresque iis qui bella gerunt 4, 381

Allia fluuius non longè ab Vrbe, ad quem cæſi Romani à Gallis: vnde dies illius cladis inter nefaſtos habitus 7, 409

alligare terras, circuire, continere; de Oceano 10,255

alligare ripis amnem, intra ripas coërcere 10, 226

alligat torpor artus & animum 4,290

allocutio militaris ex aggere aut ſuggeſtu è ceſpitibus ſtructo 5, 316

alloquium, colloquium 10,174

Almo, fluuiolus nô longe

gè Roma 1,600
alnus, aquoſo ſolo læta arbor, & nauibus fabricandis vſitata veteribus 3, 442 alnus, pro naui 2, 427 & paſſim. pro trabe aut ſublica pontis 2,486. 4, 422
Aloeus Theſſalus, cuius filii Otus & Ephialtes gigantes montes alium alii imponentes cœlum ſubuertere voluerunt 6,410
Alpheus Elidis fluuius, per ſubterraneos meatus creditus in Siciliam venire, & Arethuſæ miſceri 3,177
Alpis, Alpes, montes Italiam à Galliis & Germania diſterminantes 1, 183, 302, 304, 481, 688. 2, 429, 535,630.3,299 Alpium tremor 1, 553 Alpes (.i. niues Alpium) reſolutæ 1,219
alta mens 6, 228 alta nocte 6,570
altè inſerere, animo aut menti 9,572
altum, mare 8,36
altum, intimum 8,690
altus cruor 1,319
Amanus, mons Ciliciæ 3,244
amare in vicem 1,61
Amaſis Ægypti rex, quo regnante xx millia vrbium in Ægypto fuiſſe perhibentur. 9,155
ambire, circuire 10,40 ambire pectore, circumplecti 8,67
ambitionis furor cæcus & inanis 10,147,156
ambitioſa fames 4,376
Ambracia ora, Ambracius ſinus ad Ambraciam opidum in Epiro 5,652
amburbale ſacrificium 1,593
amentare habenâ iaculum 6,221
amicos miſeros nemo facilè eligit 8,535
ammodytes, ſerpentis genus arenis concolor 9, 716
Ammônis Iouis templû in regione Cyrenaicâ, locis arenoſis, vnde Syrticus Ammon 10, 38 eius ſitus & ritus 9,511 & ſeqq. pro Cyrenaicâ regione 3, 292.4, 673
amnes ſurſum acti arte magicâ 6, 473
amnis per ſe mari non cognitus, qui in maius flumen incidit 6, 371
amnis violenti vorticis 8,374
amoliri onus humeris 5, 335
amomum, frutex Aſſyriæ, cuius uva in vſu vnguentorum 10, 168
amores belli ciuilis 2, 325
amor, coïtus. amori quoque iuſto reſtitit robur 2,379
amores populi 3, 54
amor, ſtimulis maioribus ardens rupit amor leges 4,157
amor ſacer Orbis, concordia 4,191
amoris coniugalis potentia 5,727
amor artibus magicis conciliatus 6, 451, 460
amor fluxit in præcordia 6, 460
amphisbæna, ſerpens vtrinque caput habens, vt diſtingui nequeat eius pars anterior 9,719
Amphiſſa, Phocidis vrbs 3, 172
Amphitryoniades, Hercules 9,644
Amphryſos fluuius Theſſaliæ, ad cuius ripas armenta Admeti regis Apollo pauit 6, 368
amplexus. iunctoſque amplexibus artus ſeparat enſe 4, 209 in amplexus tendere effuſas palmas 4,176
ampliare Orbem 3,276
Amyclas nauta à Cæſare adigitur tentare transfretationem in Italiam, etſi diſſuadens; ſed fruſtrà 5, 519 & ſeqq.
Anauros, Theſſaliæ fluuius, nullas auras aut nebulas exhalans 6, 370
anceps vario fauore 2, 448 ſucceſſibus 4, 390 futuris caſibus 9, 582 ancipites caſus 4, 771 ancipites animi 9, 46
Anchiſæ thalami, ſilua in quâ Anchiſes cum Venere coiuit 9, 971
ancilia Numæ è cœlo delata aut delapſa 9, 478 ea geſtantes per Vrbem Salii, qui è Patribus eligebantur 1, 603. 9, 479 ea vento fortaſſe aliunde delata 9,480
Ancon, Ancona, Piceni vrbs & portus 2, 402
ancoram adducere 3, 700
Andi, Andes, Galliæ ad Ligerim populus 1, 438
anfractus opacus 4,166

maris 5,416
angere animum curis 2, 681
anguſtare 4,327.5,232
anguſtū tempus 4,477
anhelare rabiem Typhonis,de monte ſulphureum vaporem emittente 6,92
anima. cum morte lentâ luctans 3,578 diuiſa, corpore duplici vulnere tranſacto 3,591 potens 8,762
animæ diſcurſus diuerſa in membra meantis 3,640 animæ (vitæ) dulcedine capi 9,393 animæ ſingultus 8, 683
animam ſeruare ſub vndis 3,697 trahere 3, 578 colligere in artus 3,623 egerere 3,718 morti credere 3,751 arctare,& claudere 4, 370. 8,59 producere 4,796 expellere 7, 622 continere 8,616
animæ omnium hominum eôdem abeunt 7,815 vel beatorum colliguntur in orbes æternos 9,9 animarum immortalitas credita Druydibus 1, 454 animæ capaces mortis 1,461
animus.fert 1,67 alligarus 4,290 ingens in extrema fata 7,679 eſt 9,389
animi tumultus 7,779
animum angere curis 2, 681 confirmare 4, 249
animi faciles morti 4, 506 degeneres verſant peiora 6,417 truces ſua pectora pulſant 7, 128 ancipites 9,46
animis ſenſus nihil eſt à morte relictum 3,39
animis ignes addere 7, 559
animis fatisque ſuis dignum 8,347
animos dare 7,570 magnos geſtare 4,285 robore complere 5, 412 ingentes præſtare 8,266 memores habere 9,96 incendere virtute 9,407 mollis turba hos animos! 8, 544
animalium figuris ſenſus mentis expreſſi ante inuentas literas 3, 223
animalia morſu aut veneno noxia magis viua & mortua vſui 6, 486
Anio Larii fluuius in Tiberim labens 1,582
annales Larii,Romani 3, 309
Annibal 1,31,305. 4, 790. 8,286 iuſſit Paulū Æmilium cos. ſepeliri 7,799
annonæ cura habenda in primis ei qui fauorem plebis quærit 3,55.
annus,menſes annuæ 9, 437
annus magnus 3,70
annus exhauſtus 5,44
anni leges,têpora 9,875
annum fleuêre agricolæ 3,452
anni cuncta mouentes 6, 21
anni per coss. diſtincti 4,379
anni à conſule nomen habentes, pro tempore libertatis 7,441
anni vergentes, &c, in ſenium vergentes 1, 129.2,105 anni robuſti 8,282
anni extremi cardinis 7, 381 fracti 8,476
annos perdere 4,482
annos debentia fata 6, 530
annis omnibus, vnquam 7,388
annoſum æuum 9,359
Antæus Terræ filius, tyrannus in Africâ Tingitanâ,hoſpitum capita poſtibus affigens 2, 164 gigas magnæ proceritatis 4,593 viribus defectus contactu terræ reficiebatur 4,598,604 eius domicilium,cibus,exercitium 4,601 & ſeqq. eius cum Herculeluctâ 4,612 & ſeqq. ſurſum eleuatus comprimitur 4,645 & ſeqq.
Antæi regna, locus in Tingitanâ; niſi ſit ipſum opidum Tingi ab Antæo conditum 4,590,655
ante dare pœnas ſcelerum faciendorum 2, 75
antennæ ſuffigere vela 9,328
Antipodes 9,878
antiquus imagine,maiorum imaginibus nobilis 7,357
Antonii oratoris(qui calamitates futuras prædixerat)caput in menſam epulantis Marii illatum 2,122
C.Antonius M.frater obſeſſus claſſe Pompeii in in orâ Illyrici, fame premitur 4,408
M. Antonius (qui pôſt Triumuir) Vrbe cum Q. Caſſio pulſus, ad Cæſarem ſe confert 1, 266 cum parte copiarū Brundiſii relictus,à Cæſare

Cæſare ſæpe euocatus 5, 478 Brunduſio ſoluit 5,703 Nymphæum appellit 5, 720 Cleopatræ amore incenſus 10,70
Anubis Ægyptiorũ deus canino capite pictus 8,832
anxius venturis 7,20 ad euentum 8,592
Anxuris arces, Tarracina Campaniæ opidum 3, 84
aperire, oſtentare 10, 148
apertus orbis gentibus, deductis præſidiis 1, 465
apes diſperſæ ad aluearia reuocantur tinnitu æris 9,285
apex in ſummo Flaminis pileo, virga lanata 1, 604
Apidanos fluuius Theſſaliæ 6,373
Apis, deus Ægyptiorum (qui & Oſiris) maritus Iſidis (quæ & Luna) repræſentabatur boue: qui certos annos cùm vixiſſet, in puteum demergebatur; aliusque in eius locum ſubſtituebatur 8,479. 9, 160
apiuſtre ornamentũ nauis; aut, vt putant quidam, temo claui 3, 586,672
Apollo 1,64 Pythona draconem matri ſuæ Latonæ puerperæ à Iunone cuſtodem appoſitum ſagittis conficit 5, 79 armenta regis Admeti pauit ad amnem Amphryſon 6, 368 vide etiam Phœbus. Titan. Pæan.
Aponus fluuius in agro Patauino, à quo balnea Aponi 7,193
Apenninus mons altiſſimus 2,396 eius ſitus, flumina, &c. 2,399 & ſeqq olim ad Pelorum vſque Siciliæ ſe protendens 2,436. 3, 63
Appia via tranſit per paludes Pontinas 3,85
Appius euentum belli ciuilis exploraturus conſulit oraculũ Delphicum 5, 68 quod reſpondet: Nihil ad te hoc Romane bellum: Eubœæ cellam obtinebis 5,194 ille hoc malè intelligit, moriturus in Cœla Eubœa 5,224 & ſeqq.
Appulia, Appula regna, regio Italiæ ad mare Superum fertilis 2, 608. 5,403. 9,183
Apſus Macedoniæ fluuius 5,462
aptare frænorum habenas 7,143
aptus terris, &, nauibus 8,122
aqua faciliùs putreſit quàm aër 6,93
aquæ, pro fluminibus 10,228
aquæ inertes, ſtagnantes 6,107
aquæ tutæ, portus 9, 1007
aquarum dominus, Mercurius planeta 10, 214
aquarum ſubterranearum fontes & ſcaturigines 4,299 & ſeqq.
aquas trahere 7,822 ducere 10,252 aquæ ieiunia 4,332
Aquarius, Signum cœle- 1,653. 9,537
aquilæ pullos ſuos nouiter excluſos, ſi viſu radios ſolis pati poſſint, retinent; ſin minùs, nido exturbant 9,902 in aquilarum nido lapis repertus (aëtites) in vſus magicos 6, 676
aquila ſignum primarium legionis Romanæ 1,7,244. 3,330 aquilæ, pro ipſis legionibus 1,339,477. 5, 238. 6,139
Aquilo, ventus Septentrionalis (vnde & Scythicus) 2,51. 4,457, 584. 5, 417,603, 720 Aquilones venti ſicci 4,50 Aquilo Europæ ſerenitatẽ, Africæ pluuias conciliat 9, 423
Aquilo extremus, pro regionibus Septentrionalibus 2,51
Arabia, Arabes, regio & populi Aſiæ inter Sinum Perſicum & Mare Rubrum 2,590. 4, 64. 7,514. 10,295, 312
Arabum beatæ gentes, Arabiæ Felicis incolæ, cultores Iouis Ammonis 9,517
Arabum quidam, quorum regio intra Tropicum Cancri & Æquinoctialem, auxilio venientes Pompeio, vt amphiſcii mirati cis Tropicũ vmbras nunquam ſiniſtras ire 3, 247
Arabes ſub regibus 7, 442
Arabum portus 8,854
Arabum volucer ſerpens 6,677
aræ è ceſpite 9,988 aræ ſacrorum feralium 3, 404

404 aris dignus, dignus qui pro deo colatur 9,601
Arar, & , Araris, Galliæ fl. Lugduni in Rhodanũ illabens 1,434.6, 476 per ſe lenis,præceps actus arte magicâ 6,476
aratro ceſsãs ſolũ 3,451
aratro à vaccâ & tauro tracto deſignatus locus condendæ vrbis 7,430
Araxes Armeniæ fluuius 1,19.7,188.8,431
arboris medulla 4,318
arbores, malus & antennæ nauis 9,332
arbuſtũ palmarũ 3,216
arca plebeii funeris, lectus vel ſandapila vilis 8,376
Arcadia Peloponneſi regio 3,178
Arcas, pro Mercurio 9, 661
arcanum ferale 6,440
arcana curarum 8,279
arcana Ditis 6,514
arcana dare,aperire 9, 554
arctare animam 4,370
arctarunt naues mare, præ multitudine 9,35
Arcticus polus 1,53
Arctophylax,Bootes 8, 180
Arctos, Vrſa ſidus ad Polum Septentrionalem; gemina, maior & minor 1,458.2,586.4, 70. 8, 175. 9, 539 10,48,220 hinc Arctos , Arctoum frigus, Arctoæ gentes, terræ, partes,pruinæ ; Arctoi fines, Arctoa arua,Arctous orbis ; pro, Septentrione & regionibus ac gentibus Septentrionalibus 1, 302,482, 534. 3, 74. 5,268, 343. 6, 661. 8,363. 9,422 10, 250
Arctos populis Auſtralibus mergi aliquando videtur 3,251
Arctoum bellum, Gallicum 3,89
Arctoum latus Imperii, expoſitũ gentibus Septentrionalibus 8, 424
arctus. in arctum ſe cogere 2,613
arcus cæleſtis 4,80
arcus exſtructi ſpoliis hoſtilibus , triumphales 8,819
arcum ſoluere 7,515
ardea altiũs euolans tempeſtatis nota 5, 554
ardua fides , in rebus arduis 8,282
area belli 6,60 area ſtabilis naualibus bellis 3,513
arenæ munera , amphitheatri 4,708
areniuagus 9,941
argenti conflandi ratio in Theſſaliâ repetta 6,404
Argo prima nauis 2,193 puppe inter Symplegades eliſâ euaſit 2, 715
Argolicus tyrannus, Euriſtheus 9,367
Argos opidum Achaiæ 7,452 olim etiam in Theſſaliâ vrbs 6,356 pro totâ Græciâ 10, 60
argumentum , indicium 8,869
Argus oculatus à Mercurio occiſus 9,664
Argus quidam à Tyrrheno cæco in pugnâ Maſſilienſi telo cæſus 3,723 eius pater ſenex eo viſo iugulum ſibi confodit , & in mare inſilit 3,726
Aricia CLX ſtadia diſtans ab vrbe Româ ; cui vicinum nemus Dianæ Scythieæ(euius ſimulacrum eò delatum)ſacrum 3,86. 6, 74
Aries , Signum cæleſte, quod cùm ingreditur Sol,incipit Ver:dicitur autem reſpicere ſidera, quia pingitur reclinato capite 4,57.9,534
aries , machina bellica impellendis muris ex trabe capite ferreo munitâ 1,384.3,490. 6, 35, 200. 8,377
Arii Scythiæ populi Lucano 3,281
Arimaſpi , Scythiæ vnoculа gens, auro comas circumligans , vt quæ aurum ex arenis colligat 3,281.7,756
Ariminũ Flaminiæ opidum , clauſtrum Italiæ , à Cæſare occupatum 1,231,253
Ariſbe Troadis vrbs 3, 204
arma. in arma furens 2, 439 arma retentare 2,514 dare 3,315 inuenit arma furor 5, 671 arma feralia 2, 260,374 arma non priuata 2,533 in arma ducere 9,227 arma ſua tradere partibus 5,350
arma ſequi 7,372 miſcere,confligere 8, 421 pati & ferre comminiis 10,438
arma è cælo delapſa prodigii loco aliquando habita , cùm vento aliunde

aliunde fortaſſe delata ſint 9,475
arma. nullum furor egit in arma 2,254
arma relicta à militibus miſſionem obtinentibus 4,382. 5,326
armorum curæ 3,53. 5, 504 quies 2,651
armorum damnum eſt, niſi rebellent qui vinci potuêre 5,366
armis prodeſſe 3,317
armis nullis accedere, neutras partes ſequi 8, 531
armis vti 4,578
armato omnia dat qui iuſta negat 1,348
armatura leuis 7,508
armamenta nauium 9, 329
ars pelagi, naualis 3,560 artis opem vicere metus 5,645 artis erat caput enſe rotare 8, 673
Arſacides, &, Arſacidæ, reges Parthorum & Parthi, ab Arſaco orti 1,108. 8, 218,233, 307,409. 10,51
Arſinoë Ptolemæi ſoror iunior elabitur ad hoſtes Cæſaris, & præficitur rebus Ægyptiis 10,521 Achillam occîdi iubet 523 Ganymedem copiis præficit 531
artus omnis 6,754
artus alligati 4,290 adſtricti 8,67
Armenia, Armenii, Aſiæ regio & gens 2,594, 639. 3,245. 7,281, 542
Armenii arcus 8,221
Armenium iugum, Parthicum 9,237
Aruerni, Aquitaniæ populi, à Troianis oriundi 1,427
arundo, ſagitta 6,214. 9, 827
ab Arundine dulces ſucci, ſaccarum 3,237
Aruns Etruſcus, aruſpex 1,585 eius ſacrificium 1,608 & ſeqq.
aruſpicina 6,427
aruſpicũ monita de futuro bello ciuili, & aruſpicinæ ritus 1, 584 & ſeqq.
aruum attonſum 4,413
arua manus poſcentia 1,29
arx iuris 7,593
Aſia tertia pars Orbis 2, 674. 6,817. 9,872 10,30 ab Europâ ſeparata freto Helleſpôti 9,957 item Tanai flumine 3,274 par magnitudine Europæ & Africæ ſimul 9, 417 diuitiis potens 3, 162. 9,1002
Aſopos Theſſaliæ fluuius 6,374
aſper, acutus 6,186
aſperare (acuere) ferrum vinclis, ad vincula facienda 6,801 aſperare vndas, de freto 8, 195
aſpis, ſerpens cuius collum veneno tumeſcit, quo icti torpore & ſomno extinguuntur 9, 610,701 in Africâ & Ægypto potiſſimùm reperiuntur aſpides 9, 704 deluſæ vmbrâ caudæ ichneumonis, deuotantur 4,725 Romam venales adportatæ 9,707
Aſſaracus, Æneæ proauus 9,967
aſſertor 4,214
aſſueſcere fatis, aſſuetum facere 5,776
aſſuetæ vocari 2,33
Aſſyria, Aſſyrii, regio & populi Aſiæ celebres 6,52 auro abundant 4,298 peritiſſimi Aſtrologiæ 6,429
Aſſyriæ dies noctesque 8,292
Aſſyrii caſus, Aſſyria clades, Aſſyria fata, pro clade Romanis à Parthis illatâ 8,92,234, 416 Aſſyria pax, cum Parthis 8,427
aſtra fixa polis 9,12 impellere, inducere noctem 7,451 percuſſa à die 8, 778 quati viſa 5,564
Aſtræa, Virgo, Signum cæleſte 9,535
aſtromantæ 6,429 conſulti de bello ciuili 1, 639
Aſtures, Hiſpaniæ citerioris populi 4,8
aſylum 1,97
Atax, Galliæ Narbonenſis fluuius è Pyrenæis ortus 1,403
Athamanes, Epiri, vel, vt alii, Ætoliæ pópuli 3, 188
Athenæ, vrbs Græciæ celeberrima, parum populoſa tẽporibus Cæſaris, tamen auxilia mittit Pompeio 3, 181 quo nomine gratiæ iis actæ 5,52 à Philippo rege olim ſubiugatæ 10,29
Athenienſes monitu oraculi Delphici placato Minoë rege à ſterilitate terræ liberati 5, 110
Athos Macedoniæ mons 2,677
Atlas (qui è gente Titanum erat), conſpecto capite Meduſæ mutatus

tus in montem 9, 655 qui ad Occidentem Africæ 1,555. 4, 672
Atlantis ſilua, Mauritania 10,144
Atlantis cadens, ſidus Vergiliarum occidens. Vergiliæ Atlantides à patre Atlante 5,4
atra lacertos plãctu 2,37
Attalicæ veſtes 2,357
attendere 8,623
attonitus metus 8,591 attoniti tumultus animi 7,779 attonita mens 5,476 attonitæ tacuere domus 2,22
attonſum aruum 4,413 6,84
Aturus Tarbellorum in Aquitaniâ fluuius 1, 420
auctor, deus 9,575
auctor, narrator, nuncius 8,18
auctus, augmentum, incrementum 9,797 10,217
audax ſpondere caſus ſecundos 7, 246
audere. ingentia 6,796 conuicia 9,187 nil fortiter auſa 5,322 audendi fidem facere 1,467
audendo magnus tegitur minor 4,702
audire, obedire, ſequi 9, 931 hinc, audientes naues manum magiſtri 3,594
auditus, auditio, auſcultatio 10,183
auditus, famâ notus cuipiam 8,342,361
Auernus lacus in Campaniâ profundiſſimus 2,668 Diti ſacer; hinc etiam dictus lacus Infernalis & Stygius, item pro ipſo Inferno 6,636
auferre. abſtulit campos eques 4,262 pro perficere 7,505 auferre omen 4,664
Aufidus Appaliæ fluuius 2,407
augeri vetitus, qui augeri nequit 8,82
augures 1,601. 6,428
auia nemorum 1,569
auidus penſare moras 9, 1001 auidum confundere 6,696 auidum ſolum 2,71
auis fera 6,676
aues nonnullæ ab Ægyptiis pro diis habitæ 10,158
aulâ exeat qui volet eſſe pius 8,494 aulæ inſignia 8,239 aulæ veteri non tutò creditur 8,450
Aulis, Bœotiæ portus, ex quo ſtante Noto egredi difficile 5,236
Aulus quidam Pompeianus à Scæuâ occiditur 6,228
Aulus quidam Etruſcus, ſignifer in exercitu Catonis, à dipſade ictus, miſerè ſiti extinctus 9,737 & ſeqq.
auræ diuinæ particula in nobis 9,573
aura nocturna, nebula 2, 423
auræ populares 1,132
auræ frondem præbentes 3,410
auræ ſerpentis 4,726
auræ infectæ halitu magarum 6,522
aures ferire vlulatibus 2,33 aures ſurdas conuertere 6,443
auroræ periphraſes 1, 231,261. 2,326, 719. 3,521. 4,734. 6,828. 7,45. 8,202, 778. 10,434
aurum ſolus amor auri mortem non timet 3, 119 non deeſt prolato ieiunus venditor auro 4,97
auri conflandi ratio in Theſſalia primùm reperta 6,404
auro impreſſum, intertextum 9,176
auro poſiti, aureis loculis conditi 9,10
aurum, ſemen belli 3, 150
aurum abſconderat trabes, trabes erant deauratæ 10,113
aurum Deorum, donaria aurea 8,121
Auſonia, &c, Auſonia ora, &c, arua, pro Italia, 1, 216. 5,378,497. 6, 319. 7,436. 8,845
Auſonium æquor 9,43
Auſonidæ, Romani 9, 999
auſpices 6,428 adhibiti in nuptiis 2,371
auſpiciis patriæ, ductuque Senatus 9,22
Auſter, ventus Meridionalis 1,54,234,498. 2,454. 3,1,68,523. 5,379,721. 6,27. 9, 334,339,479 10, 222 pro ipſo Meridie 3,250 in Auſtrum deuexus æther 3,250
Auſtri ferales, peſtilentes 8,847
Auſter in Africâ terris patentibus magis nocuus quàm mari 9, 449
Auſtri regna, regiones Meridionales 9,320 item ſub Auſtro proiecta regna 8,442 Auſter mollis, terræ Auſtrales tepidæ 7,833
Auſtrale cælum, pars cæli verſus

versus Meridiem 8, 182
Autumnus. in Autumnum Sol declinans 10,235
Autololes, Mauritaniæ populi 4,677
auxilia vnde Pompeio missa 3,169 & seqq.
auxiliares exterorum copiæ infidæ partibus bello ciuili 7,526
auxiliare numen 6,524
auxilium non forma domus 10,119
auxilium omne iacet, nullum auxilium superest 8,334
Auximon Piceni oppidum à Cæsare occupatum 2,466
axis geminus mundi, &, axes mundi 6,464.7, 422 axis inocciduus 8,175
axis medius, linea æquinoctialis 2,586.3,69 10,287
axis innctus equis Solis, Zona torrida 9,852
axis Cancri, Tropicus Cancri 4,333
axis mundi Hesperius, Occidens, Hispania 3, 359
axes aduersi, vltra Meridiem 9,876
axes stellati, asseres cuspidibus præfixi 3, 455

B

BABYLON, Assyriæ primaria vrbs, primò Chaldæis, inde Persis, tandem Parthis subdita 1,10. 6,449 8,225,300,426 Babylonia mœnia, muri Babylonis lateritii à Semiramide exstructi, miraculum mundi 6, 50 Babylone mortuus Alexander 10,46
Bacchæ, feminæ in furorem actæ, sacerdotes Bacchi 5,74
Bacchus, deus 1,65 pro viribus 9,433 pro potu & vino 1 609 4,379. 10,172
Bactra, Medorum regio ad Oxum amnem; pro Parthis 8,299,423
Bactros Scytharum Asiaticorū flumen 3,267
Bæbius discerptus 2, 119
Bætis, fluuius Hispaniæ ad Occidentem vltimus 2,589
Bagrada flumen Africæ 4,588
Baleares insulæ sub Hispaniā, fundâ bellicosæ 3,710 hinc Balearis funda, &, balearis torror habenæ 1,229 3,710
ballista, machina eiaculandis maioribus telis, item lapidibus & facibus, hinc ballistæ turbo 2,687.3,465 6,200
balteus, cingulum nouæ nuptæ geminis insigne 2,362
barba genis increscens 2, 376
barbaries, barbaræ nationes 8,812
barbaricæ alæ 1,476
barbarici ritus. 1,450
barbara ritu sacra 3, 403
barbarus nullus tanti facit Romanorum dissidia, vt vel minimum sanguinis in alterutras partes impendere velit 7,282
barbari (Mithridates, Iugurtha, Iuba) hostibus sequentibus fontes & flumina veneno infecêre 4,319
barbarorum portentosa & incestuosa Venus 8, 397 & seqq.
Bardi, Gallorum poëtæ 1,449
basiliscus, serpens sibilo solo necans, & herbas aëremq. inficiens, diademate quasi rex insignitus 9,724,828 & seqq.
Basilus suppetias C. Antonio it 4,416
Bataui, Belgicæ populi in insula Rheni, tubis in bello vsi 1,431
Belgæ, Galliæ Transalpinæ tertiam partem incolentes populi 1, 426
Bellona, dea belli, quatiens flagellum sanguineum 7,568 eius sacerdotes cutem sibi secabant 1,565
bellum. pro acie 7,523
bellum iudex 1,227
bellum in littora tractum 2,712 bellum (in egestate) multis vtile 1,182
bellum suspensum 4, 531 non multâ cæde nocens 4,2 sine hoste, ciuile 1,682 hîc constitit, hæsit 7,547
nullo sanguine constans 4,274
belli actus 9,294 area 6,60 casus & euentus ancipites 3,753. 5, 67 belli contagia 3, 369 fatum 5,696 fortuna 4,402. 6, 593 ius 9,195 sedes 2,393 voces .i. sonus & clamores prœliantium 7,175 belli vsus 4,364

4,364.10,512 belli formidine totâ, omnibus copiis 10,536
vulnera. 5,1 6,205
bello dare claſſica 4,186
bellum committere 7,472 trahere 7,57,296 tranſmittere 6,582 in regna vocare 8,530 in bellum quemque ſuæ cauſæ rapiunt 2,251
bello obſtante (viſui) .i. aciebus, turbâ militum 7,651
bella bellis conſerta 2,442
bella feralia 6,397 proſpera 4,388 bella nullos habitura triſphos, ciuilia, quia de ciuibus triumphare, nefas 1,12
bella mihi geram 5,357
bellorum cæca nubes, aut, nox 4,244,488 proſpera, aut, aduerſa 7,684 fabula 4,200
bello nauali enſis plurimum valet 3,570
bellum contra Sex. Pompeium 1,43 Mutinenſe 1,41 Alexandrinum 7,692 Africum Cæſaris 1,39. 6,306,309,311. 7,691 contra Pompeii filios in Hiſpaniâ 1,40.6,306,692 Peruſinum 1,41 Actiacum 1,41.5,479
belli ciuilis Cæſaris cum Pompeio cauſæ apertæ 1,67 & ſeqq. eius altiores cauſæ 1,258 & ſeqq.
belli ciuilis calamitates longâ digreſſione ſub perſonâ ſenis exemplis Syllæ & Marii recenſitæ 2,67, vſque ad 232 alia in calamitates è bello ciuili ortas digreſſio 7,387 & ſeqq.
bella ciuilia cauſa vaſtitatis Italiæ 1,24.7,387
bellorum ciuilium auctores, iniuriâ (ſiue, ironicè, beneficio) Deorum inter Deos accenſiti 7,455
bello ciuili dux ipſe ſuorum militum ſocius 5,290 bello ciuili victor ſpolia diis dicare aut triumphare iure non poteſt 6,260 ciuile auertite bellum 2,53
bella ciuilia ſummum nefas 2,286 non bene committuntur copiis exterorum auxiliorum 7,526
belua Libycæ terræ, elephas 6,207
Beſſi, Getis vicini populi 5,441
bibere auro murrhaque, aureis murrhiniſque vaſis 4,380
biblus, iunci ſpecies in Ægypto 3,222
bidental 1,606.8,864
bimaris æſtus 8,566
bipennis, ſecuris vtrinque acuta 3,433
Biſtones Thraciæ populi, & Biſtonius, Thracius 7,569,826
Biſtoniæ aues, grues 3,200
Biſtonius turbo, aquilo 4,767
Biſtonius tyrannus, Diomedes rex Thraciæ 2,163
Bituriges Galliæ populi 1,423
Bœbeïs palus in Theſſaliâ, Oſſæ ab Oſſâ monte 7,176
Bœbicii Theſſaliæ populi 6,382
Bœotia, Græciæ regio in quâ Thebæ 3,174
bonus vir cogi nequit 9,569 ſemper beatus 571
bonus in cõmune 2,390
bonus, vel, melior hortando vulgo 7,249
Bootes ſidus, Arctophylax 2,722.10,289
mergi ex parte videtur populis Meridionalibus 3,252
Boreas, ventus Septentrionalis, Coro oppoſitus 1,389.2,646. 3,69,523. 4,61. 5,217,379,543,601,606,721. 6,341,390. 7,364. 8,183 9,37,418,480,695 10,221,289 purus inſurgens cælo 5,705
Boſporos duplex: Thracius, in quem influit Euxinus Pontus 8,178.9,958 Cimmerius, in quem Mæotis palus 3,277.5,436
braccæ laxæ 1,431
brachia iactare profundo, nare 3,651 brachiorum planctus in funere 2,24
brachia, agger protenſus, vt caſtrorum, &c. 3,387.4,266
breue dedecus æui, breuis vita ignominioſa 2,117
breuia, loca in mari vadoſa 9,338
Briareus, vnus gigantum qui Ioui bellum intulere 4,596
Britanni, notiſſimæ inſulæ populi 2,572 victi à Cæſare 3,78
Bromius, Bacchus 5,73 8,801

8,801
bruma 1,17.5,4
Brunduſii, opidi Calabriæ in extremitate Italiæ, origo & deſcriptio 2,609 & ſeqq. 5, 374,407,589
Brutus (Iunius) primus conſul, auctor libertatis 7,440 eius anima fingitur lætari ob Brutum ſuæ gentis, futurum percuſſorem Cæſaris 6,791 eum mortuum matronæ Rom. per annum integrum luxêre 7,39
Brutus (Decimus) claſſi Cæſarianæ ad Maſſiliam præfectus 3,514 & ſeqq. primus victoriam navalem auſpiciis Cæſaris obtinuit 3,762
Brutus (Marcus) percuſſor Cæſaris 8,610.9,17. 10,342 in conſternatione publicâ magnanimus 2,234 Catonem (vt cui dux Cato ſolus erit) conſulit quid ſibi in bello ciuili agendum ſit 2, 236 & ſeqq. excitatur ab eo ad partes Pompeii 2,325 auſpex ſecundi coniugii Marciæ cum Catone 2, 371 ad eum in prælio Pharſalico ſatagentem digreſſio 7,586 & ſeqq.
Bruti vltores, vindices libertatis 5,207
Brutorum vota 10,397
bubo mali augurii 5, 396.6,689
buccina diuidit horas, in vigiliis caſtrorum 2, 689
buceta, paſcua boum 9, 185
buſti robora, pyra, rogus feralis 2,157
Byzantion, vrbs Thraciæ ad Boſporum, quæ poſt Conſtantinopolis 9,958

C

CADAVER. tabe ſoluitur an rogo, non refert 7,809 cadauer patriũ 7,598 victurum 6,640 cadauera fugêre lectum 6,531 cadauera peragũt partem cædis 2,205 turbâ compreſſa ſtantia 4,787
cadauerum condiendorum ars apud Ægyptios 8,688
cadauerum combuſtorum cineres, oſſa, veſteſque &c. in vſus ſuos applicant magi 6,533
cadauera à magis in varios vſus dilaniantur 6,538 ex luporum faucibus ab iis erepta 6,550
cadere. ſub Euro 1,141 in tranſtra 3,543 in hauſtus 4,311 in cibos pecudum 6,111 cadere, pro, mori 9, 583 cadit nemus in claſſem 1,306 cadit ira 4,284 cadens æuo robur 3,729 cadunt vulnera 3,568 à manibus cecidêre ſuis 3, 668
Cadmus Bœotiæ incola 3,175
Cadmi ſemen, dentes ſerpentis, quibus proiectis viri armati prognati ſunt 4,549
cæca manus 3,722 cæca mens futuri fati 2,14
cæci caſus 6,598 cæcus Mars, bellum dubium 7,111
cædere viam enſe 4,43
cædes. peragere cædes 3, 3,580 in cædes immitis 8,600 cædes potiùs quàm pugna. hinc iugulis, hinc ferro bella geruntur 7, 533 in cæde natare 7, 294
cædium varia genera 7, 618 & ſeqq.
cælum ſigniferum, Zodiacus 7,363.8,172
cælum, pro aëre 6,89, 93,516 nocens, peſtiferum 7,798 induit ſe vulture, plenum fuit vulturibus 7, 834 in noctem pronum 4,28 cæli clementia gentes emollit 8,366 cæli flammæ, fulgur 5,405 cæli nox 5,627 cælum volubile 6,447 cælo mori, ob aëris conſtitutionem, vt feruentem, &c. 9,854
cælum mergens ſidera, Occidens 4,54
cæli plagæ 10,186 cardo extremus 4,73
cælo deſuſum reddidit æquor arcus cæleſtis 4,82
cælo duce 9,847 cælo tegitur qui non habet vrnam 7,819 cælo tonante, cùm adhuc Iupiter regnet 8,551
cærula (aquas maris) verrere 3,542
Cæſar ab Iülo & Troianis ortum trahens 3, 213 qualis, & cum Pompeio collatus 1, 143, & ſeqq. vetitus triumphare de Gallis 7,256 annuũ antè,

confuſum ad eam quā hodie adhuc obſeruatur, formam redegit 10, 187 bellum humani generis 7, 73 ei hoſtes deeſſe nocet, vt ventus & ignis pereunt ſi nihil habeant quod obſtet 3, 365 timeri mauult quàm amari 3, 82 dum plura vincit triumphi veram materiam amittit 3, 79 eius cauſa ſcelus dicta Lucano 5, 2, 667 notatur ambitionis, crudelitatis & impietatis in patriam 7, 551 & ſeqq. præceps, impatiens quietis 2, 650 eius fortuna 9, 244 ſemper vſus feliciter præcipiti curſu bellorum 10, 508 quare ipſe ſtans, id eſt, moram trahere coactus, pro victoriā reputatum Pompeianis 2, 490 ex Cleopatrā prolem ſuſcepir 10, 77 in animâ eius pendens populorum ſalus 5, 685 à Caſſio & Bruto aliiſque quibuſdam Senatoribus occiſus 7, 451, 596, 781 in numerum Deorum relatus à Romanis, templaque & aræ ipſi dicatæ 8, 835, 861 vt ſtella fulgere viſus, quæ ipſius anima credita 7, 458 ſedes ei in Inferno à Lucano adſicta 6, 800

Cæſar æmulus Pompeii 1, 123 priorem ferre non poteſt 125 Rubiconem tranſit 220 Ariminum occupat 231 eius oratio milites ſuos ad bellum ciuile exhortantis 299 & ſeqq. in quā Pompeio exprobrat vſurpatam potentiam & alia facinora 314 & ſeqq. auxilia vndique, & quænam, euocat Romam petens 1, 395 & ſeqq. firmatus exercitu per Italiam ſpargitur 466

Cæſar gaudet ſibi viam facere occupandæ Italiæ 2, 439 & ſeqq. occupat Hetruriam 462 Vmbriam 463 Auximon 466 Eſculum 469 Luceriam 473 Corfiniū obſidet 478 & ſeqq. quod ei cum Domitio deditur 507 Domitiū incolumem dimittit 511 Brunduſinum portum occludere conatur obſidendo Pompeio 660 & ſeqq. admittitur poſt abitum Pompeii à Brunduſinis 704

Cæſar poſt Pompeii Brūduſio diſceſſum res ſuas variè ordinat 3, 47 & ſeqq. mittit Curionem in Siciliam 59 Valerium in Sardiniam 64 Romam venit, eiuſque ad adſpectum Romæ verba 91 conuocat Senatum 103 ærarium ſpoliare parans à Metello tr.pl. impeditur 115 & ſeqq. eius ad Metellum verba 134 & ſeqq. rapit omnem pecuniam publicam 3, 153 & ſeqq. Romā diſcedit in Hiſpaniam 298 in itinere à Maſſilienſibus non admittitur 301, 373 eorum bellum deprecantium ad eum oratio 307 eius reſponſio 358 Maſſiliā obſidet 375 lucum ad Maſſiliam abſcindi iubet 426 trepidantibus militibus ipſe præit 433 moræ impatiens, relicto ad oppugnationem Maſſiliæ Trebonio, in Hiſpaniam pergit 453 eius ad Maſſiliam naues ex rudibus arboribus confectæ 512 eæque graues & ſtatariæ pugnæ aptæ 556 eius claſſis in prælium progredientis ſeries 529 pugna naualis 538 & ſeqq. victoria 762

Cæſar in Hiſpaniā bellum gerit non quidem cruentum, ſed magni momenti 4, 1 caſtra locat in colle vicino Pompeianis 17 iubet collem occupari 32 in eum præoccupatum ab Afranianis fruſtrà ſuos nitentes læuā circūdatos equitibus recipit 44 eius caſtra ob inundationem Cingæ & Sicoris & crebras pluuias, periclitantur 88 decreſcēte inundatione iubet cymbas conficere, Sicorim in riuos deriuari, & pontē inſtrui 130 & ſeqq. cognito Petreium & Afraniū Ilerdâ receſſiſſe, raptim traiecto Sicori, eos inſequitur 148 & præuenit 168 eius milites cum Pompeianis conueniunt, & iuſſu Petreii ſceleratè multi interfi-

interficiuntur 175 & ſeqq. Pompeianos Ilerdam redire volentes equitatu ſuo præuenit, & in ſiccis collibus obſidet 262 deditis ignoſcit, & miſſionem concedit 363

Cæſar ex Hiſpaniâ redux milites ſuos tumultuantes inuenit 5,237 qui miſſionem ab eo importunè flagitant 261,& ſeqq. ille eos intrepidè adit 301 & alloquitur 319 & ſeqq. pacatos, auctoribus ſeditionis ſecuri percuſſis, Brunduſium mittit 374 naues vndiq. eò conuenire iubet 375 ipſe ad habenda comitia Romam tendit 381 Dictator & Conſul creatur 383 comitia habet 392 Brunduſium proficiſcitur 403 Brunduſii ſolutâ claſſe primo maris tranquillitate detinetur 431 & ſeqq. pòſt venti fortioris impulſu in Epirum appellit 455 caſtra Pompeio vicina ad Apſum fluuium locat 461 Antonium cum reliquis copiis Brunduſii relictũ minis precibúſque euocat 476 eius querelæ in tardantem Antonium 481 tacitè poſt primam vigiliam noctis è caſtris exit 498 nautam excitat, & petit vt in Italiam ipſum vehat 519 illo multum diſſuadente 539 ſed tamẽ patente 557 tempeſtate autem coortâ reuerti iterum ſuadente 568 Cæſar contrà nititur 577 tandẽ reiectus in terram 572 in caſtra ſua redit, & querelis ſuorum excipitur 679 & ſeqq.

Cæſar Pompeium ad pugnam elicere ſtudet 6,4 cum hoc fruſtrà, conatur Dyrrhachium occupare 11 cũm & hoc fruſtrà, Pompeium magnis operibus circumuallat 29 & ſeqq. quamuis frumenti inopiâ ſummoperè laborans 106 animaduerſo Pompeium perrupiſſe, caſtra eius adoritur: & intromiſſus & obſeptus, cum clade & periculo recedit 278 in Macedoniam, aut potius Theſſaliam, tendit 314

Cæſar profecturus frumentatum, vbi videt Pompeium in aciem deſcendiſſe, lætus milites ſuos ad ſtrenuè dimicandum hortatur 7,235 & ſeqq. prælium in campis Pharſalicis committit 385 & ſeqq. cohortes tranſuerſim immittit in equitatum & leuẽ armaturam Pompeii; vnde conſequuta victoria 521 & ſeqq. in eum per digreſſionem inuehitur Lucanus 7,551 & ſeqq. Domitio morienti inſultat 606 milites ſuos ad caſtra Pompeii occupanda hortatur, & ducit 728 & ſeqq. ſpectris nocturnis agitatur,vt placet Lucano 777 cæſos acie Pharſalicâ hoſtes cremari non iubet 798 & ſeqq.

Cæſar poſt victoriam Pharſalicam, omnibus aliis omiſſis, primum habet Pompeium inſequi 9,950 in itinere viſitat ruinas Troiæ 961 & ſeqq. aras diis Troianis (vt ab iis genus trahens) exſtruit, & proſperos bellorum euentus orat 987 & ſeqq. ſeptimo die ex quo à litore Troiano ſoluit, in Ægyptum appellit 1004 oblato ipſi, miſſu regis Ptolemæi, capite Pompeii, illacrymat: & caſtigato verbis miniſtro regio, caput honorificè cremari iubet, &c. 1035 & ſeqq.

Cæſar amore Cleopatræ delinitus 10,71 & ſeqq. eã Ptolemæo reconciliat 106 cũ Ptolemæo & Cleopatrâ epulatur cum ſummo luxu & magnificentiâ 136 & ſeqq. Achorea Ægyptiũ percontatur de aſtrorũ curſu, antiquitatibus Ægyptiis, & præcipuè de ortu & curſu Nili 173 & ſeqq. aduentante cum copiis Achillâ, in regiæ Alexandrinæ parte ſe munit 440 obſeſſus regem Ptolemæũ nullibi à ſe dimittit 461 Pothino caput reſcindi iubet 515

Cæſar comparatus leoni 1,205 fundæ Baleari aut ſagittæ Parthicæ 1,229 equo in certamine Olympico 1,

293 Xerxi 2, 672 Bellonæ & Marti 7, 568 Oreſti & Pentheo 7,777 feræ in caueâ concluſæ, aut igni in cauitate Ætnæ ſuppreſſo 10,445 Medeæ 10,464 milites eius timentes cōparati habitantibus ſub Aetna 6,294
Cæſar & Libertas par velut gladiatorium 7,696
Cæſareæ domus ſeries 4, 823
Cæſaris pubes, Cæſariani 3,526
Cæſar,pro Auguſto 10, 65
Caïcus fluuius ex Myſiâ in Troadem fluens 3, 203
Calaber portus, Brunduſium 5,589
Caledonia ſilva Britanniæ 6,68
Calpe,mons Hiſpaniæ ad Fretum Gaditanum 1, 555 pro ipſâ Hiſpaniâ 4,71
Calydon, Aetoliæ opidum, cuius rex Meleager 6,366
Cambyſes Perſarum rex, profectus ad quærendos ortus Nili, fame adactus comitū ſuorum aliquot in aliorum alimentum occidere, re infectâ rediit 10, 280
Camillus ab exilio reuocatus Gallos vrbe pepulit, vocatus Romæ ſecundus conditor; & pro exemplari virtutis nominatus 1,168. 2, 544. 5,28.6,786.7, 358
Campana mœnia,Capua vrbs 2,392
campus effuſus 6, 270 campi patentes oculo vix prendente modum 4,20 campum explicare 3,376 campo pellere 4,713
campus conflictûs. medio poſuit Deus omnia campo 7,348
Campus Martius,& ſimpliciter Campus, in quo comitia habebantur, & ſæpe pro ipſis comitiis 1,580. 5,392.8,685 hinc Campus venalis, & certamina campi 1, 180 item campi clauſi prœlia:niſi hoc loco reſpectum ſit ad dediticiorum aliquot millia à Sylla in Campo Martio crudeliter occiſa 7,306
Cancer, Signum cæleſte, quod ingreſſo Sole, fit ſolſtitium æſtiuum,& longiſſimus dies 4, 527. 8,851. 9,536. 10, 211, 213, 234, 238 Cancri axis,Tropicus 4,333 Cancri brachia,Chelæ,ſeu Libra 10,259
Candauia mons & regio Macedoniâ ſeu Theſſaliam ab Illyrico diſterminans 6,331
caneſcere, de fluctibus aquæ 10,322 hinc canum mare 8,722
cani,capilli cani,pro ipſa etiam ſæpe, ſenectute 7,372
canis. canis odoriſequi periphraſis 4,442 canes flebile latrantes 1, 548 canes ſemidei, Anubis 8,832
canis rabidus hydrophobiâ laborat, & qui ab eo morſus 6,671 canum rabidorum ſpuma vſui Magis 6,671
Canis, Canicula, Sirius 10,226
canes Stygiæ, Furiæ 6, 733
Cannæ, in Appuliâ locus clade Romanorū celebris; aliquando pro ipsâ clade 2,46. 7, 408,800
Canopos ſtella Meridionalis, quæ cis Ægyptum non conſpicitur 8,181
Canopus,oppidum Ægypti, à quo oſtium Nili Canopicum, quod & Heracleoticum 8,543 pro ipſâ Ægypto 10, 64
Cantabri, Hiſpaniæ populi ad Oceanum ſub Pyrenæis, vſi breuibus armis 6,259
cantata vmbra, excita magicis carminibus 6, 767
cantus Hæmonius,magicus 6,695
capax mundi,intelligendi arcana mundi, ſiue res Phyſicas 10,183
capaces mortis animæ 1, 461
capere dolorem 5,760 cepit tot pœnas vnum caput 2,187
capere, id eſt, concipere, animo 1,185
capi dulcedine animæ 9, 393
capilli refugi à fronte,in ſupera reflexi, vt Æthiopum 10,132
Capitolia 9,79.10,63
Capitolia ſcandere curru, &, curru inuehi, triumphare 8,553.9, 599
Capitolium à Gallis incenſum 5,27

Cappadoces Aſiæ Minoris populi 2,592.3,244.7,541 auxiliares Pompeii 7,225
Capricornus, Signum cæleſte 9,537
captiuum trahi 8,416
Capua, Campaniæ vrbs primaria, à Capy Troiano exſtructa 2,392
capulus, pro enſe toto 7,767
caput. obliquare caput 4,726 caput ſe ferre recuſat 6,97 in caput effundi 7,529 caput enſe rotare 8,673 capitis reuulſi iactura 8,711
caput fatale 7,359
caput fibrarum 1,627
caput fluminis 6,379.10,191,223,295
carbaſa, vela 2,697.3,596.5,421.9,799
carbaſa, veſtes lineæ quibus vſi Indi 2,239
Carbo III cos. à Pompeio in Sicilia cæſus 2,548
carcer Ditis, Infernus 6,797
carcer, corpus humanum 6,722
carcer, locus è quo emittūtur in curſum equi, aut currus 1,294
carcheſia, ſummæ partes veli 5,418
Carcinos, Cancer, Signum cæleſte 9,536
cardo Eous, Oriens 5,71 extremus cæli 4,73 medius, Meridies 4,673 occiduus, & Heſperius, Occidens 4,672.5,71
cardine ſubſedit tellus 1,552
cardinis extremi anni, ſenectus 7,381
carina, ima pars nauis 3,650.4,418 pro naui ipsâ paſſim.
Carmani, populus vltra Parthos verſus Meridiem 3,250
carmina magica, eaque Stygia, impia, imperioſa 6,444,452,497,507,694,766
carpentum 9,590
carpere ſumma agmina 4,156 iter, & viam 6,573.9,408 medullas, de veneno aut calore 9,741
Carræ Meſopotamiæ vrbs, ad quam cæſus Craſſus 1,105
Carthago, vrbs Africæ notiſſima, ſui exitii ſolatium habet calamitatem Marii 2,91 eius ruinæ 4,585
Carthaginis proles, Iuba 8,284 vmbræ 4,788
Caryſtos Eubœæ opidum non longè ab Euripo 5,232
caſæ, non ſunt præda ciuilibus armis 5,526
Caſius, mons ad Orientem Ægypti, prope Peluſiacum 8,463,470.8,539.10,434
caſſis plebeia 7,586
Q. Caſſius tr. pl. cum M. Antonio Vrbe pulſus ad Cæſarem ſe confert 1,266
Caſſius percuſſor Cæſaris 7,451
Caſpia clauſtra, Portæ Caſpiæ, fauces montium Caſpiorum inter Medos & Parthos 8,222
Caſtalius fons in Parnaſſo monte Muſis ſacer 5,125
caſtella 6,40
caſtigare dolores immodicos 8,71
caſtra Romana ſemper vallo munita, etiamſi iter facerent, ſingulis noctibus 1,516 hinc caſtris decimis, id eſt, decem diebus itineris militaris 5,374 item, caſtris decem, id eſt, annis decem; quia quotannis in caſtris hybernabant 1,374
caſtra obducere 4,31 leuare colle 4,18
caſtris denſis incedere 1,478 caſtris indulgere 4,664 caſtris collem inſidere 6,17
caſtra. nulla fides pietasque viris qui caſtra ſequuntur 10,407
caſus. caſus cæci 6,598 caſu cæco rapiuntur ſæcula 7,446 caſu pendemus ab vno 5,779 caſu monſtrante 5,713 caſus omnia rapit 7,487 in caſus extremos omnia mittere 7,239 caſus nulli ancipites. ſteterunt 4,771 in caſum cuncta ferre 6,7
caſus an ſit in rebus 2,13
caſus alieno in pectore vincere, conſtantiam alteri inſpirare 9,888
catalogus regum & populorum qui auxiliæ miſēre Pompeio 3,171 & ſeqq.
Cataractæ Nili 10,318
catenæ innexæ mari 4,450
Catilina coniurationis caput 2,541.6,793 à Cicerone cos. capite plexus 7,64
Cato Cenſorius, qui & Maior, Cyprum debellauit 3,164 ſemper cenſuerat delendam

Carthaginem; iſque fictus mærere futuram mortem Catonis Minoris 6,789

Cato Minor, qui & Vticenſis, cauſam Senatus probauit, etſi infeliciter 1,128 eius conſtantia, & prudentia inſtante bello ciuili 2,239 eum conſulit Brutus, vt quem ſibi ſolum ducem eligat 2,247 cumque ſe non immixturum bello ciuili putat, vt gratum Cæſari futurum ſi Catoni bellum ciuile placeat 2,276 atque adeò Catonem cenſet nec Cæſaris nec Pompeii hoſtem eſſe debere, ſed cuiuſcunque ex his duobus victoris 2,283 Catonis reſponſum ad Brutum ſuper bello ciuili 2,286 & ſeqq.

Cato vnicus libertatis aſſertor 2,316 ex quo bellum ciuile cepit, nec capillos nec barbam depoſuit 2,374 ſtudiis & odiis carens 2,377 ſoli ei vacat lugere genus humanum 2,378

Cato Marciam vxorem reſumit, ſed ſine vllis cerimoniis 2,350 & ſeqq. etiam ſine Venere 2,379

Catonis mores & ſecta 2,380 & ſeqq. in bello ciuili ſecuro ſibi eſſe ducit nefas 2,297 ſe, vt parens funus filii proſequitur, ad extremum vſque Romæ & Libertati adhæſurum affirmat 2,297 ſolus à Pompeio dignus iudicatus qui præeſſet poſt ſe partibus 9,97

Cato Pompeium, quamuis odiiſſet, ſequutus tamen erat vt ca. ſam Senatus protegentem 9,19 poſt mortem eius totum ſe dedit partibus reſouendis, & patriæ cauſæ tutandæ 24 Corcyram adit, & inde cum claſſe & reliquiis exercitus in Africam tendit 32 eius iter 36 & ſeqq. oram Africæ prælegenti obuiæ fiunt naues in quibus Pompeii vxor & filii 45 & ſeqq. eius laudatio funebris & encomium de Pompeio 190 & ſeqq. eius copiæ, præcipuè claſſiarii Cilices, ſecedere parant 217 & ſeqq. eorum ad Catonem verba 227 & ſeqq. Catonis ad eos verba 256 quibus illi moti ad officium rediêre 284 Cato exercitum ad Iubam Mauritaniæ regem ducere inſtituit, & Cyrenas occupat 296 cum Pompeii filiis claſſe Syrtes traiicere conatus tempeſtate afflictatur 319 & ſeqq. in Tritonida paludē reiicitur 347 relicto igitur Pompeio iuniore cum copiarum parte in cultioribus Africæ, ipſe cum reliquo exercitu ad Iubam regem per deſerta contendit 371 eius iter ingreſſuri ad milites verba 381 & ſeqq. eius exercitus in regione Naſamonum ventis arenas impellentibus valdè vexatur 444 & ſeqq. idem ſolutis in calorem ventis vehementi ſiti corripitur 498 & ſeqq. Cato porrectam à milite aquam reiicit, vt exercitum exemplo animaret 503 peruenit ad templū Iouis Ammonis 511 & ſeqq. eum Labienus hortatur conſulere de rebus futuris oraculum Iouis Ammonis 550 eius id facere nolentis ad Labienum reſponſio 566 & ſeqq. in itinere ſemper pedes præceſſit, & omnia æqualiter cum omnibus perpeſſus eſt 587 primus è fonte ſepentibus obſito bibit 612 eius exercitus querimoniæ de infeſto ob ſerpentes & ſitim itinere per deſerta Africæ 848 & ſeqq. eius caſtra curâ & cantu Pſyllorum, item igne ex herbis medicato à ſerpentibus purgantur, militesque icti ſanantur, &c. 911 & ſeqq. atque ita per deſerta Africæ per duos mēſes vagatus eſt 941

Catone carens vita 6,311

Catones vana nomina 1,313

Catonum vota 10,397

Catulus collegam Lepidum profligauit 2,547 ei Marius Caii frater inferias miſſus 2,174

Caudinæ Furcæ, ſaltus abruptus in Appuliâ, vbi Romani à Samnitibus

tibus ſub iugum miſſi 2,138
cauæ ſedes oculorum 2, 184
cauernæ mugientes motu terræ 3,418
cauernæ nauis 9,110
cauernas egerere 6,294
cauſæ rerum an ab æterno 2,9.6,611
cauſa partium 9,230 cauſam armis obtendere 8,339. cauſa Senatus 4,213.6,245 cauſa æqua 4,230 melior 4,259.7,349 cauſa ſperare verans, iniqua 10,451 cauſas, non fata ſequi 3, 303
cautus ab incurſu belli 4,409
Cayci Germaniæ ad Rhenum populi comam promiſſam alentes 1, 463
Cecrops rex à quo Athenienſes & Græci omnes Cecropes 10,181 hinc Cecropiæ puppes, Atticæ 2,612
Cecropia, Minerua, quia Athenarum patrona 3,306
cedere, feliciter ſuccedere 5,502
cedit in immenſum caſſus labor 2,663
celatus nullum diem 5, 200
Celenus, ciuitas Phrygiæ, vbi Marſyas cantu tibiarum (quarum inuentrix Pallas) certare cum Apolline auſus, excoriatus fuit 3,206
celeuſma, vide, nauticus clamor
Celtiberi à Gallis oriundi, Hiſpaniæ Citerioris populi 4,10
cenchris, ſerpens milii inſtar maculis diſtinctus, qui non in ſpiras ſinuoſus, ſed recto limite prorepit 9,712
cenotaphia 9,179,180
cenſus omnis pop. Rom. raptus à Cæſare 3, 156
cenſu toro emere, non prodigum tamen eſſe 4,95
Centauri, ſemiferi, ex nube quam Ixion pro Iunone compreſſerat, orti 3,198.6,386
centaurion, herba à Chirone Theſſalo inuenta 9,918
cepetit inde nefas 2,538
cepto deſiſtere 3,144
Cephiſſos flumen Bœotiæ Delphos præterfluens 3,175
ceræ, pro fauis ſeu alueolis 9,285
ceraſtæ, ſerpentes quibus cornicula eminēt, tergo flexuoſo procedentes 6,679.9,716.9, 851
Ceraunia, montes Epiri 2,626.5,652 mota, viſa moueri nautis 5, 457
Cerberus, canis triceps, Inferni ianitor 6, 665,702 cantu Orpheo lenitus 9,643
Ceres, dea 4,412 Proſerpinam filiam ad ſuperos reuocare noluit, quia iam mâlum Punicum guſtauerat 6, 742 pro frumento, ſegete aut pane 3,347. 4,96,381.9,857
cerni horridum 3,347
certamen mouere, certaminis cauſa eſſe 3,121
certatum in nefas 1,4,5
certauêre patres de corpore trunco 3,761
certus diſcedit 6,771 certus loci, certus quo loco quid ſit 8,120. certior præbere ſtabilem carinam 3,557 certi ſomni 4,395 certa mens malorum 3,37
ceruchi, cornua antennarum; item cauea in ſummitate mâli 8, 177
ceruus longæuus; aut, in Africâ non naſcens 9, 921 eius cornua aduſta contra ſerpentes, ibid.
cerui ſerpente paſti medulla vſui Magis 6, 673
ceruix iacens 4,754 ceruicem reſcindere 9, 214 ceruice ſolutâ ſtare 9,603 ceruice vehi 9,589
ceſſare Marte 4,24
ceſſans ſolum aratro 3, 451
Cethegi euerti, &c, nudi 2,544.6,794
Cetos mater Meduſæ 9, 646
cetræ, ſcuta lunata Hiſpanorum 7,232
Chalcedon opidum in Aſiâ è regione Byzantii, oſtreorum ferax 9, 959
Chalcis opidum Eubœæ ad Eurîpum 2,710. 5,227
Chaldæum regnum, Babyloniæ regio 8,226
Chaldæi inſignes magi 6,449
Chaldæi foci, Ignis pro Deo ab iis cultus 8, 338
chalybs inſertus manibus, claui crucifixorum 6,547
chalybs, ſpicula telorum 7,518

7,518 chalybum nodi, catenæ 6,797
Chaones Epiri gens, & Chaonius mons, in quo quercus oracula reddentes 3,180
chaos 1,74.5,634.6,696.9,101
Charybdis mare vorticoſum in freto Siculo 1,547.4,461
Charon portitor flagrantis vndæ, Infernalis 3,16.6,704
Chelæ Scorpii, Libra 1,659.2,692
chelydri, ſerpentes qui anhelitu ſuo arenas quas ſinuoſo tractu ſulcant, fumantes reddunt 9,711
cherſydros, ſerpentis genus amphibium 9,711
Chios inſula maris Aegæi ſub Aſiâ 8,195
Chiron Centaurus in cælum relatus, Sagittarii Signum 6,393.9,536
cibi pecudum, herbæ 6,111 cibi quæſiti terrâ mariq́ue 4,375
Cicero eloquentiſſimus Romanorum 7,62 tædio longi belli affectus 65. eius ad Pompeium oratio ad prælium exhortatoria 68 & ſeqq.
ciere nomen 4,177
Cilicia, Cilices, Cilicum ſolum, terra, littora; regio & populi Aſiæ Minoris 2,594.7,222,542. 8,257,264,456 piraticæ addicti, & à Pompeio victi atque in loca mediterranea miſſi 1,122,336. 2,636. 4,449. 8,811. 9,222 fraudes mari innectere callidi 4,449
Cilices auxiliares (iuſtâ, iam non piratæ, naui) Pompeio 3,228 cognitâ Pompeii morte, ſecedere volentes à Catone ad officium reducuntur; eoque comparati apibus ad alueolos reuocatis tinnitu æris 9,284 & ſeqq.
Cimbri, Germaniæ populi, qui Italiam inuadentes à Mario victi ſunt 1,254.2,85
Cimber ad occidendum Marium miſſus, viſâ in carcere luce, & maieſtate Marii territus, ferrum abiicit 2,76 & ſeqq.
cineres mortuorum, vt ſacros, mouere nefas 8,841
Cinga fluuius in confinibus Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis 1,432 in Iberum influens 4,21
cingere terrâ Syrtim, circuire itinere terreſtri 9,373
Cinna, ſocius Marii; pro exẽplari hominis crudelis & perduellis repræſentatus 2,546.4,822
çinnamum, cinnamomum, aroma nobile 10,167
Cinyræa Cyprus, à rege Cinyrâ 8,716
Circius, Septemtrionalis ventus 1,408
Circæa procella 6,287
circuire. ſecum fugientem circuit haſtam: de vrsâ iaculo fixâ 6,223
çirçulus alti ſolſtitii 9,532
circulus mutator anni 10,212
circulus oræ finitor, horizon 4,496
circumfluum mari 4,407
circumfluxiſſe dracones robora amplexos 3,421
Cirrha Phocidis vrbs, nauale Delphorum; aliquando pro ipſis Delphis; aliquando pro oraculo Delphico: hinc Cirrhæa antra, ſecreta, & Cirrhææ vates 1,64. 3,172. 5,95, 115,137.6,408
citiùs, eo citius 7,420
citrus arbor proterens poma citrea: item alia ſilueſtri cupreſſo ſimilis, in Mauritaniâ, è qua tabulæ citrinæ 9,428,430.10,144
ciuis ſeruati præmium corona querna 1,359
ciuis meus, conciuis 1,373
ciuem modicum componere, agere 7,267
ciuile bellum, vide, bellum.
ciuile crimen 7,598 nefas 7,432 ciuilis Erinnys, furor belli ciuilis 4,187
clamor nauticus, vide, nauticus clamor.
clamorem ſuit non ferre, de timidis 7,274
claſſicum, &, claſſica 1,238,373.2,597. 6,166 claſſica iubere 2,528 dare bello 4,186 concipere cornu, 7,476 claſſica cùm mundum quatient 5,751
claſſis ſtans in vndis 3,519 in claſſem cadit omne

omne nemus 1,306
claſſem propellit ventus incumbens 3,1
claſſis primò ordine procedens,pôſt vento diſſipata, comparata volatui gruum 5,711
claudere animam 4,370 claudere indagine 6,42
clauſa fides miſeris 9,246
clauſis, aut obſeſſis, inutiles equi 4,269
clauſtra maris 2,684 mundi 9,865
clauum ſequi,de naui 9,345 clauo flectenti cedere 3,555
clementia cæli 8,366
Cleone, oppidulum in Argolicâ regione iuxta Nemeam ſiluam, in quâ verſabatur leo ab Hercule occiſus 4,612
Cleopatra eiecta Aegypto à fratre Ptolemæo 8,500 cui inuiſa 9,1071 Alexandriam venit 10,56 multorum malorum cauſa, vt Helena 10,59 auſa adſpirare ad Imperium Romanum 10,63 ſupplex Cæſarem adit 10,82 & ſeqq. eius cultus luxurioſus 10,137 eam fratri reconciliat Cæſar cùm priùs cum eâ conſueſſet 10,357 regina Aegypti à Cæſare conſtituta 8,693
clientes emti 1,314
Clupea,opidum liberum in Promontorio Mercurii in Africâ 4,586
clypei nudâ crate fluentes 1,241 clypeum abieciſſe militi ignominioſum 6,203
Cnæus Pompeius fratrem Sex. percontatur de patre 9,123 intelligens occiſum, valde indignatur 9,145 & ſeqq. a Catone compeſcitur 9,166
coactâ nocte 7,395
coaleſcere, de copiis fugatis vires reſumentibus 10,79
Coaſtræ, Aſiæ populus, quorum regio altis ſiluis plena 3,246
coccus,vel,coccum, granum tinctorium ignei coloris 10,125
coërcere,terminare 4,20
cogere.i.coaceruare,coadunare 1,73.3,104. 7,743 cogere ſe in arctum 2,613
cognatæ acies 1,4 cognatum funus 6,564
cognita per multos annos 4,592
coïre,certare 1,129 concordare,conuenire 8,495
Colchis, Colchinû, opidum Illyrici 3,190
Colchi populi ad Pontum Euxinum, à vellere aureo noti 2,591 vnde Colchorum rura ditiſſima 3,271
Colchis,Medea 6,442. 10,464
colla .i.capita 2,160.9,1012 colla rapere 4,251
colligere animam 3,623 iras,&,totam iram 1,207.2,93 veſtigia 4,443
Collina porta Romana 2,135
collis, ſolum leni tumulo excreſcens 4,11
colles ſicci 4,265
Colophon, Ioniæ vrbs celebris 8,246
coloni,milites emeriti & veterani in colonias deducti, item,miſſi ad locum aliquem incolendum 1,346. 4,397.7,258
color imperii,ſpecies 9,207
color lucis 6,828
coluber, &, colubra, ſerpens in vmbroſis nemorum 6,489,664. 9,634
colubriferum collû Meduſæ 9,677
Columnæ Heſperiæ,Herculis, quia ad Occidentem 9,654
columnæ igneæ in aëre 7,155
comæ Germanorum rutilæ 10,130
Comata, ſub. Gallia: Tranſalpina potiſſimùm, & Tranſpadana Ciſalpinæ 1,443
comes in fluctus 8,589
cometes, timendum ſidus, ſignum mutationis regnorum 1,528
comitiorum habendorum ritus 5,392
commercia linguæ 6,701.8,348 pacti 6,493
commeans æſtu mare 5,445
comminus eminus 4,774
committere bellum 7,472 dominos commiſit aſylum 1,97
committere, coniungere 3,382
committere fatis 3,517
commodare alicui aliquid in alium 1,83
communia veſtro populo,cum veſtro pop. 3,307 in commune bonus 2,390
compages laterû 3,397

comparatio Cæſaris cum leone icto 1,205 fundâ Baleari 229 ſagittâ Parthicâ 230 equo in certamine Olympico 293 Xerxe 2,672 Bellonâ aut Marte 7,568 Oreſte & Pentheo 777 ferâ in caueâ concluſâ, aut igne in Ætnâ ſuppreſſo 10,445 Medeâ 464

Comparatio Pompeii cũ quercu annoſâ 1,136 tygride 328 tauro victo 2,601 habitantibus in Mediterraneis Siciliæ aut Britanniæ 6,65 marinis fluctibus 265 Pado inundante 272

Comparatio ſilentii Vrbis attonitæ cum agris & mari tempore brumæ 1,259 clamoris militaris cum fragore ſiluarum vehementi vento quaſſatarum 388 populi ex Vrbe fugientis cum nautâ in tempeſtate è naui in mare deſiliente 498 Pythoniſſæ cum Bacchis 674

Comparatio populi attoniti cum primo funere 2,21 Marii lacerati cum corpore pondere colliſo aut iactato mari 187 Catonis Libertati ad extremum adhærenti cum patre filiorum funus proſequente 297 populi dubiæ fidei cum mari turbido 454 claſſis Pompeii Brunduſio duabus poſtremis nauibus tantùm amiſſis euadente cum Argo naue inter Symplegadas 715

Comparatio militũ poſt inducias ad bellum redeuntium cum feris manſuefactis iterum ad rabiem conuerſis 4,237 militum præ deſperatione primò concitatiorum, pòſt tepeſcentium, cum ſaucio qui feruente primùm adhuc ſanguine animoſus, tepeſcente torpidus efficitur 285 Octauii lentè Cæſarianis inſidiantis cum venatore canes continentis dum fera clauſa ſit 437 Opiterginorum ſe mutuò interficientium cũ armatis ortis è dentibus ſerpentiũ à Cadmo & Iaſone occiſorum 549 Iubæ regis cũ ichneumone 724

Comparatio ducum aut principum cum mari, & militum cum fluminibus in id influentibus 5,336 maris tranquilli cũ Mæotide & Boſporo glacie adſtrictis 436 tempeſtatis magnæ cum diluuio Deucalionæo 620 claſſis primò ordine procedentis, deinde diſſipatæ, cum gruibus migrantibus 711

Comparatio Scæuæ proſilientis cum pardo 6,181 eiuſdem telis confixi cum elephante 6,207 eiuſdem cum vrsâ 6,220 Torquati Cæſari cedentis cum nautâ vela ſubducente 6,287 exercitus Pompeiani in prælium Pharſalicum ſe præparantis cum Deorum præparatione in bellum giganteum 7,145 nautæ nauem obliquantis cum aurigâ 8,199

Comparatio rogorum in Africâ à reliquiis Pompeiani exercitus exſtructorum cum incendiis agrorum à ruſticis factis 9,182 Cilicum oratione Catonis à ſeceſſione reuocatorum, cum apibus ad aluearium reuocatis tinnitu æris 9,284 à ſepe icti & tabe diffluentis cum niue aut cerâ liquefactis 9,782 intumeſcentis ex percuſſione preſteris cum aquâ bulliente aut velis inflatis 9,798 iaculi ſerpentis cum glande fundæ aut ſagittâ 9,826 Pſyllorum infantes ſuos morſu aſpidis explorantium, cũ aquilis pullos ſuos ad radios Solis explorantibus 9,902 Cleopatræ cum Helenâ 10,59

compenſare longius iter breuiore viâ 8,249

compertum eſt 2,322

comploſas manus tenere 2,292

componere, committere 3,196 componere mentes ad virtutem aut labores 9,380 componere modicum ciuem, agere, conſtituere 7,267 componere vela 3,596

compoſitus in mortem 9,116

compreſſus, occluſus 10,442

comta ſimulatum dolorem 10,83
conamen mobile neruorum 4,287
concha pretioſa, in quâ vniones & margaritæ 6,678 concha ventoſa, quâ pro tubâ vtitur Triton Deus marinus 9,349
concinere claſſica 1, 238
concipere claſſica cornu 7,476
concipere vota ſalutis 1, 506
concitus equus 7,677
conclamata corpora 2, 23
concordia ſalus rerum, &c. 4,189
concubitus excepti legibus 8,402
concurrere .i. certare, confligere 8,326 concurrunt prælia 1, 40 concurrent ſidera ſideribus 1,75
concuſſa pectus verberibus 2,335
condere fatum rebus humanis 7,132 condere terræ 1,607 conditum in alicuius curâ 9,86
Conc inſula Sarmatarum ad oſtium Danubii 3,200
conferre .i. commiſcere, committere 1,102. 4,803 conferre quæ vincere poſſent, ad victoriam obtinendam 7,356 conferre morti 6,231
conficere. confecerat hoſtes pauor 6,131 conficit omnia terror 7,734
confine duorum locorum 6,649
confirmare animos 4, 250
conflatum ferrum 2,95
confodere iugulum 3, 744
confragum 6,126
congeries æratum 5,178
congeſtum pondus 3, 649
congeſtus, us 9,487
conglobatio exercitus in periculo 4,777
coniugii onus 5,725
coniux pars optima 5, 757
connubii precium & merces, liberi 2,330
conſcientiæ tormentum; maxima pœna 7, 471,784
conſcium. conſcia gens naſcenti Nilo 1,20 conſcius mundi futuri 5,90 conſcia rati voti, concipiens animo certam ſpem 7,34 conſcius voti nefandi 7,182
conſentire ad ictum, patienter ictum recipere 8,619
conſerta bella bellis 2, 442
conſertum telis 7,520
conſilii vox prima, qui primus dicit ſententiam 8,480
conſita cultu regio 9, 690
conſors ſtudiis 4,178
conſpiratio Craſſi, Pompeii & Cæſaris 1,4, 85.3,266
conſtare. cōſtatura quantis cladibus fides 2, 17 conſtans membris vigor 3,715 conſtitit eadem vbique fortuna 4,402 conſtitit hîc bellum, hæſit 7,547 nullo conſtet mihi ſanguine bellum 4,274
conſulere famæ 8,624 in medium 5,46
Conſulibus à Senatu bellum demandatur contra Cæſarem 1,489
Conſul Etruſcis abductus aratris, Attilius Serranus vel Cincinnatus, ex agro ad Dictaturam vel Conſulatum euocati 10,153
Conſules noui Kalendis Ianuariis 5,5 ab iis & eorum nominibus anni denominati & in Faſtis diſtincti poſt eiectos Reges 2,645. 5,390,399. 7,441 hinc, ignoto conſule. i. tempore ob antiquitatem ignoto 4,379
Conſulum ſedes ſacræ 3, 105 iis prælati faſces; (hinc & faſces, pro ipſis conſulibus) 10, 11
conſul menſtruus 5, 399
Conſules, gentibus ſubactis, colonias deducentes, ſuccincti aratro locum deſignabant 7,430
Conſularis poteſtas inanis reddita 5,397
conſumere locū 7,461
conſurgens pars vrbis celſam in arcem 3, 379
contendere membra 3, 624 contenta tela 7, 563 contentæ fune naues 2,621
continere, compeſcere 4, 435 continere animam 8,616
contingi fœdum 3,348
continuare colles 4,159
contorquere 3,671 de vento 9,472 contortus vortex 3,631. 4, 460

contra videre 9,947
contraria volens ventis æſtus 9,333 contrarium ire 1,77
contus 6,174
conuellunt verbera puppes 3,528
conueniar, pro, conueniret 2,173
conuerſæ haſtæ verber 7,577
conuertere aures ſurdas 6,444 conuertere fugâ bellum 4,163
conuexa Olympi 7,478 conuexa Superûm 5, 5,632 conuexa Tonantis 9,4
conuicia feſta in nuptiis 2,369
conuoluens genies marc, de diluuio 5,623
copia rara 3,693
Cora opidum Latii non longè à Velitris 7, 392
Corcyra inſula ſub Epiro ad confine Maris Ionii & Adriatici 2,623. 8,37.9,32
Cordus Quæſtor truncum Pompeii cadauer inuentum rogo comburit,& ſepelit 8,712 & ſeqq.
Corfinium, Pelignorum vrbs primaria 4,697 à Cæſare obſidetur 2, 478 & ſeqq. à præſidiariis deditum 2, 507
C.Cornelius augur Patauii fertur dixiſſe die prælii Pharſalici ſe videre certantes Cæſarem & Pompeium 7, 192
Cornelia Caſtra, locus in quo Scipio Africanus caſtra poſuit non longè à Carthagine 4, 656
Cornelia L. Scipionis Metelli filia, primò P.Craſſi, Craſſi Diuitis filii, deinde Pompeii vxor 2,349.3,21.8, 89,810,815. 9,66, 277 eam Pompeius durante bello Lesbi ſeponere decernit 5, 722 ipſique conſilium ſuum aperit 5, 739 cui illa reſpondet 5,761 in Lesbum proficiſcitur 5,799 ibi ſolicita eſt de marito 8, 41 conſpecto Pompeio ex acie Pharſalicâ fugâ elapſo exanimatur 8,58 à Pompeio ob immodicum dolorem corripitur 8,71 eius ad Pompeium reſponſio 8,88 cum Pompeio profecta Lesbo in Ægyptum, in naui expectare à Pompeio iuſſa quid ipſo futurum ſit 8,579 eius planctus conſpectâ cæde Pompeii 8,637 & ſeqq. eius querimoniæ eò quòd Pompeium ſepelire non poſſit 9,55 & ſeqq. mandata mariti Sexto priuigno aperit 9,84 exuuias Pompeii comburit 9, 175
cornix ſeſe perfundens ſignificat futurâ pluuiam 5,555
cornipes, equus 4,762. 8,3
cornu coactum, circulus plenus 1,537
cornua aciei 7,365, 524 antennarum 8, 193 claſſis 3,529 portus 2,706 velorum 5,427
cornua flexa, terræ aut rupis portum conficientis 2,615
cornua (aciei) diducere, extendere 7,506 explorare, de tauro 2, 603
cornibus tortis, vt arictes 9,514
corona aciei 6,289 corona, pro multitudine populi 2,120
corona è nardo & roſis. 10,164
corona quercua, præmium ob ſeruatum ciuem 1,359
corona turrita nouæ nuptæ 2,358
corpus carcer animarum 6,722 corpus ſummum, facies, ſeu partes exteriores 8,68
corpora debent ſibi ſui finem 7,811
corpora illuſtrium virorum in funere delata humeris nobilium 8, 732
corpora ſepeliantur, an non, parum refert 7, 809
corpora ſuſtentare epulis 4,307 corpora viua elidunt trunci 2,206 corpora proiecta negatis tumulis, inhumata 6,626
correpere in cymbam 8, 39. in medium agmen 4,777
corripere mœnia 2,100 corripientes faces tecta 1,494
corruptus in externos mores 10,404
corruptus laxare catenas 10,57
Coruini, nobilis familia Romana 7,584
Corus, &, Cori, ventus ab Occaſu ſolſtitiali: aliquando etiam pro quouis

quouis vento 1,406. 2,617.4,67. 5,572, 599,606. 7,125. 9, 799,1001
Corycos in Ciliciâ oppidum, mons & ſpecus 3,226 Corycix claſſes, piratarum Cilicum 8,26 in monte Coryco prouenit optimum crocum 9,809
Cos inſula Samo vicina 8,246
coſtus, frutex in Arabiâ & Indiâ, cuius radix contra venena vtilis 9,917
coxibus exarſit mucro 7, 139
Cotta, Cæſaris legatus à Neruiis cæſus 1,429
Cottæ tr.pl. verba ad Metellum collegam qui Cæſarem ærariũ ſpoliare vetabat 3,143
Cotys Thracum rex à Senatu laudatus 5,54
couinus, currus roſtratus Belgarum & Britannorum 1,426
Crœſus rex tranſito flumine Haly à Cyro captus 3,272
Craſſi pater & filius Marianis temporibus à Fimbriâ quodam occiſi, vt vult Lucanus 2,124
Craſſus, cognomento Diues, Spartacum profligauit 2,554 mora belli ciuilis 1,100 ad bellũ Parthicum profectus nihil moratus diras Atteii tr.pl. 3, 126 à Parthis cum Pub. filio cæſus 1, 105. 8,302. 10,51 ipſe filiuſque inſepulti 1,11.8,394.9,65
Craſſus (Pub.) Diuitis filius maritus prior Corneliæ, quæ pôſt Pompeio nupta 8, 91,415 cum patre cæſus & inſepultus: vide Craſſus Diues
Craſſorum clades cur nõ vindicata à Romanis 7,431 vindicta potiùs procurãda quàm bellum ciuile gerendum 8,418 & ſeqq.
Craſtinus euocatus in exercitu Cæſaris primus telum in hoſtem miſit prœlio Pharſalico 7,471
crates perpetua, clypeorum connexorum in teſtudine ſeries 3, 485
credere, confidere 1,135 credere animam morti 3,751 cauſam Diis 7,77 deis 7,705 fatis 1,227 filiam cani 4, 441 ſolo 4,647,653 vocem dolori, aut, dolorem voci 1,258 vna nox muris credita 1,520
creſcere .i. excreſcere, ſuperare 5,25 creſcere, de eo quod in altum exſtruitur 9,842 creuit in aduerſis virtus 3,614
Creta, inſula nota Maris Mediterranei, cuius rex Minos, vnde Minoïa 2,611.3,163. 9,38 à centum ciuitatibus dicta Hecatompolis: Ioui dilecta, quem in eã nutrirum & ſepultum fabulantur 2,184.8, 872
Cretæ, canes Cretenſes 4, 441
crimen. habere crimen 8,118 nec crimen erit nec gloria 7,112
crimen ciuile 7,398
crimen Deorum 2, 288. 5,59.8,800.9, 144 crimen glebarum, inſtrumenta luxuriæ 9,425
crinis rimendi ſideris 1, 528
crines Libyci, nigri: flaui vel rutili Germanorum 10,129
crocum optimum prouenit in Ciliciâ 9, 809 croci preſſura 9, 809
croceum medicamentũ tingendis crinibus Indorum 2,239
cruci affixa corpora carpunt magæ 6,545
cruor altus 1,319 cruor ſtat in templis 2,103
cruſtæ marmoreæ, &c, cruſtata domus marmoribus 10,114, 115
Cruſtumium Flaminiæ fluuius 2,406
cryſtallina vaſa 10,160
cubile ad ſomnos 4, 603 cubili miſcere 10,68
cubilia è frondibus 9, 841
culmen humanum, Dictatura 7,594
culmi aduecti, frumentum peregrinum, aduectitium 6,85 culmi in ſegetem ſurgentes 6,109
culpâ ſuâ viuere, de eo qui fugâ euaſit 6,204
culta, agri cultis &c, cultu conſita regio 2,426. 3,210.9,690
cultus furialis 6,654
cultus mæſti lugubria 2,365
Cumana vates, Sibylla Cumana 1,564 libros Romana fata cõtinentes

tinẽtes dedit regi Tarquinio 5,183 eius carmen hoc, Romane miles Ægyptum caue; Lucanus ad Pompeiũ refert 8,824

cuneus, quicquid è lato in acutũ deſinit. hinc militum acies cuneata, & cunei militum 6,184.7,497

cunei ordines graduum in theatro, & pro multitudine populi in iis ſedente 7,12

cupere nõ priuata 2,564

cupidus imponere 2,170

cuppæ ſuſtentandis ratibus 4,420

cupreſſus, arbor Plutoni ſacra, cuius ramus collocabatur ante domum funeſtam nobilium 3,442

cura famæ 9,1080 cura in ſomnis 2,239 cura laboris 7,209 in curâ conditum 9,86 cura maxima fuit non perdere letum 3,705 cura fuit implere, &c. 7,142

curæ armorum 3,52.5,504 curæ mordaces 2,681 in curas venire 2,347 curarum mæſtus 8,165 curarum arcana 8,279 pondera 9,951

curare. dignum quod quæreret cures 6,602 curata ſunt, curæ ſunt 7,455

Curetes populi inſulas inhabitantes Cretæas dictas in orâ Illyricis Corcyram, vt quidam 1,405

Curia pro ipſo Senatu, & pro Senatoribus 1,267,487.3,108 Curia hoſpes 5,11

Curio Cæſari in Bellum ſtimulos addit 1,269 & ſeqq. venali linguâ 1,269 vox populi 1,270 in Siciliam à Cæſaré miſſus 3,59 ex Siciliâ in Africam traiicit 4,583 in loco Caſtrorum Cornelianorum caſtra ponit 4,661 territus aduentante Iubâ rege (quem in tribunatu ſuo ſpoliare regno tentauerat 4,689) quòd non confideret militibus ſuis, vt non veteranis Cæſaris, ſed Corfinii dedititiis; antequam omnes dilaberentur prælio decertare ſtatuit, & primò Varum pellit 4,694 & ſeqq. exercitum contra Sabburam ducit, ignarus præſentis Iubæ 4,730 equitatu Iubæ circũdatus 4,746 & ſeqq. fugere nolens, fortiter pugnans occumbit 4,797.5,40 inſepultus 4,810 eius elogium, virtutes & vitia 4,811 & ſeqq.

Curius Dentatus, qui de variis populis triumphauit, pauper nihilominùs & auro incorruptus: hinc Curiorum ligones; Curii & Fabricii nomina pauperis æui; pro exemplo frugalitatis 1,169.6,787.7,358.10,152

currere magno gradu 2,100 currere, de æthere 7,424 currere clarum, de fulgure 5,630 currere per proſpera fata 7,420

curtum retorquere 7,3

currus triumphales celſi, &, lauriferi: hinc & currus pro ipſo triumpho; item, currus regere, ducere, &c. pro triumphare 1,316.3,77.5,332. 8,810; 814.9,79

curſus fati, &; curſum dare fatis 6,423.7,544

curſus rapere 5,403 curſum frangere longo gyro 3,555

curuare littora, de mari 8,178

curuari .i. extendi, ambire 3,107

Curules, pro Ædilibus Curulibus 3,107

cuſpes, &, cuſpes æquorea, tridens Neptuni 5,621.6,396

cuſtodia mentis .i. obfirma io, conſtantia: vel; vt alii, interiò cuſtodi a cogitatio 8,635

cuſtos vndæ Illyricæ; præfectus oræ marinæ Illyricæ 4,433

cutem abducentia oſſa 4,288

Cyaneæ cautes, inſulæ vel ſcopuli Boſpori Thraciæ, Symplegades 2,716

Cybeles ſimulacrũ quotannis à Gallis, ſacerdotibus ipſius, in Almone lauabatur 1,600

Cyclopes miniſtri Vulcani dicti 7,150

Cydones, Cretæ populi auxiliares Pompeii in acie Pharſalicâ 7,229

Cyllene, mons Arcadiæ, in quo Mercurius natus, & à quo Cyllenius dicitur 1,662.9,662.10,209

cymbæ vimineæ corio contectæ

contextæ 4,131 ex papyro in Ægypto 4, 135

Cyniphiæ peſtes, Libycæ aut Africanæ, à Cyniphe regionis flumine; ſerpentes 9,787

Cynoſura, Vrſa minor, ad quam curſum dirigebant Sidonii 3,219. 8,180. 9,540

Cynthia, luna 1,218. 2,577. 4,60. 8,721

Cyprus inſula maris Ionii, cui imperauit aliquando Cinyras rex, à quo & Cinyræa dicta 8,456,716. 9,117

Cyrenæ, ciuitas & regio Africæ 9,874 à Catone occupatæ 9,297

Cyri arua, Perſarum regio 8,226 Cyri ingentes copiæ 3, 285

Cythera, orum, inſula Peloponneſi, ſub Malea promontorio 9,37

D

DAAE, errantes, ſiue nomades, populi Scythici 7,429

Daci, (& , Dacæ primâ correptâ) Thraciæ contermini populi: ſæpe pro populo fero & barbaro; vt, hinc Dacus premat, inde Getes: Dacæ Getæque: Dacis Getes admiſtus 2,54,296. 3,95. 8, 424

Dalmatici fluctus, Mare Adriaticū verſus Dalmatiam 2,402

Damaſcus Syriæ vrbs 3, 215

damna mundi 9,440

damnū armorum .i. detrimentum quod arma patiuntur 3,364

damni ſolatia rependere 8,469

damnare, pro, contemnere, deteſtari, improbare, execrari, reiicere, diffidere 4,270. 5, 247,311,471. 6, 413. 7,242. 8,25, 127,328. 9,858, 1035 hinc damnatus, nefaſtus 7,409 damnata arma, infelicia, improbata 4, 338,360 damnata lux 4,534

damnare, pro, obligare, adſtringere, addicere rei malæ, triſti aut infelici: vt, loco 1,249, 749 buſto 2,733 fato 3,22 ſacris Infernalibus 6,641 morti 8, 483, 570. 9,87 hinc, damnare noctibus .i. tenebris obſcurare 7,452 damnatus lumina ſomno 9,363 damnari tenebris, aboleri 9,986

damnare, peſſundare 8, 332

damnare nimiæ pietatis 6,508 ſceleris 8,406

damnare fortunam ſuā, animum deſpondere 7, 649

Danaë à Ioue in imbrem aureum conuerſo ſtuprata, mater Perſei 9, 659

Danubius fluuius celeberrimus, qui & Iſter, multos fluuios in ſe recipit 2,419 multis oſtiis ſe in Euxinum exonerat 2,420. 3, 202

Dardani, Epiri populi 3, 187

Dardanius colonus, Capys, conditor Capuæ 2,392

dare. ius ſceleri 1,2 vires in carmina 1,66 ſtimulos 1,120 libertatem odiis 2,145 animos 2,570 lacrymas ciuilibus armis 3, 313 ſecretum 3,314 arma 3,315 claſſica bello 4,186 euentum fraudibus 4,730 terga aut pectora bello 4,468 curſum fatis 7,544

dare. dare præcipitem 8, 93 dare multa in vulgus 1,132 bella priuatæ iræ 4,688 peſſum 5,616 dedimus Romam eò cladis 7, 406 dare gentibus iras 2,47 do ferre 4, 806 do cognoſcere 6, 813 datum noſſe, &, neſcire deos 1,452 dedit ſcire 6,776

dare, pro, permittere 7, 126

dare arcana, declarare 9, 554

dare ventis, committere 8,190

dare in medium, cingere 7,366

dare nauem in littus, appellere 8,134

dare vni cuncta, facere in gratiam, commodum, aut iuſſu vnius 2,146

debitum fatis 8,415

deceptis manibus vacuū complexa cubile 5, 809

Decii, pater & filius, pro ſalute reip. caput fatale vouentes, in confertiſſimos hoſtes irruentes morte ſuâ Rom. victoriam pepererunt 2,308. 6,785. 7, 359

decliuia montis 2,421

decoque-

decoquere,abſumere 9,776
decorum alicui 1,164
decuit fulgens tutela carinas 3,511
decurrere effuſo paſſu 4,271
decus pelagi, victoria naualis 3,762
dedecus breue æui 2,117
dediſcere ducem 1,131
deducti coloni 4,397
deducere carbaſa 2,697
deeſſe. ſe deeſſe deis, at non ſibi numina credit 5,499 deeſſe ruinæ 6,10 deeſſe, non intereſſe 8,360
defectus .i. ſolutus, defatigatus 2,559. 4,635. 5,333. 6,252. 9,401 defectus epulis 10,281 defecta furore 1,695 defecta membra 4,600 ilia 4,757 defecta robore membra 3,625
defectus Solis 7,4
defendere .i. arcere, prohibere, tegere 9,306, 322,673
defendere templum ab auro 9,521 defendere aquas ſuas, de flumine quod non mutatis aquis alium in ſe recipit, aut ipſum in alium influit 6,376 defendit ſe à mari terra 9,306
deficere, laſſitudine defatigari 9,401 vide defectus.
defixus lumina 6,658
deflagrare 4,280
deflectere iter 3,337
deformis pallore 8,56 deformis dolor, turpis 8,81
degener roga 1,365 metus 3,149 rogus 9,4
degeneres animi 6,417 latebræ 10,441
degere vitam inermem 4,358
Deiotarus Gallogræciæ à Senatu laudatus 5,55 à Pompeio ad Parthos auxilia rogatum mittitur 8,209 & ſeqq.
delectus ſceleri, ſub. faciendo 8,538
Delos inſula in quâ nati Apollo & Diana,& in quâ oraculum Apollinis 6,425
Delphici oraculi Apollinis origo & deſcriptio 5,70 & ſeqq. cur ceſſat reſponſa edere 5,111,131 templum Delphicum à Brenno & à Perſis combuſtum 5,134
delphinus incertus quò tendat, tempeſtatem futuram denotat 5,552
demiſſus pelago 8,159
demiſſus vultus 2,361
Demogorgon, Inferorum omnium infimus & maximè horrendus: qui ſitu & terrore ſe habet ad alios Inferos, ſicut ſe illi ad nos. hic Meduſæ faciem, ſeu Gorgona, adſpicere, & Styga deierare ſine vllo periculo poteſt 6,745 & ſeqq.
denſantur nubes in imbres 4,76
dens inſomnis, dentes inſomnis draconis à Iaſone occiſi 4,552
dentes imprimere, mordere 9,806
dentes niuei, ebur 10,144
dentes ruricoli, raſtrorum aut aratri, quibus terra ſcinditur 7,859
dependere, impendere 8,101 dependere amori tempus 10,80
depoſitum Fortunæ 2,71 depoſitum pignus 8,191
deprecor ſeruari 9,213
deprenſus cantu magico 6,505
deprenſa virtus 4,469. 6,168
deprenſum eſt 9,531, 826
deprenſum eſt ciuile nefas 4,172
derogare famam æuo 9,359
deſæuire in artus 6,540
deſæuiens ira 5,303
deſcendere in euentus belli ancipites 5,67
deſes natura 9,436
deſidere in vndas 3,630
deſidioſus 9,288
deſiſtere cepto 3,144
deſolatum 4,701
deſperare diem 1,543 viam 5,574
deſpicere mare de monte 5,639
deſpicit Arctos populos 1,458
deſp[illegible]mare in herbas, de Lunâ 6,506
deſtituere 6,734. 7,398 deſtituit vulnera ſanguis 3,746 deſtituit ſpiritus fauces 5,133 deſtituere ducem 5,244 deſtituunt pietas fideſque 5,298 deſtituunt verba paratam mentem 5,731
deſtruere meritum 9,1041
deſuetæ ſiluis feræ 4,237
detecto Marte, bello aperto 10,346
detrahere dominos Vrbi ſeruire paratæ 1,351

detrahe-

detrahere in cladem 3,22
detrudere 6,174
Deucalionis temporibus maximum diluuium 1,653
deuertere acies 2,470 deuertere cursu 6,591
deuexus terrarum margo 9,497 deuexa mundi 10,39
deuia terrarum 4,161 mundi 8,209
deuoluere mœnibus agmina 2,491
deuotus 4,272,533,695.8,91 deuotus sacro fœdere 8,112 deuotus ſacris, ſacerdos 10,176 deuotæ in prælia dextræ 3,311
Deus eſt quodcunque vides, quocunq. moueris 9,580 naſcentibus ſemel dixit quantum ſcire licet 9,575 ſe eâdem lege tenet quâ cuncta coërcet 2,10
Deus incertus Iudæorum 2,593
Dei ſedes vniuerſum & virtus, ſiue animus ſapientis 9,578 nil facimus non ſponte Dei 9,574
Deum ſequi 9,557 mẽte gerere 9,564 deum facere, referre in numerum Deorum 9,604 Deo plenus 9,554
Dei,ſeu,Dii inferni 1,634 Dii viſa ſecundent 1,635 Dei terribiles ſcelerum 2,80.7,168 Dei cæli Erebique 2,306 Dii melius! 2,537.3,93 Dii ſecundi veniam meruere 4,123 Dei magici 6,577 Dii ad primam ſtatim vocem magorum quidlibet concedunt, ne plures audiant 6,528 cur & an magos metuant quæſitum 6,492 Dei Lethæi, Infernales, à Lethe flumine 6,685 Dei Romani, Heroës 6,807 Dei nulli humana curant 7,445,454 Dii tranſire dicti auerſi, aut hoſti fauentes 7,647 Dii naſci nec oriri poſſunt 8,458 Dii hoſpitales 9,131 cinerum 9,990 Dii penates Troianorum 9,993 Dei ſecundi 9,1098 Dei Ægyptii feræ nonnullæ & aues 10,159 Dei noſci volentes 10,180
Deorum ſortis ignarum mortale genus 3,319
Deorum inuidia 4,243.9,66 crimen 5,59.8,8,55,8 ·o. 9,144 obſequium,fauor 5,294 vſus 5,698 mors dilata Deûm, immortalitas 6,698 doli 7,86 monſtra, prodigia 7,172 aurum,dona iis oblata & ornamenta aurea 8,121 multum eſt in gente Deorum 8,308 Deorum reſpectus 8,451 pudor 8,597,605 culmina, &, ſedes .i.templa 9,819.10,15
Deis ignoſcere 2,93.9,1103 donare quod ſupereſt vitæ, ſibi ipſi inferre mortem 3,243 ſe deeſſe Deis, at non ſibi numina 5,499 Deis vim facere, de magis 6,441 Deis iraſci 8,665 Deis quid obiicere, exprobrare 9,188 Diis omnes hæremus 9,573
Deos ſpargere, ſimulacra Deorum 3,100 Deos non noſſe quos timemus, auget terrorem 3,416 Deos quis enim læſos impunè putaret? 3,448 De[os] agnoſcere 4,255 De[os] laſſare 5,695 exornare armis, trophæum iis erigere 6,256 cogere, de magis 6,446 in Deos conuicia 7,725.9,187 in Deos tanquam humana nõ curantes, inuehitur per digreſſionem Lucanus 7,445 & ſeqq. eſſe locis Superos teſtatur ſilua,&c. 9,522
Deæ vltrices 10,337
dextra inuita 1,378 violata 2,126 dextræ omnia ſperantes 5,355
Diana Scythica, cui homines immolabantur 1,446 Dianæ Scythicæ regna, lucus vel nemus prope Ariciam, quia ſacerdos eius Rex Nemorenſis vocabatur 3,86 ab Oreſte ex Taurica Aricia tranſlata; vnde Mycenæa, quia Oreſtes Mycenæus 5,74
Dictatura, culmen humanum 7,594
Dicte, Cretæ mons: vnde Dictæa ſaxa, &, littora; item Dictæi coloni, Dictæa manus; Cretenſia, Cretenſes 2,610.

610. 4,322. 6,214. 9,38
diducere cornua aciei, extendere 7,506
diductum robur 3,584
dies medius 1,16 diem extremum præcipitare 2,106 dies perdere 3, 394 diem admittere, 3,444 diem vnum donauere patriæ 4,28 dies in medium ſurgens 4,155 dies nube ſuſus 5,456 dies feſtinata fatis 5,560 dies iſta ierit non paruo ſanguine 6,158 dies ſumma, &,ſuprema,mors 9,208.10, 41
dies arte magicâ prolongari 6,462
diei obſcuræ periphraſis 7,1
dies quo clades inſignis illata Romanis,in Faſtis inter atros notatus,& à clade cognominatus 7,409,410
dies longior, diuturnitas temporis 7,845
diem totû mutare, aliud cæli clima ſubire 8, 217
dies ſtat librata cardine ſummo, ſol meridianus perpendicularis eſt 9,529
dies, pro Sole aut luce, paſſim. hinc dies cæli 9,905 dies nimius, Sol vehementior 9, 432 diem agere,item, explicare, de Sole aut naturâ 7,201,202 item, diem medium ducere 6,571
dies quo prælium commiſſum, aliquo modo pro ipſo prælio,ferè vt Francis *iournee*. 7,92, 427
differre ſemper nocuit paratis 1,281
differre,diripere 9,142 pro producere 9,568
difficilis tueri,qui non facilè tuetur aut conſeruat 1,511
difficilia virtuti dulcia 9,403
diffuſo vertice 3,376
diffuſum vinum, conditum 4,379
dignus donandâ vitâ 4, 347
digerere .i. diſſoluere, conſumere 6,88
dilatâ manu 8,708
diluuii Deucalionæi deſcriptio 5,622
dimadere 6,479
dimittere laudibus in longum æuum 1,448
dimitti marito, repudiari 5,765
Diomedes Thrax equos ſuos corporibus hoſpitum alebat 2,163
Dipſas Ciliciæ fluuius ex Tauro monte ortus 8, 255
dipſas, ſerpens, cuius morſus mortalem ſitim incutit 9,610, 718, 738 & ſeqq. 851
Dirce fons in Bœotiâ 3, 175
Dircæa cohors,armati ex dentibus ſerpẽtis prognati, qui inter ſe cerrantes pariter occubuerunt 4,550
dirigere 6,475 dirigere Libyam,in Libyam 8, 170
dirimere Arabiâ Ægyptum 10,312 caſtris, à caſtris 4,33
Dis, Pluto, Deus Inferorum 1,455,577.6, 433,797 Ditis arcana 6,514
diſcedere .i. ſeparari,findi 6,347,382 hinc, diſcedere inter manus carpentum 2,121 diſcedunt æquora 3,632 diſceſſis medium pectus ad ictus 3,655 diſceſſit palus in multos amnes 6,360 diſcedere in fauorem generi ſocerique, in partes diſtrahi 10,418
diſcolor, colore ab alio differens 8,293,722
diſcordia turbat minimas rerum 2,272
diſcordia agitat manes 6,780
diſcrimen. in diſcrimen mittere 2,599 magnum ſecula noſtra venturi diſcrimen habent 4,192 diſcrimen mundi gladio permittere 7,108 diſcrimine nullo habere 4,218
diſcriminare veſtes picto auro 2,357
diſcurſus aquarum 10, 249
diſcuſſa virtus 5,170
diſcutere ſalo 2,685
diſpendia ſiluæ 8,2
diſſuaſor iuſti gladius 4, 248
diſſolui alis Cæſareis 1, 440
diſſonus 7,272
diſterminare 1,216
diſtinere 4,675
diſtribuere tumulos triũphis 6,818
diſtrictus epulis 10,422
diſtringere ramos 4,317
diuerſa feror 1,683
diuerſi, oppoſitum, alii 3,327. 6,782,783
diuerſum pelago,contrarium 3,681
diuidere. diuidit horas buccina 2,689 diuiſere

ſcre Deus 2,35 diuiſum ſanguine mare 2, 22
diuitias numerare 6, 407
diuitiis violatum 9,520
diuitias oſtentare armato,amentiæ eſt 10, 146 tueri difficile 7, 749
diuortia gemini Ponti 2,404,580
docilis viciſſe 1,326
doctus quietem ferre 9, 294 ſeruire 5,382
Dodona ſilua Ioui ſacra in Epiro, in quâ oracula reddebantur 6, 427
Dodones ſilua, quercus 3,441
dolendi nobilitas 8, 329
dolet heu ſemperque dolebit 6,303
doli Deorum 7,86 doli à Ganymede 10,520 dolis infectum 4,736
Dolopes Theſſaliæ populi 6,384
dolor. dolori vox credita, pro, voci creditus dolor 1,258 dolor ſine voce 2,21 dolor necdum, ſed iam metus 2,27 dolor ſummis malis ſeruatus 2, 41 doloris vox 5, 494 dolorem capere 5,759 dolorem mente ſuppreſſum tegere 6, 228 dolor verendus,ſaluâ maieſtate 7, 680 dolorem effundere in lacrymas aut gemitus 9,146
dominus. dominos detrahimus Vrbi ſeruire paratæ 1,351 ad dominum ire 4,217 dominis mentiri 5, 386 dominum quantâ virtute paraſti! 6, 262 dominus rerum 6,595 dominus non dux 9,241
Domitius Ænobarbus ſucceſſor Cæſari in Galliâ deſignatus 7, 607 pugnax 2,479. 7,219,600 Corfinii à Cæſare obſeſſus 2, 478 & ſeqq. à ſuis militibus Cæſari deditus 2,507 Cæſaris ad eum verba 2,512 à Cæſare veniâ donatâ dimittitur 2,516.7, 604 à Pompeio præfectus dextro cornu in acie Pharſalicâ 7,220 occiſus 7,600 ſæpius à Cæſare victus 7,601 Cæſaris ad illum,& illius morientis ad Cæſarem verba 7,606
domus polluta 2,252
domûs ruta 10,459
donare .i. condonare, ignoſcere; remittere 2, 477. 7,450,784. 9, 144,1017,1088
donare. donauere diem vnum patriæ 4,28 donare ſpatium iaculis 4,764 donare taribus flexus Maleæ 6,58 donare veniam 10,70
donaria 9,516
Dorion, Theſſaliæ ciuitas, in quâ Muſæ Thamyram cantorem viſu & cantu priuarunt 6, 353
dorſum montis 2,428
dracones, ſerpentes alati, quorum formam dii ſæpe crediti aſſumſiſſe; alibi inuoxii; in Africâ pernicioſi, & id viribus potiùs quàm veneno; adeò vt tauros & elephantes circumuoluti nexu nodi præſtringant 9,728 arboribus circumuoluti 3,421 eorum oculi Magis vſui 6,675
Druidæ,magi & ſacerdotes Gallorum: eorum ſacra, mores, & dogmata 1,450 & ſeqq.
Druſi, popularia nomina; quia Liuius Druſus tr.pl. leges Gracchanas aſſerere conatus fuit 6, 795
Dryopes,Epiri populi 3, 179
dubius. dubium. dubii montes 3,7 dubiique fugæ pugnæque tenentur 4,156 dubiæ acies 4,389 dubia lux 4, 473 dubius miles ducibus ſuis 4,698 dubius Mars 4,770 dubiæ mentes 5,256 in dubio ſtare 7,247 dubius fati 7,611 in dubiis,rebus dubiis 8, 241 dubium manet 9,19 in dubio terræ pelagique relictum 9, 304
dubitanda Luna 4,60
ducere.ducere .i. producere, protrahere 1, 679 ducunt naues varios tractus 3,551 ducere tempora 5,6 ſenectam manibus .i. manuum labore vitam ſenilem ſuſtentare 5,535 ducere opus 6, 39 ducere artem in nouos ritus 6,509 ducere medium diem, de Sole 6,571 ducere colorem 6,828 ducere in mœnia, populum vagum vrbibus aſſuefacere 7,429 ducere in arma 9,227 ducere triumphum 9, 598.10,154 ducere

aëra pennis, volare 9,729 ducere .i. attrahere, imbibere 10,124, 252
dumeta confraga 6,126
durare viuere 4,519
durare viſcera cœno 6,94 durata mens malis 5,798
durus vultus 2,373
dux. dux Bruto Cato ſolus erit 2,247 dux ſenior 2,561 dux iuſſus 7,79 ducem dediſcere 1,131
ducum in funeribus totus exercitus circũibat bis térve rogum armis demiſſis vel tractis 8,735 non ducis ſed militis enſes ſtricti ſunt 5,254 ducis manus, milites 5,311
Dyrrachium, Epiri ciuitas, antè Epidamnus dicta 6,14 eius ſitus 6,19 & ſeqq.

E

E' mœnibus pendêre 7,369
eat ſic 2,304
ebulus, ſambuco ſimilis ſubfrutex, cuius fumo ſerpentes fugantur 9,916
ebur, dens elephantinus 10,119
echeneïs, piſcieulus qui naui adhærens, eius curſum remoratur, vnde dictus remora 6,675
Echinades inſulæ ante Ætoliam 6,364
eclipſis Lunæ 1,539 vnde 6,503
eclipſes Lunæ in Africa maximæ 9,693
edere. gemitus edêre dolorem .i. ſuppreſſere, concoxere 7,43 edax ætas 7,397
edoctus motus fulminis 1,587
Edonis, Baccha, à parte Thraciæ 1,675
efferre arbores, de terrâ 9,525
effetæ ceræ, exhauſti faui 9,285
effingere varias figuras 5,713
effundere. in planum muros 1,383 acies in hoſtem 6,292 totas vires 7,344 effundi in caput 7,529 effundere dolorem in lacrymas aut gemitus 9,146 effuſa terra, parens 4,19 effuſæ in amplexus manus 4,176 effuſo paſſu decurrere 4,271 effuſa acies 4,743 effuſus campus 6,270 effuſa arua 8,370 effuſa ſoluta. comas in vultus 9,172
egerere querelas 2,63 animam 3,718 cauernas 6,294
egeſtas aliquando cauſa ſcelerum 1,173 quoſdam ad bellum adigit 2,253
elementorum concordes moræ 5,635
elephantum ferax Africa 6,208
Eleus ſonipes, equus in certamine Olympico, quod in Elide Peloponneſi 1,294
elicere Epitum, in Epirum 5,9
eliſus aër lituis 7,476
eluctatus Tyberis in mare 2,219
Elyſii, &, Elyſiæ ſedes, campi, vel locus in aëre, habitaculum piarum animarum 3,12. 6,600, 699, 782
Emathia propriè Macedoniæ regio; ſed Lucano ſumitur pro Theſſaliâ; qui & Theſſaliam ſæpe cum Macedoniâ confundit, & contrà. hinc illi etiam Emathia, pro prælio ipſo, quod in campis Pharſalicis Theſſaliæ accidit; item Emathia clades, procella, ruina, Emathiæ clades, Emathium ferrum, Emathia arma 7,683. 8,34, 203, 211, 380. 9,33, 245, 950, 1017 pro Theſſaliâ autem Emathia, Emathis tellus, &, terra; Emathiæ terræ, &c, oræ, Emathium litus 6,315, 332, 580, 820. 7,794, 798, 860. 8,188 pro acie Pharſalicâ Emathia acies 1,687. 8,531 pro campis Pharſalicis Emathis Pharſalcs, Emathii campi, &, agri, Emathiæ campi, Emathia arua 1,1.6, 350, 620. 7,186, 191, 846. 8,43, 266. 9,15, 1045 item Emathiæ dies, pro die prælii Pharſalici 7,427 porrò etiam longiùs Emathia tecta, pro Alexandria, quia à Macedonibus condita 10,58 item Emathia arua, pro campis Philippicis 4,256
emere aliquem magno pignore, obligare ſibi beneficio 9,1021
emtum velle 7,282
emere toto cenſu parum panis,

panis, cogente fame, non eſt prodigum eſſe 4,95
emereri, mereri 5,688 hinc emeritum donum 1,357
emeritum .i. ad finem vergens aut perductû, confectum, conſummatum, laſſum, aut quod curſum ſuû perfecit: vt, emeriti milites 1,344 emeritæ naues 3,520 emerita mors 3,622 emeritum ius 5,7 emerito Marte, bello debellato 7,258
emetiri iter 9,735 emenſus ſcopulos Cypri 8,461
eminus comminus 4, 774
emollit gentes clementia cæli 8,366
Enceladus gigas qui fingitur ſub Ætnâ ſepultus eructare flammas 6,294
Encheliæ, Illyrici populus, apud quos Cadmus in ſerpentem verſus 3,189
Enipeus fluuius Theſſaliæ non longè à Pharſalo 6,373.7,116, 224
Enna opidum Siciliæ, vnde Proſerpina Ennæa 6,740
enſis. latè vagatur 2,101 enſem exigere 8,656 enſe caput rotare 8, 673
enſe potiſſima prælii naualis peraguntur 3, 570
enſes nô ducis ſed militum ſtricti, id eſt, ſunt militû enſes qui ſtringuntur, non ducis 5, 254
enſis ſeu gladius, vera arma viri fortis 8,385
eò, relatiuum ad, quô, omiſſum 7,420 eò cladis 7,406
Eos, Oriens 9,544 Eous cardo, aut, æther; &, Eoum cælum, plaga Orientalis 2,720.4, 66.5,71 hinc, Eoum, de terris, aut partibus Orientalibus, aut quacunque re ad Orientales regiones pertinente: vt, Eoa tellus, &, terra 6,52.7,423, 442.8,231 Eoa litora Libyæ 3,295 Eoi receſſus 3,229 Eous orbis, &, tractus 8, 289,365 Eoæ gentes 4,352 Eoa ſceptra 8, 208 Eoi reges & populi 7,56 Eoa fides 8,213,511 Eous furor, Eoæ ſagittæ, &, pharetræ, Eoi, pro Parthis 2,55.3,93,186. 10,47 Eoæ fortis vulnus, damnû à Parthis illatum 8,417 Eoa ara 6,680 Eoæ gazæ 7,742 gemmæ 9, 516 merces 8,854 Eoi odores, aromata Arabica & Indica 8, 731
Eous, primâ correptâ 7, 56,423
ephebus 3,518.6,563
Epheſus, Ioniæ vrbs celeberrima 8,244
Ephyre, Corinthus, Iſthmus Corinthi 6,57
Ephyrea mœnia, Apollonia opidû Epiri, quòd ſit colonia Corinthiorum: ſed, confunditur à Lucano pro Dyrrhachio 6,17
Epidamnus, Epiri vrbs eadem quæ & Dyrrhachium 2,624.10, 545
Epirus, Græciæ regio Illyrico vicina ad mare Ionium 2,646.5,9, 496
epulæ. epulas dare, paſcere 9,802 epulas habere leones 4,602 epulæ poſitæ non mandarite fame 10,158
Equites Romani, ordo ſecundus 7,582
equites oppoſiti flumini, quo facilior fiat tranſitus peditibus 1,221
equi primi in Theſſaliâ orti percuſsâ à Neptuno petrâ 6,396 in Theſſaliâ etiam domiti primùm à Lapithis 6,399
equi inutile auxilium clauſis aut obſeſſis 4, 269
equi incurſus 4,763 equi moras rumpere 4,762
equi generoſi motus à contrario indicati 4, 750 & ſeqq. laſſi ſigna 4,754 & ſeqq.
Erebus, fluuius Infernalis, plerunque pro ipſo Inferno 1,455.2, 306. 6,513,635, 732,738
ergaſtula ſoluta 2,95
Erichtho magarû Theſſalicarum maxima, nouæ ſectæ magicæ inuentrix 6,508 & ſeqq. arte ſuâ ſatagit impedire ne bellum à Theſſaliâ diuertatur 6,579 & ſeqq. eam, Ser. Pompeius conſulit de euentu belli ciuilis 6,589 & ſeqq. cui illa promittit reſponſum ore defuncti 6, 605 & ſeqq. quare

inter cadauera eligit recentius ad necyomantiam 6,629 in antrú deſcendit, quod deſcribitur 6,640 & ſeqq. eius cadauer vaticinari coacturæ & cogentis habitus, ritus & verba,&c. 6,654 & ſeqq.
Eridanus, Padus,celebris Italiæ fluuius 2,409
erigere. erigit Italiam Appenninus 2,397 erigi ſaxo,cote acui 7, 140 erigere mentem 8,75 erigere in faſces 8,270
Erinnys,Furia 1,572, 687.6,747.8,90
Erinnys ciuilis, furor belli ciuilis 4,187
Erinnys feralis Latio, incitamentum in furores & cædes 10,59
Eroæ turres, Seſtus, ab Ero puella ad quam ex Abydo adnatabat Leander 9,955
errantes domus Scytharum aut Numidarum 1,253
errore implicitæ viæ 8,5
erroribus noſtris addunt crimen Dii, cùm quæ alioqui fieri volunt, ita ordinant vt videantur culpâ hominum fieri 7,59
erumpere remige in aduerſos ventos 9,149
Eryx,mons Siciliæ 2, 666
Eſculea arx,Aſculum,Piceni oppidum 2,469
eſſe.eſſe ſuperſtes 5,589 eſſe ſub ictu fortunæ 5,730 eſt iratorum Deorum 7,354 eſſe propiorem ab igne 8, 229 eſſe bonus ſocer 9,1038
&, item, que, continuatio negatiuæ, pro, & non,nec 2,40,235, 355, 356,357,358, 373. 4,751. 5,542. 6,307,310. 7,594. 8,628. 9,577,1036 10,115
Eteſiæ, venti Occidentales, ſtatis temporibus flantes, præcipuè contra Ægyptum 10,239
Etruſci Aruſpicinæ periti 1,584
eualere,poſſe 1,505.4, 84
euaneſcere, de aromatibus quorum vigor perit 10,166
Eubœa inſula Euripo à Bœotia ſeparata 2, 710 Euboicum latus, Cœla Eubœa 5,196
Euboicus receſſus, Cumanus; quia Cumæ ab Eubœis conditæ 5, 183
Eudoxus Gnidius Ephemerides ſcripſit (faſtus appellat Lucanus) & annum ad Ægyptiorum rationem reformauit 10,187
euentum dare fraudibus 4,730
Euenus fluuius Theſſaliæ, in cuius traiectu Neſſus ab Hercule occiſus eſt 6,366
Eugahei colles prope Patauium 7,192
Eumenis, &,Eumenides, Furiæ 1,576.2,15.6, 664,695. 7,169. 9, 642
Eumenidum vultus videre,furere 7,778
Euphrates, Perſidis fluuius, ſeu Babyloniæ, Tigri permixtus; limes Parthos à Romano imperio diſterminans. hinc, ripa Euphratis vetita tranſiri Parthis; quia ſe eum non tranſituros promiſerant; is autẽ inſtar Nili agros inundatione annuâ fecundat: vſurpat verò Lucanus interdum pro Parthis ipſis 2,633.3, 256, 260. 8, 214, 236, 290,438. 10, 33
Euphrate, vltimâ productâ 6,358
Euripus, fretum inter Eubœam & Bœotiam 2,710. 5,235
Europa tertia pars Orbis, Tanai & freto Helleſponti diuiſa ab Aſiâ 2, 674. 3, 275. 6, 817. 9, 413, 872, 918
Eurus, ventus Orientalis, & interdum pro plagâ Orientali 1,219.2, 457, 675. 3,232, 549. 4, 61. 5,569, 608. 6,265. 9,113, 118,420 in Euro quicquid regnorum, regna Orientalia 8, 812
Euxinus Pontus 9,960
exactum,peractum 7, 490 exactus orbis Lunæ 2,577
exámina apum 9,285
examinare librâ 8,467
exanimis vultus 6,658
exarmatus,armis deſtitutus, vt qui omnes ſagittas eiaculatus eſt 8, 337
exarſit mucro cotibus 7, 140
excantare 6,686.9,931
excantata mens 6,458
exceptus ſceleri locus 3, 333
exceſſit medicina modum 2,142
excipe-

excipere maritum 2,339
excipere, illicò ſubſequi 10,108
excire ſtratis 1,239
exciri in pugnam ad tumultus, ob aut per tumultus 6,11
excitare in amores 2, 325
excrementa manus, vnguium reſegmina 6, 543
excreſcens leni tumulo ſolum,collis 4,11
excubare alicui, pro aliquo curam gerere 9, 910
excutere turbine 2,244 excutere remos 3,539 excutere ordine 5, 710 excutere venturos mores, exquirere 9,559
exemplum.exempla longè petere 1,94 exempla magno timori 2, 67 exemplum mei 2, 514 exemplum magnum & memorabile 4,496 exemplò carens, nulli æuo cognitus 9,169 exemplum accipere, imitari 9, 180
exemplar honeſti 9,553
exercere fortunam ſuam per pericula 5,302 exercere manus 3, 692
exercitus aduerſo Sole reſplendet, ob arma lucentia 7,214
exertus Cethegus 2, 544
exhaurire.exhauſta partu 2,340 exhauriens Italiam aquis Padus 2,410 exhauſtus ſuper multo ſudore 4, 303 exhaurire virum 4,622
exigere.ferrum per viſcera 2,149 exigere,ad finem agere 8,776 exigere enſem aut gladium 8,656.10,30 exigere.i.perficere,immittere 8,703 exigere ſomnos 10,354
exiguæ,paucæ 3,182
exilis glebis 3,204
exilium pati 1,279
eximius ſeruare 3,697
exire.per ferrum exit 1, 212 exibit multos in annos furor 1,668 exitur in prælia maiore damno 2,225 exire in iram 3,112 exire ſuper ardua 6,139 exire è mediis fatis 6, 313 exiens vox per cæli receſſus 6,445 exire in rectum, contra, ex oppoſito 7, 337 exire,de vulnere 7,620 exiens in Auſtrum, de parte regionis Meridionali 8, 461
exitus hic ſtabit armis 2, 224
exonerare queſtus 9, 881
exordia rebus nouis 8, 265
expellere animam 7, 622
expenſa Superorum & Cæſaris irâ 3,434
expers diſcriminis 5, 194 maris 5,412
explere vnam mortem 6,213
explicare.de campis,pro, extendere in planitiem 3,377.4,19.6, 477.7,417 pro,ſternere vel proſternere,vt hominem, explicare virum per membra 4, 629 ſerpentem 5,81 explicare orbes,de ſerpentibus 6,488 explicare diem,emittere, de Naturâ aut Sole 7, 203 explicare ſuos luxus, in oſtentationem 10,109
explorare. taurus explorat cornua in truncis 2,603 exploratus miles 4,697 explorare vires hoſtis 4,731 explorare in hac ceruice fidem tyranni 8,582
exponere damnatum caput in cunctas pœnas 2,307
exprimere verum 6,599
exſectus virum, virilia 10,134
exſoluere metus ſuos 5, 259
extendere ſerpentē, proſternere 7,148
extrahit inſomnes fabula noctes 4,200
extremum pœnarum 2, 519 extrema votorum 8,143
extrema mundi, Mauritania 4,669 extremæ terrarum oræ, Hiſpania 4,1 extremus viſus Vrbis 1,508 extremum diem præcipitare 2,105
exul ingens 2,730
exuſta mundi 9,582
exuuiæ ſerpentum 9, 718

F.

FABRICIVS incorruptibilis 3,160
Fabricii & Curii nomina pauperis æui 10,152
fabula bellorum, confabulatiunculæ militares de rebus à ſe geſtis,&c. 4,200
fabula,narratio hiſtorica vulgaris 8,606

facere. vſum ſcelerum 2,97 vim 6,652 cruentè 8,315 partes 9,97,228
faces, vide, fax.
facies. in faciem cæli redire 2,723 facies diri leti 3,653 pugnæ 4,164 in faciem ducum ponere ſcelera 4,253 facies turbæ 5,20 facies non ſtans 5,214 facies informis, oculo excuſſo 6,225 facies Erebi, Infernalis 6,738 morientis 6,759 populi fauentis 7,13 loci 7,788 facies nocens 10,6 facies inceſta perorat 10,105
facilis. facile. facilis dare 1,510 capi 2,656 præbere 3,683 cedere 6,20. 10,310 facilis erat terror vertere mẽtes 2,460 faciles linguæ ad murmura 1,561. facilis ad iuga 2,314 faciles morti animi 4,506 ex facili 4,46 facilis terra, arenoſa 9,469
facinus quos inquinat æquat 5,290
facultas opum 4,817
Falernum, pro quouis vino. propriè autem quod in Falerno Campaniæ agro prouenit optimum 10,163
fallere. falli. aliquem fallere, facere quod non animaduertat 6,64,68 hinc, fallere, de aquâ admodũ leniter profluente 5,464 dicere non fallar 7,289
fama. petitor famæ 1,131 fama animos populi inuadit 1,470 belli nuncia 1,471 famâ Cæſaris victum agmen 2,600 fama magno ore locuta 4,574 famam ſuam obſcurare, ſecretò progrediendo 4,718 fama ſua viros claros tuetur 4,812 fama vetus 5,52 fama feriat terras remotas 5,775 famæ nomen 6,257,604 famâ ſuâ venire in ſecula 7,208 famæ pondus, magna gloria 8,22 famâ & nomine ſe tueri 8,276 famâ mittere in ſecula 8,608 famæ conſulere 8,624 famâ aliquem accipere 8,782 famâ nominis 9,91 fama longi æui 9,548 fama mortis 9,754 famâ duce 9,953 famæ mirator 9,961 fama mundi 9,1030 famæ cura 9,1080 fama veſtri 10,185 in famam & ſecula mittere 10,533
famæ vires dat quiſque pauendo 1,485
fama magna paratur veris bonis 9,594
famoſa vetuſtas 4,654
famoſa regna 7,277
fames. ſeruite iuſſa 1,319 ferro fugienda 2,253 ambitioſa 4,376 inſana 7,413 famem vincere 2,384 fame non mandante epulæ poſitæ 10,158
fames vrbes aſſerit 3,57
fames prima ſemper magnorum malorum comes 4,93
fames expugnat tuta 4,410
famulæ dextræ 4,207
famula turba 10,127
famulari 6,368
fas. ſi fas 10,63 fas eſt, pro licet, paſſim.
faſque nefaſque 5,313
fas ibi vbi maxima merces 10,408
faſces prælati Conſulibus & magiſtratibus Rom. 2,19. 10,11 hinc faſces Latii, & ſimpliciter faſces, pro, Conſulatus; item faſces ferre, & repetiti 2,130. 3,82. 5,663. 7,428 faſces precio emti 1,178
faſti, magiſtratuum geſtorum nomina 8,818
faſti Rom. diſtincti per Conſules 2,645 hinc faſtis redditus, iterum Conſul 8,270
faſtiditus 7,845
faſtigia campi 4,296
faſtus Eudoxi, in quartâ declinatione, pro, faſti; niſi hîc iactantiam & vanas promiſſiones Eudoxi notare voluerit 10,187
fateri vires, debiles 8,527
fatigare curſus ſuos, de fluminibus 6,45
fatum, ordo ſerieſq. cauſarum ab æterno præ-deſtinata, à Lucano, vt Stoicæ ſectæ, creberrimè vſurpata vox, modò propriâ ſignificatione; modò pro quolibet euentu, nunc felici, nunc aduerſo: ſæpiſſime pro morte, aut interitu. fatum vatium 3, varia genera mortis 3,634 fatum peius 1,524 fatum cupiens Romam perdere 2,87 fatum ſi conſulat Vrbi 3,334 fatum belli in pedites incubuit

incubuit 4,769 fatum belli 5,696 fatum vindex 10,21 fatum totum Alexandri 10,45 fatum iniquum, felicitas iniuſta & immerita 10,452
fati momenta 4,3 pereuntia tempora 5,490 alta 6,7 curſus 6,423 ſuprema 7,460 pondus 7,686 fati ſtantis .i. qui proſperis fatis vtitur 8,158 fati iniuria 8,763.9,143 fati ingentis eſſe ad ſcelus 10,384
tu fatum ne quære tuum cognoſcere 6,812
fatum accerſere ferro. item, manu 4,484.7,252 fatum rebus humanis condere 7,131 cum fato conuerſa fides 2,705 fato teſte 7,259.
fata ferunt .i. abripiunt aut faciunt 1,393 fata viuacia ſenectæ 4,65 naſcentia infantis 2,107 homini aduerſa, proſpera, parant 2,133 ſinunt 2,701 fata hæſerunt diu quà viſcera feruent, luctata cum membris morientis 3,645 fata inclinant 3,752 fata, euentus 4,49 fata annos debentia 6,530 trahentia Orbem 7,46 venientia 7,212 tranſmiſſa 7,213 vltima 7,380 ſecunda 8,32 Pharſalica 8,516 fata proſpera fluxere 8,625 fata ſegnia, mors ignaua 9,849
fatorum curſum impelſere 5,41 fatorum ius 6,824 leges 8,568
fatis manum inicere 3,242 committere 3,517 fatis propinqui leti traditus 4,738 fatis meis me relinquite 5,325 fatis vim facere 6,652 fatis hæret, prædeſtinatum eſt 7,35 fatis Cæſaris & Pompeii omne cælum vacat 7,206 fatis omnia permittere 7,333 fatis præcipitare 7,353 dare curſum 7,544 fatis probatum, ſtatutum 7,676
fata morari, &, fata ſua morari 2,581.7,295 fata ferre .i. pati, habere 2,726.3,308 fata tenere 3,392 Cæſar per tot ſua fata ſequendus 4,392 fata ſua peragere 4,361. 6,820 fata demittere in præceps 5,391 fata ſua Deo præbere 5,536 fata læta ferre, læta nunciare 5,781 fata mouere 6,605 fata ſua ac publica præcipitare 7,51 in fata redire, iterum fortunam tentare 7,719 ferre animum ingentem in fata 7,679 fata ſua agitare 8,138 fata quærere 8,215 ô ſummi fata pudoris! 8,678 in fata inquirere 9,559 fata trahere 9,923
fatis Cæſaris omnia cuntia 4,143 è fatis mediis exire 6,313
fata .i. oracula, fatorum prædictiones 9,545
fatum celat fauorem dii, incertus rei euentus eſt 8,359
fatorum an lex immota 2,11
fata quò trahunt, virtus ſecura ſequetur 2,287
fatum futurum an prædicatur in oraculis à Diis, an Diis iubentibus quod prædictum eſt fiat fatum 5,93
fata vniuerſalia mundi aut totius reipublicæ mutari nullâ arte poſſunt 6,611
fatale caput 7,359 fatalis hora 9,87
fauces ſolutæ 3,738 fauces abraſæ 6,115
fauces montium 4,161
fauor. momenta fauoris 3,55 fauore vario anceps 2,447 fauor dubius 3,265 ſollicitus 4,399
fax. faces. belli faces, M. Antonius, Q. Caſſius tr.pl. & Curio 1,262 faces tecta corripientes 1,494 faces cælo volantes, aut in aëre 1,527.7,155 faces legitimæ, nuptiarum 2,356 faces arſuras in tecta parare 2,542 fax ſumma rogi 5,764
fecundum nulli bono 9,696
Felix, epitheton Syllæ 2,221
felix. felices errore ſuo 1,459 non felix Parthia Craſſis 10,51
felices coluntur, miſeri fugiuntur 8,487
felicitas virorum magnorum ſæpe longiore vitâ deſtruitur 8,27
femineum vulgus 7,39
feminæ ſumma laus, fidelitas in maritum, præſertim aduerſâ fortunâ 8,75
feminæ in Ægypto non ſemel

ſemel regnum obtinuere 10,531
femorum muſculus 9,771
fera nobilis, leo 10,445
feræ nonnullæ pro Diis ab Ægyptiis cultæ 10,158
ferarum latebræ 2,153 luſtra 3,408 magiſter 4,242
feralis. ferale. ſacra feralia 1,616. 3,404. 6,432 arma 2,260, 374 bella 6,397 ferale arcanum 6,440 caput 6,511 feralis torus 6,536 feralis vmbra 6,623 ferales laquei 6,638 feralia nomina 7,408 arua 7,788 feralis pompa 8,733 ferales Auſtri, peſtilentia 8,847 feralis amictus 9,109
Feriæ Latinæ, vide Latinæ.
ferire moriente manu 4,560
feriri die aut Sole 6,744
ferox in bella 4,225
ferre, &, ferri. fert animus 1,67 nec ſe Roma ferens 1,72 ferre manum 1,147 fata ferunt 1,393 ferri Syrtim, &, Libyen 1,685 ferre ſolatium, habere 2,91. 8,314 piacula 2,304 dubiam fidem fortuna ferebat 2,461 ferre .i. abripere, auferre 2,487. 7,391 ferre fata 2,726. 3,308 ferre, repellere 3,552 ferre patrem 4,361 ſpectacula læta 4,784 ferre poſſe 4,796 ferre pœnas, ſumere 4,806. 9,104 ferre mentem tranſverſo torrente 4,818 ferre moras, pati 5,477 ferre faſces, magiſtratum gerere 5,663 ferre mala mente firmâ 5,798 ferre cuncta in caſum 6,7 feſſumq. caput ſe ferre recuſat 6,97 vulnera ferre .i. recipere, pati 6,133. 7,638 ferentes nauem ſinus 6,471 ferre tura, ſacrificare 7,42 ferre in præceps 7,414 ferre regna, regnari 7,444 ferre tela 7,563 ferre animum ingentem in fata 7,679 ferre voces 8,330 ferre quietem, quieſcere 9,294 ferre reginam, ſub feminæ imperio regnari 10,92 ferre arma, inferre 10,439
fertilis in mortes 9,620
ferrum. ferrum conflatum, catenæ aut compedes 2,95 ferrum à pectore reuocatum 2,102 ferro inuadere 2,315 ferrum pectore percuſſum 4,561 ferri ius 5,312 ferri primo motu, primo impetu pugnæ 7,278 ferri opus extremum, vltimus labor 7,345 ferrum volans .i. iacula, miſſilia 7,489 ferro vrgeri 7,582 ferrum inuadere, vel, ponere 9,198 dare ferrum, ius gladii aut poteſtatem armorũ 10,352
feruere. feruent iam caſtra tumultu 4,250
ferus in arma 4,147
Feſcennini luſus 2,369
feſta menſa 2,123 feſta omina 3,101 feſta conuicia, verſus Feſcennini 2,369
feſtinans patris animalem præcedere nati 3,751 feſtinata dies fatis 5,660
ferus ſiniſter 6,670
feta auis 6,676
fibræ litantes 6,524
ficta libertas 9,206
fidelem viro aduersâ fortunâ preſſo manſiſſe, ſæpe obeſt 8,485
fidens ferro, armatum ferro 8,303 fidens armorum 9,373
fides. fides concuſſa 1,182 fides audendi, fiducia 1,467 fides fati 1,524 fides ſuperûm conſtatura 2,17 fides ſola virtutis, Cato 2,243 fides (obæratorum) permiſcenda ruinæ mundi 2,254 fides cum terrore pugnans 2,454 fidem dubiam fortuna fert 2,461 fides .i. fiducia, comprobatio 2,628. 5,152. 7,726 fides conuerſa cum fato 2,705 fides renouata 4,204 fides diuina, oraculum 5,83 fides vmbrarum 6,433 fidem habere, fidere 7,139 præſtare 8,141 fides Ægyptia 8,624 vult ſceleri intereſſe fidem 8,688 fidem quærere ſceleris, indicia certæ veritatis 9,140 fides vera libertatis, veritas libertatis, ipſa vera libertas 9,264 fides, perſuaſio, 10,219
fides ardua (in rebus arduis) exigit annos robuſtos 8,282
fides nulla eligit miſeros amicos 8,535

fides

fides nulla pietaſque viris qui caſtra ſequuntur 10,407
fiducia. fiducia noſtri curſus 3,358 mortis 4,538 fati 7,75 veneni 8,388 rerum 8, 504
fiducia præferenda duci militari in exhortatione militum 7,249
figere terram, infigi terræ 3,457
Figulus (P. Nigidius) Mathematicarum ſcientiarũ, Aſtrologiæ præcipuè, peritiſſimus 1, 639
figuræ non vulgatæ 3, 415
figuras varias effingere 5,713
fili torti veſtigo ad conciliandos animos 6, 460
Fimbria quidam percuſſor Craſſorum 2,124
fingere Superos 5,159
finis. finem tenere 2, 381 finis adeſt rerum 3,328 finem non cenſura poteſtas 5,45
finitor circulus orbe, horizon 9,496
fixa tentoria Lemano 1, 396
flagellant monſtra Infera, infeſtant 7,783
flagellis agere 6,730
flagrant in omnia 3, 390
Flamen 1,604
flammea, velamenta nouæ nuptæ 2,361
flammæ. flammiſque pepercit 2,129 flammarum tractus eortuſci 2,271 flammæ, pro luce & ſplendore Solis, Lunæ, & aſtrorum 2,721. 9,940
flammæ, rubor aut calor 4,61 flammæ cæli, fulgur 5,405 flammæ, amor 6,453
flammæ funereæ, &, flammæ iuſtæ, rogus funebris 6,525.9, 235 flammæ æthereæ, ſidera 9,494
flammis (in) ſonare 9, 919
flebilis damnis 7,691
fletu rotans 7,163
flexu omnia inuoluens 1,637 in flexum agere 9,456
flos genæ 6,562
florigeri laboris ſtudiũ, de apibus 9,290
fluctus recti 5,417 omniſque in fluctibus vnda eſt 5,644 fluctus in nubibus accipit imbrem, hyperbole 5,629 fluctus decimus 5,672 fluctus alti, medio mari 9, 330
fluere. fluens tabe 2,166 fluere mari, in mare 6, 362 fluere de ſideribus 8,172
fluida peſtis 6,89
flumen ſe agit 4,588
flumen tractum 1, 222
flumina ex Appennino in mare Superum influentia 2,405 & ſeqq. in mare Inferum influentia 2,421 & ſeqq.
fluuiorum inundatio 4, 86
fluuius, pro aquâ, ſimpliciter 4,381
fluuium ſuperare lacertis, nando traiicere 4, 150
fluxa velamenta 8,367
fluxus & refluxus maris periphraſis 1,410 eius cauſæ 1,412 & ſeqq.
Foci Veſtales 1,199
focus gramineus 4,199
fœdum contingi 3,348 ſitu 6,515
fœdus. fœdera regni 1, 4,86 mundi 1,80 rerum 2,2 tori, coniugium 2,342 tori, coitus 2,378 fœderibus tentare 4,508 vincere 4,532 fœdera tedæ, coniugium 8,399 fœdera miſti generis, affinitas 9,1048
fontes infecti à barbaris ad necandum hoſtes inſequentes 4,319
fontes pro fluuiis 2,419 hinc, fontibus ſolui, fluminibus diuidi, de agro aut regione 9, 421
fori nauium 3,630
formam fucata nocentem 10,137
formidine belli totâ, omnibus copiis 10, 536
formido, vocabulum venatorum 4,437
fors incerta 2,12
fortis tam eſt vitare mala, quàm ea conſtanter pati ſi ingruant 7,105
fortis virtute coactâ 4, 798
fortuna. fortunæ inuidia 1,84 fortuna magna loci ſecundi impatiens 1,124 fortuna laceſſens 1,256 iuſti prætextum inuenit cauſæ Cæſarianæ 1,265 ſecundis mecum rebus agens 1,309 fortuna ducum pendet 2,41 fortunæ depoſitum 2, 71 fortuna rediens 2, 94 dubiamque fidem fortuna ferebat 2, 461 teque nihil fortuna

tuna pudet? 2,568
fortuna desciſcens 2,
728 fortuna pepercit
3,96 fortunam tenta-
re mari 3,510 fortu-
na plena redit 4,121
neque enim tibi maior
fortuna fuit 4,256
fortuna labans 4,390
fortuna belli non ea-
dem vbique conſtitit
4,402 fortuna leti 4,
737 fortunæ pudor
Ptolemæus 5,59 for-
tunam ſuam per peri-
cula exercere 5,302
fortuna minor 5,506
ſola placet fortuna co-
mes 5,510 fortunæ
labor 5,697 fortunæ
ictus 5,729 fortuna
belli 6,593 fortuna
mearum rerum miles
7,250 fortuna hæſit,
retardata eſt 7,547
fortunâ eſſe maiorem,
vel fortunam habere
minorem ſe 7,686
dum fortuna calet 7,
734 fortuna, pro opu-
lentiâ 7,743 fortunæ
vulnus 8,72 fortuna
dabit portum 8,192
fortuna Romana 8,
686 fortuna, felicitas
9,202 fortuna Cæſa-
ris 9,244 fortuna viæ
9,551 fortunam pro-
uocare 9,883 fortuna
Theſſaliæ 9,1084
fortuna Cæſaris pu-
gnauit & fatum Ægy-
pti 10,3 muriquevi-
cem fortuna tuetur
10,485
Fortuna an rerum ſit do-
mina 2,112
fortuna nulla ſufficit
præcipiti viro 3,50
Fortuna dedit dignas
Pompeio exequias tot
populos auxiliares 3,
292
Fortuna malè de Cæſare
meretur cùm poſt vo-
ta venit 5,582
Fortuna plus poteſt ma-
giâ in conſtellationi-
bus publicis 6,615
Fortunæ libera eſt mors
7,818
Fortuna Virtute minor
9,569 multos ſeruat
Fortuna nocentes 3,
448
Fortuna Prænestina 2,
193
forum timens 1,319
foſſa vel agger ægrè tue-
tur diuitias à cupidi-
tate hoſtium 7,749
foſſa prærupta 4,264
foſſas pandere 6,39
foſſores agrorum Roma-
norum ſerui vincti ex
ergaſtulis 7,402
fouere complexu corpo-
ra 4,245
frænis legum reſolutus
2,145 frænos vexan-
tia ora 4,751 fræno-
rum habenas aptare 7,
143 frænis conuerſis
7,531
frangere. fractum flumen
1,222 frangere guttur
2,154 frangere vado
(flumine) æquor 2,
401 frangens Sol
aquis radios 3,522
frangere mare .i. com-
ponere, placare 5,705
frangere ſolum 6,384
aurum flammis 6,
405 amnem nando
8,374
fratres diuerſi, contrarii
3,327
fratres gemini, ſecundæ
gloria matris 3,603
tibi fratres obſcenâ de
matre dedit 10,78
fratrum geminorũ Maſ-
ſilienſium inter ſe ſi-
militudo 3,603 alte-
rum eorum fingit Lu-
canus abſciſsâ vtraque
manu nihilominùs
corpore reliquo Ro-
manæ naui eò vſque
incubuiſſe, donec tam
ipſius quàm aliorum
in eâ cadauerum pon-
dere ſuppreſſa merge-
retur 3,609 & ſeqq.
frater ſuperſtes fra-
trem amiſſum paren-
tibus lugentibus offert
3,608
fraudibus dare euentũ 4,
730 fraus caſſa 5,130
fremere ſecum incerta 1,
353
fretum, pro mari, paſſim.
frigus ſterile 4,108
frondens campus 6,83
frons. fronte aduersâ
conſperſus 7,321
frons prima aciei 7,
521 frons ſenatus, re-
uerentia 9,207 frons
mortis, vulneris os,
foramen 9,740
frumentum Romam ad-
uectum è Siciliâ &
Sardiniâ 3,67
fruſtratum pondus ferri
3,581
fucata formam 10,137
fuga. fuga furtiua 2,688
fugâ trepidans 3,159
fugam tenere, impedi-
re 3,706 fugâ tenere
naualia 3,755 fugâ
rapere 4,70 fugâ con-
uertere 4,163 fugam
intendere 4,262 fu-
gæ furta 4,417 fugæ
tuta 6,150 fugæ ve-
ſtigia turbare 8,4 fu-
gæ libertas 8,371 fu-
gam alterius modera-
ri, impetum fugientis
temperare 10,199
fuga ignauum ſcelus eſt
9,283

fugare

fugare procul Theſſaliâ 8,602
fugaces ad bella 2,558
fugere. Vrbe relictâ in bellum fugitur 1,504 fugiens Sol per ortus,auerſus 1,543 non te fugiunt, me cunctà ſequuntur 2,575 fugere,de terrâ aut littore fugere viſis prætereuntibus 9,38 fugiens occurrit hoſtibus, qui in inſidias incidit, aut quem hoſtis præuenit 6,298 fugere, abſcedere 9,768 fugit Europa Libyen apud Gades, ſeparatur à Libyâ 9,415 fugere,de occidente Lunâ 9,941 fugere,celeriter agi 9,824 fugere,de flore emarceſcente 10,165
fuit,cum emphaſi. Pompeius que fuit, id eſt, ille qui, vnus hominum qui 8,705
fulcire ruinam 8,528
fulgura captare,de magis 6,520
fulgura crebra Pompeio euenerunt tendenti in Theſſaliam 7,154
fulminis deſcriptio 1,151 in inferiore aëris regione 2,269 fulmen tacitum 1,533 fulmina frangunt nubes 7,154 fulmina vibrare 9,513
fulmen vbi ceciderat, terrâ vel ceſpite, inſtituto Etruſcorum,condebatur, idque Bidental dictum,& religioſum erat 1,607.8,864
fultus ſuper titubantia 5,251
fuluum germen, aurum 9,361
fumare ſudore 4,754
fumus vaneſcens 9,77 ſpatioſa volumina fumi 3,505
funda Balearis 1,229
funiculo aſſeruatus ignis 5,524
funus. funus primum 2,21 funus longum producere 2,298 funus cognatum 6,564 funeris magni heres 6,595 funus inhumatum 7,820
funus militare 6,102
funus plebeium 8,736
funeris pompa 8,531
funera pudoris 4,232
funerales ritus in exequiis virorum illuſtrium 8,729 & ſeqq.
funerales planctus 2,24
funereæ flammæ 6,625
funerea lana 2,367
funereæ menſæ magarum 6,557
funeſta ſacra 7,167
funeſtus ignis, funeralis 9,178
Furcæ Caudinæ 2,138
furens in arma 2,139 furens iuſtâ pietate 9,147
Furiarum crines, qui angues ſunt,furorem infligunt 9,642
furialis 3,11 furialia arma 1,199 furialis cultus 6,654
furor. trahit ipſe furoris impetus 2,109 furor Eous incubuit in Latium 3,94 inuenit arma furor 3,671 furorem dare in ſcelera 10,337
furto pauido 2,168
furta fugæ 4,416
furto raptum iter 6,121
furtim agmina rapere 4,717
furtiua fuga 2,688
furtiuus ignis 9,142
fuſcator 4,66
fuſcans malas lanugo 10,135
fuſus Oceanus, diffuſus 4,134
futuri odium 8,165

G

GABII ciuitas Latii viâ Prænestinâ 7,392
Gabinus cinctus, vel, ritus 1,596
Gabiniani milites, qui Ptolemæum Auleten in regnum reſtituerant, in Ægypto multi remanſerant, in conſuetudinem vitæ Alexandrinæ venerant, militabantque Ptolemæo 10,403
Gades, inſula extremæ Hiſpaniæ, à quâ fretum Gaditanum ſeu Herculeum;in eâ ciuitas colonia Tyriorum 3,279. 4,672. 7,187. 9,414. 10,457 cum Gadibus Indi, omnes terræ ab Oriente ad Occidentem 10,457
Gætuli, Tingitanæ prouinciæ incolæ in Africâ 4,678. 6,208
Galatæ, populus Aſiæ iuxta Paphlagoniam 7,540
galbanum,gummi ex Aſſyriâ aduectum, cuius nidore ſerpentes fugantur 9,916
galeam ferire dicti milites in pugnâ morientes 5,279
Gallia,regio nobiliſſima, à Cæſare victa 2,568. 3,77. 5,264. 7,286

Gallia

Gallia Comata, ad diſtinctionem Togatæ 1,443
Galli auxiliares Pompeii acie Pharſalicâ in hoſtem ſolitum prodiere, Cæſarem 7,231
Gallica rabies, copiæ Gallicæ Cæſaris 2. 535
Gallica damna, Cotta & Sabinus Cæſaris legati circumuenti 2,475
Galli, &, Gallica rura, pro, Ciſalpinâ Galliâ 1,248. 2,429
Galli, ſacerdotes Cybeles ſanguinolenti 1,567, 600
Ganges flumen Indiæ vaſtiſſimum 2,496. 8,227. 10,33,252 ſolus aduerſus Soli Orienti 3,230
Gangetica tellus, India, à fl. 4,64
Ganymedes eunuchus 10,520 præficitur copiis Ægyptiis contra contra Cæſarem 10, 531
Ganymedes, pincerna Iouis, raptus in cælum 9,972
Garamantes Africæ populi, Naſamones Lucano, vicini Gætulis, verſus Tropicum 4, 334, 679. 9, 480, 512
Garamantides vndæ, mare Africum 9,369
Garganus, mons, promontorium, & flumen Appuliæ 5,380. 9,184
gaudet non ferre 1,403
gaudia admittere 2,373
gaudia melioris terræ 9, 946
Gaurus Campaniæ mons 2,667
Gaza Syriæ opidum 3, 216
gaza, theſaurus 3,166. 7,742
Gebennæ, Aruernorum montes 1,435
gelare, obrigere 9,681
Geloni, Scythiæ populi celeritate inſignes 3, 283
gelu pigrum 4,50 gelu, pro quouis frigore 4, 653
gemere rauca 5,218 gemens ad ictum agger 6,137
geminata vox cauernis, reſonans 7,481
geminatum, iteratum 9, 173
Gemini, Signum cæleſte. cùm in eo Sol eſt, breues ſunt noctes 4, 526. 9,536
gemini Martis incurſu, terrâ marique 6,269
gemitus inſtar immenſæ vocis 7,572
gemitus luporum 6, 688
gemitus agere 7,482 exprimere pectore læto 9,1039
gemmæ in regionibus Orientalibus naſcuntur 9,516
gemmea pocula 10,160
Genabos, Genabum, Galliæ in Carnutibus ad Ligerim oppidum 1, 440
genæ flos 6,562
gener, paſſim, pro Pompeio.
generis miſti fœdera, affinitas 9,1049
genitus nocere 6,485
gens quæque petit peculiaribus ſuis deliciis 1,167
gens virorum, fortis, robuſta 8,385
gentes habere ſui iuris 7, 55
Genuſus Epiri fl. 5,462
gerit omnia victi, ſed ducis 4,342
gerere opus 10,490
Germanorum populi liberi 7,435 eorum cæſaries flaua potiſſimùm aut rutila 10, 130
geſtare magnos animos 4,285
Getes, Getæ, Sarmatici populi ad oſtia Danubii: ſæpe pro quouis populo barbaro & efferonominati 2,54, 296. 3,95
Getici nerui, arcuum 8, 221
Getuli, vide, Gætuli.
Gigantes bellum illaturi Diis, montes alium ſuper alium ponentes vt in cælum conſcenderent, à Ioue fulmine deturbati 1,36. 7, 145,149 quidam ad conſpectû capitis Meduſæ, quod in ægide ferebat Pallas, in mõtes mutati & ſaxa 9, 657 terrigenæ 3,316 ſerpente ſtantes, habentes pedes ſerpentinos 9,656
Gigantum nomina qui apud Inferos plectuntur 6,662
gladiatoria munera 4, 709
gladius. gladii triſte minantes 1,320 coacti 3,323 gladius diſſuaſor iuſti 4,248 gladios exſoluere culpâ, victoriâ obtinere, quæ facit vt arma, etſi iniuſta, iuſta fuiſſe videantur 7,260 gladius ſtans frigidus 7, 508

502 gladium exigere 10,31
gladii ſoluti vi fulminis 7,513
glandes fundâ emiſſæ, liquefactæ ſpatio aëris 7,513
glarea 4,302
glebæ vbere 3,68 glebarum crimen, terrâ nata inſtrumenta luxuriæ 9,425 glebis exilis, ſterilis 3,204
globus denſatur, militaris 4,780 globi nubium 4,74
glomerari in orbes 5,715 glomeratus 6,296.7,530
gloria magna, pondus famæ 8,22
gloria. nec crimen erit nec gloria 7,112 gloria leti 4,479 gloria leti mei donata pelago 5,655
Gnidos inſula maris Carpathii 8,247
Gnoſſos, ciuitas Cretæ, ſagittariis inſignis 3,185
Gorgones, tres ſorores, Phorcynos filiæ, quarũ vna Meduſa: hinc, Gorgon, facies aut caput Meduſæ 6,746. 9,647
Gortyna, ciuitas Cretæ ſagittariis inſignis: hinc, Gortynis arundo, ſagitta Cretica 3,186.6,214
Gracchi agrarias leges inuehere conati, à Senatu oppreſſi 1,267 faces plebis 6,796
Gradiuus, Mars 1,660
gradus. gradu magno currere 2,100 gradum addere 4,760 gradus ponere 9,395
Græcia, regio notiſſima 3,170
Græca leuitas 3,302
Graii, Græci 2,647 hinc Graium æquor, mare Græciæ 8,272 non Graiâ leuitate 3,302 Graiá mœnia, Dyrrhachium & Apollonia 5,419 Graia Vrbs, Graii, Graium ferrum, Graia iuuentus, &c. pro Maſſiliâ (quia colonia Phocæenſium) & Maſſilienſibus, paſſim libro tertio.
gratis, impunè, inultè 4,275
grauari dominos 7,284 iniuſta regnorum 5,258
greſſus rapere 3,116
grues hieme aduentante ex Thraciâ (vnde Biſtoniæ) in Ægyptum ordine tranſuolantes trianguli aut V literæ ſimilitudinẽ efficiunt 5,711 & ſeqq. 7,832
gurgite ſepteno, ſeptem oſtiis, de Nilo 8,445
guttur frangere 2,154
gutturnium cryſtallinũ 10,160
Gyareus telo affigitur naui 3,600
gymnaſia Græcorum 7,270
gyrus. imperfectus 4,79 gyro longo curſum frangere 3,554 gyros conſtringere 4,781

H

HABENA iaculum amentare 6,220
habenas totas accipere 2,500
habenæ Balearis funda 3,710
habere. vultum pacis 3,72 diſcrimen 4,192 nullo diſcrimine 4,218 obſtrictum 6,494 iuris ſui gentes 7,55 crimen 8,118
habilis laceſſere, tentare, &c. 3,553
habitare Gebennas 1,435 Veios 5,28 cauernas 5,87
habitus oris 9,1034
hæc propter 1,584
Hæmoniæ terræ, Theſſalia ab Hæmo vel Æmo monte 6,442 hinc Hæmoniæ artes, Hæmonius cantus, & Hæmonides. i. Magicæ artes, magicus cantus, & magæ; quia multæ & celebres in Theſſaliâ 6,437, 480, 486, 590, 694, 765 vide etiam, Æmonia.
hæmorrhois, ſerpens, à quo icti ſanguine toto effluente moriuntur 9,709, 806 & ſeqq.
hærere. hærentia longâ ſerie agmina 1,492 hærere limine abeundo 1,508 hærens bellum 3,453 pigrè hærere 5,435 hærere fatis, prædeſtinatum eſſe 7,35 hærens fortuna, retardata 7,547 hærere, immorari 9,82 hæremus omnes Diis 9,573
hæres magni funeris 6,595
Halys Lydiæ fluuius, quo tranſito Crœſus à Cyro captus fuit 3,272
Harpe, gladius falcatus, quo Mercurius Argi, quem Iuno Io in iuuencam mutatæ cuſtodem addiderat, caput abſcidit: cuiusque vſum Perſeo conceſſit 9,662, 676

haſtæ

haſtæ rectæ, &, obliquæ 4,774
haſtæ conuerſæ verbere 7,577
haud vnum 3,466 vide, non vnus
haurire amorem 10, 363
haurire pectus, de igne amoris 10,71
hauſtus obſcæni 4,312
hebenus, arbor in Indiâ & Æthiopiâ (in Meroë inſulâ Nili) cuius lignum nigri coloris ponderoſiſſimum, quo in ornamentum ſupellex lignea, item poſtes & alia ædium ornamenta incruſtantur 10,117,304
Hecates pars vltima, Proſerpina: nam eſt triplex; in cælo Luna; in terris Diana; in Inferis Proſerpina 6, 700,737
Hectoris ſepulcrum 9, 976
Helena cauſa ruinæ Troianæ 10,61
Helice, Vrſa maior 2, 237
Helle filia Nepheles & Athamantis, cũ Phryxo fratre, nouercæ inſidias fugiens, ariete quo vehebatur delapſa, Helleſponto nomen dedit 4,57.9, 956
Hellespontus, fretum inter Seſtum & Abydum 2,675.9,956
Helles portitor, Aries, Signum cæleſte 4,57
Heniochi, Colchorum populi, orti à Caſtoris & Pollucis aurigis, qui Lacedæmonii 2,591. 3,270
herba iners, infrugifera 5,404
herbæ dubiæ, item, letum minantes .i. letiferæ, venenoſæ 6,112
Herceæ aræ, Iouis Hercei ara, ad quam occiſus Priamus 9,979
Hercules monſtrorũ domitor cum Antæo luctatus, eumque eleuatum necat 4,610 & ſeqq. cælum tulit 4, 639 Oſſam ab Olympo ſeparauit 6,348 hoſpitio exceptus à Pholo Centauro 6, 391 ab Euriſtheo Argiuorum rege miſſus, dracone cuſtode interfecto, aurea mâla ſuſtulit ex hortis Heſperidum 9,366 Hydram petimit 4,635. 9,644 ſagittas ſuas donat Philoctetæ 6, 355 ei ſepulcrum eſt totus mons Oeta 8, 800
Herculis Monœci portus in Liguriâ 1,405
Herculeæ metæ, Calpe & Abyla montes, inter quos Fretum Gaditanum, ſiue Herculeum 3,278,279
Herculeæ fauces, in confinibus Theſſaliæ & Macedoniæ, Thermopylæ dictæ à thermis Herculi ſacris 8,1
Hermus Lydiæ fluuius aurifer 3,210
Heſiones ſcopuli è regione Troiæ, in quibus Heſionem Laomedõtis filiam mõſtro marino expoſitam Hercules liberauit 9,970
Heſperus, Heſperius cardo .i. Occidens 5,71 hinc Heſperiæ gentes, Occidentales 4,352. 7,741 Heſperiæ autem ſunt duæ, Italia & Hiſpania, & potiſſimũ in Lucano Heſperia pro Italiâ 1,29, 224,404. 2,196, 410,433,441,608, 614,734. 3,66. 5, 266. 6,322. 8,189, 285,768
Heſperiæ proceres 10, 450
Heſperius furor 2,293 ſanguis 7,728 miles 8,826 dux 10,376
Heſperii agri 1,382.2, 534 duces 5,703 portus 5,804 furores 10,62
Heſperiæ gentes 2,318. 5,329. 6,585. 10, 387 res 7,283 ſegetes 7,403 clades 8, 351
Heſperium littus 3,48 fatum 5,122 nomen 2,57.8,760
Heſperia, pro Hiſpaniâ 1, 555
Heſperius mundi axis, Occidens, Hiſpania 3, 359
Heſperii amnes, flumina Hiſpaniæ 4,14
Heſperius (Hiſpanicus, vel, Occidentalis) Bætis 2,589
Heſperiæ columnæ, Herculis, quia ad Occidentem 9,654
Heſperiæ clades, Italicæ & Hiſpanicæ 7,871
Heſperides, filiæ Atlantis: eorum hortus à vigili dracone cuſtoditus in Cyrenaicâ regione, non longè à flumine Lethes. poma eius aurea ſpoliauit Hercules, occiſo dracone 9,357 & ſeqq.
Heſus (Mars) Gallorum Deus,

Deus, cui humanis hoſtiis litabatur 1,445
Herruria (Italiæ regio nota. Herruſca gens 2,462) fugato Scribonio Libone à Cæſare occupata 2,462
heu demens! 5,228
heu pudor! 2,708
hexeris 3,536
hiantes vndæ 5,641
Hieroglyphicæ notæ ante inuentas literas 3,223.10,180
hippomanes 6,455
hirta toga 2,385
Hiſpania, regio nota 6,306.10,476
Hiſpani extremi Orbis 7,541
Hiſpania à Cæſare ſubacta 5,265
Hiſpania olim quibuſdam locis auri ferax 7,755
Hiſpanæ acies, copiæ quæ in Hiſpania 3,454
hiſtoriæ genus cùm maiores natu antea acta poſteris narrant, & quaſi per manus tradunt 4,592
hiſtorias legentes affectibus ad res actas mouentur, tanquam ſi adhuc agenda ſint quæ legunt 7,210
hoc animi 10,68
hoc oneris 4,398
Homerus Smyrnæus 9,984
homines ignari ſortis Deorum 3,319
hominum ſummi 7,205,585
honeſtum. honeſtum rigidum 2,389 honeſti exemplar 9,563
honeſti reſpectus damnoſus regibus 8,490
honeſtum, quoties magno ſibi conſtat, lætius 9,404
honeſtum omne eſt vtile 9,571
honores mortis 8,773
honos mortis, laudatio funebris 9,217
hora. hora vna gentes trahit 7,346 hora fatalis 9,87
horas diuidit buccina 2,689
horizon 9,496
horridum cerni 3,347
horrifica cæſaries 2,375
horriſoni flatus 2,455
horrere. horrere contagia 3,322 horrens feris altaribus 1,445 non horruit Alcides Megæram 1,577
hortari in prælia 7,370
hortamen 7,736
hoſpitii Superi, Dii hoſpitales 9,131
hoſtes ſollicitare 4,665
hoſtilis pars in extis 1,622
humanum culmen, Dictatura 7,594
humanum paucis viuit genus 5,343
hyæna, animal, de quo mira narrantur: cuius vſus in magicis 6,672
hybernum ſerenum 4,55 ſidus 5,408
Hybla, Siciliæ mons vbi florum & apum maxima copia 9,291
Hydaſpes fluuius in Indum influens; Nyſeus dictus, quia Nyſam vrbem à Baccho conditam præterlabitur 3,236.8,227
Hydrus, Hydruntum, oppidum Calabriæ ad diſcrimen maris Ionii & Adriatici 5,375
Hydra Lernæa ab Hercule victa, ſecundus eius labor 4,635.9,644
hydri, ſerpentes 9,673
hyems. hyems, frigus 2,385 hyemem agere 1,302
hyemis glacialis periphraſis 4,50
Hyperborei, populi vltra Aquilonem 5,23
Hyrcania, regio ad mare Caſpium, ſilueſtris 3,268 hinc Hyrcanum nemus 3,268 Hyrcanæ ſyluæ 8,343

I

IACERE. iacet omne auxilium, nihil auxilii ſupereſt 8,333 pariterque iacentes 2,92 quo iaceat iam ſcire loco, quo iacere debeat 4,394 iacentes campi 4,52 iacens regio 2,416 mare 3,524 iacere, pro, mortuum, proſtratum eſſe, aliquoties.
iactare brachia, &, lacertos .i. nare 3,651, 662
iactatus maris, iactatio 8,761
iactura capitis 8,711
iactus præcipites per inania 9,107
iaculari ſe præcipiti pondere 2,155
iaculum. tentare 6,79 amentare habenâ, loro vel amento ligare ad eiaculandum longiùs 6,221 iaculis ſpatium donare 4,764
iaculum, ignis longior in aëre inſtar iaculi apparens: acontiæ ſtellæ 1,532
iaculus, ſerpens qui ſe ex

a alto

alio velut miſſile vibrat in Arabiâ & Africâ 6,677. 9,720 comparatus ſagittæ aut glandi fundæ 9, 826
Iader; Dalmatiæ fluuius 4,405
ianitor Inferni, Cerberus canis triceps 6,702
Ianuarii Calendæ 5,5
Ianus, Deus bifrons: cuius templi limina aut fores occludebantur tempore pacis vniuerſalis 1,62 ducens tempora, quia nouus annus à Calendis Ianuarii computabatur 5,6
Iapyx, ventus Occidentalis 6,339
Iaſpis gemma, quæ diuerſis coloribus reperitur 10,122
Iber. Ibêrus. i. Hiſpanus, à flumine Ibero 2,54, 549, 629. 3,336. 5, 237. 6,258. 7,541, 755
Iberia. Iberus Orbis. i. Hiſpania 5,343. 7, 232
Ibêrus, Hiſpaniæ fluuius è Cantabris ortus, in Mare Mediterraneum influens, à quo Hiſpania & Hiſpani, Iberia & Iberi 4,23, 335. 7, 15. 10,476
Icariæ ſcopuli, Icaria inſula in mari Icario 8, 244
ichneumonis aſtus in capiendis aſpidibus 4, 724
ictus. gratus 4,547 ſub ictu fortunæ ſtare, aut eſſe 5,729, 730 ad ictum conſentire, patienter ictum recipere 8,619 ictus ingerere 8,645
Idalium littus Cypri ab Idalio oppido & nemore 8,716
Idalis terra, Troadis regio 3,204
Idume, Syriæ regio, fertilis palmis 3,216
ieiuna plebes neſcit timere 3,58
ieiunia aquæ 4,332
ieiunum fibris humanis 6,708
ignarus ſortis 3,319
ignaua mors 4,165
ignauæ manus 1,514
ignis. ignibus rapere 3, 99 ignis ſupremus, &c, funeſtus, rogus 6, 358. 9, 178 ignes terreni, obſcuri 6,502
ignibus ſonans 6,662
ignibus permittere vrbes 7,413
ignis medicatus 9,915
ignes turicremi, ſacrificiorum 9,989
ignis perit nullis obſtantibus, deficiente alimento 3,364
ignis Veſtalis 9,993
ignis aſſeruatus funiculo 5,524
ignis præbet agris elementa 9,184
ignes medii cæli 6,337
ignes, de Sole & ſideribus 1,50, 658. 8, 170, 228. 9, 866. 10,215
ignes, calores vehementes Solis aut Sirii 8, 848. 9,375
ignis Libycus, Linea Æquinoctialis 9,538
ignis, amor 10,71
ignes addere animis. i. ardorem, alacritatem 7, 559
ignea virtus 9,7
ignifer orbis Solis 3,41
ignorare, non videre 6, 342
ignorare frondes, de regione arenoſa 9,525
ignoſcere Deis 2,93
ignoſci 2,521
ignoto Nilo redire, non cognitis aut inuentis fontibus Nili 10,282
ignotum cælo ſereno, quod nunquam prodit in lucem ſerenam 6,516
ignotus pauor omnibus Cæſaris armis, nunquam viſi pauere Cæſariani 6,151
illatrare manibus, de magâ 6,729.
Ilerda oppidum Hiſpaniæ citerioris, nô procul à Sicori flumine 4,13 à Petreio deſerta 4,144
ilex, glandifera arbor 3, 440
Iliacæ manus, Ilii incolæ 3,211.
Iliaci muri, ſeu Troiani, à Diis extructi 6,48
Iliacæ domus, pro Troiâ 10,61
illabi lacrymis coniugis, immori 5,281
Illyricæ rupis deſcriptio 4,455
Illyrica vnda, Mare ſub Illyrico 4,433
Illyris, ſub. vrbs, pro Epidamno 2,624
imago. Solis 6,503 ſomnii 7,8 pietatis 7, 320 terroris 7,773
imagine antiquus, nobilis maiorum imaginibus 7,357
imbriferum 9,455
immaculatus ſanguine 2,736
immemor pugnæ 7,525
immenſum. in immenſum cedit 2,663
immergere manus oculis 6,541

immine-

imminere, inſidiari 8, 205
immitis in cædes 8,600
immittere manus in hoſtem 7,509 immittere naues citatas Cypro 8,457
immodicus legibus 6, 796
immortuus 3,613
immunis. moribus corrupti æui 2,257 immunem præſtare 6, 764 immune ſidus maris, non occidens 9,542 immunis .i. illæſus, indemnis 9, 896
Impactum, vide, impingere.
impar multo maioribus noſſe modum, &c. 9, 190
impatiens. loci ſecundi 1,124 hominum terra, inhabitabilis 7, 866 impatiens deeſſe 8,578 hærere 9,371 impatiens Cereris ſolum 9,857
impellere. impulſum, primo ictu euerſum, ſtratum 3,389 impulſæ naues remis 3, 527 impellere ad noctem, de veſpere 4, 447 impellere curſum fatorum 5,41 impellere .i. repellere, propellere 5,108 impulſ in bellum .i. ferè confectum, peractum 5,230 impulſæ acies 5,757 impellere, de machinis bellicis 6, 36 impellere vallum 6,123 impellere aſtra, inducere noctem 7,452 impellit terga ſuorum 7,576 impellere in arma 7, 718 impulit ire 7, 747 impellere, de fortunâ 8,707 impellere, diruere 10,60
impendere. vitam patriæ 2,382 impenſa ætas labori 2,569 impendere aëra nymbis 4, 112 vota inventos 5, 491 lacrymas mortibus 7,618
impendêre. impendentia mari caua ſaxa 4,455
Imperatorum cognomina ſpecioſa, quaſi ſaluâ Libertate publicâ, inuenta à Cæſare 5, 386
imperii (Senatûs, Senatorum) cruor 7,579
imperii color, ſpecies 9, 207
impiger ad ſerum 4, 798
impingere. impactæ fores pectore 5,209 quòd te noſtris Fortuna impegit arenis 5,697 impingere lignû, impellere 6,137 impingere in arma 6,406 impactum breuibus mare 9,338
implere. penates 2,331 parentem, prægnantem facere 8,409 implere ſe lumine vero, de animâ in ſedes beatorum relatâ 9,11 implere viſus 9,987
implicitus terrore 3, 432 implicitæ errore viæ 8,5
impreſſum auro, intextum. 9,176
improba ſpes veri, curioſi ſcire futura 5,130
impurè ferre 1,289
imputare iugulum, mortem 7,325
Inachus flumen Theſſaliæ 6,363
Inachia terra, Argiuorum regio (ab Inacho rege) in quâ Lerna, & in eâ Hydra, quam peremit Hercules 4,634
inanis. inane. iura inania 2,316 inani diffuſus ſpatio 3,363 inania templi 5,171 inane Inferni 6,731 inania cæli 9,473
Inarime, ſiue Ænaria, inſula in orâ Campaniæ, ſulphureis exhalationibus plena 5,101
incaſſum ire 2,263
incautus ab hoſte timeri metuens, volens aduentum ſuum hoſti incognitum eſſe; nolens præter opinionem ab hoſte timeri 4,719
incedere denſis caſtris 1, 478
incendere mentem, item, animos virtute 9, 407. 10,148
incendia ſiluæ non ardentis 3,420
incertum ſtridere 6,623
incertum pectus 8,166
inclinant fata 3,752
inconcuſſa tenens veſtigia 2,248
incondita corpora, inſepulta 6,101
incrementa Lunaria 10, 216
increſcere genis 2,376
incumbere. incubuit furor 3,94 incumbens ventus 3,409. 5,718 incumbens fatum belli 4,770
incurſu pectoris tela cõfringere 6,161
indagine claudere 6,42
indeſpectus, ſummæ profunditatis, quò viſus pertendere nequit 6, 748
India. Indum littus. In-

di. regio & populi extremi ad Orientem 8,343. 10,33. 10,457
India ſaccari ferax 3,237 zonæ Indorum gemmis diſtinctæ 2,239 crines tingentes Indi 3,238 carbaſa, ſiue carbaſinas veſtes gerentes 3,239 ſibi ipſi rogum ſtruunt, & mortem præoccupant 3,240 nigri 4,678 à Romanis nunquam ſubacti 7,428 cultores Iouis Ammonis 9,518
indigus mentis 8,446
indiga ſeruitii plebes 9,254
indigenæ populi 2,432
Indigetes Dii 1,556
indignatus præbere 8,614
indignata agitare 1,78 indignatur timere 10,444
indignum eſt .i. iniquū, inhoneſtum eſt 7,74
indignus thalamis meis, dignus melioribus thalamis 8,95
indixitque nefas 2,4
indocilis priuata loqui 5,539
Indoles Latia 5,17
inducere.pro,ſpargere 1,610 inducere togam ſupra membra 2,386 inducta cymba iuuenco cæſo 4,132
induere ſe .i. repleri, co-operiri 7,835
indulgere. caſtris 4,664 moræ 5,733 regno 7,54
Indus, flumen regioni nomen dans 3,235
inermem vitam degere 4,357
iners. cælum, aër non motus 6,89 inertes aquæ, ſtagnantes 6,107 inerti herbæ arua tradere, inculta ſinere 5,404
inexpletus 2,176
infantes vtero matrum à magis exſecti 6,558
infectum dolis 4,736
inferiæ 4,789 inferias vmbris pendere, & dare 2,175. 10,392
Inferni Dei 1,634
Infernum nefas 7,170
Inferi an vlli ſint, dubitatum 9,102
Inferorū leges 6,635 ianitor, Cerberus 6,702
Infernum mare, ad dextrum latus Italiæ, Tyrrhenum 2,400
inferre futura animis 1,471 inferre ſe rectis 10,58
informis facies 6,225
informia regna 2,7
infremere murmur 1,210
infula, velamenti genus, ſeu religaculum comæ 5,144
infula diſcurrens in poſtes, id eſt, appenſa poſtibus, in nuptiis 2,355
ingens exul 2,730
ingentis fati ſumus ad ſcelus 10,384
ingerere. ingeret omnis ſe belli fortuna ſibi 2,263 ingeſta cineres mariti 2,336 ingerit Emathiam cælo nocenti, pro, ingerit cælum nocens (aërem peſtiferum) Emathiæ 7,798 ingerere voces 8,433 ictus 8,649
ingignere 6,439
ingreſſa, paſſiuè, quæ ingreſſi ſumus 9,866
inhibere remis naues 3,659
iniuſſus 7,38 iniuſſa tela, emiſſa ſine iuſſu imperatoris 6,78
Iniuria fati 8,763. 9,143
iniuſta regnorum 5,258
Innocuus vitæ 9,8
innoxius à morſu ſerpentum, paſſiuè 9,892
in numerum, augendo numero 2,111
innumerum examen, innumera apum multitudo 7,161 innumerum miſſile, innumera tela 7,485
innubere. innupſit tepido Cornelia buſto 3,23
inocciduus axis 8,175
inops. teli 3,676 vndæ 4,264,292 inops iuris poteſtas 5,398 in dubiis tutum eſt inopem ſimulare tyranno 8,241
inquirere in fata 9,559
inſcriptionis ſepulcralis feminæ cōiugatæ formula 2,343
inſerere. ferrea manus inſerit vncos 3,635 inſerere manus, inferre 8,552 inſerere aliè, animo aut menti 9,572
inſidere caſtris collem 6,17
inſignia aulæ 8,239
inſopitus, peruigil 9,357
inſpuere 6,683
inſtare fauori Deorum 1,148
inſtaurare prælia 3,615
inſtincta mens ſacro furore 5,150
inſtruere nauem militibus & armis 8,542
inſueta quies vni, id eſt, ſoli cubare 5,807

inſue-

inſuetus honor 8,537
intendere fugam 4,262
intentus. agere intentum paci 3,53 intentus iugulo Cæſaris 7,593 ſoli genero 9,952
intentus ventus 9,473
intentum .i. imminens, immiſſum 8,568
intermanere 6,47
intumeſcens tellus,monroſa 2,398
inuadere.pro,arripere 1, 242.9,198 inuadere ferro 2,315 inuaſit Libye ſecuri fata Catonis,Cato ſecurus fatalem ſibi Libyen ingreſſus eſt 9,410
inuehi Capitolia curru, triumphare 8,554
inuenit vulnus in vndis, irritum alibi telum 3,582
inuidere, dedignari 2, 551
inuidere igne rogi miſeris,prò,ignem 7,798
inuidia . aris inuidiam factura parens 2,36 inuidiā meā 7,269 inuidiā tangi 9,982, 1052 inuidia Deorum 4,244 inuidiā Deorum 9,66
inuidioſus 9,505
inuigilare,de ſpectro aut imagine rei vigilantis memoriæ, aut in ſomniis obuerſante 7, 766
inuita dextra 1,378
inultum,impunitum 5, 260
in vndis Rheni, ad ripas Rheni, in regionibus ad Rhenum ſitis 4, 696
inuoluere . Orbem tenebris 1,542 arcus 6, 588 populos vnâ ruinâ 7,89
inumbrare 4,456
Iolcos Theſſaliæ vrbs, ex quâ primùm ſoluit Argo,aut Pagaſis 3, 193
Ionium mare. Ioniæ vndæ. Ionii fluctus, & ſimpliciter Ioniū.mare quod ab Ægypto ,vſq. ad mare Adriaticum & Siculum ſe extendit 1,103.2,624. 3,3. 5,614. 6,27, 362
ira. iram colligere 1, 207.2,93 iram Superûm quærere in extis 1,617 iræ paruere Deûm 2,1 iiarum ſtimulos mouere 2,324 iras premere 2,521 iras militum tentare 2,529 in iram exire 3,112 ira nobilis 3, 614 præceps 4,267 cadens 4,284 deſeuiens 5,303 irarum motus 7,386 iræ violenti gurgitis 10,316 iræque metuſque animos tangunt 10,443
iraſci Deis 8,665
iratus bellis 7,65
ire.ire contrarium 1,77 hoc ibitur ordine belli 2,224 ire incaſſum 2,263 ire ad mortem 2,282 ſic eat 2,304 ire omnia fatis Cæſaris 4,144 ire ad dominos,in ſeruitutem 4, 217 in nefas 4,243 non paruò ſanguine Magni iſta dies ierit 6,158 ire,pro,fluere 7,176 ire ferro in pectora cognata 7,323 it rimor in omnes 7, 544 ire in aliquem 7, 578 in enſes 7,670 in thalamos, nubere 8,88 ire per iſta ſi potes 8,439 ire in tutum 9,234 ire ſub arma,ſubiugari 10,5 it per omnes, quod vulgatur 10,197 in ſcelus it Pharium pœna, quod alioqui pœna eſt, ſit ſcelus, ſi ab Ægyptiis perpetretur 10,343 ire in iugulum Cæſaris 10,393, 409
irreducem viam carpere 9,408
irrita tela 3,580,722
irrita fatis 10,344
irruere cladibus 7,60
irrumpens fama animos 1,470
Iſapis Flaminiæ fluuius 2,406
Iſara fluuius ad Cemenū montem in Rhodanum influens 1, 399
Iſaurus Piceni fluuius 2, 406
Iſis, quæ & Io,Inachi filia, à Ioue in Ægyptum auecta 6,363 Ægyptiorum Dea, eadem quæ Luna: eius ſepulcrum apud Memphim 9,158 recepta in templa Romanorum 8,831 eius templum vetuſtiſſimum Alexandriæ 10,15
Iſter, Danubius, fluuius in Euxinum influens 2,50,418. 3,202.5, 437
Iſthmos, propriè anguſtior pars Peloponneſi,in quo Corinthus 1, 101
Iſtri, Illyrici populi ab Iſtro fluuio quem accolunt 4,529
Italia,regio nobilis 2, 701, 397,435,659 olim contigua Siciliæ 3 2,435

2,435 à quâ diuulſa maris vi aut inundatione 3,60
Italiæ vaſtitas imputanda bellis ciuilibus 1, 24.7,392
Italia in poteſtatem redacta à Cæſare 5,266
iter. perdere 2,442 deflectere 3,337 rapere 4,152 furto raptum 6,122 carpere 6,573 quærere per arma 7, 498 iter penſare, compendium itineris facere. 9,685 iter emetiri 9,735
Itonus Theſſaliæ rex inuentor auri argentique conflandi, & monetæ percutiendæ 6,402
Ituræi, Cœleſyriæ populi, auxiliares Pompeio 7,230,514
Iuba rex Mauritaniæ 6, 309. 9,213,300, 869. 10,475 auxilium fert Actio Varo 4,670 priuatim Curioni infenſus, & cur 4,687 Curionem famâ exiguarum copiarũ decipiens, ichneumoni comparatus 4, 724 Africæ rex dictus à Senatu 5,56 ſuſpectus Pompeio, & cur 8,243,443 à Cæſare profligatus 10,146
Iubere. iuſſa Vrbs rapi 1, 483 ſemel omnia iuſſerat 2,148 iubere claſſica 2,528 iuſſus dux 7,79
Iudæa, regio notiſſima 2, 593
Iudæorum Deus incertus 2,593
iuga curuantur mali 2, 695
Iugulus, cædes 7,325 iugulum confodere 3, 743 iugulo quæſitum 7,434 iugulis bella gerere, cædi 7,533
iugulatorũ recens fluens ſanguis in vſu Magis 6,554
Iugurtha à Mario triumphatus 2.90.9,600
Iulea gens à Troianis orta 9,995 Iuleæ gentis penates ,197
Iulia Cæſaris filia, Pompeii vxor 8,104 10, 77 filium abortiit 9, 1049 eius mors 1, 113 eius imago furialis appâret in ſomnis Pompeio 3,10 eius verba 3,32
Iulus Phrygius, Aſcanius 3,213
iungere toris mariti 2, 329 in ſeriem 7,493
Iuno Moneta 1,380
Iuno iniqua Herculi furorem immiſit 1, 576.4,637
Iuppiter 1,35 quid verè, & vbi 9,580 Deus cæli motor 6,464 an regnet 7,447 eius pars magna terris inſerta regendis 5,95 aëris dominus 4,112 æther 9,4 propriè fulmina geſtans 7,150 tonans 6,467 eius tela, fulmina 7,197 Iupiter pluuia 8,447. 9,436
Iuppiter in pluuiam auream conuerſus, ſtuprata Danaë, genuit Perſea 9,659 eius volucer, aquila 9,902
Iuppiter, Planeta mitis 1, 661 eius officium 10,207
Iuppiter Capitolinus. ei ſerta laurea ferre, & ſacrificare ob victoriam moris erat 7,42
Iuppiter Latius, vel, Latialis, qui Albæ colebatur: ei noui Conſules quotannis ſacrificabant Feriis Latinis 1,198.5,400.8,219
Iuppiter Caſius, templum Iouis in monte Caſio Ægypti 8,858
Iuppiter corniger, Ammon 9,545 vide, Ammon.
iurare per numina Cæſarum, vt Deorum, ſoliti Romani 7,459
iurata manus in gladios 9,850
ius. ius datum ſceleri 1,2 ius eſt, licet 1,276 iurâ manſa 2,316 ius totius mundi 2,321 populus quẽ ſua iura tuentur, populus liber 3,151 ius ſibi facere in iugulos 4,821 ius ferri 5,312 fatorũ 6, 824, iuris ſui habere gentes 7,55 iuris arx 7,594 ius animi habere 8,636 iuris ſui eſſe 8,660 ius belli 9,195 in iura aliena venire 9,212 ius legum, libertas 9,560 ius Catonis, imperium 9,747 ius habere in quempiam. i. vim, poteſtatem 9,887 ius, poteſtas 9,1054 ius mundi, gentium 10, 471
iuſtitium ferale, luctus publicus 2,18 iuſtitio clauſa fora 5,32 iuſtitium templi .i. feriæ, intermiſſio à vaticinio 5,116
iuſtum. iuſto quoque robur amori reſtitit 2, 379 iuſta prœlia 2, 540 iuſta nauis, non piratica 3,228 iuſti reueren-

reuerentia 9,192
iuſtum eſſe, multis obfuit 8,484
iuuare .i. delectare, prodeſſe 9,200
iuuat 4,253.5,712, 812.6,495.7,655, 698,794. 8,356, 576.9,853
iuuencus, pro corio bubulo 4,132
iuuenis natans (prælio Maſſilienſi) inter duo roſtra colliſus ſcinditur 3,652
iuuentus, fuimus nati in tempora Punica 2,45
Ixion, Centaurorum pater 6,386

K

KALENDAE Ianuarii 5,5

L

LABI ſupernè 6,376 in vulnera 7,604
Labienus Cæſari militans, fortis erat & felix; Pompeio, contrà 5,346 hortatur Catonem explorare oraculum Iouis Ammonis de euentu belli ciuilis 9,550
labor mundi 1,417 ætas impenſa labori 2,569 cedit in immenſum caſſus labor 2,663 labor fortunæ 5,696 labor .i. cura, ſolicitudo 6,492 labores Solis aut Lunæ, pro eclipſi 6,505.7,4 labor non humilis 6,602 laboris cura 7,209 labor Romanus 7,312 laboris florigeri ſtudium, de apibus 9,289 agitare mentem ſerie laborum 9,295
labor (opus manu factum) humanus vel æuo facilè labefactatur 6,20
laborare. iuſtos Fortuna laborat eſſe ducis motus 1,264 laborare ne 3,62 laborare, pati laborem 5,633 laborare .i. velle, niti, conari 7,665 laborare in regna, ſtabiliendo regno 9,258 laborare .i. grauari onere, pondere premi 9,365.10,140
lacerti. lacertis paribus 3,525 lacertos iactare, natare 3,662 excutere 4,386 tendere 7,469
laceſſere. ſe dolor ipſe laceſſit 2,42 mare laceſſitum 3,193 laceſſere pugnam 3,553
Lacinia templa, promontorium Lacinium in Calabriâ, in quo templum Iunonis 2,434
lacrymæ. in lacrymes cunctorū lumina ſoluit, omnibus lacrymas exciuit 8,107 lacrymis perfrui 9,112 lacrymarum vena oculos refûgit, lacrymæ non ſuppetebant 9,746
Lælii primipili promtitudo in bellum ciuile, & oratio ad Cæſarem 1,360 & ſeqq.
lætus tumultus 3,102 nulli læta marito 8,89 lætæ voces 7,11 res 8,534 lætè accipere 2,273
lætificare 3,49
læuo volatu vulturis 7,437
Lagus Ptolemæi, qui Alexandro mortuo Ægyptū occupauit, poſteriſque ſuis reliquit, pater. vnde, Lagus, pro quocunque Ptolemæo 10,86
Lagea ſtirps, item, domus, Ptolemæi reges 8,692.10,414 Lagea proles, Arſinoë 10,522 Lagi regio, arua, rura, regnum, pro Ægypto 5,62.8,443, 802.10,4 Lagi regia, Alexandria 10,527 Lagæa iuuentus, Ægyptii 10,394 Lageus Nilus 1,684
lamenta ſonantia 7,706
lampas .i. ignis, incendium 5,134
lampades, ignes ſiue faculæ in aëre latiores 1,532.10,503
lana funerea 2,367
lances, vaſa ſacrificiis apta extis imponendis 6,710
languentes ſtellæ 2,723
languentia ſpatio lumina 4,169
languidus æuo 1,504 languida tela 7,562
languor maris 5,449
lanugo malas fuſcans 10,135
Lapithæ, Theſſaliæ populi, equorum domitores 6,399
lapis purpureus, pro Sardo vel Porphyrite 10,116
lapſus grauis ſub nimio pondere 1,71 lapſum minari 6,136
laqueata tecta 10,112
Lares .i. Dii domeſtici, Penates 1,506 ſed paſſim pro domu ipſa etiam pro patriâ.
Lares (ſimulacra Deorum Penatium (ſudâ-

runt 1,557
largus aquæ 9,608
Lariſa, ciuitas Theſſaliæ 6,355.7,712 Pompeio profugo omne auxilium offert 7, 713
larix, arbor reſinifera 9, 920
laſſa radix, verus & defecta 9,968
laſſare Deos 5,695
laſſatum æquor fluctibus 5,703
late mihi, pro, me: niſi, mihi, ſit, pro quantum ad me 1,419
latebræ ferarum 2,153 ſcelerum 4,193
latere in æquore 1,654
latex, humor 4,293
Latiale caput, Roma, aut Iouis Latialis templũ, quod Albæ; aut etiam ipſe Iuppiter Capitolinus 1,535
Latinæ Feriæ, ſacra Iouis Latialis, quæ ex inſtituto Numæ quotannis Conſules cum Senatoribus Albæ celebrabant 1,550.5,401. 7,395
Latinum nomen 7,391
Latium Italiæ nobilis regio, in quâ Roma: vnde Latium, Latius Orbis, pro Italiâ aut Româ 1,253.2,196, 432,447. 8,235, 345. 10,59 Latius, Latia & Latium, pro, Romano, Romanũ: vt, Latius dux 9,546. 10,358,536 Latia turba 7,656,844. 10,403 Latia arma 8,501 Latii faſti 2, 645 Latii faſces, Conſules Romani 3,82 Latiæ acies 4,8 naues 9,1079 Latiæ Muſæ, poëma Latinum 9, 983
Latium corpus, concordia Romana 10,416
Latia vitis, Centurionis inſigne in manu vitis 6,146
Latiæ volucres, Aquilæ legionum 6,129
latrantes flebile canes 1, 548
latus belli, aciei 7,523
laterum textura, in corpore humano 9,777
laudis materia 8,75
laudibus in longum æuum dimittere 1,448
Lauinium vrbs x ab Vrbe lapide 9,991
Laurentum, oppidum Latii, regia Latini 7, 394
laurifera iuuenta, triumphalis 8,25
laurus Theſſalica in Pythiis 6,409
laurea, pro victoriâ 1, 122
lauro coronati Capitoliũ aſcendebant triũphantes, laurumque in gremio Iouis deponebant 1,287
laxæ veſtes 8,367
laxare. laxantur Tartara in pœnas 3,17 laxare iter fluuiis 4,116 ſinus veli 5,427 ſpes ſuas 5,533 laxare, laxius facere 6,72 laxata claſſis 3,548
Leandri & Erûs amores 9,954
lectum, electum 7,142
lectus viduus 5,806
lectorum ſtrata purpurea & plumata 10,123, 125
Ledæa ſidera, Gemini: Caſtor & Pollux, Ledæ filii 4,526
legati iure gentiũ ſacri & inuiolabiles 10, 471
legere veſtigia 8,210
legentium hiſtorias affectus inclinant in partes 7,210
legio, quam Pompeius Cæſari poſt cladem Cottæ in Galliam miſerat, & Cæſar ob metum Parthorum remiſerat, Luceriæ præſidio relicta 2,473
lex. leges. leges & plebiſcita coactæ 1,176 medias leges perrũpere 1,322 lege tenere 2, 10 leges æui 2,82 Inferorum 6,635 legum fræni 2,145 leges ſilentes 1,277. 5, 31 legum libera 6, 301 leges ſancire ſanguine 7,351 leges, pro libertate & tempore Conſulum 7, 579, 584. 9, 267, 385,560 legũ viſcera, Senatus 7,579 leges fatorum 8,568
lex loci, forma 5,307
leges ſupernæ 9,557
lex mundi 10,201
lex, pro more, conſuetudine 10,228
leges, quæ à Conſulibus ferebantur, vt plebiſcita à tribunis 1, 176
leges bello coactæ ſilent 1,277
leges in pace timendæ 2, 252
leges à Cæſare tolli maline, quàm à Metello ſeruari 3, 140
Leleges Theſſaliæ populi 6,383
Lemanus, lacus per quem tranſit Rhodanus 1, 396
Lentulus Spinter Aſculum

lum deſerit 2, 469 eius copiæ ad Cæſarem deficiunt 2,470
Lentulus ſocius coniurationis Catilinariæ 2,543
Lentulus Conſul initio belli Ciuilis. eius oratio ad Senatores in Epiro 5, 16 præfectus ſiniſtro cornu in acie Pharſalicâ à Pompeio 7, 217 eius Pompeio auxilia à Parthis petere diſſuadentis verba 8,328 & ſeqq.
lentus parère 10, 397
lenti viſum eſt 2, 110
Leo, Signum cæleſte 1, 655. 9, 537. 10, 210, 234, 306 Leonis ſolſtitiale caput 6, 337
leones iniectis in oculos veſtibus capti 4, 686
leones blandi Magis 6, 487
Lepidus Conſul conatus reſcindere acta Syllæ, à Pompeio & Catulo in Alpibus victus 2, 547. 8,808
Lepidorum familia nobilis Romæ 7, 583
Lepus minor, Libyphœnicum Africæ vrbs, ſolo fertili 9, 524, 948
Lernææ ſagittæ Herculis, quia ſanguine Hydræ Lernææ tinctæ 6,392
Leſbos, inſula maris Ægei ſub Troade, in quâ Mitylene. vrbs, in quam bello Pharſalico ſeceſſerat Cornelia Pompeii vxor 5,725, 744. 8,40,108,123, 131,135,139,144, 204,587,640
Lethe. Lethæa ripa. flumen Inferorum, obliuionem inducens, vel obliuio ipſa 3, 28. 5, 221. 6,769
Lethe, Africæ fluuius, ob ſimilitudinem nominis cum Lethe Infernali etiā creditus obliuionem parere 9,355
letum in vulnera ſparſum 3,591
letificū, mortale 9,901
leuare. leuat ſpes mentes trepidas 1, 523 leuare Orbem populis 2,275 leuare terras monſtris. 4, 610 leuare ſe terrâ 6,756
Leuca Appuliæ opidum 5,376
Leucas. Leucadius vertex. promontorium Epiri, vbi Actium, & ſub quo Leucadius ſinus, ſeu gurges, ſinus maris Ambracii, in quo prælium nauale inter Auguſtum & Antonium 1,43. 5,479, 638. 7,872. 8, 38. 10, 66
Leuci, Belgicæ populi, boni iaculatores 1, 424
leuior auxilio, releuatus liberior 9,938
leuis armatura, ſagittarii & funditores &c. 7, 508
leuitas Græca 3,302
Leuus quidam in exercitu Catonis ab aſpide ictus ſomno perit 9, 815 & ſeqq.
libamina 4,198
liber. liberum. legum liber 6,505 liberum naſci, aut, mori 7, 375, 376 liberum fortunæ, à fortunâ 7, 818 liber culpâ 8, 647 liber meatu, de vento cui nulla ſunt obſtacula 9, 453
libertas, pro licentiâ. libertas data odiis 2, 145 libertas fugæ 8, 371 ſcelerum 8, 491 loquendi 9,558
Libertas publica. vtitur armis 4, 578 partes pro Libertate 9, 29 Libertate ſaluâ potens 9, 193 Libertas ficta 9, 206 Libertas ſibi Orbem reddens, pro, Libertas Orbi reddita 10, 25
Libertatem ad extremum proſequi conſtituit Cato 2, 303
Libertas populi ſeruientis libertate perit 3, 145
Libertatis vmbra velle quod imperatur 3, 146
Libertas numquam bene pro pace datur 4,227
Libertatis minor cura Diis quàm vindictæ 4,808
ob Libertatem amiſſam querelæ 7, 432
Libertatis aſſertor Senatus 7,580
Libertas & Cæſar tanquam par gladiatorum inter ſe certantium 7,696
Libertatis ſpes, rerum vltima 8,453
Libertas vera exſtincta à Syllâ & Mario; ſed etiam ſpecies eius à Cæſare 9,206
libet 9, 852
libidinis portenta 8, 414
Libo (Scribonius) fugatus à Cæſare ex Hetruriâ 2,462
librâ examinare 8,467
Libra, Signum cæleſte, quod ingreſſo Sole fit

æquinoctium autumnale 4, 58 8, 467. 9, 534. 10, 227
Liburni. Libyrna terra. Illyrici populi, vnde naues Liburnicæ 4, 530. 8, 38
liburnæ, biremes 3, 534
Libya. Libye. Libycus Orbis. Libyſſa, & Libyca terra. Libycæ oræ. ſedes. Libyca arua. Africa tertia pars Orbis 1, 206. 2, 164. 3, 70, 294. 4, 582, 611. 6, 788, 817. 7, 223, 711. 9, 44. 119, 386, 411, 547, 666, 690, 753, 943. 10, 38, 79
Libycum, pro, Africum: vt, Libyca antra 4, 594 Libycæ fraudes 4, 736 aues 4, 809. ruinæ 8, 269 Libycum æquor 8, 862. Libyci crines 10, 129
Libycus Mars, bellum Punicum 1, 255
Libycus triumphus Marii, de Iugurthâ 2, 69
Libycæ iræ, Marii in Africâ exulis 2, 93
Libycæ clades, Africanæ, belli Cæſaris cum Scipione 6, 62
Libycæ terræ bellua, elephas 6, 207
Libys, pro quouis venatore 6, 221
Libyca lampas, rogus ab Annibale acceſſus Paulo Æmilio 7, 800
Libyes polus .i. Meridionalis, Auſtralis 9, 377
Libycus ignis, Linea Æquinoctialis 9, 538
Libyæ extrema 9, 598
mortes, venena 9, 707
peſtes, ſerpentes 9, 805
Libye, pro regno Iubæ, 8 277
Libycæ arenæ, Ægypti 2, 417
licia diuerſorum colorum telis immiſcere, inuentum Alexandrinorum 10, 126
licet, etiamſi 6, 715
licuit mihi, potui 4, 638
ligatus corpore 5, 434
Ligeris Galliæ fluuius Celtas ab Aquitanis ſeiungens 1, 439
Ligures, Galliæ Ciſalpinæ populi, olim comâ inſignes 1, 443
Lilybæum Siciliæ promontorium Africam reſpiciens 4, 583
limes vitalia ſecans, diaphragma 1, 623
limes Solis iniqui, Zona torrida 7, 867
limes anguſtus portûs mittens naues in æquor 2, 709
limite non flexo, recto curſu 3, 218
limina ædium coronata in nuptiis 2, 354
limina ædium calcare nefas nouæ nuptæ 2, 359
limine hærere abeuntem 1, 507
Lingones, Galliæ populi, pictis armis inſignes 1, 398
lingua. ſoluit fama in præconia linguas 1, 472 lingua exſecta palpitat 2, 181 lingua, agger arctus in mare productus 2, 614 lingua ſquamoſa, præ ſiti 4, 325 lingua proiecta equi laſſi 4, 755 lingua tacita, quæ loquitur tacitè, murmurat 6, 701 linguæ commercia 6, 701. 8, 348 linguæ vibratæ ſerpentum 9, 631 linguæ magicæ, notæ Hieroglyphicæ 3, 224
linum, & lineæ veſtes in vſu & honore apud Ægyptios 9, 159 hinc, liniger, de ſacerdote Ægyptio 10, 175
lintea ſuffigere antennæ, vela colligare 9, 328
liquebat miſero, exiſtimabat miſer 6, 433
Liris, fluuius ex agro Veſtino prope Minturnas in mare Tyrrhenum influens 2, 424
lis. ſecundùm Emathiam lis tanta datur 8, 333
Liſſum Epiri oppidũ maritimum 5, 719
litare. ſacrum 1, 632 fibræ litantes 6, 524 litare, ſacrificio peracto Deos placare 7, 171
littus. dubium 1, 409 littora creſcunt, relabente mari 4, 429 littora reſonãtia ſperam tempeſtatem præſagiunt 5, 551 littus malignum, difficile appulſu 8, 565 littora rumpere, de flumine 10, 244
litui 1, 237 lituis eliſus aër 7, 476
lixa 9, 593
locus. ſtare loco 1, 144 locum mutare 2, 137 locus exceptus ſceleri 3, 333 loci maieſtas 3, 430 locum promittit ipſe locus 4, 36 locus rerum 4, 126 locorum fortuna 4, 661 loco redire 5, 37 loci ſedes 6, 23 pax 6, 282 facies 7, 788 lex, forma 9, 307 ſors 10, 542 locum conſumere 7, 461 loco ſecundo 8, 288

loeis vbi fulmen conciderat & côditum erat peculiaria nomina data 1,608
longè. ne longè nimium ſit proxima tellus 5, 576 longè mittere. i. abiicere, proiicere 7, 628 longè naſcens. i. quod in longinquis regionibus naſcitur: ſea, vt quidam interpretantur, longæuum, viuax 9, 921
Longior dies, temporis diuturnitas 7,846
longinquæ meſſes, frumentum aduectitium 3,66
longinqua vulnera cadunt, eminus immiſſis telis 3,568
loqui cum Ioue, oraculum Iouis conſulere 9,558
lorica, armatura ex connexis annulis ſeu catenulis; hine loricati, grauis armaturæ milites 7,498
Lucani fiducia de immortalitate ſuæ Pharſaliæ 7,209.9,985
Luceria Vmbriæ oppidum occupatum à Cæſare 2,473
Lucifer, ſtella Veneris, ſtatione nouiſſimus exit 1,232. 2,725. 10, 434
lucri pallida tabes 4,96
luctantium varii nexus, arctationes & compreſſiones 4,624
luctari ignis luctatus viridi robore 3,503 luctans anima cum morte lentâ 3,578
luctificus 7,2
lucus ad Maſſiliam deſcriptus 3, 399 & ſeqq. exciſus à Cæſare 3,433 & ſeqq.
ludere, eludere 4,725
ludibrium maris, corpus agitatum fluctibus 8, 710
lues, pro quauis pernicie aut calamitate, vt ab incendio &c. 1,645. 3,681. 10,504
lugubria mæſti cultus 2, 365
lumen. lumina pro oculis 1,154. 3,713, 740 & ſæpe.
lumina noctis, ſidera 4, 282
Luna, primum Etruriæ aut Liguriæ oppidum cum portu 1,586. 2, 427
Luna. bigas agitans 1,78 pluuialis 1,218 Lunæ ſidus ſecundū 1, 413 Luna coacto cornu plena 1,537 Lunæ dimidiatæ periphraſis 3, 42 Luna dubitanda, principio nouilunii 4, 60 Lunæ labores, eclipſis 6,505 Lunare virus, quod Luna magicis artibus coacta deſpumat in herbas aut cadauera 6,669 Luna mæſta, obſcurior 8, 721
Lunæ Planetæ officium 10, 204 eius eclipſis, & vnde 1, 539. 6, 503 maximæ eius eclipſes videntur in Africâ 9, 693 obſcurata carminibus magicis ac ſi eclipſin pateretur 6,500
Luna an cauſam det æſtui maris 1,410. 6, 479. 10,216
Luna cœlo deducta arte magicâ in herbas deſpumat 6,505
Luna obtuſo cornu ſurgens; item cùm caligo orbem eius obſcurat; tum rubicunda; item luridum pallens; & aliquando ſub nubes abiens; ventorum & tempeſtatum notæ 5, 546 & ſeqq.
Lunares horæ 1,404
Lunaria incrementa, æſtus maris 10,216
lunatâ fronte recedere 3, 5,533
lunatum ferrum, harpes falcata 9,678
luſtra ferarum 3,408
luſtrare, expiare 8,101 luſtrare ſanguine humano 3,405
luſtrales animæ, quæ quaſi victimæ ab hoſtili vi Romam expiârunt 6,786
luſtrum, & Vrbis luſtratio 1,593
luſtrum, quinquennium 1,283
luſtrum Lunare, v menſium 8,479
luſtrare terras atq. æquora, errare 5,347
luteum, ruffum dilutius ad rubrum vergens 2, 361
lux. mæſta 1, 235 rubens 2,721 luce longè relictâ, longè à luce 4, 297 lux extrema, diei 4, 447 dubia 4, 473 lucis color 6, 828
lux, pro die. luce nouâ 4,52.8,469.7,427
lux, ſplendor 4, 80
lux extrema, dies mortis 7,185
lucis (vitæ) extremæ momentum 4,484
lux meruenda, fulmen 5, 630
luxuries rerum prodiga 4,374

luxus Ægyptii explicati 10,111 & ſeqq.
Lyæus, Bacchus 1,675
Lycidas in prælio nauali ad Maſſiliam vnco fixus, retenentibus cru-ra ipſius ſociis ne ar-raheretur, auulſus ſcinditur 3,636
Lycurgus Thraciæ rex, qui ſibi crura incidit 1,575
Lygdamus Tyrrheno oculos glande excutit 3,710
lymphari præcipiti gra-du 1,496
lymphatus, furioſus; à lymphâ aut aquâ, quâ terrentur morſi à cane rabido 7,186
lynx, animal acutiſſimi viſus, cuius viſcera pollent ad artes magi-cas 6,672

M.

MACEDONES, Græ-ciæ populi noti à Lucano interdū cum Theſſalis confundun-tur: in genitiuo plura-li Macetum, vel, Mace-dum 2,647. 5,2.10, 16,28,269
Macedon, Alexander Magnus 8,694
Macra Liguriæ fluuius innauigabilis 2,426
Macrobii populi Æthio-pum 10,280
Mæander Phrygiæ fluuius ſinuoſiſſimus 3,208 arte magicâ recto cur-ſu actus 6,475
Mænala, Arcádiæ mon-tes 3,177
Mæotis, palus in quam Tanais influit, & quæ ſe per anguſtias Boſ-pori Cimmerii in Eu-xinum exonerat: ea adeògelu adſtringitur, vt equos & plauſtra ſuſtineat 2,641. 3, 277. 5,440. 8,318
mærere morrem 6,790
mæſtus curarum 8,165
magiæ deſcriptio, ritus; eius arcana; potentia; cur illi Dii ipſi & an pareant; magorum, magarumque in Theſ-ſaliâ potiſſimùm fre-quentia; eorum men-ſæ ſeu epulæ; herbæ item magicæ; anima-lia &c omnia ad tæ-dium vſque deſcripta 6,430 vſque ad finem libri.
magicæ linguæ, notæ hieroglyphicæ 3,224
magi apud Chaldæos & Perſas Parthósve inſi-gnes & venerandi 6, 449. 8, 220 & apud Ægyptios 6,449
magiſter nauis 1,501. 5,645. 9, 44 claſſis 2, 696 ferarum 4, 242
magna in ſe ruunt 1,81
Magnetes, Theſſaliæ po-puli, optimi equites 6, 385
Magnus, pro Pompeio paſſim.
Magnus pro Cnæo Pom-peii filio 9,121,145
magnus annus, fertilis 3, 70
magno parare 1,34
maieſtas loci 3, 430 maieſtas non fracta malis 4,341 maieſta-te ſaluâ 7, 378, 681 maieſtas nominis He-ſperii, Pompeius 8, 760
maior in arma ruit 3, 37
mala vel duri lacrymas moturæ Catonis 9, 50
malorum turba 9, 405
malacia maris 3,523 ſummæ malaciæ ſiue tranquillitatis maris deſcriptio 5, 432 & ſeqq.
malæ lanugine fuſcatæ 10, 135
Malea Laconiæ promon-torium, quam Dorida vocat, quia Dores La-coniam incoluere 6, 58. 9,36
Maliacæ aquæ, Maliacus ſinus ſub Macedoniâ 6,367
maligna vndæ vena, im-pura aut tenuis 9, 500
Mallos oppidum Ciliciæ 3,227
mâlus nauis. mali veli-feri pondera 1,500 mali iuga curuantur 2, 695
manare cetâ 10,494
mandare decreta 1,489 mandare ad vmbras 6, 569
manere. manſurus in ſe-cula 8,74
manes, id eſt, Dii Inferi; item anima ſeparata à corpore defuncti; ali-quando pro cadauere, aut cineribus, aut ſe-pulcro 2, 173.3, 13.4,790.5,636.6, 666, 807.7,458. 8, 796, 844. 9, 151, 976
maniæ, manus ferreæ, ſeu harpagones nauibus hoſtilibus arripiendis 3, 565 vide manus ferrea
manipli, cōtubernia mi-litum; trigeſima pars legionis; ſed vſurpa-tum pro numero quo-uis

uis militum 1,296. 4,331. 7,327 maniplis ſparſa acies, confuſa 10,436

manus. manus nulla vacet 2, 56 manus torpens 2,78 cæca 3,722 certa 6, 190 manum ferre 1, 147 iniicere fatis 3, 242 manu motiente ferire 4, 560 manu dilatâ 8, 708 manus ignauæ 1, 514 ſæuæ 2, 96 manus miſcentur 3, 569 manus incertæ 3,692 togatæ, Romani 7, 549 venales 10, 408 manus in bella promittere 1, 388 complexas tenere 2,292 exercere 3, 692 præbere 5,558 oculis immergere 6,541 in hoſtem immittere 7, 509 inſerere 8, 552 manibus prenſare 3,664 à manibus cecidere ſuis 3, 668 manibus ſenectam ducere, ſuſtentare manuum labore 5, 535 manibus deceptis vacuum complexa cubile 5,809

manus, copiæ 4,137

manus excrementa, vngnium reſegmina 6, 543

manus ferrea, vnci ferrei, ſeu manicæ attrahendis nauibus 2, 712. 3,635

manus ducis, milites 5, 311

mapalia, Afrorum domus culmis contectæ, quæ plauſtris interdum circumuehebant 2,89. 4,684. 9,945

Marcellus loquax, hoſtis Cæſaris, collega Lentuli 1,313

marcentes tenebræ 6, 646

Marcia, Marcii Philippi filia, cùm Catoni priori marito tres liberos peperiſſet, ab eo conceſſa Hortenſio, cui etiam peperit: illo mortuo, ad Catonem redit, & recipitur 2, 326 & ſeqq.

mare. mutatur gurgite Nili 1, 684 clauſum inuerſâ naui 3, 652 iacens ſeruatum bello 3, 524 refluum 4, 428 rauca gemit, poſt ventum vehementiorem 5, 218 molle 8, 98 frangitur, vadis aut littore 9, 308, 323 mare non mare cùm torpet quiete 5, 453 maris pax 4, 437 clauſtra 2, 684 languor 5,449

mare exterius, Oceanus mundum ambiens 10, 37

Mare Rubrum, quod & Sinus Arabicus 6,678. 10, 314 Maris Rubri ſpolia, gemmæ & margaritæ 10,139

maris malacia 1,259. 3, 523. 5, 432 comparata Boſporo aut Mæotidi glacie adſtrictis 5, 436

mare intra ſe murmurans, ſignum futurorum ventorum 5,565

Mareotis, palus Ægypti, aliquando pro ipſa Ægypto 9, 154. 10, 117 Mareotis vua 10, 161

Maricæ regna, Minturnenſium ager, & in eo lucus Deæ Maricæ ſacer 2, 424

maritus. maritos excipere 2,339 nulli læta marito 8, 89 mariti toris iungere 2,329 marito dimitti, repudiari 5,765

C. Marius de Iugurthâ triumphauit ſubactâ Africâ, & de Cimbris ac Teutonis 2, 69, 90 Libertatis diminutor 4,822. 9,204 exul & profugus, in paludibus Minturnenſibus deliteſcens, & in carcere Minturnis, vt Fortunæ depoſitum, quamuis deſtinatus morti, percuſſorē maieſtate terret, & à Minturnenſibus dimittitur 2, 70 & ſeqq. in Africam eiectus 2,88 in ruinis Carthaginis latet, tanquam ſolatio eorum quos vicerat, & rurſus ſui animaduertentis ruinas tam potentis reip. 2, 90, 91 copias colligit 2,93 Romam redit, & ſeptimum Conſulatum obtinet 2, 99, 130. 8, 269 crudelia facinora exercet 2,99 & ſeqq. ſignum hoc dederat ſuis, vt quibus ſalutantibus oſculandam manum non porrigeret, eos occiderent 2,113, 126 obit 2, 130 eius ſepulcrum ad ripam Anienis 1, 582 eius vmbra agricolis apparens initio belli ciuilis Pompeiani 1,583

M. Marius, Caii frater, ad ſepulcrum Catuli laceratus, & poſt ſingulorum membrorum carnificinam, tandem oculis ſui corporis laniena

nienæ ſpectatoribus effoſſis occiſus 2, 175 & ſeqq.
Marii, tanquam exemplar perduellis & crudelis nominati 2, 227, 546. 6, 794
Marianorum cædes apud Sacriportum 2, 134 apud portam Collinam 2, 135
Marianorum temporum adumbratio 2, 68 vſque ad 134
Marmaridæ, Marmaricæ cateruæ, Africæ populi in Libyâ Mareotide 3, 293. 4, 680. 9, 893 Marmaricæ arenæ, & Marmaricum, pro Africâ & Afris 6, 309
marmora ſecta, laminæ marmoreæ quibus muri incruſtabantur 10, 115
Mars, pro bello, acie, prælio, paſſim. hinc, Mars ſecundus 4, 388. 6, 4 Mars cæcus, bella incerta 7, 111 Marte detecto, aperto bello 10, 346 Mars dexter, cornu aciei dextrum 7, 220
Mars, pro trophæo 6, 256
Martis Planetæ officium 10, 206 damnoſus 1, 660, 663
Marſi, Marſus ager, populi Italiæ 2, 430. 9, 790
Marſya Phrygiæ amnis 3, 207
maſſa metalli 6, 403. 7, 753
Maſſagetæ, populus Scythicus ad Danubium 2, 50 vicini & hoſtes Sarmatis, lac equinum cum ſanguine mixtum potantes in alimentum 3, 283
Maſſilia, Phocenſium patria, profugorum colonia in Galliâ Narbonenſi (alieno in littore) ſocia Romanorum, vrbs libera 3, 307, 340. 4, 257. 5, 53 Maſſilienſes neutri vt eſſe poſſint bello ciuili, petunt à Cæſare 3, 307 & ſeqq. quod negat Cæſar, eoſque obſidet (Maſſiliam, inquit, delere vacat) 3, 356 & ſeqq. lucus vicinus vrbi à Cæſare, etſi trepidantibus militibus, abſcindi iuſſus 3, 426 ipſo præeunte 3, 433 Maſſilienſibus lætâtibus, vindictamque diuinam ſperantibus 3, 446 ad eorum muros ſubuertendos Cæſariani omnibus modis laborât 3, 474 illi eruptione munimenta omnia & machinas Rom. incendunt 3, 498 poſt cômittunt omnes ſpes ſuas certamini nauali 3, 516 vt habiles naues regiáque faciles habentes, & ipſi periti rei naualis 3, 553 Maſſilienſium pugna naualis cum Cæſarianis 3, 538 & ſeqq. victi 3, 752 eorum conſternatio 3, 756
Maſſyli, Numidarum gens in Africâ, quæ equos ſolâ virgulâ regit 4, 682
matrem prægnantem facere qui fas putat, nihil nefas putabit 8, 409
materna vis 2, 338
materia laudis 8, 75 veniæ 8, 137
Matinus, mons Apuliæ 9, 185
matrona ventriloqua 1, 675
maturum id. properum, citum, feſtinum, paratum 1, 645. 2, 597. 7, 668. 10, 421
matutini radii Solis 3, 521
Mauors, Mars 7, 569
Mauri, Africæ ad Occidêtem populi 3, 294. 9, 300 pro quouis populo barbaro aut crudeli 10, 455
Mauri nigri vt Indi 4, 679
Mauri dubiæ fidei, & ſoderti fallaciáque ingenio 8, 283
Mauri hoſpites ſuos collocantes inſtar ſcopi in exercitium ſagittandi 10, 455
Maurus, Iuba rex Mauritaniæ 8, 283
Mauruſia robora, arbores Mauritaniæ 9, 426
Mauſolea, ſepulcra quorumcumque principum: alioqui propriè Mauſoli Cariæ regis 8, 697
Mazax, Africæ populus ſagittandi peritus 4, 681
meatu liber, de vento cui nulla ſunt obſtacula 9, 453
Medea Colchorum regis filia, hominibus ex dentibus draconis ortis iram immiſit magicis artibus vt inter ſe confligerent 4, 556 in Theſſaliâ herbas magicas necdum ſibi cognitas repperit 6, 442 fugiens cum Iaſone,

ſore, vt patrem inſequentem remoraretur, Abſyrtum fratrem in fruſta diſſectum per varia ſparſit loca 10, 646
Medi, Aſiæ populi Perſis & Hyrcanis vicini, ſub imperio Parthorum; pro Parthis Lucano nominati 2, 49. 4, 681. 7, 514. 8, 216, 308, 326, 368, 386 aſſueti regnari 7, 442
medicamen croceũ tingendis crinibus Indorum 2, 239
medicina modum exceſſit 2, 142
medium. Orbem tenere in medio 1, 88 abire in medium 4, 491 mediũ tenere 4, 652 in medium dare 7, 366
medius axis, linea æquinoctialis 10, 287
medii ignes cæli, &, medius dies .i. meridies 6, 337. 9, 606
Meduana, Andium in Galliâ Celticâ fluuius 1, 438
medulla arboris 4, 318
medullas carpere 9, 741
Meduſæ fabula 9, 624 & ſeqq.
Megæra, Furia 1, 577. 6, 730
Melas Theſſaliæ fluuius 6, 374
Meleager Oenei filius, Calydonis rex 6, 365
Melibœa Magneſiæ in Theſſaliâ ciuitas, in quâ natus Philoctetes, donatus ab Hercule ſagittis, ob incenſam ab eo pyram in quâ ſe Hercules combuſſit 6, 354
melius 3, 111 in melius mutare 6, 60
melior hortando vulgo 7, 249 melior ceſſiſſe loco quàm pellere, fugæ aptior quàm pugnæ 8, 381 melior ſuadere 8, 482
membrana, pellis 6, 679
membra. æquata membris vulnera 2, 177 membra contendere 3, 624 defecta robore 3, 625. 4, 600 omnia neruis membra relicta labant 8, 60
Memnonia regna, Orientales populi, à Memnone Auroræ filio 3, 284
Memphis prima vrbs planæ Ægypti, in quâ puteus eſt in quo notantur incremẽta Nili; hinc Nilometrium dicta 3, 477 paſſim pro Ægypto: & Memphiticus, Memphitis pro Ægyptio, Ægyptiâ 1, 640. 3, 222. 4, 136. 6, 449. 8, 542. 10, 5, 272, 330
mens. occurrere menti 1, 480 mens certa malorum 3, 37 ſit mens iſta quidem cunctis 3, 324 mentes tepeſcunt 4, 284 menti abeſt fauor 4, 399 mentes ad ſumma paratæ 4, 536 mens varia 4, 704 mentem ferre transuerſo torrente 4, 813 mens ſacro furore inſtincta 5, 150 mentes dubiæ 5, 256 mentes æquæ, id eſt, bonæ, piæ, faciles 5, 727 mentem paratam verba deſtituunt 5, 731 mens durata malis 5, 798 pugnæ mente propinquus 6, 1 mens, præſaga 6, 415. 7, 187. 9, 120 conſcia 7, 784 mens fugæ .i. voluntas, conſilium fugiẽdi 9, 226 mentis tumultus 7, 183 pondera 8, 280 cuſtodia .i. confirmatio, conſtantia; vel, vt alii, tacita & quaſi intrò cuſtodita cogitatio 8, 635 mentem erigere 8, 75 incendere 10, 148 mente Deum gerere 9, 564 mentes componere ad virtutem aut labores 9, 380
mens hominum malorum præſaga 7, 187. 9, 120
menſa. menſa feſta 2, 123 menſæ militares in caſtris duro ceſpite inſtitutæ 4, 197 menſæ lautæ gloria 4, 376 menſis humanis incognita 6, 116 menſæ rotundæ citreæ 10, 145
menſura timoris 3, 100 ſecandi æquoris 6, 168
mentiri .i. falsò repræſentare, falſam ſpeciem referre, adulari 9, 820 mentita vela victum Theſea 2, 612 populum biformem 3, 198 mentiri dominis 5, 386
merces aut pœna 7, 303
mercis mutator, mercator 8, 854
Mercurius citharæ inuentor & palæſtræ, natus in monte Arcadiæ Cyllene 9, 661 Argi caput abſcidit 9, 663 harpen vſui dedit Perſeo 9, 676

Mercurius

Mercurius Planeta 1, 662 eius officium 10, 209 cùm peruenit ad vltimum gradũ Canceri, & eſt vicinus Caniculæ, fit inundatio Nili 10, 210, 214
mergere æquore pinus, remigare 3, 531 mergere formidinem 7, 248 merſum ferrum in robora 3, 435
mergi ſi maria aut ſtagna fugiant, tempeſtatem denunciat 5, 553
Meridies 1, 16 æther ad Meridiem deuexus 3, 247 Meridiei periphraſis 3, 423
meritum deſtruere 9, 1041
Meroë inſula Nili maxima in Æthiopiâ ſub Tropico Cancri, ab vxore vel ſorore Cambyſis ibi mortuâ cognominata 4, 333. 10, 237, 250 hebeni ferax 10, 303 vini etiam generoſiſſimi, quod quamuis paucorum annorum, potentiſſimum tamen 10, 162 Meroën premit Sol cùm obtinet quartamdecimam partem Leonis 10, 251
meſſes longinquæ, item, peregrinæ .i. frumentum aduectitium 3, 66.6, 105
meta, columna faſtigiata, circa quam currus quàm proximè agebantur 8, 200
metallum, vena lapidũ, ſilicum, auri &c. aut quæuis. duritiês 4, 221, 304.6, 34
metallum auriferũ, item, rutilum 3, 209. 9, 364
metalla in Africâ non gigni, opinio veterum 9, 424
metalla, pro vaſis, armis, & inſtrumentis ex auro argentóve conflatis 7, 740
metator, caſtrorum 1, 382
Metaurus, Vmbriæ fluuius 2, 405
Metelli familia nobilis Rom. pro exemplari virtutis 2, 545. 7, 583
Metellus Creticus 3, 163
Metelli proles, Cornelia 8, 410
Metellus trib. pl. Cæſari pecunias ex ærario ſumere volenti obſiſtit 3, 115 eius ad Cæſarem verba 3, 123 & ſeqq. Cæſaris reſponſio, qui eum irâ ſuâ indignum dicit 3, 134 & ſeqq.
metiri littora inſtabili greſſu 5, 556 metiri terras oculis 6, 32 menſus homini quid fata pararent 2, 133 metiri ſe ſimul & Romam 8, 346 metiri ſua regna, vires ſuas 8, 527
metuere. metuens domini 7, 373 metuens incautus ab hoſte timeri 4, 719
metus. vrget metus 1, 460 agitant grauiora metus 2, 225 metus emti, cùm vulgus alitur à potentibus 3, 57 metu ſtratus 3, 390 metus ſuos exſoluere 5, 259 metus ferre, metuere 7, 138 metum premere 7, 341 metus attonitus 8, 591 metu tecto 9, 389 metus æquorei, ventorum 9, 447
metus legum quoſdam ad bellum adigit 2, 252
Meuània Vmbriæ oppidum in agro armentorum feraci 1, 473
micare, de telis 7, 320
mihi, id eſt, quantum ad me 1, 419
miles ſubitus 1, 312 perrumpens medias acies 1, 322 ſenior 2, 561 dubius ducibus ſuis 4, 698
militum aſſenſus Cæſari in bellum ciuile 1, 386 & ſeqq.
miles ſenex, exemplum, non miles 3, 730
milites ab induciis ad bellum redeũtes comparati belluis à cicuratione ad feritatem relapſis 4, 237
militum primus in deſperatione impetus pòſt paulatim deferueſcens, comparatus ſaucio recenti vulnere animoſiori, ſed membris frigentibus torpente 4, 285
milites, manus ducis; item, fortuna rerum ducis 5, 311. 7, 250
militum enſis eſt qui ſtringitur, non ducis 5, 254
militum opera quam ducibus locant à Cæſare comparata fluminibus in mare defluẽtibus 5, 336
milites miſſionem obtinentes arma tradebant imperatori 4, 382. 5, 326
milites Cæſaris tumultuantur, & miſſionem flagitant; quos repri-

mit

mit Cæſar, & caſtigat 5,242 & ſeqq.
miles non magno hortamine in prædam ducendus eſt 7,736
Milo reus occiſi Clodii 2,480 in iudicio ipſius forum obſeſſum à tironibus Pompeii 1, 323. 2,480
minæ tumuere 2,573
minari. gladii triſte minantes 1,320 turres minantes 4,432 minari lapſum, de muris 6,136 hoſti ſeque ipſe minatur 6,173
minax arcu ſoluto 7, 515 minaces incaſſum 4,280
Minerua Troiana, Palladium 1,598
Mineruæ ramus, oleæ 3, 306
minimas rerum diſcordia turbat 2,272
minimum terræ 5,467
miniſter populus, . frequentia famulorum 10,127
Minoïa Creta, à rege Minoë 3,163
Minoïa tecta Brunduſii, quia habitatum à Creteuſibus 5,406
Minturnæ, oppidum Latii 2,424
Minucî caſtella ad Dyrrhachium à Minutio (vt aiunt) qui iis pro Cæſare præerat 6,126
Mi y æ Theſſaliæ populi, remiges Iaſonis 6,385
miracula varii fati 3, 634
miracula præbere 4,425
mirator, imitator 9,807
miratrix ſui vetuſtas 4, 655
miſcere. miſcere, inter ſe committere 1,271 miſcere gentes 3,194
vulnera 3,354 manus 3,569 mortem 4, 283 arma 6,80. 8, 421 miſcere nexibus alas, de apibus conglobatim volantibus 9, 286 miſcere cubili 10,69
miſeris tantùm iraſci numina poſſunt 3,449
miſeros iuuat omnia ſecum trahere 7,654
miſeri fugiuntur, felices coluntur 8,487
miſeros nemo facilè in amicos ſibi eligit 8, 535
miteſcere, dulceſcere, de aquis marinis 10,257
Mithridates, Ponti rex, à Pompeio in deſperationem rerũ adactus, veneno ſe ſuſtulit 1, 336. 2,581 à Sullâ non victus 2,582
mittere. Orbem ſub leges 1,22 miſſum regnum in turbam 1,86 mittere poſt terga ſagittam 1,230 in diſcrimen 2,599 anguſtus limes portûs mittens naues in æquora 2,709 omnia in extremos caſus mittere 7,239 mittere longè, .i. abiicere, proiicere 7,628 mittere in famam & ſecula 10, 533
Mitylene vrbs Leſbi inſulæ 5,786 Mitylenæi operam ſuã Pompeio addicunt poſt prælium Pharſalicum 8,109 & ſeqq.
moderatior ventus 9, 118
modeſta vota 5,532
modò, paulo antè 6, 621, 713, 717. 8, 330
modus. perdidit pugna modum, forma pugnæ mutata eſt in cædem 7,532 medicina modum exceſſit 2,142 modum (finem) imponere 10,172 modus venti 5,709 modi mortis 3,689 vix oculo prendente modum, de ſpatio loci immenſo 4,20
modus, pro menſurâ, quantitate, moderatione, diſtãtiâ 1,562. 2,131. 6,76. 8,492, 799. 9,191, 766, 794,804
mœnia corripere 2,100 pendêre è mœnibus 7, 369
mœnia, pro vrbe 2,653 hinc ducere in mœnia, vrbibus aſſuefacere, aut, populum vagum in vrbes redigere 7,429
mola, far toſtum ſale aſperſum. molas inducere (inſpergere hoſtiæ capitibus) obliquo cultro 1,610
moliri ima mœnia 3, 489
molle æquor 8,98 mollis ſulco terra 9,627 mollia arua Nilo 8, 526
mollitus ferro, caſtratus 10,133
Moloſſus canis, à regione Epiri 4,440
momenta fauoris 3,55 fati 4,3 rerũ 3,338. 4,819. 7,118
monarchia Mundi vniuerſalis deteſtanda 10, 27
Moneta Iuno 1,380
monetæ inuentor Ithonus Theſſalus 6,404
monile, ornamentum colli

colli 2,363
Monœci Herculis portus 1,405
monſtra Deûm, prodigia 7,172
monſtro potenti, miraculo vel facinore mõſtroſo 6, 635 monſtrum fictum 6,437
monſtra, ſcelera 4,252. 10,337,474
monſtriferum, mirabile 5, 620
monſtroſi fetus, & partus 1,562 combuſti in Vrbis luſtratione 1, 589
monſtrare. vix poterunt monſtrare ruinæ 7, 393 monſtrar tolerare labores 9,588
montis decliuia 2,421
montes dubii, cùm paulatim viſum montium recedendo amittimus 3,7
montes complanati arte magicâ 6,477
Monychus Centaurus 6, 388
mora. belli 1,100 moræ pudoris 1, 263 morâ vinci 3, 392 nec mora 4,445 moras ferre, pati 5, 477 moræ indulgere 5,733
morbi medii inter vitam & mortem 6, 99 morbi fluentes 7, 412
mordaces curæ 2,681
mores cedunt rebus ſecundis 1, 161
morum priorum numen, in cuius templo pauca donaria aut ornamenta precioſa 9, 520
mori iam poſſe ſatis eſt, de infantibus tyrannorum iuſſu occiſis 2, 109 morientiũ oculi clauſi à ſanguine proximis 3, 740.5, 280 mori velle nullus cogi poteſt 4,485 videntibus teſtibus fortiter mori glorioſum eſt 4, 492 mori eſſe felix, ſeu rem felicem, ſolis morituris agnoſcere permittitur 4, 517 mori ſcire, ſors prima viris; ſed proxima, cogi 9, 211 pauido fortique cadendum eſt 9, 583 mori ſomno ex ictu aſpidis 9, 818
moribundus, moriens 6, 86
mors. quantoque gradu mors ſæua cucurrit! 2, 100 mors emerita 3,622 mors vna timori eſt quâ cepêre mori 3,689 mors inuita 6, 531 mors dilata Deûm 6, 698 mors longa, longè diſtans 9,102 obuia 9, 208 mors veneni, veneno illata 9,758
mors omnis hominum in vſu eſt Magis 6, 561
mors ipſa nihil 3, 40 media longæ vitæ 1, 458 viris non metuenda 8, 396 libera enim Fortunæ 7, 818 miſerum non facit 8, 632 ſed præmium potiùs quàm pœna 5, 117 vt quæ ſola præſtare poteſt carere malis 5, 230 præmatura autem ſæpe præuertit triſtes caſus 8, 29 quomodocunque fit, vltima pœna eſt, Lucano 8, 395
mortis capaces animæ 1, 461. mortis tenebræ 3,714 via 4,267 ſtimulis agi futuræ mortis 4,517 mortis vicinia 4, 518 fiducia 4, 538 fortuna 4, 737 exemplum mortis honeſtæ 6, 235 mortis oracula, necyomantia 6,772 mortis venturæ pallor 7,130 mortis ſenſus poſt mortem 7, 471 mortis vltima 8,665 honores mortis, funus 8, 773 honos mortis, laudatio funebris 9,217 quantum mortis 9, 680 mortis fama 9,753 mortis multum 9, 767
mortis metus, rimorum maximus 1, 460
mortis voluntariæ aut vltroneæ laus, præſertim cùm nihilominus moriendũ eſt 3, 241. 4,480
morti obluctari 3, 662 morti admotæ occurrere 4, 480 morti faciles animi 4, 506 morti admouere horas 7, 50
morti pereuntis parcere, dirus mos nefandæſæuitiæ 2, 180
mortem ſuam victori rapere 2, 156 ad mortem ire 2, 582 mortem perdere 3, 707 mortem rapere 4,345 quærere 4, 479 ſentire 4,570 mortem intrepidus accipiam 5, 658 ad mortem ſegnis 6, 244 in mortem cõpoſitus 9, 116 in mortem vires, conſtantia ad mortem tolerandam 9,886
mortem ſibi conſciſcere, glorioſum Lucano putatum 2,156.3, 241. 4,480

ſum morte lentâ luctans anima 3,578
à morte nihil ſenſus relictum animis 3,39
morte, vel iniquâ, ſemel defunctus hoc munus habet, non ampliùs ſe moriturum 6,724
mortes 2, 83, 156. 7, 618, 848. 9, 736 mortes cadunt, tela mortifera 7, 517 mortes Libycæ, venena 9, 707 mortes, mortiferi ſerpentes 9, 862 mortes ſuorum cum hoſtium miſcere, vel, permiſcere, vt in deſperatione 4,283. 7,100
mortium armis illatarum varia genera 7, 618 & ſeqq.
mortale genus ignarum ſortis Deorum 3,319
mortalia habent caſum 2,13
mortui carminibus magicis reſuſcitati 6, 531
mortuorum animæ in antiquum corpus redire nolunt 6,721
Moſchi, populi Scythici, è quibus oritur Phaſis, Sarmatis vicini 3, 270
motus. motus mutus 2, 182 pauidus 2, 235 motus primi auroræ 4,734 motus, ſeditio 9,219,225
mouere. ſtimulôs irarum 2,324 ſumma 2, 394 totas vires 2,626 certamen 3, 121 fata 6,605
mucro hebes frangit non vulnerat hoſtem 6, 187 enſis primo tantùm mucrone cruentus 7,561
mugientes cauernæ motu terræ 3,418
Mulciber, Vulcanus 1, 545.10, 448
multi s.multi.multusſua vulnera affixit.i.multi affixerunt ſ. v. 3,707 quicquid multis peccatur, inultum eſt 5, 260 multum ſpatium 7, 423 multus Annibal eſt in pectore, Annibal ſæpe obuerſatur animo 8, 285 multum poſſe 1, 175
multifidum 3,202
Munda, Bæticæ vrbs, ad quam prælio victi à Cæſare Pompeii filii: pro quo conflictu Munda nominatur 1, 40. 6,306. 7,692
mundus. labor mundi, ſtudium phyſicum 1, 417 mundi extrema, item, vltima, pro Hiſpaniâ, aut extremâ parte eius 3, 454. 4, 147 item pro Mauritaniâ 4, 669 mundi pars ima 4, 106 mundus miſtus 4, 190 mundum coërcens vnda, Oceanus 5, 619 mundi iura petere, ex loco concluſo exire 6, 139 mundus latens, Inferi 6, 649 mundi diſcrimen 7, 108 mundus ſuper nimios Soles & Auſtrum iacens, pars mundi Meridionalis 8, 164 mundi deuia 8, 209 mundi vulgati commercia, populi nobis cogniti 8, 312 mundi tepor, plaga cæli tepida 8, 365 mundi damna 9, 440 clauſtra 9, 865 mundi fama 9,1030 mundi capax, ad intelligenda mundi myſteria ſiue res phyſicas 10, 183 mundi lex 10, 201 mundi tacitum, occultum mundi 10,252
mundi curſus impeditus arte magicâ 6,463
mundi arbiter, item, rector, Pluto 6,697, 742
mundi interitus communis 7,814
mundus incendio periturus 9,316
mundus vniuerſus & virtus, ſiue animus ſapientis, ſedes & domicilium Dei 9,578
mundi monarchia vniuerſalis deteſtâda 10, 27
munimen rapti ceſpitis 1,517
munus. quemque ſuum munus trahit 7,330
munera arenæ, amphitheatri 4,709
murmur infremuit 1, 209
murmur infandum magorum 6,448
murrha 4,380
murrhina vaſa 4,380
Murrus baſiliſci à ſe transfixi veneno ad manum per telum aſſurgente, brachium ſibi amputat 9,828 & ſeqq.
murus ſolo admotus creſcente cumulo, terrâ extrinſecus aggeſtâ, aut aggere ad altitudinem muri 6,180
murus Phœbeus, Troiæ, ab Apolline & Neptuno conditus 9,965
muri, pro vrbe 8,250
muros obſidione claudere 3,342

muralia pondera ſaxi 6, 199
muſculus femorum 9, 771
mutáre. locum 2,137 mutare vrbes totas 5, 107 mutare in melius 6,60 mutare terram 6,271. 8,148 mutari ſanguine fontes 7,537 mutare Threïcias hyemes Nilo, de gruibus 7, 832 mutare totum diem, aliud cæli clima ſubire 8,217
Mutina, Galliæ Togatæ vrbs, pro clade quam Antonius ad eam paſſus 1,41. 7,872
mutua lumina, oculi 4, 170
mutus. queſtus mutos voluere 1,247 mutus motus 2,132
Mycenæ, Argiæ in Peloponneſo oppidum 1, 544. 5,74
Myſia, Aſiæ ad Helleſpontum regio 3,203

N

Nabataei, Arabiæ populi, inde Nabatæi flatus, Orientales venti 4,63
Nais, nympha 9,972
Nar, Sabinorum fluuius in Tyberim illabens 1,475
nardus, frutex cuius folia ad vnguenta odorifera commendatur 10,164
naris ſpiramina 2,183
Naſamónes, Africæ populi, ſolo arenoſo, vicini Syrtibus; eaque occaſione naufragiis eiecta rapiunt 4,679. 9,439 & ſeqq. 9,458
naſci. infantis naſcentia fata 2,107 naſci in regnum, in ſeruitutem ſub rege 7,643 naſcens longè, de ceruo in Africâ non naſcente; niſi, naſcens longè, longæuum, viuacem, vt quibuſdam placet, ſignificet 9,921
Naſidii Marſi à preſtere percuſſi, & in tumorem immanem excreſcentis, mors 9,789 & ſeqq. comparatus bullienti aquæ aut velis inflatis 9,798
natale erepto .i. extincto ſemine, natiuitatis primordio deleto 7,391
natare .i. ſubmergi, perfundi, inundari, humectari: vt, natare in cæde 7,294 ſanguine, de terrâ, loco vbi cædes facta 7,728 reges (regum ſepulcra) natabunt 9,156 penitusque natabat 9,312 membra natant ſanie 9,770
nando amnem frangere 8,374
natura deſes 9,436
natura paucis contenta 4,378 omnia placido ſinu receptura eſt 7, 810
natrix, ſerpentis aquatici genus 9,720
naualia Phœbea, portus Athenienſis 3,182
naualia fugâ tenere 3, 755
nauali plurima bello enſis agit 3,570
naufraga virtus 3,690
naufraga arma 4,87
naufragium. naufragium ſibi quiſque facit 1, 503 naufragii ſpes 5, 455 naufragio venire 5,494
naufragium, pro quauis clade aut calamitate 8,313
nauis. naues ſtantes fune contentæ 2,621 actæ tenſis rudentibus 2, 683 plenæ vento, ibid. nauis turrigera, prætoria 3,514.4, 226 naues emeritæ 3, 520 naues ex colliſione roſtrorum in puppim redeuntes tanquã circumrotatæ 3,545 naues audientes manum regentis 3,594 naues inhibere remis 3,659 naues captæ vehunt victores ſuos 3,755 vimen texitur in nauem 4,132. nauis regimen dare ventis 7,126 nauem dare in littus 8,133 dare in læuum 8,194 naues citatas Cypro immittere 8,457 naues è littore præcipitare 9, 148
nauis prima apud Theſſalos inuenta, Argo 6, 400 noui generis mortis cauſa 3,197. 6,400
naues contrario vento impulſæ arte magicâ 6,471
nauis regimine deſtituta, ignauum onus 7,126
nauis pugna Maſſilienſi pondere turbæ in vnũ latus incumbentis tota inuertitur 3,647
nauta nauem in alterutram partem à recto curſu obuertens comparatus aurigæ currum obliquanti 8, 199
nautæ portu ſoluturi rebus præmoniti 2,690

nebulæ diſcuſſæ arte magicâ 6,486
nec mora 4,445
nec numina deſunt 1,349
nec fortuna diu vertens .i. & fortuna non diu vertens 7,504
nec,ne quidem 8,497
neceſſe eſt poſſe (item, velle) ſequi iuſſa 1,372 cupias quodcunque neceſſe eſt 4,487
necyomantia 6,620,772 eius mos & ritus &c. 6,654 & ſeqq.
nefas. ſcire nefas .i. non facile eſt iudicatu 1,127 attulerat in caſtra nefas, ſceleſtus iam antè, venerat in caſtra 2,98 nefas belli, miliiare 2,507 abſcondat Fortunæ nefas 2,735 omne futurum ereuit amore nefas 4,205 Infernum nefas 7,170 nefas ciuile 7,432
negare. negatum ſtare diu 1,70 ſpectandum tibi bellum ciuile negatum eſt 4,804 negaui iam mihi 5,744 negatis tumulis proiecta corpora, inhumata 6,626 ſtimulis negantem agens equum 8,3
neglectus dextræ 2,126
Nemea ſilua Arcadiæ, in quâ leo ab Hercule occiſus, qui ab eâ Nemæus 1,655
Nemeſis (Ramnuſia) ſuperborum caſtigatrix Dea 5,233
nemorum auia 1,569
nemorum motus vltronei, ventorum fururorum ſignum 5,551
Nemoſſus Aruernorum caput 1,419
nepos, deſcendens de ſtirpe 9,996 nepotum populi, poſteri 7,207. 8,871
Neptunus imperium maris nactus ſorte ſecundâ reſpectu Iouis 4,110,113. 5,622
Neptunia cuſpis, tridens, ſiue fuſcina 7,147
Nereus Deus marinus, pro ipſo mari 2,713. 6,349
Neroni Imperatori adulatum 1,33 & ſeqq.
Neruii, Belgicæ populi, qui Cottam & Sabinum Cæſaris legatos ceciderant 1,429
nerui. robur mobile neruorum 4,286 relicta neruis membra labant 8,59
nerui letales, arcus 8,296
neſcire 4,496. 7,411 Deos neſcire 1,453 neſcit timere 3,119 neſcit latrare, de cane .i. ſcit non latrare, compeſcere latratum nouit 4,443
neſcius remitti 1,17 ſtare 1,144 neſcius artis ſimulatæ 4,744 neſcire ora frænorum 4,683
Neſſus Centaurus Deianitam, quam trans flumen Euenum ferebat, ſtuprare volens, ab Hercule occiſus 6,366,391
Neſis, Campaniæ inſula ſulphureis exhalationibus fœta 6,90
nexibus miſcere alas, conglobatim volare, de apibus 9,286
Nilus, Ægypti flumen celeberrimum: ſæpe etiam pro ipſâ Ægypto 1,684. 2,633. 3,199. 5,712. 6,307,810. 7,832. 8,499,526,542,641. 9,81,156,705,752. 10,8,53,156,413 Niliaca arena, pro Ægypto 5,475. 8,805 item Nilotica rura 9,130 Niliacum littus 9,135 Nili littora 9,413 Niliacum, Ægyptium 10,80 Niliacus tyrannus, Ptolemæus rex 8,281. Niliaca ſerpens, aſpis 9,816 Niliaca vrbs 10,91 Niliaci ius gurgitis, imperium Ægypti 9,1023 Nili regia 9,266 ſceptra 8,559 Nilotis acus 10,142
Nili ortus ſiue fontes incogniti 1,20. 10,40,190,192 ſub Cancro eſſe exiſtimantur 10,214 eius ortum ignorant populi Arctici, exitum Antarctici 10,301 in Æthiopiâ aut paulo ſupra eam oritur 8,830 curſus eius quatenus cognitus eſt 10,285 & ſeqq. inundat plana Ægypti 2,417. 9,163 omnia tenet, id eſt, inundat 4,135 quando inundare incipiat 10,210 & ſeqq. in cauſas inundationis Nili inquiſitum; variorum opiniones adductæ, & quædam refutatæ 10,219, & ſeqq. eius incrementa obſeruata in puteo Memphitico 8,477 Nili inundatio definit æquinoctio autumnali 10,218

Nilus diuiduus ſeptem oſtiis ſe in mare exonerat 8,445,465. 10,244,254 Nili os Peluſiacum 8,825
Nilus Lageus, à Lago patre Ptolemæi 1,684
Nilus, fiducia Ægyptiorum 8,447
Nili inundatio impedita arte magicâ 6,474
nimbus telorum 6,134
nimiumque parumque 5,741
Ninos Aſſyriæ vrbs 3, 215
Niphates Armeniæ flumen 3,245
niſu titubauit in medium orbem terra 6, 482
niti. in rupes 4,38 in terras 4,650 in lucem 5,180
niues ſine Sole mediâ hyeme ſolutæ arte magicâ 6,478
nobilitas dolendi 8,329
nocens cælum 7,798 terra 7,869
nocentes manes 3,13
nocentes multos ſeruat Fortuna 3,448
nodi chalybum, catenæ 6,797
nodi nocentes, laquei quibus ſtrāgulati nocentes 6,543
nomen. ſub nomine ſacratus 1,405 nomen famæ 6,604,257 in nomen alterius venire, de flumine alteri flumini illabente 6, 375 nomina popularia, Druſi 6,795 nomina magna 7,210 nomen extremum tanti generis 7,589 nominis vmbra 8, 449 nomina pauperis æui, Fabricii & Curii 10,151 nomen edere 4,177 nomen Latinum 7,391 nominis famâ 9,92 nomina feralia 7,408
non fandus 2,176 non priuata arma 2,533 non priuata cupit 2, 564 non ea fata ferens 2,726 non ſic .i. non tam bene, tam doctè 8,199 non eâ ſta 10,60 non ex coniuge partus 10,76
non-imbrifera 9,455
non, nec, haud, ſemel, vnus, vnum, id eſt, ſæpe, multi, multa 1, 478. 2,420. 3,466. 4,545. 8,232,479. 10,244
noſſe minimum terræ, de flumine nōn longè à mari orto 5,467
noſtrum. non fert è noſtro præmia miles 3, 130
notare terras ex aſtris 8, 168
notare voce 9,221
Notus, Auſter, ventus Meridionalis 2,460, 683. 4,71. 5,542, 571, 609, 714. 6, 294,471. 7,364. 9, 326, 419, 480, 539, 695, 877. 10, 243 Noti, pro quibuſlibet ventis 10,500 Noti poſt terga flagrantis terræ, quæ ſunt à parte Antarcticâ Lineæ Æquinoctialis 10,50
nouiſſimum, vltimum 1,232. 8,90
nox. ignota ſidera videront obſcuræ noctes 1,526 noctem ducere 1,543 nocte ſoporâ 2, 236 nox, pro caligine ex deliquio animi 3, 735. 8,58 in noctem pronum cælum 4,28 nox ſubtexta polo 4, 104 noctes venturâ luce rubebant 4,125 fabula extrahit noctes 4,208 nox bellorum 4,244 ſubſtituit nox merſo ſua lumina Phœbo 4,282 ad noctem impellit lux extrema tenebras 4,447 nox parua 4,476 nox cæli 5,627 nocte altâ 6,570 nox media 6, 571 nox pro tenebris 6,647 noctis rex, Pluto 6,741 nocte coactâ 7,395 nox ſcelerum 7,571 nox pendens ſuper campos 7,520 nox habet Theſſaliam, omnes cogitationes totâ nocte ſunt de Theſſaliâ 8, 45
noctis incipientis periphraſis 5,424
nocte apud nos mediâ, ſub terrâ apud Antipodes eſt medius dies 6,571
nocturni 3,499
nubes. telorum nubes 2, 262 nubes excedit Olympus 2,271 nubes campo cōſurgens, puluis excitatus ab aduentante equitatu 2, 481 in nubes abiere Ceraunia 6,626 quicquid defenderat Indos, nubes ardores Solis temperantes aut impedientes 4,67 nubes denſas Sol in vellera ſparſerat 4,124 nubes pulueris 4,768 peſtis contagia tracta in obſcuram nubem, craſſa exhalatio peſtifera 6,90 cæci timoris nubes 6,297 nubes

bes ſubducunt ſidera 6,519 nubes non-imbrifera .i. arenifera Auſtro eleuata in Africâ 9,455
nubes mediâ regione aëris 7,479
nubes rutilantes in mare eum Sole deſcendẽtes ſerenitatem diei futuræ ſignificant 5,541
nubes attractæ in alimentum Solis 7,5
nubes fractæ eliſo fulmine & tonitru 6,692. 7,154
nubila mæſtam lucem tenentia 1,235
nudare latus imperii 8,425 nudatus miles telis 3,170 nudatum præſidiis 2,462,472
nudus. nudi rami, ſine foliis 1,141 nuda regna, deſerta 2,90 nudæ Aquilonibus vndæ, portus in quem nullæ naues appellunt flante Aquilone 5,720 nudum latus non hærente marito 5,807 nudus pectore, carens pectore 6,256 nudum, vacuum 6,6,519 nudum, de oculis apertis 8,683 nudus, inhumatus 9,157
nullus. nullus ſemel ore receptus ſanguis patitur, &c. .i. ſanguis ſemel ore receptus non patitur, &c. 1,333 nullis obſtantibus 3,364 nullo voto 4,401 nullo triſtis damno, lætus vel ſecurus vt indemnis 5,753
Numa, rex ſecundus Romanorum, quibus auctor ſacrorum ceremoniarumque, vnde ſacrificus 9,478 inſtitutor Feriarum Latinarum 7,396
numeratus miles effuſis telis, à Xerxe 3,285
in Numerum, augendo numero 2,111
Numidæ Africæ populi vicini Mauris 4,677, auxiliares Põpeii acie Pharſalicâ 7,229
numen. numina. nec numina deſunt 1,349 tantùm miſeris iraſci numina poſſunt 3,449 numine ſiniſtro 4,194 aduerſo 7,219 numen auxiliare 6,524 numen morum priorum, in cuius templo nihil ad factum 9,520 ora numinis, oracula 9,551
nunc ades 4,189
nunquam, non 4,695
nuptiales ritus 2,354 & ſeqq.
nurus, feminæ, præcipuè de nuptis 1,165. 5,307. 8,401
nutare. nutans ruina 4,393 nutant quaſſæ turres 6,136 nutantia vela 8,48
Nymphæ, Deæ ſiluarum Dryades aut Hamadryades 3,403
Nymphæum, Epiri portus vltra Lyſſum 5,720
Nyſa, Nyſeïa iuga, Indiæ mons & vrbs in quâ ſepultus Bacchus 1,65. 8,801

O

O populus, pro, ô popule 2,116
obducere. oculos obducentes tenebræ 3,735 obducere caſtra 4,31 obducere caput 9,109 mundo obducere terram 9,648
obex 10,246
obire, circumire 7,565
obire vulnera belli 6,205
oblimare 6,364
obliquare caput 4,726 obliquẽt flumina fontes 4,117 obliquare vela 5,428
obliquus. obliquum. oppoſita recto, tranſuerſum. obliquus amnis 1,221 obliquus pecten remorum 3,609 obliquus ſanguis, deſcenſus lateralis, generis linea tranſuerſa 8,286 obliquo cultro 1,610 obliqua flamma 1,154 obliquæ faces 1,528 naues 3,562. 4,422 haſtæ 4,774 cohortes 7,522 obliquum ſidus 1,55 latus nauis 3,628 tranſtrum 8,671 obliquum ire, vel, meare 9,533
obluctari morti 3,662
obſcæni hauſtus 4,312
obſcurare famam ſuam 4,718
obſcurum, obſcurè 5,631
obſes pacis 10,55
obſidione muros claudere 3,343
obſtare à 1,59
obſtrictum habere 6,494
obtendere cauſam armis 8,339
obuia mors, non quæſita aut ſpontanea 9,208
Occaſus, pars mundi Occidentalis 2,588
Occidens 1,15 occidentis Solis periphraſis 8,159

Occiduus Orbis, Hiſpania 4,63
occulere à ſtrepitu 5, 727 velut occultum pereat ſcelus 4,252
occurrere menti 1,480
occupare,prehendere 8, 670
Oceanus, mare magnum quod Orbem circumlabi creditum 1,370, 411,416. 3,76. 9, 416.10,36 Oceanus fuſus,diffuſus 4,134 Atlanticus 5,598 mūdum coërcens 5,619 Perſicus, vel,Arabicus 8,294 calens demiſſo Sole,occidente 9,625
Oceani æſtus 10,216
Oceani Occidentalis inundatio 1,554
Oceanus Britānicus difficilis nauigari ob æſtuaria 2,571
Oceanus, pro Mari Mediterraneo 4,22
Octauius, Pompeianæ claſſis ſub Illyrico præfectus, tres rates Cæſarianorum conatus inhibere, tertiam tantùm inhibet 4, 433 & ſeqq. iis lentè inſidiatus venatori cōparatur canes ſuos cōpeſcenti dū fera clauſa ſit 4,437
oculi. in morte iacentes 2,26 oculorum ſedes 3,712 vincula 3,713 oculos obducere 3, 735 vix oculo prendente modum 4,20 oculi ſpatio languentes 4,169 terras metiri oculis 6,32 orbis oculorū 6,216 oculis manus immergere 6, 541 oculi clauſi ingeſto fulgure 7,157 oculis ſubducere 7, 673 nulla loci facies reuocat feralibus aruis hærentes oculos 7, 789 cunctorum oculos in lacrymas ſoluit 8,106 oculis victoris iniqui ſeruati 9,139 oculi tenebræ,ſomnus 9,674
oculos morientiū claudere,pietatis,& proximi ſanguine aut affinitate officium 3, 740.5,280
odiis data libertas 2, 145
odiſſe vix vacat,præ magno pauore 3,103
odium futuri 8,165
odores Eoi, aromata ex regionibus Orientalibus, vt Arabiâ, Indiâ 8,731
Oedipus, qui Thebis imperauit, matrem vxorem inſcius habuit 8, 407
Oeneus pater Deianiræ, quam in coniugem Achelous petens ab Hercule victus in flumen mutatus eſt 6, 363
Oenomaus Achaiæ tyrannus 2,165
Oenone nympha, Paridis coniux,ab ipſo derelicta 9,973
Oeta,Oete, Oetææ rupes, mons Theſſaliæ in quo ſe Hercules combuſſit; hinc dictus ſepulcrum Herculis 3, 178. 6,389. 7,449, 483,807. 8,800
offerre. oblatum vulnus 4,764
Ogygius Bocchus 1,675
oleæ ramus prælatus, ſignum pacis 2,306
Oloſtræ, Indorum gens 3,249
olim,ſemper 5,779
olim-potentes 2,230
Olympus Theſſaliæ ad Septentrionem mons 6,341.7,173 ſupra nubes ſolitus eminere, infra eaſdem actus arte magicâ 6,477 propter altitudinem eius tanquam cælo æquatam, Olympus paſſim & ferè ſemper pro ipſo cælo ponitur; inde Olympi rector, Iuppiter 5,620
Olympiaca palæſtra 4, 6 4
omen. & collibus (antè felſcibus) abſtulit omē 4,664 omina feſta 3, 105
omina clades præcedentia hominibus curas augent 2,4 & ſeqq.
omnis. omnia. ſemel omnia victor iuſſerat 2, 148 acciperet felix ne nō ſemel omnia Cæſar 3,295 poſt omnia,vltimū 2,589 non omnis cecidi 8,266 omni horâ, omnibus horis,continuè 9,883 in omnia flagrans 3, 390 omne vulnus, omnia vulnera 8,728 in omnia,vbique 10, 461
omnia dat armato qui iuſta negat 1,349
onager, tormentum bellicum dirigendis lapidibus 3,469
onus amoliri humeris 5, 355
onus coniugii 5,725
onus ignauum, nauis deſtituta arte regiminis 7,126
onyx, vel onychites,genus marmoris 10,117
opacat ſaxus non peruia, vmbro-

ymbroſum, obſcurum facit 6,645
opacus, anfractus 4,159
opacæ tenebræ, opaca vallium 8,372
opertum, tectum 5,187. 6,514
opes, pars rerum viliſſima, certamen mouiſtis 3,120
opes, aurum, &c. ſemina belli 3,150
opum metuenda facultas 4,817
ophites, marmoris genus maculis inſtar ſerpentum diſtinctum, quod in Bœotiâ effoditur 9,714
opifex rerum 10,267
Opitergium, Venetorum vrbs. Opitergini Cæſari militantes in rate turrigerâ (quæ catenis in mari ſuſpenſis adhæſerat) à Pompeianis obſeſſi, ne in manus hoſtiles incidant, mutuis ictibus ſe in vicem occidunt 4,462 & ſeqq. comparati fratribus ortis ex dentibus ſerpentum à Cadmo & Iaſone occiſorum 4,549 & ſeqq.
opportunum eruptioni 6,125
oppoſiti arcere 1,464
optimus excuſſo lacerto 1,424 flexis frænis 1, 425 optimus bello 7, 218
optare. optabit patriæ talem duxiſſe triumphū 10,154
opus. ſurgit aggere multo 2,679 opus ducere 6, 39 opus ſubitum & raptum 6,54 opus enſis, enſis vſus & officium 6,188 opus ferri extremum, vltimus labor armorum 7, 345 opus virtutis 9, 381 opus gerere 10, 491
ora, vide, os oris.
oraculorum cauſa indagata 5,86 & ſeqq. ea adire ſuperuacuum 9, 576
oracula mortis, necyomantia 6,772
oraculum Iouis Ammonis 9,511. Delphicum Apollinis 5,70
orbatus parens morte natorum 2,298
Orbis terrarum. Orbem victum poſt terga relinquere 1,369 Orbis Eous 1,252 Orbis ignotus 3,247,310 Orbis Occiduus, pars Occidentalis, vt Hiſpania 4,63 Orbis Scythici frigoris, pars Septentrionalis 6,325 Orbis Romanus 8, 212,441. 10,456 Orbis ſumma 9,124 Orbis gelidus, partes orbis frigidiores 9, 704 Orbis arcanus, partes mundi inhabitatæ 9,864
orbis. ſaxorum orbes, ſaxa rotunda, quæ tormentis emittuntur 2, 451 orbis exactus Lunæ, menſis 2,577 in orbem ſpiſſari 4,777 in orbes glomerari 5, 715
Orbis ignifer Solis 3,41
orbis Signorum 9,532
orbis & orbes oculorum 2,184. 6,216,542
orbita, veſtigium rotæ 5, 441 orbita Solis 9,691
Orcus, Pluto; Inferi 6, 715
ordo remigis quater ſurgens, quadriremis 3, 530 ordine gemino creſcentes naues, biremes 3,534
ordine excutere 5,710
ordo æternus, prædeſtinatio 8,569
Ordo (dignitatis, vt Senatorius &c.) mutatione loci non amittit ius ſuum 5,29
Ordo ſecundus, Equites Rom. 7,582
Oreſtes (Pelopis pronepos) ob occiſam matrem furiis agitatus, ad aram Dianæ Scythicæ in bonam mentem rediit 7,778
Oricon, Epiri vrbs, Dardania à Dardanis populis 3,187
Oriens; & Oriente primo coactæ gentes, pro populis Orientalibus 1, 15,252. 7,360 vide etiam, Ortus.
Orientales populi ſub regibus ſemper fuere 7, 442 molles & imbelles 8,365
Orion à ſcorpio ictus in cælum relatus, inter ſidera cenſetur 9,836 enſifer 1,665
ornus, arbor quibuſdam ſilueſtris fraxinus dicta, montes amans 3, 440. 6,390
Orontes Syriæ fluuius 3, 214. 6,51
Orpheus cantus 9,643
Ortus, pro Oriente & regionibus ac populis Orientalibus 2,642. 8,310,319. 9,419. 10,50
Ortus brumalis 6,334
os, oris. ora torantia 2, 123 ora diſſona 3, 290 ora ſuper 4,310 ore magno loqui 4, 574 ora terens equus 4,752

4,752 ora ſoluere,& reſoluere.i.loqui 5, 140.7,609 os pulſatum in murmura 8, 682 ora numinis,oracula pronunciata à Deo 9,551 oris habitus 9,1034 ad ora Cæſaris venire,in conſpectum 10,146 os Nili,fons 10,214
os,oſſis. oſſa abducentia cutem 4,287 ad oſſa peruenire, diſſolui, de cadauere 7,841
oſſa combuſti cadaueris abluendi mos 8,787
oſculum. oſcula trementia figere dextræ 2, 114 ſingultibus oſcula rumpunt 4,180
Oſiris Ægyptiorum Deus, Sol creditus: ſed cùm vt mortuum lugeant Ægyptii, atque adeò lineis veſtibus tectus in Æthiopiâ ſepultus credatur, non verè poteſt eſſe Deus 8,833. 9,159
Oſſa Macedoniæ mons, vel Theſſaliæ ad Ortum brumalem 1, 389.6,334,412
oſtendere terga 2,572
oſtia ſoluere, de fluuio 3,231
Othrys mons Theſſaliæ ad Meridiem,Lapitharum ſedes 6,338
otia agere 2,295 terere 2,488
otia dant ſemper mentem variam 4,704
Ouilia Romæ, Villa publica in Campo Martio, in quâ aliquot millia dedititiorũ iuſſu Sullæ cæſa 2,197
ouo calido natos proferre,excludere, de auibus 9,902

P

PABVLVM, alimentum 7,5
Pachynus, promontorium Siciliæ, ad quod victus ab Auguſto Sex. Pompeius 7,871
pacti commercia 6,493
Pactolus Lydiæ fluuius aurifer 3,210
Padus,Italiæ fluuius maximus, qui & Eridanus 2,408.4,134.6, 272.9,751.10,252, 278 comparatus Nilo 2,416 Danubio 2, 418
Pæan,Apollo; præſertim quoties mentio oraculi Delphici, aut occiſi Pythonis 1,678. 5, 80, 139, 167, 221. 7,148
pædor 2,73
Pagaſæum littus, Pagaſæus Sinus, à Pagaſa Theſſaliæ vrbe,ex quâ primùm ſoluerunt Argonautæ 6,400 hinc Pagaſæa ratis, Argo nauis 2,715
Palæſtinæ arenæ,Palæſtina aut Palæſte, locus in Epiro, ad quem cũ claſſe appulit Cæſar 5,460
palæſtræ ſtudium, luctæ aut curſus 7,271 palæſtra Olympiaca 4, 614 eâ certaturi palæſtritæ oleo corpus perungebant: hinc palæſtra liquida 4,613.9, 661
palàm eſt 7,279
palatum reſciſſum ſiti 4, 328
Palinuri promontorium in Lucaniâ Italiæ regione, à Palinuro gubernatore nauis Æneæ 9,42 etiam aliud ab eodem promontoriũ in Africâ cognominatum, ad quod appulit Cato 9,42
Palladium 1,598.9, 994
Pallas,Minerua 3,206 è cerebro Iouis nata, primam terrarũ Africam tetigit, vt cælo proximiorem: & in Africæ palude Tritonide vultus ſuos ſpeculata, ſe ipſam à palude Tritonida vocauit 9,350,& ſeqq. ægida (quæ hinc Palladia 7,569)geſtat. in quâ caput Meduſæ, ſiue Gorgoneum 7,149 Perſeo fratri ſuo conſilium & auxilium dat ad amputandum caput Meduſæ 9,665 & ſeqq.
pallas nulli aſpecta virorum, Palladium: Simulacrũ Palladis Troianæ in templo Veſtæ aſſeruatum vt pignus imperii 9,994
Pallene, oppidum non longè à campis Phlegræis; vnde fulmina Pallenæa, quibus Iuppiter proſtrauit gigantes in campis Phlegræis 7,150
pallida regna Ditis 1, 456
pallor terribilis 5,216 Stygius 6,517
palma nocendi 9,787
palmarum arbuſtum 3, 216
palmæ,pro manibus,paſſim.
palpitat lingua exſecta 2, 181
palus vna condidit flumina

mina cuncta, inundatio 4,99
Pamphylia, Aſiæ Minoris, Ciliciæ vicina regio 8,249
panacea herba, ipſo nomine omnium morborum remediũ promittens 9,918
pandere carbaſa 2,697 foſſas 6,39
Panes ruricolæ, dii agreſtes 3,402
Pangæus, & Pangæa, orum, mons Thraciæ 1,679. 7,482
Pannonia, ad Danubium regio 3,95 vrſarum ferax 6,220
Paphos, vrbs Cypri, in cuius viciniâ Venus nata creditur è ſpumâ maris 8,458
papirus, frutex in Ægypti paluſtribus naſcens, ex quo charta conficiebatur 4,136
par. pares aquæ Phœbo, de Pado, qui incendio Phaëthontæo ſolus inexhauſtus manſit 2,415 par Phœbus aquis, cùm Sol nubes & pluuias diſcutit 4,124 paribus lacertis 3,525
par, duo inter ſe concurrentes & certantes, propriè de gladiatoribus, ad alia applicatum: vt, parque ſuum videre Dei, de Cæſare & Pompeio 6,3 par nouum concurrens, vir & bellum; Scæua & omnes copiæ Pompeii 6,191 par quod ſemper habemus, Libertas & Cæſar 7,696
Paratonium, portus & oppidum Ægypti non longè ab Alexandriâ: vnde ipſam Alexandriam vocat Lucanus Paratoniam vrbē 10,9 Paratoniæ Syrtes, ob viciniam 3,295
parare. terras 1,13 regna 1,34 parare magno 1,34 parant fata homini proſpera, aut, aduerſa 2,133 parare arſuras in tecta faces 2,541 parari ad portenta 5,284
paratus, us, paruus 4,374
paratus, ti. paratus ſeruire 1,351 excipere 3,344 paratus Veneri 10,396 paratus quæſiſſe opes 10,150
paratior putreſieri, &c. 6,93. 8,99
Parcæ ſtamina hominum morientium abrumpentes, quæ inde triſtia 3,19. 6,703, 777
parcere. flammis 2,129 parcere pereũtis morti, dirus mos nefandæ ſæuitiæ 2,180 parcere Romano pudori 2,518 parcere, morari 10,395
pardus, fera velociſſima, mas pantheræ 6,183
pareas, ſerpens duos pedes prope caudam habens, quibus ſolis innititur 9,721
parens rerum 2,7 mundi 4,110
parentes filiorum ſuorum mortuorum rogum face accendebant 6,535
Paridis antrum, in quo cum Oenone vixit 9,971
pariter. pariter iacentes 2,92 pariter vincendum, ſemel & ſimul 3,297
Parnaſſus, Phocidis mons biceps, Baccho & Apollini ſacer 3,173. 5,72 pari ſpatio diſtans ab Oriente ad Occidentem, ceu vmbilicus Orbis 5,71 in diluuio Deucalioneo ſolus vno iugo eminuit 5,75
Parrhaſium, Arcadiæ oppidum, à quo Parrhaſiæ pennæ, talaria Mercurii, qui Arcas fuit 9,660 Parrhaſis Helice, ab eodem oppido 2,237
pars, portio. partem ferre 4,360 pars optima coniugis coniux 5,757 pars ſui 7,558 ex parte magna defunctus 3,720
pars, factio, & partes, vt Cæſaris & Pompeii 7,118. 10,419, 421 & in plurali numero paſſim ſæpius. partes togatæ 1,312 partis ſtudiis agi 4,348 in partibus fit ſcelus, homines earundem partium ſe mutuò conficientes 4,548 partes facere 9,97, 228
partes nullæ in bello iuſtæ ſunt, ſi aduerſum iudicem habeant 7,263
partes, pro copiis, turbâ militari 2,395, 596. 5,477
Parthi, populi Aſiæ trans Euphraten, qui olim Perſæ; & eorum regio Parthia 3,265. 7,431. 8,235, 277, 350 eorum erat Babylon 10,46 eorum imperii limes contra Romanos Euphrates 8,354 à Macedonibus

bus ſubacti, ſed Romanis indomabiles 7, 431. 10,47 & ſeqq. quorum æmuli 8, 307 eosque non timent, experti vires ſuas cæſo cum omnibus copiis Craſſo 2, 552. 8,301. 9,267. 10,51 equitatu autem pollent, ideoque in campeſtribus inſuperabiles 8,295, 368 ſagittandi etiam peritiâ inſignes 8, 220,295 ſagittas veneno illinunt 8,304, 388 poſt tergum fugiendo ſagittantes 1, 230 vnde refugi dicti 6,50 inepti verò ad pugnam ſtatariam 8, 375 amici erant Pompeio, quare eorum auxilia implorare poſt cladem Pharſalicam decreuerat, diſſuadente Lentulo 8, 218 & ſeqq. cùm toto bello ciuili antè neutros ſe geſſiſſent 3, 265

Parthorum pedes: quia pedes ſupplicibus deoſculandos dabant: aut quia fugiendo pugnabant 8,335

partus. partu plena coniux 1,377 partu exhauſta 2,340 partus dubii 9,901

paruum. paruum ſanguinis, pro paruum 2,128 parua nox 4,476 paruâ tellure, paruo interuallo 7,461

paſſu effuſo decurrere 4, 271

Patauii, vrbis agri Veneti, periphraſis 7,192

patere. quicquid patet Libye 3,294

pati. exilium 1,279 regna, regnari 2,315 pacem 2,559 pati hominem, de feris manſuefactis 4,239 pati poſſe ſine armis 5,314 pati littora, de mari 5,624 pati virus, infici 6,94 pati bella, & gerere, oppoſita: illud de iis, qui cedunt & ægrè ſe defendunt, ac cæduntur 7, 502 pati faciem mariti 8,70 pati Martem 8,383 tenebras 9, 110 neſcis ſine rege pati, non potes eſſe liber 9,262

patiens. patiens plauſtri palus, quæ ita congelata eſt, vt poſſit ferre plauſtra 2,641 patiens pacis, quietis 2, 650 patiens cingi 3, 377 cernere 8,637 patiens ſoceri 7,53 ætheris 9,8 patiens viſus, Meduſæ 9,652 patiens vectoris cymba 4,133

patientia. gaudet patientia duris 9,403 tam lenta tuas tenuit patientia vires 1,361 patientia belli 9,293

Patres, Senatores 1,488. 3,104,109. 10,339

patria & Pompeius vterque certus 7,31

patritium cadauer 7, 598

Paullus Æmilius coſ. prælio Cannenſi occiſus, ab Annibale rogo honoratus 7,799

Paulus quidam in exercitu Catonis à iaculo ſerpente ictus illicò moritur 9,822 & ſeqq.

pauor ignotus omnibus Cæſaris armis, numquam viſum Cæſarianos pauere 6,151

pauor nimius viſui obiicit falſas imagines rerum 7,172

pauidus motus 2,235

pauidus maris 8,811

paupertas fæcunda virorum, ſub. fortium 1, 166

paupertate pii 5,273

pauperis vitæ tuta facultas 5,527. 8,243

pax Syllana 2,171

pax. pacem pati 2,559 pax, pro quiete 2,650 pax exhauſta 3,132 pax maris 4,437 pacem habuere tenebræ, ceſſatum eſt nocte à prælio 4,473 pacem tenere 2,273. 3,523 pacem à gladio quærere 6,242 pax loci 6, 282 pacem præſtare 8,256 pax cum morte 9,898 obſes pacis 10,55

peccati. quicquid multis peccatur, inultum eſt 5,260

pecten remorum 3,609

pectus. excipiant recto fugientes pectore ferrum 4,166 pectora complexu fouere 4, 245 frangitur colliſum pectore pectus 4, 783 pectora plena, vteri prægnantium 6, 708 pectus incertum 8,166 vanum 8,285 plenum veri 9,189

pecudes. diſtentas pecudes ſiccare, lactere 4, 314 pecudes locutæ 1,561 pecudum cibi, herbæ 6,111

peietare vndas Stygias 6, 749

pelagus. iniquum 2,88

pelagi ars, nautica 3, 560 pelago diuerſa lues, ignis 3,681 pelagi decus, victoria naualis 3,762 pelago cæloq. relinquere Heſperiam, Italiam in curſu nauigationis vitare 8,189
Pelethronium, oppidum Theſſaliæ, vbi primùm domandorum equorum vſus inuentus eſt: hinc fabula ibi Centauros habitaſſe 6,386
Pelion, Theſſaliæ ad Ortum mons 6,335, 411.7,481
Pella, vrbs Macedoniæ, patria Alexandri Magni 10,52 hinc Pellæus ductor, Alexander Magnus 3,233 Pellæus Philippus, pater Alexand.M. 10,20 Pellææ ſariſſæ 8, 298 Zeugma Pellæum, ab Alexandro conditum 8,237
Pellæum, Ægyptium aut Alexandrinum, quia reges Ægypti Ptolemæi oriundi à Macedonibus: vt, Pellæum diadema 5,60 Pellæus puer, &, rex 8, 607.9,1016 Pellæi muri, Pellææ arces, Alexandria 9,153. 10,511 Pellæa domus, Pellæa a..la, regia Alexandrina 8,475. 10,55 Pellæus gladius 9,1073
pellere campo 4,713 pulſus armentis 2, 601
Pelopis regna, Peloponneſus 6,57
Pelorus, Siciliæ promontorium Italiæ vicinius 2,438 ab Appennino vi maris diuulſus 3, 63
Pelorus latrans, Scylla & Charybdis, vicinæ Peloro 6,66
Peluſium, Ægypti vrbs, ad vltimum ſeu ſeptimum grande Nili oſtium, quod inde Peluſiacum os, &, Peluſiacus gurges 8, 466, 825.10, 53 hinc Peluſium & Peluſiacum, pro Ægyptio 8,543. 9,83
Penates Dii tutelares patriæ, aut domûs, Lares. paſſim pro patriâ aut domu.
Penates Phrygii gentis Iüleæ 1, 197
pendêre. è mœnibus 7, 369 pendêre, incertum eſſe, dubitare 2, 41. 9, 19. 10,542 pendens æquor 5,602 pendens in animâ Cæſaris ſalus populorum 5,685
péndere. inferias vmbris 2,176 péndere, expendere 8, 276
penetrale Veſtæ 2, 127 Delphicum 5,70 magorum 6, 450
penetrare in Tartara 6, 694
Peneus, Theſſaliæ fluuius, in quem multi alii influunt 3,191. 6,372,377.8,33
peninſula. exiguo debet quod non eſt inſula colli 6,25
penitùs, i. profundiſſimè, in imo, intrinſecus 2, 668.3,701. 4,297. 5, 604. 6, 211. 9, 312,426,490,796. 10, 249 penitus fugiente metallo 4,223
penna. pennæ. volucrum 7,835 penna natans, volans 5,554
pennæ venatoriæ, quibus feræ terrentur, quà colore, quà odore 4, 438
penſare 5, 38 penſare moras Iliacas, quæ in Ilio factæ erant 9, 1002
Pentheus, Bacchi contemtor, a matre furore Bacchico impulsâ diſcerptus 6,357. 7, 780
peragere cædes 3, 580 peragere fata 6,820
percuſſa mens dubiis 6, 596
perdere, amittere. perdant velle mori 4, 280
perdere, de eo quod fruſtra facimus, aut inutiliter cõſumimus, vel negligimus 3, 706.8, 53.9, 569. 10, 371 perdere iter 2, 442 dies 3, 394 annos 4, 483 vndas 5,423 ictus 6, 197 perdere in ſomnos tempora 10, 506
perferre, ad finem perducere 8, 700
perfiui lacrymis 9, 112
Pergama, arces Troianæ 9, 969 Pergama Romana, à Romanis reſtituenda 9,999
peremtus, pro, morbo abſumtus 10, 92
pericula prætentare 9, 397
in Periculo publico, nulli fas eſt eſſe ſecuro 2, 289
periculo tantùm extremo permiſſum eſt temerarium eſſe 5,692
perire, interire. iam damno

no peritura meo 4, 277 pereant lacrymæ, pereantque querelæ 7,555
perire, de eo quod fruſtra factum aut neglectum eſt 9, 561, 1053 velut occultum pereat ſcelus 4, 252 pereuntia tempora fati 5, 490 perierunt tempora vitæ 9, 233
permiſcere duas domos (familias) è ſanguine matris 2, 332
permittere. mari ſe permittere 5, 695 permittere ſibi cunctas terras, ex anguſtiis erumpere 6, 119 permittere gladio diſcrimen mundi 7, 108 permittere omnia fatis 7, 333 permittere ignibus vrbes 7, 413 permittere vitæ 7, 731 non vlta gemitus tacitos inceſſere fata permiſere ſibi 8, 65 permittere vulnera ventis, ſagittis temerè in aëra emiſſis 8, 384 permittere libera oſtia maris 10,515
perpetuum, connexum, continuum 3, 485. 7,443
perrumpere medias leges 1, 322
Perſephone, Proſerpina regina Inferorum 6, 700
Perſes rex, qui cum Romanis bella geſſit, 3, 158
Perſæ tyranni, reges Perſarum 10, 269
Perſæ, qui pôſt Parthi 10, 33
Perſis, regio Perſarum 8, 229
Perſeus, Iouis & Danaës filius: eius Meduſæ caput abſcindentis fabula 9,659 & ſeqq.
Perſêa Tarſos, à talaribus Perſei cognominata 3, 225
perſtare 3,620
peruium. non peruia taxus, denſis ramis & foliis 6, 645
perurere .i. arctare, ſtringere 6,193
Peruſium, Tuſciæ vrbs, in quâ L. Antonius ab Auguſto obſeſſus, extremâ fame coactus tandē ſe dedidit: hinc Peruſina fames 1,41
pes, funis nauticus quo tenditur velum, dexter vel ſiniſter 5, 428. 8,185
pes humanus. pedum tumultus 4,753
peſſum ſidentia corpora 3, 674 peſſum dare 5,616
peſtis, pro quocunque malo, vt ſiti, veneno 1,649. 4,370, 728. 9,614, 619,630,744
peſtifer tractu 7,412
peſtilentia ceſſans Romanis accerſito ex monitu oraculi Delphici Æſculapio 5,111
Petra, locus editus prope Dyrrhachium 6, 16, 70
Petreius & Afranius pari iure duces in Hiſpaniâ contra Cæſarem 4,5 teſſeram alternatim dabant 4, 7 cognito milites ſuos cum Cæſarianis conueniſſe, in ſuos inuehitur, & deprehenſos in caſtris Cæſarianos iubet occidi 4, 205 & ſeqq. vide porrò narrationem totius belli contra Cæſarem, & deditionem toto libro quarto à principio vſque ad verſum 402
Peuce inſula & oſtium Danubii 3, 202
peucedanum, herba caule fœniculo ſimilis, contra ſerpentes vtilis 9,919
Phæacum littus, Phæacia inſula, ſiue Corcyra, prope Epirum 5,420
Phaëthontis lapſûs fabula 1,49. 2,410
phalanx 7, 592
phalarica, telum quod tormento excutiebatur 6,198
pharetras agitare 3,185
Pharnaces, Mithridatis filius, Ponti rex, à Cæſare victus 2,637. 10, 476
Pharos, Pharus, inſula & turris quæ claudit portum Alexandrinum, clauſtrum Ægypti maritimum 10, 57,509 Phariæ flammæ, quæ in Pharo extruebantur, dirigendo nocturno curſui nauium 9, 1005 Pharus autem, Phari regna, Pharia gens, pro Ægypto, & Ægyptiis 8, 184, 277, 443, 499, 514, 564. 9, 1022,1081. 10,81, 92,171,177 Pharius, Pharium, pro Ægyptio 4,725. 9, 1096. 10, 65, 86, 126, 343 Pharii reges 2, 636 Phariæ arenæ 2, 733. 8, 712 Pharia vnda, Nilus 3,260 Pharium æquor 4, 257 verutum 8, 681 velamen, lineum 9, 1012 littus 9,74 ſcelus, cædes

Pompeii 9, 207 gurges Pharius 7, 692
Pharius tyrannus, rex Ægypti 6, 308. 7, 704. 8, 555, 574. 9, 134, 1068. 10, 269, 406 enſis 8, 546 ſatelles 8, 675 Pharia nauis 8, 596, 611 fides 8, 624 fauilla 9, 1 Phariæ canes 9, 141 vrbes 10, 184
Pharſalos Theſſaliæ ciuitas 6, 350 ad eam ſub Æmo monte campi Pharſalici 6, 576 in quibus conflictus ille maximus inter Cæſarem & Pompeium; vnde Pharſalia nomen huius poëma is, quod immortale futurum confidit auctor 7, 209. 9, 985
Pharſalia, Pharſalica rura, regio vicina opido 1, 38. 7, 175, 823 ſed paſſim vſurpatum pro clade Pharſalicâ; vt etiam Pharſalica damna, item fata 6, 313. 7, 61, 204, 535, 632, 745, 781, 787. 8, 14, 5[illegible]. 9, 232
Pharſalicus annus, quo conflictus factus fuit in campis Pharſalicis 5, 391
Pharſalia totum Orbem Cæſari vincendum dedit 3, 297
Pharſalici prælii deſcriptio 7, 385 & ſeqq. eo prælio pugnantium ingens fragor 7, 477 & ſeqq. magna in eo Senatorum Equitumque cædes 7, 581 variæ mortes & impiæ cædes 7, 617 & ſeqq. poſt illud prælium nulla publica arma contra Cæſarem 7, 697 cladis illius occaſione digreſſum in calamitates ortas ex bello ciuili 7, 387 & ſeqq.
Phaſelis, Pamphyliæ oppidum 8, 251
phaſelus, nauiculæ genus 5, 518
Phaſis flumen Colchorum è Moſchis ortum; inde Phaſidos campi, &c, vndæ, pro regione Colchorum 2, 585, 715. 3, 271. 4, 552
Phemonoë Phœbas ſiue Pythia iubetur rogatu Appii ingredi antrum Oraculi Delphici 5, 126 conatur diſſuadere Appio curioſitatem noſcendi futura 5, 129 à ſacerdote in templum impellitur 5, 145 verita ingredi adytum templi Apollinis, ſubſiſtit in ingreſſu, ac furorem ſimulans fingit reſponſa 5, 148 fraude detectâ minis Appii cõpellitur ingredi antrum ipſum Apollinis, & non ipſa loqui, ſed quæ Phœbus ſuggereret: quod facit 5, 158 & ſeqq.
Philæ, vrbs inter Ægyptios & Æthiopes 10, 313
philippi, vrbs Macedoniæ, ad quam campi Philippici, clade Caſſii & Bruti celebres: ſed vt Lucanus Macedoniam cum Theſſaliâ paſſim confundit, ita Philippos in Theſſaliâ ponit quaſi fatali bellis ciuilibus 1, 680, 694. 6, 582. 7, 591, 872. 9, 271
Philippus Macedo, Alexandri Magni pater 10, 20
Philippus rex à Romanis victus 3, 158
Phlegethon fluuius Inferorum flagrãtibus vndis 6, 704
Phlegra oppidum Macedoniæ, è cuius campis gigantes bellum Diis intulere 4, 597. 7, 145. 9, 656
Phoceus, eximius vrinator, in pugnâ Maſſilienſi ſubmerſus 3, 696
Phocis Achaiæ regio 3, 172 libertate donata in gratiam Maſſilienſium 5, 53 quæ à Phocenſibus condita, poſt patriam à Xerxe combuſtam 3, 340 vnde Phocais iuuentus, pro Maſſilienſibus 3, 301 Phocaicum, pro Maſſilienſi 3, 561, 583
Phocaica laurus, Parnaſſia; quia Parnaſſus in Phocide 5, 144
Phœbas, virgo fatidica Apollini ſacra 5, 128 quo habitu immiſſa antro Delphico 5, 142 eius Deo plenæ geſtus & conſtitutio 5, 142, 149 & ſeqq. 165, 208 & ſeqq. vbi receperit Apollinem, moritur 5, 116
Phœbus, Apollo, & pro Sole, paſſim. hinc Phœbei ortus 6, 330. 9, 667 Phœbea ſerta, laurus, quæ Apollini ſacra 5, 170 Phœbea palatia, Palatium mõs Romæ, in quo ædes Apollinis 3, 103

Phœ-

Phœbe, Luna 1, 77, 538. 6, 501. 8, 479. 9, 440
Phœnices, Syriæ populi, inuentores literarum 3, 220
Phœnix Theſſaliæ fluuius 6, 374
Phœnix auis vnica ſe ipſam accenſis in arâ Solis ſarmentis comburens; ex cuius oſſibus noua oritur phœnix. huius rogi cineres vſui Magis 6, 680
Pholoë, Arcadiæ mons, in quo Pholus Centaurus ſepultus, item Lapitharum oppidum 3, 198. 6, 388. 7, 449, 827
Pholus Centaurus, qui Herculi hoſpiti optimum vinum propinauit 6, 391
Phorcus, Meduſæ pater, Deus marinus, ſecundus à Neptuno 9, 626, 646
Phryges, Troados in Aſiâ populi, à quibus orti Romani 9, 976, 999 Phrygiæ ruinæ, Troianæ 9, 990 Phrygius magiſter, Palinurus 9, 44 Phrygius ignis, Veſtalis, quem Æneas in Latium tranſtulit 9, 993
Phycus, oppidum cum promontorio Cyrenaicæ regionis, quod diripiendum militibus dedit Cato 9, 40
Phylace, Theſſaliæ regio, regnum Proteſilai, qui primus in littus Troianum appulit bello Troiano 6, 351
placula ferre 2, 305 piacula buſto 2, 176 morti 10, 462 piacula dira 4, 790
Pictones Aquitaniæ populi 1, 436
picto auro veſtes diſcriminatæ 2, 357
pietas. pietas peritura 2, 63 ignota 6, 495 pietatis imago 7, 320 perculſa pietas 7, 468 pietas, religio 10, 196
piger. non piger, de igne cito 10, 493
pigrè hærere 5, 435
pignora ſacra, fœdera 8, 481
pignus. pignora pro conſanguineis, neceſſariis &c. vt coniuge, matre, fratre &c. 7, 324, 347, 662. 8, 111, 130, 405, 499
pilum. pila. telum militare, adeò proprium Romanorum, vt aliquando pro ipſis Romanis vſurpetur 1, 7. 4, 41. 7, 519. 8, 300, 598. 10, 48
pila liquata fulmine 7, 159
Pindus Theſſaliæ ad Occidentem mons: etiam in Thraciâ locatus à Lucano 1, 674. 6, 339. 7, 174, 481, 806
pingi aluum 9, 713
pinnæ, faſtigia ſeu eminentiæ caſtrorum aut murorum 3, 386. 4, 432
pinus arbor nota. pinus minantes 7, 450 pro face pineâ 1, 573 pro naui 1, 573. 3, 553. 6, 400 pro malo nauis 2, 695 pro remis 3, 531
piratica laurea, victoria Pompeii de piratis 1, 122
Piſa Elidis Peloponneſi vrbs ad Alpheum amnem, cuius rex Oenomaus procos filiæ ſuæ occidebat 2, 165. 3, 175
Piſæ vrbs Tuſciæ ad Arnum fluuium 2, 401
Piſces, Signum cæleſte 9, 535
Pitane, ciuitas Myſiæ 3, 205
placere. nimium placet ipſe .i. nimis ipſi placebit, nimis lætabitur 2, 276
plaga torrens, &c, ardens, item torrida. i. Zona torrida, vltra quam putabantur nullæ verſus Meridiem regiones, & ſub ipsâ inhabitabiles 5, 24. 6, 326. 9, 604, 861. 10, 232
plagæ cæli 10, 186
Planetæ contrarium mūdo curſum agunt 10, 199 eorum potentiæ & officia deſcripta 10, 201 & ſeqq.
plangere, tundere, percutere, in luctu vt plurimum 9, 173 planctus aquarum, fluctus 6, 691
planum. in planum effundere muros 1, 383
Plato à ſacerdotibus Ægyptiis multa didicit 10, 181
plaudere 6, 798. 7, 12 plauſus theatri 1, 133
Plauſtrum, Vrſa maior 8, 170. 9, 541
plauſtrum Scythicum 2, 641
plebs pro plebs 7, 760 neſcit plebes ieiuna timere 3, 58 indiga ſeruitii plebes 7, 760
plebs

plebs caſtrorum, gregarii milites 6,144
plebeius amictus 2,18 plebeium funus 8,736
plebiſcita, Tribunorum, vt leges, Conſulum 1,176
Pleias, Pleiades, ſtellæ quæ & Vergiliæ 2,722. 5,4. earum ortu vel occaſu plerunque pluit 8,852
plenus. plenum. plenus viſu extremo 1,509 plena Lyæo, furore Bacchico 1,675 plenæ vento nauci 2,683 plena Fortuna 4,122 plenus ſinus, ſinus gerens plenos 8,752 plenum pectus veri 9,189
plumatum, & plumarium opus, intertextum auro aut liciis coloratis, polymitum 10,125
pluтei, tabulata quibus tegebatur vinea militaris 3,488
Pluto, Deus Inferorum, dictus rector, item, arbiter mundi 6,697, 742.
pluuiæ procuratæ & nubila arte magicâ 6,466
pocula gemmea 10,160
pocula pro potu 9,819 & paſſim.
pœna. pœnas antè dabat ſcelerum, ſub. pòſt faciendorum 2,75 pœnarum extremum 2,519 in pœnas lauantur Tartara 3,17 dat pœnas maioris aquæ, Sicoris deriuatus metu inundationis 4,143 pœnas ferre .i. ſumere 4,806. 9,103 pœna ſedet in noſtrâ ceruice 7,645 pœnam donare 7,784 pœnæ fauoris, compenſatio fauoris 8,21 pœnas accipere 8,97 pœna de victis 9,299
pœna à Syllâ de deditiis ſumta tantam ſtragem edidit, quantam aliàs fames, peſtis, aut iuſtum prælium 2,198
Pœni, Africæ populi, propriè de Carthaginienſibus. Pœni manes 1,39. 4,790 cineres 2,91 Pœnus Mars, exercitus Pœnorum 3,350 Pœnorum vmbræ 6,310
Pœnus humator Conſulis, Annibal qui Paullo Æmilio cos. honorificentiſſimè rogum exſtruxit 7,799
Poëtis non adimenda licentia mentiendi 9,359
Poëtæ immortalitatem iis conciliant quos celebrant 9,980
pollens excantare 6,685
Polus Arcticus 1,53 polus præceps 6,501
Polus Antarcticus; calidus 1,54 alter 8,292 aduerſus 8,337
Polus Signifer 3,254
Polorum curſus impediti carminibus magicis 6,465
pompa funeris, ſiue feralis 6,531 in eâ præferebantur tituli & inſignia rerum à defuncto geſtarum 8,733
pompa triumphalis 3,77
Pompeius Magnus vſurpator nimiæ potentiæ 1,314 & ſeqq. adfectator regni 2,321 parem ferre nequit 1,126 adhuc iuuenis & priuatus à Syllâ miſſus contra proſcriptos, iis debellatis triumphauit 7,14. 8,25, 810 intra bimeſtre ſpatium piratas Cilicas mari cedere, & in mediterraneis ſedes petere coëgit 1,122. 2,578, 726. 8,26 Mithridatem debellatum ad mortem adegit, aliosque Orientis populos multos ſubegit 2,576, 580. 8,26, 222 & ſeqq. 553 tres triumphos duxit, ſingulos de diuerſis populis trium partium Orbis; Libycum, Hiſpanicum, & Mithridaticum 6,818. 7,685. 8,553, 814. 9,178, 600 theatrum Romæ exſtruxit 1,133. 7,9 auctoritate ſuâ Ptolemæum Auleten in regnum Ægypti reſtituit, iure hoſpitalitatis cum patre eius vſus 8,560, 573, 595. 9,132, 1028 Parthorum amicus, vltionem cædis Craſſi Senatui diſſuaſit 8,218 & ſeqq. 233 gentes pleraſque deuicit imbelles & ignauas 7,279 continuè felix, ſemel & ſimul miſer factus eſt 8,707 eius vmbra Sexto filio in Siciliâ apparitura prædicitur 6,814
Pompeius quomodo à Cæſare auerſus 1,121 & ſeqq. eius deſcriptio & cum Cæſare collatio 1,129 & ſeqq. fugit Româ; atque

que eo excuſandi alii fugientes qui Pompeio fugiente pauent 1, 522

Pompeius Româ profugus Capuam in ſedem belli eligit 2, 392 præſidia per Appenninum diſtribuit ad impediendum tranſitum Cæſaris 2, 395 prælio parans cum Cæſare certare, militum animos oratione explorat, in quâ facta ſua extollēs, Cæſaris acerbè eleuat 2, 531 vſque ad 596 ſed vbi animaduertit pauorem militum, fugit Brunduſium 2, 598 inde filium mittit conquiſitum vndique auxilia 2, 631 Conſules in Epirum præmittit 2, 645 Brunduſii autem à Cæſare obſeſſus, & anxius ob opera eius, tandem claſſe euadit 2, 680 & ſeqq. ſaltem optans poſſe perdere Italiam 2, 699 duabus tantùm nauibus amiſſis, & à Cæſarianis in littus attractis 2, 711

Pompeius quamdiu poteſt Italiam reſpectat abiens 3, 4 Iulia ei in ſomnis apparet minax 3, 9 ille non terretur 36 Dyrrhachium appellit 43 copias colligit, & quales 169 maiores Cyri, Xerxis aut Agamemnonis 284 dignas videlicet funeri ſuo exequias 3, 292

Pompeii exercitus Hiſpanicus ducibus Petreio & Afranio contra Cæſarem ad Ilerdam bellum gerit, & ſiti ad deditionem compellitur; à principio libri quarti vſque ad verſum 402

Pompeius in Epiro dux belli à Coſs. & Senatu dictus 5, 46 (quamuis priuatus 2, 278) caſtra vicina locat Cæſari ad flumen Apſum, nunquam Cæſari propiùs conſpectus poſt Cæſaris in Gallias diſceſſum 5, 473 Corneliam vxorem ob belli diſcrimina in Lesbum ſecedere iubet 5, 722 & ſeqq.

Pompeius Dyrrhachium præſeruat à Cæſare 6, 15 à Cæſare ignarus obſidetur 6, 29 & ſeqq. animaduertens ſe circumuallari, etiam ipſe ſpargit copias, laxandis operibus Cæſaris 6, 69 quamuis valde ſpatioſo loco caſtra metaret, tamen quia obſeſſus, eius copiæ inopiâ pabuli, & peſtilentiâ laborant 6, 81 caſtella Cæſaris perrumpere ſtatuit, & conatur 6, 81 & ſeqq. cùm Minuti caſtella fruſtra tentaſſet, alia mari vicina occupat, & perrumpit 6, 263 Cæſarianos aliquot multitudine circumfundens cædit, victoriâ vti neſciens 6, 291 & ſeqq. Cæſarem recedentem inſequi mauult, quàm in Italiam illo abſente tendere 6, 316

Pompeius nocte prælium Pharſalicum præcedente ſomniat ſe Romæ eſſe 7, 7 & ſeqq. de illo bellum trahente querelæ Senatus & exercitus 7, 45 & ſeqq. ille importunitate omnium coactus pugnare, contra animi ſui ſententiam id eſſe proteſtatur 7, 87 & ſeqq. tandem licentiam confligendi permittit 7, 124 acies in prælium diſponit 7, 217 & ſeqq. eius auxilia 7, 225 & ſeqq. attonitus prodeuntibus contra ſe Cæſarianis, tamen animandis ſuis verba facit 7, 337 equitatus eius & leuis armatura Cæſarianis circumfunditur; ſed à cohortibus Cæſaris retrò collocatis deturbatur 7, 506 & ſeqq. videns Pompeius res ſuas perditas, fugit 7, 647 & ſeqq. Lariſſam contendit 7, 712

Pompeius per deſerta Theſſaliæ fugiens ad omnia pauet 8, 1 & ſeqq. cùm ſub eius imperio adhuc claſſes integræ ad Corcyram & in ſinu Leucadio eſſent, item Liburnicæ & Cilicum naues, tamen in oſtio Penei fl. coactus ſe fidere cymbæ fluuiatili, in Leſbum ad vxorem vehitur 8, 35 & ſeqq. quam extremo dolore adfectā reperiens, obiurgat 8, 71 laudatis ob fidem Mitylenæis, cum vxore è Lesbo ſoluit 8, 127 & ſeqq. nauigans rectorem nauis conſulit de directione

ctione nauium ad aſtrorum curſum : cui ille de ſingulis reſpondet 8,167 & ſeqq. iubet quocumque nauem dirigere, dum Theſſaliam & Italiam vitet 8, 186 fugienti palantes ſe adiunxerant filius, Senatores multi & Reges quidam 8, 203 & ſeqq. regem Deiotarum ad Parthos auxilia imploraturum mittit 8, 209 & ſeqq. nauigatio eius relictâ Lesbo 8,244 & ſeqq. in orâ Ciliciæ cum quibuſdam Senatoribus conſultat quò abeundum ſit reparandis viribus, & ipſe de Parthis proponit 8,262 & ſeqq. quod conſilium cùm alii improbaſſẽt, Lentuli ſententiam de adeundâ Ægypto ſequitur 8, 454 ad oſtium itaque Peluſiacum Ægypti appellens, comperto regem Ptolemæum puerũ in monte Caſio eſſe, eò nauigat 8, 465 & ſeqq. inuitantibus Ægyptiis, ſolus in biremem eorum deſcendit, iuſſis in naui remanere vxore & filio 8, 575 ab Achilla occiditur 8, 618 caput eius à Septimio abſcinditur 8, 668 ab Achilla defertur ad Ptolemæum 8, 675. 9, 138 cerebro exemto, repletur balſamo & conditur vt integrum ſeruetur 8, 688 truncum corpus à Cordo quæſtore in littore Ægyptio comburitur & ſepelitur 8, 712 & ſeqq. digreſſio in eius ſepulcrum 8, 795

Pompeii ſpiritus ad ſedes beatorum circa Lunarem circulum euolat 6,805. 9,1 trunci ſui deformis ridens ludibria 1,685. 9,14 eius morte intellectâ luctus Corneliæ, filiorumque eius, & copiarum quas Cato in Africam aduexerat 9, 167 mandata eius à Corneliâ filiis patefacta 9,85 laudatus inſigni encomio à Catone 9, 189 caput eius defertur ad Cæſarem ab Ægyptiis: quod ille aſpiciens, illacrymatur, & honorificè cremari iubet 9,1035

Pompeius comparatus cum annosâ quercu 1,136 tigridi Hyrcanæ 1,328 tauro victo, qui reparatis viribus alacrior ad pugnam redit 2,601 eius claſſis Brunduſio incolumis euadens, duabus tantùm poſtremis nauibus amiſſis, comparata cum Argo naui inter Symplegadas puppe eliſâ elapsâ 2,715 Pompeius ignarus à Cæſare circumdatus comparatus ei qui in mediterraneis Siciliæ aut Britanniæ ſecutus eſt fluctuum ad littora ſonantium 6, 65 parte quâ primùm erumpere tentauerat repulſus, comparatus marinis fluctibus continuè ſcopulum tundentibus 6, 265 per Cæſaris munitiones erumpens Pado inundanti 6, 272 eius exercitus ſe ad prælium in Pharſaliâ preparantis ſtudium collatum cum Diis ſe armantibus in gigantes 7,145

Pompeiorum tumuli tribus partibus Orbis: patris in Africâ, Cnæi F. in Hiſpaniâ Europæ, Sexti F. in Aſiâ 6, 817 Pompeii felices mari 9,93

Pompeius Cnæus, &, Sextus. vide Cnæus, &, Sextus.

pondus. pondera. põdera veliferi mali 1, 500 pondera rerum 3, 337 pondus congeſtum 3, 649 pondera muralia ſaxi 6, 199 pondus famæ .i. gloria, ſplendor nominis 8, 21 põdera mentis 8,280 pondera curarum 9, 951

ponè ſequi 1, 483

ponere. vultus minaces 4, 238 ponere in faciẽ ducum 4, 253 ponere, deponere 6, 659 ponere ſe menteCatonis, illabi menti, de ſpiritu 9, 18 ponere gradus 9, 395 vide etiam, poſitus.

pons arcu amplexus flumen 4, 15

Pontifices 1, 595

Pontinæ paludes prope Circeios & Tarracinam 3, 85

Pontus, Aſiæ regio, regnum Mithridatis & Pharnacis 1,336. 10, 475 hinc Pontica ſigna, victoria Pontica Pompeii de Mithridate 8, 26 Pontici auxiliares

liares Pompeio à Pharnaee miſſi 7, 226
Pontus Euxinus, mare mediterraneũ ad Scythiam, ſupra Byzantiũ; in quem Mæotis palus illabitur 2, 580, 639. 3, 278. 9, 960
populea corona, populi arbores 2, 411
populus. populi à ſanguine Iliaco 1, 428 populi quos deſpicit Arctos, Septentrionales 1, 458 populi indigenæ 2, 432 populi amores 3, 54 tot in hac animâ populorum vita ſalusque pendet 5, 685 populi nepotum, poſteri 7, 207. 8, 871 populus miniſter, frequentia famulorum 10, 127
populus ipſe ſui fauoris ſector 1, 179 populus conſternatus comparatus nautæ nauem in tempeſtate deferenti 1, 498 populus dubiæ fidei comparatus mari variis ventis agitato 2, 454 populi ſeruientis egeſtas non ipſi ſed domino grauis 3, 152 populus liber non ſolet deflere mortem potentis & ſuſpecti affectatæ dominationis viri 9, 170
populare nomen 7, 694 populares auræ 1, 132 popularia nomina 6, 795
pori corporis 9, 811
Porta Collina Romæ 2, 135
portas ſoluere 2, 704
portenta, libidinis 8, 414
portitor, lator 4, 57 portitor, fluminis 6, 704
portus cornua 2, 706
portum Fortuna dabit 8, 192
poſcentia arua manus 1, 29
poſſe multum 1, 175 vide, potens
poſſidet Auſter flatibus mare 2, 454
poſt omnia, vltimus 2, 589
poſtibus appenſæ in nuptiis infulæ 2, 355
poſitus. poſitum. ſiue nihil poſitum eſt, fato decretum 2, 12 poſito Borea 3, 523 poſitus, depoſitus 4, 270 poſitus procul 5, 755 poſiti auro, aureis loculis conditi 9, 10 poſitum in nullo voto 9, 387
potens .i. princeps, rerum dominus 9, 170 potens ſaluâ Libertate 9, 193
potens veri 5, 199 leti 6, 485 regum 8, 554
poteſtas omnis impatiens conſortis 1, 92 poteſtas ſumma & virtus non coëunt 8, 494
poteſtas ſanguinis 2, 76 poteſtas inops iuris 5, 398 poteſtas ſumta, item, dimiſſa 9, 200 poteſtas maior 10, 136
Pothinus eunuchus magnæ apud Ptolemæum regem puerum auctoritatis 10, 95 Ptolemæo ſuadet Pompeium occidere 8, 484 & ſeqq. machinatur cædem Cæſaris 10, 333 & ſeqq. hortatur per internũcios Achillam ad ſocietatem belli contra Cæſarem 10, 350 & ſeqq. Pothinus & Achillas cædem Cæſaris, quem inter epulas facilè occidere potuiſſent, differunt in craſtinum, ne in confuſione nocturnâ Ptolemæo periculum crearetur 10, 425 Pothinus capite plectitur à Cæſare 10, 515
præbere. eruorem 1, 9 vires 1, 217 frondem 3, 410 miracula 4, 425 Deo ſua fata 5, 536 manus 5, 558
præceps. præcipiti pondere ſe iaculari 2, 155 præceps in omnia 2, 656 præceps ira 4, 268 demittere fata in præceps 5, 301 præceps mare 6, 24 in præceps ferre 7, 414 præceps, in fugam 7, 526 præcipitem dare 8, 93
præcipiti viro nulla fortuna ſufficit 3, 50
præcepta ſubeunt animos 4, 524
præcidere lucem 6, 340
præcipere iter 6, 15
præcipitare. diem extremum 2, 106 præcipitare caſtris 4, 209 præcipitare in caſus, pericula 5, 694 præcipitare ſuos luctus 5, 795 ſua ac publica fata 7, 51 præcipitare fatis, morte 7, 353 præcipitare naues è littore 9, 148
præda. in prædam ducenti milites nõ multis verbis opus eſt 7, 737
prædeſtinatio diuina 5, 92. 8, 568
præducere munitum latus

tus 4,45
prælabi, præterfluere 6,76
prælium. cõcurrant prælia Mundâ 1,40 in prælia venire 2,274 prælia iuſta 2,540 prælia inſtaurare 3,615
præmia militum præmia exactâ militiâ 1,341 in præmia fratrum ceciderunt fratres 2,151
Præneſte, oppidum Latii, in quo Fanum Fortunæ, quæ inde Præneſtina dicta. huius oppidi ciues omnes ad internecionem à Syllâ occiſi 2,193,194
præpes, altè volans, de auibus, item de Perſeo 9,662,688
præponderare 6,603
prærupta foſſa 4,264
præſaga mens 6,410. 7,187. 9,120
præſagia belli capere 7,331 præſagia ſceleris 8,571 præſagia curas exagitant 8,43
præſtare.i.exhibere, dare, ſiſtere, ſuppeditare, effectũ reddere 3,297. 5,42. 7,454,675. 8,323,548,704. 9,236,240, 247,405 vincendũ pariter (Cæſari) Pharſalia præſtitit Orbẽ 3,297 præſtare nomẽ terris 4,23 præſtare ſpem ſuam Deis 5,42 caput ruinæ aut fulminibus 5,771 præſtare immunem 6,764 vmbras 6,830 præſtare bella iubenti 7,563 præſtare fidem 7,721. 8,141 pacem 8,256 ingentes animos 8,266
præſtare ſe, exhibere, gerere 7,682
præſtare quid cuipiam 4,213. 5,393. 6,234. 7,682
præſtare, beneficium cõferre 8,657. 10,388, 394
præſtare, ante alios ſtare 4,30
præſtinguere lumina flãmâ, oculos ingeſto fulgure claudere 1,154. 7,157
præſumptum robur ad dubios caſus 6,418
prætentare pericula 9,397
præteritiq́. memor, metuensq́. futuri 2,233
prætexere, circumire, abſcondere 10,537
Prætoris poteſtas proxima Conſulari 3,107
Prætoria nauis 3,535
præuenire 4,168
preces ſubmiſſæ 8,594
precio rapti faſces 1,178
premere. iras premere 2,521 premere veſtigia 2,652 puteus in mõte excauatus premitur ad faſtigia campi 4,296 preſſum roſtrũ 4,442 premere, opprimere 5,132 premere ſe 5,341 premere metum 7,341
prendente vix oculo modum 4,20
prenſare manibus 3,664
preſter, ſerpentis genus à quo percuſſi valdè intumeſcunt, & corpulentiâ intereunt 9,722,791 & ſeqq.
priuata ſenectus 1,324 arma non priuata 2,533 non priuata cupere 2,564
prò fata! 2,98 prò Superûm pudor! 8,597 prò pudor! 10,47,77
prò fas! 10,410
probare. probatum fatis, ſtatutum 7,676 probare ſe morientem 8,621,626
procella. procellæ inuitæ 5,684 procella Circea 6,287 procella, clades 8,203
procerum motus cuncta ſequuntur 5,342
procul poſitus 5,755 procul Theſſaliâ 8,602
prodere, manifeſtare, edere 8,15. 10,181, 195
prodeſſe vel armis vel votis 3,318
prodiga rerum luxuries 4,373
prodigia portẽdentia calamitatem belli ciuilis 1,522 & ſeqq. cladis Pharſalicæ nuncia 7,151 & ſeqq.
prodigiorum quorundã incertitudo notata 9,475
producere animã 4,796
proferre ſe populis 5,90 proferre natos calido ouo, excludere; de auibus 9,902
profundum, pro mari, paſſim. geminum profundum, maria Iſthmum vtrinque elidentia 2,437 incerti ſtagna profundi, æſtuaria 2,571 profundum medium 3,2 profundi ora, oſtia maris 2,677,680
progenies, maximus vſus ſine finis Veneris 2,388
prohibere rapinâ 3,121 fraternâ imagine Lunam; de terrâ, in eclipſi 6,503
proiicere. vitam 4,516

aciē 4,745 æſtus animi 8,166 proiecta regna ſub Auſtro 8,442

promtus. promtum ad vulnera pectus 5,320 promtus pati 7,106 promtiſſimum in ferrum 7,245

promittere manus in bella 1,388 promittere ſibi 2,321

promotus ſanguine multo 6,146

pronuba 8,90

pronus. pronum. mens prona in ferrū 1,461 prona fax, inuerſa 1,573 prono mari 4,430 temeraria prono expertus ceſſiſſe Deo 5,501 pronus ad omne nefas 6,147 pronum eſt, facile eſt 6,606,619

prope. prope me 7,298 propior ab igne 8,229 propè Libertas, ſub. eſt 9.265

Propontis, mare inter Boſporum & Helleſpontum 9,960

propinquus mente pugnæ 6,1

prora, anterior pars nauis 3,547 ſæpe, vt & puppis, pro totâ naui.

proſecta, exta, quòd Diis proſecentur 6,709

proſequi inanem vmbram 2,303

Proſerpina, Cereris f. Platonis vxor 6,700

proſerere 4,411

proſilit fiducia 7,249

proſpectare 7,699

proſpectus cæli 6,484

proſpera rerum 7,107,684

proſpicere ſibi rogum 9,235

protectus ab irâ Superûm, id eſt, irâ Superûm in genus humanum ipſi (Mario) fauente, tanquam hominum futuro pernicies 2,86

Proteus, Ægypti rex, qui & vates 10,511

prouentus nouorum ſcelerum 2,61

prouidentia diuina 5,92. 8,568

prouincia, regio ſubacta 10,52

prouinciâ ante tempus exire, nefas 1,192

prouocare fortunam 9,883

pruinæ, ros gelidus 4,53

Pſylli Marmaticæ regionis in Africâ populi, quorū corporibus ingenita vis contra ſerpentes; adeò vt etiam ictos cantu aut ſuctu ſanare poſſint; liberosque ſuos morſu aſpidum probent; in hoc comparati aquilis pullos ſuos ad radios Solis probantibus; quin etiam guſtu veneni dignoſcere poſſunt cuius ſerpentis ictus fuerit. Hi ad hoſpites iuuandos promti, caſtra Catonis expurgant, ictos ſanant 9,894 vſque ad 937

Pteleos, Theſſaliæ ciuitas 6,352

Ptolemæi reges Ægypti poſt Alexandrum cōtinuâ ſerie 8,696

Ptolemæus Auletes in regnum Ægypti reſtitutus iuſſu Senatus, auctoritate Pompeii 8,560, 573, 595. 9,132,1028 filius eius puer à Senatu rex nūcupatus (etſi non legitimus rex 8,558) 5,60. 8,281,448,518, 536,558 Pompeii ſuo iuſſu occiſi caput iubet balſamo conditum adſeruari 3,688 ex Caſio monte Alexandriā venit ad Cæſarem 10,53 à quo cum Cleopatrâ ſorore reconciliatur, & cum Cæſare epulatur 10,107 & ſeqq. à Cæſare obſeſſo Alexandriæ nullibi dimittitur 10,461 & ſeqq.

Ptolemæi munus, occiſus Pompeius 9,268,278

Ptolemaïs, Cleopatra 10,69

pudet heu! 5,690 teque nihil Fortuna pudet! 2,568

pudor timidus 2,360

pudor .i. probrum, dedecus, infamia 2,518. 7,380. 9,706. 10,47, 77, 97 ſolusque pudor non vincere bello 1,145 moræ pudoris 1,263 pudor timidus 2,360 parcere Romano potuit fortuna pudori 2,518 pudoris funera 4,231 fortunæ pudor Ptolemæus 5,59 pudor veſter 7,380 pudor timendi 7,525 pudoris vulnus 8,349 prò Superûm pudor! 8,597, 605 ô ſummi fata pudoris! 8,678 magna remiſit crimina Romano fortuna pudori 10,1060

pudoris & metus venia eſt, nil poſſe negari 3,148

pugnat non ſtare 4,753

pugna. laceſſere pugnam 3,553 pugnæ facies 4,164

4,164 pugnæ ſecurus 4,534 pugnæ iam mente propinquus 6,1 tantùm de funere pugna eſt 8,611
pulmo anguſtans aëris meatus in ſiti 4,327
pulſarunt admotæ Auximon alæ 2,466
pulſus grauis 4,757
puluis excitatus impulſu equorum aëra obtenebrans 4,767 puluis ſanguine compreſſus 4,795 puluis altus 6,246
Punica bella 3,157 ſemper dolis infecta 4,736 Punica tempora 2,45
puppis poſterior pars nauis, ad quam clauus 2,717. 3,545 paſſim autem pro naui ipſâ.
purpura, incocta veſtibus aut ſtratis 10,124 prætexta veſti magiſtratuum 2,19 hinc purpura pro magiſtratibus ipſis aut principibus 7,228
putans abſcondere, ſe abſconſurum 9,1040
putris .i. madidus, vdus, humectus; vt putria terræ 9,434,526
pyramides Ægyptiorum regum ſepulcra & monumenta 8,697. 9,155
Pyrene mons Hiſpanias à Galliâ ſeparans 1,689 Pyrenææ niues ſolutæ 4,83
Pyrrhus Epiri rex 1,30. 3,159
Pytho, Delphi, vrbs Phocidos 5,134 Pythia antra, locus oraculi 6,425
Python, ſerpens in Theſſaliâ natus, ab Apolline confixus 6,408. 7,148
Pythia, certamina in memoriã occiſi ab Apolline ſerpentis Pythonis 6,409
Pythoniſſa mulier fatidica, comparata Bacchis furentibus 1,674

Q

QVADRIREMIS 3,530
quærere. fatum ne quære tuum cognoſcere 6,812 quærere fata 8,215 quærere, optare 9,870
quantós ne i. quantós nam (vt infrà quós ne) duplici interrogatione 10,99
quantum eſt quòd fata tenentur! 3,392
quantum valet, totâ vtere Lesbo 8,123
quaſſabile 6,22
quatitur formidine ſomnus 8,44
que, item, &, pro, nec, vide &
quemque ſuæ rapiunt ſcelerata in prælia cauſæ 2,251
querelæ. querelæ in numina 2,44 querelas egerere 2,63 querelæ non ingratæ 5,681
querelæ Romanorum inſtante bello ciuili 2,36 & ſeqq.
quercus annoſa, pondere fixa ſuo, è quâ ſuſpenſa ſpolia hoſtilia 1,136
quercus, corona quercna, quæ & ciuica, data ſcilicet ob ciuem ſeruatum 1,359
quercus altrix primis frugibus, quia glande victitatũ ante inuentum vſum frumenti 6,426
queſtus mutos voluere 1,247 queſtus exonerare 9,880
quid, aliquid, paſſim.
quicquid patet Libye 3,294 quicquid hominum ſumus 7,363
quies, armorum 2,650 quies veſana, ſomni terribiles 7,764 quietem ferre, quieſcere 9,294 quies æterna, mors 9,671
Quindecimviri aſſeruantes libros Sibyllinos 1,599
Quirini (Romuli) rapti (in cælum elati) ſecreta 1,197
Quirites, ciues Romani 1,276. 5,358
Quiritium habitus toga 2,386
quiſquis immiſſe, tu quiſquis es immiſſus 8,642
quóne .i. quonam (vt ſuprà quantósne) 7,301
quoque, quinetiam 7,36

R

RABIES ardens 5,359. rabies populi, Cæſar 7,557
radiari ab ictu Solis 7,214
ramos diſtringere 4,317
rapere. mortes ſuas victori rapuere, præripuere 2,157 rapere ignibus 3,99 rapere greſſus 3,116 rapere fugâ 4,70 iter 4,151 collum 4,251 letum 4,345. 9,825 agmina 4,717 curſus 5,403 bellum 5,409 rapi ſpe vanâ 5,227 cæco caſu 7,446 ra-

pimur quò cuncta ſe-
runtur 8,522 rapere
.i. celeriter, feſtinè
corripere 3,299. 8,
240. 10,402 rapere,
eripere 9,1097. 10,7
rapere, raptim facere
6,54. 10,428 raptus
ceſpes 1,517 rapti
precio faſces 1,178 ra-
pto agmine 3,299. 4,
35 raptum furto iter
6,121 rapido actu 9,
31 raptis à Cæſare
cunctis, celeriter oc-
cupatis 3,391 tem-
pore rapto 10,508
rarus habitator 1,27 ra-
ra copia 3,693
raris, &c, rates, pro naui-
bus, paſſim.
ratium turrigeratum in-
ſolita textura 4,420
& ſeqq.
rauca gemere 5,218
recedere. trunco ceruix
abſciſſa receſſit 8,674
recepta ceruix 2,604
receptare 7,810
receſſu magno 6,40 non
longos à me patiere
receſſus 5,745 receſ-
ſus ætherei, penetralia
cæli 6,445 receſſus
ſecreta 9,863
recidere membra, caput
2, 112, 141, 172,
194. 9,214
recipiens blanda fortuna
4,712
Rector Olympi, Rector
Superûm, Iuppiter 5,
626
rectum, erectum 9,324
rectus, erecto corpore
8,821 in rectum exi-
re, contrà, ex oppoſi-
to 7,337
rectum vtili diſtat vt cæ-
lum terrâ 8,488
recurſus, reditus 8,767
ex Recuſſu longo emiſſa
tela 3,477
reddere ſe patriæ 6,329
redire. ſonus redeuntis in
æthera ſiluæ 1,391
redeuntque cadauera
campo 2,218 ſidera
redeunt in faciem pu-
ri cæli 2,723 in pup-
pim rediere rates, ex
violento concuſſu 3,
545 redire in fata, rur-
ſum tentare fortunam
7,719 iam pelago pi-
rata redis 9,224
refici cæde 6,240 re-
fluum mare 4,428
refoſſa tellus 4,292
refouere 8,67. 9,25
refugi Parthi 6,50 re-
fuſus in gremium 8,
105
regere. currus regere, triū-
phare 1,316 nuſquā
rexêre ſagittas, dirèxe-
re nullo ſcopo 7,515
regens, equum, ſeſſor
7,529
reges ſilentum, Infero-
rum 3,29.
reges capti in triumphū
ducti 8,342
regum poteſtas nulla, ſi
iuſtè omnia agere ve-
lint 8,489
Regiæ Alexandrinæ de-
ſcriptio 10,111 &
ſeqq.
regnate cælo 3,320
regnum. regna. nuda re-
gna, deſerta 2,90 re-
gna pati, &, ferre .i. ſub
regibus viuere 2,315.
7,444 regnorum in-
iuſta 5,258 re-
gnum fecundum, ma-
re, quod Neptunō ſor-
te obtigit 5,622 regni
inertis poſſeſſor, Pluto
Inferorum rex 6,799
regna, pro, reges 8,
313 regna quæ in Bo-
reâ, regiones Septen-
trionales 8,813
regni ſociis nulla fides
1,92
regnorum ſors mitiſſima
ſub nouo rege 8,453
regna tyrannica libertate
ſcelerum conſeruantur
8,491
relegare bellum 6,324
reliquit in dubio terræ
pelagique 9,304
remittere. ferrum 2,77
pœnam & vſum belli
4,364 otius 4,398
crimen & dedecus 6,
248 lacrymas luctuſ-
que remitte 7,707
magna remiſit crimi-
na 9,1059
remigium ratium in ſpa-
tio intra trabes vacuo
relicto 4,424
remige in aduerſos ven-
tos erumpere 9,149
remi. excutere remos 3,
539 remis pulſare pe-
ctus 3,543 ſeque te-
nent remis, naues 3,
566 remorum pecten
3,609 remos iactare
5,421 remorum au-
xilio 8,561
remora piſciculus, eche-
neïs 6,675
remoto, excepto 7,585
remota Lesbo, Corne-
lia 5,725
Remus à Romulo cæſus
1,95
rependere ſolatia damni
8,468
repetere, ſub. ictum, vo-
cabulum gladiatoriū
4,566
repetiti faſces 2,130
repleta ad ſummos ſoros,
3,630
repudiari, ſors frequens
& plebeia 5,764
res. res acta Neroni 1,45
Fortuna ſecundis me-
cum rebus agit 1,309

minimas

minimas rerum diſcordia turbat 2,272 rerum viliſſima pars certamẽ mouiſtis opes 3,120 rerum finis 3, 3,328 momenta 3, 337.7,118 diſcrimina 4,104 locus 4, 126 ſalus 4,190 rerum prodiga luxuries 4,373 res afflictæ 4, 796 rerum ſecreta 5, 10 ſumma 5,26 vices 6,461 dominus 6, 595 proſpera vel aduerſa 7,107,684 vertigo 8,16 rebusq. nouis exordia quærtam 8, 265 rerum fiducia 8, 504 res lætæ,vel,aduerſæ 8,534 rebus ademtus,mortuus 9, 205 res Romanæ 9, 253 rerum pars tertia, Orbis terrarum 9,411 rerum opifex 10,267 rerum vltima 8,454. 10,467
rerum vltima,ſpes Libertatis 8,454
res aduerſæ eo magis premũt & vrgent,quò is qui eas patitur, clarior antè & felicior extitit 8,22
reſciſſum .i. vlceratum, exaſperatum 4,328
reſiſtere,ſubſiſtere 5,147
reſolutus frænis 2,145
reſonæ valles 7,480
reſpectus Deûm 8,451 honeſti 8,490
reſpicere,aſpicere 6,778
reſtagnant flumina alto vallo 4,89
reſultant ſaxa, pro, vox reſultat à ſaxis 7,481
retegere,nudare 9,768, 830
retentare arma 2,514 retentant ſocii crura 3,637
retorquere currum 7,3
retrò ferre 7,426
retundere ferrum iugulis 6,161
reuellere templa, ærarium 3,115 caput,&, ceruicem 8,711. 10, 100
reuerentia iuſti 9,192
reuocatum à pectore ferrum 2,102
rex noctis,Pluto 6,741 vide etiam,reges.
Rhamnus, pagus Atticæ, vbi culta Nemeſis,quæ inde Rhamnuſia 5, 233
Rhaſipolis, rex partis Thraciæ, laudatus à Senatu 5,55
Rhemi, Belgicæ populi, boni iaculatores 1, 424
Rhenus,flumen Gallias à Germaniâ ſeparãs.ſæpe etiam poſitus pro populis Rheni accolis, aut pro regionibus illi vicinis 1,371,464, 481.2,52,310,570. 3,76.4,116,696. 5, 268. 7,433. 8,424. 10,130
Rhiphæi montes Scythiæ è quibus oritur Tanais 3,273 Rhiphææ niues 4,118 Rhiphææ manus,Scythæ accolæ aut incolæ illorum montium 2,640
Rhodanus Galliæ fluuius in Mare Mediterraneũ influens 1,433.3, 515. 4,117. 5,268. 6,145. 9,751. 10, 278 rapidiſſimus alioqui, arte magicâ tardatus 6,475
Rhodope, Rhodopeïa ſaxa,mons Thraciæ 7, 450
Rhodos, Rhodus, inſula celebris in mari Carpathio,Apollini ſacra, & in quâ eius ſiue Solis Coloſſus mirabilis 8,248 donis exornata à Senatu 5,50
Rhœtus Centaurus, qui arbores totas vulſas in Lapithas proiecit 6, 390
Rhœtion, vel Rhœteum promontoriũ, in quo ſepulcrum Aiacis Telamonii 9,963 Rhœteïa littora 6,351
rhombus inſtrumentum magicum ex liciis tortis ad conciliandum amorem 6,460
rictus, pro apertione oculorum 6,757
rigidum honeſtũ 2,389
riguit toto diſtentis corpore palmis 3,734 rigens ſanguis 4,291
ripas vt habuit Sicoris, ceſſante inundatione 4,130 ripis alligare amnem, continere intra ripas 10,226
ritus ſcelerum,magici 6, 507
robur, robora, locus in carcere, quò præcipitabantur malefactores 2,125
robur,robora; pro quibusvis arboribus aut quouis ligno, paſſim. hinc robora buſti, pyra,rogus 2,157
robur,exercitûs 7,545
robur, fortitudo animi, conſtantia 2,379.6. 418,7,669.8,72
rogus feralis,quo mortui comburebantur. rogi fax ſumma 5,764
rogus in bello communis multis cæſis 5, 282
rogo facem ſubiiciendi

munus erat vxoris, filiorum, aut proximorum 8,740. 9,55
rogi illuſtrium ex magnâ ſtrue lignorum 8,756 iisque tus & aromata iniecta 8,729
rogi exſtructi in Africâ à copiis Catonis, in honorem cæſorum prælio Pharſalico, comparati cum incendiis, quæ excitantur à ruſticis (in Appuliâ præſertim) ad fouendos agros 9,182
Roma caput mundi 2, 1,136,655 Deûm ſedes 3,91 quid ſatis eſt, ſi Roma parum? 5,274 capax generis humani 1,512 nec ſe Roma ferens 1,72 Roma Cæſare pauperior, ſpoliato ærario 3,168
Romæ Vrbis imago Cæſari turrigero capite apparens 1,186
Roma recto itinere à mari ſiue Oſtiâ diſtat XIV. M. P. 6,76
Romæ Italiæque exhauſtæ ingenuis & verorum ſuorum ciuium ſobole, cauſa bellum ciuile 1,24. 7,387 & ſeqq.
Romanorum conſternatio ad rumorem adtentantis Cæſaris è Galliis 1,469 & ſeqq. cognitis præſagiis belli ciuilis 2,16 querelæ 2,36 & ſeqq. pauor ingrediente Cæſare 3, 98 & ſeqq.
Romani populi buſtum Theſſalia 7,862
Romanus populus poſt bella ciuilia, nil niſi barbari & fæx mundi 7,405,543
Romani, etiam remotiſſimis à Theſſaliâ locis viuentes, tempore prælii Pharſalici, quamuis cauſâ ignorantes, contriſtati 7,187
Romanum eſſe, dignitas per ſe eximia. Phario ſatis eſſe tyranno quod poterat, Romanus erat 8,556
Romanum eſt pati vel quæ triſtiſſima 9,392
Romanû nomen & imperium tumulus ſiue ſepulcrum Pompeii 8, 798
Romanus Orbis 8,212, 442. 10,456 pudor 9,1059 Romani Dei, heroës 6,807 Romana tellus 2,735 Fortuna 8,686 Romanæ res 9,253 Romana, orum .i. res Romanæ, imperium 8,341. 9, 124,1075 Romana ſecula 10,110
Romulus fratrem Remum occidit 1,95 aſylo inter duos lucos condito, quò ruri confugerent cuiuſcumq. conditionis homines, Vrbem incolis repleuit 7,438
rorantia ora 2,123 rorans fletu 7,163
rores, guttæ 7,837. 9, 698
roſa nunquam fugiens, ſemper florens 10, 165
Roſtra, in Foro Romano ſuggeſta è quibus conciones habebantur ad populum 2,702. 4, 799. 8,685 hinc, Roſtra tenere, concionando quiduis obtinere à populo 1,275 pro iis mos laudare viros nobiles defunctos 9,216 iis affixa capita proſcriptorum 7,305
roſtra nauium ære munita 3,544,561,657
roſtro preſſo, de cane venatico odoriſequo 4, 442
rotare, rotari 5,172 ſe rotat in vulnus 6,222 nondum artis erat caput enſe rotare 8,673 quæ funda rotat 9, 826
Rubicon Flaminiæ fluuius, limes Galliæ & Italiæ 1,185,213 & ſeqq. 2,498. 7,254
rubiginis morſus 1,243
Rubrum æquor, item, profundum, Mare Erythræum, Sinus Arabicus 8,853
rudentes 2,698
ruere, irruere 10,31
ruina. ruinæ. ruina quatiens 1,494 nutans 4, 393. 7,244 ruina Romana, clades 4, 791 ruinâ properante ſumma cadunt 5,747 ruinis latis exire 6, 122 totæq. viro dant tela ruinæ 6,172 ruinam ſibi aqua parat quæ adeſt radices môtis 6,267 ruinæ veteris ſigna frigida 6, 281 ruinâ vnâ populos inuoluere 7,89 ruinæ monſtrant 7, 393 ruinam fulcire 8,528
rumor ſiniſter 8,52
rumpere. pueri naſcentia rumpere fata 2,107 rumpere moras equi 4,762 rumpere littora, de oſtio fluminis 10,244

Rupis Illyricæ deſcriptio 4,455
rupes abſciſſa à vetuſtate adiutâ impulſu ventorum 3,471
rupes, pro monte, paſſim.
Rutheni Galliæ Narbonenſi vicini populi 1, 491
Rutuba, Liguriæ fluuius 2,422
Rutupina littora, Rutupiæ inſula Britanniæ 6,67

S

SABBVRA præfectus copiarum regis Iubæ, ab eo præmiſſus eliciendo Curioni 4, 722
Sabæi Arabiæ populi 9, 821
Sabelli Italiæ populi à Sabinis orti 2,430
Sabellus quidam in exercitu Catonis à ſepe in crure ictus miſerè conſumtus perit 9, 763 comparatus niui aut ceræ liquefactæ 9, 782
Sabini, populi Italiæ. eorum mos verſus procaces in nuptiis cantare, qui à Feſcenninis Sabinorū populis Feſcēnini vocati 2,368
Sabinæ, quæ à Romanis raptæ, mediæ generos ſoceris iunxêre 1,118
Sabinæ virgæ, quas Sabinis auctoribus magiſtratus Romani vſurparunt; quæ ex betullâ arbore 9,820
ſaccati potores Indi 3, 237
ſacer morbus, execrabilis, peſtis vel ignis ſacer 6,96
ſacerdos ſummus, pontifex maximus 8,850
ſacerdotes minores 1, 596
ſacra feralia 1,616. 3, 404. 6,432 ſacra ritu barbara 3,403 ſacra funeſta 7,167 ſacris deuotus, ſacerdos 10, 176
ſacramenta iurata ſceleri 4,228
ſacratus ſub nomine 1, 405
ſacrificium amburbale 1,593
ſacrificii quo non litabatur nota 1,609 & ſeqq.
ſacrificandi ritus 1,608
ſacrificus Numa 9,478
Sacriportus, locus circa Præneſte 2,134
Sadales, filius Cotyos regis laudatus à Senatu 5,54
ſæuus eſſe qui vult, continuare debet 8,493 qui autem ſæuus eſſe timet, omnia timere debet 8,495
ſæuum ſole aut frigore 9,376
Sagittarius, Signum cæleſte, in quo breuiſſima nox 4,528. 9,536
Saguntum, vrbs Hiſpaniæ, fide erga Romanos inſignis 3,358
Salamis, inſula in confinio Achaiæ, Vera dicta, reſpectu alterius vrbis cognominis in Cypro 3,183
Salaminiacum mare, ad Salaminam, vbi Perſæ profligati ab Athenienſibus, qui ſe monitu Oraculi Delphici crediderāt muris ligneis, id eſt, nauibus 5,109
Salapina palus in Appuliâ prope Salapiam 5, 377
Salernum Picentium oppidum 2,425
ſales (nec soliti ſu ſere ſales) ioci in nuptiis 2, 368
ſales æquorei 10,257
ſalix, arbor nota, foliis pallidis; vnde cana dicta 4,131
Salonæ, colonia Romanorum in Illyrico 4, 404
ſalpyga, formicæ venenatæ genus 9,837
ſalus rerum & miſti cōcordia mundi 4,191
ſalus populorum pendens in animâ Cæſaris 5,685 ſalutis ſponſor 9,392
Salus rerum, Syllæ epitheton 2,221
ſalutatio militaris longinqua. nutu motoque ſalutant enſe ſuos 4, 173
Samnis, Samnites, Italiæ populus. Samnites prætextu partium Marianarum Romam occupare tentantes cæſi 2,136 Samnites deditiii à Syllâ ad aliquot millia iuſſi interfici, ita præ multitudine inter ſe colliſi, vt pars cæterorum reliquos ſtrage opprimeret; ac vt vix percuſſoribus feriendum eſſet 2,201 & ſeqq.
Samus, Ioniæ inſula 8, 246
ſancire leges ſanguine 7, 351
ſanguis. ſemel guſtatus ſanguis fauces non patitur manſueſcere 1, 333 ſanguinis partium 2,128 exiguum 2,140

2, 140 ſanguis, vltimâ productâ 2, 338. 7, 635 ſanguis emicuit vulnere 3, 639 ſanguis deſtituit vulnera 3, 746 ſanguis rigens 4, 291 ſanguine exhauſtus 5, 333 ſanguis calore ſolutus, frigore adſtrictus 6, 750 ſanguinis vmbræ, conſanguineorū vmbræ; aut, vt alii, occiſorum 7, 179 ſanguis diſcolor, color corporis humani diuerſus 10, 128 ſanguinis vſti, nigri 10, 131

Santoni, Santones, Aquitaniæ populi 1, 422

ſapiens ſupra Fortunam eſt 9, 570

ſapientis animus, ſiue virtus, & vniuerſum, ſedes Dei 9, 578

Sardinia, Sardoæ oræ, inſula Maris Mediterranei, frugum fertilis 3, 64

ſariſſæ, haſtæ oblongæ Macedonum propria arma, vt pila Romanorum 8, 298. 10, 47

Sarmatæ, Sarmatici campi, Scythica gens vicina Moſchis 1, 430. 3, 94, 270. 7, 430. 8, 369

Sarnus Campaniæ fluuius, nebuloſos vapores exhalans 2, 424

Saſon Calabriæ inſula inter Epirum & Brunduſium 2, 627. 5, 650

ſatis eſt iam poſſe mori, de infantibus iuſſu tyranni occiſis 2, 109

ſaturari .i. repleri, illini 6, 682. 8, 304

Saturni Planetæ officiū 10, 205 Saturnus in ſummo cælo in Aquario collocatus inundationes denotat 1, 651

Saturnia tēpla, vbi ærarium publicū 3, 115

Saxifica Meduſa 9, 670 quia omnes qui caput Meduſæ aſpexiſſent, in ſaxa mutabantur 9, 637 & ſeqq.

ſaxorum orbes, rotunda ſaxa emittenda tormentis 2, 451

ſaxo erigi, cote acui 7, 140

Scæuæ centurionis Cæſariani incredibilis virtus, & admirabilis fortitudo 6, 141 & ſeqq. adeò vt Pompeium obſediſſe ipſe dicatur 10, 544 eius ſaltus comparatus cū ſaltu pardi 6, 181 telis tòto corpore (ſed ſine vulnere letali) confixus, comparatus elephanto iaculis ſummâ tantùm cute vndique confixo 6, 207 oculum ſiniſtrum ictum cum telo euellit 6, 214 comparatus vrſæ, telum quò læſa eſt, morſu appetenti 6, 220 deditionem ſimulans Aulum quendam ſubeuntem occidit 6, 228 ſuperueniente auxilio eximitur bello 6, 246

Scæuola Pōtifex ad aram Veſtæ cæſus temporibus Marianis 2, 126

ſcaphæ è vimine contextæ, & coriis obductæ 4, 131

ſceleratis reſponſa non dabat Oraculum Delphicūm 5, 103, 139

ſcelus. ſcelera. prouentus nouorum ſcelerum 2, 61 ſcelerum Dei 2, 80. 7, 168 ſcelerum vſum facere 2, 97 quis nolet ſcelus eſſe tuum? 2, 265 ſcelerum contagia 3, 322 ſcelerum latebræ 4, 193 ne velut occultū pereat ſcelus 4, 252 ſcelerum ritus, magia 6, 507 ſcelerum nox 7, 571

ſcelus, Lucano pro cauſâ aut rebus Cæſaris 1, 2, 667. 4, 228. 5, 314

ſceptra, pro regibus 8, 595. 9, 90

ſceptris aſſuetos (regnari) nil pudet 8, 452

ſcindere vrbes, transvolare 9, 68 ſciſſus gurges 4, 142

ſcintillā paſcere in ignes 5, 525

Scipio Africanus, bello in Africā tralato, Carthaginienſes coēgit ex Italiâ reuocare Annibalem 4, 657

Scipio Æmilianus (vel Africanus) deplorare fingitur in campis Elyſiis periturum in Africā (quam ipſe debellauerat) Scipionem qui à Cæſare victus 6, 788

Scipio, Pompeii ſocer (qui poſteà Imperator bello Africo contra Cæſarem) Luceriā aduentante Cæſare deſerit 2, 472 præfectus mediæ aciei prælio Pharſalico 7, 223 in Africâ cæſus 6, 311

ſcire per fulmina 3, 320

ſcire mori 9, 211

ſcopuli vomentes æquor 6, 24

ſcopuloſus 9, 468

ſcorpius, caudā internodiis diſtinctā pungens letaliter 9, 834

Scorpius,

Scorpius, Signum cæleſte ſeu duo Signa; nam Chelæ eius Libram efficiunt 1,659. 6,394. 9,533

ſcrupoſa ſaxa 5,675

ſcrutari gladio viſcera 8,557

Scyllæa antra; Scylla, ſaxum in Freto Siculo 2,433 Scyllææ vndæ, pro mari Siculo 6,421

ſcytale, ſerpens quæ prima exuuias ponit, etiam hyeme; cùm aliæ non niſi vere 9,717

Scythia duplex, Europæa & Aſiatica 1,366. 8,178 plauſtris domos deferentes, Nomades, quaſi errantes, vocati 2,641. 3,267 ſagittas veneno illinunt 3,266 liberi ſunt 7,435

Scythicæ vndæ, pro Ponto Euxino 2,420 pro Danubio 5,436

Scythicus Pontus, Euxinus 2,580 Scythici frigoris Orbis 6,325 Scythicæ niues 6,478 Scythici receſſus 8,216

Scythica ara, Dianæ in Cherſoneſo Tauricâ 7,777

Scytha pro quouis crudeli barbaro 10,455

Scythæ, Scythicæ oræ, Scythicæ ſagittæ, Scythicum iugum; pro Parthis, quia à Scythis orti 2,553. 8,353, 432. 9,238, 827

ſecreta. Quirini 1,197 ſiluarum 2,602 ſecretorum dare 3,314 rerum 5,10 omnia curſus æterni ſecreta tenens 5,89 ſecreta receſſus 9,863

ſecta marmora 10,114

ſector ſui fauoris populus 1,178

ſecula rapiuntur cæco curſu 7,446 ſecula prima, homines primi ſeculi 8,837

ſecundare 1,635

ſecundus à rege 4,721 mihi 5,662 ſecundo loco 8,288 ſecundæ operæ, partium ſecundarum, famulans famulanti 8,676

ſecundus, proſper. ſecundus Mars 6,4. 9,596 ſecundi Dii 4,122. 7,7,349

ſecundùm Emathiam lis tantùm datur 8,332

ſecures venêre in nemus 9,429

ſecures cum faſcibus à lictoribus prælatæ Conſulibus; hinc ſecures pacificæ, & aliquando pro ipſo magiſtratu 5,12,388. 7,64

ſecurus. vùlneris 1,212 ſecuri ſomni 1,518 ſecurus ſui 2,241 ſecurus Orbis poſt terga relicti 4,353 ſecurus pugnæ 4,534 ſecura vocis meæ, quæ vocem meam non curat audire 6,730 ſecurus veniæ 8,784 ſecurum, de quo ſecuri ſumus 10,52

ſedere. alta ſedent ciuilis vulnera dextræ 1,32 ſedens extremo litore 2,659 ſedere, de valle; vt ſurgere, de tumulo; ſedent conuallibus arua 3,380 ſedere, de mari 5,643 alieni pœna timoris in noſtrâ ceruice ſedet 7,645 ſedere .i. firmum iacere aut ſtare, hærere 8,726, 840. 9,337 Pompeius ſedit in pectore Bruti, ſpiritus eius Bruto illapſus 9,17

ſedes. oculorum 2,184. 5,712 belli 2,393 remigum, tranſtra 3,673 loci 6,23 ſedes læta, Inferorum 6,702

ſeditio imbelles animos deiegit 5,323

ſeductus ab æquore 5,77

ſegetum raptus, frumentatio 7,236

ſegnis ad fata 6,244 ſegnis tendere 8,297 non ſegnis ſibi ſtans 10,115

Selinus Ciliciæ fluuius 8,260

Sellæ, &, Selli, Epiri populi, apud quos Dodona 3,180

ſemel, abſolutè, prorſus, omnino, ſemel & ſimul, ſemel tantùm. ſemel omnia victor iuſſerat 2,147 ne non ſemel omnia Cæſar acciperet 3,296 ad manes ventura ſemel, non niſi ſemel 6,716 ſanguine fuſo ſemel totos conſume triumphos 7,234 non ſemel, vide, non.

ſemideorum habitaculum in regione aëris proximâ orbi Lunæ 9,5

ſemidei canes, Anubis 8,832

ſemina belli 1,159

ſemina à Magis calcata peruſta 6,521

ſemiuir 8,552. 9,152

ſemuſtus 9,3

Senatus Conſulibus in magno

magno periculo reip. mandat, Viderent ne quid reſpub. detrimenti capiat 1,489 Senatus cogendi ius Conſulibus 3,104 Senatus Romanus, manet Senatus etſi extra Romam 5,22 Senatus legum libertatiſque & imperii vis 7,578 & aſſertor 7,580
Senatûs cauſa 4,213 Senatûs membra, Senatorum 9,1043 Senatûs acies 10,450
ſenectus priuata 1,324 viuacia fata ſenectæ 2,65
ſenes in amorem arte magicâ acti 6,454
ſenium æui 4,812 ſenio placidus 8,476 ſenium vini 10,162
Senna flumen Italiæ in mare Adriaticum influens 2,407
Senones, Galliæ populi, qui Brenno duce Romam occupauerant 1,254
ſenſus nihil eſt à morte relictum 3,39 ſenſus ceſſerunt pectore 5,760
ſeponere tutum onus 5,724
ſeps, parua ſerpens, ſed cuius ictus totam membrorum compagem tabe diſſoluit 9,723,776 & ſeqq.
Septemuiri epulis feſtis 1,602
Septa, loca tabulatis clauſa in Campo Martio habendis comitiis. Septorumque nefas, vocat aliquot dedititiorum millia iuſſu Syllæ in Campo Martio occiſa 7,306
Septentrio 1,17,252
Septentrionales populi fortes & bellicoſi 8,363 audaces fiduciâ nouæ vitæ 1,458
Septimius, olim Pompeii miles, in Ægypto ſatelles regius factus, Pompeium biremem Ægyptiam ingreſſum ſalutat 8,597 eiusque caput abſcindit 8,668
ſepulcra mortuorû violare magnum ſcelus 8,841
ſepulcralis inſcriptionis feminæ côiugatæ formula 2,343
ſepulcri damna 8,750
ſepultus ture 9,70
Sequani, Belgicæ populi, optimi equites 1,425
ſequeſter pacis 10,472
ſequi. ponè ſequi 1,483 nimiumque ſequuta eſt quà morbi duxere manus 2,142 ſequi arma 7,372 ſequi ſolem, de cerâ liquefactâ 9,782
ſerenus vultu 4,363
ſerenum. fallax 1,530 hibernum 4,55 ſerena, ſerenitates 9,423
Seres, extremæ Aſiæ, ſiue Indiæ, populi, lanificio filuarum nobiles 1,19. 10,142,292
ſerica veſtis pellucida acu facta 10,141
ſeries. ſerie longâ hærentia agmina 1,492 in ſeriem iungere 7,493 ſeries laborum 9,295
ſerpentis auræ 4,726
ſerpentes volucres in Arabiâ, quorum vſus in magiâ 6,677
ſerpentes primùm orti è corpore Meduſæ 9,629
ſerpentum varia genera quæ in Africâ, eaumerata & deſcripta 9,700 & ſeqq.
ſerpere, de riuo 9,974
Sertorius exul Hiſpanias contra pop. Rom. in bella ſuſcitauit 7,14 à Pompeio, poſt reuocatum Metellum conſulem, repreſſus 2,549. 8,809
ſertum vipereum 6,656 ſertum, contextum 10,164
ſeruare, conſeruare, aſſeruare. differte dolorem & ſummis ſeruate malis 2,40 ſeruati anni bellis ciuilibus 2,66 ſeruator honeſti 2,389 ſeruat multos Fortuna nocentes 3,448 oculis victoris iniqui ſeruari, conſpiciendum 9,140
ſeruare, pro obſeruare, præſertim cum de cælo aut aëriis agitur, vocabulum aruſpicum 1,601.4,427. 5,395. 8,169,187 taciti ſeruator Olympi 8,171
ſeruilia agmina 2,94
ſeruire non timens, qui mori paratus eſt 9,28
ſeruitutem effugere nece ſibi illatâ, virtus Lucano 4,577
ſerus 1,46
ſeruum pecus 6,152
Seſoſtris Ægypti rex glorioſus, cuius currum quatuor reges trahebant, peragratis plerisque partibus Orbis, Nili fontes videre non potuit 10,275
Seſtos Thraciæ vrbs ad fauces Helleſponti 2,674

674. 6,55.9,955

Sextus Pompeius, Magni F. iners 6,420 Erichtho magam Theſſalam cōſulit de euentu belli ciuilis 6,570 & ſeqq. reſponſum quod ei dat cadauer ab Erichtho ſuſcitatum 6,777 à Corneliâ nouercâ incitatur ad vindictam patris 9, 85 fratri Cnæo narrat cædem patris 9, 126 in Siciliâ piraticam potiùs exercuit quàm bellum geſſerit 6,420

ſi, tunc 3, 367 ſi verò, quid ſi? 6,662

ſibi quid facere, in ſuum propriè vſum aut cōmodum. ſibi nefas facere 2,147 ſibi vincere 2,323. 4, 793 ſibi ſegnis ſtans 10, 115

ſibilare, propriè anguium 6, 690 ſibila fundere 9,631

Sibylla Cumana 1, 564

Sibyllæa carmina 5, 138

ſic eat, formula 2,304. 5, 297 ſic facias 4, 110

Sicania, &, Sicaniæ vrbes, Sicilia 3,59. 6, 66 Sicaniæ aquæ, Arethuſa 3,177 Sicanium ſepulcrum, Carbonis qui in Siciliâ iuſſu Pompeii cæſus 2,548

ſiccare diſtentas pecudes, lactere 4,314

ſicci colles 4, 263 ſiccū, terra 5,553

Sicilia inſula Maris Mediterranei, olim contigua Italiæ, ſed inundatione aut violentiâ maris diuulſa 2,435. 3, 60 fertilis frugum, & horreum Romanorum dicta 3,65,67 Sicula arua 6,814 Siculæ cauernæ, montis Ætnæ 10, 447 Siculus apex, cacumen Ætnæ 5, 100 Siculæ incudes, officina Vulcani in inſulis Vulcaniis, quæ inter Siciliam & Italiam 7, 146

Siculum fretum violentum 3,62

Sicoris Hiſpaniæ Tarraconenſis fluuius, ad Ilerdam ponte ſtratus 4,14,130,335 in ſulcos ſeu riuos ſpargitur 4,141

Sidon, vrbs Phœniciæ maritima, conchylio & purpurâ celebris 3, 217

Sidonii nauigandi periti, ad Cynoſuram curſum dirigere ſoliti 3, 218

Sidonium filum 10,141

ſidere. in tabem ſidens 7,791 ſidentia peſſum corpora 3, 674

ſidus. ſidera. obliquum ſidus 1, 55 ſecundum 1,413 reges ſub alio ſidere 2,294 ſidus hibernum 5, 408 ſidera cadentia 5, 562 ſubducunt ſidera nubes 6,519 ſidera preſſerunt radiis vnam mortem 6, 608 ſidus immune maris, non occidens 9, 542 ſidus iniquum, peſtilens 10, 35 ſidus æquum, numen propitium 10, 90

ſidera alimentum trahere credita ex humore terreno aut aquis 7,5. 10,258

ſiderum curſus inconcuſſus 2,268

ſiderum influxus in homines particulares, cedere coguntur magiæ 6,607

ſidera cælo deducta carminibus magicis 6, 500

Sigeæ arenæ, littus Troianum, à Sigeo promontorio 9,961

ſigna militaria. ſigna iacētia ſub aduerſo Marte 1, 308 ſigna nullas ducentia cohortes, deſerta à militibus 2, 471 ſigna meliora, meliorum partium 2, 531 ſigna damnata, partis aduerſæ 4, 217 ſigna minātia pugnam 6,7 ſigna ſubmittere 6,243 ſigna dare mouendis caſtris 10,400

ſigna publica, auctoritate publicâ ſumta arma 2,319 vſque ad Theſſaliam Romana & publica ſigna, quòd poſt cladem Pharſalicam nulla Lucano videantur fuiſſe arma publica, ſed priuatâ omnia auctoritatē ſumta 7, 164

ſigna Pompeiana examinibus apum obſita & obſcurata ante præliū Pharſalicum 7,161

ſigna multa Romanis ademerunt Parthi profligato Craſſo 8,358

ſigna, ſtatuæ. vtque ſolet totis ſe effundere ſignis Corycii preſſura croci 9, 808

Signorum cæleſtiū enumeratio 9, 533 & ſeqq. Signorum Orbis 9,532 Signorum fuga, reuolutio firmamenti 9,543

Signiferum cælum, Zodiacus

diacus 7, 363.8, 172
ſignifera nauis, Prætoria 3, 558
ſilentes, mortui 3, 29 ſilentum cœtus, mortuorum 6, 513
ſilentium iubere manu 1, 298 ſilentia tenentia cœtum 5, 15 ſilentia regni Infernalis 6, 729
ſilentium in agris, ob brumam 1, 259
ſilentium populi atroniri comparatum primo funeri 2, 21
Siler Lucaniæ fluuius 2, 426
ſilicum metalla 4, 304
ſilua. ſecreta ſiluarum 2, 602 ſiluis cæſis innectere vincula, ligna cæſa colligare 2, 670
ſilua, lignum 4, 604
ſilua telorum 6, 205
ſiluæ non ardentis incendia 3, 420
Siluani, nemorum Dii, 3, 403
Simois Troados flumen 9, 962
ſimul, ſimul ac 9, 912
ſimulacra mæſta Deorum 3, 412
ſimulare rogam 3, 143
ſimulata ars 4, 744
ſimulare Deum 5, 148
ſingultus. ſingultibus oſcula rumpunt 4, 180 ſingultus animæ. 8, 683
ſiniſter. ſiniſtrum. mos ſacrorum ſiniſter 1, 450 ſiniſtræ volucres 1, 601 vmbræ 3, 248 ſiniſtro numine 4, 194 ſiniſter, mali augurii 5, 396 ſiniſter rumor 8, 52
ſinus vela curuata. ſinum tradere vento 5, 579 ſinus curuare, de velis inflatis 9, 800
ſinus agere, de aquâ 5, 620
ſinu placido exſpectare 6, 803
Sipus, Sipuns & Sipuntum, Appuliæ ciuitas 5, 377
Sirius ſtella, Canicula 10, 211
Siſtrum, crepitaculum æneum quo Ægyptii in ſacrificiis vſi 8, 832. 10, 63
Sithoniæ gentes in confinibus Ponti Euxini 3, 280
ſitis & ſitientium deſcriptio 4, 292 & ſeqq.
ſitientes, auxilium fecere famem 4, 308
ſitus pallens 6, 647 ſitu fœdum 6, 515
ſiue, ſeu, cauſale 7, 19, 21, 23
Smaragdus, gemma coloris viridis 10, 121
Smyrnæus vates, Homerus 9, 984
ſocer, vbique de Cæſare, quia ſocer fuerat Pompeii 1, 602
Sodales Titii 1, 602
Sol. Solis ignes 1, 232 Sol fugiens per ortus 1, 543 Sol vrgens 2, 719 Solis ignifer orbis 3, 41 Soles, radii ſolares 3, 401 Sole conſpecto 4, 53 Sole relicto Luna dubitanda refulſit, poſt interlunium 4, 59 Sol primus 4, 66 Solis imagine vibrans aqua 5, 446 Sol infirmo lumine paſſus ſpectantes oculos 5, 545 Solis imago 6, 50; Solis defectus 7, 4 Sole feriri aut luce 7, 44 Solis iniqui limes, Zona torrida 7, 866 Sol orbem exercens 8, 160 Soles nimii, Zona torrida 8, 164 Solis ſurgentis ignis, Oriens 8, 228 Sol languens, Occidens 8, 471 Solis orbita 9, 691 Solem ſequi, de cerâ liquefactâ 9, 782 Sol in autumnum declinans 10, 235
Sol, pro die 8, 376. 10, 227
Sol & ſidera alimentum ex aquis attrahere creduntur 1, 415. 7, 5. 9, 313. 10, 258 Sol obſcuratus medio die 1, 540 Sol in Leone calorum cauſa 1, 655 ex Virgine tranſit in Libram 2, 692 Solis Occidentis periphraſis 3, 40. 8, 159
Sole oriente aut occidente ſi radii partim in Auſtrum, partim in Aquilonem ſparguntur, pluuias ventoſque portendit 5, 542 ſi cõcauus occidat, tempeſtates 5, 544
Sol ex Oceano oriri creditus 7, 1 & occidens eodem mergi 9, 625
Solis officium 10, 201
Sol cùm eſt in Librâ fit æquinoctium autumnale 10, 227
Solſtitii circulus 9, 532
ſolatia fati ferre 2, 91 ſolatia ſecum referre 6, 802 ſolatia ferre, habere 8, 314
ſolertia, fraudulentia 8, 283
ſolidare 8, 691
ſolito magis 4, 122
ſollicitare. hoſtes 4, 665 Deos 5, 69 tripodas 5, 123

5, 123 ſollicitare .i. cruciare, anxium reddere 6,806

ſoluere. ſoluere, laxare 1,106 ſoluit famain preconia linguas 1, 472 ſoluit ſe in amnem tellus 2,408 ſolui ſtatione 4, 463 ſolutus amnis, abrupto ponte 2, 492 ſolutus, defectus 2, 559 ſoluere portas 2, 704 oſtia 3, 231 ora 5, 540 ſoluit tabes corpora 6, 88 ſoluere arcum 7, 515 ſolutum per terga, de comis feminarum 9,632

ſolum. auidum 2, 71 ſoli ceſſantis aratro 3, 451 ſolum colle tumens 4, 12 ſolum frãgere, arare 6,384

σῶμα, conditorium Alexandri, & regum Ægyptiorum Alexandriæ 10, 19

ſomnus. ſomnium. ſecuri ſomni 1, 518 certi 4, 395 ſomnii imago vana 7,8 ſomnus populi, ſomnus quo populi imago occurrit 7, 28 ſomni furentes, terribiles 7, 764 quæritur formidine ſomnus 8, 44 ſomno damnatus lumina 9, 363 ſomno mori, ex ictu aſpidis 9, 818 ſomnos pingues exigere, ſecuros 10,354

ſomniorum turbulentorum & ſpectris territorum deſcriptiones 7,764 & ſeqq.

ſonare. ſonans ignibus, &, flammis 6,662. 9, 919 prohibe lamenta ſonare 7, 706

ſonipes, equus 4,225,410

Sophene, Aſiæ regio 2, 593

ſoporifer ſomnus 3,8

ſors. ſorte cæcâ 5,66 ſors vltima rerum 5,692 ſorte frequenti 5,764 ſors ſecura 5,772 ſors obſcura 6,770 ſors ſecura quæſita manu 7, 309 ſors prima, item proxima 9, 211 ſors loci 10,542

ſortilegi 9,581

ſpargere. ſpargitur per omnem Italiam Cæſar 1, 468 ſparſere Deos lacrymis 2, 30 ſpargi per viſcera 2,119 ſpargere Deos, ſtatuas & templa Deorum diruere 3, 100 ſparſæ partes, præſidia diſperſa 2, 395 ſanguine ſparſum, aſperſum 3, 125 ſparſæ nubes in vellera, è denſiſſimis rariores factæ 4,125 ſparſum flumẽ in ſulces 4, 142 ſpargere mari naues 4, 226 ſparſæ Æmo niues 5,3 ſpargere caput aquis 5,555 ſpargere potiùs quàm ſubuertere 8, 273 ſpargere, diripere. 9,41 ſpargere per vulgus 9, 159 ſpargere, proiicere 9,748

Spartacus à Craſſo profligatus 2,554

Spartana pro Helenâ 10, 61

Spartani canes 4,441

ſpatium. languentia ſpatio lumina 4,169 ſpatio ſufficere 4, 676 ſpatium multum 7, 423 ſpatium, de grandi corpore 9,732

ſpatioſa volumina fumi 3,505 (254

ſpecies viua virtutis 6,

ſpectandum exponere 4, 25

ſpeculator eques 8, 472

ſpeculæ. è ſpeculis igne ſignum datum 6,279

ſperare. liceat ſperare timenti 2, 15 ſperare iugulos patrum 7,182 ſperat ſibi cedere, ceſſurum 9,302

Sperchios Theſſaliæ fluuius 6,367

ſpes. leuans mentes trepidas 1, 523 ſpem ſuam præſtare Diis 5, 42 ſpes trahens 5,131 ſpe vanâ rapi 5, 227 ſpe trahere 5,285 ſpes ſuas laxare 5,533 ſpẽque metumque ferre robuſtè 6, 419 ſpe trepidare 7,297 ſpes numquam implenda, inſatiabilis 7, 688

ſpiramen 6, 90 ſpiramina naris 2,183

ſpiramina ſub terrâ 10, 247

ſpirare veneno 9, 679

ſpiritus, ventus 9,472

ſpiſſari in orbem 4,777

ſpiſſari in terram, cùm deſinentibus locis arenoſis regio fit gleboſior 9, 943

ſpoliare morſu nemus, folia arborum edere 6,112

ſponſor ſalutis 9,392

ſponte ducũ 1, 99 ſponte Deûm 1,234. 5, 136 ſponte tuâ 4,184 nil facimus non ſponte Dei 9,574

ſpuma canis rabidi vſui Magis eſt 6,671

ſpumare cæde 7,699

ſqualens tergũ elephantis 6, 209 ſqualentia arua Africæ præ æſtu 1,206

ſquamoſa lingua 4,325

d ſtabilis.

ſtabilis, nuſquam luctando ſtabilis manet 9, 470
ſtagna incerti profundi 2, 571
ſtagnans penitus 2, 668 ſtagnans Padus 4, 134
ſtare. ſtat magni nominis vmbra 1, 135 ſtare loco 1, 144 ſtat eruor in têplis 2, 103 ſtabit hic exitus armis 2, 224 ſtantes contentæ fune carinæ 2, 621 ſtatura res immenſo labore 3, 381 ſtans in vndis claſſis 3, 519 ſtare ſub ictu fortunæ 5, 729 ſtare irâ 6, 155 ſtare ſub vno ictu 6, 613 ſtare, conſtare 7, 93 ſtare in dubio 7, 247 ſtare, à partibus ſtare 7, 360 ſtans frigidus gladius 7, 502 ſtantis fati vixit Cornelia quaſi coniuge victo, vixit ſtante fortunâ non aliter quàm aduersâ 8, 158 ſtare ceruice ſolutâ, liberum eſſe 9, 603 ſtabatq. ſibi non ſegnis Achates, fulciebat vel ſuſtinebat trabes 10, 115
ſtata tempora 10, 240
ſtationem peragere 1, 45 ſtatione ſolutæ naues 4, 463
ſtationes planetarum 10, 203
ſtella. ſtellæ minores in medium venêre diem 1, 536 ſtellæ redeuntes in faciem puri cæli 2, 723 ſtellati axes, aſſeres cuſpidibus præfixi 3, 455 ſtetit æquore bellum 3, 566 ſtellæ errantes 7, 425 ſtellæ vagæ, Planetæ 9, 12
ſtillare 7, 837 ſtillare ſanie 9, 783
ſtimulare ſe 1, 208
ſtimulus. ſtimulos dare 1, 128 ſtimulos in prælia addere 1, 263 ſtimulos irarum mouere 2, 324 ſtimulis maioribus ardês amor 4, 174 ſtimulus furoris, œſtrum Bellonæ 7, 567 ſtimulis negantem agens equum 8, ſtimuli virtutis 8, 329
ſtipare, pro, ſtipari 10, 534 ſtipatum 7, 492
Stœchados arua, Stœchades inſulæ circa oſtiû Rhodani 3, 516
ſtrangulatorum laqueos ore ſuo rumpunt magæ 6, 544
ſtrata lectorum purpurea 10, 123 plumaia 125
ſtricti enſes ſunt militis, qui ſtringuntur enſes, ſunt militum 5, 254
ſtridere incertum 6, 623
ſtrix nocturna auis 6, 689
ſtructura operum ſurgens 6, 64
Strymon Thraciæ fluuius, vnde grues hyeme tranſeunt in Ægyptum, quæ inde Strymoniæ 3, 199. 5, 711
ſtudium. ſtudiisq. odiisque carere 2, 377 ſtudiis partis agi 4, 348 ſtudium belli 7, 695 ſtudium laboris florigeri, de apibus 9, 289
ſtuppea vincula 10, 493
Styx, palus Inferorum, per quam ipſi Dii iurabant, hanc ſolam penetrare veriti 6, 378, 698, 749. 7, 78 paſſim pro Inferis ipſis, & Stygium pro Infernali. Stygius aër, ſulphurei vapores 6, 91 pallor 6, 517 lacus 6, 662 Stygiæ tenebræ 3, 13 paludes 6, 378 domus 6, 514 vmbræ 6, 569, 653. 7, 612. 9, 818 canes, Furiæ 6, 733 ſorores, Parcæ 9, 838 Stygia formido 7, 770 nox, mors 7, 817 Stygium nefas 6, 695 carmen 6, 766 regnum 7, 169
ſubducere. ſidera ſubducunt nubes 6, 519 ſubducere tempus fatis 5, 733 Cæſaris oculis ſubducere mortem, Pompeii 7, 673 ſubducere vela proceellæ 6, 287
ſubigere rura 1, 436
ſubactus Marte, pro, bello feſſus, defatigatus vincendo 7, 735
ſubitus miles, tiro, ſubitò collectus 1, 312 fit ſubitû (improuiſum) quodcunq. parat Deus 2, 13 ſubitum opus 6, 53 ſubitus ad mœnia venit 6, 128 ſubitum agmen 7, 524
ſubmittere ſigna 6, 243
ſubmiſſæ preces 8, 594
ſubmouere hyemem tecto 2, 385
ſubmouet amnis mare 8, 445
ſubrepere in actus 2, 391
ſubſidere. ſubſedit cardine tellus 1, 552 in præceps ſubſedit humus, de ſpecu profunditatis maximæ 6, 643 ſubſidere, mergi 3, 695 ſubſidere, dolo inuadere, inſidiari, ἐνεδρεύειν 5, 226
ſubſtituit nox ſua lumina Phœbo 4, 282

ſubtexta nox polo 4,104 ferro ſubtexitur æther, multitudine telorum aër obſcuratur 7,519
ſuccedere vallo 7,733
ſucceſſus vrgere ſuos 1,148 ſucceſſibus anceps 4,390
ſucci dulces ab arundine, ſaccarum 3,237
ſudore fumant armi 4,714
Sueſſones Galliæ Belgicæ populi longis armis vſi 1,423
ſuetus armis 1,326
Sueui Germaniæ populi 2,51
ſufficere. ſufficiens fato 2,88 ſpatio 4,676 ſufficiens complere 5,154 ſufficit in regnũ 6,53 ſufficit ille fauor ad factum belli 5,696 Cæſar noſtris non ſufficit armis, quia copiæ Cæſaris minores Pompeianis 7,368 nõ ipſe tyrãnus ſufficit in pœnas 10,528 ſuffecit in vocẽ ſpiritus 7,608
ſulcus. natium ſulci 2,703 ſpargitur in ſulcos Sicoris 4,141 ſulcos trahere 5,562 ſulcus ſterilis, ſterilitas agrorum 8,846 ſulco mollis terra 9,627
ſulfur æthereum, fulmen 7,160
ſummus. ſummum. mouere ſumma 2,394 ſummus, vltimus 2,714. 5,484 ſumma mundi tenere 5,694 ſumma valli 6,175 ſummi hominũ 7,205, 585 ſumma dies, mors 9,208 ſummis, exteriore parte 10,114 ſummâ in ſede iacére, à ſummo accubare: ſi hic ſit, in infimo 10,174
ſumma voti 7,97 rerum nos ſumma ſequetur 5,26 ſumma ſcelerum, caput 6,364 ſumma pauoris 8,51 ſtat ſumma caputque Orbis? 9,123 ſumma vindictæ 10,526
ſummis negatum diuſtare 1,70 ſumma dare dii faciles, tueri difficiles 1,510 ſumma cadunt properãtẽ ruinã 5,747 ſumma pacem tenent, minimæ rerũ turbantur 2,273
ſuper multo ſudore exhauſtus 4,303
ſuperenatare 4,133
ſuperevolare 3,299
Superi ſcelerum, Dii ſcelerum 7,168
ſupernæ leges 9,556
ſupernè labi 6,376
ſuperſtes eſſe poſſe 5,588
Superum Mare, Adriaticum, ad ſiniſtrum latus Italiæ 2,400
ſupparum, feminarum ornamentum in humeris 2,364
ſuppara, ſummæ partes velorum 5,429
ſuppreſſus dolor 6,228
ſuprema ruentis imperii 5,200 ſuprema fati 7,460
ſurdæ aures gentibus, quæ nolunt audire gentes 6,443
ſurgere, de re quacunque quæ attollitur; vt contrà iacere, ſidere. ſurgit opus aggere multo 2,679 ſurgens tellus in altum 3,375 ſurgens operum ſtructura 6,64 ſurgentes culmi in ſegetẽ 6,109 Romana Pergama ſurgẽt 9,999
Suſa, &, Suſæ, Mediæ vrbs, regia vetus Perſarum 2,49. 8,425
ſuſpecta eſt in quâ tellure iacebant, ſuſpecta eſt tellus in quâ iacebant 9,840
ſuſpendere molẽ 3,397
ſuſpenſo bello 4,531
ſuſpiria dare 4,328 ſuſpiria leuãt vatẽ 5,218
ſuſtentare epulis corpora 4,307
ſuſtinere .i. poſſe, pati rem alioqui indecentem aut difficilem, permittere. ſuſtinuit dignos credere 7,657 non ſuſtinet 5,793, 796 ſuſtinui noſtris vos tãtùm deeſſe triũphis 8,230 aperire ſuſtinuit venas 9,760 ſuſtinere rectis oculis ſolẽ 9,905 ſuſtinere, ſiſtere, impedire 7,750
ſuſtulit, erexit 10,376
Synedri, Ciliciæ inſula, vt videtur, vel portus ad oſtium Selinuntis fluuii (quidam hoc loco per ſynedros intelligunt conſeſſum Senatorium) 8,259
Syene, Ægypti vrbs ſub Tropico Cancri 2,587. 8,851. 10,234
Sylla, cædium Marianarum vltor nimis crudelis, immiſericors, & nemini parcẽs 2,118, 139. 4,822. 6,303 ſcelerum magiſter 1,326 libertatis diminutor 9,204 Prænestinum populum delet 2,194 aliquot millia dedititiorum in Villâ publicâ interfici iubet 2,196. 7,306 cædem eorum immanis ſecuritate ſpectans 2,207

2,207 bellum Mithridaticum conficere nequiuerat 2,582 Dictaturâ ſe vltrò abdicauit 1,335 victoria eius conſtitit in extirpādis hoſtibus 2,228 Salus rerum, &c. Felix cognominatus 2,221 ſepultus in Cāpo Martio 2,222 Fortunâ vſus toto vitæ curſu ſecundâ, de eâ conqueri fingitur in Campis Elyſiis ob partes ſuas à Cæſare opprimendas 6,787
Sylla (Fauſtus) diſſimilis patri tertius ſolo nomine Cæſaris 2,465
Syllanorum temporum adumbratio 2,134 vſque ad 222
Syllana pax 2,171
Syllanæ cædis cadauera in Tyberim proiecta 2,210
Syllani manes 1,581
Syllanus dux, Pompeius 7,307
Symplegades, eædem quæ & Cyaneæ inſulæ 2,718
Syria, Syri, Aſiæ regio & populi celebres 3,214. 7,540. 8,169, 181
Syrtis. Syrtes. loca vadoſa Maris Mediterranei, contigua Africæ verſus Orientalia eius, vt regionem Cyrenaicam & Ægyptum; (vnde Parætonias vocat 3,295) adeò incertæ profunditatis, vt ambiguam appellet (9,710) quia dubium terra ſit an mare 1,367, 49[illegible]. 3,295. 4,673. 5,485. 8,184, 444, 540. 9,301, 312, 553, 598, 756, 861. 10,477 earum deſcriptio 9,303
Syrticum, arenoſum 10,38

T.

TABES. pallida tabes lucri 4,96 tabem trahere 6,539 tabes medullæ, item, niuis.i. ſolutio, liquefactio 6,539. 10,225
tabo fluens 2,166
tacitum, ſed fas 6,43 otacitum mundi, occulta mundi 10,252
Tænaros. Tænarus. Laconiæ mons, oppidum, & promontorium, vbi fingitur eſſe deſcenſus ad Inferos; hinc Tænariæ fauces 6,648 9,36
Tages, Etruſcus, aruſpicinæ inuentor 1,637
Tagus Hiſpaniæ fluuius aurifer 7,755
Tagus quidam contra Maſſilienſes è naui pugnans, tergo ſimul & pectore telis concurrentibus transfigitur 3,586
tamarix, frutex acutis foliis inſtar myricæ, efficax contra ictus ſerpentum 9,917
Tanais, Scythiæ fluuius è mōtibus Rhiphæis ortus Europam ab Aſiâ ſeparat, & in Mæotin paludē influit 3,273. 8,319. 9,414, 751
tangi inuidiâ 9,1052 tangunt animos iræq. metuſque 10,443
tanto vulnere, tā multis vulneribus 7,834 tātum animi 10,347
Taranis (Iuppiter) Gallorum Deus, cui homines ſacrificabantur 1,446
Taras. Tarentum. vrbs Calabriæ 5,376
Tarbelli. Tarbellicus Ancon. in Aquitaniâ populi & ſinus 1,421
Tarcho, dux Cilicum, ſignum dat claſſi à Catone ſecedendi, quem obiurgat Cato 9,219
Tarpeia rupes, &, ſedes. Tarpeiæ arces .i. Capitolium 1,196. 3,154. 5,27, 306. 7,758 Tarpeii Dei, Iuppiter, Iuno & alii Dii Capitolini 8,863
Tarſos, Ciliciæ vrbs à Perſeo condita, & à talaribus eius cognominata 3,225
Tartarus flumen Inferorum, & Tartara, Tartareum antrum, pro Inferis 3,17. 6,694, 712, 782. 7,785. 9,101 Tartarei reges, Pluto & Proſerpina 6,649
Taulantii, in Liburniâ populi; aut, vt Lucanus & alii, Epiri 9,16
Taurominium Siciliæ ciuitas, cui vicina Charybdis 4,461
Taurus, Ciliciæ mons; & eius accolæ Tauri 2,594. 3,225. 8,255
Taurus Signum cæleſte 3,255. 9,533
taurus mactandus ab arâ fugiens, inter prodigia 7,165
taxus, arbor non abſimilis abieti, baccas letalis veneni ferens 3,419. 6,645
Taygeti iuuentus, Lacedæmonii, (à Taygeto monte Laconū) donis ornati à ſenatu 5,51
tecta laqueata 10,112
teda, arbor reſinifera, lignum aptiſſimum igni concipiendo, ex quo faces

faces fiebant ſulphure & pice illitæ 3, 504, 682 quòd autem faces adhibebantur in nuptiis, tedæ, & tedæ fœdera, poniturpro cõiugio aut coniũctione affinitatis 1, 112. 2, 345. 5, 766. 8, 399. 10, 373
tegere. dolorem tegere altâ mente ſuppreſſum 6, 228 tecto ſtetit æquore bellum 3, 566
tellus cardine ſubſedit 1, 552
Telmeſſidos ſinus, Cariæ, ab oppido Telmeſſo 8, 248
Telo, magiſter nauis Maſſilienſis, gubernandi peritiſſimus, & futuræ aëris cõſtitutionis præcognitor ſollers, occiditur 3, 592 & ſeqq.
telum. tela. nubes telorum 2, 262 telum relictâ morte fugit: ſupereſt telo poſt vulnera curſus: de telo emiſſo balliſtâ 3, 468 tela irrita 3, 580, 722. 4, 776. 6, 134. 7, 320 ferre tela languida, item, contenta 7, 562 tela illita dolis, veneno 8, 382
temerandum ferrũ 1, 147
temeritas non niſi extremo periculo admittenda 5, 692
Tempe, Theſſaliæ locus nemoroſus amœniſſimus, per quem fluit Peneus fl. 6, 345. 8, 1
temperies vitalis 9, 435
tempeſtatis futuræ præſagia 5, 540 & ſeqq. tempeſtatis quâ vexatus Cæſar longa & hyperbolica deſcriptio 5, 597 & ſeqq. cõparata ea diluuio Deucalionæo 5, 620 & ſeqq.
tempeſtates à magis excitatæ, itẽ ſedatæ 6, 469
templum. cæli templa 1, 155 cultus templorũ 8, 121 templum tacens, oracula non proferens, aut proferre deſinens 9, 573
tempus. tempora aliena toris 2, 350 tempus vacuum amori 3, 27 tempus anguſtum 4, 477 tempus in ſegnes moras exiens 5, 410 pereuntia tempora fati 5, 490 tempus ſubducere fatis 5, 733 tempora legum agere, libertatis 7, 440 tempus dependere amori 10, 80 tempora ſtata 10, 240 tempora perdere, occaſionem 10, 505
tendere. manus in amplexus 4, 176 tendere, extendere 6, 72 tendere ſagittã 6, 215 tendere, caſtra locare, tentoria figere 7, 328 tendere lacertos 7, 469 tendere, implere 7, 477
tenebræ. mortis tenebræ 3, 714 obduxere oculos tenebræ 3, 735 tenebræ primæ 4, 447 tenebras trahere 4, 768 marcentes tenebræ 6, 646 tenebris relinquere 7, 552 tenebras pati 9, 110 tenebræ oculi, ſomnus 9, 674
tenere. Orbem in medio tenere, de coniuratis in monarchiam 1, 88 tenere rura 1, 420 tenere inconcuſſa veſtigia 2, 248 pacem 2, 273. 3, 523 finem 2, 381 comploſas manus 2, 292 tenetur tota terra meis triumphis 2, 584 ſeque tenent remis, de nauibus inter ſe certantibus 3, 566 tenere fugã naualia 3, 753 tenere, ſupprimere, compeſcere 4, 172. 8, 271 tenere medium 4, 652 ſumma mundi 5, 694 tenere portum, appellere in portum 8, 463 tenere ſe aliquo loco 8, 470 tenere animos ancipites, facere dubios 9, 46 tenet Eurus pelagus 9, 118
tenere. i. continere, ſiſtere, impedire, retardare, morari, inhibere 4, 73, 156, 273, 289, 440. 5, 136. 6, 202, 301, 829. 7, 296, 474. 9, 52 lenta tuas tenuit patientia vires 1, 361 quantum eſt quòd fata tenentur! 3, 392 Aquilo pluuias in nube tenebat 4, 51 tot fata tenentur 5, 205
tenor veli 5, 709
tentare. iras militum, explorare animos militum in pugnam 2, 529 fortunam 3, 510 tentare fœderibus, hoſtes ad deditionem conditionibus allicere 4, 507 tentare iaculum 6, 79
tepeſcunt mentes 4, 284
tepor mundi, plaga tepida cæli 8, 365
terere otia 2, 488
tergum. fugere neglecto tergo 3, 467 terga oſtendere 2, 572 tergum maris 5, 565. 9, 341,

341 tergum ſqualens elephantis 6,209 terga ſuorũ impellit Cæſar,in pugnam 7,576
terra. altũ intumeſcens, montoſa 2,398. 8, 371 motu terræ mugire cauernas 3,418 terrarũ extremæ oræ, Hiſpania 4,1 terra effuſa explicans patentes campos 4,19. 4,671 recipit ſua terra colonos 4,397 terrã mutare 6,271. 8,148 terræ nocentes 7,869 terrarum tractus 8, 336 terrã carere,inſepultum iacere 8,795 terra tecta mouens, terræ motus 8,848 terra igne fota 9,184 terra ſe à mari defendit 9,306 in terram decidere,de infante in lucem prodeunte 9, 899
Terræ Orbis in Oceano ſuſpenſus libratur 8, 798
terra omnia capit quæ omnia genuit 7,818
Terra circumuoluta arte magicâ 6,481
terræ motus 7,414.8, 848
terrenum,obſcurum 6, 502
terribiles ratibus cautes 6,26
terror conficit omnia 7, 734
teſqua 6,41
teſſeræ dandæ periphraſis 4,7
teſtari,pro,proteſtari 3, 122
teſtari Deos 7,699
teſtudo Indica miræ magnitudinis,cuius teſtæ putaminibus fores cooperte, & gemmis intextis diſtinctæ 10, 121
teſtudo militaris, cùm coniectis & connexis ſupra dorſum clypeis, muros hoſtiles ſubeunt milites 3,474
Tethys, vxor Oceani: hinc pro mari, præſertim Oceano 1,414, 554. 2,588. 3,233. 4,73. 5,623. 6,67, 479. 10,204
Tetrarchæ (regni quartam partem occupantes, vt interpretantur) auxiliares Pompeii 7, 227
Teutates(Mercurius)Gallorum Deus, cui humanis hoſtiis litabatur 1,445
Teutones. Teutoni. Germaniæ populi à Mario victi 1,256 longis armis vſi 6,259
texitur vimen in nauem 4,132
textura laterum, in corpore humano 9,777
thapſos, (in Erice Siciliæ monte frequens) ferula, vel ferulæ ſemen, omnia venena abdicans 9,919
theatri plauſus 1,133
Theatrum Pompeianum 1,133. 7,9
Thebæ Ægyptiæ, centum portarum famâ vrbs nobilis, vbi nunquam pluit, vel ortu vel occaſu Pleiadum 8,852
Thebæ Echioniæ propriè in Bœotiâ(quæ & Oedipodioniæ à rege Oedipo 8,407) ſed cum Phthioticis Theſſaliæ confuſæ 6,356
Thebani fratres, Eteocles & Polynices, qui ſe mutuis ictibus confecerunt 4,551 adeò inter ſe diſſidentes, vt etiam rogi eoru flammis disiunctis diceſſiſſe dicantur 1,551
Themis, Delphici oraculi præſes ante Apollinem 5,81
Theodotus, præceptor Ptolemæi, Cæſari nomine regis ui obuius offert Pompeii caput linteo obuolutum 9, 1010 eius ad Cæſarem verba 9,1014 & ſeqq.
Thermus prætor ex oppido Vmbriæ Tignio profugit 2,463
Theſei è Cretâ reducis fabula 2,612
Theſproti, Epiri populi 3,179
Theſſalia,Theſſalica ora, Theſſala tellus,Theſſalica arua,&,rura,Græciæ regio Macedoniæ vicina, in quâ Pharſalici campi prælio inter Cæſarem & Pompeium noti: eius topographia accurata 6, 333 & ſeqq. Lucanus autem eam paſſim cũ Macedonia, dum Philippicum prælium in eâ locat, confundit; imò interdum etiam cum Thraciâ. mentio Theſſaliæ 5,651. 7, 164. 302,454,473, 650,847.8,45,441, 602. 9,849,1073. 10,474
Theſſaliæ,in Theſſaliâ 8, 108 Theſſaliâ, in Theſſaliâ 7,592 item 8,428 niſi hic ſit pro clade Pharſalicâ.
Theſſalicus Orbis, clima Theſſaliæ 7,6
Theſſalia deſtinata duabus

bus ingentibus cladibus (vt Lucano placet) primò in Pharſalicis 7,847 ſecūdò in Philippicis campis 7,853 hinc eam vocat buſtū populi Romani 7,862

Theſſalia, pro pugnâ Pharſalicâ 10, 412 Theſſalicum pro eo quod illam pugnam attinet. Theſſalicæ clades 6,62. 9,23. 10, 74 ruinæ 7,439. 8, 331. 9,1019 cædes 7, 448 Theſſalicus dies, quo inter Cæſarem & Pompeium certatū eſt 7,202 Theſſalica pugna 7,693, 765 flamma 7,808 Theſſalicæ volucres, quæ corpora cæſorum eo prælio vorârunt 8, 507 Theſſaliæ reus Pompeius, quòd eam amiſerit prælio Pharſalico 8,510 Theſſalici cineres 8,530 Theſſalica mala 8, 585 Theſſalici manes, cæſorum in prælio 9, 180 Theſſaliæ fortuna, victoria Cæſaris 9, 1084

Theſſalia plena magarū, herbarum item ferax & lapidū in vſus magicos 6,435 & ſeqq. adeò vt Theſſala, &, Theſſalis, ſimpliciter ponatur pro magâ 6, 451, 565, 605, 614, 699, 762

Theſſalicæ ſagittæ, pro Sagittario, Signo cæleſti, quod creditur eſſe Chiron centaurus, qui Theſſalus 4,528

thorus, vide, torus.

Thracia ad Pontum Euxinum regio 2,162

Threïciæ hyemes, quia regio Septentrionalis Romanis 7, 833 Threïciæ fauces, anguſtiæ Helleſponti 9,954

Thyeſtæ, cui epulandos natos frater Atreus appoſuit, cœna: ad quod ſcelus Sol obſcuratus eſt, ſiue retrò ceſſit 1, 544. 7,451

thymus, herba nota, cuius flores apibus grati 9,288

Tigrânes Armeniæ rex, à Pompeio in regnum reſtitutus 2,637

tigris, animal velocitatis horribilis 5,405 magas verentur 6,487

Tigris Armeniorum & Medorum fluuius rapidiſſimus 3,256. 6, 51. 7,433. 8,214, 370,438 Euphrati mixtus 3,257 ſub terrâ magno ſpatio means, tandem quaſi renaſcitur 3,261

Timauus, Patauii fluuius, Antenoreus, quia Antenor Patauii conditor 7,194

timere. nō auſus timuiſſe palàm 1,258 liceat ſperare timenti 2,15 quæ potuit feciſſe timet 4,182 vſque adeóne times quem tu facis ipſe timendum? 4,185 timere timentem, ignauum eſt 6, 666 timendi pudor 7,525 (1,436

timidi quæ finxere timēt

timidus pudor 2,360.

timor. eſſe timori 3,82, 100. timoris cæci nubes 6,297 timor it in omnes 7,544 timor compulſus, vt duceret, &c. pro, timore ſuppreſſo ducere, &c. 8,718

timor. maximus timorum, metus mortis 1, 460. audendo magnus tegitur timor 4,702 timor ipſe multos in pericula præcipitat 7, 105 letumque iuuat præferre timori 8,576 in timore mens eſt præſaga 9,120 Et timet incurſus, indignaturque timere 10,444

Tiphoëus gigas fulmine à Ioue ictus, & monte conditus 5,101

tyronibus bello aſſuefactis, pars magna iuſſus belli peracta videtur 7,101 (6,730

Tiſiphone, vna Furiarum

Titan, Sol, paſſim.

Titareſus Theſſaliæ fluuius, è Stygiâ palude oriri creditus; in Peneum autem incidens, nō mutatis aquis, quaſi cum illo aut ſuper illum mari illabitur 6,376

Tirii Sodales 1,602

titubare niſu 6,482

tituli, rerum præclarè geſtarū encomia & velut inſignia; maiorū item virtute aut ſtemmate clarorum nomina & imagines 2,555. 8, 73,413,817

titulo pietatis, prætextu 10,363

Tityos, vnus ex gigantibus, qui cælo bellum intulere 4,596

toga, habitus Quiritium, ſeu Romanorum pacis, vt ſagū, belli tempore: hinc aliquando toga, pro pace ipſa 2, 386. 9,176 togæ vſus 1,130 toga degener 4 1,365

1,365 hirta 2,386 togam ſimulare 3,143 toga pura 7,17 plebeia 7,267 ciuilis 8,814 toga curtus ornans, item, togæ pictæ, pro triũphalibus, palmatis videlicet auroque intertextis 7,18. 9,176
togatus, &c, togatæ manus .i. Romani 7,549. 9,238
tollere campis acies 6,(633
Tonans, Iuppiter 3,320. 5,96
tonitru mediâ regione aëris 7,479 mali augurii in comitiis 5,395
tonitru procuratum arte magicâ 6,467
tonſæ, temi 3,527, 539. 5,448
tori taurorum 2,605
tormentum lõginqua ad tela paratum 3,480 tormenta componere mittendis telis 3,717
torpor. alligat artus frigidus torpor 4,290 torpore ligatus 5,434 torpor quietis, ſomni 5,734 torpor cõſtringens pectora 7,466
Torquatus, Pompeii legatus, aduentante Cæſare recedens, comparatus nautæ præuisâ tempeſtate vela ſubducenti 6,287
Torquata nomina, Torquati, nobilis familia Romana 7,584
torquere vela, obliquare 8,194
torrens. torrente transuerſo ferre mentem 4,818 torrens Ætna 6,295 torrens, præceps, feſtinus 7,505 torrẽs, de flumine 9,156 torrens Romanus, ſanguinis Romani torrẽs aut fluxus 7,637
torrentes fixi arte magicâ 6,473
torta caput ſanguinis vſti, refugosque gerens à fronte capillos .i. habens capillos intortos & flexuoſos, atq. ſurſũ inuerſos, eosq́. coloris nigri, vel, quia vapore Solis capilli inflectuntur 10,132
torus. iungere toris mariti 2,329 torus genialis gradibus eburnis aſcendi ſolitus 2,356 torus veſtes diſcriminat auro, id eſt, tectus eſt ſtragulis ſeu veſtibus Attalicis auro intertextis, vt in nuptiis 2,357 tori fœdera, coniugium 2,342 coitus 2,379 torus feralis, in quo cadauer comburendum collocabatur 6,536 torus in caſtris ex ceſpite 7,761 tori è culmis 9,842 tori gemmis ornati 10,122
totus. totum. totus adeſt in prælia Cæſar 5,742 quem nec Cæſare toto auferret Fortuna locũ 6,140 totũ, quantum valet, vtere Lesbo 8,123 totâ in pugnâ Solem æſtiuum exigere, totum diem æſtiuum exigere in pugnâ 8,375 totum, vniuerſitas rerum 10,266
toxicum, venenũ promtiſſimum, ex taxo, vt volunt, arbore 9,821
trabes deauratæ 10,113
trabes in aëre quas docos vocant 7,156
Trachin, Theſſaliæ ciuitas 3,178. 6,353
tractus. coruſci tractus flammarũ 2,271 tractus varios ducunt naues 3,551 tractu longo 5,565 tractu exiguo 7,241 tractu peſtifer 7,412 tractus terrarum 8,336
tradere. tradidit in letum artus 3,644 tradere venum 4,206 traditus à Fortunâ fatis mortis 4,738
traditiones rerum geſtarum hiſtoricæ 4,592
trahere. trahere imperiũ, prorogare poteſtatem alicui 1,275 trahit ipſe furoris impetus 2,109 trahere omnia cæco curſu 2,567 trahens in bella penates 2,729 trahere mo-mẽta fauoris 3,56 trahere vbera 3,352 trahere animã 3,578 ilia 4,757 tenebras 4,768 trahere ſpe 5,285 trahere ſulcos 5,562 trahere ventura 5,732 trahere tabem 6,539 trahere vnco 6,638 trahere bellum 7,57, 296 quemque ſuum munus trahit 7,330 trahit vna hora gentes 7,346 trahere omnia ſecum 7,654 trahere aquas 7,822 trahi captiuum 8,416 trahere, attrahere, adducere 9,671 trahere fata 9,923 trahere iter mediæ noctis 10,333
traiectiones verborũ mirabiles, vide, tranſpoſitiones.
tranſcurrere 3,539 à tranſcurrente ſubacti 7,74
transferre. dubios in te

transfer-

transferre Quirites, ad partes tuas inflectere 1, 276 transferre Auſoniam, in Auſoniam aut Italiam 8,845
transfuga vilis 5,346
transfuſo æſtu maris verti 8,462
transfigi terga, & pectora 3,587
tranſire. ficti quas nulla licentia monſtri tranſierat 6,437 tranſire cælú, de lanceá 7,288
tranſmittere bella 6,582
tranſpoſitiones verború crebræ apud Lucanú. Aliquot mirabiliú exempla: Hoc, quem ciuiles hauſerunt, ſanguine, dextræ. 1,14 — magnæq. per auia voces Auditæ nemorum — 1,569 — in Punica nati Tempora Cannarú fuimus Trebiæq. iuuentus. 2,45 — quot apud Sacri cecidere cadauera portum 2,134 — nec, ſi Fortuna fauebit, Hunc quoque totius ſibi ius promittere mundi Nó bene compertú eſt. — 2,322 Miratusq. ſuæ, ſic fatur, mœnia Romæ: 3,90 — preſſus non cedat turribus agger. 3,398 Súma fuit Graiis, ſtarent vt mœnia, voti. 3,497 — hoſtilem defectis robore membris, Inſiluit, ſolo nociturus pódere, puppim. 3,625 — dum præbeat ictus Sanguis; & hoſtilem cúm torſerit, exear, haſtam. 3, 679 Momentumque fuit mutatus Curio rerum 4,819 — ſatis eſt populis fluuiusque Cereſq. Heu miſeri qui bella gerunt. — 4, 381 Fertur ad æquoreas, ac ſe proſternit, arenas. 5,800 Extractus Stygio populus pugnaſſet Auerno. 6, 636 Ignoti iugulum tanquam ſcelus imputet hoſtis. 7,325 Nullaq. tantorú diſcat me vate malorum, Quàm multum bellis liceat ciuilibus, ætas. 7,553 — attonitos animi ſenſere tumultus, Cùm fueeret, Penthêus; aut cùm deſiſſet, Agaue. 7, 780 Vidit ab Hyrcanis, Indoque à littore, ſiluis. 8,343 — ſolus plebe paratâ Priuatus ſeruire ſibi. — 9,194 — hortator ſcrutandi voce Deorum Euentus Labienus erat. — 9, 550 Et plaga, quam nullam Superi mortalibus vltra A medio fecere die, calcatur. 9, 605 Hoc habet infelix cúctis impune Meduſa Quod ſpectare liceat. — 9,636 — miſcuit amnes Perſarum Euphraten, Indorum ſanguine Gangen. 10, 32 per te quod fecimus vnà. 10,370 — lentus Suadéti patêre nefas. 10,399
tranſtra, ſedilia remigú. in tranſtra cadere 3, 543
tranſuerſum ferre 4,818
Trebia (ad Placentiá fluuius) pro clade Romanorú ad Trebiam 2,46
tremores laturi in præceps, terræmotus 7, 414
trepidare. degeneres trepidant animi 6,417 trepidare, palpitare 6, 752 trepidare ſpe 7, 297
Tréuiri, Galliæ ad Moſellam populi 1,441
tribuere vitam 4,358
Tribuni plebis M. Antonius & Q. Caſſius Vrbe pulſi ad Cæſarem ſe conferunt 1,266
Tribunorum pl. poteſtas ſacroſancta 3,125 eorum diræ Craſſum in bella Parthica ſecutæ 3,127 (1,267
Tribunitium ius victum
Tribunitia arx 4,800
tributum Aſiæ 3,162
tridens æquoreus, Neptuni videlicet; imperium maris 4,111
Trieterica, ſacra Bacchi, quæ tertio quoq. anno celebrabantur Delphis 5,74
tripodes, menſæ in templo Apollinis Delphici, quibus ſuperpoſitæ Phœbades vaticinabátur 5,81,121 tripodes cuſtodes fatorum 5,198 tripodes Deli 6,425
triremes 3,529
triſtis. i. perniciofus, feralis 6,640 (83
triſtis ſine lacrymis 10,
Triton tubicen maris 9, 348
Triton Africæ Propriæ fluuius, & iuxta eum palus Tritonis 9,347
Tritonia, Pallas 9,682 vnde ſic dicta 9,354
triumphare de victis ciuibus illicitum. bella nullos habitura triumphos 1,12. 6,261
triumphari 2,90
triumphalis pompa repræſentabat acta triúphantis,

phantis, gentes domitas, &c. 3,75
triumphi, gentes triumphatæ 2,644
triumphis vlulare, de militibus triumphum comitantibus cum feſtâ & licentioſâ acclamatione 6,261
triumphi remeate dicti, cùm duces triumphãtes in Vrbem remeant 7,256 (10,154
triumphũ ducere 9,598.
triumphi Teutonici Marii 2,69 Libyci eiuſdem, de Iugurthâ 2,69 æquorei Pompeii, de Cilicibus 6,422
triumuiratus Craſſi, Põpeii & Cæſaris 1,4.3, 266. 9,:66
Troiæ fabula 3,212
Troia vrbs, nomen memorabile 9,964
trophæi erectio, & deſcriptio 1,136.6,256
trophæis meis tota terra tenetur 2,584
truncus ceruice 8,436
tubæ, ære recuruo 1,432
tubatum vſus in prælio nauali 3,542
tubâ præmoniti nautæ ſoluturi portu 2,690
tubicines adhibiti in funeribus virorum illuſtrium 9,734
tueri ſe famâ & nomine 8,275
Tullius, Cicero 7,63
Tullus quidam in exercitu Catonis, ex morſu hæmorrhoidis, ſanguine vndiq. effluẽte moritur 9,806 & ſeqq.
tumere. de montibus 8, 371 tumuere minæ 2,573 tumentes ripæ, Nili inũdantis 8,826
tumidus, ſuperbus 5,233
tumores, ſuperbia, ela-
tio animi 10,99
tumultus. lætus tumultus 3,102 tumultu feruent caſtrà 4,250
tumultus pedum 4, 753 tumultus mentis 7,18; tumultus attoniti animi 7,779
tumultus aliquantiſper impeditur, dum nemo audet eſſe primus 5, 256
turba. regnum in turbam miſſum 1,86 turba ſcelerum 4,251 malorum 9,405 turba famula 10,127
turbare vultus 7,322
turbine excutere 2,244
turbine torquetur puluis 4,767
turicremi ignes 9,989
Turones, Galliæ ad Ligerim populi, inſtabiles 1,437
turres ex trabibus tabellatisq. compactæ, rotis mechanicis ad oppugnationem murorum promotæ, aut per aggeres diſpoſitæ 2,505. 3,398,456 turres minantes 4,432
turrigeræ naues 3,514. 4,226
tus. tura. tus & aromata iniecta rogo funerali, & ſepulcro 6,526. 8, 729 hinc, ture ſepultus 9,10 tura ferre, ſacrificare 7,42 hinc, pia tura 9,996
Tuſci vates, aruſpices 1, 584
Tuſcus ceſpes, terra diſciplinâ Etruſcorum iniecta prolapſo fulmini: bidental 8,864
tutela nauis, ligneum ſimulacrum pictũ Dei, a quo rei à quibus nauis nomen accipiebat 3, 511. 5,584
tutum. tuta fugæ 6,150 domûs 10,459 in tutum ire 9,234
Tybris. Tyberinus amnis. fluuius Romam præterfluens, Etruriam à Latio ſeparans, in mare Inferum influens 1, 381, 475. 2, 210, 421. 6,76,810 eius curſus cadaueribus Syllanæ cædis iniectis interruptus 2,211 adiutus vi ſanguinis è campis affluentis exundat, & tandem in mare eluctatur 2,214 & ſeqq.
Typhon, vnus è gigantibus, qui Ioui bellum intulêre; & qui terrâ oppreſſi anhelare ſulphureos vapores crediti 6,92
typhones, fulmen non ignitum 7,156
tyrannus. in dubiis tutum eſt inopem ſimulare tyranno 8,241
tyrannidem adfectantis viri mortem à populo libero defleri rarum eſt 9,170
Tyros, Phœniciæ vrbs maritima diues 3,217
Tyrii moniti oraculo Apollinis coloniam mittere ad Columnas Herculis, Gades condiderunt 5,108
Tyrius ſuccus, purpura 10,123
Tyrrhenum mare, quod & Inferum, ad dextrũ latus Italiæ 2,219, 401. 5,614
Tyrrheni ſanguinis, Etruſci 9,737
Tyrrhenus gurges, Tyberis 2,210
Tyrrhenus, miles Cæſarianus,

xianus, amiſſis pugnâ Maſſilienſi nauali oculis, nihilominus emiſſo telo Argum occidit 3,709 & ſeqq.

V.

VACARE, videtur propriè ſignificare, vacuum eſſe aut ſe præbere. hinc varius verbi vſus; vt ſæpiſſimè pro, tempus operamq́. alicui rei impendere, & quaſi ſe totum addicere, cetera videlicet otioſum & vacuum ab omni aliâ re: item pro, carere, abeſſe ab aliquo negotio, immunem eſſe alicuius rei, otioſum eſſe; ſemper cum reſpectu propriæ ſignificationis, ſeu vacuitatis: frequenter autem, vacat, impersonaliter, id eſt, licet, otiū eſt. vt: pars ætheris illa tota vacet 1,59 nulla vacet tibi Roma manus 2,56 vni vacat lugere 2,377 pars mundi mihi nulla vacat 2,583 vix odiſſe vacat 3,103 Maſſiliam delere vacat 3,360 vacat imbribus Arctos 4,70 curis vacare 5,126 quot tela vacabunt 5,327 morti veſtræq́ue ſaluti Fata vacent 5,342 vacant vbi littora ſaxis 5,675 veritus læuâ vacaſſe 6,203 vacet à ferro 7,389 nulloſq́ue hominum lugere vacamus 7,631 tempora læta reſpexiſſe vacat 7,688 nō vlli plus regia vacabit 8,412 ne qua vacarent arma 8,423 quòd bello hæc dextra vacaſſet 8,601 iuga tota vacant Bromio Nyſeïa 8,801 Cæſaribus regnare nō vacet 9,90 quæriſq́. iugum ceruice vacante 9,261 Libye Sideribus Phœboque vacat 9,691 cæliq́ue plagis Superiſq́ue vacaui 10,186 mens nō vacabat à motu ſcelerum 10,334 nulliq́ue vacare fas eſt Romano 10,415 nec tota vacabat Regia compreſſo 10,441

vacuum tempus amori 3,27 vacuus virtute 9,506

vado frangere æquor, de flumine in mare fluĕre 2,401 vada facere, de ventis aquas repellentibus 5,604 vadis fractum mare 9,308

vadoſæ aquæ 8,698

vagari. enſis latè vagatur 2,101 vagantes manes Pompeii 8,796

valent torquere 1,364

valles reſonæ 7,480

vallatus omni bello 6,185

vallum caſtrenſe 1,516

vallo ſuccedere 7,733

vaneſcentes montes 3,7

vaneſcens fumus 9,77

Vangiones, Belgicæ populi, braccati 1,431

vana nomina 1,313 vanum pectus 8,285

vaporat ſaxa Tiphoëus 5,100 (305

vapores ſicci, æſtus 4,

variatus colorem 4,80

Varus flumen, in Mare Inferum influens, terminus inter Galliam & Italiam, poſt Italiæ adcenſitam Galliam Ciſalpinam 1,404

Varus (Actius) Auximo profugit aduentantibus Cæſarianis 2,466 Africam prouinciam obtinet 4,666 auxilia Iubæ implorat ſupplex 4,668. 8,287 campo pulſus a Curione 4,713

varus pertica inflexa, retibus venatorum ſuſtinendis 4,439

vaticinari 7,22

vates malorum 7,553

vbera trahere 3,352

vbere glebæ 3,68

Vectones, populi Hiſpaniæ citerioris 4,9

vectoris patiens cymba 4,133 (5,534

vehere Heſperiā, in Heſp.

Veii Hetruriæ opidum 5,28. 7,392

vel .i. etiam, quin, quinetiam 6,284, 300, 603. 9,391

vel ſic 7,29

velamenta fluxa 8,367

velle quod iubetur, vmbra libertatis 3,147

velle. emtum minimo vult ſanguine quiſquam Barbarus Heſperiis Magnum præponere rebus? 7,282

in Vellera nubes ſparſæ 4,124

velum. vela. obliquare vela 5,428. 8,196 vela malo reddita, defectu venti in malum relapſa 5,471 veli tenor 5,709 vela ſubducere procellæ 6,287 vela torquere, obliquare 8,194 vela iuſto modo pendentia cornibus æquis 8,193 velum pugnax, ventis reluctans 8,464 vela languent, vento deſtituta 8,471 vela vento

to negare,demittere 8,560
vela nauium in altum venti violentiâ abrepta; aut ſi arctiùs alligata, ita tenſa vt ferè vltra protam curuari videantur 9,324
velut,ac ſi 1,496 velut, vt ſi 4,252
vena vndæ maligna, impura aut tenuis 9,500 vena lacrymarum 9,746
venabula 6,183
vendicare ſibi 3, 686.6,73 vendico geſtare 8,675
venditare enſes 5,248
venditor ieiunus 4,97
venefica 6,581
Veneti populi Italiæ in paludibus Padi flùminis 4,134
venenum. venenum humanum, afflatus magorum 6,491 venena verborum,magicorum 6,501 veneno ſpirare 9,679 venenum, pro humore aromatico aut medicamẽtoſo 8,691 venenum ſitiens,quod ſitim infert, dipſadis 9,750 venena, id eſt, delinimenta amoris 10,360
venia. veniam ſecuro pectore poſcit 4,343 veniam donare 10,70
venire. Heſperios audax veniam metator in agros 1,382 ſtellæ in medium venêre diem 1,536 venire in prœlia 2,274 in curas 2,347 ignaue, venire Te Cæſar non ire iubet 5,487 venire in nomen alterius,de flumine in aliud influente 6,375 venire in iura aliena 9,212 venire ad ora Cæſaris, in cõſpectum 10,146
venter quà iam non medius deſcendit in ilia 3,724
ventura trahere 5,732
ventus. Incũbens 1,390.3,2,409 ferens,vel, deſtituens 1,412,413 venti loquaces 5,83 in ventos vota impendere 5,491 venti modus 5,709 ventis dare regimen nauis 7,126.8,190 ventis permittere vulnera,tela incertùm vbi caſura temerè emittere 8,384 ventus moderatior 9,118
venti in imis partibus aëris prope terram 2,270
ventus, niſi quid obſtet, inani ſpatio vires amittit 3,362
ventus quærens erumpere inanes terræ ſinus concutit 3,460
venti hyeme conſtantiores & certiores quàm vere 5,413
venum tradere 4,206
Venus iuſta 5,728 Veneris externæ miſtura, adulterium cum exteris 9,900 Venus,libido 10,75
Veneris vſus maximus & finis,progenies 2,387
Veneris Planetæ ſidus ſalubre 1,661 eius officium 10,208
ver. eius inconſtantia 5,415
verber.verbera.torto Balearis verbere fundæ 1,229 verbera crebra conuellunt puppes 3,528 verberibus ſenis acta nauis,hexeris 3,536 verbere conuerſæ haſtæ 7,577 geminato verbere plangunt 9,173
verbum.verba. verba rupta 5,153 verba deſtituunt mentem paratam 5,731 verba cogentia,magorum 6,446 verborum(magicorum)venena 6,501 verbis notare 9,221 verba ſumma, teſtamentum 10,92
verborum miræ traiectiones,vide, tranſpoſitiones.
verendus,timendus 10,46
vergere. in ſeniũ 1,129 vergentes anni 2,105 vergere ponderæ rerũ, librare 7,504 mentiſque meæ quò pondera vergant 8,280
Vergiliarum occaſus fine Decembris 5,4
verrere mare 3,542. 5,572
verſant animi degeneres peiora 6,417
vertice diffuſo 3,376
vertigo rerum 8,16
verum exprimere 6,599
verùtum, telum inſtar veru 8,681
veſanus 7,496
veſperæ periphraſis 4,447
veſper maturatus 6,340
Veſper,pro Hiſpaniâ 7,17
Veſta Dea. Veſtæ penetrale 2,127
Veſtalis ignis. Veſtales foci. ignis perpetuus Troiâ allatus ab Æneâ, & à Veſtalibus virginibus cuſtoditus 1,199.2,127.9,993
Veſtalis ignis Feriis Latinis bifurcatâ flammâ ſurgens 1,551

Veſtales virgines 1,598
Veſtalis Maxima vittata 1,597 ei ſoli licitum videre Palladium 1,598
veſtigia tenere inconcuſſa 2,248 veſtigia premere 2,652 veſtigia colligere 4,442 veſtigia fugæ turbare 8,4 veſtigia legere 8,210
Veſtini populi Marſis contermini 2,425
veſtire agros oſſibus 7,538 ebur atria veſtit 10,119
veſtis picto auro diſcriminata 2,357 veſtes laxæ 8,367
veſtes mortuorum cum iis combuſtæ 6,536. 9,175 & ſeqq.
vetare. vetitum bellum, negatum, impeditum 4,281 ſterniq́ue vetabere terrâ 4,647 vetitus remeare 7,256 moueri 7,316 arma ſequi 7,371 augeri, qui augeri nequit 8,82
vetuſtas famoſa æui veteris cuſtos, mirattixq́. ſui 4,654 vetuſtati fides non deroganda eſt 9,359
vetus fama 5,52
via. viam ruinâ facere 1,150 via diuidens paludes 3,85 viam enſe cædere 4,43 via mortis 4,267 viam cæde parare 6,124 viæ implicitæ error 8,5 viam irreducem carpere 9,408 viæ fortuna 9,551 viarum abrupta 10,317
vibrare tela 4,386. 6,198. 7,82,289 vibrans aqua imagine Solis 5,446 vibrare fulmina 9,513 vibrate linguam, de ſerpentibus 9,631
vices. in vicem amare 1,61 fertq́. refertq́. vices 2,13 vice fungitur vndæ 3,260 vices æquæ imperii 4,6 vices maris, fluxus & refluxus 5,445 vices rerum 6,461 in vicem vultus apertos mirantur 7,177 muriq́. vicem Fortuna tuetur 10,485 (518
vicinia fati, mortis 4,
victoris in magnâ clade nomen fit inuiſum, victi autem miſerandū: huius calamitas vocatur, illius nefas 7,120
victor pependit .i. dubiū fuit cui ceſſerit victoria 4,47
victoria plana 7,737 quæ vincere poſſent contulimus, omnia ad victoriā neceſſaria 7,355
victoriâ partâ populus Romanus in lætitiæ ſignum ſacrificabat, & laurea ſerta Ioui Capitolino deferebat 7,42
videre contrà 9,947 viſum eſt lenti 2,110
viduus lectus 5,806
vigiles caſtrorum 7,25
vigilū tentoria 5,510
vigiliæ nocturnæ ſingulæ trium horarum, & ſingulis vigiliis noui vigiles 5,507
vigor conſtans membris 3,715
vile, exiguum, paruum 1,174 vilis ſibi, ſui ſuæq́ue vitæ contemtor 4,276 vilis ſuis, côtemtus, neglectus 8,744
villoſū colubris 6,664
vimen. texitur in nauem vimen 4,132
vincere. decimo iā vincitis anno 1,300 vincere ſibi, non in vſum alterius 2,323. 4,793 quòd vincas, quòd nō niſi victi nos dedamus tibi 4,356 vincere fœderibus, conditionibus deditionis 4,531 vincere apud Superos votis 7,113
vincitur haud gratis iugulo qui prouocat hoſtem 4,275
victus exiſtimatur habuiſſe cauſam iniuſtā 7,260
victis parcere, maximum præmium belli ciuilis 9,1067
vincula oculorū 3,723 vincula ferri immiſſi, manicæ aut manus ferreæ 3,574 vincula ſtuppea 10,493
vindictæ maior cura Diis quàm libertatis 4,809
vinea (machina militaris) ſubrepens muris 2,506 eius deſcriptio 3,487 & ſeqq.
vinum diffuſum ignoto cōſule .i. vetuſtatis ſupra memoriam, commendatur enim à vetuſtate ſiue ſenio 4,379. 10,162 (161
vinum Mareoticum 10,
vinum ex inſulâ Meroë potentiſſimū 10,162
violare diem, de fumo 9,462 violatum diuitiis 9,520
vipera cuſtos vnionum in Mari Rubro, vſui Magis 6,678
viperei nodi 6,490 viperea ſerta 6,656
vir. paupertas fœcunda virorum 1,166 virorum gens .i. gentes maſculæ,

ſculæ, fortes, non vt Aſiaticæ 8,385 virum exſectus, caſtratus 10,134 (n t.
virgæ Sabiææ, vide, Sabi-
Virgo, Signum cæleſte 2,691. 9,535
virtus. deprenſa 4,469 naufraga 3,690 fortis virtute coactâ 4,798 virtus pro vultus feritate ſeu toruitate, fortitudine 6,229 virtutis viua ſpecies 6,254 virtus moueri vetita in loco arcto 7,316 virtus ignea 9,7 virtutis opus 9,381 virtute animos incendere 9,407 virtus dura 9,562
virtus æmula dat ſtimulos 1,120
virtus ſtare loco neſcia 1,144
virtus, quò fata trahunt, ſecura ſequetur 2,287
virtus obruta perit 4,491
virtus non ardua, ſeruitutem effugere manu ſibi illatâ 4,577
virtus ingratum iudicem nacta perit 5,291
virtus, ſeu fortitudo militaris, crimen eſt in armis ciuilibus 6,147
virtus & ſumma poteſtas non coëunt 8,494
virtuti dulcia difficilia 9,403 (9,570
virtus Fortunâ ſuperior
virtus ſemper æqualis 9,571
virtus & vniuerſum ſedes Dei 9,578
virtus non conſideranda ab euentu aut ſucceſſu 9,595
virus pati, infici 6,94
virus, pro quouis humore inficiente 10,124
vis vires. vis menſura iuris 1,175 viribus vtẽdum quas fecimus 1,175 vis materna, prolifica 2,338 vires totas mouere 2,625 vis pelagi 3,62 vires æquæ 4,665 vim facere 6,652 vires totas effundere 7,344 vires in mortem, conſtantia ad tolerandam mortem 9,886
viſcera. per viſcera ſpargi 2,119 viſcera feruent 3,644 viſcera legum, Senatus 7,579 viſcera patriæ 7,722 viſcera gladio ſcrutari 8,557
viſu. extremo Vrbis amatæ plenus abit viſu 1,508 littora nunquam ad viſus reditura ſuos 3,6 viſus impleuit veneranda vetuſtas 9,987
vita. modus vitæ 2,131 vitam impendere patriæ 2,382 vita (magnâ) dimiſſa viâ 3,641 vitam inermem degere 4,357 vitã tribuere 4,358 vitâ corrũpere 4,508 vitam proiicere 4,516 vitæ vſus 5,276 vita carens Catone 6,311 vitæ paruæ gloria 6,806 vitæ permittere 7,731 vita ſuperſtes imperio 8,28
vitæ periture parcere, ignauum 1,462
vita paruo contenta 4,377
vita breuis non eſt ei, cui tempus ſuppetit conſciſcendi ſibi mortem 4,478
vitã vnius hominis prolongare aut abbreuiare, inuitis fatis, pronum eſt Magis 6,607
vita eſt nihil 9,568
vitalia, partes corporis vitales 1,623. 3,644. 6,194,197. 7,620. 9,743
vitalis temperies 9,435
vitiari in nullas opes; de Africâ, quæ nulla metalla profert 9,424
vitis ſignum Centurionum. Latiã longo gerit ordine vitem 6,146
vitta, religaculum comæ anterioris 5,142
vittatus, infulis ornatus 1,597
viui ante diem fatalem necari carminibus magicis 6,529
vix tanti fuerat 2,62 vix fata ſinunt 2,701
vlnis, manibus 3,664
vlta noſtros toros, quæ vltionem ſumſiſti de noſtro cõiugio 8,103
vltima belli, extrema aciei 7,507
vltima mortis 8,665 regni 10,24 rerum 10,467
vlulare triſtia 1,567 vlulare lætis triũphis, de acclamatione & cantu militũ comitãtium triumphũ 6,261
vmbra decreſcens 4,154 vmbrâ æſtatem (ardores Solis) ſibi mitigare 10,305
vmbra, imago inanis rei: ſtat magni nominis vmbra, de Pompeio ſene 1,135 & inanem proſequar vmbram 2,303 quis nominis vmbram horreat? 8,449
vmbras nuſquam flectens Syene, cùm Solem verticalem habet in Solſtitio æſtiuo; quia ſita ſub Tropico Cancri 2,587

vmbra

vmbra Solis in Meridiem iacitur (ſiue ſiniſtram 3, 284) populis trans Æquinoctialem ſitis, vt nobis in Septentrionem 9, 539
vmbra, &, vmbræ, pro animâ hominis corpore ſolutâ 6, 512, 784. 7, 479. 9, 641 vmbræ errantes, inſepultorum 1, 11 vmbræ ferales 6, 623 piæ 6, 792 ciuiles, manes eorum qui bello ciuili perierunt vmbræ multum debentes vatibus, Achillis & aliorum heroũ 9, 963 (2, 411
vmbrare ripas arboribus
Vmbri, Vmbria, Italiæ populi & regio 2, 430, 463
vncus: morſus vnci conuellere 3, 699 vnco trahere 6, 638
vndare, de flãmâ 5, 100
vnguen piceum 10, 491
vnica, vna vel ſingularis 3, 652
Vniuerſum & Virtus ſiue animus viri ſapientis, ſedes ſeu domicilium Dei 9, 578
vnus, pro, ſolus: atque inſueta quies vni, de vxore abſente marito 5, 807 non vnus, pro, multi, vide, non vnus.
Vogeſus, mons Galliæ è quo Moſa oritur 1, 397
volantes cælo faces 1, 527
volare ſibi, de apibus extra examẽ vagè diſperſis 9, 287 (7, 437
volatu læuo vulturis
volubile cælum 6, 447
volucres Latiæ, Aquilæ legionum 6, 129
volucres diræ, nocturnæ 1, 558
voluere queſtus ſub pectore 1, 247
volui, de nauibus 8, 272
volumina ſinuoſa fumi 3, 505
voluntas ad malum cogi nequit 9, 570 (2, 391
voluptas ſibi nata turpis
vomentes æquor ſcopuli 6, 24 (244
vomere, de fonte 10,
vortex. cõtorto vortice inuoluẽs põtũ 3, 631 vorticibus contorſit aquas 4, 101 cõtorti vorticis vnda 4, 460 vorticis violenti amnis 8, 374
votum. vota. concipere vota ſalutis 1, 506 votis vocari aures aſſuetæ 2, 32 votis prodeſſe 3, 318 voti ſumma 3, 497 voto nullo 4, 401 votis maiora modeſtis 5, 532 vota in ventos impendere 5, 491 poſt vota veniens Fortuna 5, 583 votis vincere apud Superos 7, 113 vota peritura 7, 211 votorum extrema 8, 143 votum, deſiderium 8, 646 in voto nullo poſitum 9, 387
vox. voces. vox dolori credita, dolor creditus voci 1, 258 vox (patronus) populi 1, 270 vocem manſuram ſignare figuris, ſcribere 3, 221 voces moturæ prælia 4, 211 voces ingerere 8, 433 vox doloris 5, 494 voce plenâ 6, 622 voces lætæ 7, 11 voces belli, clamores & tumultus præliantium 7, 175 voces relatæ, reſonantes 7, 484 voces ferre 8, 330 voces cõmiſſæ, mãdata 9, 100
vox magica, compoſitio ſeu mixtura omnium ſonorum, ſibilorum, cantuum, vlulatuum &c. hominum, ferarũ, auium, aquarum, ſiluarum &c. 6, 686
Vrbe relictâ in bellum fugitur 1, 503
Vrbs capax generis humani 1, 512
vrere, de frigore 4, 52 vri armis 4, 578
vrgere. ſucceſſus vrgere ſuos 1, 148 portus vrgens pelagus 1, 406 vrget metus 1, 460 vrgere populum 1, 491 vrgere, de ſiluâ propendente inclinatâ 6, 644 vrgeri ferro 7, 581 vrgere naues, de vento 9, 37
vrinatoris eximii periphraſis 3, 697
vrna mortualis vel feralis, in quâ cineres & oſſa defunctorum aſſeruabantur 1, 568. 6, 735. 8, 770. 9, 68, 1093 cælo tegitur qui non habet vrnam 7, 819 (ita 5, 394
in Vrnâ ſuffragia aſſeruã
Vrna, Aquarius, Signum cæleſte 9, 537
vrſa Pannonis 6, 220
Vrſæ, maior & minor, ſtellæ: maior Plauſtrũ, minor Cynoſura 4, 523. 5, 23. 8, 177. 9, 540
vſtor cadaueris 8, 738
vſura vorax 1, 181
vſus. facere vſum ſceleris 2, 97 vſus Veneris 2, 387 donare vſum ſanguinis Romani 2, 477 vſum militis habet 3, 720 vſus belli 4, 364. 10, 512 vitæ 5, 276 Deũm 5, 698 in vſu eſt

eſt Magis 6,561
vt .i. quantumuis, etſi, ſi 7,389,757
Vticæ clades, bella Africana, ab Vticâ vrbe Africæ, in quâ Cato ſe ipſum occidit 6,306
vtile diſtat recto vt cælũ terrâ 8,488 (2,634
vulgata Roma, cognita
vulgus femineum 7,39
per vulgus ſpargere 9, 159
vulnus. vulnera. alta ſedent ciuilis vulnera dextræ 1, 32 æquata membris vulnera, quot membra tot vulnera 2, 177 vulnera ſacra 3, 314 vulnera miſcere 3, 354 vulnera lõginqua cadunt, teliſè longinquo miſſi infliguntur 3, 568 ſua vulnera puppi affixit, corpus ſuum vulneratum 3,707 vulnus oblatũ 4, 764 vulnera belli 5,1. 6, 205 vulnera ferre, recipere 6, 133 vulnera multa vnam mortem non explentia 6, 213 vulnera totum cruorem fuſura 7, 566 labi in vulnera 7,603 vulnus fortunæ 8,72 pudoris 8, 350 vulnus ſine corpore 9, 769 totũ eſt pro vulnere corpus, de eo qui ab hæmorrhoïde ſerpente ictus cruorem toto vndique corpore emittit 9,814
vulnerum variæ ſpecies 7,618 & ſeqq.
Vulteius, tribunus Opiterginorum qui in Illyrico mari obſeſſi ab Octauio, ſuos ad mortem magnanimè ſibi conſciſcendam adhortatur 4, 465 & ſeqq. exemplo ipſe præit 4, 540 (9,185
Vultur Appuliæ mons
Vulturnus Campaniæ fluuius 2,423
vulturum duodecim auſpicio Roma à Romulo condita 7, 437
vultus demiſſus 2, 361 durus 2, 373 agmina habentia vultum pacis 3, 72 ſiccis vultus in nubibus hærent 4, 331 vultu ſerenus 4, 363 vultu dextraque 5,319 in vultu Cæſaris, in cõſpectu 6,159 vultum perdiderat rabies 6, 224 vultu exanimis 6, 658 vultus turbare 7, 322 vultus adeſt precibus 10,105
vultus pro toto capite: ab ignotâ vultus ceruice reciſos 2, 112

X.

XANTHVS, riuulus Troados 9, 975
Xerxes Perſarum rex nauibus æquor conſtrauit 2, 672 Athon montem à continente abſcidit 2,677 copias ſuas recenſebat, militeſque numerabat, telo à ſingulis militibus emiſſo 3, 285

Y.

Y littera efficta & repræſentata volatu gruum 5,716

Z.

ZEPHYRVS, ventus Occidentalis 1, 407. 2,675. 3,549. 4,72, 405. 6,339. 9,418, 689, 1004 Zephyróſne an Euros 5, 569 Zephyri domus, regna Occidentalia 10, 49 Zephyri, pro Eteſiis 10, 239
Zeugma, oppidum ad Euphraten, terminus Romanorum & Parthorum, Pellæum dictum, quia conditum ab Alexandro Magno 8,237
Zodiacus 8, 172
Zonæ Indorum gemmis diſtinctæ 2,239
Zona Torrida. calens 4, 675 peruſta 9, 314 rubens 9, 852 rubicunda poli peruſti 10, 275
Zona Niualis, ſub quâ hyems & tenebræ perpetuæ creditæ 4,106 credita frigore temperare Zonam Torridam 4, 109

FINIS.

HVGONIS GROTII

IN

LVCANI

PHARSALIAM

Notarum pars altera, nunc demum edita.

FRATRI OPTIMO VVILHELMO GROTIO HVGO GROTIVS.

ITA de me mereris, frater optime, nec aliis minus nominibus amande quam quod frater es, vt quod tibi placet, idem ego debeam velle. Ea fide ac diligentia mea negotia curas, ut deſideriis tuis omnia mea negotia debeam præuertere. Quare, quanquam aliud agere inceperam, tamen monente te Lucanum iterum in manus ſumſi, & quædam olim à me omiſſa annotaui, quædam notata olim novis argumentis confirmaui. Quo autem gratior tibi ſit hæc opera, ſcies eam conſtare ex contributione eorum, quos hîc noſtri amiciſſimos habemus. Nam primùm ex bibliotheca regia vit in tanta librorum copia viuere digniſſimus Nicolaus Rigaltius utendos nobis dedit manuſcriptos duos, antiquiorem alterum, alterum manu recentiore. Sed & nobiliſſimus juuenis Franciſcus Thuanus, qui juris & fori exactiſſimam cognitionem, id eſt auitas laudes, ad tot paternas feliciter adjungit, ex ſua illa locupletiſſima penu librum nobis commodauit item manu exaratum: alium quoque non minus veterem nunquam ſatis laudati fratres Puteani. Itaque cum hæc noſtra leges, crede te tot doctiſſimorum virorum beneficiis frui. Lutetiæ Kal. Auguſti cIↄIↄcxxv.

HVGONIS GROTII IN LVCANI PHARSALIAM

Notarum pars altera, nunc demum edita.

IN LIBRVM I.

125 NEc quenquam iam ferre poteſt, Cæſarve priorem, *Pompeiusve parem*] Sequitur Florus : *Nec hic ferebat parem, nec ille ſuperiorem.* AEquior Pompeio Dion : Πομπήϊος μὲν οὐδενὸς ἀνθρώπων δεύτερος, Καῖσαρ δὲ καὶ πρῶτος πάντων εἶναι ἐπεθύμει.

231 *Ariminum, ut ignes*] Ita olim conjecimus. Nunc id durius videtur, & ſcriptum potius à Lucano :

Vicinumque minax invadit Ariminon : ignes
Solis lucifero fugiebant aſtra relicto.

Nam ſic & in ſecundo pro *Auximum* Græca terminatione *Auximon* poſuit, quia verſus aliter eam vocem non recipiebat. Interjecerunt copulam, quibus inuſitata hæc deſinentia diſplicebat.

349 *nec numina deſunt*] *Deerunt* habet MS. Puteanorum, quod haud dubiè rectius. Eſt enim ſperantis.

404 *limite varus*] Lectionem hanc ex conjectura ſola à nobis poſitam confirmat idem MS. P. qui diſertè ſic habet.

435 *Pictones*] Quinque hos verſus manuſcripti antiqui omnes non habent. Itaque omnino adducor, ut adjectitios credam.

445 *Heſus*] *Eſus* habent manuſcripti, quomodo hoc nomen & apud Lactantium legitur.

567 *Sanguinei*] Noſtrum hoc ex conjectura probant manuſcripti Thuani, & regiorum unus.

600 *revocant*] MSS. quidam *referunt*. non male.

602 *epulis feſtis*] Ita ut emendavimus habet MS. P.

681 *qua*

681 *quæ tela manuſque*] Præferam ex MS. P.

Quis furor hic, ô Phœbe, doce, quòd tela manuſque
Romanæ miſcent acies, bellumque ſine hoſte eſt.

695 *laſſo*] Sic, ut poſuimus, habent MSS. P. & T.

IN LIB. II.

71 *Stagna auidi texere ſoli*] *Vuidi* MS. P. unde promtum emendare:

Stagna udi texere ſoli.

Nec dubitem, quin ita legendum ſit.

86 *ab ira*] Malim ſic legere:

non ille fauore
Numinis, ingenti ſuperûm protectus at ira,
Vir ferus &c.

Melius enim ſic cohæret ſenſus.

121 *Diſceſſiſſe manus*] Sic eadem vox infra libro III. uſurpatur:

Diſceſſit medium tam vaſtos pectus ad ictus

Et confirmat hanc emendationem noſtram MS. P.

126 *Te quoque neglectum violatæ Scæuola dextræ*] Lege *violentæ*: & interpretare, occiſum à ſatellitibus Marij Scæuolam, eo quod Marius illi manum oſculandam non dediſſet, quod ſignum erat morti addicentis. Supra habuimus:

ſpes una ſalutis
Oſcula pollutæ fixiſſe trementia dextræ.

Apud Florum locus ſimilis: *Anchazius, ipſo vidente Mario, confoſſus eſt, quia fatalem ſcilicet illam manum non porrexerat ſalutanti.*

135 *menſoque homini quid fata pararent*] Emendo ex conſenſu manuſcriptorum:

menſoque hominis quid fata paterent.

Id eſt, menſo experimentis vitæ, quæ ſumma eſſet fatorum diſtantia, à maxima felicitate ad maximam miſeriam.

137 *Samnis*] Annotat vetus ad oram MS. P. ſcholiaſtes, Damaſippum hic indicari Samnitem, qui Marianarum fuit partium.

194 *enſe receptos*] Antea fuit *receptos*. At nunc manuſcriptos ſequor, qui habent *enſe recepto*: id eſt, in corpora admiſſo.

200 *bellua clades*] *cædes* habent manuſcripti duo.

218 *redeuntque cadauera campo*] *MS. P. reddítque:* recte, ut ad amnem referatur, vt & quod ſequitur verbum *diuidit*. Solenne autem Lucano, & *que* ponere pro *ſed*, & tacitè tranſire de caſu in caſum. Senſus ergo eſt: Amnem non retinent aut alueus aut ripæ, ſed ipſe exundans campo reddit cadauera, & mare dividit ſanguine.

264 *quis nollit ab iſto Enſe mori*] Multo eſt efficacius, quod habet MS. P. & R. habuit manu priore, *in iſto Enſe mori*. ſicut induere enſem aliquis dicitur.

296 *Dacas*] Scribe cum MSS. *Daos*, ut ſæpe apud Poëtas. Nam Daci vox primam producit.

323 *Ne ſibi ſe vicisse putet*] Rectam eſſe hanc emendationem docent MS. P. & T.

[illegible] *concuſſaque pectus*] MSS. rectius *contuſaque*.

359 *Tranſlata metuit*] pro *metuit* habent *vitat* MS P. & T. & R. antiquior. quam lectionem in textum recipiendam cenſeo. Et matrona accipiendum non de pronuba, ſed de ipſa noua nupta.

406 *& iunctus Iſapis Iſauro*] Scribe cum MS. P. & R. A. *& iuncto Sapis Iſauro*. Exſtat id nomen fluminis apud Plinium III. 15.

470 *Deuertitque acies*] à duce ad ſe auocat.

IN LIB. III.

180 *Sellæ*] MS. P. recte *Selle*, ſicut *Arctæ*. Eſt enim Græcum Σελλοί apud Homerum, & ex eo Strabonem & Stephanum.

190 *Colchis, & Adriacas ſpumans Abſyrtos in undas*] Tolle comma, & ſcribe *Abſyrtis*, quomodo id nomen ſcribitur apud Plinium III. 26: Strabonem quoque & Stephanum. Hæc autem Abſyrtis Colchis, id eſt Colchica vocatur, quia Medea & frater ejus Abſyrtus ibi laceratus ex Colchis erant.

191 *Et Peneï*] Dele *&*, manuſcriptis auctoribus. Nam nomen fluminis eſt *Peneüs* πλωτὸς, non Peneus πλωτός.

193 *Inde laceſſitum*] Præferam quod in MS. P. eſt, *Vnde laceſſitum*, ut cohæreant hæc cum ſuperioribus.

244 *duri*

244 *duri populus nunc cultor Amani*] Emenda ex MSS. P. & T. *non cultor Amani*. Hoc dicit, Amanum ita durum eſſe, ut habitari poſſit, coli non poſſit.

246 *Coaſtra*] Melius *Coatra* MS. P. & R. recentior. Populus eſt ad Mæotim Plinio memoratus libro VI.

249 *Oloſtras*] MSS. *Oreſtas*. Ego verum puto *Oretas*. Sunt enim proximi Carmanis ὠρεῖται apud Strabonem XV. Sed poëta primam ſyllabam corripuit, ea licentia, quam in voce Orion uſurpari cernimus.

286 *Deſcendit Perſes*] Omnino legendum *Xerxes* cum MSS. Tres enim duces nominat, Cyrum, Xerxem, Agamemnonem.

210 *miſtura ruinæ*] Præferendum *miſſura*, conſentiente manuſcriptorum auctoritate.

340 *carpere morſu*] Ad hanc emendationem noſtram ſatis prope accedit MS. R. recentior, qui habet *corpore*. MS. T. *attingere*, quod gloſſema putem.

475 *priores*] MS. P. *prioris* recte: ſed & pro *innexa* ſcribendum *innixa*. Is mos eſt teſtudinis, ut poſterior quiſque antegreſſi ſcuto innitatur.

477 *recuſſu*] MS. P. & T. *receſſu*, quod recipiendum. Subierant mœnia, ita ut jam telis impeti non poſſent, ſicut ante eminus impetebantur.

564 *percuſſa capta cohæſit*] Emendationem hanc V. A. Ioannis Rutgerſij, regis nunc Sueonum legati, probat MS. P.

571 *multique peremti*] Imo lege cum MS. P.

nullique peremti
In ratibus cecidere ſuis.

Quomodo & à priore manu habuiſſe videtur MS. T. Senſus eſt. De puppe ita prominentes pugnabant, ut qui caderent, non in nauem ſuam caderent, ſed in hoſtilem, vel in mare.

IN LIB. IV.

78 *Quamuis crebra micent*] Verſus hic jam olim mihi ſuſpectus fuit. Et certe deeſt in MS. P. & in MS. T. aſcriptus demum manu recentiore.

403 *in partes aliquid ſed Cæſaris auſa eſt*] Et hoc, ut alia quædam, de Lucano ſumſit L. Florus: *Aliquid tamen aduerſus abſentem ducem auſa fortuna eſt*: in eadem hiſtoriæ parte.

406 *Curetum*] Omnino cum MSS. legendum eſt *Curictum*. Curictas vocat Plinius III. 21. Κυρικτικὴ hæc pars Straboni.

459 *Reſtituit rupes tectum mare*] Damno hanc conjecturam, cui refragantur omnes MSS. *Raptus* vocat ipſas res raptas, corpora ſcilicet, & naues, quæ pertracta ad has cavernas deinde iterum euomuntur.

651 *ſubmittere vires*] ſequor MS. T. & P. qui habent *permittere*, non vulgari ſignificatu, ſed eo, qui indicat, mittere aliquid tam feliciter, ut pertingat.

669 *Libycæ gentis*] malim *Libyæ gentes*; ut ſit explicatio ejus, quod præceſſit, *regis vires*: & cohæreat cum ſequentibus.

705 *Eripe conſilium pugnæ*] Probavit hanc noſtram conjecturam MS. P. Etiam MS. T. manu ſecunda.

724 *cauda ſollertior hoſtis*] Ichneumon, cui internecinum cum aſpide bellum intercedere ait Plinius VIII. 24 & modum gerendi addit: *in caudam attollens ictus irritos auerſus excipit, donec obliquo capite ſpeculatus inuadat in fauces*.

745 *projecit in agros*] magis probem, quod eſt in MSS. *deiecit*, ex colle ſcilicet in planitiem.

821 *Ius licet in iugulos noſtros ſibi fecerit enſe*] Non improbanda hæc lectio. At MS. P.

Ius licet in iugulos noſtro ſibi fecerit enſe

Sylla potens &c.

Quaſi dicat, Romanos Romanis armis ſubactos, ſicut alius dixit, prouincias prouinciarum ſanguine vinci.

IN LIB. V.

4 *gelidoque cadens Atlantis Olympo*] Caue illud Atlantis ſecundo caſu accipias. Significat enim ex occaſu Vergiliarum menſem Decembrem.

209 *excluſaque templis*] Melius MSS. *expulſaque templis*, ejecta vi numinis.

377 ſala-

377 *Salapina palus*] Variant hic MSS. ſed quam recepimus vera eſt lectio. Salapia enim paludi nomen. Plin. III. 11.

399 *in faſtos*] *in faſtus* MS. P. Et ſane eo ſæculo hanc vocem, ut multas alias, fuiſſe geminæ flexionis, indicat illud x:

Nec meus Eudoxi vincetur faſtibus annus.

430 *Vt primum*] Melius MS. P. *Et primum.* Sequitur enim *mox.* Et primum quidem, inquit, ferens fuit ventus: mox elanguit.

459 *Palæſtinas uncis confixit arenas*] Quid Palæſtinæ cum iis, qui ex Italia in Epirum navigant? lege, quanquam nihil juvantibus manuſcriptis, *Apameſtinas.* Nam Apameſte eſt in prominente parte Italiæ, quæ ad Epirum accedit, contra Apſum flumen. Vide Plinium, & Ptolemæum.

474 *mortemque nepotis*] *nepotum* MS. P.

487 *venire*

Te Cæſar, non ire iubet] Venitur ad amicos: itur ad hoſtes, aut in vacua.

647 *Non valet in fluctus*] Probat hanc diſtinctionem MS. T. Etiam in aliis eadem diſtinctio: ſed pro *fluctus* eſt *fluctum.*

720 *nudas Aquilonibus undas*] Imo Nymphæum ab Auſtro non eſt tutum. Nec magis illud verum, quod ſequitur:

Succedens Boreæ iam portum fecerat Auſter.

Imo ſuccedens Auſtro Africus Nymphæum fecerat portum, id eſt tutum à ventorum injuria. Omnino aut quos nos habemus Cæſaris commentarios non legit Lucanus, aut non intellexit.

772 *cum facias etiam nunc vota periſſe,*

Vt nolim ſervire malis] Aliter hæc diſtinguenda hunc in modum:

ſecura videtur

Sors tibi, cum facias etiam nunc vota periſſe?
Vt nolim ſervire malis, ſed morte parata
Te ſequar ad Manes, feriat dum mæſta remotas
Fama procul terras, vivam tibi nempe ſuperſtes.
Adde quòd aſſueſcis fatis &c.

Dixerat Pompeius:

Tutior interea populis, & tutior omni
Rege late.

Regerit Cornelia, quomodo fieri poſſit, ut ipſa ſecura ſit, cùm Pompeius ipſe eo loco ſe poſitum ſentiat, ut mortuum ſe, quam viuum malit. Nam & hoc dixerat:

non nunc vita mihi dulcior, inquit,
Cum tadet vita, lato ſed tempore, coniunx.

Quomodo, inquit, ego ſecura ero, cùm tibi mors in voto ſit? Deinde fac me ſatis fortem futuram, ut tibi ſupereſſe nolim, tamen tamdiu ſaltem ſuperero, donec nuntius cladis ad me aduenerit. Iam vero & hoc ipſum metuo, ut ſatis fortis ſim ad mortem capeſſendam, poſtquam à te ſepoſita didicero te carere.

IN LIB. VI.

17 *Ephyreaque mœnia*] Dyrrachium conditum à Corcyræis: Corcyra à Corinthijs. Vide Strabonem, & Thucydidem.

24 *Vndique præcipiti, ſcopuliſq; vomentibus æquor*] MS. P.

nam clauſa profundo
Vndique & illiſum ſcopulis remouentibus æquor.

Pro *remouentibus* rectius forte *reuomentibus* legas.

85 *Aduectos cùm plena ferant præſepia culmos*] Senſus forte eſt, culmorum aridorum ſatis fuiſſe in præſepibus; ſed ab equis deſideratas herbas virides.

126 *Quam Minuti caſtella vocant*] MS. P. & T. *Numici.*

139 *Iam mundi iura petebant*] MSS. omnes *patebant*, ut ſenſus ſit: Iam aditus erat ad libertatem.

187 *Percuſſum Scæua frangit, non vulnerat hoſtem*] Vel ſola vox *frangit* repetita ſatis oſtendit horum duorum verſuum alterum vacare. MS. T. ex prima manu verſum duntaxat priorem habuit: poſteriorem ad marginem aſcriptum. Contra in MS. P. annotatum eſt priorem verſum abundare. Puto hunc locum unum eſſe ex iis quos in ſecunda editione, ut fieri ſolet, mutauit Lucanus: & priorem verſum prius ſcriptum: poſtea ejus loco ſubſtitutum alterum, hunc in modum;

Iamque

Iamque hebes & craſſo non aſper vulnere mucro
Perdidit enſis opus: frangit ſine vulnere membra.

Eſt enim hoc argutius.

205 *Par pelagi monſtris*] Et hoc quoque libri nonnulli agnoſcunt. At MS. P. ſic habet:

in quem cadat, eligit hoſtem
Sic Libycus denſis elephas oppreſſus ab armis &c.

Quod & ipſum puto eſſe ex ſecunda & meliore Lucani editione. Neque immerito repudiauit illud de pelagi monſtris, ut alienum ab hoc loco.

262 *Infelix quanta dominum virtute paraſti*] Dion: πολλὴν σπουδὴν ὥσπερ ποτὲ ὑπὲρ τῆς σφετέρας ἐλευθερίας, οὕτω τότε κατὰ τῆς τῶν ῥωμαίων δουλείας ποιούμενοι.

346 *Dant aditus pelago*] Imo *pelagi*, ut habet MS. P. & R. A. Maris aditus erant interclusi.

356 *veteres ubi fabula Thebas*
Monſtrat Echionias] Hoc vult, Thebas Phthioticas dictas à Thebis Bæoticis, ex eo quod Agaue ibi exſilij ſui ſedem inveniſſet.

361 *Æas*] Variant MSS. Sed veram hanc eſſe lectionem docent Strabo & Plinius.

383 *Bebicio*] Reſcribe *Bebrycio* cum MSS.

402 *Itonus*] MS. R. A. & T. *Ionus*. Alius *Hyonus*. Nomen hoc alibi adhuc quæro.

505 *cantu depreſſa*] Pænitet me mutaſſe, quod ante legebatur *depreſſa*, quomodo habent optimi MSS. id eſt vi quadam deducta ex cœlo.

556 *Nec refugit cædes*] Hic verſus cum ſequente deeſt in MS. P. Forte & hoc ex emendatione Lucani, aut Argentariæ Pollæ.

655 *vultuſque operitur crine ſoluto*] MSS. P. & T.
vultuſque aperitur crine remoto.

Hactenus velauerat vultum crine: nunc eum nudat, quo ſit terribilior. nam ſequitur:

Et coma vipereis ſubſtringitur horrida nodis.

663 *ſi me præſente videri*] *me preſtante* reſcriptum erat in MS. T. quod probo.

691 *illiſa cautibus unde*] Hanc lectionem noſtram probant MSS. omnes.

717 noti

717 *noti modò militis umbra*] MS. P. & TH. & R. A. *noſtri modo militis umbra.* Rectè.

724 *cui mortis munus iniquè*] Imo.

cui mortis munus iniquà
Eripitur, non poſſe mori.

Quomodo habent MSS. R. A. & T.

810 *abluat unda*] *alluat* MS. P. rectius.

814 *Siculis genitor Pompeius in arvis*] *Oris* MS. P. quod rectum puto. *Vndis* habebat MS. R. A.

IN LIB. VII.

50 *Mortis vicinæ*] MS. T. ſic habet: quomodo video hunc locum emendatum à V. A. Iohanne Rutgerſio:

Morti vicinæ properantes admouet horas.

80 *Sit iuris, quoſcunque velint concurrere campo*) Imo *velim*, vt habent MSS. Loquitur autem Cicero non ex ſua tantum, ſed & ex Senatus perſona.

156 *Et trabibus mixtis auidos typhonas aquarum*) MSS. habent *pythonas*: & exponunt ſcholiaſtæ ignes forma ſerpentum. Forte *ſiphonas* legendum. Plin. II. 49 *Ex eodem genere & in longam veluti fiſtulam nubes aquam trahit.*

176 *Bebeida*) MSS. variant. Sed veram eſſe hanc lectionem, docet nos Strabo lib. IX.

177 *Vultus tenebris mirantur apertos*) Imo *opertos*, ut habet MSS. conſenſus. Vident alter alterius ora ſubitis tenebris obducta.

199 *Proſpexitque polos*) *Perſpexitque* habent omnes MSS.

301. *Quóne poli motu*) Simile loquendi genus in X.

quantósne tumores
Mente gerit famulus Magni ceruice reuulſa?

335. *locaſſes*) Reddidimus antehac rationem hujus lectionis. Si tamen cum MSS. malis *locaſſet*, refer ad Cæſarem. Si, inquit, Cæſar totidem alios Cæſares in acie conſtituiſſet, non poterant magis ad pugnam calere.

584 *Torquataque nomina legum*) Ita nos olim. Sed nunc ſequor V. A. Iohannem Rutgerſium, qui diſtinctione locum ſic ſanat.

Torqua-

Torquataque nomina, regum
Sæpe duces.

623 *qui pectora telis*
Tranſmittant) MSS. *quis pectore tela*
Tranſmittat.

676 *fatiſque probatum*
Te præſente mori) Miror *MSS.* omnes habere *fatiſque negatum.* Forte ſcripſerit Lucanus *rogatum*, ut alluſio ſit ad legum rogationes.

746 *A victis rapiantur opes*) Scribe ex fide *MSS.* *rapiuntur.* Niſi præcedis Pompeianos, jam illi rapient ſupellectilem, quæ in caſtris eſt, quæque vobis victoriæ jure debetur.

746 *nec plura locutus*) Hic quoque prior editio habuit, *ſic milite juſſo*, quod manuſcripti teſtantur.

780 *aut cum deſiſſet Agaue*) Probat hanc noſtram emendationem *MS.* P.

IN LIB. VIII.

248 *Telmeſſidos unda*) Variant nonnihil MSS. Sed vera hæc lectio. *Telmeſſus* urbs apud Plinium, apud Strabonem, & Stephanum Τελμισσός. Eſt in confinio Lyciæ & Cariæ.

251 *te primùm parua Phaſelis*) *Phaſeli* vocante caſu MS. P. rectius.

260 *Selinus*) Et hic variant Manuſcripti. Sed vera hæc lectio. Selinus fluuius eſt Ciliciæ apud Strabonem.

463 *Nec tenuit Caſium nocturno lumine montem*) Nullus hic locus Caſio monti, qui poſt aliquanto memoratur. MSS. habent:

Nec tenuit gratum nocturno lumine montem.

Chimæram intelligit, montem noctibus flagrantem, ut loquitur Plinius v. 27.

716 *Infauſtus Magni fuerat comes*) MS. P. *Infauſtus fugæ*, unde ſcribere liceat:

Infauſtuſque fugæ fuerat comes.

864 *Incluſum fuſco venerantur cæſpite fulmen*) Nollem à me ſollicitatum hunc locum. Nam MSS. omnes, ut & vulgati, habent *Thuſco.* Senſus eſt; Non mirum, ſi Pompeius

peius tam vili tumulo conditus honoratur: nam & multi, qui in Capitolio ſacrificare inſuperhabent, venerantur molem terream, cui ab aruſpice incluſum eſt aliquid, quod erat fulminatum. Supra libro I.

Aruns diſperſos fulminis ignes
Colligit, & terræ mæſto cum murmure condit.

Hominem fulmine exanimatum cremari fas non eſt: condi terra religio tradidit, eſt apud Plinium.

IN LIB. IX.

40 *Phycunta*] Vrbs eſt Cyrenaicæ contra Tænarum. Meminerunt Plinius IV. 12. v. 5. & Stephanus.

75 *reſedit*] rectius MS. P. *reſidit*. Sequitur *vaneſcit*.

137 *geſtata per urbes*] *per urbem* MSS. omnes.

196 *Quaque dari voluit, voluit ſibi poſſe negari*] Dion: ὁ μὲν πομπήϊος παρ' ἑκόντων τετιμᾶσθαι καὶ ἐθελόντων προστατεῖν φιλεῖσθαί τε ἐσπούδαζε τῷ δὲ (καίσαρι) οὐδὲν ἔμελλεν εἰ καὶ ἀκόντων ἄρχοι καὶ μισοῦσιν ἐπιστατοῖ τάς τε τιμὰς αὐτὸς ἑαυτῷ διδοίη.

219 *Cùm Tarcho in motu*] Ante editum fuit *Tarchon motus*. Sed in MS. P. inter lineas aſſcriptum erat *allu: dimotus*, quod viam præit ad veram lectionem *Tarcondimotus*. ita enim apud Florum nominator hic Cilicum princeps, & Græce Dioni eodem modo Ταρκονδίμοτος. Apud Cæſarem corrupte legi videtur *Tarcundarius*, & apud Strabonem Ταρκοδήμοτος.

280 *ſciat*] Probo, quod habent MSS. P. & T. *ſciet*.

319 *actum mare*] *ictum mare* MS. P. *aptum mare* MS. R. R.

325 *& illato confregit littore portum*] Emenda ex MS. P.

in lato confregit littore pontum.

Id eſt, non in vadis.

333 *Abſtulit has ventis liber*] MSS.

Abſtulit has liber, ventis contraria volens.

Melius.

415 *littora flexu*
Oceano fecere locum] Malim *flexa*.

588 *tolerare labores*] *vapores* MSS.

645 *Cetoſque*

645 *Cetoſque parens*) Lege *Cetoque* cum MSS. Apollonius bibliothecæ libro 1. Φόρκυ δὲ καὶ κητοῦς Φορκίαδες γεγόνασι: unde & hoc apparet, quod præcedit *genitor*, & *numen ſecundum aquis* de eodem Phorco dici.

716 *Ammodyes*) MSS. rectè *Ammodytes*.

721 *Pareas*) Variant valde in hoc nomine MSS. Sed vera hæc eſt lectio. Παρείας Ariſtophani, Hyperidæ, & aliis.

748 *quin ſpargere ſigna*) MSS.

ne ſpargere ſigna

Auderet.

761 *diſcere nulli*

Permiſſum eſt) Sic ut nos emendauimus habent MSS.

815 *At tibi Leva*) *Vela* habent MSS.

840 *Suſpecta eſt miſeris*) MS. T. rectius connectit cum ſuperioribus,

Suſpectâ miſeris in qua tellure iacebant:

Vt ſit trajectio Lucano frequens: *ſuſpectâ miſeris ipsâ terrâ, in qua cubabant.*

865 *Clauſtra petit Mundi*) *ferit* habent MSS. quod efficacius.

889 *nil poſſe dolores*) MS. P. *labores*.

1038 *lachrymas non ſponte cadentes*) De hoc fletu Cæſaris vide Dionis verba cum his Lucani valde conſentientia.

IN LIB. X.

10 *ſecutus*) Scribe auctore MS. P. *ſecutam*, & refer ad vrbem, Alexandriam nimirum, quæ Cæſarianam ſe Pompeij cæde probaſſe videri volebat.

84 *Quem decuit*) MS. P. *Quam decuit*, ut ſit admirantis.

103 *Pothins*] Ita vbique ſcribendum hoc nomen, non ut ante fuit Photini. Nam Græcum eſt Ποθεινός, non Φωτεινός, quod & lex verſuum repudiat.

245 *flatus*] *flatu* MS. P.

290 *in occaſum flexu torquetur & ortus*] Scribe aut *occaſus* cum MS. R, A. & T. aut *ortum* cum MS. P

318 quos

328 *quos inter ut alta*
In conualle iacens) Ita nos conjeceramus, ſed tutius mss. ſequi:

quos inter in alta
It conualle tacens iam moribus unda receptis.

Non jam cum tumultu ruit, ſed ſilentij & modeſtiæ retinens labitur.

361 *Crede miſer puero*) ms. *puerum*. Crede jam Cleopatræ Ptolemæum, illi inquam, quæ ſenem Cæſarem potuit in amorem ſui pellicere.

473 *Æſtimat in numero*) Nihil juuant mss. Itaque perſeuero in veteri conjectura, *Res minima*; niſi malis, *res ima*. Legati autem hi regij vocabantur Dioſcorides & Serapio: ut ex Liuio ad hunc locum notat vetus Scholiaſtes in ms. P. Sed & in commentario de bello Alexandrino eadem exſtat hiſtoria.

F I N I S.

1n1
760

110
6
28